

10-maandsrapportage 2021

Home

Pagina 1

De gemeente Rotterdam presenteert op deze website de 10-maandsrapportage 2021.

Bij de Begroting 2022 en Tweede herziening 2021 zijn de baten en lasten per programma voor de periode 2021 – 2025 vastgesteld. De 10-maandsrapportage (10M) bevat enkel een actualisatie van het lopende boekjaar. Begrotingswijzigingen die een meerjarig effect hebben, zijn dan ook uitsluitend verwerkt voor de jaarschijf 2021. De meerjarige verwerking volgt zo nodig volgend jaar bij de eerstvolgende gelegenheid maar uiterlijk bij Begroting 2023.

Via deze link kunt u de [samenvatting van de 10-maandsbrief](#) in pdf downloaden. In de [leeswijzer](#) wordt de opbouw van de website toegelicht.

Hoofdpijnen

Pagina 2

Hoofdpijnen

Bestuurlijke hoofdpijnen 2022-2025

Voortgang 2021

Collegetargets

**Bestuurlijke hoofdpijnen
2022-2025**

Voortgang 2021

Collegetargets

x

x

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

[Ja](#)Nee

[Ja](#)Nee

Financieel beeld 2021

Coalitieakkoord

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)[Nee](#)

[Commissies](#)

[Leeswijzer](#)

Commissies

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)[Nee](#)

Bestuurlijke hoofdlijnen 2022-2025

[Pagina 3](#)

Bestuurlijke hoofdlijnen 2022-2025

[Bestuurlijke hoofdlijnen 2022-2025.](#)

Voortgang 2021

[Pagina 4](#)

Voortgang 2021

[Voortgang Tweede Herziening 2021.](#)

Collegetargets

[Pagina 5](#)

Collegetargets

Collegetargets 2018 – 2022

De targets van dit college zijn:

Energietransitie en economie gaan hand in hand

1. De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990
2. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Kansen voor iedereen met goed onderwijs, werk en taal

3. Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode (eind 2021) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000.
4. 80% Van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject. Samen met aanvullende maatregelen gericht op arbeidstoeleiding, zoals beschreven in de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022, leidt dit tot een daling van het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders van 1.950 naar 1.540.
5. Voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.
6. Meer kinderen/jongeren bereiken in deze collegeperiode een hoger onderwijsniveau:
 - Het percentage 3-jarige doelgroep-peuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk (89%)
 - De score op de referentieniveaus in het primair onderwijs stijgt: Het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2021 naar het landelijk gemiddelde van 2017; dat wil zeggen:
 - voor taal: stijging van 54,9% naar 56,9%
 - voor lezen: stijging van 60,9% naar 67,4%
 - voor rekenen: stijging van 34,8% naar 37,8%
 - Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021
 - Het aandeel Rotterdammers dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt van 13,5% in 2017 naar 18,0% in 2021. Voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

[7. De eenzaamheid onder ouderen \(65+\) daalt 3% punt van 53% in 2017 tot 50% in 2021.](#)

[8. 19.000 Afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers](#)

[9. Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen.](#)

Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de toekomst

[10. Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.](#)

[11. 20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.](#)

[12. Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen.](#)

[13. Veiligheid](#)

- Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft daneen gemiddelde score hoger dan 108
- De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.
- De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 (Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse, Oude Westen) laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien.

[14a. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.](#)

[14b. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.](#)

Financieel beeld 2021

Pagina 6

Financieel beeld 2021

[InleidingFinanciële bijstellingenRisico's en aandachtspuntenSamenvatting bijstellingen](#)

Inleiding

Bij de Begroting 2022 en tweede herziening 2021 zijn de baten en lasten per programma voor de periode 2021 – 2025 vastgesteld. De 10-maandsrapportage (10M) bevat enkel een actualisatie van het lopende boekjaar. Begrotingswijzigingen die een meerjarig effect hebben, zijn dan ook uitsluitend verwerkt voor de jaarschijf 2021. De meerjarige verwerking volgt zo nodig volgend jaar bij de eerstvolgende gelegenheid maar uiterlijk bij Begroting 2023.

De spelregels en kaders van de 10M 2021 zijn ten opzichte van voorgaande jaren aangepast. De primaire focus van de 10M is daarmee (meer) op het voorkomen van begrotingsonrechtmatigheden komen te liggen.

Tegelijkertijd is het doel om met de 10M op hoofdlijnen een actueel beeld van de begroting te presenteren. Dit betreft met name de exploitatie. In de 10M worden behalve voorgenomen begrotingsmutaties ook belangrijke prognose inzichten – waaronder meevallende opbrengsten en onderbestedingen – en risico's gemeld waarvoor géén begrotingsmutaties zijn ingediend, maar die mogelijk een effect zullen hebben op de jaarstukken 2021. De reden voor het aanpassen van de spelregels 10M hangt vooral samen met de behoefte om de omvang van de P&C producten te reduceren en de administratieve lasten te verlagen.

Financiële bijstellingen

De belangrijkste mutaties met een saldo-effect worden onderstaand benoemd.

De belangrijkste mutaties met een saldo-effect zijn:

- *Algemene middelen*: Gemeentefonds € 4,3 mln. negatief. Op Prinsjesdag, dinsdag 21 september jl., zijn onder andere de Miljoenennota, de Rijksbegroting en de septembercirculaire Gemeentefonds 2021 gepubliceerd. Na analyse en het verwerken van de septembercirculaire gemeentefonds 2021 daalt de algemene uitkering met € 4,3 mln.
- *Stedelijke inrichting en ontwikkeling*: De verwachte opbrengsten GREX-en zijn voor een bedrag van € 12 mln. positief bijgesteld.
- *Stedelijke inrichting en ontwikkeling*: De verkoopresultaten panden zijn € 7,3 mln. negatief bijgesteld. Het betreft hier het doorschuiven van voor dit jaar geplande verkopen naar latere jaren.
- *Werk en Inkomen*: De BUIG is als gevolg van hogere baten (uitkomsten BUIG brief september jl.) en lagere lasten per saldo positief bijgesteld voor een bedrag van € 15,6 mln. (na verrekening met reserve BUIG).

De belangrijkste bijstellingen als gevolg van Coronamaatregelen zijn:

- *Algemene Middelen/ Stedelijke inrichting en ontwikkeling*: De verwachte uitputting van het budget inzake de coulanceregeling Vastgoed is € 2,5 mln lager dan begroot. In de 10M zijn zowel de lasten (Stedelijke Inrichting) als de baten (Stelpost verwachte compensatie corona bij Algemene Middelen) voor dit bedrag aangepast.
- *Economie*: Bij markten worden € 0,9 mln meer kosten gemaakt om de naleving van de corona-regels te kunnen waarborgen.
- *Algemene Middelen*: Er is in de septembercirculaire een bedrag van € 2,5 mln beschikbaar gesteld voor cultuur. De stelpost verwachte compensatie corona is hiervoor verlaagd.

Risico's en aandachtspunten

Naast wijzigingen in de begroting worden de risico's en aandachtspunten beschreven waarvan het (deels) nog onzeker is of er een budgettair effect zal optreden in 2021 en/of hoe hoog dit effect zal zijn.

Vanwege de gewijzigde spelregels is het accent in de 10M meer komen te liggen op het voorkomen van begrotingsonrechtmatigheid en veel minder op verwachte onderbestedingen en meevallende opbrengsten. Alleen wanneer het majeure onderbestedingen en/of meevallende opbrengsten betreft – denk hierbij aan de effecten van de BUIG brief en de septembercirculaire van BZK of aan de GREX-en – zijn deze in de 10M verwerkt. Het is daardoor aannemelijk dat op onderdelen van de begroting het resultaat bij jaarrekening positiever zal uitpakken dan nu verwerkt. Waar substantiëlere onderbestedingen worden verwacht, staan deze gemeld in deze paragraaf.

De belangrijkste risico's en aandachtspunten betreffen in algemene zin:

- Verwachte onderbestedingen als gevolg van Corona.
- Middelen die het Rijk beschikbaar stelt in de september en decembercirculaire die niet (volledig) in het lopende jaar kunnen worden besteed.

En meer specifiek:

- De onzekerheden die samenhangen met de verdere ontwikkelingen rondom het Warmtebedrijf.

Samenvatting bijstellingen

Zie voor dit onderdeel de pagina [Samenvatting bijstellingen](#).

Samenvatting bijstellingen

Pagina 7

Samenvatting bijstellingen

In dit onderdeel zijn verschillende samenvattende overzichten van de financiële bijstellingen opgenomen. Voor meer informatie over de afzonderlijke bijstellingen wordt verwezen naar de programma's.

[Financieel kaderBijstellingen t.o.v. Tweede Herziening 2021Totaaloverzicht bijstellingen](#)

Financieel kader

Financieel kader	Begroting 2021
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	0
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021	0
Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	14.229
Reserves	-14.229
Taakmutaties	0

Bijstellingen t.o.v. Tweede Herziening 2021

In onderstaande tabel is per programma en taakveld het saldo van de bijstellingen inzichtelijk gemaakt ten opzichte van de Tweede Herziening 2021.

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2021	2021
	(€)	(%)
Algemene middelen	-9.714	0%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	8.694	0%
Belastingen overig	96	0%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	5	0%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-17.283	78%
OZB niet-woningen	97	0%
OZB woningen	65	0%
Treasury	8	0%
Vennootschapsbelasting (VpB)	-1.396	174%
Beheer van de stad	-2.855	2%
Afval - Grondstoffen	207	1%
Begraafplaatsen en crematoria	-8	1%
Cultureel erfgoed - Archeologie	-2	0%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	0	0%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-11	0%
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	-2.814	226%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	-22	0%
Riolering	0	0%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	-13	0%
Verkeer en vervoer - Beheer	-191	0%
Bestuur en dienstverlening	171	0%

Bestuur - College	0	0%
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	0%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	433	3%
Burgerzaken	-262	1%
Musea - Stadsarchief	0	0%
Cultuur, sport en recreatie	0	0%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0%
Media	0	0%
Musea - Cultuur	0	0%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	0	0%
Sportaccommodaties	0	0%
Sportbeleid en activering	0	0%
Economische zaken	-909	3%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	0	0%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-902	62%
Economische ontwikkeling	-7	0%
Economische promotie	0	0%
Maatschappelijke ondersteuning	-5.975	3%
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	0	0%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-5.338	9%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	0	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	0	0%
Samenkracht en burgerparticipatie	-637	1%
Onderwijs	0	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0%
Onderwijshuisvesting	0	0%
Openbare orde en veiligheid	-2.981	2%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	0%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-1.131	3%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	-1.850	5%

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0%
Overhead	-75	0%
Overhead - Activering Overhead	-10	0%
Overhead - Audit & Control	0	0%
Overhead - Clusterondersteuning	-65	0%
Overhead - Concermondersteuning	0	0%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	0%
Overige baten en lasten - Verzekering	0	0%
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	12.157	52%
Beheer overige gebouwen en gronden	-375	1%
Cultureel erfgoed - Monumenten	0	0%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	11.992	57%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-7	0%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	-1	0%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	-14	1%
Wonen en bouwen	562	1%
Verkeer en vervoer	1.361	3%
Openbaar vervoer	0	0%
Parkeerbelasting	-17	0%
Parkeren	491	2%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	900	14%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	-13	0%
Volksgezondheid en zorg	-4.176	1%
Geëscaleerde zorg 18-	0	0%
Geëscaleerde zorg 18+	-2.259	2%
Maatwerkdienstverlening 18-	-2.458	5%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-1.175	1%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	1.716	13%
Volksgezondheid	0	0%
Wijkteams en Wmo-loketten	0	0%

Werk en inkomen	12.996	7%
Arbeidsparticipatie - Werk	-1.189	3%
Begeleide participatie	-15	0%
Inkomensregelingen - Inkomen	14.201	28%
Totaal	0	693%

Totaaloverzicht bijstellingen

In onderstaande tabellen zijn de bijstellingen per soort (ramingsbijstellingen, reserves en taakmutaties) uitgesplitst naar taakvelden.

Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	Begroting 2021
Actualisatie BUIG	18.061
Inkomensregelingen - Inkomen	18.061
Actualisatie gemeentefonds	-4.308
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-4.308
Actualisatie rente	8
Treasury	8
Coronakosten Markten	-898
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-898
Coulanceregeling vastgoed	-2.500
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-2.500
Grex raming	12.000
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	12.000
Huurcoulanceregeling	2.500
Beheer overige gebouwen en gronden	2.500
Lagere verkoopopbrengst panden	-7.331
Beheer overige gebouwen en gronden	-7.331
Leges Stadszaken	-800
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	-800
Nieuwe stadsmariniers	-1.050

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	-1.050
Pensioenvoorziening ex-raadsleden	433
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	433
Toevoeging voorziening Vennootschapsbelasting	-1.396
Vennootschapsbelasting (VpB)	-1.396
Veilingopbrengst brandstofverkooppunten	-490
Beheer overige gebouwen en gronden	-490
Totaal	14.229

Reserves	Begroting 2021
Bestemmingsreserve BUIG	-2.475
Inkomensregelingen - Inkomen	-2.475
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-1.175
Maatwerkvoorziening (Wmo)	1.175
Rotterdam Ahoy Congres Centrum	0
Beheer overige gebouwen en gronden	5.530
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-5.530
Sluitpost algemene reserve	-11.753
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-11.753
Totaal	-14.229

Taakmutaties	Begroting 2021
Aanpak problematiek jeugdzorg: restant middelen wachttijden	-2.451
Maatwerkdienstverlening 18-	-2.451
Actualisatie taakmutaties	16.155
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	16.155
Beschermd Wonen	-2.860
Geëscaleerde zorg 18+	-2.860

Bommenregeling	-2.814
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	-2.814
Compensatie corona Huizen van de Wijk	-637
Samenkracht en burgerparticipatie	-637
Handhaven energieprestatie gebouwen 2021	-72
Wonen en bouwen	-72
Handhaving quarantaineplicht	-120
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-120
Jeugdhulp kinderen in een asielzoekerscentrum	-7
Maatwerkdienstverlening 18-	-7
Maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg	-60
Geëscaleerde zorg 18+	-60
Nacalculatie mobiliteitshulpmiddelen Wet langdurige zorg	541
Maatwerkvoorziening (Wmo)	541
Taakmutatie Participatiebudget	238
Begeleide participatie	238
Taakmutatie uitvoering en implementatie Breed Offensief	-1.189
Arbeidsparticipatie - Werk	-1.189
Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)	-6.733
Inkomensregelingen - Inkomen	-1.385
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-5.348
Vrouwenopvang	7
Geëscaleerde zorg 18+	7
Totaal	0

Coalitieakkoord

Pagina 8

Coalitieakkoord - Met nieuwe energie bouwen aan de stad van morgen

Meer Rotterdammers zien hun toekomst in de stad met vertrouwen tegemoet. Rotterdam bruist, leeft, vernieuwt en onderneemt. Rotterdam is de stad waar hét gebeurt en waar je moet zijn. Ondernemers - groot en klein -,

scholen, culturele instellingen, de haven, allerlei maatschappelijke organisaties, vorige stadsbesturen maar bovenal de Rotterdammers zelf, hebben dit samen door hard werken voor elkaar gekregen. Met dit gegroeid vertrouwen en met het enthousiasme, de trots, en de energie in de stad willen wij samen met de Rotterdammers, de komende vier jaar de stad verder brengen. Om te zorgen dat zoveel mogelijk Rotterdammers vertrouwen krijgen in de toekomst en Rotterdam in allerlei opzichten kan blijven doorgroeien, zijn op verschillende vraagstukken en uitdagingen in de stad doorbraken nodig. Wij zijn bijzonder trots en gemotiveerd dat wij de komende vier jaar de stad en de Rotterdammers daarbij mogen dienen. Zodat we als Rotterdammers fijn kunnen leven in een wereldstad, iedereen in Rotterdam kansen krijgt en benut en de energietransitie het vliegwiel is voor onze nieuwe economie.

Uitdagingen die vragen om doorbraken

Hoe goed het ook gaat met Rotterdam, het dagelijks leven van nog te veel inwoners wordt beheerst door zorgen en problemen. Rotterdammers die geen passende baan kunnen vinden én houden. Rotterdammers die met schulden kampen en er niet in slagen die zelf aan te pakken. Kinderen die in armoede opgroeien en niet mee kunnen doen met feestjes of het schoolreisje. Mensen zich soms onveilig voelen op straat. Buren die elkaar letterlijk niet kunnen verstaan, elkaar niet kennen en langs elkaar heen leven. Rotterdammers die, door de woningmarkt en het woningaanbod, steeds moeilijker een (volgend) huis kunnen vinden dat past bij hun wensen en portemonnee.

De metamorfose die de stad -vooral de binnenstad en de Kop van Zuid- de afgelopen jaren heeft ondergaan, is indrukwekkend. Op sociaal gebied willen we, in samenhang met de economische en fysieke ontwikkeling van de stad, de komende jaren een been bijtrekken. Buurten, straten, pleinen en parken kunnen nog schoner, groener en veiliger. Ook daar pakken we de komende vier jaar stevig op door.

De Ver-van-mijn-bed-show gaat niet langer op wanneer we kijken naar wereldwijde ontwikkelingen. Ook Rotterdam staat, zeker als stad met de grootste haven van Europa, voor grote uitdagingen als het gaat om het Klimaatakkoord van Parijs en het verduurzamen van de economie (energietransitie en klimaatadaptatie). Ook de invloed van ICT-ontwikkelingen (robotisering en digitalisering) op de economie en samenleving (zorg, veiligheid) en de Brexit vragen om actie. Als we de uitdagingen en de vraagstukken die voortkomen uit deze ontwikkelingen niet samen oppakken, leggen we een forse hypotheek op de toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers. Bovendien bieden deze ontwikkelingen de stad en Rotterdammers enorme kansen. Die kansen samen benutten is de inzet van ons beleid en plannen.

Energietransitie als vliegwiel

De energietransitie zien wij als een belangrijk vliegwiel om de stad verder te brengen. De komende vier jaar willen we fors investeren, ruim 150 miljoen euro, in de energietransitie. In de begroting van 2020, zoals afgesproken in het coalitieakkoord, komen we met een meerjarig financieringsvoorstel en een concrete uitwerking van onze inzet in de energietransitie. De transitie biedt kansen voor nieuwe bedrijvigheid, nieuwe banen, nieuw onderwijs, nieuwe vormen van mobiliteit, nieuwe vormen van bouwen en nieuwe vormen van samenleven. Het benutten van die

kansen is goed voor Rotterdam en álle Rotterdammers. Om dit vliegwiel optimaal te laten werken, maken we de komende vier jaar keuzes, samen met de stad. We proberen uit, onderzoeken, durven en investeren, nodigen anderen uit om in kansrijke projecten te investeren. Voor Rotterdam van morgen, overmorgen en ver daarna.

De komende vier jaar is niet alleen een feestje van de kansen. We houden oog voor de onzekerheden die al deze ontwikkelingen voor de Rotterdammers met zich meebrengen. Wat gebeurt er straks met mijn energierekening? Kan ik straks mijn woonlasten nog betalen? Is mijn opleiding straks nog wel relevant? Het zijn vragen en zorgen die we de komende jaren ook gaan beantwoorden zodat het benutten van al die kansen niet voor een (nieuwe) tweedeling in de samenleving zorgt.

Ambities, vertrouwen en draagvlak

De komende vier jaar zetten wij bewust hoog in. Onze ambities op het gebied van bijvoorbeeld de woningbouw en het verminderen van Rotterdammers die afhankelijk zijn van de bijstand zijn fors en betekenen hard en onorthodox werken voor ons en onze partners.

Rotterdammers rekenen op ons en wij rekenen op de Rotterdammers. Dat betekent dat we allemaal de kansen pakken die worden geboden, dat we samen aan de stad bouwen en dat iedereen zich natuurlijk aan de afspraken en de wet houdt. Tegelijk hebben we ook oor voor elkaars zorgen en problemen. De Rotterdamse toon is soms wat bot en altijd direct, maar wel met respect voor de ander.

Het vertrouwen dat ons door de Rotterdammers is gegeven, is kostbaar. De komende vier jaar willen we dat vertrouwen waarmaken. Onze ambities en plannen moeten op draagvlak kunnen rekenen in de stad. Regelmatig gaan wij de stad, de wijken en buurten in, om te kijken en horen wat er speelt, te leren, te luisteren en in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en allerlei organisaties. We willen de Rotterdammers ontmoeten van Hoek van Holland tot Ommoord, van Overschie tot IJsselmonde, van Rozenburg tot Hillegersberg. We zoeken de Rotterdammers op aan keukentafels, wijktafels en bestuurstafels. En natuurlijk in de raadszaal om met de gemeenteraad het gesprek te voeren. Ons doel is dat Rotterdammers aan het einde van onze collegeperiode, vinden dat ze meer worden betrokken in het meedenken of meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving.

Er is veel werk aan de winkel en in deze begroting beschrijven we onze eerste stappen. Komende periode werken we samen met onze partners, de stad en de gemeenteraad, deze stappen verder uit. We gaan door met wat goed werkt en stoppen met wat niet werkt. De toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers staat daarbij altijd voorop.

Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de toekomst

Iedereen die dat wil, moet een huis kunnen vinden dat past bij zijn of haar wensen, levensfase en portemonnee in Rotterdam. Op dit moment is die woning er voor veel mensen nog niet. Tegelijk weten we dat de Rotterdamse bevolking de komende jaren fors zal groeien en dus de vraag naar woningen zal toenemen. Bouwen en ontwikkelen, dát is wat ons de komende jaren te doen staat. Woningen voor middeninkomens hebben daarbij onze prioriteit. In deze collegeperiode starten we met de bouw van 18.000 woningen, evenwichtig verspreid over Rotterdam en voor alle Rotterdammers, van sociale huurwoning tot topsegment, van “gewoon rijtjeshuis” tot

speciale woning voor ouderen en mensen met een beperking. Nieuwe en bestaande woningen maken we zoveel mogelijk energiezuinig en duurzaam. In samenwerking met het Waterschap en Hoogheemraadschap, ontwikkelen we in 2019 een Deltaplan (grond)water waarmee droge voeten zo veel mogelijk gegarandeerd blijven. In Rotterdam stijgt het aantal woningen, appartementgebouwen, kantoren, schoolgebouwen en andere panden, die geen (verhoogde kans op) wateroverlast bij hevige regenval hebben, van 88% naar 90%.

Fijn wonen en leven betekent óók een prettige, groene en veilige wijk met voldoende goede scholen, zorg, winkels, cultuur, een goede bereikbaarheid en ruimte om buiten te spelen en sporten. In de plannen voor een groeiend Rotterdam zorgen we dat deze factoren steeds goed in balans zijn. De nieuwe Omgevingswet benutten we optimaal om plannen samen met de stad te ontwikkelen. We werken aan een groener Rotterdam: in 2022 hebben we 200.000 vierkante meter meer groen gerealiseerd.

Steeds meer toeristen uit binnen- en buitenland ontdekken Rotterdam als bruisende stad. Die toename draagt bij aan de ontwikkeling van de hele stad, maar mag de woonbeleving van Rotterdammers en de bereikbaarheid, niet negatief beïnvloeden. Wij nemen het voortouw om hier, samen met de toeristische sector, plannen voor te maken. Evenementen vinden verspreid over de hele stad plaats. Kunst en cultuur is er voor alle Rotterdammers.

Rotterdammers houden zich aan de beginselen van onze rechtstaat

De diversiteit is de kracht van onze stad, maar schuurt ook nog. Een keerzijde van die kracht is namelijk dat spanningen elders in de wereld voelbaar en aanwezig zijn in onze buurten en straten. Veel Rotterdammers maken zich zorgen over allerlei vraagstukken en uitdagingen waar onze open samenleving ons elke dag voor stelt. Onze rechtstaat en grondwet maken ons allemaal gelijk en geven ons de kaders hoe we elke dag met deze vraagstukken om moeten gaan. Zodat we ons allemaal vrij, veilig en thuis voelen in onze stad. Dat begint met je houden aan de wet en daarop als overheid goed toezien. Daarnaast vraagt dat om nieuwsgierigheid naar elkaar, met respect voor elkaars gewoontes.

Een veilige wijk, buurt en straat, zijn randvoorwaarden om fijn te wonen en leven. Ons doel is dat het veiligheidsniveau in 2022 is gestegen ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108. Kwetsbare wijken kunnen daarbij rekenen op extra en een gerichte aanpak om overlast en veroorzakers daarvan krachtig aan te pakken. Het uitbreiden van cameratoezicht is van belang voor veilige wijken. Het aanpakken van ondermijnende criminaliteit heeft onze extra aandacht. Rotterdammers hebben een groot hart voor hun stad en voor hun wijk. Afgelopen jaren hebben veel bewoners hun wijk samen mooier, groener, gezelliger en prettiger gemaakt met allerlei geweldige initiatieven. Deze kracht van bewoners koesteren en ondersteunen wij.

Kansen voor iedereen met taal, goed onderwijs, werk en minder armoede

Rotterdam moet kansen bieden voor iedereen. Afkomst, huidskleur en levensovertuiging mogen er niet toe doen, voor de kansen in het leven. We gaan respectvol met elkaar om, in een ontspannen samenleving. Wat ons hetzelfde maakt, is dat we niet hetzelfde zijn. Hoe verschillend we ook zijn, we delen deze stad als ons thuis. En aan 'thuis' draagt iedereen zijn of haar steentje bij en geldt 'afpraak is afspraak'. Dat begint ermee dat iedereen

de Nederlandse taal beheerst. In deze collegeperiode worden minimaal 19.000 taaltrajecten aan laaggeletterde Rotterdammers afgerond, te beginnen met bijna 4.000 in 2019. Want elkaar verstaan is de eerste sleutel naar samenleven. Nieuwkomers helpen we aan een goede start: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject. Het verbeteren van de taalbeheersing is de eerste stap naar een betere positie op de arbeidsmarkt, een eerste stap uit de achterstand, helpt de samenleving te begrijpen en daarin zelf de weg te vinden.

Een bijstandsuitkering kan (tijdelijk) nodig zijn. Tegelijkertijd willen we dat iedereen meedoet. Met meer maatwerk en een passende bejegening, ondersteunen we werkzoekenden. Ons doel is dat het aantal Rotterdamse huishoudens in de bijstand substantieel daalt. In 2021 willen we dat het aantal bijstandsuitkeringen daalt naar 30.000. In 2019 sluiten we een Leer-Werkakkoord met het bedrijfsleven, het Havenbedrijf, de zorgsector, praktijkonderwijs, voorgezet onderwijs, hbo en mbo. Samen zetten we in op werk voor Rotterdamse schoolverlaters en werkzoekenden en voldoende afstudeerders die met een vakdiploma de arbeidsmarkt op gaan.

Jonge Rotterdammers moeten een goede start kunnen maken: wij staan voor kansengelijkheid voor alle kinderen en daarvoor is goed onderwijs noodzakelijk. De leerresultaten van Rotterdamse leerlingen zijn de afgelopen jaren flink vooruit gegaan, maar (ook daar) zijn we nog niet waar we willen zijn. Samen met het onderwijsveld nemen we de volgende stap om te zorgen dat meer kinderen en jongeren een hoger onderwijsniveau bereiken. Met voorscholen, basisscholen, middelbare scholen en mbo's en natuurlijk de leerlingen zelf, werken we hieraan. Goed onderwijs met voldoende en goede leerkrachten, daar gaan wij voor. Met opgestroopte mouwen pakken we het lerarentekort aan.

In onze stad leeft 1 op de 4 kinderen in armoede. Dat doet pijn en is onacceptabel. Armoede staat de ontwikkeling van talenten van kinderen in de weg. Dat is niet goed voor de kinderen zelf en niet goed voor Rotterdam, want we hebben alle talenten hard nodig. Onze ambitie is dat het aantal kinderen dat in armoede opgroeit daalt in deze college periode, van 1 op 4 naar 1 op 6. Samen met onze partners presenteren wij in 2019 een Deltaplan om Rotterdammers te helpen met hun schulden aan te pakken en te voorkomen. Voor het einde van deze collegeperiode is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

Jonge en oude Rotterdammers die een steuntje in de rug nodig hebben in de vorm van hulp thuis of professionele begeleiding, krijgen die. Zeker kwetsbare kinderen en jongeren, juist zij verdienen hulp bij een goede start. Zo gewoon mogelijk opgroeien ondanks problemen, bij ouders of verzorger, vrienden, school, buurt en sportclub, helpt daarbij. Als er jeugdhulp nodig is, gebeurt dat zoveel mogelijk in de thuissituatie, in plaats van een instelling. Ons doel is een daling van 10% jeugdigen in instellingen in 2022.

Rotterdam is een stad voor jong én oud. Het aantal ouderen zal de komende jaren fors toenemen, in 2035 is 1 op de 5 Rotterdammers ouder dan 65 jaar. Om daar goed op voorbereid te zijn en ouderen een goede oude dag te bieden, met goede zorg, een geschikte woning en een veilige leefomgeving met sociale contacten, ontwikkelen we in 2019 samen met onze partners, specialisten en ouderen zelf een Masterplan 'Ouder en Wijzer'. Afgelopen vier jaar heeft Rotterdam het voortouw genomen in de strijd tegen eenzaamheid en in het bijzonder in de strijd tegen eenzaamheid onder ouderen. We zetten die strijd deze collegeperiode met dezelfde inzet voort en willen een daling van 3%punt in het aantal ouderen (65+) in eenzaamheid realiseren.

Elkaar ontmoeten is belangrijk voor alle Rotterdammers. Verenigingen zijn daarbij onmisbaar als plek om samen te sporten, te spelen en te ontdekken. Deze clubs, die draaien op vrijwilligers, staan echter op dit moment voor uitdagingen op het gebied van financiën, de kwaliteit van hun accommodatie en voorzieningen en soms ook dalende ledenaantallen. Dit maakt het nodig om samen met verenigingen een Actieplan voor Verenigingen te ontwikkelen zodat zij ook in de toekomst een levendige en plezierige 'thuisbasis' voor heel veel Rotterdammers kunnen zijn.

Energietransitie en nieuwe economie hand in hand

Een duurzaam, energiezuinig, klimaatbestendig Rotterdam met schone lucht, een bloeiende economie, kansen voor iedereen en betaalbaar voor iedereen. Dat is wat wij voor ogen hebben. De energietransitie biedt volop kansen om de stad en de haven duurzaam en toekomstbestendig te maken. De komende jaren gaan we met onze partners onze economie vernieuwen om daarmee een nog aantrekkelijkere vestigingsplaats voor (inter)nationale bedrijven te worden. We trekken hierin nauw op met het Havenbedrijf en onderschrijven de ambitie de meest innovatieve haven te zijn én blijven door een leidende rol te pakken bij het vormgeven van een nieuwe, duurzame economie.

Die vernieuwing van de economie vraagt ook om constante investeringen in ons onderwijs zodat alle Rotterdammers, jong en oud, in deze wereld vol uitdagingen zelf hun toekomst kunnen bepalen. De stad heeft ieders talenten nodig en wij zullen met ons beleid iedereen uitdagen hun talent optimaal tot wasdom te laten komen. Die kansen willen we nu én samen benutten. In 2019 sluiten we wat ons betreft het Rotterdamse Energie- en klimaatakkoord: Bedrijven, corporaties, woningeigenaren, energiebedrijven, het Havenbedrijf, de gemeente en allerlei andere partners maken hierin concrete afspraken hoe we de komende jaren samen aan de duurzame stad van vandaag en morgen werken. Rotterdam gaat volop aan de slag om invulling te geven aan het klimaatakkoord van Parijs. De stijging van de CO₂-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO₂-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.

In 2019 presenteren we een slim verkeerscirculatieplan, dat voor het einde van de collegeperiode operationeel moet zijn en zo zorgt voor betere bereikbaarheid en schonere lucht. Ons doel met al deze maatregelen is schone lucht voor alle Rotterdammers. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Met het onderhoud en de ontwikkeling van het gemeentelijk vastgoed zoals kantoren, scholen en sportlocaties verduurzamen we ons vastgoed (waar mogelijk). En alle bijdragen van Rotterdammers doen er toe; afval scheiden, elektrisch rijden of je huis isoleren, we maken het zo gemakkelijk mogelijk met voldoende containers, laadpalen en advies op maat.

Onze lokale economie ontwikkelt zich naar een nieuwe economie. De regionale Roadmap Next Economy is daarbij de leidraad. De komende periode werken we deze uit in een stedelijke agenda. MKB is de grootste banenmotor van Rotterdam. Deze ondernemers stimuleren en ondersteunen we bij hun transformatie naar de nieuwe economie. Samen ontwikkelen we een scan die MKB-ers helpt hun onderneming klaar te maken voor de

nieuwe economie. Startups stimuleren en faciliteren we. Daarnaast werken we aan meer mogelijkheden voor ondernemers zich te vestigen in buurten en wijken, onderzoeken we hoe regelgeving minder in de weg kan staan bij het ondernemen en helpen we onderlinge samenwerking te bevorderen.

Een goede gemeentelijke organisatie en duurzame financiën

In de afgelopen jaren is de organisatie flink gekrompen. Hiermee werd een bezuinigingsdoelstelling gehaald. Met de groei van de economie en de komst van nieuwe taken voor de gemeente, onder andere in het sociaal domein, groeit ook de organisatie weer. Het komende jaar maken we een analyse van die groei en maken we afspraken voor het beter voorspellen en beheersen ervan. Meer aandacht voor een goede match tussen mens en taak moet leiden tot minder ziekteverzuim en minder ervaren werkdruk. We benutten de mogelijkheid van nieuwe instroom voor het vergroten van de inclusiviteit en kwaliteit van onze organisatie. Tevens investeren we in de kwaliteit van onze dienstverlening. Daarbij benutten we nieuwe digitale en technologische mogelijkheden. De stad en de Rotterdammers zijn altijd het vertrekpunt voor het werk van de gemeente.

Onze ambities voor en met de stad, kunnen we alleen realiseren met een duurzame en gezonde financiële huishouding. Daarom zorgen wij voor voldoende weerstandsvermogen om financiële risico's op te vangen en voor een sluitende structurele meerjarenbegroting. We blijven nu én op de lange termijn duurzaam investeren in Rotterdam en zoeken zoveel mogelijk partners die dat ook willen doen om een toekomstbestendige stad voor alle Rotterdammers te realiseren.

Stap voor stap, samen naar doorbraken

Het gaat dus goed met Rotterdam. En tegelijk is er ongelooflijk veel werk aan de winkel om te zorgen dat zo veel mogelijk mensen profiteren van onze bloei. Rotterdam - Zuid krijgt de komende jaren onze volle aandacht met het programma Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Hiermee zetten we in op verdere verbetering van het onderwijs op Zuid, het ondersteunen van werkzoekenden en het verminderen van het aantal mensen in de bijstand, voor meer cultuur-aanbod en het verbeteren van de woningvoorraad, zodat sociale stijgers ook op Zuid blijven wonen. Deze impuls verdient Zuid. We willen alle kansen die de huidige ontwikkelingen ons bieden nu echt pakken. Dat vraagt om investeringen, keuzes en lef. Om samenwerking van het stadsbestuur met allerlei bedrijven, organisaties, zorgverleners, het onderwijsveld, het Havenbedrijf, het Rijk en andere overheden. Alleen door samen op te trekken en constant aan draagvlak te werken, kunnen we de doorbraken realiseren die nodig zijn. Komende maanden gaan we dan ook in gesprek, maken we afspraken en plannen en sluiten we waar dat kan akkoorden met iedereen die Rotterdam verder wil brengen. Om samen, met nieuwe energie, te bouwen aan de stad van morgen.

Raadsbehandeling

De 10-maandsrapportage 2021 wordt behandeld in de commissie MPOF van 9 december 2021. De behandeling in de Raad vindt plaats op 16 december 2021.

Raadsvoorstel

Hier vindt u het ontwerp raadsbesluit behorende bij de 10-maandsrapportage 2021 (*link volgt na publicatie*)

Commissies

Pagina 10

Commissies

In de commissies wordt de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2021 voorbereid. Iedere commissie behandelt daarin zijn eigen onderwerpen.

[Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte](#)[Commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport](#)[Commissie Werk, Inkomen, Integratie, Schuldenaanpak en Armoedebestrijding](#)[Commissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit](#)[Commissie Veiligheid en Bestuur](#)[Commissie Majeure Projecten, Organisatie en Financiën](#)[Commissie tot Onderzoek van de Rekening](#)

Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Wonen:**
 - [Taakveld Wonen en bouwen](#)
- **Ruimtelijke ordening:**
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Beheer](#)
- **Omgevingswet:**
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)
- **Grondbeleid:**
 - [Taakveld Grondexploitatie \(niet-bedrijventerreinen\)](#)
 - [Paragraaf Grondbeleid](#)
- **Vastgoed:**
 - [Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden](#)
- **Welstand en monumenten:**
 - [Taakveld Cultureel erfgoed - Monumenten](#)
 - [Taakveld Cultureel erfgoed - Archeologie](#)
- **Buitenruimte:**

- [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Landschap](#)
- [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Beheer](#)
- [Taakveld Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII](#)
- [Taakveld Begraafplaatsen en crematorium](#)
- [Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen](#)
- **Afval:**
 - [Taakveld Afval - Grondstoffen](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten - Vervoer en materieel](#)
- **Water:**
 - [Taakveld Riolering](#)
- **Dierenwelzijn:**
 - [Taakveld Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)

Commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Jeugd:**
 - [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18-](#)
- **Jeugdhulp:**
 - [Taakveld Geëscaleerde zorg 18-](#)
- **Zorg:**
 - [Taakveld Wijkteams en Wmo-loketten](#)
 - [Taakveld Maatwerkvoorziening \(Wmo\)](#)
 - [Taakveld Geëscaleerde zorg 18+](#)
 - [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ -Wmo](#)
- **Informele zorg:**
 - [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)
- **Welzijn**
 - [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)
- **Volksgezondheid:**
 - [Taakveld Volksgezondheid](#)
- **Onderwijs:**
 - [Taakveld Onderwijshuisvesting](#)
 - [Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken](#)
- **Taal:**
 - [Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken – Taal volwassenen](#)
- **Cultuur:**
 - [Taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie](#)
 - [Taakveld Musea – Cultuur](#)
 - [Taakveld Media](#)
- **Sport:**
 - [Taakveld Sportbeleid en activering](#)
 - [Taakveld Sportaccommodaties](#)

- [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - NME](#)

Commissie Werk, Inkomen, Integratie, Schuldenaanpak en Armoedebestrijding

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Werk:**

- [Taakveld Arbeidsparticipatie - Werk](#)
- [Taakveld Begeleide participatie](#)
- [Taakveld Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk](#)

- **Inkomen:**

- [Taakveld Inkomensregelingen - Inkomen](#)
- [Taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding](#)

- **Integratie:**

- [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)

- **Discriminatiebestrijding:**

- [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)

- **Armoedebestrijding:**

- [Taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding](#)

- **Schuldenaanpak:**

- [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening](#)

Commissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Metropool Regio Rotterdam Den Haag [MRDH] (inhoudelijk)**

- **Haven (inhoudelijk)**

- **Economie:**

- [Taakveld Economische ontwikkeling](#)
- [Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie](#)
- [Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten](#)
- [Taakveld Economische promotie](#)

- Horeca
- Toerisme
- Evenementen
- Mobiliteit:
 - [Taakveld Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)
 - [Taakveld Verkeer en vervoer - Beheer](#)
 - [Taakveld Openbaar vervoer](#)
- Parkeren:
 - [Taakveld Parkeren](#)
 - [Taakveld Parkeerbelasting](#)
- Verkeersveiligheid:
 - [Taakveld Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)
- Energietransitie:
 - [Paragraaf Energietransitie](#)
- Duurzaamheid:
 - [Taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving](#)
 - [Taakveld Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)
- Luchthaven

Commissie Veiligheid en Bestuur

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- Openbare orde
 - [Taakveld Crisisbeheersing en Brandweer – Regionale veiligheidsactiviteiten](#)
- Veiligheid
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid – Veiligheid](#)
- Overlast en handhaving
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid – Handhaving en toezicht](#)
- Radicalisering
- (Inter)nationale betrekkingen

- **Bestuur**
 - [Taakveld Bestuur – Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman](#)
 - [Taakveld Bestuur – College](#)
- **Metropoolregio Rotterdam Den Haag (bestuurlijk)**
- **Bestuurlijke vernieuwing**
 - [Taakveld Bestuur – Gebieden en bewonersparticipatie](#)
- **Gebiedsgerichte programma's**
- **Kleine kernen**

Commissie Majeure Projecten, Organisatie en Financiën

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Organisatie**
 - [Taakveld Overhead - Concernondersteuning](#)
 - [Taakveld Overhead – Clusterondersteuning](#)
 - [Taakveld Overhead – Audits en Control](#)
 - [Taakveld Overhead – Activering overhead](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Van Werk Naar Werk / VOIL](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Verzekeringen](#)
 - [Paragraaf Bedrijfsvoering](#)
- **Dienstverlening**
 - [Taakveld Burgerzaken](#)
 - [Taakveld Bestuur – Gebieden en bewonersparticipatie](#)
 - [Taakveld Musea – Stadsarchief](#)
- **Financiën**
 - [Taakveld Treasury](#)
 - [Taakveld OZB Woningen](#)
 - [Taakveld OZB niet-woningen](#)
 - [Taakveld Belastingen overig](#)
 - [Taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Beheer algemene middelen](#)
 - [Taakveld Vennootschapsbelasting](#)
 - [Taakveld Economische promotie – Opbrengsten logiesbelasting](#)
 - [Paragraaf Financiering](#)
 - [Paragraaf Financiële kengetallen](#)
 - [Paragraaf Investerings](#)
 - [Paragraaf Lokale heffingen](#)
 - [Paragraaf Sustainable development goals](#)
 - [Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)
- **Deelnemingen**

- [Paragraaf Verbonden partijen](#)
- **Haven (aandeelhouderschap)**
 - [Paragraaf Verbonden partijen](#)
- **Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)**
 - [Paragraaf Nationaal Programma Rotterdam Zuid \(NPRZ\)](#)
- **Feijenoord City**
- **Hoekse Lijn**
- **Coolsingel**
- **Maastunnel**

Commissie tot Onderzoek van de Rekening

Het onderzoek richt zich op de ordelijkheid van het (financieel) beheer, alsmede op de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de begrotingsuitvoering. De commissie baseert haar onderzoek op de (concept-) gemeenterekening, de rekeningen van de individuele gemeentelijke diensten en kostenplaatsen en de bevindingen van de (externe) accountant. De COR bestaat uit maximaal vijf leden die door de raad uit zijn midden worden benoemd.

Op dit moment zijn er geen specifieke taakvelden die worden besproken in deze commissie.

Leeswijzer

Pagina 11

Leeswijzer

[Opbouw website](#) [Soorten financiële bijstellingen](#)

Opbouw website

Het onderdeel Hoofdpijnen bevat een samenvatting van de 10-maandsrapportage onder de [financiële hoofdpijnen](#). In het onderdeel Paragrafen is onder andere informatie te vinden over de nieuwe en geactualiseerde investeringskredieten ([paragraaf Investeringskredieten](#)). In het onderdeel Financiën vindt u een overzicht van alle financiële bijstellingen ([Samenvatting bijstellingen](#)) en de mutaties op de [reserves](#).

De begrotingswijzigingen worden uitsluitend op programmaniveau toegelicht. Onder alle programma's is een overzicht opgenomen met de bijstellingen (inclusief toelichting) en de nieuwe begrotingsstand voor 2021 na de 10-maandsrapportage.

Soorten financiële bijstellingen

In de 10-maandsrapportage worden verschillende categorieën van financiële bijstellingen onderscheiden, namelijk:

- ramingsbijstellingen; begrotingswijzigingen ten aanzien van bestaand beleid als gevolg van exogene factoren
- reserves: toevoegingen, onttrekkingen en vrijval van bestemmingsreserves
- taakmutaties: begrotingswijzigingen als gevolg van wijzigingen in het Gemeentefonds
- technische mutaties: deze zijn technisch van aard zijn en hebben geen beleidsmatige impact

In de tabellen met bijstellingen worden de effecten op het saldo van baten en lasten van het betreffende taakveld gepresenteerd. Negatieve bedragen (met “-“ teken) hebben een negatief effect op het saldo. Het gaat dan (per saldo) om hogere lasten of lagere baten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het saldo. Het gaat dan (per saldo) om lagere lasten of hogere baten.

Bij de bijstellingen op reserves geldt dat deze in de regel als neutraal worden gepresenteerd (dus geen effect op het saldo). Hogere lasten zorgen namelijk voor een hogere onttrekking aan een reserve of andersom. In de reserves ontstaan alleen effecten op het exploitatiesaldo in het geval van vrijval (er staat dan geen hogere last tegenover) of toevoegingen aan reserves (reserveren van middelen voor de toekomst).

Bij taakmutaties zijn de baten vanuit het Gemeentefonds opgenomen in het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds (programma Algemene Middelen). De lasten zijn te vinden in de verschillende taakvelden.

Op concernniveau zijn de taakmutaties, kasschuiven en technische mutaties saldoneutraal.

Alle bedragen in deze website zijn in 1000-tallen weergegeven, tenzij expliciet anders is aangegeven. Door de weergave in 1000-tallen kan het zijn dat de totalen een (minimale) afwijking tonen.

Programma's

Pagina 12

Programma's

Algemene middelen

Baten: € 2.375.720

Lasten: € 101.014

[Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds](#)

[Belastingen overig](#)

[Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting](#)

[Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen](#)

[OZB niet-woningen](#)

[OZB woningen](#)

[Treasury](#)

[Vennootschapsbelasting \(Vpb\)](#)

Beheer van de stad

Baten: € 257.268

Lasten: € 397.498

[Afval - Grondstoffen](#)

[Begraafplaatsen en crematorium](#)

[Cultureel erfgoed - Archeologie](#)

[Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)

[Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Beheer](#)

[Openbare orde en veiligheid -](#)

[Ontploffbare oorlogsresten](#)

[Overige baten en lasten - Vervoer en materieel](#)

[Riolering](#)

[Ruimtelijke ordening - Beheer](#)

[Verkeer en vervoer - Beheer](#)

Bestuur en dienstverlening

Baten: € 13.587

Lasten: € 92.343

[Bestuur - College](#)

[Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie](#)

[Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman](#)

[Burgerzaken](#)

[Musea - Stadsarchief](#)

Cultuur, sport en recreatie

Baten: € 31.015

Lasten: € 274.988

[Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie](#)

[Media](#)

[Musea - Cultuur](#)

[Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - NME](#)

[Sportaccommodaties](#)

[Sportbeleid en activering](#)

Economische zaken

Baten: € 5.340

Lasten: € 37.535

[Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie](#)

[Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten](#)

[Economische ontwikkeling](#)

[Economische promotie](#)

Maatschappelijke ondersteuning

Baten: € 30.178

Lasten: € 248.626

[Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk](#)

[Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding](#)

[Maatwerkdienstverlening 18+ -](#)

[Schulddienstverlening](#)

[Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen](#)

[Samenkracht en burgerparticipatie](#)

Onderwijs

Baten: € 71.090

Lasten: € 207.103

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Onderwijshuisvesting

Openbare orde en veiligheid

Baten: € 20.993

Lasten: € 168.357

Crisisbeheersing en brandweer -
Regionale veiligheidsactiviteiten

Openbare orde en veiligheid -
Handhaving en toezicht

Openbare orde en veiligheid –
Veiligheid

Overhead

Baten: € 14.357

Lasten: € 474.398

Overhead - Activering overhead

Overhead - Audits en control

Overhead - Clusterondersteuning

Overhead - Concernondersteuning

Overige baten en lasten - Van Werk
Naar Werk / VOIL

Overige baten en lasten -
Verzekeringen

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Baten: € 460.965

Lasten: € 472.157

Beheer overige gebouwen en
gronden

Cultureel erfgoed - Monumenten

Grondexploitatie (niet-
bedrijventerreinen)

Milieubeheer - Duurzaam, bodem,
geluid en handhaving.

Openbaar groen en (openlucht)
recreatie - Landschap

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Wonen en bouwen

Verkeer en vervoer

Baten: € 202.573

Lasten: € 159.424

Openbaar vervoer

Parkeerbelasting

Parkeren

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Volksgezondheid en zorg

Baten: € 220.897

Lasten: € 908.845

Geëscaleerde zorg 18+

Geëscaleerde zorg 18-

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Maatwerkdienstverlening 18-

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Volksgezondheid

Wijkteams en Wmo-loketten

Baten: € 669.796

Lasten: € 831.489

[Arbeidsparticipatie - Werk](#)

[Begeleide participatie](#)

[Inkomensregelingen - Inkomen](#)

Algemene middelen

Pagina 13

Algemene middelen

Algemene dekkingsmiddelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën.

TAAKVELD 1

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Tot het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds.

TAAKVELD 2

Belastingen overig

Dit taakveld bevat de roerendezaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting.

TAAKVELD 3

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

TAAKVELD 4

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Binnen het taakveld Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen geeft de gemeente invulling aan een sluitende begroting met een gezond meerjarenperspectief.

TAAKVELD 5

OZB niet-woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen.

TAAKVELD 6

OZB woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen.

TAAKVELD 7

Treasury

Tot dit taakveld behoren de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie en het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen.

TAAKVELD 8

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last.

BBV-indicatoren

BBV-indicator			Bron
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Realisatie 2019	€ 668,00	COELO
	Prognose 2020	€ 691,78	
	Prognose 2021	€ 707,50	
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Realisatie 2019	€ 742,00	COELO
	Prognose 2020	€ 776,68	
	Prognose 2021	€ 791,10	

Toelichting BBV-indicatoren

Bij de begrotingsstukken 2022 worden ook de belastingstukken 2022 aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. Deze belastingstukken bevatten voorstellen voor de gemeentelijke tarieven in 2022. Daaruit zal duidelijk worden wat dit betekent voor de ontwikkeling in de gemeentelijke woonlasten voor eenpersoons en meer persoonshuishoudens.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat er bij programmabegrotingen een programmaplan hoort dat naast de verschillende programmakosten een overzicht bevat van de kosten voor overhead, het bedrag voor te betalen vennootschapsbelasting, het bedrag voor onvoorzien en een overzicht van algemene dekkingsmiddelen.

Het [programma Overhead](#) bevat een overzicht van de kosten voor overhead, de te betalen vennootschapsbelasting wordt verantwoord op het [taakveld Vennootschapsbelasting](#) en het bedrag onvoorzien op het [taakveld Overige baten en lasten – Beheer algemene middelen](#). De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van de andere dekkingsmiddelen doordat de gemeente deze middelen vrij kan aanwenden.

In het overzicht van baten en lasten omvat de volgende algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (*)	Begroting 2022
Lokale heffingen	378.465	378.287	416.062
Algemene uitkeringen gemeentefonds	1.837.486	1.898.206	1.845.089
Dividend	116.896	87.357	87.275
Saldo financieringsfunctie	-14.502	-12.045	-17.262
Totaal	2.318.345	2.351.805	2.331.164

(*) Stand na Eerste Herziening 2021

Lokale heffingen

Tot de algemene dekkingsmiddelen worden om te beginnen de baten uit heffingen van de algemene belastingen gerekend. Anders dan bij bestemmingsheffingen is de besteding van de baten uit heffing van deze algemene belastingen niet gebonden. Tot de algemene belastingen behoren de onroerendzaakbelasting (OZB), de algemene parkeerbelasting, de logiesbelasting en de reclame- en precariobelasting. Dit is exclusief de baten uit de bestemmingsheffingen, zoals de afval- en rioolheffing, bedrijfsreinigingsrecht en de leges omgevingsvergunningen. In onderstaande tabel zijn betreffende baten opgenomen.

Lokale heffingen	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022	Programma
Onroerend zaakbelasting**	266.721	260.855	271.450	Algemene middelen
Algemene parkeerbelasting	82.086	84.656	107.995	Verkeer en Vervoer
Logiesbelasting	3.822	7.316	10.541	Algemene middelen
Reclame- en precariobelasting	25.836	25.460	26.076	Algemene middelen
Totaal	378.465	378.287	416.062	
(*) Stand na Eerste Herziening 2021				
(**) inclusief intragemeentelijke aanslagen OZB				

Algemene uitkeringen gemeentefonds

Vervolgens worden de algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Dit betreft het totaal van de verschillende soorten uitkeringen uit het gemeentefonds: de integratie-uitkeringen (waaronder het Sociaal Domein), de decentralisatie-uitkeringen en de algemene uitkeringen. Deze baten worden verantwoord op het programma Algemene middelen en op het [taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds](#).

Dividend

De dividenden die de gemeente van deelnemingen ontvangt, behoren eveneens tot de algemene dekkingsmiddelen. Deze dividenden worden verantwoord op de programma's Algemene middelen, [Overhead](#) en [Bestuur en dienstverlening](#).

Dividend	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (*)	Begroting 2022	Programma
Bank Nederlandse Gemeenten NV	408	500	500	Algemene middelen
BV Gemeenschappelijk bezit Evides	7.592	5.486	5.486	Algemene middelen
Eneco Holding NV	21.548	0	0	Algemene middelen
Stedin Holding NV	16.476	2.500	2.700	Algemene middelen
Havenbedrijf Rotterdam NV	69.741	78.721	78.389	Algemene middelen
Royal Schiphol NV	0	0	50	Algemene middelen
Sportbedrijf	152	150	150	Algemene middelen
RET	0	0	0	Algemene middelen
Multidiensten	0	0	0	Bestuur en dienstverlening
Multi Employment Rotterdam BV (MER)	0	0	0	Overhead
SSC Flex	978	0	0	Overhead

Totaal	116.896	87.357	87.275

(*) Stand na Eerste Herziening 2021

Saldo financieringsfunctie

Ten slotte wordt het saldo van de financieringsfunctie tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Dit saldo betreft het saldo van de betaalde rente over de leningen, rekening-courant en de ontvangen rente over uitzettingen. De baten worden verantwoord binnen de betreffende programma's, met name Algemene middelen en Stedelijke inrichting en ontwikkeling.

Saldo financieringsfunctie	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (*)	Begroting 2022
Baten	8.897	6.542	4.348
Lasten	23.398	18.587	21.610
Saldo	-14.502	-12.045	-17.262

(*) Stand na Eerste Herziening 2021

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Algemene middelen	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	3.558.598	2.347.142	2.305.037	2.249.755	2.261.709	2.254.716
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.837.534	1.940.853	1.914.478	1.844.078	1.855.075	1.850.371
Belastingen	270.727	272.633	282.307	284.343	286.155	286.155
Dividenden	115.918	92.425	85.699	99.237	98.801	96.867
Financieringsbaten	1.299.291	5.936	2.805	2.354	1.942	1.587
Overige opbrengsten derden	34.930	35.342	19.794	19.789	19.783	19.782
Overige baten	197	-47	-47	-47	-47	-47
Lasten exclusief reserves	52.728	-8.930	-13.183	-5.308	3.133	4.587
Apparaatslasten	15.722	17.620	17.357	16.955	16.955	16.955
Inhuur	777	1.584	506	506	506	506
Overige apparaatslasten	601	829	578	578	578	578
Personeel	14.343	15.207	16.273	15.871	15.871	15.871
Intern resultaat	-13.354	-14.218	-14.750	-14.271	-14.271	-14.271
Intern resultaat	-13.354	-14.218	-14.750	-14.271	-14.271	-14.271

Programmalasten	50.360	-12.332	-15.790	-7.992	449	1.904
Financieringslasten	22.839	17.124	20.105	28.207	32.817	35.298
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.086	13.246	5.336	9.694	16.452	16.706
Kapitaallasten	-51.273	-49.665	-47.821	-52.483	-55.410	-56.690
Overige programmalasten	70.805	6.963	6.590	6.590	6.590	6.590
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.903	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	3.505.870	2.356.072	2.318.219	2.255.063	2.258.576	2.250.128
Vennootschapsbelasting	1.704	2.196	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	3.504.166	2.353.876	2.317.419	2.254.263	2.257.776	2.249.328
Reserves	-1.276.865	-79.171	61.704	-57.620	-105.511	-92.303
Onttrekking reserves	80.616	25.227	146.653	39.464	23.623	25.533
Toevoeging reserves	1.424.670	107.748	84.949	97.085	129.134	117.836
Vrijval reserves	67.190	3.350	0	0	0	0
Saldo	2.227.301	2.274.706	2.379.124	2.196.643	2.152.265	2.157.026

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	2.053.318	2.027.745	2.030.654	2.028.155	2.028.155		
Omissieregeling 2019	2.053.146	2.027.648	2.030.557	2.028.058	2.028.058		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	2.094.612	2.102.669	2.092.966	2.100.331	2.097.657		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	2.130.189	2.168.982	2.136.559	2.098.079	2.028.138		
10-maandsrapportage 2019	2.077.396	2.168.982	2.136.559	2.098.079	2.028.138		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	2.079.886						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		2.238.500	2.136.559	2.098.079	2.028.138	2.028.138	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		2.218.987	2.220.328	2.129.873	2.093.315	2.109.446	
10-maandsrapportage 2020		2.218.948	2.220.328	2.129.873	2.093.315	2.109.446	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		2.227.301					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			2.306.241	2.235.019	2.130.680	2.097.264	2.103.429

Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	2.284.420	2.379.124	2.196.643	2.152.265	2.157.026
10-maandsrapportage 2021	2.274.706	2.379.124	2.196.643	2.152.265	2.157.026

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Algemene middelen		Begroting 2021
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		2.284.420
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021		-9.714
Actualisatie gemeentefonds	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-4.308
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Actualisatie rente	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	8
Coulanceregeling vastgoed	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-2.500
Kwijtschelding Toeslagenaffaire	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Toevoeging voorziening Vennootschapsbelasting	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.396
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0
Rotterdam Ahoy Congres Centrum	Reserves	-5.530
Sluitpost algemene reserve	Reserves	-11.753
Actualisatie taakmutaties	Taakmutaties	16.155
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-390
Begroting na wijzigingen		2.274.706

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie gemeentefonds

Op Prinsjesdag, dinsdag 21 september jl., zijn onder andere de Miljoenennota, de Rijksbegroting en de septembercirculaire Gemeentefonds 2021 gepubliceerd. Hierdoor daalt de algemene uitkering in 2021 met € 4,3 mln (circa 0,2% van de hoogte van het gemeentefonds). Reden van deze daling is het actualiseren van een groot aantal van de bijna 100 verdeelmaatstaven.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van correcties op investeringen op basis van geactualiseerde ramingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Actualisatie rente

Op basis van het geactualiseerde concern brede investeringsvolume vindt herberekening plaats van de toegerekende rente.

Coulanceregeling vastgoed

Door middel van coulanceregeling helpt de gemeente de huurders van gemeentelijk vastgoed die door de coronacrisis een huurachterstand hebben opgelopen. Voor de coulanceregeling vastgoed worden € 2,5 mln lagere lasten verwacht dan geraamd (zie programma [Stedelijke inrichting en ontwikkeling](#)). Met dit bedrag wordt de stelpost corona verlaagd. In de decembercirculaire 2021 zal, naar verwachting, het Rijk bedragen aan gemeenten toekennen.

Kwijtschelding Toeslagenaffaire

Er zijn afboekingen gedaan bij Belastingen in relatie tot de aanmanings- en vervolgingsopbrengsten. Met deze boeking worden voor een bedrag van € 400 zowel de lasten als de compensatie vanuit het Rijk in de baten opgenomen.

Toevoeging voorziening Vennootschapsbelasting

Vanaf 2020 wordt met terugwerkende kracht naar 2016 en verdere jaren ook een tweetal activiteiten (verhuur reclame-uitingen en veiling brandstofverkooppunten) voor vennootschapsbelasting (VpB) aangeslagen. Tegen deze aanslag is door de gemeente Rotterdam een bezwaar ingediend. De activiteiten zijn beiden normaal vermogensbeheer en daarmee vrijgesteld. Het bezwaar is door Rijksbelastingdienst niet gehonoreerd en de beroepsprocedure is gestart. Hangende de uitkomsten van de rechtsgang dienen aanslagen voor beide activiteiten geraamd te worden en geheel voorzien te worden. Er is een voorziening getroffen om de geraamde VpB-lasten geheel te kunnen voorzien. Bij het opstellen van de 10-maandsrapportage wordt op grond van de actuele begroting van de resultaten over deze activiteiten een hogere VpB-last geraamd dan eerder is aangenomen. Een extra dotatie van € 1,4 mln aan de voorziening is om deze redenen nu noodzakelijk.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Dit betreft een technische verschuiving tussen de verschillende cilinders van de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Nadat de voorziening Rotterdamse Ahoy Congres Centrum (RACC) is vrijgevallen en is toegevoegd aan cilinder 0 van de RIM, worden deze gelden- conform de spelregels -vervolgens volledig toegevoegd aan cilinder 1 van de RIM ("Dekking afgeronde investeringen") en zullen gebruikt worden ter gedeeltelijke dekking van de jaarlijkse kapitaallasten van de RACC.

Rotterdam Ahoy Congres Centrum

Bij de jaarrekening 2020 is een voorziening van € 5,5 mln gevormd ter grootte van de op dat moment berekende waarde van het Rotterdam Ahoy Congres Centrum (RACC). Dit is gebeurd in lijn met de BBV-regels die voorschrijven dat de boekwaarde van commercieel vastgoed gewaardeerd moet worden (zie ook programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling). In 2021 is gebleken dat het RACC gekwalificeerd moet worden als vastgoed met een maatschappelijke functie. Daarom moet de voorziening worden teruggedraaid. Deze voorziening wordt gestort in de cilinder 0 (Allocatie investeringsmiddelen) van de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM).

Sluitpost algemene reserve

Voor het in evenwicht brengen van de concernexploitatie dienen toevoegingen dan wel onttrekkingen als sluitpost plaats te vinden aan de algemene reserve. Voor 2021 wordt daartoe deze toevoeging voorgesteld.

Actualisatie taakmutaties

Op grond van de septembercirculaire Gemeentefonds 2021 vindt bijstelling in de taakmutaties plaats. Deze bijstelling betreft per saldo een hogere bijdrage ad € 22 mln. Dit betreft met name middelen beschikbaar gesteld voor Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) ad € 12,6 mln, aanpak problematiek jeugdzorg ad € 2,5 mln, bommenregeling ad € 2,8 mln en de uitvoering en implementatie breed offensief om op die manier meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen ad € 1,2 mln. Vanaf 2021 zijn landelijk meer cliënten dan oorspronkelijk geraamd, overgegaan van beschermd wonen (Wet maatschappelijke ondersteuning) naar de Wet langdurige zorg (Wlz). Daarnaast zijn de aantallen van beschermd wonen geactualiseerd. Dit leidt tot een in principe budgettair neutrale overheveling ad € 2,6 mln van middelen integratie-uitkering Sociaal Domein naar de Wlz. Van de in totaal € 22,0 mln aan per saldo ontvangen gelden taakmutaties voor 2021, wordt € 16,1 mln verwerkt op de betreffende taakvelden. Het restant wordt vooralsnog als stelpost op het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds opgenomen en valt bij jaarrekening 2021 vrij.

Technische wijzigingen

Op het programma Algemene Middelen zijn technische wijzigingen doorgevoerd. Voor de basisregistratie wettelijke dienstverlening is het budget op basis van huidige inzichten herverdeeld. Dit heeft geleid tot een budgetverschuiving van het programma Algemene middelen naar het programma Bestuur en Dienstverlening (€ 262). Daarnaast is de decentralisatie-uitkering Landelijke functies opvang omgezet naar de Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij specifieke uitkeringen staan zowel de baten als de lasten op programma Volksgezondheid. Dit heeft geleid tot een budgetverschuiving van programma Volksgezondheid naar het programma Algemene middelen (- € 653).

Risico's en aandachtspunten

Voorziening dubieuze debiteuren

Voor de voorziening dubieuze debiteuren is op basis van de toegepaste invorderingsstrategieën voor aanslagen die in 2020 zijn opgelegd een extra dotatie bij jaarrekening 2020 gedaan. Voor 2021 en verder is het risico nog niet te kwantificeren.

Voorziening belastinggeschillen

Door een voor de gemeente gunstige uitspraak van de rechtbank inzake een belastinggeschil is een voorziening vrijgevallen. Voor een andere casus heeft een dotatie aan de voorziening plaatsgevonden. Gelet op de omvang van deze mutatie vindt verwerking plaats bij de jaarrekening 2021.

Opbrengsten logiesbelasting

Vanwege de huidige coronacrisis is nog onzeker of de bijgestelde begroting 2021 wordt behaald. Komende periode wordt extra aandacht besteed aan de analyses, waarbij er afhankelijkheid bestaat van de volledigheid van de aangiftes in de 2e helft 2021.

Decembercirculaire Gemeentefonds

In de laatste maand van dit jaar wordt de decembercirculaire Gemeentefonds 2021 verwacht. Deze circulaire zou wijzigingen kunnen bevatten die van invloed zijn op het rekeningresultaat 2021. Verder wordt verwacht dat deze circulaire een eindafrekening zal bevatten met betrekking inkomstenderving 2020 vanwege de coronacrisis. Voornoemde effecten van de decembercirculaire 2021 zijn op dit moment nog niet in te schatten.

Coronacompensatie inkomstenderving 2021

In de 10-maandsrapportage is een actuele inschatting van 'compensatie inkomstenderving 2021' opgenomen. Het is nog steeds onduidelijk wanneer de compensatie 2021 aan gemeenten zal worden toegekend. Het Rijk heeft toegezegd dat conform het jaar 2020 ook het jaar 2021 reëel gecompenseerd zal worden.

Post onvoorzien

Conform de voorschriften van BBV is in de begroting een post onvoorzien (€ 600) opgenomen. Tot nu toe behoefde deze post in 2021 niet ingezet te worden.

Investerings 2021

Ondanks de bij Tweede Herziening getroffen beheersingsmaatregelen blijft het risico bestaan dat de realisatie van de investeringen in 2021 achterblijft bij de verwachtingen. Dit zou leiden tot een lagere financieringsbehoefte en daarmee tot lagere externe rentelasten dan geraamd. Omdat de geraamde externe marktrente lager is dan de door te rekenen interne omslagrente heeft dit een nadelig effect op het resultaat op het taakveld Treasury. Er wordt dan namelijk ook minder omslagrente doorgerekend aan de projecten in uitvoering dan begroot. Bij de projecten in uitvoering komt dit voordeel niet in het resultaat omdat deze omslagrente wordt geactiveerd. Eventueel achterblijvende investeringen zullen bij jaarrekening 2021 leiden tot een financieel nadeel op het taakveld Treasury.

Afwikkeling besluitvorming Warmtelinq+-scenario en Warmtebedrijf

Op 14 oktober 2021 heeft de raad besloten, op basis van de resultaten van de op dat moment ingevulde voorwaarden, het Warmtebedrijf Rotterdam (WbR) geen toestemming te geven tot deelname aan het project Warmtelinq+ (WLQ+). Voor het WbR betekent dit dat er geen additionele financiering vanuit haar aandeelhouders ter beschikking is gesteld om de business case voor dit project mogelijk te maken. Daarbij heeft de raad besloten de verdere afwikkeling als risicovol project te benoemen. Het WbR heeft een aanvraag bij de rechtbank in te dienen voor een WHOA-traject (wet Homologatie Onderhands Akkoord). Met een WHOA wordt beoogd met de schuldeisers te komen tot een akkoord en zo faillissement te voorkomen. De raad wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang met betrekking tot WbR en indien nodig worden besluiten voorgelegd aan de raad. Afhankelijk van de uitkomsten van dit traject dienen de gevolgen voor de gemeentelijke financiën comptabel verwerkt te worden in de P&C-producten. Momenteel moet het WHOA proces nog starten en is daarom nog te weinig informatie beschikbaar om deze kwantitatief te verwerken in de 10-maandsbrief en wordt derhalve deze kwalitatieve informatie opgenomen. Op basis van de op dat moment beschikbare informatie over het WHOA-traject wordt bij Jaarrekening 2021 het meest geactualiseerd beeld van de waardering van de gemeentelijke positie in WbR verwerkt. Dit heeft in ieder geval betrekking op de waardering van het gestort aandelenkapitaal, de regresvordering op het WbR en de benodigde hoogte van de getroffen voorziening.

Financieringsbaten

Op basis van financieringsbehoefte voor de resterende maanden in het boekjaar 2021 kunnen externe leningen aangetrokken worden waarbij, vanwege de huidige negatieve rentestand en het toegepaste financieringsinstrument, de gemeente een bedrag kan ontvangen bij het afsluiten hiervan. Dit kan leiden tot een positieve realisatie 2021 bij Taakveld Treasury ten opzichte van de begroting.

CAO gemeenteambtenaren 2021

Op 2 november 2021 is een principeakkoord cao gemeenteambtenaren 2021 (en 2022) gesloten. De financiële gevolgen kunnen in 2021 binnen de bestaande budgetten worden opgevangen. Het akkoord wordt op zijn vroegst op 27 januari 2022, na de ledenraadpleging, door het bestuur van de VNG bekrachtigd.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2021	2021
	(€)	(%)
Algemene middelen	-9.714	0%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	8.694	0%
Belastingen overig	96	0%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	5	0%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-17.283	78%
OZB niet-woningen	97	0%
OZB woningen	65	0%
Treasury	8	0%
Vennootschapsbelasting (VpB)	-1.396	174%

Omschrijving programma

Het programma Algemene middelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën. Dit programma gaat in op de volgende zaken:

- een sluitende begroting en meerjarenraming
- een gedegen beheer van deelnemingen en verbonden partijen
- een weerstandsvermogen van minimaal 1,0, waarbij het weerstandsvermogen is geënt op de financiële risico's
- een stabiel beleid voor de gemeentelijke woonlasten en algemene belastingen

- een gedegen treasury-functie en financieringsbeleid
- zorgen voor voldoende en gedegen financiële ruimte om investeringen mogelijk te maken, om samen met andere partijen te kunnen werken aan de toekomst van de stad

Het programma Algemene middelen omvat:

- de uitkeringen uit het gemeentefonds
- de opbrengsten van de algemene belastingen
- de opbrengsten uit deelnemingen
- het treasury-resultaat
- concernbrede bestemmingsreserves
- concernbrede stelposten
- te betalen bedragen vennootschapsbelasting
- de post onvoorzien

Het programma Algemene middelen is, anders dan de overige programma's van deze begroting, relatief beleidsarm te noemen en wijkt in opzet en inhoud hiervan af. In de paragrafen [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) en [Financiële kengetallen](#) zijn de inhoudelijke doelstellingen, indicatoren en kengetallen opgenomen.

Voor het programma Algemene middelen gelden de volgende indicatoren en kengetallen:

- gemeentelijke woonlasten (één- en meerpersoonshuishouden)
- gemiddelde WOZ-waarde woningen
- weerstandsvermogen
- structurele exploitatieruimte
- solvabiliteitsrisico
- EMU-saldo (vorderingensaldo)
- kasgeldlimitet
- renterisiconorm
- netto schuldquote

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Pagina 14

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Dit taakveld bevat de uitkeringen uit het gemeentefonds zoals de algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen.

Voortgang 2021

Fixatie gemeentefonds 2020 en 2021

Als onderdeel van het compensatiepakket coronamaatregelen van medio 2020 zijn de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de fondsbeheerders van het gemeentefonds (ministeries van BZK en Financiën) overeengekomen de accressen van het gemeentefonds voor de jaren 2020 en 2021 te fixeren op de stand van de meicirculaire gemeentefonds 2020. Voor deze jaren wordt dat dus -in principe- ook de afrekening tenzij zich grote afwijkingen voordoen. Schommelingen doen zich nog wel voor door veranderingen van inflatie, waarden van maatstaven én daadwerkelijke declaraties van gemeenten op het BTW-compensatiefonds. Fixeren komt tegemoet aan de wens van rust en stabiliteit van beide gesprekspartners (fondsbeheerders en VNG).

Herziening gemeentefonds

In juni 2018 heeft de minister van Binnenlandse Zaken (BZK) aan de Tweede Kamer gemeld te werken aan een herziening van het gemeentefonds per 2021. Dit heeft reeds meerdere malen vertraging opgelopen. Op 29 maart 2021 heeft de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) een tussenrapportage opgesteld op basis van de adviesaanvraag van 2 februari 2021 van de fondsbeheerders, de ministeries van Financiën en BZK. De conclusie van de ROB was dat de uitkomsten van de herverdeelvoorstellen onvoldoende leken om aan te sluiten bij de ervaren kosten van gemeenten. Onduidelijk is in hoeverre de oorzaak ligt in de methode, de gehanteerde veronderstellingen of dat het beeld van de werkelijke kosten is vertekend.

In juli 2021 hebben de fondsbeheerders een nieuw verdelingsvoorstel ter consultatie aan de ROB voorgelegd. Bij de adviesaanvraag van 9 juli 2021 is een voorlopige herverdeling van de beoogde nieuwe verdeling voor alle gemeenten opgenomen. Hierover is de commissie MPOF op 14 juli jl. geïnformeerd. De herverdeling zou (op basis van cijfers 2017) voor Rotterdam € 39 euro negatief per inwoner zijn. Met de gebruikelijke ingroeieregeling (€15 per jaar per inwoner) zou Rotterdam er in deze situatie met ingang van 2023 € 10 mln op achteruit gaan, in 2024: € 20 mln en ca. € 25,5 mln met ingang van 2025. Nadere informatie is opgenomen in de commissiebrief MPOF met het kenmerk 21bb009977.

Op 12 augustus jl. heeft het Rijk aangegeven dat de herverdeling op basis van de cijfers 2019 € 36 negatief per inwoner voor Rotterdam is (totaal: € 23,5 mln). Het ministerie van BZK heeft -wederom- aangegeven dat er sprake is van voorlopige effecten. Na definitieve besluitvorming over de invoering van het verdeelvoorstel zal met de dan bekende gegevens nog een actualisatie plaatsvinden naar 1 januari 2023, het beoogde moment van invoering van de nieuwe verdeling. Deze laatste actualisatieslag zal inzicht geven in de definitieve herverdeeleeffecten voor gemeenten.

De ROB verwacht zijn advies over de herverdeling van het gemeentefonds eind september of begin oktober 2021 uit te brengen. Daarna zal de VNG haar advies opstellen. Het Rijk streeft er naar om de uitkomsten van de herziening uiterlijk in de decembercirculaire 2021 met uitloop naar de meicirculaire 2022 op te nemen, met 2023 als ingangsdatum.

Compensatie Coronakosten

Om te voorkomen dat gemeenten door de coronacrisis in financiële problemen komen, heeft het kabinet Rutte III in overleg met de medeoverheden (w.o. VNG) in 2020 en 2021 tot een aantal compensatiepakketten besloten. Bij de inschatting en het verwerken van de financiële effecten als gevolg van de coronacrisis, wordt uitgegaan van

het scenario, waarbij in heel 2021 sprake zal zijn van enige vorm van contactbeperkende maatregelen. De ervaringscijfers over 2020 zijn hierbij gebruikt als basis voor het begroten van de reële lasten en baten in 2021. Vanaf 2022 e.v. zijn deze contactbeperkende maatregelen niet meer nodig.

Kabinetsformatie

Onduidelijk is of de, ten tijde van het opstellen van deze begroting, lopende kabinetsformatie aanvullende middelen voor gemeenten gaat opleveren. Dit is een eis van de VNG voordat de herziening gemeentefonds kan plaatsvinden. De kans op aanvullende middelen, b.v. doorrekening verkiezingsprogramma (CPB 1 maart 2021), lijkt ons in principe groter dan bezuinigingen.

Voor- en nadelen van onder andere de kabinetsformatie en de herziening gemeentefonds zijn derhalve op dit moment zeer lastig in te schatten en kunnen elkaar opheffen. Dit risico is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Jeugdzorg

Op 25 juni 2021 is er overleg geweest tussen BZK en Interprovinciaal Overleg (toezichthouder van gemeenten) over de wijze waarop gemeenten meerjarig rekening mogen houden in hun begroting met de extra middelen voor Jeugdhulp. Nadere afspraken hierover zijn nodig, omdat er alleen voor het jaar 2022 extra middelen beschikbaar zijn gesteld (€ 1.314 mln bovenop de eerder toegezegde € 300 mln). Dit levert Rotterdam. Hierdoor stijgt het gemeentefonds met € 62 mln.

Gemeenten mogen van de toezichthouder (provincies) in de meerjarenraming vanaf 2023 rekening houden met 75% van de arbitrage-uitkomstbedragen voor jeugdzorg. Dit betekent voor Rotterdam een reeks van circa € 51 mln in 2023 aflopend naar circa € 28,5 mln in 2028. Ons voorstel is om de middelen vanaf 2023 te betrekken bij de Voorjaarsnota 2022 en/of het coalitieakkoord 2022-2026. Dit is ook de huidige gedragslijn voor zorgkosten in Rotterdam. Tegen die tijd is er naar verwachting meer zekerheid over de volledige omvang van de meerjarig beschikbaar gestelde middelen (incl. WMO). Hierbij kan op dat moment een integrale afweging worden gemaakt over de inzet van middelen (of bezuinigingen) van een nieuwe coalitie en de resultaten van de herziening van het gemeentefonds.

Ontwikkelingen 2022-2025

Naast de bij de voortgang 2021 genoemde onderwerpen worden de effecten van de verschillende circulaire Gemeentefonds 2021 voor de jaren 2021 en verder conform de consistente gedragslijn verwerkt in de verschillende P&C producten.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Algemene uitkeringen en overige uitkeringen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
gemeentefonds	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.837.486	1.940.453	1.914.478	1.844.078	1.855.075	1.850.371

Bijdragen rijk en medeoverheden	1.837.486	1.940.453	1.914.478	1.844.078	1.855.075	1.850.371
Lasten exclusief reserves	6	6.511	7	7	7	7
Programmalasten	6	6.511	7	7	7	7
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6	6.511	7	7	7	7
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	1.837.479	1.933.943	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364
Saldo voor reserveringen	1.837.479	1.933.943	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364
Saldo	1.837.479	1.933.943	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	1.660.116	1.677.276	1.676.492	1.694.373	1.694.373		
Omissieregeling 2019	1.660.116	1.677.276	1.676.492	1.694.373	1.694.373		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	1.674.728	1.724.727	1.733.576	1.753.072	1.757.186		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	1.720.122	1.782.604	1.776.565	1.746.394	1.762.654		
10-maandsrapportage 2019	1.681.278	1.782.604	1.776.565	1.746.394	1.762.654		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	1.681.161						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		1.741.028	1.776.565	1.746.394	1.762.654	1.762.654	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		1.829.384	1.787.681	1.781.528	1.793.238	1.801.726	
10-maandsrapportage 2020		1.835.649	1.787.681	1.781.528	1.793.238	1.801.726	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		1.837.479					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			1.898.199	1.845.082	1.841.934	1.851.408	1.848.980
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			1.925.248	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364
10-maandsrapportage 2021			1.933.943	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Financiële-verhoudingswet](#)
- [Circulaires uitkering Gemeentefonds](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate onze financiële ruimte. Gemeenten kunnen zelfstandig beleid voeren met het geld dat het Rijk beschikbaar stelt uit het gemeentefonds. Gemeenten moeten echter wel de hen wettelijk opgedragen taken bekostigen met het geld dat zij uit het gemeentefonds ontvangen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de uitvoering van de Jeugdzorg en het verstrekken van bijstandsuitkeringen.

Drie keer per jaar informeert het Rijk de gemeenten met een circulaire over het gemeentefonds:

- in mei/juni op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk
- in september op basis van de Miljoenennota van het Rijk
- in december op basis van de Najaarsnota van het Rijk

Belastingen overig

Pagina 15

Belastingen overig

Dit taakveld bevat de roerendezaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting.

Voortgang 2021

De aanslagen voor reclame-en precariobelasting zijn door coronamaatregelen tijdelijk opgeschort. Veel belastingplichtigen die deze aanslagen moesten betalen (met name ondernemers) hebben in 2020 een regeling aangevraagd waarbij ze meer tijd hebben gekregen om deze aanslagen te voldoen. Hierbij hebben we de menselijke maat voorop gesteld waarbij met maatwerkoplossingen de mogelijkheden voor betaling optimaal zijn benut zonder dat belastingplichtigen onevenredig zijn geraakt. Bij de precariobelasting voor terrassen hanteren we het nultarief voor 2020 en 2021. Dit betekent dat er geen sprake is van opbrengsten voor precariobelasting voor terrassen voor 2020 en 2021.

Ontwikkelingen 2022-2025

Grote aanpassingen in de gemeentelijke belastingen staan niet op stapel. Uiteraard voeren we aanpassingen in de landelijke wetgeving tijdig door. We werken continu aan het verbeteren van de dienstverlening door digitalisering en toegankelijke heldere communicatie, zowel online als fysiek. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van een nieuw digitaal belastingportaal. Het portaal zal opnieuw worden ontwikkeld om te voldoen

aan de wet toegankelijkheid overheidswebsites, aan de gemeentelijke huisstijl en aan de dienstverleningsprincipes. In technische zin is het loket aan het einde van zijn levensduur dus ook dat vraagt om vernieuwing. Hierdoor ontstaat een digitaal loket waar burgers en ondernemers op termijn eenvoudig inzage krijgen in hun belastingstukken en digitaal belastingzaken kunnen regelen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Belastingen overig	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	35.104	35.849	19.908	19.908	19.908	19.908
Bijdragen rijk en medeoverheden	18	400	0	0	0	0
Belastingen	185	124	126	126	126	126
Overige opbrengsten derden	34.901	35.324	19.782	19.782	19.782	19.782
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	-2.016	-3.446	-3.839	-3.969	-3.957	-3.957
Apparaatslasten	5.729	6.421	6.325	6.178	6.178	6.178
Inhuur	283	577	184	184	184	184
Overige apparaatslasten	219	302	211	211	211	211
Personeel	5.227	5.542	5.930	5.783	5.783	5.783
Intern resultaat	-13.499	-14.355	-14.763	-14.284	-14.284	-14.284
Intern resultaat	-13.499	-14.355	-14.763	-14.284	-14.284	-14.284
Programmalasten	5.754	4.488	4.599	4.136	4.148	4.148
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.410	2.509	3.267	2.827	3.150	3.150
Kapitaallasten	1.082	608	334	311	0	0
Overige programmalasten	2.262	1.371	998	998	998	998
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	37.120	39.295	23.747	23.877	23.865	23.865
Saldo voor reserveringen	37.120	39.295	23.747	23.877	23.865	23.865
Reserves	53	265	0	0	0	0
Onttrekking reserves	53	265	0	0	0	0
Saldo	37.172	39.560	23.747	23.877	23.865	23.865

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	34.309	34.430	34.198	20.696	20.696		
Omissieregeling 2019	34.252	34.403	34.171	20.669	20.669		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	34.054	35.028	34.675	21.199	21.185		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	33.252	36.229	35.474	22.229	21.893		
10-maandsrapportage 2019	32.763	36.229	35.474	22.229	21.893		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	32.877						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		35.589	35.474	22.229	21.893	21.893	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		36.608	35.888	23.351	23.404	23.401	
10-maandsrapportage 2020		34.557	35.888	23.351	23.404	23.401	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		37.172					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			35.950	23.345	23.398	23.395	23.395
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			39.464	23.747	23.877	23.865	23.865
10-maandsrapportage 2021			39.560	23.747	23.877	23.865	23.865

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de roerend zaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van roerende zaken, de heffing en inning van de belastingsoorten en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoorten verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting Pagina 16

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voortgang 2021

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn in verband met Covid-19 hebben een grote impact op de hotel- en logiesbranche. De bezettingsgraad is aanzienlijk afgenomen en dat betekent dat de opbrengsten voor logiesbelasting een stuk lager zijn dan voor de Covid-crisis. In 2021 zagen we dat de hotelbranche zich langzamerhand aan het herpakken is, hoewel de bezettingsgraad in 2021 nog steeds lager is dan voor corona.

In 2021 is een overeenkomst gesloten met Airbnb, waardoor voor boekingen in Rotterdam die via dit platform plaatsvinden, direct de logiesbelasting wordt geïnd. Dit maakt het voor zowel gasten als logiesverstrekkers in dit segment eenvoudiger om logiesbelasting correct af te dragen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Grote aanpassingen in de gemeentelijke belastingen staan niet op stapel. Uiteraard voeren we aanpassingen in de landelijke wetgeving tijdig door. De verwachting is dat de bezettingsgraad van de hotelbranche elk jaar (mits de ontwikkeling van dalende besmettingscijfers doorzet) zal toenemen en dat er tegelijkertijd het aantal hotels groeit, waardoor de opbrengst voor logiesbelasting toeneemt.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	3.823	5.654	10.731	12.767	14.497	14.497
Bijdragen rijk en medeoverheden	1	0	0	0	0	0
Belastingen	3.822	5.654	10.731	12.767	14.497	14.497
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	319	357	348	339	339	339
Apparaatslasten	314	352	347	339	339	339
Inhuur	16	32	10	10	10	10
Overige apparaatslasten	12	17	12	12	12	12
Personeel	287	304	325	317	317	317
Intern resultaat	5	4	0	0	0	0
Intern resultaat	5	4	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	3.504	5.297	10.383	12.427	14.158	14.158
Saldo voor reserveringen	3.504	5.297	10.383	12.427	14.158	14.158

Saldo	3.504	5.297	10.383	12.427	14.158	14.158

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	8.055	8.555	9.055	9.555	9.555		
Omissieregeling 2019	8.052	8.553	9.053	9.553	9.553		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	10.552	12.428	13.435	14.443	14.443		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	10.552	11.677	13.436	14.445	14.445		
10-maandsrapportage 2019	10.549	11.677	13.436	14.445	14.445		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	9.760						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		8.974	13.436	14.445	14.445	14.445	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		3.758	12.891	13.915	13.915	13.915	
10-maandsrapportage 2020		3.768	12.891	13.915	13.915	13.915	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		3.504					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			6.986	10.215	12.214	13.914	13.914
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			5.292	10.383	12.427	14.158	14.158
10-maandsrapportage 2021			5.297	10.383	12.427	14.158	14.158

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen Pagina 17

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Dit taakveld bevat de Algemene Reserve, de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor, de bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds, concernbrede stelposten en de post onvoorzien

Voortgang 2021

Weerstandsvermogen

Eén van de uitgangspunten van het gevoerde financieel beleid is dat het weerstandsvermogen minimaal 1,0 bedraagt. Indien op enig moment het weerstandsvermogen als gevolg van forse financiële tegenvallers minder dan 1,00 bedraagt, worden er maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandsvermogen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming weer 1,00 of meer zal bedragen. Voor ontwikkelingen van het weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Concernbrede reserves

Omwille van een sluitend financieel meerjarenbeeld is op dit taakveld tot toevoegingen en onttrekkingen aan de Algemene reserve besloten. Voor ontwikkelingen van deze en andere reserves zoals de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds en de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor wordt verwezen naar de balanspagina [Reserves](#). Voor laatst vermelde bestemmingsreserve wordt ook verwezen naar de balansbladen [Rotterdamse Investeringsmotor \(RIM\)](#) en [Verloopstaat Rotterdamse Investeringsmotor \(RIM\)](#).

Concernbrede stelpost: Koers van de Stad

Op 7 november 2019 heeft de raad de motie Koers van de stad aangenomen. Met de motie wordt beoogd de raad de gelegenheid te geven om voorafgaand aan het opstellen van de Voorjaarsnota aan het college wensen en bedenkingen mee te geven. In de begroting 2021 is voor 2021 eenmalig € 1 mln. gereserveerd. Bij Voorjaarsnota 2021 is om invulling aan deze motie te geven voor 2022 opnieuw een bedrag ad € 1 mln. gereserveerd. Dit gereserveerde budget wordt, in afwachting van bestedingsbesluiten door de raad, voorlopig als concernbrede stelpost op dit taakveld opgenomen. Na besluitvorming door de raad wordt het bijhorend bedrag verwerkt op betreffend taakveld en verdwijnt dit op het taakveld Beheer Algemeen Middelen.

Indexatie

De algemene uitkering van het gemeentefonds is geïndexeerd op basis van de loon- en prijsontwikkelingen van het Centraal Planbureau (CPB) zoals verwerkt in de meicirculaire gemeentefonds 2021. De begroting 2022 is gebaseerd op inschattingen van inflatiepercentages van het Centraal Planbureau (CPB) van maart 2021. Verder wordt verwezen naar [Grondslagen](#).

Ontwikkelingen 2022-2025

Naast bovenstaande genoemde ontwikkelingen en verwijzingen, wordt hierbij tevens verwezen naar de paragraaf [Financiële Kengetallen](#) voor de ontwikkelingen in de houdbaarheid van onze financiële positie.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Lasten exclusief reserves	57.889	2.798	-514	4.208	10.667	10.941
Programmalasten	57.889	2.798	-514	4.208	10.667	10.941
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.987	2.798	-514	4.208	10.667	10.941
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	52.000	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.903	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-57.889	-2.798	514	-4.208	-10.667	-10.941
Saldo voor reserveringen	-57.889	-2.798	514	-4.208	-10.667	-10.941
Reserves	-1.234.506	-36.552	95.623	-26.549	-74.346	-60.173
Onttrekking reserves	80.563	24.962	146.653	39.464	23.623	25.533
Toevoeging reserves	1.382.258	64.864	51.030	66.013	97.969	85.706
Vrijval reserves	67.190	3.350	0	0	0	0
Saldo	-1.292.395	-39.350	96.137	-30.757	-85.014	-71.114

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	23.200	- 23.682	- 15.633	- 21.919	- 21.919		
Omissieregeling 2019	23.200	- 23.682	- 15.633	- 21.919	- 21.919		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	30.744	- 12.227	- 21.918	- 20.003	- 26.616		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	22.263	- 290	- 20.547	- 13.659	- 96.147		
10-maandsrapportage 2019	11.172	- 290	- 20.547	- 13.659	- 96.147		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	11.820						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.181.271	- 20.547	- 13.659	- 96.147	- 96.147	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.288.077	58.745	- 16.801	- 70.028	- 62.006	
10-maandsrapportage 2020		- 1.292.133	58.745	- 16.801	- 70.028	- 62.006	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 1.292.395					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			38.325	25.490	- 83.913	- 133.080	- 124.941

Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	- 22.067	96.137	- 30.757	- 85.014	- 71.114
10-maandsrapportage 2021	- 39.350	96.137	- 30.757	- 85.014	- 71.114

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)
- [Financiële-verhoudingswet](#)

Beleidskaders

- [Verordening Financiën Rotterdam 2021](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de Algemene Reserve, de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor, de bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds, concernbrede stelposten en de post onvoorzien.

De Algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, dat middelen omvat die de gemeente vrij kan inzetten om het begrotingsbeeld sluitend te houden en om onvoorziene financiële risico's af te dekken. Het onderdeel [Reserves](#) bevat het meerjarig verloop van deze reserve.

In het coalitieakkoord is als uitgangspunt opgenomen dat er gestuurd wordt op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0. Daarbij is het weerstandsvermogen geënt op de financiële risico's. Verwezen wordt naar de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

De Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) is een bestemmingsreserve. De gelden in deze reserve zijn bedoeld om in het kader van de meerjarige investeringsplanning concernbrede investeringsprojecten te kunnen dekken.

Het BBV schrijft voor dat de begroting een post onvoorzien bevat, zonder hiervoor een maximale of minimale hoogte voor te schrijven. Rotterdam heeft in 2017 de hoogte van dit bedrag structureel begroot op € 600. Dit komt neer op circa € 1,00 per inwoner.

OZB niet-woningen

Pagina 18

OZB niet-woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen.

Voortgang 2021

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. Covid-19 hebben een grote impact op zowel ondernemers als burgers. Wat betreft het betalen van belastingen zien we dat veel belastingplichtigen keurig aan hun verplichtingen (blijven) voldoen. Waar dat minder is, bieden we de belastingplichtige maatwerk in de betaling; zo zijn er meer betalingsregelingen afgesproken dan voorheen. De menselijke maat staat hierbij centraal: er wordt gekeken naar de mogelijkheden tot betaling rekening houdend met de financiële draagkracht van de belastingplichtige, uiteraard binnen de geldende wet- en regelgeving.

Ontwikkelingen 2022-2025

Grote aanpassingen in de gemeentelijke belastingen staan niet op stapel. De stad groeit gestaag, en de belastingen groeien mee. Uiteraard voeren we aanpassingen in de landelijke wetgeving tijdig door. We werken aan de ontwikkeling naar één basisregistratie voor objectgegevens en continu verbeteren van de basisgegevens en de uitvoerende processen. Verder streven we naar goede dienstverlening door digitalisering en toegankelijke heldere communicatie, zowel online als fysiek. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van een nieuw digitaal belastingportaal. Het portaal zal opnieuw worden ontwikkeld om te voldoen aan de wet toegankelijkheid overheidswebsites, aan de gemeentelijke huisstijl en aan de dienstverleningsprincipes. In technische zin is het loket aan het einde van zijn levensduur dus ook dat vraagt om vernieuwing. Hierdoor ontstaat een digitaal loket waar burgers en ondernemers op termijn eenvoudig inzage krijgen in hun belastingstukken en digitaal belastingzaken kunnen regelen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten OZB niet-woningen	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	206.046	205.279	207.866	207.866	207.948	207.948
Bijdragen rijk en medeoverheden	18	0	0	0	0	0
Belastingen	206.024	205.279	207.866	207.866	207.948	207.948
Overige opbrengsten derden	3	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	12.038	10.567	10.397	10.248	10.248	10.248
Apparaatslasten	5.812	6.514	6.417	6.268	6.268	6.268
Inhuur	287	586	187	187	187	187
Overige apparaatslasten	222	306	214	214	214	214
Personeel	5.303	5.622	6.016	5.868	5.868	5.868
Intern resultaat	85	80	8	8	8	8

Intern resultaat	85	80	8	8	8	8
Programmalasten	6.141	3.973	3.973	3.973	3.973	3.973
Overige programmalasten	6.141	3.973	3.973	3.973	3.973	3.973
Saldo voor vpb en reserveringen	194.008	194.713	197.470	197.618	197.700	197.700
Saldo voor reserveringen	194.008	194.713	197.470	197.618	197.700	197.700
Saldo	194.008	194.713	197.470	197.618	197.700	197.700

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	176.699	177.847	177.847	177.847	177.847		
Omissieregeling 2019	176.645	177.812	177.812	177.812	177.812		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	176.901	180.766	180.766	180.766	180.766		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	172.200	180.750	180.779	180.791	180.791		
10-maandsrapportage 2019	172.169	180.750	180.779	180.791	180.791		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	179.595						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		179.415	180.779	180.791	180.791	180.791	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		187.901	189.284	189.283	189.273	189.353	
10-maandsrapportage 2020		188.095	189.284	189.283	189.273	189.353	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		194.008					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			189.194	189.277	189.266	189.346	189.346
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			194.616	197.470	197.618	197.700	197.700
10-maandsrapportage 2021			194.713	197.470	197.618	197.700	197.700

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de onroerend zaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van niet-woningen, de heffing en inning van de OZB en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

OZB woningen

OZB woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen.

Voortgang 2021

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. Covid-19 hebben een grote impact op zowel ondernemers als burgers. Wat betreft het betalen van belastingen zien we dat veel belastingplichtigen keurig aan hun verplichtingen (blijven) voldoen. Waar dat minder is, bieden we de belastingplichtige maatwerk in de betaling; zo zijn er meer betalingsregelingen afgesproken dan voorheen. De menselijke maat staat hierbij centraal: er wordt gekeken naar de mogelijkheden tot betaling rekening houdend met de financiële draagkracht van de belastingplichtige, uiteraard binnen de geldende wet- en regelgeving.

Ontwikkelingen 2022-2025

Grote aanpassingen in de gemeentelijke belastingen staan niet op stapel. De stad groeit gestaag, en de belastingen groeien mee. Uiteraard voeren we aanpassingen in de landelijke wetgeving tijdig door. We werken aan de ontwikkeling naar één basisregistratie voor objectgegevens en continu verbeteren van de basisgegevens en de uitvoerende processen. Verder streven we naar goede dienstverlening door digitalisering en toegankelijke heldere communicatie, zowel online als fysiek. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van een nieuw digitaal belastingportaal. Het portaal zal opnieuw worden ontwikkeld om te voldoen aan de wet toegankelijkheid overheidswebsites, aan de gemeentelijke huisstijl en aan de dienstverleningsprincipes. In technische zin is het loket aan het einde van zijn levensduur dus ook dat vraagt om vernieuwing. Hierdoor ontstaat een digitaal loket waar burgers en ondernemers op termijn eenvoudig inzage krijgen in hun belastingstukken en digitaal belastingzaken kunnen regelen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten OZB woningen	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	60.711	61.575	63.584	63.584	63.584	63.584
Bijdragen rijk en medeoverheden	12	0	0	0	0	0
Belastingen	60.696	61.575	63.584	63.584	63.584	63.584
Overige opbrengsten derden	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	5.246	5.710	5.597	5.498	5.498	5.498

Apparaatslasten	3.866	4.333	4.268	4.169	4.169	4.169
Inhuur	191	390	124	124	124	124
Overige apparaatslasten	148	204	142	142	142	142
Personeel	3.527	3.739	4.001	3.903	3.903	3.903
Intern resultaat	56	53	5	5	5	5
Intern resultaat	56	53	5	5	5	5
Programmalasten	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324
Overige programmalasten	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324
Saldo voor vpb en reserveringen	55.464	55.865	57.987	58.086	58.086	58.086
Saldo voor reserveringen	55.464	55.865	57.987	58.086	58.086	58.086
Saldo	55.464	55.865	57.987	58.086	58.086	58.086

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	58.287	58.287	58.287	58.287	58.287		
Omissieregeling 2019	58.230	58.253	58.253	58.253	58.253		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	58.235	59.075	59.575	59.575	59.575		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	58.228	59.063	59.591	59.603	59.603		
10-maandsrapportage 2019	58.191	59.063	59.591	59.603	59.603		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	54.942						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		59.652	59.591	59.603	59.603	59.603	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		54.670	56.245	56.245	56.238	56.238	
10-maandsrapportage 2020		54.799	56.245	56.245	56.238	56.238	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		55.464					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			56.185	56.241	56.234	56.234	56.234
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			55.801	57.987	58.086	58.086	58.086
10-maandsrapportage 2021			55.865	57.987	58.086	58.086	58.086

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de onroerend zaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van woningen, de heffing en inning van de OZB en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Treasury

Pagina 20

Treasury

Dit taakveld betreft de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie en het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen. Op dit taakveld verantwoordt het college de rentelasten voor aangetrokken gelden, de ontvangsten uit doorbelaste omslagrente, de ontvangsten op verstrekte leningen en garanties, de ontvangen dividenden uit deelnemingen en de kosten voor juridisch advisering.

Voortgang 2021

Het beheer van deelnemingen wordt verder geprofessionaliseerd. De aanbevelingen van de Rekenkamer over het Warmtebedrijf zijn opgepakt in het warmtedossier en verwerkt in het Beleidskader verbonden partijen en governance samenwerkingsrelaties. Nu vindt ook de vertaling naar de werkpraktijk plaats. Daarbij gaat het om het opstellen van publiek kader, evaluatie van het aandeelhouderschap, risico- en accountmanagement en bijzonder beheer van deelnemingen. Binnen de ambtelijke organisatie worden duidelijke afspraken gemaakt tussen beleids-, beheer- en control-afdelingen over rollen, taken en verantwoordelijkheden bij alle deelnemingen. Tevens versterken we de juridische controlfunctie op het gebied van deelnemingen. Op het vlak van de informatievervalsing aan de raad verbeteren we ook een aantal zaken. Meest opvallend is de nieuwe opzet van het Beheerverslag deelnemingen. Daarin verschuift het accent van het rapporteren over het functioneren van individuele deelnemingen naar het verslag doen van de wijze waarop de gemeente haar deelnemingen heeft beheerd en hoe zij haar aandeelhoudersbevoegdheden daartoe heeft ingezet.

Warmtebedrijf Rotterdam

In november 2020 heeft de raad het college mandaat gegeven het scenario WLQ+ verder uit te werken als toekomstscenario voor WBR. Daarbij heeft de raad expliciet een bandbreedte aangegeven waarbinnen de bijdrage van de gemeente mag liggen. In mei 2021 heeft de raad met betrekking tot de toekomst van het Warmtebedrijf Rotterdam (WbR) gekozen voor het scenario WLQ+ (vertakking vanaf de WarmtelinQ naar Leiden), met een aantal nog uit te werken opschortende voorwaarden. De opschortende voorwaarden worden momenteel uitgewerkt. De besluitvorming in de raad over de invulling van de opschortende voorwaarden vindt naar verwachting in oktober 2021 plaats. Na deze besluitvorming kunnen pas de gevolgen verwerkt worden in de begroting. Wel zijn enige aanpassingen in het weerstandsvermogen doorgevoerd op basis van de besluitvorming

in mei 2021. Deze worden in de paragraaf [weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) toegelicht.

Stedin

Vanwege alle investeringen in het energienet en de energietransitie heeft Stedin Groep kenbaar gemaakt de komende jaren extra eigen vermogen nodig te hebben. Met dit eigen vermogen wil Stedin voldoende kredietwaardig en financieel robuust blijven waardoor ze kan blijven investeren in het verslimmen (digitaliseren) en versterken van haar energienetten. Tot aan 2030 verwacht Stedin ca. € 7 miljard te investeren. In de zomer van 2021 hebben aandeelhouders van Stedin al voor een totaalbedrag van € 200 miljoen reeds het vermogen van Stedin versterkt. De gemeente Rotterdam heeft als grootste aandeelhouder voor ca. € 64 mln bijgedragen. Dit is echter een oplossing tot aan 2022, onder meer in verband met de start van een nieuwe reguleringsperiode. Voornoemde kapitaalstorting is een eerste stap om te voorzien in een kapitaalbehoefte die uiteindelijk veel groter is. Voor de lange termijn heeft Stedin namelijk aangegeven nog altijd tussen de € 750 miljoen en € 1 miljard aan eigen vermogen nodig te hebben, onder meer om voldoende kredietwaardig te blijven in deze fase van de energietransitie. Het is met deze omvang aannemelijk dat dit de financiële capaciteiten van gemeentelijke aandeelhouders te boven zal gaan. Eventuele toekomstige stappen zullen we daarom niet alleen kunnen zetten. Stedin gaat daarom in gesprek met haar aandeelhouders, maar ook met andere partijen zoals het Rijk. De verwachting is dat in het najaar van 2021 meer informatie beschikbaar is over de voortgang.

Nieuw Stadion Feijenoord

In 2017 heeft de gemeenteraad in de Position Paper Feyenoord City voorwaarden gesteld voor de bijdrage van de gemeente, die onder andere bestaat uit € 40 mln. aandelenkapitaal voor het nieuwe stadion. Aan het grootste deel van de voorwaarden heeft Stadion Feijenoord en Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas inmiddels voldaan. Daarom heeft de gemeenteraad op 8 juli 2021 besloten door te gaan. De gemeenteraad heeft daarbij nog wel enkele opschortende voorwaarden gesteld die voor het eind van het jaar ingevuld moeten zijn. Zo moet Stadion Feijenoord de financiering volledig rond hebben en moet er een contract zijn met de aannemer dat past binnen het budget. Als eind 2021 is voldaan aan de opschortende voorwaarden, dan zal de gemeente vanaf begin 2022 kapitaal ter beschikking stellen voor het nieuwe stadion.

Dividendopbrengsten

Uit recentelijke informatie van de vennootschappen waarin de Gemeente deelneemt blijkt dat de geraamde meerjaren dividendopbrengsten bijgesteld dienen te worden. Dit is deels als gevolg van de corona-effecten.

Renteontwikkelingen

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de financieringskosten via het taakveld treasury aan de overige gemeentelijke taakvelden worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De lagere rentelasten leiden ertoe dat de omslagrente investeringen met ingang van 2022 wordt bijgesteld van 1,75% naar 1,50%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen, wordt met ingang van

2022 verlaagd van 1,75% naar 1,50%. Het interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie blijft ongewijzigd op 0,8%. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de Voorziening pensioenen bestuurders. Het hiervoor geldende rentepercentage wordt met ingang van 2021 verlaagd naar 0,082%.

Ontwikkelingen 2022-2025

Voor een toelichting op de ontwikkelingen voor de periode 2022-2025 op het gebied van beheer van deelnemingen wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden Partijen](#); voor die op het gebied van treasury naar de paragraaf [Financiering](#); en voor de ontwikkelingen van de hiermee samenhangende financiële kerngetallen naar de [Financiële kengetallen](#).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Treasury	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	1.415.429	98.332	88.470	101.552	100.697	98.408
Dividenden	115.918	92.425	85.699	99.237	98.801	96.867
Financieringsbaten	1.299.291	5.936	2.805	2.354	1.942	1.587
Overige opbrengsten derden	23	18	12	7	2	0
Overige baten	197	-47	-47	-47	-47	-47
Lasten exclusief reserves	-20.770	-31.425	-25.179	-21.640	-19.670	-18.489
Programmalasten	-20.770	-31.425	-25.179	-21.640	-19.670	-18.489
Financieringslasten	22.824	17.124	20.105	28.207	32.817	35.298
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	-318	1.428	2.576	2.652	2.628	2.608
Kapitaallasten	-52.355	-50.273	-48.155	-52.794	-55.410	-56.690
Overige programmalasten	9.078	295	295	295	295	295
Saldo voor vpb en reserveringen	1.436.199	129.757	113.649	123.191	120.367	116.897
Saldo voor reserveringen	1.436.199	129.757	113.649	123.191	120.367	116.897
Reserves	-42.412	-42.884	-33.919	-31.071	-31.164	-32.129
Toevoeging reserves	42.412	42.884	33.919	31.071	31.164	32.129
Saldo	1.393.788	86.873	79.729	92.120	89.203	84.768

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	93.452	95.832	91.208	90.117	90.117		
Omissieregeling 2019	93.452	95.832	91.208	90.117	90.117		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	110.198	103.673	93.656	92.079	91.917		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	114.373	99.749	92.060	89.077	85.699		
10-maandsrapportage 2019	116.519	99.749	92.060	89.077	85.699		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	114.530						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		1.396.553	92.060	89.077	85.699	85.699	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		1.396.182	80.394	83.152	88.076	87.619	
10-maandsrapportage 2020		1.395.653	80.394	83.152	88.076	87.619	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		1.393.788					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			82.202	86.170	92.347	96.846	97.300
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			86.865	79.729	92.120	89.203	84.768
10-maandsrapportage 2021			86.873	79.729	92.120	89.203	84.768

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)
- [Gemeentewet](#)
- [Financiële-verhoudingswet](#)
- [Wet Financiering decentrale overheden \(Fido\)](#)
- [Code Corporate Governance](#)

Beleidskaders

- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)
- [Verordening Financiën Rotterdam 2021](#)
- [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#)
- [Treasurystatuut Rotterdam 2021](#)
- [Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)

Beleidsmonitoren

- Beheerverslag Deelnemingen 2020 (nog te publiceren)

- [Beheerverslag Deelnemingen 2018 - 2019](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2017 - 2018](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2016 - 2017](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2015 - 2016](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2014](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie, het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen. Op dit taakveld verantwoordt het college de rentelasten voor aangetrokken gelden, de ontvangsten uit doorbelaste omslagrente, de ontvangsten op verstrekte leningen en garanties, de ontvangen dividenden uit deelnemingen en de kosten voor juridisch advisering.

Vennootschapsbelasting (VpB)

Pagina 21

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting.

Voortgang 2021

De Rijksbelastingdienst heeft de gemeente Rotterdam eind 2019 een aanslag Vpb over heffingsjaar 2016 opgelegd. Daarin wordt de gemeente behoudens voor bovengenoemde activiteiten ook aangeslagen voor de activiteiten verhuur reclame-uitingen en veilingen brandstofverkooppunten. De gemeente neemt hierbij het standpunt in dat geen sprake is van Vpb-plichtige ondernemersactiviteiten, maar van normaal vermogensbeheer. Tegen dit deel van de aanslag heeft de gemeente bezwaar derhalve ingediend. Dit bezwaar is door de Rijksbelastingdienst niet gehonoreerd, waarop de gemeente beroep bij de belastingrechter heeft aangetekend. In die zaak zijn de stukken gewisseld en is het wachten op de mondelinge behandeling.

Ontwikkelingen 2022-2025

De ontwikkelingen in komende jaren zullen vooral in het teken staan van de voortgang en uitkomsten van de door de gemeente ingestelde bezwaar- beroepsgangen tegen de door de Rijksbelastingdienst opgelegde belastingaanslagen voor die activiteiten waarvan de gemeente betwist dat deze onder de bepalingen van de vennootschapsbelasting vallen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Vennootschapsbelasting (VpB)	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten exclusief reserves	15	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Programmalasten	15	0	0	0	0	0
Financieringslasten	15	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-15	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	1.704	2.196	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	-1.719	-2.196	-800	-800	-800	-800
Saldo	-1.719	-2.196	-800	-800	-800	-800

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 800	- 800	- 800	- 800	- 800		
Omissieregeling 2019	- 800	- 800	- 800	- 800	- 800		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 800	- 800	- 800	- 800	- 800		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 800	- 800	- 800	- 800	- 800		
10-maandsrapportage 2019	- 5.245	- 800	- 800	- 800	- 800		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 4.799						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.440	- 800	- 800	- 800	- 800	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.440	- 800	- 800	- 800	- 800	
10-maandsrapportage 2020		- 1.440	- 800	- 800	- 800	- 800	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 1.719					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 800	- 800	- 800	- 800	- 800
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 800	- 800	- 800	- 800	- 800
10-maandsrapportage 2021			- 2.196	- 800	- 800	- 800	- 800

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Wet modernisering vpb-plicht overheidsondernemingen](#)

Omschrijving taakveld

Door de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen (Vpb) zijn onder meer gemeenten met ingang van 2016 voor ondernemingsactiviteiten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar of verantwoordingsjaar. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren. Hoewel op dit moment niet duidelijk is welke gemeentelijke activiteiten de Rijksbelastingdienst onder de bepalingen van het Vpb wil scharen, gaat de gemeente Rotterdam er momenteel van uit dat de activiteiten lease, bedrijfsreiniging, containerservice en verkoop restafval (deels) onder deze belastingplicht vallen. De totale lasten raamt de gemeente voor 2020 en volgende jaren op structureel € 800. De Vpb-belastingplicht wordt op de betreffende taakvelden waar deze ontstaat, nader toegelicht.

Beheer van de stad

Pagina 22

Beheer van de stad

Een schone, hele en veilige buitenruimte die de Rotterdammers en haar bezoekers optimaal kunnen benutten, waarbij wijkgestuurd werken, verduurzaming en circulariteit voorop staan. Dit met het oog op de opgaven van de stad rondom verdichting en klimaatadaptatie die een innovatieve aanpak vereisen.

TAAKVELD 1

Afval - Grondstoffen

De gebruikers van de stad in staat stellen om gescheiden en verantwoord afval als grondstof aan te bieden door professionele oplossingen in te zetten, passend bij het gebied.

De Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn separaat vastgesteld en bevatten aanvullende kaders en maatregelen voor de periode 2019-2022.

TAAKVELD 2

Begraafplaatsen en crematorium

Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.

De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

TAAKVELD 3

Cultureel erfgoed - Archeologie

Het duurzaam behoud van het bodemarchief en het vertellen van het "archeologisch verhaal van de stad".

TAAKVELD 4

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer

Het verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond (bodemsanering).

Het voorkomen, weren en bestrijden van overlast door plaagdieren.

Het vergroten van bewustwording en kennis over dierenwelzijn en het uitvoeren van de Nota Dierenwelzijn.

TAAKVELD 5

Openbaar groen en (openlucht)recreatie - Beheer

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod houdt de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk in de verdichtende omgeving. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

TAAKVELD 6

Openbare orde en veiligheid - Ontplofbare oorlogsresten

De gemeente maakt een veilig gebruik van de ondergrond mogelijk.

TAAKVELD 7

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Een duurzaam en goed werkend gemeentelijk wagenpark en circulaire inzamelmiddelen. Waarbij het noodzakelijk is om de emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke (interne) mobiliteit in Rotterdam te voorkomen dan wel te verminderen ten behoeve van het klimaat en de gezondheid van de Rotterdammer. Rotterdam heeft bovendien een voorbeeldfunctie.

TAAKVELD 8

Riolering

Rotterdam, als grote stad in de delta, beheert en onderhoudt haar riolering en stedelijke watersysteem voortvarend om een gezonde en leefbare stad met droge voeten te blijven. Rotterdammers kunnen ondanks de al merkbare effecten van klimaatverandering daardoor vrij van gezondheidsrisico's, ten aanzien van het stedelijk watersysteem, dicht op elkaar leven. De economische bedrijvigheid in de stad gaat tijdens en na hevige neerslag gewoon door. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

TAAKVELD 9

Ruimtelijke ordening - Beheer

De gemeente zorgt ervoor dat geografische informatie actueel, betrouwbaar en eenvoudig toegankelijk is voor alle werkprocessen.

Het voldoen aan de wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Voor de gemeente is dit een wettelijke taak.

TAAKVELD 10

Verkeer en vervoer - Beheer

Bewoners, ondernemers en bezoekers beleven de openbare ruimte als veilig en schoon en de Rotterdamse infrastructuur is optimaal beschikbaar. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur wordt bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	kg / inw	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Kilogram per inwoner per jaar	Streefwaarde 249	De streefwaarde is opgenomen in Grondstoffennota 2019-2022. Dit is de streefwaarde voor eind 2022.

Toelichting BBV-indicatoren

Het huishoudelijk restafval betreft het totaal ongescheiden restafval per inwoner per jaar (inclusief grof huishoudelijk restafval).

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Beheer van de stad	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	235.522	244.189	254.774	258.072	261.131	263.819
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.557	-1.459	277	277	277	277
Belastingen	77.583	81.787	85.584	88.360	91.165	93.999
Overige opbrengsten derden	161.781	165.030	170.177	170.284	170.521	170.359
Overige baten	-5.399	-1.169	-1.265	-849	-832	-816
Lasten exclusief reserves	375.912	397.498	402.393	396.828	402.574	408.656
Apparaatslasten	130.484	136.776	135.537	135.212	135.237	135.237
Inhuur	7.972	7.227	7.170	6.932	6.932	6.932
Overige apparaatslasten	4.583	5.255	5.349	5.284	5.308	5.308
Personeel	117.929	124.294	123.018	122.996	122.997	122.997
Intern resultaat	-4.905	-5.855	-5.619	-5.405	-5.405	-5.405
Intern resultaat	-4.905	-5.855	-5.619	-5.405	-5.405	-5.405
Programmalasten	250.333	266.578	272.476	267.022	272.742	278.824
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	162.759	170.207	170.783	158.876	157.029	157.556
Kapitaallasten	52.360	60.929	67.411	72.631	78.569	81.947
Overige programmalasten	32.182	34.619	34.120	35.515	37.144	39.321
Sociale uitkeringen	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.030	822	163	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-140.390	-153.309	-147.620	-138.757	-141.443	-144.837
Saldo voor reserveringen	-140.390	-153.309	-147.620	-138.757	-141.443	-144.837

Reserves	9.257	13.079	8.282	5.378	5.983	4.527
Onttrekking reserves	9.420	13.079	8.282	5.378	5.983	4.527
Toevoeging reserves	2.903	0	1.444	0	0	0
Vrijval reserves	2.740	0	1.444	0	0	0
Saldo	-131.133	-140.230	-139.337	-133.378	-135.461	-140.310

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 124.057	- 123.635	- 126.694	- 132.705	- 132.705		
Omissieregeling 2019	- 125.239	- 123.442	- 126.506	- 132.513	- 132.513		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 129.091	- 122.935	- 125.847	- 129.693	- 131.792		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 129.104	- 120.994	- 123.333	- 127.857	- 123.130		
10-maandsrapportage 2019	- 130.101	- 120.994	- 123.333	- 127.857	- 123.130		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 136.685						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 119.923	- 123.333	- 127.857	- 123.130	- 123.130	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 125.024	- 123.484	- 125.317	- 123.763	- 126.435	
10-maandsrapportage 2020		- 129.049	- 123.484	- 125.317	- 123.763	- 126.435	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 131.133					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 129.873	- 132.886	- 131.024	- 134.419	- 137.911
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 137.375	- 139.337	- 133.378	- 135.461	- 140.310
10-maandsrapportage 2021			- 140.230	- 139.337	- 133.378	- 135.461	- 140.310

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Beheer van de stad

Begroting 2021

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-137.375
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021	-2.855
Bommenregeling	Taakmutaties -2.814

Toelichting financiële bijstellingen

Bommenregeling

In de septembercirculaire is er voor de bommenregeling een bijdrage toegekend van € 2,8 mln voor in 2020 uitgevoerde werkzaamheden. De begroting van dit programma is hiermee bijgesteld.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn, een correctie op de formatiewijziging betreffende de overplaatsing herplaatskandidaten vanuit programma Werk en Inkomen (€ 253) en een correctie op de herverdeling concernopgaven (- € 293).

Risico's en aandachtspunten

Bedrijfsreinigingsrecht

Op taakveld Afval – grondstoffen speelt een onzekerheid rondom de baten van bedrijfsreinigingsrecht (BRR). Rotterdamse ondernemers kunnen hun restafval (dat lijkt op huishoudelijk afval) laten inzamelen door de gemeente Rotterdam. Zij betalen dan BRR voor het ophalen en verwerken van dit 'bedrijfsafval'. Door de coronamaatregelen is de BRR later dan gebruikelijk opgelegd aan de ondernemers. Als een ondernemer kan aantonen dat zijn bedrijf tijdelijk gesloten is geweest vanwege de corona-beperkingen, betalen zij niet voor deze periode. Er was dan ook geen afval. Tegelijk is er in het proces van het opleggen van de aanslagen een administratieve verbetering doorgevoerd. Eén van de effecten is dat eerder afgegeven vrijstellingen opnieuw moeten worden onderbouwd. Omdat de aanslagen in augustus zijn opgelegd, zijn de effecten van deze beide ontwikkelingen op dit moment niet goed te voorzien. Hierdoor worden mogelijk niet eerder voorziene baten gegenereerd.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2021	2021
	(€)	(%)
Beheer van de stad	-2.855	2%
Afval - Grondstoffen	207	1%
Begraafplaatsen en crematoria	-8	1%
Cultureel erfgoed - Archeologie	-2	0%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	0	0%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-11	0%
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	-2.814	226%

Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	-22	0%
Riolering	0	0%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	-13	0%
Verkeer en vervoer - Beheer	-191	0%

Omschrijving programma

Het college staat voor een kwaliteit van de buitenruimte die enerzijds bijdraagt aan het fijn wonen en leven voor alle Rotterdammers en anderzijds bijdraagt aan een prettig verblijf van bezoekers in onze wereldstad. Het beheer van de openbare ruimte is daarbij een stuwende kracht. Een functionele, aantrekkelijke en goed beheerde buitenruimte is:

- de motor achter sociale en economische ontwikkelingen
- een voorwaarde voor de verdichting van de stad en het bevorderen van circulariteit
- een kans voor het oplossen van effecten van klimaatverandering, het realiseren van de energietransitie en het stimuleren van de ecologische diversiteit binnen de stad
- een stimulans voor participatie van Rotterdammers, bezoekers en bedrijven
- een inspiratiebron voor innovaties, (datagestuurde) methoden en technieken

Wij doen dat met Slim Beheer: samen met de Rotterdammers in een samenhangende, duurzame gebiedsaanpak in Rotterdamse wijken. Wij stimuleren bewoners en bezoekers de openbare ruimte respectvol te gebruiken en treden op waar de regels en algemeen aanvaarde normen worden overtreden.

Daarbij zetten we in op:

- meer groen in plaats van steen. Dat maakt Rotterdam mooier en duurzamer en zorgt tegelijk voor wateropvang
- het onderhouden van onze kapitaalgoederen, zoals bruggen en wegen. De basis hiervoor is de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte Rotterdam 2019-2022
- het geven van een vervolg aan de ambities zoals genoemd in het Urgentiedocument Rotterdams Weerwoord. Dit document is in het voorjaar 2019 aangeboden.
- het gebruiken van zoveel mogelijk circulaire producten voor de inrichting, materiaalkeuze en het onderhoud van wegen, groen en water
- de vervanging van gemeentelijke voertuigen op natuurlijke momenten door emissieloze opvolgers voor de verbetering van de luchtkwaliteit
- de bevordering van afvalscheiding door enerzijds de afvalstoffenheffing beter aan te laten sluiten bij het principe “de vervuiler betaalt” en anderzijds het scheiden financieel aantrekkelijker te maken
- het plaatsen van sensoren in meer containers, zodat we straks in heel Rotterdam op tijd, duurzaam en slim het afval ophalen. Zo helpen we mee te voorkomen dat afval naast de containers komt te staan
- meer en strenger boetes uitdelen als afval naast de containers wordt gezet
- het inzetten van bestaande camera's voor de handhaving hierop
- het bieden van ondersteuning bij evenementen in de stad vanuit onze expertise

Afval - Grondstoffen

De gebruikers van de stad in staat stellen om gescheiden en verantwoord afval als grondstof aan te bieden, door professionele oplossingen in te zetten passend bij het gebied.

De Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn separaat vastgesteld en bevatten aanvullende kaders en maatregelen voor de periode 2019-2022.

Voortgang 2021

De hoeveelheid aangeboden restafval en grofvuil blijft hoog in vergelijking met de periode pre-corona. De verwerkingskosten over 2021 zullen wederom hoger uitkomen dan normaal door toedoen van deze hogere hoeveelheden van onder meer restafval en grofvuil. Ook zal dit effect negatief doorwerken in de verwachte hoeveelheid afval per inwoner per jaar, terwijl dit de afgelopen jaren juist gestaag zakt. Dit effect was al te zien in de Jaarstukken 2020. De hoeveelheden afval laten sinds de versoepelingen nog een grillig beeld zien waarbij geen duidelijke trend blijkt.

De programma's Rotterdam Circulair, Naastplaatsingen en de Grondstoffennota zijn volop in uitvoering. Naarmate er meer versoepelingen door het kabinet zijn doorgevoerd hebben meer geplande activiteiten door kunnen gaan binnen de op dat moment steeds geldende veiligheidsmaatregelen. Voor de verschillende programma's zijn in april 2021 voortgangsrapportages aan de gemeenteraad gestuurd waarin per programma en project wordt ingegaan op de voortgang en de behaalde resultaten.

Belangrijke eerste ervaringen zijn opgedaan met de introductie van de gfe-containers in de hoogbouw en de pop-up milieuparken in het straatbeeld. Als eerste kunnen bewoners van Hoek van Holland, Pernis, Blijdorp, een deel van Bergpolder en vier wijken in Prins Alexander ('s-Gravenland, Prinsenland, Het Lage Land en Oosterflank) groente-, fruit- en etensresten scheiden. De gfe-bakken zijn in de zomer en in het najaar van 2021 geplaatst. Vlak voordat bewoners de bakken kunnen gebruiken, ontvangen zij een startpakket. Het startpakket bevat een informatiefolder, een wel/niet-lijst en een bon om een aanrechtbakje en een rol afbreekbare zakjes op te kunnen halen (zolang de voorraad strekt).

Met de pop-up milieuparken krijgen bewoners de kans om kapotte of kringloopwaardige spullen op een laagdrempelige manier in te leveren. Ook maken bewoners kennis met afval scheiden en hoe dit het hele jaar door bij een milieupark bij hen in de buurt kan. Het pop-up milieupark bestaat uit meerdere containers, elk voor een aparte grondstof, zoals textiel, papier, klein chemisch afval (kca) en grofvuil. Ook kunnen bewoners spullen inleveren die nog bruikbaar zijn.

Ontwikkelingen 2022-2025

Tot 2023 dragen de middelen uit het Energietransitiefonds bij aan de uitvoering van het programma Rotterdam Circulair. In 2023 zit Rotterdam echter nog midden in de circulaire transitie. Voor de circulaire transitie is het van belang dat we het momentum dat in 2019 is gestart vasthouden. Nu is voor 2023 € 1,8 miljoen extra budget toegekend. Het gesprek over structurele inzet wordt verder uitgewerkt en geborgd door het nieuwe college.

Wat willen we bereiken

In 2050 wil Rotterdam een stad zonder afval zijn. Om dat te bereiken is het terugbrengen van de totale hoeveelheid afval en het scheiden van huishoudelijk afval van groot belang. In de Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn maatregelen opgenomen om dit te stimuleren.

Wat gaan we daar voor doen

- De gemeente zamelt gescheiden het huishoudelijk afval van Rotterdammers in. Het fijn huishoudelijk afval wordt ingezameld aan huis of nabij de huishoudens met huis- of wijkcontainers. Voor het grof huishoudelijk afval kunnen Rotterdammers gebruik maken van één van de milieuparken of een grofvuilafpraak maken.
 - De invoering van gescheiden gft-inzameling in de kansrijke gebieden met laagbouwwooningen wordt in 2022 voortgezet. Ook in gestapelde bouw en hoogbouw wordt ingezet op verruiming van de mogelijkheden tot gescheiden gft(e)-inzameling.
 - Nadrukkelijk aandacht besteden aan het terugdringen van voedselverspilling met communicatiecampagnes. Het restafval bestaat voor een groot deel uit gft (38-40%). Het gft zelf bestaat voor een groot deel uit voedselresten.
 - Meer wijkcontainers plaatsen voor gescheiden grondstoffen. Wijkcontainers zoveel mogelijk clusteren om inwoners eenvoudig op één plek alle gelegenheid te geven voor het gescheiden aanbieden van grondstoffen. De wijkcontainers zijn inmiddels allemaal voorzien van een vulgraadsensor die het mogelijk maakt dynamische routes te rijden en alleen containers te ledigen die voor een bepaald percentage gevuld zijn. Op deze manier voorkomen we dat inwoners voor een volle container komen te staan.
 - Verdere voorbereiding van een nieuw milieupark aan de Soesterbergstraat, de Upcycle Mall. Hier staat het stimuleren van hergebruik door en het bewustzijn hierover van Rotterdammers centraal. Ook het ontwerp- en bouwproces van de voorziening is innovatief en circulair. In 2022 wordt verdere opvolging gegeven aan het eerdere markt- en haalbaarheidsonderzoek en wordt de exploitatie- en organisatievorm uitgewerkt.
 - Afvalscheiding als thema op scholen onder de aandacht brengen bij de jeugd en indien mogelijk ook afvalscheiding op scholen realiseren.
-
- Meer circulair handelen: Een belangrijk ijkjaar is 2030 op weg naar een afvalvrij Rotterdam in 2050. Circulair is dan de maatstaf en er is sprake van een halvering van het grondstoffengebruik.
 - De programmatische aanpak van Rotterdam Circulair wordt dicht bij de uitvoering georganiseerd, bij Grondstoffen. Hier worden ook de programmabudgetten verantwoord.

- Voor het bereiken van onze ambities kiezen we twee routes: we verhogen het circulaire bewustzijn onder Rotterdammers en we vergroten de bedrijvigheid in de circulaire economie en werkgelegenheid.
- Naastplaatsingen vaker en strenger beboeten. Hiervoor gebruiken we onder meer bestaande camera's zoals benoemd in het programma 'In de bak'.

Prestatie-indicatoren	Streefwaarde CROW-score	2019*	2020	2021	2022	2023
		per eind 2020				
Naastplaatsingen	80% niveau A+ en A	80%	70%	N.t.	N.t.	N.t.
				b.	b.	b.
	waarbij 50% op niveau A+	41%	51%			

Toelichting indicatoren

* Dit betreft de realisatie van de indicator per eind 2019.

In de loop van 2019 is na onder meer een onderzoek van OBI en op basis van een CROW-nulmeting een indicator naastplaatsingen bepaald:

1. Ten minste 80% van de containers scoort een A+ of A als CROW-score
2. Waarvan ten minste 50% van de containers een A+ als CROW-score heeft

Verklaring van de CROW-score:

- A+ = 0 naastplaatsingen
- A = 1 naastplaatsing
- B = 2 of 3 naastplaatsingen
- C = 4 of 5 naastplaatsingen
- D = > 5 naastplaatsingen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Afval - Grondstoffen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	102.925	105.441	108.949	107.790	107.790	107.790
Bijdragen rijk en medeoverheden	-13	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	102.937	105.441	108.949	107.790	107.790	107.790

Overige baten	1	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	90.341	89.630	93.348	86.086	84.281	84.303
Apparaatslasten	23.830	22.963	23.330	23.324	23.328	23.328
Inhuur	6.549	4.824	4.920	4.920	4.920	4.920
Overige apparaatslasten	910	659	723	713	717	717
Personeel	16.371	17.480	17.687	17.691	17.691	17.691
Intern resultaat	16.752	15.970	14.579	14.579	14.579	14.579
Intern resultaat	16.752	15.970	14.579	14.579	14.579	14.579
Programmalasten	49.759	50.698	55.438	48.183	46.374	46.396
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	43.772	45.234	50.064	42.936	41.573	42.086
Kapitaallasten	5.803	5.425	5.374	5.246	4.800	4.310
Overige programmalasten	29	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	155	38	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	12.584	15.811	15.601	21.704	23.509	23.487
Saldo voor reserveringen	12.584	15.811	15.601	21.704	23.509	23.487
Reserves	3.413	2.385	2.253	0	0	0
Onttrekking reserves	3.413	2.385	2.253	0	0	0
Saldo	15.997	18.196	17.853	21.704	23.509	23.487

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	28.862	28.472	27.711	27.381	27.381		
Omissieregeling 2019	26.384	26.180	25.414	25.089	25.089		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	20.205	24.420	23.344	22.712	22.286		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	20.624	24.600	23.522	22.886	24.256		
10-maandsrapportage 2019	20.434	24.600	23.522	22.886	24.256		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	19.551						

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	24.215	23.522	22.886	24.256	24.256
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	23.395	22.722	22.444	23.795	23.778
10-maandsrapportage 2020	21.412	22.722	22.444	23.795	23.778
Jaarstukken 2020 (realisatie)	15.997				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		19.842	22.457	22.029	23.813
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		17.989	17.853	21.704	23.509
10-maandsrapportage 2021		18.196	17.853	21.704	23.509

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Ambitiedocument 'Van Zoi naar Mooi' Rotterdam Circulair 2019-2023](#)
- [Afalstoffenverordening](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Landelijk Afvalbeheerplan 3](#)
- [Grondstoffennota 2019 - 2022](#)

Omschrijving taakveld

Het taakveld Grondstoffen omvat alle inspanningen die de gemeente verricht voor de gescheiden inzameling van grondstoffen, zowel bij huishoudens als bij bedrijven. De fysieke handelingen van het gescheiden inzamelen en afvoeren bij de desbetreffende verwerkingsbedrijven vallen onder dit taakveld, evenals de kosten voor de invordering van de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.

- afvalscheiding en recycling
- vuilophaal en -afvoer
- vuilstort en -verwerking
- baten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
- kosten van de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing

Tot dit taakveld behoren niet:

- aanpak van zwerfvuil en veegdiensten

Zoals in het programma Beheer van de Stad is opgenomen, vormt de omvang van het huishoudelijk restafval (in kilo's) per inwoner per jaar de indicator voor de prestaties op dit taakveld. Er vindt bij overheden net als binnen de bredere maatschappij een ontwikkeling plaats in de richting van een circulaire economie waarin afval niet meer bestaat. Op Europees, nationaal en lokaal niveau wordt beleid gepresenteerd dat hier naartoe werkt. Ook in Rotterdam is beleid hiertoe ontwikkeld in de vorm van het programma Rotterdam Circulair en specifiek ten

aanzien van huishoudelijk afval de Grondstoffennota 2019-2022. De ingezette beleidslijn leidt ertoe dat Rotterdammers bewuster met hun afval omgaan en naar verwachting minder grondstoffen in het restafval laten.

Begraafplaatsen en crematorium

Pagina 24

Begraafplaatsen en crematorium

Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.

De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel.

Voor het jaar 2022 ligt nog een opgave om de werkzaamheden op dit taakveld, uit te voeren met minder middelen, omdat vanwege de onderstaande omstandigheden de baten zijn gedaald en de lasten zijn gestegen.

De covid-19 crisis had in 2021 nog sterke gevolgen. Zo mochten er nog steeds beperkt consumpties worden geserveerd tijdens de uitvaarten. Dit was vanwege de verplichte 1,5 meter afstand, daardoor konden nog steeds weinig personen gebruik maken van onze accommodaties en faciliteiten.

Door een nieuwe aanbesteding eind 2020 voor de sociale uitvaart in de gemeente Rotterdam kwamen op jaarbasis circa 125 uitvaarten te vervallen. Voorheen vonden deze uitvaarten verplicht plaats op de gemeentelijke begraafplaats Crooswijk of in het gemeentelijk crematorium van Hofwijk. Vanaf 2021 is deze verplichting komen te vervallen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Cremeren

De gemeente heeft een omgevingsvergunning verleend voor het veranderen van een bestaand uitvaartcentrum (Langenhorst) naar een crematorium, dit zal een negatieve invloed hebben op de omzet van het gemeentelijk crematorium. In Rotterdam zijn na realisatie van deze verbouwing in totaal 4 crematoria, waarvan 1 gemeentelijk crematorium (Hofwijk). Hierdoor zal het aantal crematies zeker afnemen op het gemeentelijk crematorium.

Covid-19

Eventueel nieuwe en oude opgelegde maatregelen naar aanleiding van covid-19 kunnen voor 2022 en verder nog financiële gevolgen hebben.

Wat willen we bereiken

- Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.
- De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

Wat gaan we daar voor doen

- het verzorgen van de lijkbezorging
- beheer gedenkparken en het cultureel erfgoed
- verzorgen van herdenkingen
- verzorgen crisisbeheersing bij rampen en calamiteiten
- faciliteren van de lijkschouw

Toelichting:

- De dienstverlening is binnen de wettelijke mogelijkheden van een gemeentelijke begraafplaats (en crematorium) “inclusief”. Dat betekent dat teraardebestelling en/of as verstrooiing voor alle gezindten en geloofsovertuigingen met bijbehorende rituelen mogelijk is. Gemiddeld vinden er ongeveer 3.000 uitvaarten per jaar plaats. Er wordt blijvend gezocht naar mogelijkheden om de dienstverlening adequaat te houden, te verbeteren en aan te sluiten bij wensen, behoeften en trends in de samenleving (zoals bijvoorbeeld herdenkingsavonden/lichtjesavonden en het themavak natuurbegraven).
- Beheer en onderhoud van de gedenkparken en het cultureel erfgoed door middel van opstellen van een meerjarenonderhoudsplan c.q. jaarplan en het verrichten van het planmatig-, periodiek-, storings- en dagelijks- onderhoud.
- Op de diverse begraafplaatsen organiseren, verzorgen en houden van herdenkingsdiensten (onder andere 4 mei herdenkingen).
- Voorbereid zijn op rampen en calamiteiten. Hiervoor wordt apart areaal beschikbaar gehouden voor begravingen. Voor de crisisbeheersing zijn medewerkers opgeleid en paraat.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Begraafplaatsen en crematoria	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	6.391	6.557	6.631	6.651	6.667	6.684
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.350	6.495	6.549	6.548	6.548	6.548
Overige baten	40	62	82	102	119	135
Lasten exclusief reserves	5.910	5.342	5.466	5.487	5.501	5.516
Apparaatslasten	2.333	2.431	2.558	2.556	2.556	2.556
Inhuur	4	6	6	6	6	6
Overige apparaatslasten	135	143	144	143	143	143
Personeel	2.195	2.282	2.407	2.407	2.407	2.407
Intern resultaat	-383	-957	-979	-979	-979	-979
Intern resultaat	-383	-957	-979	-979	-979	-979
Programmalasten	3.960	3.868	3.887	3.910	3.924	3.938
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.884	3.180	3.208	3.240	3.160	3.120
Kapitaallasten	723	689	679	671	764	818
Overige programmalasten	353	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	481	1.215	1.165	1.163	1.166	1.167
Saldo voor reserveringen	481	1.215	1.165	1.163	1.166	1.167
Saldo	481	1.215	1.165	1.163	1.166	1.167

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	1.801	1.794	1.790	1.789	1.789		
Omissieregeling 2019	2.011	2.036	2.032	2.031	2.031		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	2.020	2.221	2.237	2.257	2.256		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	1.464	1.791	1.808	1.826	1.824		
10-maandsrapportage 2019	1.462	1.791	1.808	1.826	1.824		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	280						

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	1.634	1.808	1.826	1.824	1.824
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	721	1.319	1.320	1.314	1.312
10-maandsrapportage 2020	60	1.319	1.320	1.314	1.312
Jaarstukken 2020 (realisatie)	481				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		1.251	1.215	1.212	1.210
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		1.223	1.165	1.163	1.166
10-maandsrapportage 2021		1.215	1.165	1.163	1.166

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet op de lijkbezorging](#)
- [Verordening lijkbezorgingsrechten en beheerverordening en overige richtlijnen](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging:

- begraafplaatsen en crematorium
- lijkschouw (het vaststellen dat de betrokkene is overleden)
- baten begraafplaatsrechten (via categorie 3.7)
- baten afkoopsommen grafrechten (via categorie 4.4.8)

Cultureel erfgoed - Archeologie

Pagina 25

Cultureel erfgoed - Archeologie

Het duurzaam behoud van het bodemarchief en het vertellen van het "archeologisch verhaal van de stad".

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. De werkzaamheden hebben door covid-19 nauwelijks hinder ondervonden. Wel is vanwege de coronacrisis het vertellen van het archeologisch verhaal belemmerd door uitstel van tentoonstellingen en annulering van lezingen en schoollessen. Voor de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs zijn enkele digitale lessen ontwikkeld. Vanaf het vierde kwartaal 2021 wordt de oudste boot van Rotterdam (punter), na de sluiting van het Museum Rotterdam, opnieuw geëxposeerd in de centrale bibliotheek van Rotterdam.

Ontwikkelingen 2022-2025

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder "Wat willen we bereiken" en "Wat gaan we daarvoor doen" zijn in de periode 2022-2025 nog actueel. Daarbij wordt voor het toetsen van grondwerkzaamheden het Omgevingsplan Archeologie (OPA) gebruikt en verder ontwikkeld.

De komende jaren zal Archeologie Rotterdam de samenwerking met andere erfgoedpartners continueren en intensiveren bij het gezamenlijk presenteren van de Collectie Rotterdam aan een breed publiek. Het oudste bootje (punter) van Rotterdam is vanaf eind 2021 voor enkele jaren te zien in de centrale bibliotheek. Archeologie Rotterdam werkt mee aan een tentoonstelling in het Maritiem Museum over de Maritieme geschiedenis van Rotterdam. En om de vroege prehistorie van Rotterdam aan een groot publiek te tonen maakt Archeologie Rotterdam twee korte animaties.

In 2022-2023 vindt naar verwachting een grootschalige opgraving plaats in de bouwput van Rotta Nova, gelegen in het oudste deel van de stad.

Wat willen we bereiken

Veiligstellen archeologisch erfgoed

Het veiligstellen van het archeologisch erfgoed en gemeentelijke monumenten in de bodem door

- inbreng van archeologie bij het opstellen van ruimtelijke (bouw)plannen
- tijdige toetsing van ruimtelijke (bouw)plannen

Duurzaam behoud van bodemarchief

Het documenteren en onderzoeken van waardevol archeologisch erfgoed dat door bodemingrepen definitief verloren gaat.

Het vertellen van het archeologisch verhaal van de stad

- Een bijdrage leveren aan de kennis over het verleden van Rotterdam door de uitvoering van archeologisch (veld)onderzoek
- De beleving en aantrekkelijkheid van de stad vergroten door het archeologisch verhaal te vertellen en te tonen aan scholieren, inwoners en toeristen

Wat gaan we daar voor doen

Veiligstellen archeologisch erfgoed

- Wettelijke taken en het gemeentelijk archeologiebeleid uitvoeren

- Archeologisch onderzoek uitvoeren (onder certificaat BRL SIKB 4000)
- Archeologisch veldwerk uitvoeren voorafgaande aan de bouw (vaststellen van de archeologische waarde van een locatie en daardoor het voorkomen van toevalsvondsten tijdens de bouw) en tijdens de bouw (het veiligstellen van archeologische waarden)

Duurzaam behoud van bodemarchief

- Archeologische documentatie en het gemeentelijk depot van bodemvondsten (Collectie Rotterdam) beheren
- Archeologische werkzaamheden soepel uitvoeren tijdens bouwprojecten (voorkomen bouwstagnatie door toevalsvondsten)

Het vertellen van het archeologisch verhaal van de stad

- Onderzoeksresultaten presenteren door middel van onderwijs, tentoonstellingen en publicaties
- Kennis- en kwaliteitsontwikkeling bevorderen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Cultureel erfgoed - Archeologie	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	323	207	213	213	213	213
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	323	207	213	213	213	213
Lasten exclusief reserves	1.136	1.410	1.440	1.440	1.440	1.440
Apparaatslasten	1.066	1.172	1.195	1.195	1.195	1.195
Inhuur	1	2	2	2	2	2
Overige apparaatslasten	26	52	53	53	53	53
Personeel	1.039	1.118	1.140	1.140	1.140	1.140
Intern resultaat	-3	36	37	37	37	37
Intern resultaat	-3	36	37	37	37	37
Programmalasten	74	202	208	208	208	208
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	74	202	208	208	208	208
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-813	-1.203	-1.227	-1.227	-1.227	-1.227

Saldo voor reserveringen	-813	-1.203	-1.227	-1.227	-1.227	-1.227
Saldo	-813	-1.203	-1.227	-1.227	-1.227	-1.227

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 813	- 813	- 813	- 813	- 813		
Omissieregeling 2019	- 912	- 904	- 904	- 904	- 904		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 1.064	- 1.053	- 1.048	- 1.043	- 1.043		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 1.089	- 1.141	- 1.135	- 1.130	- 1.130		
10-maandsrapportage 2019	- 1.089	- 1.141	- 1.135	- 1.130	- 1.130		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 841						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.178	- 1.135	- 1.130	- 1.130	- 1.130	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.180	- 1.186	- 1.185	- 1.186	- 1.186	
10-maandsrapportage 2020		- 1.180	- 1.186	- 1.185	- 1.186	- 1.186	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 813					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 1.193	- 1.202	- 1.202	- 1.202	- 1.202
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 1.200	- 1.227	- 1.227	- 1.227	- 1.227
10-maandsrapportage 2021			- 1.203	- 1.227	- 1.227	- 1.227	- 1.227

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Monumentenwet 1988/Wet op de archeologische monumentenzorg 2007 \(Wamz\)](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht \(Wabo\)](#)
- [Erfgoedverordening Rotterdam](#)

Omschrijving taakveld

Het conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed. Daarnaast is archeologie een wettelijke toetsingsonderdeel van het besluitvormingsproces bij ruimtelijke projecten. Het draagt bij aan een soepel verlopend bouwproces, waarbij verdichting (ook in de ondergrond) steeds vaker aan de orde is.

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer

Het verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond (bodemsanering).

Het voorkomen, weren en bestrijden van overlast door plaagdieren.

Het vergroten van bewustwording en kennis over dierenwelzijn en het uitvoeren van de Nota Dierenwelzijn.

Voortgang 2021

Dierenwelzijn en plaagdierbeheersing

Met de uitvoering van de nota Dierenwelzijn blijven we de komende jaren inzetten op bewust huisdierbezit, de opvang van zwervend aangetroffen huisdieren, plaagdierbeheersing en een afwegingskader voor overlastgevende dieren. We doen onderzoek naar de aard en omvang van overlast door broedende meeuwen op platte daken. De aanpak van het mediterrane draaigatje in Hillegersberg is voortgezet. De combinatie van verschillende methoden heeft een klein maar gunstig effect gehad op de uitbreiding van de populatie. Het probleem is echter nog niet opgelost. Inzet blijft nodig om te voorkomen dat de overlast verder uitbreidt en om (voor zover mogelijk) de bestaande populatie te bestrijden.

Ontwikkelingen 2022-2025

Nazorg bodemsanering: Landelijk is er de komende jaren extra aandacht voor het verantwoord afbouwen van nazorgverplichtingen.

Plaagdierbeheersing: we verwachten dat de toegenomen inzet op invasieve exoten blijvend zal zijn. Momenteel de mierensoort mediterrane draaigatje maar als gevolg van klimaatverandering is de komst van nieuwe (overlastgevende) exoten niet uitgesloten.

Wat willen we bereiken

Nazorg bodemsanering

Rotterdam verbetert de kwaliteit van de ondergrond waar dat kan zoveel mogelijk, zodat er meer gebruikstoepassingen ontstaan voor functies als ondergronds bouwen en verblijven of stadslandbouw.

Plaagdierbeheersing

Het uitgangspunt bij plaagdierenoverlast is allereerst de beheersing van de negatieve gevolgen en preventie. In tweede instantie wordt overgegaan tot bestrijding, met de wettelijke toegestane middelen. Door veel in te zetten op preventie en wering, ontstaan er minder plaagdieren en daaruit volgt dat er ook minder dieren gedood hoeven worden, met minder gebruik van chemische middelen. Dit is in lijn met het dierenwelzijnsbeleid.

Dierenwelzijn

Rotterdam kent een grote verscheidenheid aan inwoners én dieren. Er worden naar schatting zo'n 700.000 huisdieren gehouden in Rotterdam en daarnaast leven er diverse wilde dieren in onze stadsnatuur. Dierenwelzijn is een thema dat veel mensen na aan het hart ligt. Omdat de intrinsieke waarde van het dier meer en meer erkend wordt, heeft dit in 2014 geleid tot het besluit van het toenmalige college om dierenwelzijnsbeleid op te stellen. Het dierenwelzijnsbeleid wordt voortgezet tijdens de lopende collegeperiode. Dat beleid richt zich op bewustwording m.b.t. huisdierenwelzijn maar ook stadsnatuur, het op een verantwoorde wijze van het omgaan met overlastgevendende dieren en kennis delen met maatschappelijke partners. Ook is er meer aandacht voor kwetsbare Rotterdammers en hun huisdieren en worden de voorbereidingen getroffen voor de komst van een nieuw dierenasiel in Rotterdam. Onze belangrijkste partners bij het uitvoeren van het beleid zijn: Dierenbescherming, de Adviescommissie dierenwelzijn en stadsnatuur, politie regio Rijnmond, Stichting Zwerfkatten Rijnmond, Dibevo, Dierenvoedselbank, Stichting Natuurstad, Bureau Stadsnatuur en Diergaarde Blijdorp.

Wat gaan we daar voor doen

Nazorg bodemsanering

Bij functiewijziging van een nazorglocatie is het streven om de restverontreiniging te saneren en daarmee de beperkingen op het gebruik van de locatie op te heffen. Als sanering niet mogelijk is, adviseert de gemeente Rotterdam actief over het in stand houden van nazorgvoorzieningen en/of gebruiksbeperkingen.

Plaagdierbeheersing

We pakken meldingen van Rotterdammers over plaagdieren adequaat op en komen met een aanvaardbare oplossing voor beperking of minimalisering van de overlast. Dit kan ook betekenen dat er ingezet moet worden op gedragsverandering van Rotterdammers met betrekking tot het schoonhouden van hun leefomgeving. We werken aan een strategie om verschillende doelgroepen goed aan te spreken over het onderwerp voedsel op straat en dieren voeren. Ook gaan we werken met integrale wijkgerichte plannen van aanpak. Het eerste plan is in 2020 opgesteld voor de Afrikaanderwijk; momenteel wordt ook gewerkt aan een aanpak voor het Centrum. Preventieve inzet is nodig om plaagdieren duurzaam te voorkomen en het ontstaan van de overlast te beperken. Het accent van plaagdierbeheersing ligt op wettelijke taken: beheersing van ratten op de openbare weg en in woningen en bestrijding wespen in de openbare ruimte. Ook is er momenteel inzet op het bestrijden van mierenoverlast en volgen mogelijk maatregelen uit het onderzoek naar meeuwenoverlast.

Dierenwelzijn

We continueren in 2022 de acties uit de nota dierenwelzijn en we blijven verbindingen leggen met partners. Met de herziening van de eerste nota zijn nieuwe acties benoemd naast het voortzetten van bestaande activiteiten. Ook is er aandacht voor het vergroten van de samenhang en integraliteit bij beleidsterreinen die raken aan dierenwelzijn. Denk hierbij aan beleid met betrekking tot biodiversiteit, groenbeheer, plaagdierbeheersing en evenementen.

Concrete acties zijn onder meer: het chippen van katten, realisatie dierenasiel, het ondersteunen van de Stichting Zwerfkatten Rijnmond, het voortzetten van het meldpunt over agressieve honden, het organiseren van kennistafels, blijvend aandacht voor vegetarische gerechten in de bedrijfsrestaurants en het opstellen van een afwegingskader aanpak overlastgevende dieren.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	366	500	509	509	509	509
Bijdragen rijk en medeoverheden	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	364	500	509	509	509	509
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	2.004	1.901	1.907	1.908	1.908	1.908
Apparaatslasten	1.042	1.010	994	994	994	994
Inhuur	6	3	3	3	3	3
Overige apparaatslasten	21	36	38	38	38	38
Personeel	1.015	972	953	954	954	954
Intern resultaat	354	596	610	610	610	610
Intern resultaat	354	596	610	610	610	610
Programmalasten	608	296	304	304	304	304
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	562	282	290	290	290	290
Overige programmalasten	7	13	14	14	14	14
Subsidies en inkomensoverdrachten	40	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.638	-1.401	-1.398	-1.399	-1.399	-1.399

Saldo voor reserveringen	-1.638	-1.401	-1.398	-1.399	-1.399	-1.399
Saldo	-1.638	-1.401	-1.398	-1.399	-1.399	-1.399

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 1.503	- 1.503	- 1.503	- 1.503	- 1.503		
Omissieregeling 2019	- 1.526	- 1.525	- 1.525	- 1.525	- 1.525		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 1.557	- 1.593	- 1.593	- 1.592	- 1.592		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 1.370	- 1.394	- 1.394	- 1.393	- 1.393		
10-maandsrapportage 2019	- 1.380	- 1.394	- 1.394	- 1.393	- 1.393		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 1.324						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.386	- 1.394	- 1.393	- 1.393	- 1.393	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.401	- 1.405	- 1.405	- 1.405	- 1.405	
10-maandsrapportage 2020		- 1.401	- 1.405	- 1.405	- 1.405	- 1.405	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 1.638					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 1.435	- 1.413	- 1.413	- 1.413	- 1.413
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 1.401	- 1.398	- 1.399	- 1.399	- 1.399
10-maandsrapportage 2021			- 1.401	- 1.398	- 1.399	- 1.399	- 1.399

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Landelijk

- [Wet op de publieke gezondheid](#)
- [Wettelijk Gebruiksvoorschrift toepassing rodenticiden \(Ctgb\)](#)
- [Handboek Integrated Pest Management](#)
- [Wet Dieren](#)
- [Besluit Houders van dieren](#)
- [Wet Bodembescherming](#)

Gemeentelijk

- [Nota Dierenwelzijn](#)
- [Actieplan Rattenoverlast](#)
- [Plan van aanpak agressieve honden](#)
- [Beheerplan nazorg](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu. Dit Rotterdamse taakveld heeft betrekking op de nazorg bodemsanering, plaagdierbeheersing en het dierenwelzijnsbeleid.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer Pagina 27

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod houdt de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk in de verdichtende omgeving. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Daarnaast zijn ze cruciaal om samen met bewoners en partners uitdagingen aan te gaan op het vlak van klimaatverandering, circulaire economie en bevordering van biodiversiteit. Goed beheer is daarbij hét instrument om dat voor elkaar te krijgen.

Voortgang 2021

Aanbestedingen

De technische schouw voor het groen areaal wordt eens per 4 jaar uitgevoerd. Deze technische schouw is in mei 2021 gestart. Door middel van deze schouw wordt over heel Rotterdam inzicht verkregen in de technische kwaliteit van het groen areaal. Als een van de eerste gemeenten in Nederland schouwt gemeente Rotterdam het gehele areaal op basis van de nieuwe landelijke NEN-systematiek. Hiermee wordt het makkelijker om op landelijk niveau vergelijkingen te maken.

Op dit moment wordt een nieuwe uitvraag opgesteld voor het bestek nazorg bomen. Dit bestek zorgt ervoor dat nieuw aangeplante bomen de eerste jaren naar behoefte water krijgen om zo de uitval te beperken.

Uitvoeringsagenda Biodiversiteit

Eind 2020 is de uitvoeringsagenda biodiversiteit vastgesteld door het College en in april 2021 behandeld in de raad. Versterken van biodiversiteit in de stad is de ambitie, zowel op plekken als in de verbindingen. Dat betekent in grote lijnen dat de randvoorwaarden verbeterd moeten worden en er dus meer en meer divers groen, minder

steen, meer water, minder licht en een verbeterde bodemkwaliteit in Rotterdam gerealiseerd moet worden. Dat betekent iets voor de inrichting en de ontwikkeling van de stad, maar het betekent ook dat het huidige en toekomst groenareaal anders beheerd moet worden. Zo zal er bij voorbeeld anders beheerd moeten worden met ander onderhoud van het maaien, snoeien, en meer divers aanplanten. Daarnaast ook meer aandacht voor monumentale bomen van de toekomst, maatwerk en kennisontwikkeling.

Samen Speelakkoord

Samen knikkeren, samen in de zandbak zitten of in een klimrek klimmen. Een toegankelijke samenleving begint met samen opgroeien en samen spelen. Wethouder Bert Wijbenga, Wethouder Judith Bokhove, en Koen van Dijk, directeur van de Brede Raad 010 ondertekenden in juni dit jaar de Rotterdamse Samenspeelbelofte! De gemeente Rotterdam werkt hard aan het toegankelijk maken van de speelplekken. Het gaat niet alleen om bereikbaarheid van de plekken en speeltoestellen. Maar vooral ook dat iedereen zich er welkom voelt en met elkaar contact kan maken. De focus ligt niet alleen op speeltoestellen, maar op interactiemogelijkheden in het algemeen. Een duidelijke padenstructuur kan er al voor zorgen dat kinderen hun eigen spel kunnen bedenken waar ieder kind aan mee kan doen, ongeacht beperking. Ook ouders of verzorgers met een beperking krijgen de aandacht zodat zij samen met hun kind naar de speelplek kunnen.

Blauwalgbestrijding Kralingse Plas.

Eind 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met de integrale aanpak van de blauwalg-problematiek in de Kralingse Plas. In de afgelopen jaren zijn de nodige maatregelen uitgevoerd die een bijdrage leveren aan de bestrijding van de overlast door blauwalg, zoals de aanpak van de recreatiesluis aan het Kralings Verlaat. Tevens heeft er het nodige onderzoek plaatsgevonden naar de effectiviteit van afzanden van de Kralingse Plas, hetgeen de hoofdmaatregel was die in 2018 is opgenomen in het plan van aanpak. Op basis van wetenschappelijk onderzoek is in afstemming met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard begin 2021 door de gemeenteraad en de verenigde vergadering van de HHSK ingestemd met het wijzigen van deze hoofdmaatregel. In plaats van het afzanden van de Kralingse Plas zal Phoslock worden toegepast om het fosfaatgehalte van de Kralingse Plas en dan in het bijzonder het fosfaatgehalte in de waterbodem fors en structureel te verminderen. Op basis van de huidige planning wordt ervan uitgegaan dat Phoslock in november 2021 kan worden toegepast in de Kralingse Plas.

In 2022 zullen ook nog een aantal aanvullende maatregelen worden uitgevoerd. Ook in het Beheerplan voor de Kralingse Plas zijn maatregelen opgenomen die gericht zijn op het voorkomen en/of beperken van toevoer van fosfaat in de Kralingse Plas.

Ontwikkelingen 2022-2025

Bestuursopdracht vervangingsinvestering kapitaalgoederen openbare ruimte

De beleidsnota Investeren is bij de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2021 vastgesteld door de raad. Deze beleidsnota regelt onder andere dat er structureel voldoende budget beschikbaar wordt gesteld voor de noodzakelijke vervangingen en renovaties in de openbare ruimte.

Door de leeftijdsopbouw van het areaal is het noodzakelijk dat er de komende jaren meer vervangen en gerenoveerd wordt. Nu de financiële middelen hiervoor zijn geregeld, is het zaak om te zorgen dat de gemeentelijk organisatie gesteld staat om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren, in afstemming met de wijk en met zo min mogelijk overlast voor de stad.

Urgente vervangingsinvesteringen buitenruimte

Er is in 2020 voor groen en bomen extra middelen toegekend voor vervangingsinvesteringen in 2020, 2021 en 2022. Deze vervangingsinvesteringen zijn noodzakelijk voor het geven van een kwaliteitsimpuls aan het groen- en bomenbestand. Het investeringsbudget wordt ingezet op met name singuliere groenprojecten en met betrekking tot het bomenbestand voor het uit voeren van groeiplaatsverbetering en boomvervangingen, zowel singuliere als binnen projecten en aan de stedelijke boomstructuren.

Wijkverrijkers

De gemeente heeft een aantal projecten aangewezen om de buitenruimte een kwaliteitsimpuls te geven, zoals het project de Bomen aan de Bentincklaan. Voor deze buitenruimteprojecten zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor 2021 en 2022.

Wat willen we bereiken

Een aantrekkelijke, veilige, duurzame en prettig leefbare stad voor iedereen.

Door groen, parken, singels en verblijfs- en speelplekken beschikbaar en veilig te houden dragen we bij aan een prettige leefbare stad voor iedereen. Dit doen we met aandacht en zorg voor de biodiversiteit en hiermee willen we bij dragen aan een prettige leefomgeving voor mens en dier.

Ook willen we met ons aanbod aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammers, om zo een aantrekkelijke en gezonde stad te zijn. Waarmee we het gebruik en de tevredenheid willen vergroten.

Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik

Door het ontwerp af te stemmen op het beheer en het beheer af te stemmen op het ontwerp, houden we de stad onderhoudbaar. Ook willen we de materiaal- en ontwerpkeuzes afstemmen op het beoogde gebruik, zodat het langer veilig en beschikbaar blijft. Daarnaast zetten we ons in om robuust groen te creëren, zodat we om kunnen gaan met bedreigingen, zoals ziekte, plagen en klimaatverandering en stemmen we ontwerp en beheer af op de biotopen en de biodiversiteit.

Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren

Door divers aanbod en voldoende aantrekkelijke plekken te ontwerpen die aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammers, conform de Integrale visie Kom op naar buiten!, bevorderen we het gebruik van de plekken. Om

zo de gezondheid en vitaliteit te stimuleren van de Rotterdammers met aandacht voor samenspelen, sporten en ontmoeten voor mensen met en zonder beperking,

Rotterdam ontwikkelt zich door als een toekomstbestendige en klimaat adaptieve deltapstad

Een robuuste, gevarieerde en aaneengesloten groenvoorziening zorgt in samenhang met de oppervlaktewatersystemen voor een belangrijke bijdrage aan klimaatadaptatie. Dit helpt de hittestress te verminderen en de sponswerking van de bodem te vergroten om zo overtollig regenwater te bergen en beschikbaar te houden voor droge perioden. Bij de inrichting, het onderhoud en de soortkeuze van bomen en plantsoenen is de beoogde biodiversiteit richtinggevend, bijvoorbeeld in het afstemmen van de diverse maaifrequenties. Op deze manier worden ziekten en plagen zoveel mogelijk beheerst en de levende natuur in de stad weerbaar. Ook zorgen aaneengesloten groen en waterbergingen voor opvang van extreme regenval en wordt overlast beperkt. Parken, bomen en plantsoenen worden steeds duurzamer onderhouden door het voorkomen of hergebruiken van 'organisch afval' en het werken met uitstoot- en geluidsarme machines.

Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren

Betrokken bewoners werken steeds vaker met de gemeente samen. Dit wordt gestimuleerd door zelfbeheer in het groen te organiseren en bewoners gedeeld "eigenaarschap" te geven. Bewoners worden bijvoorbeeld gemotiveerd om hun eigen woning, tuin en straat groen en klimaatbestendig en duurzaam in te richten en daarbij aandacht te hebben voor de biodiversiteit. Op deze manier willen we bijdragen aan de medeverantwoordelijkheid, betrokkenheid en de gezondheid van de Rotterdammers. Hierbij werken we samen met de woningcorporaties en waterschappen. Ook wordt steeds vaker bij grote rioolvervangingsprojecten een Tuincoach ingezet die particulieren adviseert hoe zij hun voortuinen zo groen mogelijk kunnen maken.

Wat gaan we daar voor doen

Een aantrekkelijke, veilige, duurzame en prettig leefbare stad voor iedereen.

Uitvoeren risicogestuurd beheer en onderhoud

- Uitvoeren van beheer- en onderhoudsplannen voor de assets openbaar groen, bomen, speelvoorzieningen en water, waarbij de balans tussen prestaties, risico's en kosten optimaal is afgewogen. Wet- en regelgeving, veiligheid, beschikbaarheid, milieu- en gezondheid, kwaliteit leefomgeving, imago en weerbaarheid, zijn hierbij onze kernwaarden vanuit het Strategisch Assetmanagementplan Stadsbeheer.
- Door bij beheer- en onderhoudswerkzaamheden in het groen meer te differentiëren in zowel beheerbeeld als onderhoudsfrequentie meer te differentiëren, voegen we ecologische waarde toe aan de stad, bijvoorbeeld door te differentiëren met maaifrequenties.
- Met het omvormen van harde beschoeiing naar natuurvriendelijke oevers wordt een bijdrage geleverd aan de biodiversiteit van de stad.
- Bewust omgaan met onze logistieke stromen vanuit een circulaire gedachte, zoals die van de afvalstromen van groen en de bagger uit de singels.
- Machines en transportmaterieel selectief en zoveel mogelijk emissievrij en geluidsarm in te zetten.

- Samenwerken met verschillende partners in het onderhoud, waaronder de Waterschappen in het baggerprogramma om de singels en watergangen op voldoende diepte te houden voor een goede doorstroming en om de waterkwaliteit op peil te houden.

Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik

Inspecteren en schouwen

- Alle assets worden, afhankelijk van de mogelijke risico's, met regelmaat geïnspecteerd op afwijkingen en technische gebreken op basis van de Assetmanagementplannen. Deze inspecties dienen ook om de onderhoudsbehoefte te kunnen bepalen en beheer- en onderhoudsplannen op te stellen.
- Voor oppervlaktewater gerelateerde assets vindt oriëntatie plaats naar innovatieve schouwmethodes. Hiermee kan efficiëntere en effectiever de staat van de asset in beeld worden gebracht, zodat een nauwkeuriger onderhoudsprogramma kan worden vastgesteld.
- Voor oppervlaktewater gerelateerde assets vindt oriëntatie plaats naar innovatieve schouwmethodes. Hiermee kan efficiëntere en effectiever de staat van de asset in beeld worden gebracht, zodat een nauwkeuriger onderhoudsprogramma kan worden vastgesteld.
- Verder worden ieder jaar de bomen en plantsoenelementen geschouwd op veiligheid en vervangingsbehoefte. Met het doel om een toekomstbestendig groen- en bomenbestand te houden, passend bij de functie.

Uitvoeren periodiek onderhoud

- Alle assets worden conform de onderhoudsplannen periodiek onderhouden, om de assets beschikbaar en veilig te houden in de stad.
- Ons college zet bovendien in op het bosplantsoen en de bomen inboet om een deel van het achterstallig onderhoud weg te werken. Door beperkte middelen in eerdere jaren zijn er keuzes gemaakt op basis van assetmanagement. Er is prioriteit gegeven aan de veiligheid van het bosplantsoen. Voor ander onderhoud, bedoeld voor de instandhouding, waren onvoldoende middelen beschikbaar. Echter door kritieke situaties in het bosplantsoen en toenemende overlast, zijn toch extra middelen toegevoegd aan het periodiek onderhoud van het groen inclusief het bosplantsoen. Hierdoor waren wij in staat om paden en voor publiek toegankelijke delen nabij het bosplantsoen veilig en beschikbaar te houden. Afgelopen jaren is een met regelmaat een actieve schouw gelopen, om inzicht te krijgen in de urgentie van de gebieden en de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen.
- Bij de uitvoering van het groen onderhoud wordt steeds vaker circulair gewerkt. Gevallen blad laten we vaker in plantsoenen liggen of wordt ter plaatste verwerkt. Snoeihout van bosplantsoenen wordt zoveel mogelijk opgestapeld in 'rillen' om de ecologische kwaliteit te verhogen en nest- of schuilgelegenheid te bieden aan wilde fauna. Grassen worden op verschillende manieren gemaaid, omdat variatie meerwaarde oplevert voor de biodiversiteit.

Uitvoeren projectmatig onderhoud

- Als assets die technisch einde-levensduur zijn, vervangen we afgestemd op de behoefte en de opgave van het gebied.
- Bij speelprojecten hebben we oog voor gebruikers met een beperking. We richten de speel- en sportplekken bewust in op toegankelijkheid en samenspelen.
- Bij (her)inrichtingsprojecten komen er, conform de vergroeningsambitie, waar mogelijk meer groenvoorzieningen en bomen bij, met extra aandacht voor biodiversiteit, functionaliteit, toekomstbestendigheid, variatie en spreiding in de wijk en stad. Het doel is om in deze collegeperiode 20ha extra groen in de stad te realiseren.
- Bij herinrichtingsprojecten is het beleid uit de Bomenstructuurvisie en beheeraanpak groen geïmplementeerd om zo een toekomstbestendig en gevarieerd groen- en bomenbestand te behouden.
- Bij onderhoud aan de monumentale torens, molens en fontein en worden waar mogelijk duurzame materialen toegepast en wordt onderzocht of het toepassen van CO2-reductie, groene daken of circulair materiaal gebruik mogelijk is. Doordat veel objecten uniek zijn in hun soort wordt dit per object bepaald.

Calamiteiten; ziekten, plagen en invasieve exoten

- Door veranderende weers- en klimaatomstandigheden zien we een veranderende groeiseizoen en andere calamiteiten in de stad. Hierbij valt te denken aan minder vorstschade maar verhoogde kans op onder andere ziekten en plagen als de eikenprocessierups, essentaksterfte, invasieve exoten zoals de Japanse duizendknoop, Kastanjebloedingsziekte, de rode kroosvaren en stormschade. Door het maken van plannen van aanpak, nota's, vervangingsplannen, een kroosprotocol en het doen van pilots streven we ernaar beter grip te krijgen op verschillende ontwikkelingen. En succesvolle aanpakken verder door te zetten.
- In het kader van het project 'Bestrijding blauwalgbloei Kralingse Plas' wordt Phoslock toegepast om het fosfaatoverschot aan te pakken. Vervolgens zijn er in toekomst mogelijk nog onderhoudsdoseringen van Phoslock nodig. Dat hangt af van hoeveel fosfaat er later de plas nog inkomt. Daarnaast zijn ook de andere maatregelen noodzakelijk om de toevoer van fosfaten in het plaswater te verhinderen. Te denken valt aan het loskoppelen van gemaal Kralinger Hout, verbeteren van de sluis Kralings Verlaat, aanpassingen aan riooloverstorten, het voorkomen en ruimen van bladgroen, gemaaid gras, vogel- en hondenpoep en het verplaatsen en vernieuwen van een defosfatiseringsinstallatie.

Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren

Met de Integrale visie Kom op naar buiten! staat het spel, sport, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte centraal. Hierin zijn meerdere ambities benoemd, waaronder:

Meer variatie, verblijf en vrije ruimte in de wijk

- Door bij vervangingsprojecten op speel- en sportplekken in te zetten op een meer divers aanbod voor meerdere doelgroepen, verschillende spel- en sportactiviteiten en verschillende uitstralingen. Zodat plekken een eigen identiteit krijgen en meer aansluiten bij de verschillende behoeftes in de wijk. Waarbij het inzetten van flexibel en tijdelijk aanbod, zoals de "move-fit" kan voorzien in een veranderende behoefte voor bootcamp en calisthenics.

Behoeftegericht werken

- Door bewoners van jong tot oud, met en zonder beperking aan de voorkant te betrekken in de (jeugd) participatie om aan te sluiten bij de behoefte in de wijk.
- Aan de hand van het Samenspeelakkoord, wil Rotterdam nog meer aandacht vragen voor samenspelen en toegankelijke speelplekken, zodat iedereen zich fysiek en sociaal welkom voelt op de plek.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een toekomstbestendige en klimaat adaptieve deltatad

Participeren in innovatieve klimaatadaptieve concepten

- Samen met universiteiten zoals Wageningen Universiteit en de TU Delft werken we aan klimaatadaptieve concepten voor groen en bomen. Hierbij wordt gewerkt aan onderzoek naar bomen in relatie tot droge periode en hitte.

Programma Biodiversiteit

- We zetten ons in om de biodiversiteit in de stad te borgen en te vergroten. In 2021 hebben we een nul-monitoring van de stand van de flora en fauna in de stad. Ook is er een structureel monitoringsysteem opgezet voor de komende jaren en is er een nieuwe Natuurkaart 2021 op basis van biotopen ontwikkeld. Eind 2020 is de Uitvoeringsagenda Biodiversiteit vastgesteld, waarmee we de komende jaren werken om de stadsnatuur van Rotterdam mooier, duurzamer en biodiverser te maken.
- De omwenteling die biodiversiteit vraagt gaat langs 3 sporen;
 - **Snelle winst:** we willen de betekenis van biodiversiteit voor andere beleidsthema's vergroten en implementeren, denk aan Rotterdam gaat voor groen, Gezond 010, Rotterdams Weerwoord en Rotterdam Loopt. De verbetering van de biodiversiteit gaat over verblijfplaatsen van en voor planten en dieren in het water, het groen en de bebouwing. Het gaat om de verbindingen op de diverse schaalniveaus van de stad. De ondergrond en verlichting zijn daarbij ook belangrijke factoren net zoals de effecten op de gezondheid een cruciale factor is. Met de campagne De 10 van 010 maken we het begrip biodiversiteit begrijpelijk en toegankelijk voor bewoners. Hierin worden 10 planten en dieren die symbool staan voor biodiversiteit in Rotterdam bekendgemaakt. Tevens vragen we bewoners een steentje bij te dragen aan het verbeteren van de biodiversiteit in de stad.
 - **Transitie:** Daadwerkelijk de stad meer biodivers maken vraagt kennis van de huidige situatie en een toekomstbeeld en een manier om te sturen op de transitie. Er komt een nul-monitoring die uitmondt in een waardering, een monitoringsysteem, en een Natuurkaart 2021. Tevens wordt er op basis van scenario's een toekomstbeeld ontwikkeld met een uitvoeringsplan hoe daarmee om te gaan.

- **Borging:** Het inbedden van biodiversiteit in de ontwikkeling van de stad en de processen en producten waaraan we werken is van groot belang. Dat geldt voor bouwontwikkelingen, maar in deze context is de inbedding in inrichting- en beheerprincipes en richtlijnen van groot belang.

Gebruiken speel- en boomdepot

- Bomen die binnen een project niet ingepast of hergebruikt kunnen worden, maar die kwalitatief nog goed zijn, gaan naar andere locaties in de stad of in laatste instantie naar het bomendepot. De bomen blijven daar totdat er een definitieve nieuwe locatie beschikbaar is.
- Daarnaast willen we inzetten in het hergebruik van materialen zoals speeltoestellen. Toestellen worden elders hergebruikt wanneer deze vervangen worden bij herinrichtingsprojecten, maar nog in goede staat zijn.
- Organisch afval krijgt een herbestemming, zoals boomstammen als meubilair en bomenpalen, houtsnippers als verhardingsmateriaal voor wandelpaden of bladafval als compost.

Baggerspecie

- In het kader van circulariteit wordt bagger niet meer uitsluitend afgevoerd maar lokaal op de kant verwerkt. Dit jaar is hiermee gestart op enkele locaties in Rotterdam.

Bewuste keuze ondergronden

- Ondergronden op speel- en sportvelden zoals gras, boomschors, zand dragen op een natuurlijke manier bij aan de wateropgave en tegen hittestress. Kunstgras kan in combinatie met kratten bijdragen aan het opvangen van water bij hevige regenbuien.
- Verbeteren van de standplaats en ondergronden voor groen en bomen stimuleert de groei en biedt betere kansen voor het groen om optimaal te ontwikkelen.
- Organisch afval zo veel mogelijk te voorkomen of het op locatie meteen te verwerken. Hiermee worden logistieke stromen beperkt en het draagt bij aan de biodiversiteit. Voorbeelden zijn het in 'rillen' verwerken van snoeiafval bij bosplantsoen en het verzamelen en hakselen van gevallen blad om het vervolgens als bemesting van de ondergrond te kunnen hergebruiken.

Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren

Samenwerkingen met betrokken bewoners

- Faciliteren van vrijwilligersgroepen voor onderhoud in parken en het stimuleren en faciliteren van zelfbeheer in het groen. Door samen te werken met bewoners vergroten we de betrokkenheid en delen we het 'eigenaarschap' over het groen.
- Stimuleren bewoners om hun eigen tuinen en straten te vergroenen en bewust te maken van de positieve effecten hiervan met onder andere acties rondom het NK Tegelwippen en 'tegel eruit, groen erin'. Ook wordt de tuincoach in de wijken ingezet.
- Er is een Keep it Green Day georganiseerd. op deze dag zetten we een aantal zelfbeheer-initiatieven in het zonnetje om op deze manier aandacht te vragen voor de mogelijkheden voor zelfbeheer.

- Er is een stimuleringsregeling klimaatadaptatie waarbij bewoners en bedrijven een subsidie ontvangen wanneer zijn waterbergende of vergroenende maatregelen nemen aan hun gebouw of in de tuin.

Organiseren (kinder)participatiesessies bij projecten

- Rotterdammers zijn steeds meer betrokken bij ontwikkelingen in hun buurt. Dit willen we stimuleren door kinderen, jongeren en volwassenen de gelegenheid te geven om aan te geven waar zij behoefte aan hebben en wat zij graag zouden willen doen in de openbare ruimte.
- Gebruikmaken van de ontwikkelde kinderp participatie toolbox bij verschillende projecten, bijvoorbeeld het speelplekje op de hoek van de straat of de sportplek in het park.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.232	1.295	203	204	204	204
Bijdragen rijk en medeoverheden	193	1.220	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.039	0	101	76	76	76
Overige baten	0	75	102	127	127	127
Lasten exclusief reserves	48.594	50.546	47.890	47.416	48.729	49.644
Apparaatslasten	5.803	5.881	6.056	6.054	6.054	6.054
Inhuur	5	8	8	8	8	8
Overige apparaatslasten	145	232	237	235	236	236
Personeel	5.652	5.641	5.811	5.811	5.811	5.811
Intern resultaat	4.657	6.383	7.342	7.342	7.342	7.342
Intern resultaat	4.657	6.383	7.342	7.342	7.342	7.342
Programmalasten	38.134	38.282	34.492	34.021	35.332	36.248
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	35.627	35.437	30.846	29.570	29.600	29.600
Kapitaallasten	1.885	2.327	3.007	3.924	5.205	6.121
Overige programmalasten	577	518	527	527	527	527
Sociale uitkeringen	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	43	0	113	0	0	0

Saldo voor vpb en reserveringen	-47.361	-49.251	-47.687	-47.213	-48.525	-49.441
Saldo voor reserveringen	-47.361	-49.251	-47.687	-47.213	-48.525	-49.441
Reserves	-337	3.846	619	115	64	63
Onttrekking reserves	713	3.846	619	115	64	63
Toevoeging reserves	1.050	0	600	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	600	0	0	0
Saldo	-47.698	-45.405	-47.069	-47.098	-48.461	-49.377

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 49.339	- 47.856	- 47.853	- 47.867	- 47.867		
Omissieregeling 2019	- 50.262	- 48.740	- 48.740	- 48.740	- 48.740		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 46.443	- 46.267	- 44.125	- 44.417	- 44.734		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 41.823	- 42.858	- 43.159	- 43.445	- 43.755		
10-maandsrapportage 2019	- 42.767	- 42.858	- 43.159	- 43.445	- 43.755		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 47.923						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 46.547	- 43.159	- 43.445	- 43.755	- 43.755	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 45.536	- 44.319	- 44.178	- 44.172	- 44.662	
10-maandsrapportage 2020		- 45.529	- 44.319	- 44.178	- 44.172	- 44.662	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 47.698					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 45.384	- 45.503	- 45.493	- 47.367	- 48.321
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 45.394	- 47.069	- 47.098	- 48.461	- 49.377
10-maandsrapportage 2021			- 45.405	- 47.069	- 47.098	- 48.461	- 49.377

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beheeraanpak openbaar groen](#)
- [Bomenstructuurvisie](#)
- [CROW beeldsystematiek 2017](#)
- [Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie](#)
- [Erfgoedagenda Rotterdam 2017-2020](#)

- [Erfgoedwet](#)
- [Handboek Openbare ruimte Rotterdamse Stijl](#)
- [Leidraad bestendig groenbeheer \(2018\)](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van HHSK](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van WSHD](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van HHD](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nota Vervangingsinvesteringen 2021-2071](#)
- [Programma Kansrijke Wijken](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Rotterdam Staat van de Stad](#)
- [Rotterdams WeerWoord](#)
- [Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)
- [Speelvisie Kom op naar buiten!](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Strategisch Assetmanagementplan Stadsbeheer](#)
- [Uitvoeringsagenda Biodiversiteit](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Visie Openbare Ruimte Binnenstad Rotterdam](#)
- [\(Herijking\) Waterplan 2](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht \(Wabo\)](#)
- [Wet ruimtelijke ordening](#)
- [Wet Natuurbescherming](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Wet onafhankelijke risicobeoordeling Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteiten](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit Rotterdamse taakveld behoren:

- natuurbescherming, onderhoud van bos en overige natuurgebieden
- aanleg en onderhoud van openbaar groen inclusief het plaatsen en onderhouden van kunstwerken in de openbare ruimte
- aanleg en onderhoud van openbaar water: vijvers en kleine watergangen, waaronder het schoonhouden van sloten, onderhouden van taluds en beschoeiing
- aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen

Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten

Pagina 28

Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten

De gemeente maakt een veilig gebruik van de ondergrond mogelijk.

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen.'

Ontwikkelingen 2022-2025

In de komende jaren zijn ontwikkelingen te verwachten op het gebied van het landelijke beleid voor het opsporen van ontplofbare oorlogsresten. Deze vloeien voort uit de taken en werkzaamheden van het landelijk Kenniscentrum Conventionele Explosieven dat in het najaar 2021 operationeel wordt. Wat voor invloed deze zullen hebben op het Rotterdams beleid is nu nog niet te aan te geven. De eerste resultaten worden in 2022 verwacht.

Verwacht wordt dat in de loop van 2022 de ruiming van de blindganger aan de Claes de Vrieselaan 27 gaat starten.

Wat willen we bereiken

Er worden geen toevalsvondsten gedaan van ontplofbare oorlogsresten bij werkzaamheden in verdachte gebieden binnen de gemeente.

Stakeholders van projecten in verdachte gebieden zijn op de hoogte van de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten en hebben voorzorgsmaatregelen genomen.

Bij functiewijziging van een verdachte locatie is het streven om de risico's van ontplofbare oorlogsresten weg te nemen en daarmee de beperkingen op het gebruik van de verdachte locaties op te heffen.

Gevonden ontplofbare oorlogsresten kunnen op een veilige manier binnen de gemeente worden vernietigd.

Wat gaan we daar voor doen

Er worden geen toevalsvondsten gedaan van ontplofbare oorlogsresten bij werkzaamheden in verdachte gebieden binnen de gemeente.

- De informatie over ontplofbare oorlogsresten in de ondergrond van de gemeente is volledig en actueel.
- Verzoeken om informatie over ontplofbare oorlogsresten worden binnen de daarvoor geldende termijnen geleverd.

Stakeholders van projecten in verdachte gebieden zijn op de hoogte van de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten en hebben voorzorgsmaatregelen genomen

- Bij vergunningsprocedures wordt de aanvrager, indien noodzakelijk, geïnformeerd over de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten en de noodzakelijke vervolgacties.

Bij functiewijziging van een verdachte locatie is het streven om de risico's van OO weg te nemen en daarmee de beperkingen op het gebruik van de verdachte locaties op te heffen.

- De informatie over mogelijke ontplofbare oorlogsresten (OO) in de ondergrond van de gemeente is volledig en actueel.
- Indien mogelijk (techniek, planning, financiën) zal bij de uitvoering van projecten geprobeerd worden eventueel aanwezige ontplofbare oorlogsresten te ruimen ook als dit voor de realisatie van het project niet strikt noodzakelijk is (werk met werk maken).

Gevonden ontplofbare oorlogsresten kunnen op een veilige manier binnen de gemeente worden vernietigd.

- Zorgen voor de beschikbaarheid van voldoende "springlocaties" waar ontplofbare oorlogsresten gecontroleerd kunnen worden vernietigd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	759	-2.327	876	876	876	876
Bijdragen rijk en medeoverheden	759	-2.327	876	876	876	876
Lasten exclusief reserves	3.339	1.730	665	665	665	665
Intern resultaat	251	439	449	449	449	449
Intern resultaat	251	439	449	449	449	449
Programmalasten	3.088	1.290	215	215	215	215
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	583	1.290	215	215	215	215
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.505	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-2.580	-4.057	211	211	211	211
Saldo voor reserveringen	-2.580	-4.057	211	211	211	211
Saldo	-2.580	-4.057	211	211	211	211

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	2	2	2	2	2		
Omissieregeling 2019	2	2	2	2	2		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	2	- 10	- 10	- 10	- 10		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 2.158	172	172	172	172		
10-maandsrapportage 2019	- 2.158	172	172	172	172		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 2.333						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		204	172	172	172	172	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.882	207	207	207	207	
10-maandsrapportage 2020		- 1.882	207	207	207	207	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 2.580					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			207	207	207	207	207

Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	- 1.243	211	211	211	211
10-maandsrapportage 2021	- 4.057	211	211	211	211

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 4.10 Ontploffbare Oorlogsresten](#)
- [Arbeidsomstandighedenregeling, artikel 4.17f. Afgifte certificaat opsporen van ontploffbare oorlogsresten](#)
- [Circulaire Vliegtuigberging \(Staatscourant nr. 54987, 19 oktober 2016\)](#)
- [Beheer- en beleidsplan niet-gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog 2010-2020 \(wordt geactualiseerd\)](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van beleid, informatiebeheer, opsporing en ruiming van ontploffbare oorlogsresten uit WOII.

In de herfst van 2021 wordt door landelijk Kenniscentrum Conventionele Explosieven operationeel. Het kenniscentrum gaat gemeenten ondersteunen bij vragen rondom het opsporen en ruimen van ontploffbare oorlogsresten.

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Pagina 29

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Een duurzaam en goed werkend gemeentelijk wagenpark en circulaire inzamelmiddelen. Het is noodzakelijk om de emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke (interne) mobiliteit in Rotterdam te voorkomen dan wel te verminderen ten behoeve van het klimaat en de gezondheid van de Rotterdammer. Rotterdam heeft bovendien een voorbeeldfunctie. Deze doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstelling: Een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit.

Voortgang 2021

Het programma 'verduurzaming gemeentelijke wagenpark' is in uitvoering. De doelstellingen van het taakveld zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het doel om het gehele gemeentelijke wagenpark in 2030 emissieloos te krijgen, wordt gerealiseerd door het uitvoeren van het meerjarenplan 2020 -2023. Daarbij liggen wij op koers, hoewel het wel de vraag is of het marktaanbod hiermee in de pas blijft lopen. Wel neemt door het aantrekken van de wereldeconomie de vraag naar bepaalde materialen toe waaronder staal. Deze vraag heeft een prijsopdrijvend effect en zorgt tegelijkertijd voor beperkte voorraden bij leveranciers.

Wat willen we bereiken

Het gehele gemeentelijke wagenpark is in 2030 emissieloos.

- personenwagens zijn in 2023 emissieloos
- lichte bedrijfsvoertuigen zijn in 2025 emissieloos
- zware bedrijfsvoertuigen zijn in 2030 emissieloos

Wat gaan we daar voor doen

Het gehele gemeentelijke wagenpark is in 2030 emissieloos.

- het aankopen en beheren van de gemeentelijke voertuigen en andere voertuigen van, met name, overheid gelieerde organisaties
- het voorkomen dan wel verminderen van emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke mobiliteit in Rotterdam
- het onderhouden van de gemeentelijke inzamelmiddelen, waarbij circulariteit een belangrijk aspect vormt

De gemeente is verantwoordelijk voor een duurzame mobiliteitskeuze en faciliteert andere duurzame modaliteiten in samenhang met de energietransitie. De keuze voor een (werk)voertuig maakt de gemeente op basis van de grootste bedrijfszekerheid en de schoonste techniek met de meest schone componenten. Bij vergelijkbare alternatieven geven de laagste exploitatiekosten uiteraard de doorslag. Vervanging vindt plaats op natuurlijke momenten.

De ontwikkelingen op het vlak van emissieloze personenwagens gaan gestaag verder. Daarnaast is het van belang om de ontwikkelingen op het vlak van emissieloze (werk)voertuigen (lichte en zware bedrijfsvoertuigen) te volgen en in samenwerking met de markt emissieloze (werk)voertuigen te gaan ontwikkelen. Hiertoe doen we pilots met lichte en zware bedrijfsvoertuigen, denk daarbij aan emissieloze bestelbusjes, huisvuilophaalwagens, veegmachines e.d..

In het kader van de verduurzaming van met name het werk-werkverkeer ontwikkelt de gemeente concepten als de emissieloze (deel)auto en elektrische (deel)fietsen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	32.685	36.480	38.775	39.311	39.549	39.386
Bijdragen rijk en medeoverheden	-1.112	-672	-684	-684	-684	-684
Overige opbrengsten derden	39.949	40.377	41.459	41.995	42.233	42.070
Overige baten	-6.152	-3.225	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Lasten exclusief reserves	25.197	30.191	28.631	27.782	28.008	27.838
Apparaatslasten	10.082	11.060	10.517	10.494	10.496	10.496
Inhuur	51	106	108	108	108	108
Overige apparaatslasten	472	457	472	467	469	469
Personeel	9.558	10.497	9.937	9.919	9.919	9.919
Intern resultaat	-33.213	-31.204	-30.932	-30.932	-30.932	-30.932
Intern resultaat	-33.213	-31.204	-30.932	-30.932	-30.932	-30.932
Programmalasten	48.328	50.335	49.046	48.221	48.445	48.275
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	22.418	24.308	21.217	19.763	19.970	19.976
Kapitaallasten	24.170	23.962	25.728	26.356	26.373	26.198
Overige programmalasten	1.740	2.065	2.102	2.102	2.102	2.102
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	7.488	6.290	10.144	11.529	11.541	11.548
Saldo voor reserveringen	7.488	6.290	10.144	11.529	11.541	11.548
Reserves	4.037	2.927	1.481	0	0	0
Onttrekking reserves	1.297	2.927	1.481	0	0	0
Vrijval reserves	2.740	0	0	0	0	0
Saldo	11.525	9.216	11.625	11.529	11.541	11.548

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	11.127	11.139	11.138	11.138	11.138		
Omissieregeling 2019	10.712	10.806	10.805	10.805	10.805		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	10.867	10.942	10.993	11.048	11.046		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	11.300	10.955	11.006	11.060	11.059		
10-maandsrapportage 2019	11.296	10.955	11.006	11.060	11.059		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	11.468						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		10.967	11.006	11.060	11.059	11.059	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		10.400	11.238	11.284	11.238	11.242	
10-maandsrapportage 2020		8.971	11.238	11.284	11.238	11.242	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		11.525					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			11.168	11.261	11.240	11.245	11.245
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			9.238	11.625	11.529	11.541	11.548
10-maandsrapportage 2021			9.216	11.625	11.529	11.541	11.548

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Parijsakkoord Klimaatconferentie Parijs 2015

In 2017 is de Rotterdamse Brandstofaanpak vastgesteld, een vertaling van de [nationale brandstofvisie](#) uit 2014. Momenteel wordt gewerkt aan een koersnota 0-emissievisie (stedelijke mobiliteit). Deze koersnota is de eerste stap in de uitwerking van de verduurzaming van mobiliteit ten aanzien van nul emissie mobiliteit.

De visie en de beschrijving en het programma zijn een nadere lokale uitwerking en invulling van het [nationale Klimaatakkoord](#). Deze visie dient als gemeentelijke input voor het Rotterdams Klimaat Akkoord en geeft richting en focus aan de keuze van activiteiten om het gemotoriseerde verkeer in Rotterdam versneld te verschonen.

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoort het resultaat van de activiteiten van Vervoer & Materieel.

Riolering

Pagina 30

Riolering

Rotterdam, als grote stad in de delta, beheert en onderhoudt haar riolering en stedelijke watersysteem voortvarend om een gezonde en leefbare stad met droge voeten te blijven. Rotterdammers kunnen ondanks de al merkbare effecten van klimaatverandering daardoor vrij van gezondheidsrisico's, ten aanzien van het stedelijk watersysteem, dicht op elkaar leven. De economische bedrijvigheid in de stad gaat tijdens en na hevige neerslag gewoon door. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

Voortgang 2021

Rotterdams WeerWoord

Het college heeft voor 2021 investeringsmiddelen toegekend. Met de middelen die in 2021 zijn vastgesteld worden projecten gerealiseerd die bijdragen om collegetarget 10 (stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%) te halen. Voor 2022 is geen aanvullend budget beschikbaar gesteld. Dit heeft consequenties voor de ambities gesteld in de uitvoeringsagenda, onder andere op de bijdragen van derden via cofinanciering en de continuïteit van het programma.

Als opvolging van de uitvoeringsagenda 2021-2022 wordt er op dit moment gewerkt aan het Programmakader 2030, om zo klimaatadaptatie ook in de volgende collegeperiode op de bestuurlijke agenda te houden. Door middel van kaartanalyses worden de opgaves op de zes klimaatthema's tot op buurniveau uitgewerkt.

Levering materialen

Als gevolg van de covid-19 pandemie zijn op dit moment overal ter wereld negatieve gevolgen merkbaar in de wereldhandel. Het tijdelijk sluiten van productiefaciliteiten als gevolg van personeelstekort, een grotere behoefte aan grondstof zoals kunststof, alsmede sterke (prijs)fluctuaties in het vervoer per zeecontainer voor diverse materialen, zorgt wereldwijd voor schaarste en onderbrekingen in de toelevering van grondstoffen, componenten, halffabricaten en eindproducten. Als gevolg hiervan heeft ook gemeente Rotterdam als afnemer te maken met langere levertijden, voorraad tekorten en sterke prijsfluctuaties op diverse materiaalsoorten. Voorbeelden hiervan zijn de leveringen van PE en PVC die nodig zijn bij het vernieuwen van de huisaansluitingen en het Drainage Infiltratie Transport riool (DIT).

Vooraf in de maanden juni, juli en augustus heerste een grote leveringonzekerheid. Vanwege ruimtegebrek worden in de regel kleine voorraden afgeroepen op projectlocaties. Daarom was er in totaal voor alle projecten zeer weinig materiaal beschikbaar. Met het materiaal wat wel beschikbaar was, is geprobeerd om selectief die delen van projecten af te ronden waarbij de straat al openlag. Echter hebben we moeten besluiten om sommige rioolvervangingsprojecten tijdelijk stil te leggen. Ook de uitvoering van sommige projecten voor het Rotterdams WeerWoord hebben vertraging opgelopen.

Inmiddels zijn de grondstoffen er weer en draaien de productielijnen op volle toeren. Het kost echter nog wel wat tijd voordat de materialen beschikbaar zijn op alle projectlocaties. In de periode september tot en met december kunnen er zich nog steeds (incidentele) leveringsproblemen voordoen.

Door de leveringsproblemen zien we de prognose van te vervangen kilometers riolering voor 2021 teruglopen. Hoewel het uitgangspunt van het Gemeentelijk Rioleringsplan niet meer strikt veertig kilometer rioolvervanging per jaar is, wordt er gestreefd de tijdelijk stilgelegde projecten zo snel mogelijk weer op te pakken wanneer de situatie rondom materiaallevering het toelaat.

Hemelwaterverordening

Op 1 juli is de hemelwaterverordening in werking getreden. Deze verordening bevat een verbod om regenwater af te voeren naar een openbaar vuilwaterriool van de gemeente. Dit betekent in eerste instantie dat perceeleigenaren de afvoer van hemelwater moeten afkoppelen van het vuilwaterriool en het opgevangen regenwater zelf binnen het eigen perceel moeten verwerken. Uitgangspunt is wel dat de verordening wordt toegepast als het bestaande openbare riool wordt vervangen, waarbij een scheiding wordt gemaakt tussen vuil afvalwater en hemelwater. Als perceeleigenaren het hemelwater redelijkerwijs niet op het eigen perceel kunnen verwerken dan kunnen zij aansluiten op de openbare hemelwatervoorziening.

Eis waterberging via de VBOR

Het klimaat verandert, we krijgen vaker te maken met hevige neerslag. Ook in Rotterdam merken we de gevolgen van wateroverlast. Een geschikte maatregel om wateroverlast te voorkomen is het aanleggen van waterberging. De gemeente doet dit al in de openbare ruimte, zoals in straten en pleinen. Dat is echter niet genoeg, ook op privaat terrein is waterberging nodig. Een geschikt moment om waterberging aan te leggen is bij nieuwbouwprojecten voor woningbouw, kantoren en bedrijven of de aanleg van terreinen.

Op 1 juli is naast de hemelwaterverordening ook de eis tot waterberging in de Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam (VBOR) in werking getreden. In deze verordening zijn voorschriften opgenomen voor de aansluiting op het gemeentelijk riool. Bij de aanvraag voor een rioolaansluitvergunning zal getoetst worden of aan de voorschriften voor waterberging wordt voldaan. Bij nieuwe bouwwerken en nieuwe terreinverharding van 500 m² en groter moet 50 mm waterberging worden aangelegd.

Ontwikkelingen 2022-2025

GRP

In februari 2021 is een nieuw GRP voor de planperiode 2021-2025 vastgesteld. Naast het vervullen van de huidige taken volgend uit de drie wettelijke zorgplichten, is de belangrijkste opgave voor de komende planperiode het verder vormgeven van het stedelijk watersysteem van de toekomst. We richten onze blik op en zoeken balans in het denken 'Van buis naar buitenruimte'. Ons stedelijk watersysteem bestaat niet meer sec uit buizen, de gehele buitenruimte heeft ook een belangrijke functie in dit systeem. Rotterdam kan dat niet alleen. Meer dan eerder zoeken we daarom de samenwerking met niet alleen onze traditionele partners in het stedelijk waterbeheer zoals de waterschappen, maar juist ook met de inwoners, de bedrijven, woningbouwcorporaties en vele anderen. We maken heldere afspraken en benutten daarvoor ook de instrumenten die de wet ons biedt zoals een

Verordening beheer ondergrond, een hemelwaterverordening, het hanteren van uitgiftepeilen en na inwerkingtreding van de Omgevingswet, het omgevingsplan.

Eén van de belangrijkste pijlers in onze strategie is het slim beheer van de riolering. Het uitgangspunt blijft het vervangen van circa tweehonderd kilometer riool in de planperiode. Maar vanwege de integrale uitvoering van projecten is dit niet strikt veertig kilometer per jaar. Het uitgangspunt is dat rioolvervangingsprojecten zo integraal mogelijk uit te voeren. Hierbij worden niet alleen werkzaamheden aan de riolering uitgevoerd, maar gelijktijdig de gehele buitenruimte aangepakt en zoveel mogelijk klimaatbestendig ingericht.

Rotterdams WeerWoord

Met het Rotterdams WeerWoord versnellen en intensiveren we klimaatadaptatie, zodanig dat iedereen in Rotterdam in 2030 waterrobuust en klimaatbestendig handelt. In het najaar van 2020 is de uitvoeringsagenda in de gemeenteraad vastgesteld. Hierin wordt de benodigde opschaling en versnelling vertaald in praktische maatregelen en acties, die stadsbreed én wijkgestuurd uitgevoerd gaan worden. In de uitvoeringsagenda staan concrete maatregelen en activiteiten voor 2021-2022 beschreven.

Het college heeft voor 2021 investeringsmiddelen toegekend. Met de middelen die in 2021 zijn vastgesteld worden projecten gerealiseerd die bijdragen om collegetarget 10 (stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%) te halen. Voor 2022 is geen aanvullend budget beschikbaar gesteld. Dit heeft consequenties voor de ambities gesteld in de uitvoeringsagenda, onder andere op de bijdragen van derden via cofinanciering en de continuïteit van het programma.

Rotterdams WeerWoord Programmakader 2030

Om klimaatadaptatie ook in de volgende collegeperiode op de bestuurlijke agenda te houden wordt in 2021 gewerkt aan het Programmakader 2030. Door middel van kaartanalyses worden de opgaves op de 6 klimaatthema's tot op buurtniveau uitgewerkt. Hiermee kan de totale stedelijke klimaatopgave scherp gesteld worden. Via de 4 sporen van het Rotterdams WeerWoord: nieuw vastgoed, bestaand vastgoed, buitenruimte en de Rotterdammers in beweging verkennen we de kansen voor een continuering van aanpak. Samen met belangrijke stakeholders in de stad worden vervolgens de prioriteiten qua aanpak voor de periode tot 2030 bepaald. Uiteindelijk moet dit tot een maatwerk maatregelenpakket per wijk leiden waarbij we de stad voorbereiden op een extremer klimaat.

RoSA

De gemeente Rotterdam, Hollandse Delta, het Hoogheemraadschap van Delfland en het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard ondertekenden in 2013 een samenwerkingsovereenkomst: 'Rotterdamse Samenwerking in de Afvalwaterketen (RoSA)', waarmee we werken aan het stedelijk watersysteem van de toekomst. Samen werkten partijen vanuit het opgezette Programma RoSA de afgelopen 7 jaar aan een betrouwbare, betaalbare, toekomstbestendige en duurzame (afval)waterketen. De achterliggende doelen van de

samenwerking waren kostenbesparing, kwaliteitsverbetering en vermindering van de kwetsbaarheid van de afvalwaterketen.

Het Programma RoSA is nu in de afrondende fase. Met de samenwerkingspartners wordt nu gewerkt aan een nieuw bestuurlijk akkoord Water & Klimaat waarin nog lopende ontwikkelingen vanuit RoSA een plaats krijgen en waarin afspraken gemaakt worden hoe we in de toekomst nog intensiever en op meer onderwerpen kunnen samenwerken.

Wat willen we bereiken

Gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem.

Het stedelijk watersysteem bestaat uit 3 componenten, die nauw met elkaar verweven zijn: de buitenruimte, de afvalwaterketen en het oppervlakte- en grondwatersysteem. Om een gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem te bereiken zorgen we ervoor dat:

- De volksgezondheid en het milieu beschermd worden door het doelmatig inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater.
- Wateroverlast wordt voorkomen door het doelmatig inzamelen, transporteren en verwerken van hemelwater.
- Structurele nadelige gevolgen van een hoge of lage grondwaterstand voorkomen of beperkt worden door doelmatige maatregelen in openbaar gebied.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltastad

Onze onder de zeespiegel gelegen stad blijft een aantrekkelijke en veilige plaats waarbij we zoveel mogelijk bestand zijn tegen extreme weersinvloeden. Hierbij willen we de sponswerking van de stad herstellen; neerslag op de plek kunnen verwerken daar waar het valt, in plaats van het direct af te voeren. Omdat slechts 40% van de stad openbare ruimte is, kunnen we deze veranderingen alleen realiseren met een lange termijn aanpak die we gezamenlijk en integraal met alle belanghebbenden uitvoeren.

Wat gaan we daar voor doen

Gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem.

- De gemeentelijke riolering beheren en onderhouden zodanig (d.m.v. assetmanagement) dat deze robuust, betrouwbaar en klimaatbestendig is en blijft.
- Er is een nieuw Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) voor de planperiode 2021-2025 opgesteld.
- Alle assets binnen het stedelijk watersysteem, waaronder de riolering, gemalen, persleidingen en kolken, worden aan de hand van inspecties, risicoanalyses en (rendements)berekeningen gemonitord en indien nodig gereinigd.
- De gebieden met een verhoogd risico voor grondwateronderlast krijgen prioriteit in het rioolvervangingsprogramma. Om grondwateroverlast na rioolvervangings te voorkomen, wordt indien mogelijk gelijktijdig drainage naar oppervlaktewater aangelegd in openbaar gebied.

- Rotterdam werkt in de afvalwaterketen (RoSA: Rotterdamse samenwerking in de Afvalwaterketen) aan het stedelijk watersysteem van de toekomst. Met de samenwerkingspartners wordt gewerkt aan een nieuwe bestuurlijke overeenkomst om afspraken te maken hoe we in de toekomst nog intensiever en op meer onderwerpen kunnen samenwerken.
- Rotterdammers zijn steeds meer betrokken bij de openbare ruimte in hun straat of buurt. Dit willen we stimuleren door bij rioolvervangingsprojecten op voorhand samen te werken en bewoners gedeeld 'eigenaarschap' te geven over een klimaatrobuuste inrichting van de buitenruimte.
- De vastgestelde Hemelwaterverordening bevat een verbod om hemelwater af te voeren naar het openbaar vuilwaterriool van de gemeente. We laten dit verbod ingaan als de gemeente het bestaande riool vervangt en een apart hemelwaterriool aanlegt. In eerste instantie moet het opgevangen regenwater binnen het eigen perceel worden verwerkt. Als perceeleigenaren dit redelijkerwijs niet op het eigen perceel kunnen verwerken dan kunnen zij aansluiten op het gemeentelijk hemelwaterriool.
- Het is belangrijk dat meer waterberging wordt gerealiseerd op privaat terrein. Een geschikt moment om waterberging aan te leggen is bij nieuwbouwprojecten voor woningbouw, kantoren en bedrijven of de aanleg van terreinen. Bij nieuwe bouwwerken en nieuwe terreinverharding van 500 m² en groter moet door de bouwer 50 mm waterberging worden aangelegd. Deze eis hebben we vastgelegd in de Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam (VBOR).

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltastad

- Het aantal panden dat een verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft moet omlaag. Om dit te monitoren wordt gebruik gemaakt van Bluelabel. Bluelabel vertaalt de impact van een heftige bui naar de gevolgen voor elk afzonderlijk pand en is vergelijkbaar met het energielabel van een woning.
- Met het programma Rotterdams WeerWoord zetten we een beweging in gang om samen met de Rotterdammers de stad voor te bereiden op klimaatverandering. Als aanvulling op de grootschalige klimaatadaptieve projecten, nemen we samen met de Rotterdammers kleinschalige maatregelen op straatniveau, op openbaar en privaat terrein. Ook motiveren we vastgoedontwikkelaars, gebouweigenaren en woningcorporaties om klimaatadaptieve maatregelen te nemen (subsidie klimaatadaptatie). Waarbij we kansen zien om tegelijkertijd de leefbaarheid in buurten en wijken te verbeteren, biodiversiteit in de stad te vergroten en de betrokkenheid en actieve deelname van Rotterdammers aan de samenleving toe te laten nemen. Zo zorgen hevige neerslag, bodemdaling, droogte en hitte niet voor achteruitgang van de leefkwaliteit in onze stad.
- Om de gevolgen van veranderende weersomstandigheden op te kunnen vangen, is op sommige plekken een aanpassing van de buitenruimte nodig. Hier worden bewoners actief bij betrokken en hun wensen worden meegenomen in de afweging.
- We stimuleren bewoners om hun eigen tuinen en straten te vergroenen door hen bewust te maken van de positieve effecten hiervan. Op deze manier werken we aan bewustwording op het gebied van het klimaatbestendig inrichten van tuinen en straten. Het programma Rotterdams Weerwoord biedt hiervoor onder andere klimaatbouwstenen en een stimuleringsregeling.

Het percentage panden met BlueLabel A of B, daarmee geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft	Streefwaarde	88%	88%	89%	90%	90%
	Realisatie	86,7%		89,5%		
Cumulatief aantal kilometer vervangen riolering in GRP-periode	Streefwaarde			200		200
status tot augustus 2021	Realisatie	118,6	157,5	200	17,3	

Toelichting indicatoren

BlueLabel

Het college van B&W van de gemeente Rotterdam heeft college targets bepaald. Nummer 10 van de college targets is een stijging van het aantal panden in Rotterdam dat geen verhoogde kans heeft op wateroverlast bij een bui van 100 mm in 2 uur van 88% naar 90%. Deze college target is gebaseerd op BlueLabel, een labelingsystematiek per gebouw voor wateroverlast.

BlueLabel is een digitale tool voor risicoanalyse die panden en gebieden in de stad lokaliseert die kwetsbaar zijn voor overstroming als gevolg van hevige regen. BlueLabel vertaalt het overstromingsgevaar in een eenvoudig te begrijpen rangschikking met behulp van label A tot en met E. Dit is vergelijkbaar met de opbouw van het energie-label. Elk pand conform de BAG-registratie in Rotterdam heeft een label gekregen. Label A en B betekenen geen tot zeer weinig overlast. Vanaf label C oplopend tot E is er wel sprake van overlast en mogelijk natte vloeren in het pand.

Prestatie

A = geen kans op wateroverlast

B = water tegen de gevel, maar weinig kans op wateroverlast

C = kans op wateroverlast aanwezig

D = grote kans op wateroverlast

E = water stroomt pand in, er ontstaat wateroverlast

X = panden die niet in alle datasets voorkomen en daarmee niet geclassificeerd kunnen worden.

Prestatie-indicator

Het percentage panden dat geen risico op wateroverlast in huis heeft (de panden met labels A en B bij elkaar opgeteld) is 86,7%. Met reguliere inzet en extra inzet in de periode 2021 en 2022 is het reëel om te stellen dat 3,3% van het totaal aantal panden in Rotterdam een beter label krijgt. Als het totaal aantal panden in de nulsituatie wordt gehanteerd betreft dit 124.897, waarvan 16.284 panden met een C,D,E-label. Het percentage panden dat geen risico op wateroverlast in huis heeft stijgt conform de target naar 90% in maart 2022.

Eind 2020 zijn de meest actueel beschikbare gegevens verwerkt in het model. Als gevolg van het oplossen van een eerdere systematische modelfout, is de nul-situatie gewijzigd. Het startpunt is bijgesteld op 86,7%. Ook blijkt de toetsbaarheid van de voortgangsmeting in de praktijk lastig. Dit heeft na overleg met de Rekenkamer geleid tot een aanpassing van het definitieboekje. Q4 2021 worden de labels opnieuw afgeleid en geven we een eindprognose van de target.

Vervanging riolering

Als gevolg van de vele nieuwbouw in Rotterdam, na 1950, zou er vanaf ongeveer 2015 een vervangingspiek ontstaan oplopend tot ongeveer 60 tot 80 km riolering per jaar. In het GRP 2000-2005 is daarom de huidige strategie voor rioolvervanging geformuleerd. Deze strategie betekent dat vanaf 2010 jaarlijks structureel circa 40km riool vervangen dient te worden om een goed functionerend rioolstelsel te kunnen waarborgen.

De afspraak is om ook in de planperiode van het GRP5 (2021-2025) circa 200 km vrijvervalriolering te vervangen. Met 200 km rioolvervanging in vijf jaar (gemiddeld jaarlijks circa 40 km) wordt voorgesorteerd op de vervangingspiek. Met rioolvervanging en de aanleg van gescheiden stelsel maken we de stad klimaatbestendig en verduurzamen we het rioolstelsel.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Riolering	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	78.531	82.794	86.455	89.231	92.036	94.870
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Belastingen	77.583	81.787	85.584	88.360	91.165	93.999
Overige opbrengsten derden	948	1.007	871	871	871	871
Lasten exclusief reserves	62.479	65.121	68.426	71.174	73.988	76.818
Apparaatslasten	0	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	14.881	13.232	13.500	13.500	13.500	13.500
Intern resultaat	14.881	13.232	13.500	13.500	13.500	13.500
Programmalasten	47.598	51.890	54.926	57.674	60.488	63.318
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.952	12.793	13.389	13.668	13.788	13.800
Kapitaallasten	6.380	7.345	10.010	11.134	12.198	12.839
Overige programmalasten	29.895	31.071	31.477	32.872	34.502	36.679
Subsidies en inkomensoverdrachten	371	680	50	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	16.052	17.672	18.029	18.057	18.048	18.052
Saldo voor reserveringen	16.052	17.672	18.029	18.057	18.048	18.052
Reserves	0	680	380	327	323	320

Onttrekking reserves	0	680	380	327	323	320
Saldo	16.052	18.352	18.409	18.384	18.372	18.372

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	11.089	11.351	11.654	11.645	11.645		
Omissieregeling 2019	11.372	11.635	11.937	11.928	11.928		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	11.722	12.769	13.134	13.188	13.188		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	16.257	16.445	19.287	19.329	19.316		
10-maandsrapportage 2019	16.257	16.445	19.287	19.329	19.316		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	15.268						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		15.193	19.287	19.329	19.316	19.316	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		15.193	18.308	18.337	18.311	18.299	
10-maandsrapportage 2020		15.214	18.308	18.337	18.311	18.299	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		16.052					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			18.352	18.381	18.356	18.344	18.344
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			18.352	18.409	18.384	18.372	18.372
10-maandsrapportage 2021			18.352	18.409	18.384	18.372	18.372

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie](#)
- [Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025](#)
- [Rotterdams Weerwoord](#)
- [\(Herijking\) Waterplan 2](#)
- [Waterwet](#)
- [Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam \(VBOR\)](#)
- [Hemelwaterverordening Rotterdam](#)
- [Verantwoording RoSA 2013-2020](#)

Omschrijving taakveld

We willen de volgende effecten in de stad bereiken:

- gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem
- herstellen van sponswerking van de stad op zowel niet openbaar publiek als privaat terrein
- voorkomen van ontwrichting door klimaatverandering

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke zorgplichten ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater:

- inzameling en verwerking van hemelwater
- inzameling en transport van huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater
- voorkomen van grondwaterproblemen
- bestrijding verontreiniging oppervlaktewater
- baten rioolheffing via categorieën 2.2.1 (voor niet-woningen) en 2.2.2 (voor woningen)
- kosten van de heffing en invordering van de rioolheffing

Ruimtelijke ordening - Beheer

Pagina 31

Ruimtelijke ordening - Beheer

De gemeente zorgt ervoor dat geografische informatie actueel, betrouwbaar en eenvoudig toegankelijk is voor alle werkprocessen.

Het voldoen aan de wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Voor de gemeente is dit een wettelijke taak.

Voortgang 2021

Geo-functie

De cluster overstijgende geo-community werkt steeds meer samen door kennis en inspiratie te delen op het vakgebied van geo-informatie en GIS (Geografisch Informatie Systeem).

T3D (Totaal 3 Dimensionaal)

Basisinformatie legt binnen dit landelijke programma de focus op het vastleggen en beheren van de 3D objectgegevens binnen de 3D keten. In 2021 bevindt dit programma zich in de voorbereidingsfase en wordt een proefopstelling gecreëerd waarin de 3D keten aan de hand van onderzoeksvragen kan worden beproefd. De deelprojecten zijn beschreven en er wordt gewerkt aan het behalen van de doelstellingen.

Digitaal schouwen

Het project is gestart met als doen het inmeten en schouwen van de fysieke stad zoveel mogelijk geautomatiseerd uit te voeren. Door middel van laserscanners op voertuigen kunnen objecten in de buitenruimte herkend en geïnspecteerd worden. Parallel hieraan is er een door het ministerie van BZK gesubsidieerd programma gestart voor het inzetten van deze techniek ten behoeve van het beheer van de openbare ruimte. Bij dit programma wordt samengewerkt met de TU Delft en de Gemeente Amsterdam. De resultaten hiervan zullen eind dit jaar behaald worden,

Kernregistratie Ondergrond

De (wettelijke) basisregistratie Ondergrond geeft vooral toegang tot gegevens over bodem- en grondonderzoek, bodemkwaliteit, grondwatermonitoring en -gebruik en de Mijnbouwwet. Het is vanwege de toenemende behoefte aan een 3D-weergave van de ondergrond noodzakelijk om ook de ondergrondse objecten in kaart te brengen. De gemeente Rotterdam heeft deze gegevens, maar ze worden versnipperd bijgehouden en vastgelegd. Het streven is om deze data gezamenlijk te ontsluiten via een Kernregistratie Ondergrond. Deze kernregistratie moet leiden tot efficiëntievoordelen en betere kwaliteit van gegevens om de uitvoering van bovengrondse en ondergrondse projecten sneller en eenvoudiger te maken. De Kernregistratie is officieel vastgesteld en er wordt gewerkt aan het realiseren van een voorziening om de data op te slaan en te ontsluiten.

Ontwikkelingen 2022-2025

Vanuit de VNG en het Ministerie BZK wordt gewerkt aan het integreren van basisregistraties van de fysieke leefomgeving. Dit wordt de Samenhangende Objectenregistratie (SOR) genoemd. Via diverse wijzigingen in de (basis)registraties BAG, BGT en deels de BOR zullen procesaanpassingen moeten worden doorgevoerd. We werken aan een nieuwe organisatievorm waarin de bijhouding van de SOR ingebed zal zijn.

Wat willen we bereiken

Het waarborgen van actuele en betrouwbare gegevens in de basis- en kernregistraties.

Betrouwbare gegevens zijn van cruciaal belang voor gemeentelijke processen. Op basis van de gegevens in de registratie wordt bijvoorbeeld de stad onderhouden, kan iemand zich inschrijven op een adres, weten we hoe groen de stad is en waar er kansen zijn voor vergroenen etc.

Het breed beschikbaar stellen van onze geografische informatie en deze informatie koppelen aan andere informatiebronnen van de gemeente of daarbuiten.

Een kaart met informatie kan vaak helpen om beter inzicht te krijgen in complexe opgaven in de stad. De potentie van geo-informatie op dat vlak is nog lang niet ten volle benut. Dat willen we graag veranderen.

Wat gaan we daar voor doen

Het waarborgen van actuele en betrouwbare gegevens in de basis- en kernregistraties.

- Moderne technieken zoals scantechniek gebruiken om onze inwinning te moderniseren. Dit om meer gegevens in te winnen op een efficiëntere manier.
- Zorgen voor samenhang door middel van slimme koppelingen tussen de verschillende registraties. Daaruit wordt ons 3D-model opgebouwd. Landelijk draagt de gemeente actief bij aan het ontwikkelen van één objectenregistratie door onze ervaring met 3D in te brengen.
- Het toezicht houden op het gebruik van gegevens.

Het breed beschikbaar stellen van onze geografische informatie en deze informatie koppelen aan andere informatiebronnen van de gemeente of daarbuiten.

- het adviseren over het gebruik van geografische gegevens
- adviseren over het aanschaffen van nieuwe software voor het raadplegen en gebruiken van geografische informatie

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Ruimtelijke Ordening - Beheer	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	296	186	190	190	190	190
Bijdragen rijk en medeoverheden	37	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	258	186	190	190	190	190
Lasten exclusief reserves	6.264	6.153	6.595	6.616	6.617	6.617
Apparaatslasten	5.788	6.825	7.050	7.047	7.048	7.048
Inhuur	22	9	9	9	9	9
Overige apparaatslasten	127	259	286	283	285	285
Personeel	5.640	6.557	6.754	6.754	6.754	6.754
Intern resultaat	-989	-897	-1.049	-1.049	-1.049	-1.049
Intern resultaat	-989	-897	-1.049	-1.049	-1.049	-1.049
Programmalasten	1.465	225	595	618	618	618
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.465	225	595	618	618	618
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0

Saldo voor vpb en reserveringen	-5.968	-5.967	-6.405	-6.426	-6.427	-6.427
Saldo voor reserveringen	-5.968	-5.967	-6.405	-6.426	-6.427	-6.427
Saldo	-5.968	-5.967	-6.405	-6.426	-6.427	-6.427

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 6.228	- 5.909	- 5.910	- 5.911	- 5.911		
Omissieregeling 2019	- 6.119	- 5.752	- 5.753	- 5.754	- 5.754		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 6.132	- 5.740	- 5.710	- 5.679	- 5.680		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 6.688	- 6.116	- 6.086	- 6.055	- 6.056		
10-maandsrapportage 2019	- 6.691	- 6.116	- 6.086	- 6.055	- 6.056		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 6.033						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 6.033	- 6.086	- 6.055	- 6.056	- 6.056	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 6.049	- 6.175	- 6.466	- 6.495	- 6.495	
10-maandsrapportage 2020		- 6.071	- 6.175	- 6.466	- 6.495	- 6.495	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 5.968					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 5.878	- 6.228	- 6.251	- 6.251	- 6.251
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 5.954	- 6.405	- 6.426	- 6.427	- 6.427
10-maandsrapportage 2021			- 5.967	- 6.405	- 6.426	- 6.427	- 6.427

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Basisregistraties in het geo-informatiedomein](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening. In dit Rotterdamse taakveld Ruimtelijke ordening – Beheer gaat het om:

- de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)
- de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

Informatie is het vertrekpunt voor bijna elke opgave die onze stad oppakt. Een voorbeeld daarvan is het tegengaan van de effecten van klimaatveranderingen. Dat doen we op basis van informatie: waar in de stad zijn er kansen om te vergroenen, waar is het risico op wateroverlast het grootst, welke daken zijn geschikt voor zonnepanelen of een groen dak, etc.

Verkeer en vervoer - Beheer

Pagina 32

Verkeer en vervoer - Beheer

Bewoners, ondernemers en bezoekers beleven de openbare ruimte als veilig en schoon en de Rotterdamse infrastructuur is optimaal beschikbaar. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur wordt bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen.

Voortgang 2021

Covid-19

Ondanks de maatschappelijke ontregeling die covid-19 veroorzaakt, kan het uitvoeren van het regulier onderhoud aan openbare verlichting, civiele kunstwerken en wegen zoals gepland doorgang vinden. Hierbij wordt rekening gehouden met de geldende coronamaatregelen. Zoals bijvoorbeeld het houden van minimaal 1,5 meter afstand tussen medewerkers.

Maastunnel

Maastunnel - exploitatie

Er is gestart met de voorbereiding om de rapportage en benodigde stukken van de renovatie en restauratie van ventilatiegebouwen gereed te hebben voor de voorjaarsnota. Voor het nieuwe onderhoudscontract is de selectiefase afgerond en start het vervolg van de aanbesteding eind augustus. Hierbij worden de benodigde voorbereidingen getroffen om te komen tot een nieuw contact. Het doel is om in november 2021 een nieuwe onderhoudspartij gecontracteerd te hebben zodat deze per 1 januari 2023 de werkzaamheden van de huidige partij over kan nemen. Hierbij zal 2022 worden beschouwd als overgangsjaar. Het overgrote deel van het onderhoud van de autotunnel en fiets- en voetgangerstunnel is tot 2023 geborgd in het contract van onze bouwpartner Combinatie Aanpak Maastunnel (CAM).

Maastunnel - Renovatie en Restauratie

De renovatie en restauratie van de Maastunnel is zowel binnen planning als binnen het budget gerealiseerd. Eind 2021 zal het project financieel volledig worden afgerond. In juli 2021 is de renovatie en restauratie van 4 roltrappen afgerond. Inmiddels is er budget beschikbaar gesteld en is gestart met de aanpak van de resterende 4 roltrappen. Er is daarbij, om financiële redenen, gekozen om 2 roltrappen ingrijpend te renoveren en te restaureren. De andere 2 roltrappen zullen op een later moment gerenoveerd en gerestaureerd worden. Deze roltrappen worden zodanig hersteld dat ze esthetisch één geheel vormen met de overige roltrappen.

Maastunnel – vervanging vluchtdeuren

Op basis van wettelijke eisen is gebleken dat de vluchtdeuren essentieel zijn voor het 'vluchtconcept'. Daarom zijn voor de huidige vluchtdeuren intensief onderhoud en inspecties noodzakelijk om de functionaliteit van de vluchtdeuren voortdurend te kunnen garanderen. Vanwege de tunnelveiligheid is besloten om de 9 vluchtdeuren in de autotunnels te vervangen. De voorbereidingen voor de vervanging van deze vluchtdeuren zijn gestart en de uitvoering staat gepland voor 2022.

Ledtransitie

In april 2020 is het project ledtransitie 2020-2025 gestart. De ledtransitie vervangt alle conventionele armaturen door led-armaturen die uitgerust zijn met telemanagement. Het nieuwe telemanagementsysteem stelt de gemeente in staat om storingen proactief te signaleren, zonder dat hierbij een burgermelding nodig is. Inmiddels zijn de armaturen vervangen in de wijken in Prins Alexander, Hoogvliet, Charlois, Rozenburg, Hoek van Holland, Feijenoord, IJsselmonde, Overschie, Hillegersberg, Kralingen-Crooswijk, Noord en Pernis. In 2022 start de vervanging van armaturen op de hoofd- en verzamelwegen. Met de versnelde ombouw naar ledverlichting draagt de gemeente Rotterdam bij aan de gemeentelijke doelstellingen voor de energietransitie. Hiervoor ontvangt het project een meerjarige subsidiering vanuit het Energietransitiefonds.

Leveranciers geven aan dat er wereldwijd schaarste is aan bepaalde onderdelen. Bijvoorbeeld computerchips voor de aansturing en inregeling van de ledverlichting. De exacte effecten van deze schaarste zijn nog onduidelijk, maar de gemeente houdt rekening met vertraagde levertijden. De gemeente houdt intensief contact met leveranciers om de nadelige effecten zoveel mogelijk te beperken om de voortgang van de ledtransitie te waarborgen.

Schone buitenruimte

Het succesvolle zomerprotocol onder de noemer "Top strand en parkdagen" is in 2021 gecontinueerd. Van april tot oktober wordt elk jaar gewerkt volgens het zomerprotocol parken en stranden. Het aantal inzamelmiddelen in de parken wordt dan fors uitgebreid met maxi- en minicontainers, afvaleilanden en containers voor hete kooltjes na het barbecueën. De capaciteit van bestaande afvalpunten wordt verder verhoogd door meer en grotere afvalbakken te plaatsen op plekken waar deze snel vol raken. Deze hotspots zijn in beeld en naar het vervuilingsgedrag wordt onderzoek gedaan onder meer in Nesselande.

De succesvolle NietRNAast-aanpak om naastplaatsingen aan te pakken in bepaalde wijken is uitgebreid naar andere wijken. Naastplaatsingen worden in de vroegte van straat gehaald en de containers worden schoongespoten en gebruiksklaar achtergelaten voor de bewoners. Ook worden naastplaatsingen gefotografeerd en vastgelegd om te kunnen analyseren en wordt er samengewerkt met handhavers om boetes uit te schrijven.

Ontwikkelingen 2022-2025

Bestuursopdracht vervangingsinvestering kapitaalgoederen openbare ruimte

De beleidsnota Investerings is bij de besluitvorming over de voorjaarsnota 2021 vastgesteld door de raad. Deze beleidsnota regelt onder andere dat er structureel voldoende budget beschikbaar wordt gesteld voor de noodzakelijke vervangingen en renovaties in de openbare ruimte. Door de leeftijdsopbouw van het areaal is het noodzakelijk dat er de komende jaren meer vervangen en gerenoveerd wordt. Nu de financiële middelen hiervoor zijn geregeld, is het zaak om te zorgen dat de gemeentelijk organisatie gesteld staat om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren, in afstemming met de wijk en met zo min mogelijk overlast voor de stad.

Infrastructurele projecten

In de komende jaren worden een aantal grote infrastructuurele projecten (verder) voorbereid en uitgevoerd. Het gaat hier om projecten waar incidentele investeringskredieten voor zijn aangevraagd en toegekend.

- Vervanging kademuren: Parkhaven OZ, Rijnhaven OZ, Hertekade en Kreeksehaven.
- Conserveren bruggen: Erasmusbrug, Stadionviaduct en Cornelis van Beverenbrug. Voor deze projecten geldt dat de impact op de omgeving bepalend is voor de uitvoeringsperiode. Dit wordt de komende jaren verder uitgewerkt met de primaire stakeholders.
- Moderniseren en centraliseren van beweegbare bruggen, waarbij conformiteit aan de machinerichtlijn een belangrijk vraagstuk is. Dit vraagstuk speelt ook op landelijk niveau. Er is een start gemaakt om te komen tot een gezamenlijke aanbeveling voor centrale brugbediening en interpretatie machinerichtlijn voor decentrale overheden.

Vervangingsprogramma lichtmasten

Om de veiligheid in de openbare ruimte te kunnen waarborgen is het noodzakelijk dat alle lichtmasten uit de jaren '70 en '80 worden vervangen. De uitvoering van de vervangingswerkzaamheden start in 2022 en zal plaatsvinden tot en met 2030. De hiervoor benodigde budgetten zijn opgenomen in de 1e Nota Vervangingsinvesteringen. Kapitaalgoederen. Als het vervangingsprogramma is afgerond vinden werkzaamheden aan lichtmasten plaats volgens het reguliere onderhoudsplan, zonder dat er sprake is van achterstallig onderhoud. Het vervangingsprogramma voor lichtmasten start tijdens de uitvoeringsperiode van de ledtransitie. Er wordt onderzocht of er werkzaamheden van beide projecten gecombineerd kunnen worden. Bijvoorbeeld bij de vervanging van lichtmasten en armaturen langs de hoofd- en verzamelwegen.

Schone buitenruimte

Per 1 juli 2021 is het statiegeldsysteem op kleine kunststofflesjes van kracht en wordt dit uitgebreid met statiegeld op metalen blikjes per 31 december 2022. De gevolgen hiervan op de hoeveelheid zwerfafval gaan onderzocht worden door Rijkswaterstaat.

De implementatie van de Single Use Plastic-richtlijn (SUP) en bijbehorende regelingen is in volle gang. Alle gemeenten zijn in afwachting van de ministeriële regeling en de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor sigarettenfilters, verpakkingen, draagzakjes en drinkbekers. Deze UPV treedt op 5 januari 2023 in werking (publicatie een jaar eerder). Bij de implementatie van de SUP en bijbehorende regelingen worden de producenten van de betreffende productcategorieën verantwoordelijk voor de kosten die alle publieke gebiedsbeheerders maken voor deze productcategorieën (voorzieningen en opruimen zwerfafval).

Wat willen we bereiken

Een duurzame, beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur die veilig is

Door slim beheer en onderhoud houden we de wegen, fiets- en voetpaden, straatmeubilair, openbare verlichtingen, civiele kunstwerken beschikbaar, bruikbaar en comfortabel voor de rotterdammers en bezoekers. Beheren en onderhouden van de infrastructuur is niet alleen een doel om de buitenruimte veilig en netjes te houden, maar ook een middel om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken. De energietransitie kan niet zonder goed beheer van de ondergrond en regie op de werkzaamheden. De onder- en bovengrond komen hierbij samen.

Een schone buitenruimte

Als gevolg van verstedelijking, eisen van bewoners, toenemend toerisme en de 24-uurseconomie, wordt een continu en intensief beheer gevraagd. Het schoonniveau van de Rotterdamse wijken bepaalt voor een groot deel de kwaliteit van het werk en de beleving en waardering die bewoners geven aan de inzet van onze medewerkers.

Een veilige buitenruimte

Bij een (grootschalig) incident is een snelle en doeltreffende afhandeling van belang. Afhankelijk van het 'aandachtspunt' in de openbare ruimte wordt de inzet van de gemeente bepaald. Dit kan variëren van verwijderen van een accu of asbest na brand tot het plaatsen van roadblocks bij evenementen en ondersteuning bij dreigend hoog water.

Wat gaan we daar voor doen

Een duurzame, beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur die veilig is

Om de Rotterdamse infrastructuur beschikbaar, bruikbaar en comfortabel te houden is de gemeente voortdurend bezig met het opstellen en uitvoeren van beheer- en onderhoudsplannen voor de assets wegen, openbare verlichting, en civiele kunstwerken (bruggen, kademuren en beeldende kunst). Hierbij streven we naar een optimale balans tussen prestaties, risico's en kosten. Veiligheid, beschikbaarheid, milieu- en gezondheid, kwaliteit leefomgeving, imago en economie zijn hierbij onze kernwaarden. Om onze infrastructuur in goede staat te houden werkt de gemeente als volgt:

- Integraal werken door vervangingsopgaven van verschillende assetgroepen tijdig op elkaar af te stemmen. Zo zijn werkzaamheden op tijd afgestemd met de betrokken partners en de omgeving en wordt de overlast voor bewoners en gebruikers zo veel mogelijk beperkt.
- Schouwen en inspecties, risico-inventarisaties, stabiliteitsmetingen, conditiemetingen peilingen en deformatiemetingen, de toets constructieve veiligheid en overige specialistische inspecties zijn het uitgangspunt voor het bepalen van de beheer- en onderhoudsbehoefte;
- Aan verhardingen, civiele kunstwerken, openbare verlichting en straatmeubilair vindt storingsonderhoud plaats. Door slim beheer en onderhoud probeert de gemeente dit zoveel mogelijk te beperken. Spoedeisende situaties moeten veilig zijn binnen 24 uur. Voor beweegbare bruggen geldt dat storingen verholpen zijn binnen 2 uur. Overige, niet spoedeisende meldingen van gebruikers van de buitenruimte worden, indien mogelijk, met inzet van serviceploegen opgelost;
- De gemeente werkt aan uniformiteit van de buitenruimte door het toepassen van de Rotterdamse Stijl voor de buitenruimte. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruikt gemaakt van duurzame materialen.

Wegen

Om de wegen in optimale staat te houden en te zorgen dat inwoners en bezoekers van de stad zich comfortabel en veilig door de stad kunnen verplaatsen gaat de gemeente als volgt te werk:

- Groot onderhoud plegen aan wegen (voornamelijk trottoirs en fietspaden) waarvan de kwaliteit matig of onvoldoende is. Dit doen we op een circulaire manier, door hergebruik van materiaal;
- Door de aanleg van 'stil' asfalt zet de gemeente in op het verminderen van het aantal geluidgehinderden;
- Extra beheer en onderhoud van veelgebruikte looproutes voor ouderen en gehandicapten: concreet betekent dit dat ouderenroutes vaker geïnspecteerd en hersteld worden, zodat ouderen en gehandicapten makkelijker naar hun bestemming kunnen;
- Structureel innoveren om te zorgen dat verhardingsprojecten toekomstbestendig zijn en daarmee beter bestand zijn tegen klimaatinvloeden zoals hitte en langdurige regenval.
- Dit doen we door studies naar het toepassen en onderhouden van waterpasserende verharding, stille stenen en grasverharding. Voor de asfaltwegen betekent dit dat er gestudeerd wordt op koelen van asfalt of het toepassen van andere type mengsels. Bij de elementverhardingen betekent dit onderhoud aan waterpasserende verharding;
- Strooien tijdens het gladheidseizoen, van 1 november tot 1 april. Rotterdammers, kleine ondernemers en scholen kunnen meehelpen door de stoep voor hun huis, bedrijf of school begaanbaar te houden. Op 14 locaties in Rotterdam kunnen bewoners in de periode oktober tot maart gratis strooizout afhalen om de stoep voor hun eigen deur te strooien.

Openbare verlichting

Door beheer en onderhoud aan de openbare verlichting zorgt de gemeente ervoor dat de infrastructuur van stad ook in het donker veilig, bruikbaar en comfortabel is. Dit doet de gemeente door:

- Het gebruik van telemanagement: telemanagement voorziet de gemeente van een sneller en beter overzicht van storingen, stelt de gemeente in staat om dimscenario's toe te passen en reduceert het energieverbruik van de openbare verlichting;
- Vervanging van lichtmasten door duurzame lichtmasten, voorzien van led, telemanagement en veilige elektrische installaties;
- Bij de vervanging van conventionele verlichting kiest de gemeente voor energiezuinige ledverlichting met telemanagement en aandacht voor hergebruik en recycling van materialen. Conventionele armaturen die nog vele jaren mee kunnen worden niet vervangen, maar omgebouwd naar ledarmaturen met telemanagement;
- Het aanlichten van Rotterdamse iconen (beeldbepalende gebouwen of bruggen) om de stad aantrekkelijker te maken. Dit vergroot de beleving van de stad na zonsondergang;

Civiele kunstwerken (Bruggen, kademuren en beeldende kunst)

Bruggen vormen een essentieel onderdeel van de Rotterdamse infrastructuur. Naast bruggen zijn er ook nog andere beeldbepaalde iconen die deel uitmaken van het stadsbeeld. Beheer en onderhoud aan kademuren is van wezenlijk belang om het water in de stad veilig te kunnen borgen. Om haar civiele kunstwerken in goede staat te houden doet de gemeente het volgende:

- Door het moderniseren van bruginstallaties naar een uniforme standaard werkt de gemeente toe naar een beter bereikbare stad. Lokaal bediende bruggen en sluizen waar het mogelijk is om op afstand te bedienen zijn omgebouwd naar op afstand bediende bruggen.
- Om corrosie te voorkomen en de goede conditie van kademuren te behouden wordt corrosiebescherming aangebracht op alle kademuren.

Ondergrond

De basis voor een goede infrastructuur ligt ondergronds. Voor een goede bovengrondse infrastructuur dient de ondergrond op orde te zijn en moeten werkzaamheden boven- en ondergronds op elkaar zijn afgestemd. Dit doet de gemeente door:

- Samen met andere partijen (eigenaren van ondergrondse infrastructuur) het beheer afstemmen en vooruitkijken naar toekomstig gebruik van de ondergrond, afgestemd met bovengrondse activiteiten en ambities;
- Vergunningverlening en actueel houden van de leidingenverzamelkaart, om het gebruik van de ondergrond te reguleren en graafschade te voorkomen. Alle vergunde werkzaamheden vinden plaats onder toezicht

van de gemeente. Bij calamiteiten aan leidingen wordt vanuit de gemeente geadviseerd aan leidingeigenaren en hulpdiensten. Hiervoor is een beschikbaarheidsdienst 24/7 inzetbaar;

Smart city - Digitale stad

De gemeente draagt niet alleen zorg voor de stad van nu, maar ook voor de stad van de toekomst. Hiervoor is het belangrijk dat de gemeente innoveert en meebeweegt met de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit, smart city en de energietransitie. De gemeente probeert hierop in te spelen door de ontwikkeling van de CENT-R. De CENT-R is een duurzame en modulaire toepassing voor gecombineerde laad-, Smart City en openbare verlichtingstoepassingen. Met de pilot in Reyerwaard onderzoekt de gemeente welke rol de CENT-R kan spelen in de energietransitie. Door te testen met het toepassen van verschillende modules (bijv. laden) brengt de gemeente verschillende kansen en uitdagingen in kaart. Voor meer informatie: <https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/cent-r/>

Een schone buitenruimte

- We voeren de actiepunten uit de nota Straatafval 2019 - 2022 uit met daarbij, naast onderstaande punten, onder meer aandacht voor assetmanagement, communicatie en educatie en waar nodig handhaving.
- De stad reinigen door datagestuurd en beeldgericht te werken. Dit stelt ons in staat op het juiste moment onze mensen en middelen kostenefficiënt in te zetten voor een optimaal resultaat. Zo kunnen we flexibel omgaan met situaties in de wijk en maken we schoon waar nodig en volgen we het ritme van de stad. Met als resultaat een betere dienstverlening aan de burgers van de stad.
- Inzetten op gedragsbeïnvloeding om goed om te gaan met afval via gerichte communicatie aan bewoners, bedrijven en bezoekers van de stad. Waar mogelijk stimuleren we initiatieven voor participatie en zelfbeheer bij het schoonhouden van de stad. De ambitie is meer focus op het langetermijneffect van burgerparticipatie.

Een veilige buitenruimte

- Het beschikbaar hebben van een calamiteitenplan en bijbehorende organisatie.
- Het plaatsen van statische en dynamische roadblocks, in overleg met Politie en VRR, afhankelijk van de omvang en locatie van een evenement.

Prestatie-indicatoren		2019	2020	2021	2022	2023
Beeldkwaliteit Heel	Streefwaarde	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger
	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm niet gerealiseerd			
Beeldkwaliteit Schoon	Streefwaarde	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger

	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm gerealiseerd			
Technische kwaliteit verharding	Streefwaarde	85%> niveau B	85%> niveau B	85%> niveau B	85%> niveau B	85%> niveau B
	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm niet gerealiseerd			

Monitoring kwaliteit openbare ruimte

In 2019 is de gemeente Rotterdam voor het monitoren van de kwaliteit van de openbare ruimte definitief overgestapt van de Rotterdamse productnormering naar de landelijke CROW Beeldsystematiek. Voor Schoon en Heel (wegen en groen) wordt de komende jaren gemeten conform de standaardset beeldmeetlatten en meetmethode uit de landelijke CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte. Ook ten aanzien van meetlocaties en gebiedsindeling wordt zoveel mogelijk aangesloten bij deze landelijke standaard. Hierdoor is het mogelijk om naast monitoring voor Rotterdam de gegevens ook landelijk te vergelijken. Naast deze standaardset beeldmeetlatten wordt er ook een aantal extra beeldmeetlatten voor Rotterdam gemeten. Ieder jaar vinden er nieuwe inspecties plaats die resultaten opleveren voor zowel beeldkwaliteit heel & schoon als de technische kwaliteit van verharding. De meetresultaten van het inspectieprogramma uit 2021 volgen in het vierde kwartaal van 2021.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Beheer	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	12.015	13.056	11.972	13.097	13.097	13.097
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.691	320	85	85	85	85
Overige opbrengsten derden	9.613	10.817	11.336	12.090	12.090	12.090
Overige baten	712	1.919	551	922	922	922
Lasten exclusief reserves	130.648	145.474	148.025	148.254	151.438	153.907
Apparaatslasten	80.541	85.434	83.837	83.549	83.565	83.565
Inhuur	1.334	2.270	2.114	1.876	1.876	1.876
Overige apparaatslasten	2.747	3.417	3.395	3.353	3.369	3.369
Personeel	76.460	79.747	78.328	78.320	78.321	78.321
Intern resultaat	-7.213	-9.452	-9.176	-8.962	-8.962	-8.962
Intern resultaat	-7.213	-9.452	-9.176	-8.962	-8.962	-8.962
Programmalasten	57.320	69.492	73.364	73.667	76.835	79.303

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	44.423	47.255	50.750	48.367	47.606	47.641
Kapitaallasten	13.398	21.181	22.614	25.301	29.229	31.662
Overige programmalasten	-418	953	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	-84	104	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-118.633	-132.419	-136.053	-135.157	-138.341	-140.810
Saldo voor reserveringen	-118.633	-132.419	-136.053	-135.157	-138.341	-140.810
Reserves	2.143	3.241	3.550	4.937	5.595	4.144
Onttrekking reserves	3.996	3.241	3.550	4.937	5.595	4.144
Toevoeging reserves	1.853	0	844	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	844	0	0	0
Saldo	-116.489	-129.177	-132.502	-130.221	-132.746	-136.666

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 119.055	- 120.311	- 122.909	- 128.565	- 128.565		
Omissieregeling 2019	- 116.901	- 117.180	- 119.775	- 125.444	- 125.444		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 118.711	- 118.623	- 123.070	- 126.157	- 127.509		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 125.621	- 123.448	- 127.354	- 131.108	- 127.422		
10-maandsrapportage 2019	- 125.466	- 123.448	- 127.354	- 131.108	- 127.422		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 124.798						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 116.993	- 127.354	- 131.108	- 127.422	- 127.422	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 118.684	- 124.193	- 125.675	- 125.369	- 127.524	
10-maandsrapportage 2020		- 118.642	- 124.193	- 125.675	- 125.369	- 127.524	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 116.489					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 126.802	- 132.061	- 129.709	- 133.004	- 135.542
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 128.986	- 132.502	- 130.221	- 132.746	- 136.666
10-maandsrapportage 2021			- 129.177	- 132.502	- 130.221	- 132.746	- 136.666

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Lichtplan Rotterdam](#)
- [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019 - 2022](#)
- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Warvw\)](#)
- [NEN-normen civiele kunstwerken](#)
- [Constructieve Veiligheid van de Stadsbruggen](#)
- [Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam](#)
- [Telecomverordening Rotterdam](#)
- [Handboek Beheer Ondergrond Rotterdam](#)
- [Schaderegeling Ingravingen](#)
- [Nota Straatafval 2019 - 2022 'Gewoon schoon'](#)
- [Beleidsplan gladheidsbestrijding 2020-2025](#)
- [Beleidsplan hondenpoep](#)
- [Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden](#)

Omschrijving taakveld

Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur, wordt bijgedragen aan klimaat- en circuliëre doelstellingen:

- een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur
- een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is
- een schone buitenruimte
- een veilige buitenruimte

Dit doen we door:

- aanleg, reconstructie en onderhoud van verharde openbare ruimte: wegen, pleinen, fietspaden, voetpaden en overige verhardingen
- civiel technische kunstwerken: inspectie, beheer en onderhoud (bruggen, tunnels spoorwegovergangen en dergelijke) waaronder begrepen infrastructuur ten behoeve van luchthavens
- verlichting wegen: aanleg, beheer en onderhoud
- gladheidsbestrijding: sneeuwruimen en strooien
- straatreiniging: schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg-en zwerfafval

Bestuur en dienstverlening

Pagina 33

Bestuur en dienstverlening

Responsief en betrouwbaar openbaar bestuur.

Doeltreffende en doelmatige organisatie van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers.

Rotterdam wil een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

TAAKVELD 1

Bestuur - College

Doeltreffende en doelmatige uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en taken die voortvloeien uit wetten en regelingen van het Rijk en de provincie en tijdige en hoogwaardige verantwoording over de uitvoering. De gemeenteraad stelt als hoogste bestuursorgaan kaders vast die door het college van B en W worden uitgevoerd. Hierover legt het college verantwoording af, zodat de raad de naleving van de kaders kan controleren.

TAAKVELD 2

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en –uitvoering.

TAAKVELD 3

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Een transparante en democratische volksvertegenwoordiging die kaders stelt, controleert, goed wordt ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

TAAKVELD 4

Burgerzaken

We leveren passende dienstverlening voor alle Rotterdammers. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het organiseren van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers: mensgericht, regel arm, duidelijk en snel en zeker.

De BRP geeft een accuraat beeld van de personen die in Rotterdam wonen. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het beheer van de basisregistratie personen (BRP).

Organiseren van rechtmatige, efficiënte en toegankelijke verkiezingen en referenda. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het organiseren van verkiezingen en referenda.

TAAKVELD 5

Musea - Stadsarchief

Verwerving, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties via digitale en fysieke kanalen.

Toezicht op informatiebeheer gemeenten en deelnemende partijen.

Bevorderen historisch besef in én over de stad.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Bestuur en dienstverlening	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	9.177	9.894	10.033	10.033	10.033	10.033
Bijdragen rijk en medeoverheden	411	216	195	195	195	195
Dividenden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	8.620	9.198	9.791	9.791	9.791	9.791
Overige baten	147	480	47	47	47	47
Lasten exclusief reserves	80.140	90.369	85.113	81.800	78.153	78.095
Apparaatslasten	47.855	49.472	51.482	51.092	51.042	51.042
Inhuur	1.687	1.656	1.367	1.367	1.377	1.377
Overige apparaatslasten	1.475	1.600	1.750	1.751	1.751	1.751
Personeel	44.694	46.216	48.364	47.975	47.914	47.914
Intern resultaat	2.658	2.681	1.591	1.673	1.673	1.673
Intern resultaat	2.658	2.681	1.591	1.673	1.673	1.673
Programmalasten	29.627	38.217	32.040	29.035	25.438	25.380
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	12.634	24.050	19.979	16.897	16.265	16.265
Kapitaallasten	160	137	125	202	199	141
Overige programmalasten	8.800	1.952	1.910	1.910	1.910	1.910
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.034	12.078	10.027	10.027	7.064	7.064
Saldo voor vpb en reserveringen	-70.963	-80.476	-75.081	-71.768	-68.120	-68.063

Saldo voor reserveringen	-70.963	-80.476	-75.081	-71.768	-68.120	-68.063
Reserves	2.079	1.720	-1.208	-1.505	-867	-1.556
Onttrekking reserves	686	3.574	363	68	20	20
Toevoeging reserves	1.459	1.974	1.571	1.573	1.576	1.576
Vrijval reserves	2.852	120	0	0	689	0
Saldo	-68.884	-78.755	-76.288	-73.273	-68.987	-69.618

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 57.837	- 57.665	- 57.645	- 57.486	- 57.486		
Omissieregeling 2019	- 57.557	- 57.432	- 57.413	- 57.257	- 57.257		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 59.008	- 63.003	- 62.881	- 62.668	- 62.396		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 62.645	- 63.449	- 62.918	- 62.718	- 62.063		
10-maandsrapportage 2019	- 63.292	- 63.449	- 62.918	- 62.718	- 62.063		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 64.091						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 66.992	- 62.918	- 62.718	- 62.063	- 62.063	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 65.077	- 70.152	- 69.883	- 67.217	- 64.102	
10-maandsrapportage 2020		- 65.143	- 70.152	- 69.883	- 67.217	- 64.102	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 68.884					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 77.727	- 69.889	- 67.642	- 63.490	- 64.120
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 78.926	- 76.288	- 73.273	- 68.987	- 69.618
10-maandsrapportage 2021			- 78.755	- 76.288	- 73.273	- 68.987	- 69.618

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestuur en dienstverlening

Begroting 2021

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-78.926
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021	171

Pensioenvoorziening ex-raadsleden	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	433
Egalisatiereserve Ombudsman	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-262
Begroting na wijzigingen		-78.755

Toelichting financiële bijstellingen

Pensioenvoorziening ex-raadsleden

Deze pensioenvoorziening die in eigen beheer was, is overgedragen aan een pensioenbeheerder. Het overschot in de voorziening is € 433. Dit bedrag kan vrijvallen.

Egalisatiereserve Ombudsman

Voor de aanschaf van hardware wordt € 35 onttrokken aan de egalisatiereserve.

Technische wijzigingen

Op programma Bestuur- en Dienstverlening is één technische wijziging doorgevoerd. Voor de basisregistratie wettelijke dienstverlening is het budget op basis van huidige inzichten herverdeeld. Dit heeft geleid tot een budgetverschuiving van het programma Algemene middelen naar het programma Bestuur en Dienstverlening (- € 262).

Risico's en aandachtspunten

Gebieden

Er wordt een overschrijding verwacht als gevolg van personele overbezetting. De oorzaken hiervan zijn vooral een areale uitbreiding, taakstellingen en doorontwikkeling personeel. Als gevolg van de coronamaatregelen is er vertraging ontstaan bij de ontwikkeling en uitvoering van bewonersinitiatieven.

Joodsrechtsherstel

Het onderzoek naar de behandeling van Joden, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog is afgerond. Het eindrapport is door het Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies (NIOD) aangeboden aan de burgemeester. Het college heeft besloten dat in 2021 een compensatie aan de Joodse gemeenschap in Rotterdam wordt uitgekeerd. Nadat de gesprekken over de uitkering stroef verliepen, is een mediator ingeschakeld. Afhankelijk van de resultaten hiervan bestaat het risico dat de uitbetaling dit jaar niet plaatsvindt, maar doorschuift naar volgend jaar.

Digitalisering

Het programma Voortvarend Digitaal leidt wellicht tot een overbesteding. Nader overleg over mogelijkheden tot bijsturing vindt plaats. De geplande besparingen op de budgetten van het Expertisecentrum Software Ontwikkeling (ESO) ten gunste van het programma DWARSS blijken in de praktijk niet realiseerbaar. Instandhouding van de betreffende applicaties blijft noodzakelijk.

Pensioenvoorziening

De voorziening pensioenen bestuurders laat in een tussentijdse berekening een "overschot" zien voor 2021. In 2020 was er juist nog een extra dotatie gedaan aan deze voorziening. Er wordt onderzocht of het wenselijk is om in de toekomst met een andere werkwijze de fluctuaties te verkleinen.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2021	2021
	(€)	(%)
Bestuur en dienstverlening	171	0%
Bestuur - College	0	0%
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	0%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	433	3%
Burgerzaken	-262	1%
Musea - Stadsarchief	0	0%

Omschrijving programma

Binnen het bestuurlijke stelsel vervullen de gemeenteraad, het college van B en W, de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités hun rol. De rekenkamer en ombudsman leveren een bijdrage aan de verbetering van het openbaar bestuur door kritisch mee te kijken op het door de gemeentelijke organisatie gevoerde beleid respectievelijk aanspreekbaar te zijn bij klachten over de gemeentelijke organisatie.

Onder dit programma valt daarnaast het organiseren van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers, het beheer van de basisregistratie personen (BRP), het organiseren van verkiezingen en referenda en het Stadsarchief.

Bestuur - College

Pagina 34

Bestuur - College

Doeltreffende en doelmatige uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en taken die voortvloeien uit wetten en regelingen van het Rijk en de provincie en tijdige en hoogwaardige verantwoording over de uitvoering. De gemeenteraad stelt als hoogste

bestuursorgaan kaders vast die door het college van B&W worden uitgevoerd. Hierover legt het college verantwoording af, zodat de raad de naleving van de kaders kan controleren.

Voortgang 2021

Er zijn bij het opstellen van de begroting 2022 geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

In 2022 vinden gemeenteraadsverkiezingen plaats en start er een nieuw college en een nieuwe bestuursperiode. Dit zal gedurende het jaar mogelijk leiden tot aangepaste of nieuwe doelstellingen.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2022 worden er gemeenteraadsverkiezingen gehouden en start er een nieuwe stadsbestuur (college en raad).

Wat willen we bereiken

Uitvoering in collegiaal bestuur

- eenheid van beleid wordt bevorderd door besluiten in gezamenlijkheid te nemen
- tijdige en kwalitatief hoogwaardige verantwoording over het uitvoeren van beleid

Wat gaan we daar voor doen

Uitvoering van besluiten en verantwoording

In de uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en wetten en regelgeving heeft ieder collegelid een eigen portefeuille, waar hij of zij de verantwoordelijkheid voor draagt. Het college wordt bij haar werkzaamheden ondersteund door de ambtenaren van de gemeente. Zij is verantwoording schuldig aan de raad over het uitgevoerde beleid en neemt haar besluiten gezamenlijk, in 'collegiaal bestuur'.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - College	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	149	47	47	47	47	47
Overige opbrengsten derden	2	0	0	0	0	0
Overige baten	147	47	47	47	47	47

Lasten exclusief reserves	11.392	4.853	4.937	4.937	4.937	4.937
Apparaatslasten	2.142	2.199	2.376	2.378	2.381	2.381
Overige apparaatslasten	136	250	303	303	303	303
Personeel	2.006	1.949	2.073	2.075	2.078	2.078
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Programmalasten	9.250	2.654	2.561	2.559	2.556	2.556
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	622	850	750	748	745	745
Overige programmalasten	8.597	1.764	1.770	1.770	1.770	1.770
Subsidies en inkomensoverdrachten	31	40	41	41	41	41
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.243	-4.806	-4.890	-4.890	-4.890	-4.890
Saldo voor reserveringen	-11.243	-4.806	-4.890	-4.890	-4.890	-4.890
Reserves	15	120	20	20	20	20
Onttrekking reserves	15	120	20	20	20	20
Saldo	-11.228	-4.686	-4.870	-4.870	-4.870	-4.870

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 4.631	- 4.631	- 4.631	- 4.471	- 4.471		
Omissieregeling 2019	- 4.341	- 4.341	- 4.342	- 4.184	- 4.184		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 4.474	- 4.524	- 4.524	- 4.362	- 4.362		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 4.474	- 4.524	- 4.524	- 4.362	- 4.362		
10-maandsrapportage 2019	- 4.474	- 4.524	- 4.524	- 4.362	- 4.362		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 8.993						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 4.327	- 4.524	- 4.362	- 4.362	- 4.362	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 4.410	- 4.601	- 4.436	- 4.436	- 4.436	
10-maandsrapportage 2020		- 4.410	- 4.601	- 4.436	- 4.436	- 4.436	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 11.228					

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	- 4.978	- 4.811	- 4.811	- 4.811	- 4.811
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	- 4.686	- 4.870	- 4.870	- 4.870	- 4.870
10-maandsrapportage 2021	- 4.686	- 4.870	- 4.870	- 4.870	- 4.870

Omschrijving taakveld

Het college van burgemeester en wethouders vormt het dagelijks bestuur van Rotterdam.

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Pagina 35

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en -uitvoering.

Voortgang 2021

Om meer betrokkenheid en invloed voor Rotterdammers te stimuleren, is in maart 2020 het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad vastgesteld. In dit programma zijn uitgangspunten voor participatie vastgesteld die gelden voor de hele gemeente:

1. Participatie is maatwerk
2. Betrokken bij de eigen leefomgeving
3. Heldere verwachtingen en goede terugkoppeling
4. Uitgaan van het initiatief
5. Beter en inclusiever
6. Participatie is een vak

In maart 2021 is een nieuwe [omnibus enquête](#) afgenomen ten behoeve van de eindverantwoording op target 14a & 14b. Na een stijging tijdens de tussenmeting in februari 2020, laat de meting in maart 2021 een sterke daling zien van de percentages voor beide vastgestelde targets 14a & 14b.

Samenvattend zien we een aantal mogelijke verklaringen voor deze daling, namelijk:

- Het moment van afnemen van de enquête (maart 2021), tijdens de lockdown van begin 2021.
- Minder mogelijkheden voor fysieke participatie door maatregelen en veelal digitale of anderszins vervangende opties. Deze opties zijn pas later in de crisis op gang gekomen, daarnaast nam de behoefte tot fysieke ontmoeting toe ook al was dit niet of nauwelijks mogelijk door de beperkende maatregelen.
- De overheid en maatschappelijke partners waren door beperkende maatregelen minder fysiek aanwezig en zichtbaar in de wijk. Het ontbreken van aanspreekpunten in de wijk en verminderde aanwezigheid van andere wijkprofessionals hebben kunnen leiden tot minder ervaren participatiemogelijkheden
- Vanwege beperkende maatregelen waren ontmoetingslocaties gesloten waardoor minder spontane ontmoetingen, deelname en verbinding plaatsvond in de wijk tussen bewoners en partners. Normaal zorgen deze ontmoetingen voor veel direct contact met burgers en zichtbaarheid van de overheid.
- Het aantal bewonersinitiatieven, die van invloed zijn voor de beleving van participatie in de wijk, nam sterk af door de maatregelen, dit is ook te zien in overschot van het huidige budget voor bewonersinitiatieven.

Bij een volgende meting, waarin coronabeperkingen afwezig dan wel genormaliseerd zijn, kunnen we zien wat de langetermijneffecten zijn op de beleving van inspraak en participatie door Rotterdammers. De afgelopen bijzondere periode heeft ons gesterkt in onze ambitie om Rotterdammers meer invloed te geven op hun leefomgeving en hen meer te betrekken als gesprekspartner over wat er speelt in de wijk. Het signaal dwingt ons nog meer focus aan te brengen en blijvend aandacht te hebben voor dit onderwerp.

Afgelopen periode hebben we ons samen met uw raad ingezet om deze ambitie te versterken en vorm te geven, waarvan een aantal beleidsintensivering en het effect ervan op een later moment zichtbaar worden voor de bewoners. Onderstaand nemen wij u mee in de stand van zaken hieromtrent:

Samenwerken met Initiatiefrijke Rotterdammers in een betrokken stad

Eind 2020 hebben de Rekenkamer Rotterdam en Ombudsman Rotterdam twee onderzoeken opgeleverd die raken aan participatie en de betrokkenheid van Rotterdammers. Op basis van art 12.4 van de verordening Rekenkamer Rotterdam heeft de gemeenteraad in juni 2021 het plan van aanpak 'Samenwerken met Initiatiefrijke Rotterdammers' vastgesteld om invulling te geven aan de door raad aangenomen aanbeveling. Gezien de samenhang worden in het plan van aanpak ook de vijf aanbevelingen van de Ombudsman en de uitwerking van de toezeggingen en de twee moties in het kader van beide rapporten meegenomen. In de uitvoering van het plan van aanpak is een sterke link met het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad. Op hoofdlijnen zijn in het plan van aanpak 'Samenwerken met Initiatiefrijke Rotterdammers' en het uitvoeringsprogramma 'Betrokken Stad' zes sporen te onderscheiden:

1. Doorontwikkeling initiatievenloket en initiatieventeam

In 2020 is een start gemaakt met een initiatievenloket met in de backoffice een initiatieventeam waarin alle clusters zijn vertegenwoordigd. Rotterdammers kunnen via het loket een initiatief indienen. Het initiatieventeam zorgt dat het bij de juiste contactpersoon van een bestaande subsidieregeling terechtkomt

of neemt het initiatief zelf in behandeling als het nergens bij past. In mei 2021 is een eerste en tweede communicatielijn over het initiatievenloket uitgegaan. Dit wordt in het najaar herhaald. De komende tijd ligt de nadruk op het verbeteren van de interne processen en afhandeling voor warme overdracht en begeleiding van initiatiefnemers. Hierdoor kan de samenwerking met initiatiefnemers worden verbeterd en staat kennisuitwisseling en warme overdracht centraal.

2. Digitale participatie

Het inzetten van digitale participatie is in 2021 een belangrijke actie met het doel om de toegankelijkheid voor initiatiefrijke Rotterdammers te verbeteren. De pilot met het platform Sterker door nieuwe ideeën is in het eerste kwartaal van 2021 als zeer succesvol geëvalueerd. Deze pilot is versneld uitgerold om een bijdrage te leveren aan de lokale economie en sociale cohesie in de wijk n.a.v. de coronacrisis. De leerpunten en techniek worden gebruikt voor de ontwikkeling van een generiek participatieplatform voor alle clusters en wijken. In februari 2021 is het ontwikkelteam gestart met het platform dat dé virtuele plek wordt om mee te denken, doen en beslissen. Een eerste versie van het platform is klaar. Deze wordt ingezet om te experimenteren met vier door het college geselecteerde wijken ten behoeve van 'Wijk aan Zet': Crooswijk, Lage Land, Kop van Zuid en Hillegersberg.

De proefwijken starten met de mogelijkheden die Mijn Rotterdam (mijn.rotterdam.nl) gaat bieden aan Rotterdammers. Bewoners kunnen een persoonlijk profiel aanmaken en thema's waarin aangeven waarin zij geïnteresseerd zijn bijvoorbeeld Sport of Heel, Schoon en Veilig. Via het platform kunnen ze op de hoogte worden gehouden over gemeentelijke projecten die in de wijk worden uitgevoerd. Voor de gemeente biedt het platform een kans om digitaal in gesprek te gaan met bewoners over beleidsvoornemens zoals een gebiedsplan voor de horeca in Hillegersberg.

Op dit moment wordt gewerkt aan uitbreiding van de mogelijkheden waarbij 'De Wijk aan Zet' centraal staat. Het mogelijk om een subsidie aan te vragen voor bewonersinitiatieven en wijkbewoners krijgen op het platform een stem in het toekennen van deze subsidies. Ook kunnen wijkbewoners meepraten welke thema's belangrijk zijn voor hun wijk en op belangrijke ontwikkelingen binnen deze thema's. Deze uitbreiding is naar verwachting het eerste kwartaal 2022 gereed. Daarna wordt er gewerkt aan het verder integreren van bestaande (digitale) participatiemogelijkheden om te komen tot één ingang voor digitale participatie en initiatieven zoals benoemd in het plan van aanpak als reactie op de aanbevelingen van de Rekenkamer en de Ombudsman.

Met Mijn Rotterdam geven we Rotterdammers meer inspraak in het lokale democratisch stelsel. Zij krijgen een toegankelijk platform om mee te denken en te doen (target 14a & 14b). Het wordt dé plek waar Rotterdammers elkaar kunnen vinden en kunnen meedoen.

3. Cultuur & Training

Vanuit het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad is een aantal initiatieven gestart die ambtenaren beter faciliteren bij het samenwerken met initiatiefrijke Rotterdammers. Niet alleen door trainingen maar ook binnen afdelingen wordt in personeelsgespreken aandacht gevraagd voor het onderwerp:

- In mei 2021 is gestart met de training Meedenken Meedoen voor ambtenaren. Tijdens deze training krijgen ambtenaren tips om beter samen te werken met Rotterdammers. De module wordt een regulier onderdeel van het opleidingsaanbod voor ambtenaren. In 2022 kunnen ambtenaren de leergang 'Democratisch Vakmanschap' volgen die samen met de G5 en BZK is opgezet.
- Eind 2020 is een start gemaakt met een Participatiepoule waarin collega's hun kennis en expertise elders in de organisatie kunnen inzetten. In het eerste kwartaal van 2021 waren er al veertien matches. De rest van 2021 wordt de Participatiepoule in het concern verder bestendigd.
- Tot slot brengen we in 2021 het thema participatie meer onder de aandacht tijdens gesprekken op de afdeling, zowel individueel als in groepsverband. Een voorbeeld hiervan is tijdens het opstellen van het plan 'Samenwerken met initiatiefrijke Rotterdammers'. Dit plan is inmiddels gepresenteerd aan alle directies binnen de organisatie. Tijdens deze besprekingen is specifiek aandacht gevraagd voor het belang van samenwerken met de stad. De reacties waren zeer positief en het thema leeft binnen de clusters waarbij met elk cluster afspraken zijn gemaakt over de verdere uitwerking over dit onderwerp.

4. Onderzoek

De Rekenkamer geeft aan dat de gemeente Rotterdam te weinig stil staat bij de samenwerking met initiatiefrijke Rotterdammers en de toegevoegde waarde van deze initiatieven voor de stad. Om deze kennis uit te breiden zijn in 2021 drie onderzoeken gestart:

- Een onderzoek door de Hogeschool Rotterdam naar de impact van maatschappelijke initiatieven.
- Enkele gebruikersreizen uitgevoerd met initiatiefnemers.
- Een onderzoek naar tevredenheid onder initiatiefnemers over de terugkoppeling tijdens de samenwerking op basis van de motie 'Streven naar meer tevredenheid onder Rotterdamse initiatiefnemers' (20bb017958) door de start van een tevredenheidsonderzoek onder initiatiefnemers.

De resultaten van deze onderzoeken worden eind 2021 verwacht. Daarnaast worden zoals hierboven genoemd de resultaten van een onderzoek dat door de Erasmus Universiteit in 2020 is uitgevoerd naar 17 participatie instrumenten (CLEAR-onderzoek) dit jaar vertaald in aanpassingen van de afzonderlijke instrumenten en ontwerpprincipes voor het instrumentarium en de organisatie van participatie als geheel.

5. Communicatie

Een vijfde voornemen is om de communicatie over participatiemogelijkheden te verbeteren. Niet alleen voor Rotterdammers maar ook voor ambtenaren. In 2021 wordt een brede overkoepelende communicatieaanpak opgesteld om aan de ene kant Rotterdammers beter te informeren over de participatiemogelijkheden en aan de andere kant de clusters te helpen om collega's beter te inspireren en faciliteren om meer samen te werken met Rotterdammers. Hier wordt gewerkt aan meer integrale

benadering tussen de thema's Betrokken Stad, Werken in stad en wijk, Wijk aan Zet, de Menselijke maat en Anders Werken. Het uitgangspunt is een samenwerkende overheid die samen met bewoners en partners in de stad werken aan de opgave uit de wijken. De eerder geformuleerde aandachtspunten uit de eerder afgedane motie 'Go tell it on the mountains' (20bb017957) wordt in dit traject meegenomen.

6. Jongeren

Binnen uitvoeringsprogramma Betrokken Stad valt ook de ambitie om de kracht van jongere Rotterdammers te benutten. Voorbeelden van extra inzet op jongerenparticipatie zijn:

- In mei 2021 hebben we een meedenksessie over de kinderburgemeester georganiseerd voor basisscholen binnen de gemeente Rotterdam. Met de input zijn we aan de slag gegaan om het projectplan verder uit te werken. Begin juli 2021 hebben we de scholen uitgenodigd om zich aan te melden en mee te doen. In het voorjaar van 2022 start de verkiezing van de kinderburgemeester. De bedoeling is dat van alle aanmeldingen die we binnenkrijgen er 5 kinderen worden uitgenodigd voor de selectiedag. De selectiedag vindt plaats op het stadhuis en de kandidaten kunnen zich die dag presenteren aan het jurypanel. Van de 5 kandidaten wordt er 1 kind gekozen en hij/zij wordt officieel beëdigd als kinderburgemeester. Vanaf augustus 2022 zal de kinderburgemeester het ambt uitvoeren. De taken zijn o.a. meepraten over beleidsthema's die belangrijk zijn voor kinderen en uiteraard zo nu en dan een lintje doorknippen bij een ceremoniële gebeurtenis.
- De evaluatie van de pilot kindervijraad op de Paus Johanneschool in Lombardijen is inmiddels uitgevoerd. In het najaar van 2021 gaan we kijken welke mogelijke vervolgstappen we nemen m.b.t. de kindervijraad.
- Naar aanleiding van de Jongerentop010 van vrijdag 11 december 2020 is er een rapport overhandigd aan het college van B&W. Tijdens de Jongerentop010 gingen jongeren in gesprek met o.a. Burgemeester Aboutaleb, wethouder Kathmann en Diederik Gommers over het herstel vanuit de coronacrisis. Binnen het uitvoeringsprogramma Herstelaanpak Jongeren Covid-19 vanuit het cluster MO worden deze adviezen o.a. toegepast (Rotterdam Sterker Door Jongeren). Een concreet voorbeeld van jongerenparticipatie zijn de jongerenhubs waar jongeren kunnen meedenken, meedoen en meebeslissen als het gaat om o.a. de programmering binnen de hubs.
- Ter voorbereiding van de EUDigit hebben we samen met de programma's Goed Geregeld (DV), Smart City (SO) en Betrokken Stad een sessie met o.a. jongeren georganiseerd. Tijdens deze sessie hebben we gesproken over wat de invloed van corona is op digitaal onderwijs. Deze input hebben we meegenomen en gepresenteerd tijdens de EUDigit. Op lokaal niveau voeren we op dit moment gesprekken met stichtingen en organisaties waar jongeren worden gestimuleerd om te kunnen meedenken, meedoen en mee te praten over hun eigen leefomgeving.

Rotterdammers aan zet in nieuwe wijkdemocratie 'De Wijk aan Zet!'

Op 17 juni jl. heeft de raad het nieuwe bestuursmodel vastgesteld en kunnen we toewerken aan de eerste wijkraadsverkiezingen in maart 2022. Vanaf 2022 komt er meer zeggenschap voor Rotterdammers over hun eigen wijk. Een nieuwe wijkdemocratie waarin Rotterdammers meebeslissen over hun wijk. Daadwerkelijk een andere manier van werken, waarin de krachten van denken en doen waar onze stad van bruist, beter worden benut. We

gaan nog meer werken vanuit de behoefte van de Rotterdammer, waarbij we als lokale overheid zichtbaar en benaderbaar zijn en we ervoor zorgen dat iedereen die mee wil doen, ook mee kan doen. Dat is 'Wijk aan Zet!', het resultaat van de evaluatie van het huidige bestuursmodel gecombineerd met vele stadsgesprekken met de gemeenteraad, gebiedscommissies, wijkraden, wijkcomités, actieve Rotterdammers en maatschappelijke partijen over de vraag hoe de Rotterdamse wijkdemocratie optimaal kan functioneren.

Vanaf maart 2022 krijgt Rotterdam een nieuw stelsel van lokale democratie met 39 wijkraden en passende wijkvertegenwoordiging. Deze wijkraden vervangen het huidige stelsel met gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités. Via dit stelsel staan gemeente en wijk dicht bij elkaar en is het mogelijk meer maatwerk te leveren. De vertegenwoordigers gaan de kloof tussen gemeente en de wijk overbruggen door goede informatie-uitwisseling, het kennen en versterken van het wijknetwerk, het stimuleren van participatie in de wijk, de voortgang van het wijkakkoord (afspraken met de wijk, wijkraad, partners en gemeente over belangrijkste opgave en acties) bewaken en monitoren en het geven van advies hoe participatietrajecten vorm moeten krijgen in de betreffende wijk en toezicht te houden of de gemeente dit voldoende kwalitatief organiseert. Daarnaast hebben zij vaste afstemmingsmomenten met het gemeentebestuur, het wijknetwerk en de ambtenaren om de lijnen kort te houden.

Wijkbewoners krijgen meer zeggenschap over beleidsontwikkeling en inzet van middelen. Bijvoorbeeld via het opstellen van een wijkakkoord, meer inspraakmogelijkheden via het participatieplatform bij beleid of projecten vanuit de gemeente en kan er laagdrempelig budget worden verdeeld door bewoners voor bewonersinitiatieven in hun wijk

De Coolsingel aan Zet

Dit vraagt uiteraard ook een verandering van werken van ambtenaren. Om voor deze manier van werken bewustwording te creëren en als organisatie klaar te staan voor meer zeggenschap in de wijk wordt er gewerkt aan doorontwikkeling van een nieuwe manier van werken en cultuur die past bij het genoemde ideaal. De 'Wijk aan Zet!' betekent dus ook dat de 'Coolsingel aan Zet!' is om aan te sluiten en te werken volgens de ambitie. Want om echt te luisteren en verder te werken met de mooie ideeën vanuit de wijken is een flinke verandering van de manier van werken nodig van onze gemeentelijke organisatie. Daarom gaan we het werken in de wijken versterken. Dit vraagt van de gemeentelijke organisatie herbezinning en kanteling op twee manieren. Allereerst op beleid, programma's en projecten. Deze zijn dienstbaar aan wat de buitenwereld van ons vraagt. En ten tweede op integrale opgaven. Zowel opgaven in stad als wijk staan centraal. Het uitvoeren van de wijkakkoorden is net zo belangrijk als de uitvoering van grote projecten en het collegeprogramma. We doen deze aanpassingen in de organisatie voor **zichtbare resultaten** in de stad en in de wijken, waarbij Rotterdammers het verschil merken. Het stelt ons in staat **maatwerk** te leveren waar nodig. Met de **menselijke maat**, want verschil mag en moet er zijn. Bewoners, ondernemers en andere betrokkenen bij onze stad moeten groei van vertrouwen in de overheid ervaren. Wij moeten op een bewuste, professionele en innovatieve wijze **samenwerken met de stad** zodat we **tevreden medewerkers** hebben die slagvaardig zijn en plezier hebben in hun werk. Op veel plekken in de organisatie zijn de veranderingen in werkwijze al gestart. Het versterken van het werken in de wijken staat immers niet op zichzelf. Het is een onderdeel van het programma Werken in stad en wijk. Daarnaast richt Anders Werken zich op het hybride werken en met het programma Betrokken Stad maken we werk van participatie.

Hoe we deze bestuurlijke en organisatorische verandering met elkaar de komende tijd mogelijk gaan maken, staat beschreven in een implementatieplan Wijk aan Zet. Dit plan, dat in nauwe samenwerking met Werken in de stad en wijk wordt ontwikkeld en uitgevoerd, maakt inzichtelijk wat de opgave en de aanpak is voor het mogelijk maken

van de doorontwikkeling van het bestuursmodel én wat de organisatie gaat doen om het werken in de wijken te versterken. Dit implementatieplan wordt eind september 2021 ter informatie aangeboden aan de gemeenteraad.

Wijkbedrijf (Wijk BV)

De aankomende periode wordt gewerkt aan het verstevigen van de bestaande Wijkbedrijven. Dit betekent dat er geïnvesteerd wordt in:

1. Het verkrijgen van een stabiele opdrachten portefeuille.
2. Het doorgroeien van het aantal aandeelhouders.
3. Het investeren in uitbreiden en vergroten van een breed netwerk van relaties en opdrachtgevers (Gemeenten, hogere overheden, waterschappen, particulieren, fondsen)

Daarnaast wordt er laatste maanden van 2021 geïnvesteerd op het terugblikken van het oprichtingsproces, de leerpunten en resultaten van de afgelopen periode, zodat die kunnen dienen voor eventuele toekomstige intensiveringen.

Kleine Kernen Aanpak

De gebieden Rozenburg, Pernis en Hoek van Holland hebben sinds begin 2020 een eigen programma: de Kleine Kernen Aanpak. Deze aanpak heeft als doel om binnen de looptijd van 10 jaar de gebieden weer vitaal en aantrekkelijk te maken, voor zowel de huidige als toekomstige generaties. Het programma heeft vorm gekregen aan de hand van vijf verbindende thema's:

1. Zelfbewuste dorpen in de regio
2. Duurzaamheid en energietransitie
3. Vitaliteit
4. Aantrekkelijkheid
5. Infrastructuur en bereikbaarheid

Bij de start van het programma is een totaal van 114 maatregelen opgesteld om gedurende de looptijd van 10 jaar uit te voeren. Ieder jaar wordt een aantal van deze maatregelen geprioriteerd.

Belangrijke ontwikkelingen die in 2021 spelen zijn:

1) Woningbouwplanning

Voldoende geschikte woningen voor alle doelgroepen is een belangrijk speerpunt van de Kleine Kernen Aanpak. Om meer inzicht te geven in de planning en mee te laten denken over de invulling van de locaties voor woningbouw, is een methodiek ontwikkeld om tijdig informatie uit te wisselen.

2) Toeristisch-recreatief ontwikkelperspectief (TROP) in Hoek van Holland

Het TROP is in 2019 door het college goedgekeurd en bevat een verzameling van alle kansen en ambities voor Hoek van Holland als vierseizoenenbadplaats. Dit najaar zal het college een uitvoeringsagenda presenteren. In het TROP zijn in totaal 74 kansen en ambities benoemd.

3) Masterplan Brinkplein & centrumplan Hoek van Holland

Sinds het voorjaar 2020 loopt een uitgebreid participatieproces op basis van een plan van aanpak voor een nieuw masterplan van het Brinkplein en het dorpscentrum van Hoek van Holland waarbij ideeën, zorgen en wensen opgehaald bij bewoners, ondernemers, vastgoedeigenaren en de gebiedscommissie. Met alle inbreng en de volbrachte onderzoeken wordt het eindconcept masterplan afgemaakt, dit zal naar verwachting eind 2021 behandeld worden in het college.

4) Toekomst bestendige aanpak & ambitie

Het afgelopen jaar zijn gesprekken gevoerd met zowel interne als externe stakeholders van de Kleine Kernen Aanpak zoals de woningbouwvereniging, cultuurinstellingen, het Havenbedrijf, maar ook met omliggende gemeenten zoals het Westland. Met deze input is een Ambitiedocument 2022-2026 ontstaan met kansen en risico's voor de gebieden.

Adviezen

In een tussenmeting van 2021 voor de tweede herziening zagen we dat 99,5% van de adviezen afgedaan is of in het proces zit (nog binnen lopende termijn). Bij de jaarstukken van 2021 wordt het definitieve percentage gegenereerd. Het percentage kan per meetmoment afwijken in verband met de gekoppelde termijnen en binnenkomende adviezen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het college wil gelijke kansen voor alle Rotterdammers die Rotterdam als Wereldstad en als een thuis ervaren. Bovendien zet het gemeentebestuur in op nieuwe energie, economie en schone lucht. Doel: de burger en overheid dichterbij elkaar brengen. Daarom formuleert het collegeprogramma ook dat we significant meer Rotterdammers betrekken in het meedenken én -beslissen over maatregelen in hun eigen leefomgeving. Een belangrijke voorwaarde voor succes van de plannen: de gemeente moet zichtbaar zijn in de wijk. Dat is de leefomgeving van de bewoner, ondernemer en maatschappelijke organisatie.

We willen dat de uitnodiging tot participatie zichtbaar en actueel is. Het moet aansluiten bij de vraag en belevingswereld van Rotterdammers. Recente onderzoeken naar burgerinitiatieven van de ombudsman van Rotterdam en de Rekenkamer Rotterdam maken het duidelijk: het is belangrijk dat de gemeente hulp biedt aan bewoners om initiatieven waar te maken. Een ander resultaat uit de onderzoeken is dat het beter kan. Om verbeteringen mogelijk te maken, werken we aan de Betrokken Stad. Met het nieuwe initiatievenloket en initiatieventeam vanuit Right to Cooperate willen we initiatiefnemers beter en sneller helpen. Het wordt duidelijker welke mogelijkheden er zijn. Dit helpt Rotterdammers bij hun vraag of initiatief. Ze vinden makkelijker de juiste instrumenten en mogelijkheden.

Covid-19 heeft het burgerschap van de Rotterdammer meer dan ooit 'aan' gezet. Tijdens deze zware tijd zijn gemeenschappen opgestaan om zich in te zetten voor hun omgeving. Ondanks beperkende maatregelen waardoor spontane ontmoetingen, fysieke participatiemogelijkheden en contact lastiger bleek hebben we mooie dingen weten neer te zetten in samenwerkingen tussen de gemeente en de Rotterdammer.

De uitdagingen waar we als stad, haven en samenleving voor staan, zorgen ervoor dat het tijd is voor een veerkrachtige stad en samenleving. Daar hoort ook een veranderende rol van de lokale overheid bij. In de afgelopen maanden leerden we dat de kracht van de stad werkt. De succesfactoren: samenwerking, snelheid, daadkracht, versneld digitaliseren, verschillende vormen van participatie en opgavegericht werken. Die succesfactoren willen we behouden, ook na corona en zetten dan ook in om alle leerpunten vanuit deze crisis te borgen voor de toekomst.

Dit vraagt een andere manier van samenwerken, met netwerken in de wijk en meer zeggenschap in de directe leefomgeving. Lokale vertegenwoordigers en de gemeentelijke organisatie die elkaar begrijpen en versterken. Daarom gaan we voor een verbeterde manier van werken, organiseren en besturen. Als overheid staan we dicht bij de Rotterdammer en zijn we direct aanspreekbaar en zichtbaar. De gemeente wil ook zeggenschap en macht delen. We werken met de Rotterdammer aan (gemeenschappelijke) doelen en zijn continu in dialoog (ook digitaal) met de stad. Daarbij luisteren we zorgvuldig, wegen de verschillende belangen af én de we hechten waarde aan de kracht van de stad en de mening van de Rotterdammer. Dat doet ertoe, juist nu!

Wat willen we bereiken

- Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij de gemeentelijke beleidsbepaling en –uitvoering.
- Betere aansluiting van het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke activiteiten bij de vragen die leven in de wijk.
- Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties tijdig en op een juiste wijze betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijke beleid en daaruit voortvloeiende projecten. Bijvoorbeeld bij het realiseren van de energietransitie en bij de vestiging van nieuwe instellingen voor opvang van kwetsbare inwoners.

Wat gaan we daar voor doen

Naast alle bovengenoemde maatregelen zullen we ook de ondergenoemde maatregelen en inspanningen onverkort doorzetten in 2021.

Uitvoeren van wijkagenda's en wijkactieplannen

- In de wijkagenda's, die onder regie van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités worden opgesteld, staan de doelen die het gemeentebestuur voor de afzonderlijke wijken nastreeft. De wijkagenda's geven daarmee in belangrijke mate richting aan de ontwikkeling van de wijken en daarmee aan de ontwikkeling van Rotterdam. Zij vormen een belangrijke basis voor de activiteiten die de gemeente per wijk onderneemt. De activiteiten worden in wijkactieplannen vastgelegd.

Advies vragen aan de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités

- Binnen het nieuwe bestuursmodel is een belangrijke rol weggelegd voor het adviesrecht van de gekozen en gelote vertegenwoordigers. Onderwerpen die de wijkagenda raken worden eerst voor een gevraagd advies voorgelegd aan de gebiedscommissie, de wijkraad of het wijkcomité.

Subsidiëren van bewonersinitiatieven

- Bewoners kunnen bij een gebiedscommissie, wijkraad of wijkcomité een initiatief voor de wijk indienen, waar zij subsidie voor kunnen aanvragen.

Stadsbreed inzetten van participatie-instrumenten

- Er zijn een aantal instrumenten die stadsbreed worden ingezet om structureel de initiatieven van (georganiseerde) bewoners te honoreren en te faciliteren. Bijvoorbeeld Right-to-Challenge, Right-to-Cooperate en CityLab010. Deze instrumenten worden in de komende collegeperiode verder ontwikkeld en in gebruik genomen.

Organiseren gebiedsconferenties en *Tour-de-wijken*

- In het eerste jaar van het college vindt in elk gebied een conferentie plaats waarbij het college kennis maakt met bekende en onbekende thema's uit het gebied. Zij ontmoeten belangrijke stakeholders en betrokken bewoners. We ontwikkelen een model waarbij ook bewoners en stakeholders bereikt worden die normaal gesproken hun stem en ideeën minder laten horen.
- In 2019 heeft het college alle gebieden bezocht en is er in de gebiedsconferenties naar veel bewoners geluisterd. Maar het werk is nog niet af. Tour-de-wijk is het vervolg op de veertien gebiedsconferenties. Begin 2020 is een aantal wijken bezocht echter ontstond in maart 2020 de coronacrisis waardoor de tour stilgelegd is. Vanaf 3 juni 2020 heeft de Tour-de-wijk een herstart gemaakt. Verschillende wethouders trekken wekelijks de Rotterdamse wijken in om in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en vakmensen over hoe de stad ervoor staat tijdens de coronacrisis. Bij alle bezoeken houden we rekening met de regels van de 1,5 meter maatschappij. Dat betekent dat er steeds in kleine kring, op afstand, met elkaar gesproken wordt.

Regisseren van een integrale aanpak van problematiek in wijken

- In enkele gebieden, wijken en buurten wordt bestaande problematiek, samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, meerjarig en integraal aangepakt. Deze aanpak vindt plaats in de focuswijken Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse en Oude Westen, de kleine kernen Rozenburg, Hoek

van Holland en Pernis, Middelland (Mooi, mooi Middelland), Bospolder-Tussendijken (BoTu 2028), Schiebroek-Zuid, Oud-Crooswijk en de Pupillenbuurt. Het doel van deze integrale aanpak is het breed oppakken van complexe problematiek omdat deze problematiek vaak interventies vraagt in verschillende disciplines. Daarnaast zorgt het actief betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de wijk tot extra kennis die kunnen bijdragen aan een gerichte oplossing. Ook draagt een integrale aanpak bij aan het stimuleren van verantwoordelijkheidsgevoel in de wijk waardoor community building versterkt wordt en vertrouwen tussen inwoner en overheid toeneemt.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 14a: Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode	Streefwaarde	n.v.t.	n.v.t.	32%	35%	n.t.b.	n.t.b.
	Realisatie ¹	n.v.t.	30%	34%	25%		
Collegetarget 14b: Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode	Streefwaarde	n.v.t.	n.v.t.	23%	25%	n.t.b.	n.t.b.
	Realisatie ¹	n.v.t.	21%	24%	17%		
¹ Bron: Omnibusenquête							

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mate waarin gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités een terugkoppeling ontvangen op door hen verstrekte adviezen	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	90%	90%
	Realisatie ¹	59%	93%	91%	n.n.b.		
Voortgangsrapportages experiment wijkraden en wijkcomités	Streefmoment	n.v.t.	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie	n.v.t.	X	X	X		
¹ Bron: Gebiedsverslagen							

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	93	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	54	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	39	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	23.246	28.291	27.894	26.855	23.893	23.893
Apparaatslasten	14.393	13.880	15.169	15.021	15.021	15.021
Inhuur	33	42	0	0	0	0

Overige apparaatslasten	292	199	213	213	213	213
Personeel	14.068	13.638	14.956	14.808	14.808	14.808
Intern resultaat	459	121	-69	13	13	13
Intern resultaat	459	121	-69	13	13	13
Programmalasten	8.393	14.290	12.794	11.821	8.860	8.860
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.191	4.427	5.022	4.049	4.050	4.050
Overige programmalasten	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	6.201	9.863	7.772	7.772	4.809	4.809
Saldo voor vpb en reserveringen	-23.152	-28.291	-27.894	-26.855	-23.893	-23.893
Saldo voor reserveringen	-23.152	-28.291	-27.894	-26.855	-23.893	-23.893
Reserves	3.086	217	118	48	689	0
Onttrekking reserves	286	623	118	48	0	0
Toevoeging reserves	0	406	0	0	0	0
Vrijval reserves	2.800	0	0	0	689	0
Saldo	-20.067	-28.074	-27.776	-26.807	-23.205	-23.893

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 19.108	- 19.125	- 19.122	- 19.120	- 19.120		
Omissieregeling 2019	- 19.101	- 19.118	- 19.115	- 19.114	- 19.114		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 20.296	- 22.729	- 22.737	- 22.710	- 22.424		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 23.213	- 22.979	- 22.804	- 22.772	- 22.172		
10-maandsrapportage 2019	- 23.231	- 22.979	- 22.804	- 22.772	- 22.172		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 20.862						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 24.699	- 22.804	- 22.772	- 22.172	- 22.172	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 21.463	- 23.232	- 22.947	- 22.042	- 19.542	
10-maandsrapportage 2020		- 21.947	- 23.232	- 22.947	- 22.042	- 19.542	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 20.067					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 27.123	- 22.620	- 22.015	- 18.477	- 19.165

Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	- 28.074	- 27.776	- 26.807	- 23.205	- 23.893
10-maandsrapportage 2021	- 28.074	- 27.776	- 26.807	- 23.205	- 23.893

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Verordening op de gebiedscommissies, de bijbehorende bevoegdhedenlijst en het experimentenbesluit gekozen en gelote wijkraden.

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de werkzaamheden van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomité's. Zij organiseren de betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij de gemeentelijke besluiten over onderwerpen die hen aangaan. Zij subsidiëren ook kleinschalige initiatieven die inwoners en ondernemers nemen.

Het taakveld omvat ook de ontwikkeling en toepassing van instrumenten en werkwijzen, die tot meer betrokkenheid en participatie van inwoners en ondernemers leiden.

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman Pagina 36

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Een transparante en democratische volksvertegenwoordiging die kaders stelt, controleert, goed wordt ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

Voortgang 2021

Digitaal vergaderen

Door de coronacrisis vergaderen de gemeenteraad en de raadscommissies nog steeds vooral digitaal. Aan het digitale vergaderplatform zijn extra kosten verbonden die niet structureel in de begroting van de raad zijn opgenomen. Naarmate de omstandigheden het weer meer toelaten, zal er de komende periode weer vaker fysiek vergaderd gaan worden. In het restant van 2021 zal deels digitaal – deels fysiek vergaderd worden. Tijdens vergaderingen in het stadhuis zijn coronamaatregelen van kracht.

Fractiekosten

Bij de voorjaarsnota wordt de toename van de fractiekosten door uitvoering van het raadsvoorstel over versterking van de positie van de raad, structureel toegevoegd aan de begroting van de raad.

Feyenoord City

De gemeenteraad heeft een onderzoek laten uitvoeren naar Feyenoord City. Dit onderzoek is 30 april jl. opgeleverd. De begroting van de raad wordt hiervoor opgehoogd bij de 2^e herziening. In het najaar van 2021 zal ook nog een toets plaatsvinden of door Feyenoord voldaan is aan de nog resterende voorwaarden.

Toegenomen vergaderdruk, meer vergaderstukken en meer verzoeken van een ambitieuze raad

De vergaderdruk, de stukkenstroom en het aantal vergaderuren is de afgelopen jaren fors toegenomen. Daarnaast is sprake van een toename van het aantal verzoeken vanuit de raad om informatie uit de stad op te halen (conferentie huiselijk geweld, conferentie gebiedscommissies, expertmeeting wapengebruik etc.). Dit heeft geresulteerd in een bescheiden uitbreiding van de griffie, om dezelfde kwaliteit van dienstverlening te kunnen blijven leveren. Het werk van – en voor de raad is de afgelopen jaren toegenomen, maar de begroting van de raad is hiervoor niet opgehoogd en dreigt hierdoor klem te lopen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Gemeenteraadsverkiezingen

2022 zal in het teken staan van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 en de installatie van de nieuwe gemeenteraad. Alle administratieve, organisatorische, communicatieve en facilitaire zaken worden opgepakt en de griffie werkt de raadsleden in. Ook regelt de griffie het afscheid en de installatie van raadsleden, de uitslagenavond en een beperkt aantal grote debatten.

Vernieuwing – en kwaliteitsverbetering ICT en (digitale archivering)

Er wordt in 2022 en ook nog daarna verder gewerkt aan vernieuwing - en kwaliteitsverbetering ICT en (digitale) archivering, om hiermee de informatievoorziening van de gemeenteraad verder te optimaliseren.

Wat willen we bereiken

Gemeenteraad

Kwalitatief hoogwaardige besluitvorming

Griffie

- verbeteren van de informatievoorziening aan de gemeenteraad en aan Rotterdammers en anderen betrokkenen
- optimale vergaderondersteuning voor de raad
- een betere zichtbaarheid van de raad

Rekenkamer

Onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid en op grond daarvan verstrekken van een onafhankelijk oordeel over het functioneren van het gemeentebestuur ten behoeve van de Rotterdamse burgers.

Ombudsman

Bevorderen dat de gemeente luistert naar de stad, zodat haar inwoners zich gehoord en gezien voelen. Klachtenbehandeling leidt tot herstel van vertrouwen tussen burger en overheid en leren door de gemeente.

Wat gaan we daar voor doen

Gemeenteraad

Goede voorbereiding van raadsbesluiten door:

- verbeteren en transparant maken van het bestuurlijk besluitvormingsproces
- controleren van de gemeentelijke financiën
- betere ontsluiting van relevante informatie voor de besluitvorming

Ontwikkelingen

- toename fractiekosten door uitvoering van het raadsvoorstel over versterking van de positie van de raad
- de commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR) is namens de Raad belast met het laten uitvoeren van een onafhankelijke audit naar het financiële belang van de gemeente in Feyenoord-city. Dit onderzoek zal extra geld kosten. Hiervoor is nog geen budget beschikbaar
- door de coronacrisis vergaderen de gemeenteraad en de raadscommissies (deels) digitaal. Aan het digitale vergaderplatform zijn extra kosten verbonden die niet structureel zijn opgenomen in de begroting van de raad

Griffie

- efficiënter en effectiever inrichten van werkprocessen
- uitzendingen en (pers)voorlichting op orde, gasten van de raad ontvangen en waar nodig communicatietrajecten voor de raad vormgeven
- programma democratie en burgerschap opstellen met onderwijsveld en jongeren
- op basis van behoeftes van de raad activiteiten organiseren om kennis en informatie op te halen die ondersteunend zijn voor besluitvorming

Rekenkamer

De rekenkamer doet onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. De uitkomsten van de onderzoeken worden vastgelegd in rapporten

en brieven en voor politieke behandeling aan de raad aangeboden. Rapporten en brieven van de rekenkamer zijn altijd openbaar. De rekenkamer kan ook toezicht houden, zoals dat is gebeurd bij de telling van de verkiezingsresultaten en bijeenkomsten organiseren over bepaalde thema's.

Ombudsman

De gemeentelijke ombudsman is onafhankelijk en is voor een periode van 6 jaar benoemd door de gemeenteraden van Rotterdam en de andere aangesloten gemeenten. Hij onderzoekt en beoordeelt klachten over gemeentelijke diensten, gemeenteambtenaren en bestuurders. De gemeentelijke ombudsman is er niet alleen voor burgers, maar ook voor bedrijven en maatschappelijke organisaties. De ombudsman probeert klachten zo veel mogelijk snel op te lossen. Als dat niet lukt, geeft hij aan de hand van de behoorlijkheidsvereisten een oordeel over het overheidsoptreden, vaak met aanbevelingen. Daarnaast verricht de ombudsman op eigen initiatief (grote) onderzoeken naar gemeentelijke afdelingen of structurele problemen binnen de gemeente. Ook beoordeelt de ombudsman, op grond van de Regeling Melding Vermoeden Misstand, in laatste instantie meldingen van Rotterdamse ambtenaren over integriteitsschendingen binnen de gemeente.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	662	1.097	572	572	572	572
Bijdragen rijk en medeoverheden	40	56	35	35	35	35
Overige opbrengsten derden	622	608	536	536	536	536
Overige baten	0	433	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	12.565	13.965	13.592	13.368	13.368	13.368
Apparaatslasten	7.446	7.748	7.889	7.889	7.889	7.889
Inhuur	465	310	357	357	357	357
Overige apparaatslasten	374	274	314	314	314	314
Personeel	6.607	7.164	7.218	7.218	7.218	7.218
Intern resultaat	416	564	580	580	580	580
Intern resultaat	416	564	580	580	580	580
Programmalasten	4.702	5.653	5.123	4.899	4.899	4.899
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.754	3.312	2.788	2.599	2.599	2.599
Kapitaallasten	35	35	34	0	0	0

Overige programmalasten	163	184	140	140	140	140
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.750	2.123	2.160	2.160	2.160	2.160
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.902	-12.868	-13.020	-12.797	-12.797	-12.797
Saldo voor reserveringen	-11.902	-12.868	-13.020	-12.797	-12.797	-12.797
Reserves	-78	134	95	-130	-130	-130
Onttrekking reserves	0	144	225	0	0	0
Toevoeging reserves	130	130	130	130	130	130
Vrijval reserves	52	120	0	0	0	0
Saldo	-11.980	-12.734	-12.925	-12.927	-12.927	-12.927

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 11.330	- 11.330	- 11.331	- 11.331	- 11.331		
Omissieregeling 2019	- 11.151	- 11.143	- 11.144	- 11.144	- 11.144		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 12.044	- 11.919	- 11.919	- 11.920	- 11.920		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 11.997	- 11.888	- 11.919	- 11.920	- 11.920		
10-maandsrapportage 2019	- 12.597	- 11.888	- 11.919	- 11.920	- 11.920		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 11.723						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 12.292	- 11.919	- 11.920	- 11.920	- 11.920	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 12.258	- 12.645	- 12.494	- 12.494	- 12.494	
10-maandsrapportage 2020		- 12.258	- 12.645	- 12.494	- 12.494	- 12.494	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 11.980					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 12.645	- 12.646	- 12.646	- 12.646	- 12.646
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 13.167	- 12.925	- 12.927	- 12.927	- 12.927
10-maandsrapportage 2021			- 12.734	- 12.925	- 12.927	- 12.927	- 12.927

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Gemeentewet](#)
- [Reglement van orde gemeenteraad](#)

- [Verordening fractieondersteuning](#)
- [Verordening rechtspositie Raads- en Commissieleden Rotterdam 2019](#)
- [Mandaatbesluit presidium en griffier](#)

Omschrijving taakveld

Elke vier jaar worden 45 raadsleden gekozen die samen de gemeenteraad vormen. De raad vertegenwoordigt de Rotterdammers, geeft de kaders voor het beleid in de stad en controleert het college. De raad kent met ingang van 29 maart 2018 13 raadsfracties die worden ondersteund door fractiebureaus. De raad wordt procesmatig en inhoudelijk ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

Burgerzaken

Pagina 37

Burgerzaken

We leveren passende dienstverlening voor alle Rotterdammers.

De Basisregistratie Personen (BRP) geeft een accuraat beeld van de personen die in Rotterdam wonen.

Organiseren van rechtmatige, efficiënte en toegankelijke verkiezingen en referenda.

Voortgang 2021

Passende dienstverlening – Programma Dienstverlening 2019-2022

De COVID-19 crisis legt veel druk op de Rotterdamse dienstverlening. Burgers konden anderhalf jaar lang niet reizen en nu, door de recente versoepelingen, is een piek van reisbewegingen ontstaan. Niet alleen gaan er meer mensen dit jaar op vakantie, maar komen er ook veel meer mensen naar Rotterdam dan normaal. Denk hierbij aan (buitenlandse) studenten en mensen die uit het buitenland hier komen werken. Dit resulteert in een dubbele hoeveelheid aan werkzaamheden. Er is dan ook vooral meer vraag naar producten zoals reisdocumenten, rijbewijzen, eerste vestiging en hervestiging. De COVID-19 crisis heeft ook invloed gehad op de bezetting van de stadswinkels. Sinds 2018 zijn in de stadswinkels opleidingstrajecten gestart om medewerkers volledig te certificeren en klaar te stomen voor de (digitale) toekomst. Vanwege de maatregelen rondom de COVID-19 crisis kon de gemeente echter minder balies bezetten en konden ook minder nieuwe medewerkers worden ingewerkt. Er zijn inmiddels al drie wervingsrondes geweest, maar vanwege de landelijke grote vraag naar gekwalificeerde baliemedewerkers, zijn er weinig tot geen goed opgeleide mensen te vinden. De drukte die hierdoor ontstaat, zorgt ervoor dat men niet altijd een afspraak binnen 5 dagen kan maken. Wanneer nodig kunnen Rotterdammers gebruikmaken van spoedprocedures. Zo kunnen we toch iedereen zo goed mogelijk helpen. Ondanks de drukte blijven Rotterdammers ook in deze COVID-19 periode tevreden over de dienstverlening van de gemeente.

Burgers en ondernemers geven onze dienstverlening in de stadswinkels en via de telefoon in tertaal 2 (T2) van 2021 respectievelijk een 8,3 en een 7,2.

We helpen steeds meer Rotterdammers via onze Digitale Balie met videobellen. Op dit moment hebben ruim 10.000 Rotterdammers gebruik gemaakt van videobellen via de Digitale Balie. Producten die op dit moment veel worden afgenomen via de Digitale Balie zijn voornemen tot huwelijk (ondertrouw) en geboorteaangifte.

Rotterdammers ervaren het contact via onze Digitale Balie als persoonlijk en gemakkelijk. Dit weten wij omdat we klanttevredenheid meten. De komende tijd blijven we werken aan nieuwe functionaliteiten en producten om de Digitale Balie uit te breiden, waaronder afstand doen van de Nederlandse nationaliteit, erkenning ongeboren vrucht, ontbinden huwelijk, eerste vestiging en hervestiging.

In het najaar sluiten we aan bij de landelijk gebruikte gemeentelijke chatbot GEM. De chatbot gaat vergezeld worden met de mogelijkheid voor Rotterdammers om live te chatten met ambtenaren. De chatbot en livechat helpen Rotterdammers zo met het verkrijgen van de juiste producten en diensten. De toevoeging van verschillende contactkanalen zorgt ervoor dat Rotterdammers kunnen kiezen hoe zij contact willen opnemen met de gemeente.

Voldoen aan wettelijke normen inschrijving BRP

Rotterdam groeit. Dat betekent meer inwoners waaraan passende dienstverlening geleverd moet worden. De stad trekt steeds meer mensen vanuit het buitenland aan die zich in Rotterdam willen vestigen. Dit zijn inwoners die ingeschreven moeten worden en verhuizen, Nederlanderschap verkrijgen, trouwen, enz. Dit zorgt voor steeds meer vraag naar burgerzakenproducten. Wij willen nieuwe inwoners van Rotterdam kwalitatief goed en snel bijstaan, rekening houdend met de wetgeving zodat zij snel een BSN-nummer en/of een inschrijving op een adres krijgen. Tevens wordt ingezet op optimalisatie van werkprocessen en samenwerking met partners, zoals de IND, expatdesk en grote organisaties met veel buitenlandse werknemers. Wij houden jaarlijkse zelfevaluaties BRP, Reisdocumenten en RNI. Uit de bevindingen worden verbeterpunten geformuleerd om de BRP nog beter op orde te houden.

Digitalisering burgerzakenproducten

Er wordt voortdurend gewerkt aan de digitalisering van burgerzakenproducten. Voor inwoners en ondernemers betekent dit dat ze steeds meer producten en diensten 24/7 digitaal kunnen regelen en volgen, zoals een verhuizing doorgeven of een voorgenomen huwelijk aangeven. Zoals hierboven benoemd kunnen Rotterdammers nu ook hun geboorteaangifte via de Digitale Balie doen. Een bezoek aan de balie is hiervoor niet meer noodzakelijk.

EU Arbeidsmigranten

In 2021 is het actieprogramma EU-arbeidsmigranten 2021-2025 gestart onder de titel “ Werken aan een menswaardig bestaan”. Een van de belangrijkste doelstellingen is: Beter zicht krijgen op het aantal EU-arbeidsmigranten dat in Rotterdam woont, door correcte registratie in de Basisregistratie Personen (BRP) met een actueel verblijfsadres. Hiervoor wordt een aantal pilots opgestart.

Verkiezingen

Begin 2021 stond in het teken van de voorbereiding en uitvoering van de Tweede Kamerverkiezingen. In maart hebben deze verkiezingen plaatsgevonden zonder grootschalige incidenten en is de verkiezingsuitslag betrouwbaar vastgesteld.

In maart 2022 vinden er gemeenteraadsverkiezingen plaats en de verkiezing van 39 wijkraden. Deze verkiezingen worden dit jaar in voorbereiding genomen. Hierbij wordt ten aanzien van de wijkraden uitvoering gegeven aan het in oktober vastgestelde Kiesreglement ten aanzien van kandidaatstelling, oproepen stemgerechtigden, vormgeving stembiljet, termijnen etc. Het proces van de wijkraden is een lang proces dat al voor de verkiezingen start. Na de kandidaatstellingsperiode zal de uitvoering van verkiezingen en installatie van deze 39 wijkraden meer inzet vragen van het verkiezingsproces. Dit heeft een impact heeft op de organisatie.

Om voldoende kandidaten te werven voor de diverse wijkraden wordt vanuit “De wijk aan zet” gewerkt aan een campagne. De campagne rond de kandidaatstelling is een van de deelprojecten in de uitwerking van het lokaal democratisch bestel. Daarbij wordt aandacht besteed aan hoe de kandidaten zich aan de wijk het beste kunnen presenteren met hun standpunten.

Afhankelijk van de ontwikkelingen rondom COVID-19 zullen er voorbereidingen getroffen worden voor maart 2022. Hoe deze verkiezingen er uit gaan zien is afhankelijk van de intensiteit van de crisis en de dan geldende maatregelen. Eventuele leerpunten uit voorgaande verkiezingen zullen een plek krijgen in het plan van aanpak. Daarnaast zal er in 2021 gestart worden met het verder professionaliseren van het verkiezingsproces om nog beter in te kunnen spelen op eventuele ontwikkelingen met een toekomstbestendige organisatie.

Ontwikkelingen 2022-2025

Verkiezingen

Afhankelijk van de omvang van de te nemen maatregelen rondom COVID-19 heeft dit gevolgen voor de kosten van de verkiezingen. Na de gemeenteraads- en wijkraadsverkiezingen in 2022 vinden in maart 2023 de verkiezingen voor de Provinciale Staten en Waterschappen en in mei 2024 de verkiezingen voor het Europees Parlement plaats. Deze verkiezingen zijn opgenomen in de huidige meerjarenbegroting. Tijdens deze periode verwachten we deelname aan een experiment rondom een nieuw stembiljet en verdere digitalisering van het uitvoeringsproces van verkiezingen. Belangrijkste ambitie in deze periode is de implementatie van een nieuw landelijk digitaal hulpmiddel voor de verkiezingsuitslagen ter vervanging van de huidige software van de Kiesraad (OSV).

Wat willen we bereiken

- makkelijke dienstverlening voor de Rotterdammers via alle voor de burger relevante kanalen
- tevreden klanten
- een goed functionerende BRP (basisregistratie personen). De BRP beoogt een accuraat beeld te geven van de personen die in Rotterdam wonen en vormt daarmee een afspiegeling van de werkelijkheid. Een goed functionerende BRP is een randvoorwaarde voor een kwalitatief goede dienstverlening aan de burger en voor naleving en handhaving van regelgeving
- alle Rotterdammers die willen en mogen stemmen, kunnen dit ook rechtmatig en zelfstandig. Hierbij wordt de Kieswet toegepast en nageleefd om efficiënte, toegankelijke en rechtmatige verkiezingen te faciliteren

Wat gaan we daar voor doen

- ervoor zorgen dat vragen van de burger tijdig en kwalitatief voldoende worden beantwoord
- alle relevante kanalen doorontwikkelen via welke de Rotterdammers contact kunnen hebben met de gemeente
- continu werken aan een correcte BRP door middel van goede registratie, kwaliteitscontroles, fraudeonderzoeken en adresonderzoeken
- Actief bijdragen aan de ontwikkeling en verdere digitalisering van de BRP en de bijbehorende processen Burgerzaken via landelijke netwerken
- onderdelen van de Rotterdam wet uitvoeren, die te maken hebben met inschrijving onder voorwaarden (Bijvoorbeeld de huisvestingsvergunning (HVV))
- relatiebeheer met de stembureau locaties: vervangen en aanpassen indien nodig

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jaarlijks de wettelijk verplichte zelfevaluaties met goed gevolg afgerond hebben *	Streefwaarde	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	
	Realisatie	voldoende /goed	voldoende /goed	n.v.t			
Rechtmatige verkiezingen, geen hertelling	Streefwaarde	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
	Realisatie	Ja	Ja	N.V.T			

* De zelfevaluaties betreffen de BRP (=Basisregistratie Personen), PNIK (= aanvraag- en uitgifteproces paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten) en RNI (= Registratie niet-ingezetenen)

Servicenormen

Het overzicht hieronder bevat een opsomming van de algemene servicenormen voor de dienstverlening. In de kolom T1 – 2021 van de tabel zijn de scores weergegeven over de periode mei t/m augustus 2021.

Kanaal	Omschrijving algemene normen voor dienstverlening	Norm	2020	T1 2021	T2 2021
Stadswinkel *	1. U bent tevreden over onze dienstverlening	80% van de respondenten geeft 7	90%	92%	91%
	2. U kunt gemakkelijk digitaal of telefonisch een afspraak met ons maken	80% van de respondenten geeft 7	91%	92%	90%
	3A. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties: Hoek van Holland, Rozenburg en Hoogvliet: in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht in <u>ieder</u> van deze drie winkels voor producten die in deze winkels geleverd worden.	95% binnen 5 werkdagen	92%	97%	75%
	3B. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties: Centrum, IJsselmonde, Prins-Alexander en Feijenoord. in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht <u>in ten minste één van deze vier</u> winkels.	95% binnen 5 werkdagen	82%	93%	71%
	4. U wordt binnen 10 minuten geholpen op een locatie als u een afspraak heeft gemaakt	90% binnen 10 minuten	89%	91%	89%
14010	5. Als u ons belt, streven wij ernaar u direct een antwoord te geven.	80%	87%	91%	93%
	6. Kunnen wij u niet direct antwoord geven dan wordt u uiterlijk de volgende werkdag voor 17.00 uur teruggebeld.	80%	68%	80%	76%
Digitaal	7. Informatie over producten en diensten vindt u op onze website: hoe en waar u die kunt verkrijgen, wat de eventuele kosten zijn en wat de termijn van afhandeling is.	bij 90% van de producten en diensten	100%	100%	100%
	8. U mag van ons online dienstverlening verwachten. Daar waar mogelijk bieden wij producten online aan.	80% digitaal aangeboden	78%	79%	79%
Alle	9. U ontvangt binnen de geldende afhandeltermijn een inhoudelijke reactie op uw publieksreactie (melding, (aan)vraag of klacht).	80%	80%	80%	83%
Social media	10. U ontvangt tijdens werkdagen binnen twee uur een reactie op uw bericht via social media. Dit betreft de twitter-accounts @rotterdam voor vragen m.b.t. dienstverlening, @parkeren010 en de zakelijke Facebookpagina.	80%	88%	95%	95%
* Deze servicenormen hebben betrekking op de balie voor burgerzaken & belasting producten					

Toelichting servicenormen waarvan de normscore niet wordt gehaald

De gemeentelijke servicenormen geven een objectieve weergave van de dienstverlening die de gemeente biedt aan burgers en ondernemers. In T2 2021 halen we 6 van de 10 servicenormen. De niet behaalde normen worden toegelicht:

Servicenorm 3A en 3B

Het percentage burgers dat een afspraak kan maken binnen 5 werkdagen is gezakt in T2 2021. Dit geldt voor alle locaties. Alle gemeenten in Nederland hebben op dit moment last van een grote piek aan aanvragen. Er is op dit moment extra veel vraag naar reisdocumenten, rijbewijzen, eerste vestiging en hervestiging, omdat men sinds lange tijd weer kan reizen. In T2 is er een verdubbeling van de normale vraag. De gemeente Rotterdam timmert hard aan de weg om deze piek in aanvragen goed op te pakken. Zo zijn en worden waar mogelijk processen gedigitaliseerd, worden meer burgers geholpen door extra avondopenstellingen en openstellingen op enkele zaterdagmiddagen en volgt personeel allround opleidingen, zodat de gemeente beter kan inspelen op acute vraag naar bepaalde producten en diensten. Ook zijn er ondertussen drie wervingsmomenten geweest om nieuwe, enthousiaste medewerkers aan te trekken en volgt er een vierde. Vanwege de landelijke drukte is het wel moeilijker om gekwalificeerd personeel te krijgen, dus moeten nieuwe medewerkers worden opgeleid. Ondanks deze inspanningen zal het dit jaar nog druk blijven in de stadswinkels en zullen de COVID-19 maatregelen invloed (blijven) hebben op de realisatie van de servicenormen. De drukte heeft echter geen merkbare invloed op de tevredenheid van Rotterdammers over de dienstverlening in de stadslocaties. Zo blijft het tevredenheidscijfer over de dienstverlening in de stadswinkels een 8.3.

Servicenorm 4

Het percentage burgers dat binnen 10 minuten geholpen kan worden op een locatie wanneer zij een afspraak hebben gemaakt is ten opzichte van T1 met 2% gedaald naar 89%. De daling van het percentage kan verklaard worden vanuit de maatregelen die genomen worden om de piek op te vangen. Om de wachttijden voor het maken van afspraken voor producten te verkorten, worden er extra afspraakmogelijkheden aangeboden voor bepaalde producten en hanteren we een strakkere planning dan gebruikelijk. Als een afspraak dan uitloopt, heeft dit meteen gevolgen voor de volgende klant. Dit heeft invloed op de wachttijden op alle locaties. Bovendien bieden we tussen afspraken ruimte aan Rotterdammers die een spoedaanvraag hebben. Dit maatwerk zorgt voor extra druk op de reguliere afspraken.

Servicenorm 6

Het aantal tijdig teruggebelde burgers is in T2 gedaald van 80% naar 76%. De voornaamste oorzaak betreft een technische storing. Door de storing is het niet altijd mogelijk om direct door te verbinden. Dit resulteert in meer terugbelverzoeken, welke niet altijd uiterlijk de volgende werkdag kunnen worden ingepland.

Servicenorm 8

Steeds meer producten van de gemeente worden digitaal aangeboden. Zo kunnen Rotterdammers sinds kort bijvoorbeeld online een starterslening aanvragen, kunnen ondernemers online een alcoholwetvergunning aanvragen en kunnen bedrijven en maatschappelijke organisaties online een energietransitielening aanvragen om hun gebouw te verduurzamen of te verbeteren. Tegelijkertijd stijgt het totaal aantal producten. Hierdoor blijven we vlak onder de norm van 80% volledig digitaal aanbod. Op dit moment heeft de gemeente 81 producten die niet digitaal te krijgen zijn. Vaak is dit niet mogelijk om juridische redenen, of omdat het zo weinig gevraagd wordt dat de kosten niet in verhouding staan tot de baten van het digitaliseren. De inspanning is erop gericht om voor het einde van dit jaar de norm te realiseren.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Burgerzaken	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	7.857	8.438	9.096	9.096	9.096	9.096
Bijdragen rijk en medeoverheden	307	160	160	160	160	160
Dividenden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	7.550	8.279	8.937	8.937	8.937	8.937
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	27.416	35.690	33.019	31.349	30.663	30.661
Apparaatslasten	19.315	21.029	21.224	21.305	21.251	21.251
Inhuur	1.004	1.057	1.011	1.011	1.021	1.021
Overige apparaatslasten	565	703	738	738	738	738
Personeel	17.746	19.268	19.475	19.556	19.492	19.492
Intern resultaat	1.754	1.744	1.080	1.080	1.080	1.080
Intern resultaat	1.754	1.744	1.080	1.080	1.080	1.080
Programmalasten	6.347	12.918	10.715	8.964	8.331	8.329
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6.293	12.862	10.661	8.796	8.164	8.164
Kapitaallasten	0	0	0	114	113	111
Overige programmalasten	4	3	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	51	53	54	54	54	54
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.559	-27.252	-23.923	-22.253	-21.566	-21.565

Saldo voor reserveringen	-19.559	-27.252	-23.923	-22.253	-21.566	-21.565
Reserves	-944	1.250	-1.441	-1.443	-1.446	-1.446
Onttrekking reserves	385	2.687	0	0	0	0
Toevoeging reserves	1.329	1.438	1.441	1.443	1.446	1.446
Saldo	-20.503	-26.002	-25.364	-23.696	-23.012	-23.010

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 17.721	- 17.731	- 17.733	- 17.735	- 17.735		
Omissieregeling 2019	- 17.895	- 17.962	- 17.964	- 17.966	- 17.966		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 17.125	- 18.824	- 18.712	- 18.688	- 18.702		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 18.049	- 18.993	- 18.752	- 18.702	- 18.702		
10-maandsrapportage 2019	- 18.068	- 18.993	- 18.752	- 18.702	- 18.702		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 18.079						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 20.422	- 18.752	- 18.702	- 18.702	- 18.702	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 21.699	- 22.350	- 24.640	- 23.251	- 22.636	
10-maandsrapportage 2020		- 21.322	- 22.350	- 24.640	- 23.251	- 22.636	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 20.503					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 25.687	- 24.569	- 23.299	- 22.685	- 22.683
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 25.740	- 25.364	- 23.696	- 23.012	- 23.010
10-maandsrapportage 2021			- 26.002	- 25.364	- 23.696	- 23.012	- 23.010

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Goed geregeld voor de Rotterdammer](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente biedt dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers. Dat doet ze via diverse frontoffice-kanalen: fysiek (via locaties), telefonisch (via 14010), digitaal (via Rotterdam.nl) en schriftelijk. Kortom, we leveren passende dienstverlening voor elke Rotterdammer. De gemeente regisseert een eenvoudige en duidelijke

dienstverlening volgens het Programma Dienstverlening 2019-2022. Daarnaast valt binnen dit taakveld het beheer van de basisregistratie personen (BRP) en het organiseren van verkiezingen en referenda.

Musea - Stadsarchief

Pagina 38

Musea - Stadsarchief

Verwerving, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties via digitale en fysieke kanalen.

Toezicht op informatiebeheer gemeenten en deelnemende partijen.

Bevorderen historisch besef in én over de stad.

Voortgang 2021

Het eerste half jaar van 2021 stond in het teken van de uitwerking van de Toekomstvisie 2025. Deze visieontwikkeling heeft het doel te investeren in maatschappelijke meerwaarde, aan te sluiten bij de wensen en behoefte van inwoners van Rotterdam en optimaal te kunnen voorzien in de dienstverlening. Met Archeologie Rotterdam, Monumenten en Erfgoedhistorie en Museum Rotterdam zijn de plannen voor een laagdrempelige plek midden in de stad verder uitgewerkt: een historische vrijplaats waar we gezamenlijk de Rotterdamse burger willen bedienen en informeren over de geschiedenis van de stad. Het transparant en toegankelijk maken van het DNA van de stad. De uitwerking van de Toekomstvisie 2025 vraagt ook om een aanpassing van de interne organisatie van het Stadsarchief. In de tweede helft van 2021 zullen de plannen worden afgerond, zodat we in 2022 aan de slag kunnen.

Met het RHC Noord-Holland en Erfgoed Leiden verkennen we onderwerpen waarop we nauwer kunnen samenwerken. Ook werken we samen met de archieven van Den Haag en Leiden in het kader van de nieuwe aanpak van de provincie Zuid-Holland voor het Interbestuurlijk Toezicht, waarvan het toezicht op het informatiebeheer van de gemeente onderdeel is.

Er wordt gewerkt aan plannen voor de vernieuwing van de publieke ruimtes in het stadsarchief, die na 20 jaar aan de Hofdijk toe zijn aan een upgrade. Een belangrijk doel is om ieder Rotterdams kind ten minste één keer in zijn schoolcarrière in het archief te kunnen ontvangen.

Als gevolg van COVID is het aantal bezoekers aan de studiezaal beperkt gebleven en is de nieuwe publieksservice 'Digitaliseren op verzoek' nog niet gelanceerd maar wel al werkzaam. Het stadsarchief is volop betrokken bij het publieksprogramma koloniaal- en slavernijverleden van Rotterdam (160 jaar afschaffing slavernij in 2023) en de ontwikkeling van plannen voor de viering van 150 jaar Nieuwe Waterweg in 2022. In het kader van de toegankelijkheid van de Nederlandse koloniale geschiedenis heeft het rijk toegezegd de digitalisering van het archief van de Rotterdamse Lloyd voor zijn rekening te nemen.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2022 is de viering van 150 jaar Nieuwe Waterweg, een iconisch moment voor de ontwikkeling van Rotterdam tot wereldhavenstad. Geschiedenis gaat niet alleen over het verleden, maar ook over het heden en de toekomst. Hoe kunnen we met het lef en de durf van toen huidige problemen op het gebied van watermanagement en energietransitie aanpakken. 2023 wordt het jaar van de herdenking van de afschaffing van de slavernij, van belang voor het hedendaagse discours over identiteit, discriminatie en racisme. Deze thema's passen naadloos in de *Toekomstvisie 2025* van het stadsarchief: *Investeren in maatschappelijke meerwaarde*.

Wat willen we bereiken

- Voldoen aan de archiefwet, archiefverordening, besluit informatiebeheer en instructie voor de gemeentearchivaris
- 24/7 toegang tot archieven en collecties
- Groter bereik en gebruik van archieven en collecties
- Een collectie waarin de diversiteit van de stad is vastgelegd

Wat gaan we daar voor doen

- Archiven in goede geordende en toegankelijke staat brengen en houden
- Digitale archiven opnemen in het e-depot
- Archiven en collecties digitaliseren
- Archiven en collecties van migranten en allochtone groepen verwerven
- Inspecteren en inspectieverslagen uitbrengen aan colleges van B&W en besturen van deelnemende partijen

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bezoek studiezaal*	Streefwaarde	8.000	8.000	8.000	7.500	7.000	7.000
	Realisatie	6.830	7.640	2.396	1.967		
Bezoek website	Streefwaarde	715.000	750.000	785.000	825.000	865.000	905.000
	Realisatie	699.369	599.722	175.075	77.227**		
Bezoek rotterdam.nl	Streefwaarde	15.000	15.750	16.500	17.300	18.000	18.750
	Realisatie	15.460	19.872	7.968	8.440		
Bezoek wiewaswie.nl	Streefwaarde	168.000	176.000	185.000	194.000	203.000	213.000
	Realisatie	171.605	179.486	321.873	368.590		
Bezoek archieven.nl	Streefwaarde	196.000	205.000	215.000	225.000	236.000	247.000
	Realisatie	176.292	162.464	41.850	33.275		

* Bezoek studiezaal zal afnemen naarmate er meer digitaal zal worden aangeboden.

Het aantal fysieke bezoekers is gedaald door de sluiting van de studiezaal van het Stadsarchief vanaf half maart tot 3 juni 2020 en de beperking van het aantal bezoekers daarna.

**** De bezoekerscijfers van onze website wijken af van hetgeen eerder is gecommuniceerd. Oorzaak daarvan is dat het filter in het webstatistiekenprogramma dat alleen website bezoeken ook bezoekers aan andere sites meenam. Het filter is inmiddels anders ingesteld zodat alleen bezoekers van onze website worden gepresenteerd. Logischerwijze heeft de filteraanpassing ook van invloed op de eerder gepresenteerde cijfers.**

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal ontsloten objecten en meters	Streefwaarde	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m
	Realisatie	15.000 + 744m	1.000+nb	0***	13.000 objecten en 196 meter		
Toegankelijkheid overheidsarchieven	Streefwaarde	95%	95%	95%	95%	95%	95%
	Realisatie	97%	95%	95%***	94%		
Toegankelijkheid particuliere archieven/collecties	Streefwaarde	50%	55%	60%	65%	65%	65%
	Realisatie	50%	48%	48%***	nbn		
Digitalisering archieven en collecties (meters)*	Streefwaarde	25m	25m				
	Realisatie	50m	75m	0****	nbn		
Digitalisering archieven en collecties (aantal digitale opnames)*	Streefwaarde			25.000	25.000	25.000	25.000
	Realisatie			400.000	422.000**** scans (extern), 200.000 scans (intern)		
Bezoekerswaardering**	Streefwaarde		7,8		8,0		8,0
	Realisatie		7,3		nbn		

* De digitalisering van archieven en collecties laat zich zuiverder uitdrukken in aantal digitale opnamen dan in meters.

** De bezoekerswaardering wordt tweejaarlijks gemeten. De bezoekers waardeerden het Stadsarchief in 2019 met een 7,3.

***In de eerste 3 maanden van dit jaar is alle tijd uitgegaan naar de conversie van het collectiebeheersysteem, Vanaf maart kan niet op locatie gewerkt worden en zijn geen archieven of collecties ontsloten

****Geen wezenlijke aanvullingen ivm sluiting SA.

*****Afkomsig van het project digitalisering Woningkaarten

Wat kost het

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	416	312	318	318	318	318
Bijdragen rijk en medeoverheden	9	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	406	312	318	318	318	318
Lasten exclusief reserves	5.522	7.570	5.671	5.291	5.292	5.236
Apparaatslasten	4.560	4.616	4.824	4.500	4.500	4.500
Inhuur	185	248	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	108	173	182	182	182	182
Personeel	4.267	4.196	4.642	4.318	4.318	4.318
Intern resultaat	28	253	-1	-1	-1	-1
Intern resultaat	28	253	-1	-1	-1	-1
Programmalasten	934	2.702	848	792	793	736
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	775	2.600	757	705	707	707
Kapitaallasten	124	102	91	87	86	30
Overige programmalasten	35	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.106	-7.258	-5.354	-4.974	-4.974	-4.918
Saldo voor reserveringen	-5.106	-7.258	-5.354	-4.974	-4.974	-4.918
Saldo	-5.106	-7.258	-5.354	-4.974	-4.974	-4.918

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 5.047	- 4.847	- 4.828	- 4.829	- 4.829		
Omissieregeling 2019	- 5.069	- 4.868	- 4.848	- 4.849	- 4.849		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 5.069	- 5.007	- 4.988	- 4.988	- 4.988		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 4.912	- 5.064	- 4.919	- 4.962	- 4.907		
10-maandsrapportage 2019	- 4.922	- 5.064	- 4.919	- 4.962	- 4.907		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 4.434						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 5.251	- 4.919	- 4.962	- 4.907	- 4.907	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 5.247	- 7.323	- 5.366	- 4.993	- 4.993	

10-maandsrapportage 2020	- 5.206	- 7.323	- 5.366	- 4.993	- 4.993
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 5.106				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 7.293	- 5.243	- 4.870	- 4.871 - 4.814
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 7.258	- 5.354	- 4.974	- 4.974 - 4.918
10-maandsrapportage 2021		- 7.258	- 5.354	- 4.974	- 4.974 - 4.918

Omschrijving taakveld

Rotterdam wil voor zijn inwoners een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

Deze doelstellingen zijn alle drie gekoppeld aan de programmadoelstelling: Rotterdam wil voor zijn inwoners een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

Het doel van verwerving van particuliere archieven en collecties is om een representatief beeld te kunnen bieden van de geschiedenis van de stad Rotterdam, nu en in de toekomst. De afgelopen decennia is de samenstelling van de bevolking van Rotterdam sterk veranderd. Dit moet zich ook gaan vertalen in de collectie. Dit doet eveneens recht aan de toenemende aandacht voor diversiteit en de herkomst en geschiedenis van migranten in de stad.

Cultuur, sport en recreatie

Pagina 39

Cultuur, sport en recreatie

Stimuleren van het culturele en sportieve klimaat en vergroten van de participatie van Rotterdammers op deze terreinen.

Werken aan een optimaal vrijetijdsaanbod, een toonaangevend evenementenbeleid en een stevige voedingsbodem voor de creatieve industrie.

Bijdragen aan een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu door het betrekken van Rotterdammers bij duurzaamheid en door het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl.

TAAKVELD 1

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.

De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

TAAKVELD 2

Media

Meer film-, tv- en mediaproducties afkomstig van Rotterdamse makers.

Meer film-, tv- en mediaproducties die Rotterdam, het verhaal van de stad en haar bewoners tonen.

Het ontwikkelen van nieuwe vormen van film-, tv- en mediaproducties.

Het ontwikkelen van een toekomstbestendige mediasector die zich graag in Rotterdam vestigt, zich voor lange tijd aan de stad committeert en hier ook graag investeert.

Betekenisvolle aandacht voor inclusiviteit en het perspectief van nieuwe generaties.

Het ontwikkelen van een evaluatie-instrumentarium waarin de bovenstaande doelen zowel kwalitatief als kwantitatief gewogen kunnen worden, in samenwerking met (inter)nationale partijen, zoals het Nederlands Filmfonds, het IFFR, de NPO, Cinecrowd, etc.

Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

TAAKVELD 3

Musea - Cultuur

Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.

De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

TAAKVELD 4

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu, waarbij ervaringsgericht leren centraal staat en met focus op de doelgroepen kinderen, jongeren en gezinnen.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding.

TAAKVELD 5

Sportaccommodaties

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen (goed onderhouden, voldoen aan eisen van de tijd, capaciteit op orde).

Opstellen in eigendom van sportverenigingen zijn van voldoende kwalitatief niveau.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun voorzieningen.

TAAKVELD 6

Sportbeleid en activering

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten met extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap.

Gezond opgroeien in je eigen buurt.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron		
Niet-sporters (% huishoudens waarin niet 1 X per week wordt gesport, 19-80 jaar)	%	Streefwaarde	RIVM	
		Realisatie	54,1 (2016)	36,0 (2019)

Beschrijving RSO-indicator	Eenheid	Bron		
Sporters (landelijke richtlijn sportdeelname onderzoek, % inwoners dat > 12 x per jaar sport, 6-80 jaar)	%	Streefwaarde	67%	67%
		2021	Afdeling Onderzoek en Business Intelligence gemeente Rotterdam	
		Realisatie	66%	70,5%
			(2017)	(2019)

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Cultuur, sport en recreatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.005	10.377	4.740	4.816	4.716	4.716
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.529	5.960	25	100	0	0
Financieringsbaten	338	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	4.138	4.327	4.716	4.716	4.716	4.716
Overige baten	0	90	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	241.008	270.423	239.132	237.674	235.466	232.457
Apparaatslasten	9.625	10.950	11.217	10.750	10.750	10.751
Inhuur	311	465	391	391	391	391

Overige apparaatslasten	171	279	231	239	239	240
Personeel	9.143	10.206	10.595	10.120	10.120	10.120
Intern resultaat	-8.357	-2.854	-2.633	-2.275	-2.275	-2.275
Intern resultaat	-8.357	-2.854	-2.633	-2.275	-2.275	-2.275
Programmalasten	239.739	262.328	230.549	229.199	226.991	223.981
Financieringslasten	574	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	18.340	26.689	13.790	13.336	12.496	11.801
Kapitaallasten	508	481	290	204	193	178
Overige programmalasten	813	1.097	1.205	1.205	1.205	1.205
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	219.504	234.061	215.264	214.454	213.097	210.796
Saldo voor vpb en reserveringen	-235.003	-260.046	-234.392	-232.858	-230.750	-227.741
Saldo voor reserveringen	-235.003	-260.046	-234.392	-232.858	-230.750	-227.741
Reserves	-7.603	16.072	1.064	1.199	199	199
Onttrekking reserves	15.835	15.397	1.064	1.199	199	199
Toevoeging reserves	25.037	4.565	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.600	5.240	0	0	0	0
Saldo	-242.606	-243.974	-233.328	-231.659	-230.551	-227.542

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 209.296	- 209.421	- 209.325	- 209.009	- 209.009		
Omissieregeling 2019	- 210.077	- 210.401	- 210.275	- 209.959	- 209.959		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 216.973	- 217.400	- 216.027	- 215.102	- 215.127		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 217.484	- 228.612	- 216.370	- 215.196	- 214.220		
10-maandsrapportage 2019	- 217.076	- 228.612	- 216.370	- 215.196	- 214.220		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 213.864						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 251.595	- 216.370	- 215.196	- 214.220	- 214.220	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 249.612	- 230.013	- 224.820	- 223.024	- 224.371	

10-maandsrapportage 2020	- 248.862	- 230.013	- 224.820	- 223.024	- 224.371
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 242.606				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	- 247.539	- 228.052	- 226.373	- 225.300	- 222.361
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	- 243.974	- 233.328	- 231.659	- 230.551	- 227.542
10-maandsrapportage 2021	- 243.974	- 233.328	- 231.659	- 230.551	- 227.542

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Cultuur, sport en recreatie	Begroting 2021
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-243.974
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsslag sportaccommodaties	Reserves 0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 0
Begroting na wijzigingen	-243.974

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve kwaliteitsslag sportaccommodaties

Uit de bestemmingsreserve is een subsidie verleend van € 35 wegens achterstallig onderhoud bij voetbalvereniging Steeds Hooger.

Technische wijzigingen

Niet van toepassing.

Risico's en aandachtspunten

Niet van toepassing.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie 2021 (€)	Mutatie 2021 (%)

Cultuur, sport en recreatie	0	0%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0%
Media	0	0%
Musea - Cultuur	0	0%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	0	0%
Sportaccommodaties	0	0%
Sportbeleid en activering	0	0%

Omschrijving programma

Cultuur, Sport en Recreatie dragen bij aan talentontwikkeling, activering en verbinding. Ook dragen cultuur, sport en recreatie bij aan gezondheid, een aantrekkelijk vestigingsklimaat en betrokkenheid van bewoners bij de stad. Cultuur en Sport versterken via sportevenementen en culturele programma's de nationale en internationale profilering van Rotterdam.

Sport

Voor Sport leidt dat tot vier doelstellingen ('Ambities' in de Sportnota 2017+), te weten:

1. De sportvoorzieningen worden versterkt (de stad nodigt uit tot bewegen en sport).
2. Meer Rotterdammers zijn in beweging.
3. Bewegen en sport worden 'breed' ingezet.
4. Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Groen

Voor Natuur- en Milieueducatie zijn er (beleidskader "NME heeft de toekomst", november 2013) vier doelstellingen:

1. Herijking en vernieuwing van het basispakket en het borgen van een toekomstbestendige infrastructuur aan NME-voorzieningen.
2. Het ontwikkelen van een pluspakket van NME-activiteiten vanuit verschillende partijen (organisaties, bedrijven, bewoners) als aanvulling op het basispakket.
3. Meer samenhang en verbindingen realiseren tussen de producten op het gebied van NME en andere beleidsproducten.
4. Het werven van meer opdrachtgevers voor NME en de NME-infrastructuur breder benutten.

De uitvoerende taken op het gebied van NME en kinderboerderijen zijn met ingang van 1 januari 2019 verzelfstandigd.

Cultuur

Cultuur heeft voor de komende jaren de volgende doelstellingen:

1. Het cultuuraanbod sluit aan bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad; elke Rotterdammer kan in het aanbod iets van zijn gading vinden.
2. De culturele sector profileert zichzelf en de stad met de enorme diversiteit aan kunst en cultuur die de stad rijk is en die in de stad gecreëerd wordt.
3. Gevestigde organisaties en in het bijzonder nieuwe makers worden ondersteund en gefaciliteerd in hun ontwikkeling en presentatiemogelijkheden.
4. De culturele sector verbindt zich met andere domeinen in het gemeentelijk beleid en ontwikkelt maatschappelijke toepassingsmogelijkheden.

De gemeente zoekt continu naar mogelijkheden om belangen, ambities en initiatieven in de culturele sector met elkaar te verbinden en elkaar te laten versterken, opdat zij bijdragen aan de genoemde doelstellingen.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Pagina 40

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Het cultureel klimaat versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen.

Voortgang 2021

Ook in de tweede helft van 2021 zijn er nog beperkende maatregelen voor cultuur en evenementen. Evenementen en festivals zijn nauwelijks toegestaan. Als ze al mogelijk zijn, is dat onder zware beperkingen. Voor theater, concerten en musea zijn de mogelijkheden iets ruimer, maar ook daar zijn veel activiteiten nog onmogelijk. Bovendien blijkt een deel van het publiek de weg naar cultuur nog niet hervonden te hebben. Culturele en evenementenorganisaties en zelfstandigen in de sector (kunstenaars, muzikanten, dansers, maar ook de mensen achter de schermen als technici, decorbouwers, cateraars) zitten daardoor nog steeds grotendeels of geheel zonder inkomsten.

Om die reden heeft de gemeente in september 2021 opnieuw besloten tot noodsteun voor de culturele en creatieve sector. De regeling loopt van mei tot en met december 2021. Naast de gesubsidieerde instellingen kunnen ook amateurverenigingen en een aantal privaat gefinancierde culturele ondernemers daarop een beroep doen. Met de regeling hoopt de gemeente te voorkomen dat belangrijke culturele organisaties door de coronacrisis verdwijnen. De hoop is dat deze ronde noodsteun voldoende is om de cruciaal geachte culturele infrastructuur in de stad tot het eind van de coronacrisis in stand te houden.

De noodsteunregeling 2021 is bekostigd uit geld dat het Rijk eind 2020 beschikbaar heeft gesteld voor de instandhouding van de cruciale lokale culturele infrastructuur. Van de € 12,3 miljoen die Rotterdam ontving, is ruim € 4,7 miljoen gebruikt voor noodsteun in de eerste maanden van het jaar. Met de overige € 7,6 miljoen wil het college van burgemeester en wethouders het advies uitvoeren dat de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam begin mei heeft aangeboden. In [het advies](#) doet de Denktank aanbevelingen aan de gemeente voor noodsteun, herstart en transitie van de cultuursector, zodra de coronamaatregelen dat weer toelaten. Voor noodsteun tot eind 2021 heeft de gemeente inmiddels besloten € 4 miljoen beschikbaar te stellen. Plannen voor herstart en transitie zijn in ontwikkeling en worden in de laatste drie maanden in uitvoering genomen.

Het onderwijs is weer open. De gemeentelijke cultuureducatieprogramma's zijn weer herstart. Het is nog onduidelijk wat in 2020 en 2021 de invloed van de coronacrisis en de sluiting van de scholen is geweest op de college-indicator dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model.

Ontwikkelingen 2022-2025

Rotterdamse Cultuurvisie

In de [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#) geeft de gemeente de uitgangspunten aan voor het cultuurbeleid op langere termijn. Centraal in het beleid staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Rotterdam maakt zich sterk voor een culturele sector waarin voor iedere Rotterdammer zonder onderscheid een plek is, als bezoeker, als personeel of als maker. Nieuw aanbod en nieuwe genres krijgen de ruimte. Intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid zijn kernbegrippen.

De centrale thema's voor het cultuurbeleid voor de langere termijn zijn leidend in alle beleidsnota's, -kaders en -regelingen op het gebied van cultuur in de komende jaren, zoals het beleidskader voor de Bibliotheek, het architectuurbeleid, de popvisie, het Cultuurplan en de regelingen voor projectsubsidies.

Cultuurplan 2021-2024

In het Cultuurplan ligt vast welke culturele organisaties in de jaren 2021-2024 kunnen rekenen op een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Naast de artistieke betekenis van de aanvragers is hun bijdrage aan de drie beleidsspeerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit een belangrijk criterium bij de beoordeling van hun plannen voor de periode 2021-2024.

Daarnaast kent de cultuursector met ingang van 2021

- een Impulsregeling voor organisaties met een tweejarig subsidie,
- een groep Intermediaire instellingen die ondersteunend zijn aan de cultuursector maar zelf geen artistiek-inhoudelijke taak hebben en
- een Rotterdamse Culturele Basis van acht grote culturele instellingen waarvan een grotere verantwoordelijkheid verwacht wordt voor de cultuursector zelf, voor de stedelijke vraagstukken en voor de drie beleidsthema's inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Ook deze organisaties ontvangen een meerjarig subsidie.

Herstel en transitie na de coronacrisis

De coronacrisis heeft laten zien dat de Rotterdamse cultuursector ondanks de harde klappen die zij kreeg, een enorme energie en veerkracht heeft om de Rotterdammers ondanks alle beperkingen toch te blijven voorzien van cultureel aanbod. Sinds het begin van de coronacrisis is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod. De culturele instellingen hebben onder moeilijke omstandigheden aanbod verzorgd waar Rotterdammers troost in vonden, bij konden verpozen en verbinding in konden vinden. Zij zijn ondanks alle beperkingen Rotterdam blijven voorzien van cultureel aanbod; en daarbij is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod.

Dat heeft ook de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam geconstateerd. Begin mei 2021 bracht de Denktank aanbevelingen aan het gemeentebestuur en de cultuursector uit. Voorop stond voor de Denktank dat de sector noodsteun dient te krijgen, zolang dat nodig is. Daarnaast zou de gemeente de sector moeten helpen om na het einde van de coronapandemie zo snel mogelijk te herstarten en een transitie mogelijk te maken naar meer weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht dan voor corona.

De Denktank is een initiatief uit de cultuursector zelf. De gemeente heeft dit initiatief omarmd en ondersteund. Mariëtte Hamer, onder andere voorzitter van de SER, was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen heeft de gemeente € 7,6 miljoen gereserveerd op de Cultuurbegroting.

Kunst en Cultuur in de gebieden

Om laagdrempelige gebiedsgerichte culturele activiteiten en evenementen te stimuleren is per 2021 de subsidieregeling Lokale Culturele Programmering gestart. LCP-coördinatoren verzorgen op basis van deze subsidieregeling de culturele programmering in elk van de veertien gebieden. Ook de activiteiten in de gebieden hebben zwaar geleden onder de coronamaatregelen. In het kader van de aanbevelingen van de Denktank New Deal Cultuur is een plan ontwikkeld om ook in de gebieden tot een snelle herstart van activiteiten te komen, zodra de maatregelen dat toelaten. Het plan bestaat uit ondersteuning van lokale initiatieven in hun herstart en activiteiten die het publiek (her)activeren.

Wat willen we bereiken

Het cultureel klimaat versterken

- Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met in het bijzonder ruimte voor nieuw, divers talent.
- Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.
- Zorgen voor een *breed* cultuuraanbod dat aansluit bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad zodat elke Rotterdammer iets van zijn gading kan vinden.
- De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Een van de speerpunten in het cultuurbeleid is het vergroten en verbreden van het publieksbereik; alle Rotterdammers moeten in de cultuursector iets van hun gading kunnen vinden.

Ook cultuureducatie past daarin: leerlingen van alle leeftijden maken als publiek en actief deelnemer kennis met diverse facetten van kunst en cultuur. De cultuursector draagt daarmee bovendien bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Wat gaan we daar voor doen

Het cultureel klimaat versterken

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, ontwikkelt de gemeente op een groot aantal facetten van het culturele leven beleid. Voor de uitvoering van dit beleid krijgt een aantal culturele organisaties meerjarige subsidies. Behalve subsidie in het kader van het Cultuurplan gaat het dan onder andere om de tweejarige Impulsregeling Cultuur. Daarnaast verleent de gemeente subsidies voor projecten, ondersteunt zij crowdfundingcampagnes en verleent zij via de landelijke organisatie Cultuur+Ondernemen laagrentende leningen. Een bijzondere vorm van subsidiëring is Pitcher Perfect010. Meer informatie hierover is te vinden op de [gemeentelijke website](#) en gerelateerde pagina's.

Cultuureducatie, mede gericht op de ontwikkeling van creatieve en 21ste-eeuwse vaardigheden, verdient een stevige positie in het geheel van het onderwijs. Daarom heeft het college voor cultuureducatie een indicator opgenomen in het collegeprogramma. Ook in 2022 blijft de gemeente werken aan de duurzame borging van cultuur in het onderwijs: in 2022 moet 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen zijn in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. Hoewel een aantal forse stappen gezet is, heeft corona scholen en culturele organisaties helaas op achterstand gezet.

Hoewel de coronacrisis ook op andere plannen van de cultuursector en de uitvoering van een aantal beleidsvoornemens een zware wissel heeft getrokken, voert de gemeente het in diverse nota's vastgestelde cultuurbeleid zoveel als mogelijk uit. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Beleidsvisie Creatieve Industrie, de Beleidsvisie Pop en de nota Rotterdam Architectuurstad. Daarnaast zijn de transitie van de cultuursector en de implementatie van de drie i's belangrijke aandachtsgebieden, maar ook het onderzoek naar de herinvoering van de Percentageregeling voor kunstopdrachten bij publieke bouwwerken en de inbreng van cultuur in gebiedsontwikkeling.

De coronacrisis heeft laten zien hoe belangrijk een sterk cultureel klimaat voor de stad is. Het heeft ook laten zien dat de sector staat te trappelen om een aantal ontwikkelingen uit het afgelopen jaar vast te houden en verder te ontwikkelen. Samenwerking binnen de cultuursector en met partijen daarbuiten en (digitale) innovatie zijn toegenomen en als uitvloeisel daarvan zijn ook nieuwe initiatieven ontstaan voor inclusiviteit, zoals manieren om

nieuwe publieksgroepen te bereiken en acties voor een inclusiever personeelsbeleid. Het zijn centrale thema's in de transitieaanbevelingen van de Denktank New Deal Cultuur, die bovendien voorstelt daarvoor andere vormen van financiële ondersteuning te onderzoeken om te komen tot een herziening van de relatie tussen cultuursector en overheid. De gemeente heeft die handschoen inmiddels opgepakt.

In het cultuurbeleid voor de komende jaren staan de i's van inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit centraal:

- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk; alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en meedoen.
- We geven ruimte aan nieuwe makers, creatieven en talenten en stimuleren een sterkere verbinding tussen deze nieuwe makers, creatieven en talenten enerzijds en de bestaande culturele organisaties anderzijds.
- We streven naar een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem in de stad dat de brede culturele sector intern verbindt en dat een stevige meerwaarde heeft voor vele andere sectoren.

Publieksbereik blijft ook in 2022 een van de belangrijkste onderdelen van het cultuurbeleid 2021-2024.

De beperkingen door corona hebben een zware wissel getrokken op de activiteiten en bezoekcapaciteit van de cultuursector. Het publieksbereik is in 2020 en 2021 minimaal geweest en het zal naar verwachting nog lang duren voordat er sprake is van volledig herstel. Tegelijk dienen zich door de toenemende ontwikkelingen rond bijvoorbeeld digitalisering mogelijkheden aan om cultuur ook op nieuwe manieren aan het publiek aan te bieden en om nieuwe publieksgroepen te interesseren voor cultuur.

De gemeente heeft in de uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024 uitgesproken dat de cultuursector de landelijke Governance Code Cultuur, de Code Inclusie en Diversiteit en de Fair Practice Code dient toe te passen. Voor de uitvoering van het beginsel van *fair pay* heeft de gemeente het cultuurplanbudget met ingang van 2021 verhoogd. Voor de versterking van diversiteit en inclusiviteit wordt een dashboard ontwikkeld, waarmee instellingen zelf hun voortgang zichtbaar kunnen maken. De wijze waarop de sector gevolg geeft aan de drie codes wordt de komende jaren gemonitord en waar nodig ondersteund.

Met ingang van 2021 kent de gemeente naast het vierjarige Cultuurplan de tweejarige Impulsregeling Cultuur voor jonge culturele organisaties uit Rotterdam die zich willen ontwikkelen en professionaliseren. De subsidie geldt voor zowel de ontwikkel- als de artistieke activiteiten en de aanvraag moet expliciteren welk ontwikkeldoel de organisatie heeft en hoe zij dat wil realiseren.

Daarnaast zijn acht culturele instellingen met een zekere draagkracht, ervaring en capaciteit ondergebracht in de zogeheten Rotterdamse Culturele Basis. Van hen wordt verwacht dat verantwoordelijkheid voor de sector als geheel nemen. Met behulp van deze instellingen wil de gemeente de cultuursector in staat stellen haar strategische rol in de stad verder te versterken. De instellingen in de Rotterdamse Culturele Basis kunnen gezien worden als strategische denktank bij het aanpakken van de stedelijke opgaven van Rotterdam. In de komende jaren zullen zij hun werkprogramma voor de periode 2021-2024 uitvoeren dat ze in samenspraak met de gemeente hebben ontwikkeld.

De intermediaire instellingen Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam, Cultuur Concreet (kunst en cultuur in de gebieden) en SKAR (werkruimtes voor de creatieve sector) hebben met ingang van 2021 een plaats buiten het Cultuurplan, vergelijkbaar met Rotterdam Festivals.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bij vergroten en verbreden van het publieksbereik gaat het zowel om het bezoek aan stedelijke culturele voorzieningen als musea en theaters, als om actieve deelname aan culturele activiteiten in de wijk, zoals zelf muziek maken en wijkfestivals. De gemeente stimuleert de organisatie van activiteiten, programma's en evenementen die aansluiten bij de vraag van de Rotterdammers. Het in 2018 begonnen onderzoek naar publieksbereik, waaraan alle meerjarig gesubsidieerde Rotterdamse culturele organisaties deelnemen, gaat door in de periode 2021-2024. Op basis van de ervaringen tot nog toe en aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam zijn verbeteringen in het proces en de definiëring van de publieksgroepen aangebracht. Focusgroepen in de cultuurdeelname zijn de komende jaren de Wijkgerichte Vrijtijdgenieters en de Stedelijke Toekomstbouwers ([Rotterdam Festivals, De Rotterdamse culturele doelgroepen](#)).

Om alle kinderen de kans te geven met cultuur in aanraking te komen, blijft de gemeente inzetten op cultuuronderwijs met (professionele) docenten op alle Rotterdamse scholen. Het streven is dat alle basisschoolleerlingen in Rotterdam in 2022 kwalitatief goede cultuureducatie krijgen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs.

In het lopende coalitieakkoord is voor cultuureducatie als indicator opgenomen dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. In 2020 is het streefcijfer van 22% gehaald: 23% van de scholen is ondanks de coronabeperkingen inmiddels een of meer niveaus gestegen. Of dat percentage ook in 2021 gehaald wordt, is in het derde kwartaal van 2022 bekend. Door de sluiting van de scholen in de eerste maanden van 2021 is veel cultuureducatie onder druk komen te staan.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
In 2022 is dertig procent van de basisscholen een of meer niveaus gestegen in het Rotterdamse Cultuureducatie Model*.	Streefwaarde	N.v.t.	15%	22%	28%	30%	
	Realisatie	N.v.t.	18%	23%			

* Bij deze streefgetallen dient aangemerkt te worden dat ze mede afhankelijk zijn van landelijke subsidieregelingen en bijvoorbeeld hoe de dagprogrammering op Zuid wordt ingericht en aangestuurd vanuit de Onderwijssector.

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is opgenomen dat de gemeente wil dat alle kinderen cultuureducatie krijgen. Omdat cultuureducatie opgenomen is in de kerndoelen en eindtermen van het onderwijs, heeft de gemeente deze indicator geformuleerd. Deze stijging toont aan dat de kwaliteit van cultuureducatie is gestegen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs, een noodzakelijkheid voor goede cultuureducatie voor alle Rotterdamse kinderen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.437	1.493	176	276	176	176
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.046	1.360	0	100	0	0
Overige opbrengsten derden	391	43	176	176	176	176
Overige baten	0	90	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	92.079	118.620	91.152	91.301	89.340	85.346
Apparaatslasten	2.314	2.441	2.462	2.435	2.435	2.435
Inhuur	88	135	113	113	113	113
Overige apparaatslasten	38	69	70	50	50	50
Personeel	2.189	2.238	2.278	2.272	2.272	2.272
Intern resultaat	-407	198	371	473	473	473
Intern resultaat	-407	198	371	473	473	473
Programmalasten	90.171	115.981	88.320	88.393	86.433	82.438
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.768	12.385	636	254	-948	-914
Overige programmalasten	90	94	97	97	97	97
Subsidies en inkomensoverdrachten	84.313	103.502	87.588	88.042	87.284	83.255
Saldo voor vpb en reserveringen	-90.642	-117.127	-90.976	-91.025	-89.165	-85.170
Saldo voor reserveringen	-90.642	-117.127	-90.976	-91.025	-89.165	-85.170
Reserves	-5.979	18.195	0	1.000	0	0
Onttrekking reserves	7.771	13.295	0	1.000	0	0
Toevoeging reserves	13.750	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	4.900	0	0	0	0
Saldo	-96.622	-98.932	-90.976	-90.025	-89.165	-85.170

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 78.864	- 79.059	- 78.892	- 78.823	- 78.823		
Omissieregeling 2019	- 77.821	- 78.008	- 77.807	- 77.739	- 77.739		

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 78.817	- 80.853	- 79.505	- 79.436	- 79.436	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 79.869	- 91.171	- 79.092	- 78.502	- 77.621	
10-maandsrapportage 2019	- 79.453	- 91.171	- 79.092	- 78.502	- 77.621	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 78.517					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 107.145	- 79.092	- 78.502	- 77.621	- 77.621
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 103.067	- 89.825	- 86.518	- 85.628	- 85.800
10-maandsrapportage 2020		- 102.417	- 89.825	- 86.518	- 85.628	- 85.800
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 96.622				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 102.279	- 89.568	- 88.907	- 87.492 - 83.586
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 98.932	- 90.976	- 90.025	- 89.165 - 85.170
10-maandsrapportage 2021			- 98.932	- 90.976	- 90.025	- 89.165 - 85.170

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur Rotterdam 2021](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Film- en Mediavisie 2019-2022](#)
- [Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen en de creatieve industrie behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, film- en mediabeleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Media

Pagina 41

Media

Meer film-, tv- en mediaproducties afkomstig van Rotterdamse makers en die Rotterdam, het verhaal van de stad tonen.

Het ontwikkelen van een toekomstbestendige mediasector die zich graag in Rotterdam vestigt, zich voor lange tijd aan de stad committeert en hier ook graag investeert.

Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

Voortgang 2021

Rotterdam heeft zich in 2020 en 2021 ingezet voor een optimaal film- en mediaklimaat. Binnen de geldende coronamaatregelen zijn (film)opnames zoveel als mogelijk doorgegaan. Dat gold ook voor bijna alle filmfestivals, waaronder de jubileumeditie van het IFFR. Voor het ondersteunen van de mediasector is een specifieke corona-subsidieronde van de Mediaregeling uitgevoerd.

Het Eurovisie Songfestival heeft veel media-aandacht voor de stad opgeleverd. Een miljoenenpubliek kon genieten van Rotterdam, de optredens en de vele (media)producties.

Het Rotterdam Film & Media Office werkt nauw samen met partners uit de stad, de film- en mediasector en nationale partners zoals het Nederlands Filmfonds, de nationale Film Commissioner en de Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie om het film- en mediaklimaat te versterken.

Via [de webpagina van het Film- & Media Office](#) is de sector geïnformeerd over de geldende coronamaatregelen en ondersteuningsmogelijkheden van bijvoorbeeld het Rijk. Rotterdam heeft naast de noodsteun voor de cultuursector en de generieke steunregelingen, geen specifieke ondersteuningsmogelijkheden voor de film- en mediasector.

Bibliotheek Rotterdam is sinds het late voorjaar van 2021 weer geopend voor publiek. Dat is niet alleen positief voor de informatiefunctie van de bibliotheek maar ook voor de sociale functie ervan. Bezoekers kunnen, met de 1,5-metermaatregel indachtig, weer leren en werken en elkaar ontmoeten in de bibliotheek.

In 2021 wordt gestart met de selectie van een architect die het voorlopig ontwerp opstelt voor de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek, inclusief fietsparkeervoorziening en buitenruimte. Naar verwachting zal Rotterdam bij uitvoering van het ontwerp in 2028 beschikken over een nieuwe centrale bibliotheek die klaar is voor de toekomst, een visitekaartje is voor de stad, een huiskamer voor alle Rotterdammers en een voorbeeld voor de bibliotheekwereld.

Ontwikkelingen 2022-2025

Rotterdamse Cultuurvisie

In de [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#) geeft de gemeente de uitgangspunten aan voor het cultuurbeleid op langere termijn. Centraal in het beleid staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Rotterdam maakt zich sterk voor een culturele sector waarin voor iedere Rotterdammer zonder onderscheid een plek is, als bezoeker, als personeel of als maker. Nieuw aanbod en nieuwe genres krijgen de ruimte. Intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid zijn kernbegrippen.

De centrale thema's voor het cultuurbeleid voor de langere termijn zijn leidend in alle beleidsnota's, -kaders en -regelingen op het gebied van cultuur in de komende jaren, zoals het beleidskader voor de Bibliotheek, het architectuurbeleid, de popvisie, het Cultuurplan en de regelingen voor projectsubsidies.

Cultuurplan 2021-2024

In het Cultuurplan ligt vast welke culturele organisaties in de jaren 2021-2024 kunnen rekenen op een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Naast de artistieke betekenis van de aanvragers is hun bijdrage aan de drie beleidsspeerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit een belangrijk criterium bij de beoordeling van hun plannen voor de periode 2021-2024.

Daarnaast kent de cultuursector met ingang van 2021

- een Impulsregeling voor organisaties met een tweejarig subsidie,
- een groep Intermediaire instellingen die ondersteunend zijn aan de cultuursector maar zelf geen artistiek-inhoudelijke taak hebben en
- een Rotterdamse Culturele Basis van acht grote culturele instellingen waarvan een grotere verantwoordelijkheid verwacht wordt voor de cultuursector zelf, voor de stedelijke vraagstukken en voor de drie beleidsthema's inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Ook deze organisaties ontvangen een meerjarig subsidie.

Herstel en transitie na de coronacrisis

De coronacrisis heeft laten zien dat de Rotterdamse cultuursector ondanks de harde klappen die zij kreeg, een enorme energie en veerkracht heeft om de Rotterdammers ondanks alle beperkingen toch te blijven voorzien van cultureel aanbod. Sinds het begin van de coronacrisis is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod. De culturele instellingen hebben onder moeilijke omstandigheden aanbod verzorgd waar Rotterdammers troost in vonden, bij konden verpozen en verbinding in konden vinden. Zij zijn ondanks alle beperkingen Rotterdam blijven voorzien van cultureel aanbod; en daarbij is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod.

Dat heeft ook de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam geconstateerd. Begin mei 2021 bracht de Denktank aanbevelingen aan het gemeentebestuur en de cultuursector uit. Voorop stond voor de Denktank dat de sector noodsteun dient te krijgen, zolang dat nodig is. Daarnaast zou de gemeente de sector moeten helpen om na het einde van de coronapandemie zo snel mogelijk te herstarten en een transitie mogelijk te maken naar meer weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht dan voor corona.

De Denktank is een initiatief uit de cultuursector zelf. De gemeente heeft dit initiatief omarmd en ondersteund. Mariëtte Hamer, onder andere voorzitter van de SER, was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen heeft de gemeente € 7,6 miljoen gereserveerd op de Cultuurbegroting.

Film, Media en Bibliotheek

Rotterdam blijft inzetten op het versterken van het Rotterdamse film- en mediaklimaat. De basis is de Film- en Mediavisie (2019). Het Rotterdam Film Media Office (RFMO) is het centrale aanspreekpunt voor makers en voor lokale, nationale en internationale organisaties.

Voor makers ligt de focus op het faciliteren van het toenemende aantal draaidagen en het informeren over (ondersteunings)mogelijkheden. Voor Rotterdamse film- en media-instellingen ligt de focus op innovatie, interconnectiviteit en inclusiviteit.

In 2023 gaat een nieuwe concessieperiode voor de lokale omroep in.

Het voornemen de Centrale Bibliotheek ingrijpend te vernieuwen is in 2021 verder uitgewerkt. Een architect wordt geselecteerd die het voorlopig ontwerp opstelt. In 2028 opent de nieuwe centrale bibliotheek naar verwachting haar deuren.

Wat willen we bereiken

Wat gaan we daar voor doen

- Zorgen dat met één centraal aanspreekpunt en de regeling voor film en media het Rotterdamse film- en mediaklimaat versterkt wordt en in het bijzonder de productie van film- en media van hoge kwaliteit toeneemt, zodat de verhalen van de stad en haar bewoners getoond worden.

- Ontwikkelen van een evaluatie-instrumentarium waarin de bovenstaande doelen zowel kwalitatief als kwantitatief gewogen kunnen worden, in samenwerking met (inter)nationale partijen, zoals het Nederlands Filmfonds, het IFFR, de NPO, Cinecrowd, etc.
- Zorgen dat de stad beschikt over een eigentijdse openbare bibliotheekvoorziening met vestigingen op een groot aantal plaatsen in de stad.
- Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

Met de Film- en Mediavisie wil de gemeente een kwalitatieve toename van film- en mediaproducties realiseren die Rotterdam en de verhalen van de stad en haar bewoners tonen. Rotterdam wil een toekomstbestendige mediasector realiseren die de bewoners informeert en inspireert, en die ertoe bijdraagt dat Rotterdammers mediacompetent zijn.

In een breder perspectief wil het college bereiken dat alle Rotterdammers met zo min mogelijk belemmeringen toegang hebben tot informatie, kennis, taal en cultuur via diverse media.

Voor Bibliotheek Rotterdam is het beleid een goede spreiding van voorzieningen over de stad te hebben. Bibliotheek Rotterdam blijft zich hiervoor, binnen de beschikbare middelen, inzetten. Het besluit tot ingrijpende verbouwing van de Centrale bibliotheek wordt in 2022 geconcretiseerd. Na bijna veertig jaar te zijn gebruikt als één van de drukst bezochte culturele voorzieningen, is het gebouw toe aan vernieuwing, zodat het weer volledig kan voldoen aan de functies van een moderne bibliotheek. Bibliotheek Rotterdam speelt een belangrijke rol bij het vergroten van de kansengelijkheid voor Rotterdamse kinderen en jongeren, binnen en buiten het onderwijs, o.a. door bij te dragen aan het verminderen van laaggeletterdheid. Ook richt Bibliotheek Rotterdam zich op het behouden en vergroten van de (digitale) zelfredzaamheid van ouderen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Media	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	1	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	21.478	21.384	21.835	21.839	21.864	21.864
Apparaatslasten	492	519	522	514	514	514
Inhuur	18	27	21	21	21	21
Overige apparaatslasten	6	16	17	12	12	12
Personeel	468	476	484	482	482	482
Intern resultaat	234	-25	-26	-26	-26	-26

Intern resultaat	234	-25	-26	-26	-26	-26
Programmalasten	20.752	20.890	21.339	21.350	21.375	21.375
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	107	-5	-24	-13	12	12
Subsidies en inkomensoverdrachten	20.646	20.895	21.363	21.363	21.363	21.363
Saldo voor vpb en reserveringen	-21.477	-21.384	-21.835	-21.839	-21.864	-21.864
Saldo voor reserveringen	-21.477	-21.384	-21.835	-21.839	-21.864	-21.864
Reserves	-14	340	0	0	0	0
Onttrekking reserves	286	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	300	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	340	0	0	0	0
Saldo	-21.491	-21.044	-21.835	-21.839	-21.864	-21.864

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 20.352	- 20.352	- 20.352	- 20.352	- 20.352		
Omissieregeling 2019	- 20.866	- 20.871	- 20.871	- 20.871	- 20.871		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 21.337	- 20.893	- 20.893	- 20.893	- 20.893		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 21.333	- 21.191	- 21.189	- 21.187	- 21.139		
10-maandsrapportage 2019	- 21.333	- 21.191	- 21.189	- 21.187	- 21.139		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 21.003						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 21.632	- 21.189	- 21.187	- 21.139	- 21.139	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 21.930	- 21.436	- 21.435	- 21.386	- 21.386	
10-maandsrapportage 2020		- 21.930	- 21.436	- 21.435	- 21.386	- 21.386	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 21.491					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 21.389	- 21.381	- 21.345	- 21.370	- 21.370
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 21.044	- 21.835	- 21.839	- 21.864	- 21.864
10-maandsrapportage 2021			- 21.044	- 21.835	- 21.839	- 21.864	- 21.864

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur Rotterdam 2021](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Film- en Mediavisie 2019-2022](#)
- [Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen, de creatieve industrie en het beleidsveld Toerisme behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, toeristisch beleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Tot het taakveld Media behoren:

- de Bibliotheek Rotterdam
- de lokale omroep en mediaregeling
- film-, tv- en mediaproducties, inclusief bijbehorende (culturele) infrastructuur
- de lokale pers en informatievoorziening, voor zover behorend tot de gemeentelijke bevoegdheid

Musea - Cultuur

Het cultureel klimaat versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen.

Voortgang 2021

Pas begin juni 2021 hebben de musea hun deuren onder voorwaarden weer mogen heropenen voor het publiek. Voor de musea betekent dit ook in 2021 aanmerkelijk minder bezoekers dan gepland. Zij zullen naar verwachting een deel van de prestatieafspraken ook in 2021 niet kunnen realiseren. Hoewel de subsidie wordt gecontinueerd, zullen de musea door o.a. lagere eigen inkomsten aanzienlijke financiële schade leiden. Om te voorkomen dat belangrijke culturele organisaties door de coronacrisis verdwijnen heeft de gemeente in september 2021 opnieuw besloten tot noodsteun voor de culturele en creatieve sector. De regeling loopt van mei tot en met december 2021. Met de regeling wil de gemeente voorkomen dat belangrijke culturele organisaties, zoals de Rotterdamse musea, door de coronacrisis verdwijnen. De hoop is dat deze ronde noodsteun voldoende is om de cruciaal geachte culturele infrastructuur in de stad tot het eind van de coronacrisis in stand te houden.

Het onderwijs is weer open. De gemeentelijke cultuureducatieprogramma's zijn weer herstart. Ondanks de coronacrisis en de sluiting van de scholen is het streefpercentage van de college-indicator gehaald dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. In 2020 was 23% van de scholen een of meer niveaus gestegen bij een streefpercentage van 22%.

Ontwikkelingen 2022-2025

Rotterdamse Cultuurvisie

In de [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#) geeft de gemeente de uitgangspunten aan voor het cultuurbeleid op langere termijn. Centraal in het beleid staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Rotterdam maakt zich sterk voor een culturele sector waarin voor iedere Rotterdammer zonder onderscheid een plek is, als bezoeker, als personeel of als maker. Nieuw aanbod en nieuwe genres krijgen de ruimte. Intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid zijn kernbegrippen.

De centrale thema's voor het cultuurbeleid voor de langere termijn zijn leidend in alle beleidsnota's, -kaders en -regelingen op het gebied van cultuur in de komende jaren, zoals het beleidskader voor de Bibliotheek, het architectuurbeleid, de popvisie, het Cultuurplan en de regelingen voor projectsubsidies.

Cultuurplan 2021-2024

In het Cultuurplan ligt vast welke culturele organisaties in de jaren 2021-2024 kunnen rekenen op een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Naast de artistieke betekenis van de aanvragers is hun bijdrage aan de drie beleidsspeerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit een belangrijk criterium bij de beoordeling van hun plannen voor de periode 2021-2024.

Daarnaast kent de cultuursector met ingang van 2021

- een Impulsregeling voor organisaties met een tweejarig subsidie,
- een groep Intermediaire instellingen die ondersteunend zijn aan de cultuursector maar zelf geen artistiek-inhoudelijke taak hebben en
- een Rotterdamse Culturele Basis van acht grote culturele instellingen waarvan een grotere verantwoordelijkheid verwacht wordt voor de cultuursector zelf, voor de stedelijke vraagstukken en voor de drie beleidsthema's inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Ook deze organisaties ontvangen een meerjarig subsidie.

Herstel en transitie na de coronacrisis

De coronacrisis heeft laten zien dat de Rotterdamse cultuursector ondanks de harde klappen die zij kreeg, een enorme energie en veerkracht heeft om de Rotterdammers ondanks alle beperkingen toch te blijven voorzien van cultureel aanbod. Sinds het begin van de coronacrisis is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod. De culturele instellingen hebben onder moeilijke omstandigheden aanbod verzorgd waar Rotterdammers troost in vonden, bij konden verpozen en verbinding in konden vinden. Zij zijn ondanks alle beperkingen Rotterdam blijven voorzien van cultureel aanbod; en daarbij is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod.

Dat heeft ook de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam geconstateerd. Begin mei 2021 bracht de Denktank aanbevelingen aan het gemeentebestuur en de cultuursector uit. Voorop stond voor de Denktank dat de sector noodsteun dient te krijgen, zolang dat nodig is. Daarnaast zou de gemeente de sector moeten helpen om na het einde van de coronapandemie zo snel mogelijk te herstarten en een transitie mogelijk te maken naar meer weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht dan voor corona.

De Denktank is een initiatief uit de cultuursector zelf. De gemeente heeft dit initiatief omarmd en ondersteund. Mariëtte Hamer, onder andere voorzitter van de SER, was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen heeft de gemeente € 7,6 miljoen gereserveerd op de Cultuurbegroting.

Renovatie Museum Boijmans Van Beuningen

De gemeente is eigenaar van het gebouw van Museum Boijmans van Beuningen en grotendeels eigenaar van de collectie van het museum. Onder andere wegens de aanwezigheid van asbest is het museum in 2019 gesloten voor een ingrijpende renovatie. De ambities van het museum zijn niet te realiseren met de (huidige) beschikbare middelen en binnen de gestelde tijd maar het gemeentebestuur vindt een ambitieuze renovatie in combinatie met een kwaliteitsimpuls voor het Museumpark in meerdere opzichten wenselijk voor de stad. In opdracht van de

gemeenteraad onderzoekt het college de haalbaarheid van ambitieuze renovatie in combinatie met een kwaliteitsimpuls voor het Museumpark. Eind 2021 neemt de gemeenteraad daarover een besluit. De heropening van het museum is gepland voor begin 2028.

Stadsmuseale functie

Eind 2020 heeft het gemeentebestuur naar aanleiding van het advies van de RRKC besloten de subsidie aan Museum Rotterdam te verlagen. De activiteiten van Museum Rotterdam zijn als gevolg daarvan per 2021 beperkt tot openstelling van Museum '40-'45 en het beheren van de collectie. De locatie van het museum in het Timmerhuis is gesloten. Een kwartiermaker en een stadscurator werken in samenwerking met Museum Rotterdam en in opdracht van de gemeente aan een visie en een programmaplan voor een nieuwe stadsmuseale functie, ook wat betreft organisatie, huisvesting en financiën. De periode tot en met 2024 zal in het teken staan van experimenteren met nieuwe vormen van programmering en nieuwe samenwerkingsverbanden. Ondertussen zullen stappen worden gezet om te komen tot een definitieve vorm voor de stadsmuseale functie in Rotterdam.

Wat willen we bereiken

Het cultureel klimaat versterken

- Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met in het bijzonder ruimte voor nieuw, divers talent.
- Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.
- Zorgen voor een *breed* cultuuraanbod dat aansluit bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad zodat elke Rotterdammer iets van zijn gading kan vinden.
- De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Een van de speerpunten in het cultuurbeleid is het vergroten en verbreden van het publieksbereik; alle Rotterdammers moeten in de cultuursector iets van hun gading kunnen vinden.

Ook cultuureducatie past daarin: leerlingen van alle leeftijden maken als publiek en actief deelnemer kennis met diverse facetten van kunst en cultuur. De cultuursector draagt daarmee bovendien bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Wat gaan we daar voor doen

Het cultureel klimaat versterken

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, ontwikkelt de gemeente op een groot aantal facetten van het culturele leven beleid. Voor de uitvoering van dit beleid krijgt een aantal culturele organisaties meerjarige subsidies. Behalve subsidie in het kader van het Cultuurplan gaat het dan onder andere om de tweejarige Impulsregeling Cultuur. Daarnaast verleent de gemeente subsidies voor projecten, ondersteunt zij crowdfundingcampagnes en verleent zij via de landelijke organisatie Cultuur+Ondernemen laagrentende leningen. Een bijzondere vorm van subsidiëring is Pitcher Perfect010. Meer informatie hierover is te vinden op de [gemeentelijke website](#) en gerelateerde pagina's.

Cultuureducatie, mede gericht op de ontwikkeling van creatieve en 21ste-eeuwse vaardigheden, verdient een stevige positie in het geheel van het onderwijs. Daarom heeft het college voor cultuureducatie een indicator opgenomen in het collegeprogramma. Ook in 2022 blijft de gemeente werken aan de duurzame borging van cultuur in het onderwijs: in 2022 moet 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen zijn in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. Hoewel een aantal forse stappen gezet is, heeft corona scholen en culturele organisaties helaas op achterstand gezet.

Hoewel de coronacrisis ook op andere plannen van de cultuursector en de uitvoering van een aantal beleidsvoornemens een zware wissel heeft getrokken, voert de gemeente het in diverse nota's vastgestelde cultuurbeleid zoveel als mogelijk uit. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Beleidsvisie Creatieve Industrie, de Beleidsvisie Pop en de nota Rotterdam Architectuurstad. Daarnaast zijn de transitie van de cultuursector en de implementatie van de drie i's belangrijke aandachtsgebieden, maar ook het onderzoek naar de herinvoering van de Percentageregeling voor kunstopdrachten bij publieke bouwwerken en de inbreng van cultuur in gebiedsontwikkeling.

De coronacrisis heeft laten zien hoe belangrijk een sterk cultureel klimaat voor de stad is. Het heeft ook laten zien dat de sector staat te trappelen om een aantal ontwikkelingen uit het afgelopen jaar vast te houden en verder te ontwikkelen. Samenwerking binnen de cultuursector en met partijen daarbuiten en (digitale) innovatie zijn toegenomen en als uitvloeisel daarvan zijn ook nieuwe initiatieven ontstaan voor inclusiviteit, zoals manieren om nieuwe publieksgroepen te bereiken en acties voor een inclusiever personeelsbeleid. Het zijn centrale thema's in de transitieaanbevelingen van de Denktank New Deal Cultuur, die bovendien voorstelt daarvoor andere vormen van financiële ondersteuning te onderzoeken om te komen tot een herziening van de relatie tussen cultuursector en overheid. De gemeente heeft die handschoen inmiddels opgepakt.

In het cultuurbeleid voor de komende jaren staan de i's van inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit centraal:

- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk; alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en meedoen.
- We geven ruimte aan nieuwe makers, creatieven en talenten en stimuleren een sterkere verbinding tussen deze nieuwe makers, creatieven en talenten enerzijds en de bestaande culturele organisaties anderzijds.

- We streven naar een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem in de stad dat de brede culturele sector intern verbindt en dat een stevige meerwaarde heeft voor vele andere sectoren.

Publieksbereik blijft ook in 2022 een van de belangrijkste onderdelen van het cultuurbeleid 2021-2024.

De beperkingen door corona hebben een zware wissel getrokken op de activiteiten en bezoekcapaciteit van de cultuursector. Het publieksbereik is in 2020 en 2021 minimaal geweest en het zal naar verwachting nog lang duren voordat er sprake is van volledig herstel. Tegelijk dienen zich door de toenemende ontwikkelingen rond bijvoorbeeld digitalisering mogelijkheden aan om cultuur ook op nieuwe manieren aan het publiek aan te bieden en om nieuwe publieksgroepen te interesseren voor cultuur.

De gemeente heeft in de uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024 uitgesproken dat de cultuursector de landelijke Governance Code Cultuur, de Code Inclusie en Diversiteit en de Fair Practice Code dient toe te passen. Voor de uitvoering van het beginsel van *fair pay* heeft de gemeente het cultuurplanbudget met ingang van 2021 verhoogd. Voor de versterking van diversiteit en inclusiviteit wordt een dashboard ontwikkeld, waarmee instellingen zelf hun voortgang zichtbaar kunnen maken. De wijze waarop de sector gevolg geeft aan de drie codes wordt de komende jaren gemonitord en waar nodig ondersteund.

Met ingang van 2021 kent de gemeente naast het vierjarige Cultuurplan de tweejarige Impulsregeling Cultuur voor jonge culturele organisaties uit Rotterdam die zich willen ontwikkelen en professionaliseren. De subsidie geldt voor zowel de ontwikkel- als de artistieke activiteiten en de aanvraag moet expliciteren welk ontwikkeldoel de organisatie heeft en hoe zij dat wil realiseren.

Daarnaast zijn acht culturele instellingen met een zekere draagkracht, ervaring en capaciteit ondergebracht in de zogeheten Rotterdamse Culturele Basis. Van hen wordt verwacht dat verantwoordelijkheid voor de sector als geheel nemen. Met behulp van deze instellingen wil de gemeente de cultuursector in staat stellen haar strategische rol in de stad verder te versterken. De instellingen in de Rotterdamse Culturele Basis kunnen gezien worden als strategische denktank bij het aanpakken van de stedelijke opgaven van Rotterdam. In de komende jaren zullen zij hun werkprogramma voor de periode 2021-2024 uitvoeren dat ze in samenspraak met de gemeente hebben ontwikkeld.

De intermediaire instellingen Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam, Cultuur Concreet (kunst en cultuur in de gebieden) en SKAR (werkruimtes voor de creatieve sector) hebben met ingang van 2021 een plaats buiten het Cultuurplan, vergelijkbaar met Rotterdam Festivals.

Op het terrein van musea verwacht het gemeentebestuur in de periode 2021-2024 enkele belangrijke ontwikkelingen die inmiddels zijn gestart:

- Ingrijpende renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen. Door deze renovatie zal het museum bouwkundig en museaal weer voldoen aan de wettelijke en functionele eisen.

- Ontwikkeling van een iconische Cultuurcampus op Rotterdam-Zuid waar onderwijs, cultuur en toerisme op een unieke wijze samenkomen en waar de deelnemende partijen in verbinding met de bewoners, studenten, kunstenaars, ondernemers en onderzoekers aandacht besteden aan het ontplooiën van talent en het vormgeven van de toekomst van de stad.
- Ingebruikneming van Depot Boijmans Van Beuningen.
- Herontwikkeling van de stadsmuseale functie.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bij vergroten en verbreden van het publieksbereik gaat het zowel om het bezoek aan stedelijke culturele voorzieningen als musea en theaters, als om actieve deelname aan culturele activiteiten in de wijk, zoals zelf muziek maken en wijkfestivals. De gemeente stimuleert de organisatie van activiteiten, programma's en evenementen die aansluiten bij de vraag van de Rotterdammers. Het in 2018 begonnen onderzoek naar publieksbereik, waaraan alle meerjarig gesubsidieerde Rotterdamse culturele organisaties deelnemen, gaat door in de periode 2021-2024. Op basis van de ervaringen tot nog toe en aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam zijn verbeteringen in het proces en de definiëring van de publieksgroepen aangebracht. Focusgroepen in de cultuurdeelname zijn de komende jaren de Wijkgerichte Vrijtijdgenieters en de Stedelijke Toekomstbouwers ([Rotterdam Festivals. De Rotterdamse culturele doelgroepen](#)).

Om alle kinderen de kans te geven met cultuur in aanraking te komen, blijft de gemeente inzetten op cultuuronderwijs met (professionele) docenten op alle Rotterdamse scholen. Het streven is dat alle basisschoolleerlingen in Rotterdam in 2022 kwalitatief goede cultuureducatie krijgen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs.

In het lopende coalitieakkoord is voor cultuureducatie als indicator opgenomen dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. In 2020 is het streefcijfer van 22% gehaald: 23% van de scholen is ondanks de coronabeperkingen inmiddels een of meer niveaus gestegen. Of dat percentage ook in 2021 gehaald wordt, is in het derde kwartaal van 2022 bekend. Door de sluiting van de scholen in de eerste maanden van 2021 is veel cultuureducatie onder druk komen te staan.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Musea - Cultuur

Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
2020	2021	2022	2023	2024	2025

Baten exclusief reserves	2	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	34.217	33.678	33.224	33.228	33.530	35.258
Apparaatslasten	738	778	782	772	772	772
Inhuur	27	40	31	31	31	31
Overige apparaatslasten	9	24	25	17	17	17
Personeel	701	714	726	724	724	724
Intern resultaat	16	-43	-44	-44	-44	-44
Intern resultaat	16	-43	-44	-44	-44	-44
Programmalasten	33.462	32.943	32.485	32.501	32.802	34.531
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	822	1.023	226	241	542	542
Subsidies en inkomensoverdrachten	32.640	31.920	32.260	32.260	32.260	33.988
Saldo voor vpb en reserveringen	-34.215	-33.678	-33.224	-33.228	-33.530	-35.258
Saldo voor reserveringen	-34.215	-33.678	-33.224	-33.228	-33.530	-35.258
Reserves	-3.078	230	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.564	230	0	0	0	0
Toevoeging reserves	5.642	0	0	0	0	0
Saldo	-37.293	-33.448	-33.224	-33.228	-33.530	-35.258

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 29.873	- 31.873	- 32.128	- 32.128	- 32.128		
Omissieregeling 2019	- 30.644	- 32.652	- 32.907	- 32.907	- 32.907		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 32.883	- 33.485	- 33.739	- 33.193	- 33.193		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 32.013	- 33.914	- 34.166	- 33.617	- 33.545		
10-maandsrapportage 2019	- 32.013	- 33.914	- 34.166	- 33.617	- 33.545		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 32.106						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 34.852	- 34.166	- 33.617	- 33.545	- 33.545	

Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 37.551	- 34.572	- 34.024	- 33.951	- 34.201	
10-maandsrapportage 2020	- 37.551	- 34.572	- 34.024	- 33.951	- 34.201	
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 37.293					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 33.455	- 32.536	- 32.482	- 32.775	- 34.466
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 33.448	- 33.224	- 33.228	- 33.530	- 35.258
10-maandsrapportage 2021		- 33.448	- 33.224	- 33.228	- 33.530	- 35.258

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur Rotterdam 2021](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Film- en Mediavisie 2019-2022](#)
- [Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen en de creatieve industrie behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, film- en mediabeleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Pagina 43

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding.

Voortgang 2021

De stichting Natuurstad beheert acht kinderboerderijen en verschillende educatieve tuinen in de stad. Natuurstad verzorgt educatieve natuurlessen en schooltuinieren voor meer dan 90% van de basisscholen. De locaties zijn vanaf begin 2021 voor een bepaalde periode (gedeeltelijk) dicht gebleven op grond van de coronamaatregelen. Er zijn wel online lessen uitgevoerd voor de basisscholen. De overige aanbieders van NME-activiteiten hebben ook gevolgen ondervonden van de coronamaatregelen. Locaties als de natuurspeeltuin Speeldernis en Diergaarde Blijdorp zijn vanaf begin 2021 voor een bepaalde periode (gedeeltelijk) dicht gebleven. Voor de realisatie van een dierenasiel in Rotterdam zijn in samenwerking met partners slagen gemaakt met de gewenste invulling hiervan. De overeenkomst dierenopvang over de uitvoering van de wettelijke taak liep 1 januari 2021 af, maar de nieuwe overeenkomst kon nog niet worden afgerond omdat planvorming van het dierenasiel nog niet afgerond was. Er is daarom met een overbruggingsovereenkomst gezorgd voor de continuïteit voor de uitvoering van onze wettelijke taak. Er is en start gemaakt met het opstellen van een nieuwe visie op natuur- en milieueducatie. De ontwikkelingen van de afgelopen periode, de landelijke ontwikkelingen en de opgedane ervaringen worden gebruikt om de uitgangspunten voor de komende jaren te formuleren in een nieuwe Visie Natuureducatie 2022+. Voor het opstellen van de visie zijn de eerste gesprekken met uitvoeringsorganisaties, landelijke en lokale experts en gemeentelijke collega's gevoerd.

In 2020 zijn Groenmakelaar (GM) en Groenloket (GL) gestart. In 2021 zijn we bezig verder te werken aan in- en externe bekendheid.

In juli 2020 is de notitie “Speeltuinen, een stap naar de toekomst” vastgesteld. De notitie bevat een visie en actieprogramma voor vitale en toekomstbestendige speeltuinverenigingen. Deze notitie wordt in het eerste halfjaar 2021 uitgewerkt in een Uitvoeringsplan. Belangrijke onderdelen hierin zijn het stimuleren van de vernieuwing van speeltuinen in de richting van ruimere openstelling en intensiever en multifunctioneel gebruik. Voor de niet-vitale speeltuinen wordt een goede oplossing voor de toekomst gezocht. De speeltuinen zijn op grond van de coronamaatregelen vanaf begin 2021 enkele weken gesloten geweest. Na de versoepelingen van de maatregelen zijn de speeltuinen weer opengegaan, in eerste instantie alleen voor het buiten spelen.

Een concept Uitvoeringsprogramma Speeltuinverenigingen is in juli 2021 voor advies aan de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités gestuurd en ook aan de speeltuinen gestuurd met het aanbod van een gesprek over het programma. Het bijgestelde Uitvoeringsprogramma wordt in oktober 2021 vastgesteld en aan de raad gestuurd.

Alle 32 Rotterdamse scoutingverenigingen zijn beperkt open geweest, voor zover de coronamaatregelen dit toelieten. Scoutingverenigingen hebben door de coronabeperkingen inkomsten misgelopen. Activiteiten voor kinderen (onder de 18 jaar) konden buiten georganiseerd worden. Activiteiten voor oudere leden en/of die binnen plaats vonden konden niet doorgaan. Organiseren (online) scoutingcafé door Rotterdam Sportsupport.

Ontwikkelingen 2022-2025

De verzelfstandiging van de uitvoerende activiteiten op het gebied van de Natuur- en Milieueducatie naar de stichting Natuurstad Rotterdam vormt aanleiding voor een actualisering en vernieuwing van het beleid op het gebied van de Natuur- en Milieueducatie. De toekomstige richting van het beleid wordt vastgelegd in een visie met een uitvoeringsprogramma. Voor het actualiseren van het beleid gebruiken we de beschikbare data uit onderzoek en betrekken we de relevante partijen op stedelijk- en op wijkniveau. De voorbereidingen om te komen tot de realisatie van een dierenasiel zijn in gang gezet. De uitkomsten hiervan bepalen het vervolg van het project.

- Investeren in een sterk team ambtenaren achter de Groenmakelaar, waarin clusters en programma's vertegenwoordigd zijn. Dit team zorgt ervoor dat tijdig het juiste antwoord op groene vragen wordt gegeven. Er wordt (in pilots) waar mogelijk wijkgericht en opgavegericht gewerkt, ook wordt er nauw samengewerkt met het initiatieventeam/loket.
- De Groenmakelaar in- en extern verder onder de aandacht brengen

De doelstellingen van de notitie “Speeltuinen, een stap naar de toekomst” van 2020 worden op basis van een uitvoeringsprogramma de komende jaren verder uitgewerkt. Dit in overleg met de speeltuinen, BSW, gebiedscommissies en de wijkraden. Wij stimuleren de vernieuwing van speeltuinen tot vitale en toekomstbestendige speeltuinen. Dit betekent een ruimere openstelling en meer openbaar toegankelijk en een intensiever gebruik als multifunctionele sport- en speelplek. Wij zorgen bij de afbouw van Duimdrop op de kwetsbare pleinen voor een goede start van het kinderwerk binnen welzijn per 1 april 2022.

Wij stimuleren de Rotterdamse scouting naar vitale en toekomstbestendige verenigingen met de inzet van een groepscoach en verenigingsconsulent. De ervaring leert dat bij de meeste scoutinggroepen ondersteuning/coaching op maat betere resultaten heeft dan het aanbieden van standaard tools of hulp. De groepscoach en

verenigingsconsulent beschikt over de vaardigheden om deze ondersteuning op maat aan te bieden. Niet alleen de gebieden waarop ondersteuning gewenst is maar ook het tempo en volgorde van maatwerk. Zo heeft en houdt de groep de regie over de eigen ontwikkeling en het eigen leerproces.

Wat willen we bereiken

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Hierdoor wordt het bewust duurzaam en gezond gedrag gestimuleerd. Door kennis over natuur en milieu wordt het plezier in de leefomgeving vergroot. Een volgende stap is het verder ontwikkelen van een verantwoorde levensstijl (gedrag) op gebieden als voeding, energie, duurzaamheid en dierenwelzijn.

Groenmakelaar en groenloket

Groeninitiatieven op stedelijke niveau en op wijkniveau op het gebied van natuur- en milieueducatie bevorderen een gezonde en levensstijl. Dit voor doelgroepen waar nog weinig aanbod voor is en in wijken en gebieden waar nog weinig groen aanbod is. Door de activiteiten worden de deelnemers bewust gemaakt van het belang om op verantwoorde wijze om te gaan met natuur en milieu.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken

- Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken.
- Buiten spelen op de speeltuinen is belangrijk voor de motorische, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Dit draagt bij aan het gezond veilig en kansrijk kunnen opgroeien van kinderen.
- De toekomstbestendige speeltuinvereniging moet inspelen op veranderingen in de samenleving en een volwaardige partner zijn binnen het geheel van maatschappelijke voorzieningen in een wijk.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding

- Scoutingverenigingen zijn maatschappelijk betrokken jeugd- en jongerenorganisaties, die hun leden met aantrekkelijk scoutingprogramma een plezierige, actieve en uitdagende vrijetijdsbesteding bieden, geïnspireerd op het buitenleven.
- Vitale scoutingverenigingen zijn verenigingen waar sprake is van een gezonde financiële situatie, een goed vrijwilligersbeleid, voldoende en competent kader, voldoende leden, betrokken ouders, een toekomstbestendige, veilige en duurzame accommodatie en een duidelijke visie en missie.

Wat gaan we daar voor doen

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, recreatie, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

- De ontwikkelingen van de afgelopen periode en de uitgangspunten voor de komende jaren voor het beleid op het gebied van Natuur- en Milieueducatie (NME) worden opgenomen in de Visie Natuureducatie 2022+ (gereed medio 2022).
- De exploitatie van de acht kinderboerderijen en de uitvoering van de educatieve natuurlessen aan basisscholen wordt in opdracht en met een subsidie van de gemeente verzorgd door de stichting Natuurstad. Deze stichting is een belangrijke partij voor de uitvoering van de doelen op het gebied van Natuur- en Milieueducatie
- We stellen de subsidieregeling Natuur- en Milieueducatie bij. We verwerken de nieuwe doelen, kwaliteitseisen en prioriteiten uit de visie op het gebied van het Natuur- en Milieueducatie in de subsidieregeling.

Dierenopvang

- Dierenopvang – wettelijke taak: Voor de opvang van huisdieren wordt een nieuwe overeenkomst gesloten met een looptijd tot 1 januari 2026.
- Dierenopvang – asiel: met de Dierenbescherming wordt gewerkt aan planvorming.

Groenmakelaar en groenloket

- We stellen een Communicatieplan Groenmakelaar en Groenloket op
- We intensiveren de samenwerking met het initiatieventeam
- We organiseren pilots integraal werken in de wijken (in samenwerking met de Natuur en Milieu Educatie partners in de stad)
- We actualiseren het Groenloket

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken

- We zetten pilots in gang bij speeltuinen om vernieuwing in de praktijk uit te proberen. Verder voeren we diverse acties voor het behouden van de vitaliteit van speeltuinen uit. De resultaten van de pilots en de acties wordt als voorbeeld verspreid onder de speeltuinen.
- Een tijdelijke inzet op ondersteuning van de speeltuinen bij de vernieuwing tot toekomstbestendige verenigingen krijgt gestalte door een gezamenlijke inzet van BSW, NUSO en Rotterdam Sportsupport.
- De subsidieregeling speeltuinen wordt aangepast aan het bijgestelde beleid.
- Wij zetten in de gebieden waar op de kwetsbare pleinen een Duimdropcontainer staat waar nodig een programma van aanvullende activiteiten op zodat per 1 april 2022 het kinderwerk binnen welzijn een goede start kan maken.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding

- We vervolgen de uitvoering van het Actieprogramma verenigingen voor de scoutinggroepen. We inventariseren de mogelijkheden tot blending tussen sportverenigingen en speeltuinen. Hierin nemen we ook nadere samenwerking tussen scoutingverenigingen onderling mee.
- Met de aanstelling van een groepscoach en verenigingsconsulent scouting worden de verenigingen op maat ondersteund om vitaal en toekomstbestendig te blijven of te worden.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal vitale speeltuinen	Streefwaarde		26	39	52	52	52
	Realisatie	26	36				
Vitaliteit scouting	Streefwaarde		PM	32	32	32	32
	Realisatie						

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2.174	2.352	2.282	2.282	2.282	2.282
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.174	2.352	2.282	2.282	2.282	2.282
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	18.760	19.664	18.306	18.296	18.296	18.296
Apparaatslasten	753	820	837	837	837	837
Inhuur	42	150	153	153	153	153
Overige apparaatslasten	31	14	14	14	14	14
Personeel	679	656	669	669	669	669
Intern resultaat	1.312	892	917	917	917	917
Intern resultaat	1.312	892	917	917	917	917
Programmalasten	16.695	17.952	16.551	16.541	16.541	16.541
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.616	2.109	1.482	1.466	1.466	1.466
Overige programmalasten	720	931	1.035	1.035	1.035	1.035
Subsidies en inkomensoverdrachten	14.360	14.912	14.033	14.040	14.040	14.040

Saldo voor vpb en reserveringen	-16.586	-17.312	-16.023	-16.013	-16.013	-16.013
Saldo voor reserveringen	-16.586	-17.312	-16.023	-16.013	-16.013	-16.013
Reserves	82	493	0	0	0	0
Onttrekking reserves	82	493	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-16.504	-16.819	-16.023	-16.013	-16.013	-16.013

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 16.052	- 15.633	- 15.558	- 15.558	- 15.558		
Omissieregeling 2019	- 16.197	- 15.777	- 15.702	- 15.702	- 15.702		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 17.193	- 16.514	- 16.439	- 16.439	- 16.439		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 17.193	- 16.562	- 16.487	- 16.487	- 16.487		
10-maandsrapportage 2019	- 17.193	- 16.562	- 16.487	- 16.487	- 16.487		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 16.852						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 16.617	- 16.487	- 16.487	- 16.487	- 16.487	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 16.420	- 16.601	- 15.727	- 15.727	- 15.727	
10-maandsrapportage 2020		- 16.420	- 16.601	- 15.727	- 15.727	- 15.727	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 16.504					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 16.833	- 15.661	- 15.668	- 15.668	- 15.668
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 16.819	- 16.023	- 16.013	- 16.013	- 16.013
10-maandsrapportage 2021			- 16.819	- 16.023	- 16.013	- 16.013	- 16.013

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidsnotitie “Toekomst Rotterdamse Speeltuinen” \(oktober 2013\)](#)
- [Beleidskader “NME heeft de toekomst – vernieuwing van natuur- en milieueducatie in Rotterdam” \(november 2013\)](#)
- [Besluitvorming verzelfstandiging NME](#)

Omschrijving taakveld

Op het gebied van natuur en milieu draagt het college bij aan het betrekken van Rotterdammers bij duurzaamheid en het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl met behulp van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie. Inzet van het college is ook een goed aanbod aan recreatieve voorzieningen zoals speeltuinen en scouting in stand te houden met een goede spreiding over de wijken. In dit kader exploiteert de gemeente het recreatieoord in Hoek van Holland.

Sportaccommodaties

Pagina 44

Sportaccommodaties

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.

Opstellen in eigendom van sportverenigingen zijn van voldoende kwalitatief niveau.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen.

Voortgang 2021

Het uitvoeringsprogramma IHP-Sport 2021-2025 is opgesteld. Binnen dit programma wordt verder uitvoering gegeven aan de al lopende 1e tranche en wordt dit jaar gestart met de uitvoering van de 2e tranche. Het in 2017 gestarte pakket aan investerings-maatregelen in sportaccommodaties loopt op enkele onderdelen door in 2021. Er zijn gedurende het jaar opleveringen te verwachten aan de Oldegaarde (Honkbal op Zuid), Smeetslandseweg (LMO/Zwervers), Schulpweg (FC Pretoria en Egelantier Boys) en Noorderbocht (rvv Blijdorp).

Via de 1/3 regeling heeft de gemeente gedurende 2021 ruim €400.000,- aan subsidie beschikbaar voor sportverenigingen (en scouting en speeltuinverenigingen) en aanvullende leningen beschikbaar om te investeren in de eigen opstellen. De regeling is overvraagd (zestien subsidieaanvragen) en wordt dus volledig benut door verenigingen om eigen opstellen een kwaliteitsimpuls te geven.

Naar aanleiding van de motie 20bb011105 (bij behandeling IHP-Sport 2020-2030) 'sport toegankelijk voor iedereen' hebben wij Mulier Instituut opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar de wensen, behoeftes en belemmeringen van mensen met een beperking om te kunnen sporten en bewegen in Rotterdam. Zij analyseren wat voor soort sportaccommodatie hierbij aansluit (centrale locatie, decentrale locatie binnen de huidige accommodaties, hybride vorm of overige vorm) en voor welk van de opties is een vervolgonderzoek nodig voor het verder uitwerken van fysieke en financiële consequenties. Hierbij wordt ook onderzocht of de huidige beleidsregel "Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties" (2014) nog passend is.

Vanwege corona zijn de sportvoorzieningen beperkt geopend geweest: sommigen zijn in het eerste half jaar van 2021 gesloten (binnensport); anderen waren alleen beperkt geopend. Dit betekent dat er in 2021 een terugval in bezetting zal zijn en er zeker geen hogere bezetting kan worden gerealiseerd. Desalniettemin is er via het Sportbedrijf Rotterdam in 2021 verder gewerkt aan de voorwaarden die intensiever en diverser gebruik mogelijk maken, zeker als de openstelling wel weer volledig is:

Binnensport: hier zijn verschillende zaken uitgevoerd, zoals de vernieuwing van de gymzaal door aanleg sportvloer en sportwanden volgens het Athletic Skills Model, de voorbereiding van de uitrol plan van aanpak verhoging bezetting gymzalen en specifieke sporttechnische toevoegingen om sportaanbieders op locatie beter te bedienen, nieuwe klanten aan te boren of aanbod uit te breiden.

Buitensport: hier zijn verschillende zaken uitgevoerd, zoals het werken aan verandering huurvoorwaarden zodat intensiever gebruik/verhuur makkelijker wordt bij sportverenigingen, en in het kader van de gebiedsontwikkeling Alexander tot Zuidplein visieontwikkeling voor het 'Sportcomplex van de Toekomst' met als doel intensief gebruik.

De regeling energiebesparende maatregelen is uitgebreid met een bijdrage uit het IFR (investeringsfonds). Het subsidieplafond is inmiddels bereikt met een zestal subsidieaanvragen. Daarnaast is de 1/3 regeling door negen verenigingen benut voor het verduurzamen van de accommodatie. Rotterdam Sportsupport is in 2021 met 12 sportverenigingen gestart met het project 'Reduceren gebruik van plastic binnen verenigingen'. Het reduceren van plastic bij sportverenigingen draagt bij aan minder plastic gebruik en meer bewustzijn bij de (jeugd)leden van sportverenigingen. Daarnaast ontstaat door de single-use plastics regeling (SUP-richtlijn) of wel het (gedeeltelijk) verbod op plastic in de horeca in 2021 en de invoering van statiegeld op (kleine) petflessen per 3 juli 2021 er een moment voor verenigingen om hiermee aan de slag te moeten gaan. Voor de ontwikkeling van de sportaccommodatie Huis op Zuid zijn er extra duurzame maatregelen getroffen boven op de BENG-eisen. Dit betreft de ambitie van gemeente Rotterdam en Huis op Zuid als voorbeeldproject en een leerproces hoe deze ambitie bekostigd kan worden. Het uitvoeringsplan van het IHP 2020-2030, inclusief inzicht in verduurzamingsmogelijkheden, is momenteel in ontwikkeling. Naar verwachting is dit plan in september van dit jaar gereed.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2020 is een Integraal Huisvestingsplan Sport vastgesteld, dat voor de periode 2020-2030 aangeeft welke inspanningen de komende tien jaar nodig zijn om kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen te behouden en te realiseren. In dit huisvestingsplan is zowel aandacht voor zwembaden, binnensport (sportzalen en -hallen) als voor de veldsportcomplexen en de opstallen (kantines en kleedkamers). Uitvoering geschiedt op basis van meerjarige uitvoeringsplannen, waarvan in 2021 de eerste is vastgesteld. Bij de totstandkoming van het IHP Sport is geconstateerd dat het voor sportclubs een grote uitdaging is om hun opstallen op kwalitatief voldoende niveau te houden. De gemeente investeert daarom in de komende jaren, onder voorwaarden, in vervanging van deze opstallen, waarbij de vereniging niet langer eigenaar maar huurder zal zijn. Daarnaast is de 1/3 regeling voor sportverenigingen dusdanig uitgebreid dat hiermee ook meer grootschalige renovaties dan wel nieuwbouw mogelijk worden.

Bij de totstandkoming van het IHP Sport is (opnieuw) geconstateerd dat het op kwalitatief voldoende niveau houden van de verenigingsopstallen een uitdaging is voor de clubs. Nadat eerder (2017 en 2018) een regeling beschikbaar is gesteld voor het wegwerken van achterstallig onderhoud, zet het IHP Sport in op een meer structurele oplossing.

De ontwikkelingen voor 2022-2025 zijn afhankelijk van de uitkomsten van het behoefteonderzoek van Mulier en het eventuele vervolgonderzoek voor het verder uitwerken van fysieke en financiële consequenties.

- Inzet op optimalisatie bezettingsgraad voor zowel binnen- als buitensport door innovatie en vernieuwing, sporttechnische inventaris die beter aansluit op de behoefte en inspeelt op trends en ontwikkelingen in de sport.
 - Sturen op hogere bezetting van sportvelden, met name in daluren.
 - Kansen voor esports bij verenigingen verkennen en bij effectiviteit uitrollen.
 - Inzetten op intensief gebruik van de velden (en clubgebouwen middels het IHP Sport) door sportverenigingen.
 - Modernisering inrichting gymzalen om nieuwe doelgroepen aan te trekken en vergroten marketing en promotie.
- Bij vernieuwing en/of renovatie van gemeentelijke (sport)voorzieningen is er te allen tijde aandacht voor verduurzaming. De ontwikkelingen ten aanzien van duurzaamheid krijgen in de komende jaren toenemende aandacht. Hierbij sluiten (en vullen) we aan op Duurzaam010.

Wat willen we bereiken

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.

Sportvoorzieningen zijn een randvoorwaarde om Rotterdammers aan het sporten te krijgen en te houden. Het college zet zich in voor uitnodigende sportvoorzieningen en voor het goed neerzetten en versterken van het concept van de sportcirkel: de infrastructuur aan sportvoorzieningen rondom de oude stadswijken. Uitgangspunten zijn hierbij:

- Minimaal handhaving van de bestaande capaciteit.
- Intensiever gebruiken van de bestaande capaciteit (bijvoorbeeld door spreiding van gebruiken/of aanleg van kunstgras).
- Investeren in uitbreiding of nieuwbouw waar echt noodzakelijk.

Kwalitatief voldoende opstallen van sportverenigingen

Ook de verenigingsopstallen, veelal in economisch eigendom bij diezelfde verenigingen, vormen een belangrijk onderdeel van de sportinfrastructuur. Het college wenst de kwaliteit van deze opstallen op orde te krijgen en te houden, zodat de sportcomplexen uitnodigend zijn voor haar (potentiële) gebruikers.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking

- Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking.
- Verenigingen worden via de 1/3e regeling gestimuleerd om hun eigen accommodatie toegankelijker te maken.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen

De sportbehoefte is stijgend in Rotterdam en ook de groeiambitie van de stad zal zorgen voor extra vraag. Het college heeft als primair uitgangspunt om de bestaande capaciteit te behouden; intensivering van het huidige gebruik is dan een voorwaarde om de extra vraag op te kunnen vangen.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun voorzieningen

Het college neemt energiebesparende en duurzaamheidsmaatregelen rond de sportaccommodaties. Daarnaast stimuleert het college dat sportverenigingen duurzaamheidsmaatregelen nemen rond de eigen opstallen, met gebruik van stedelijke en landelijke subsidieregelingen.

Wat gaan we daar voor doen

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen

- We voeren het eerste Uitvoeringsprogramma IHP-Sport 2021-2025 uit.
- We vervolgen de uitvoering van reeds gestarte, zeer urgente projecten. Dit betreft:
 - de vervanging van zwembad Overschie
 - het project Huis op Zuid o sporthal Stadionpark o vervanging sporthal Schuttersveld
 - de verbouwing van het Topsportcentrum
 - de vernieuwing van veldsportcomplex Nieuw-Terbregge.
- Binnen de termijn van het uitvoeringsprogramma vernieuwen we zwembad Oostervant. We renoveren de binnensportaccommodaties De Enk, Alexander, Snelleman en Persoonshal en we realiseren een (tijdelijke) indooratletiekvoorziening. Op een groot aantal veldsportcomplexen vervangen we clubgebouwen, leggen we kunstgrasvelden aan, brengen we LED-verlichting aan en plaatsen we beregeningsinstallaties.
- We concretiseren de fasering van de veldsportcomplexen samen met de betrokken exploitanten en huurders.
- Bij de veldsportcomplexen is een zorgvuldige participatie van de sportvereniging van groot belang, vooral bij de clubgebouwen. Maatregelen dienen vooral ook in samenhang gezien te worden. Dit is een exercitie die zorgvuldigheid en communicatie met de verenigingen vergt.
- Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking door het toepassen van de beleidsregel 'Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties' (2014).

Kwalitatief voldoende opstallen van sportverenigingen

Ter uitvoering van het IHP-Sport investeren we, onder bepaalde voorwaarden, in vervanging van verouderde opstallen. In het uitvoeringsprogramma 2021-2025 IHP-Sport staat opgenomen welke clubgebouwen prioriteit hebben. Daarnaast breiden we de investeringsregeling (de 1/3 regeling) voor sportverenigingen uit om ook grootschalige renovaties dan wel nieuwbouw beter mogelijk te maken.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking

- Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking door het toepassen van de beleidsregel 'Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties' (2014). Bij nieuw te bouwen of te renoveren accommodaties voor buitensport hanteren we de beleidsregel. Afhankelijk van de uitkomsten van het behoefteonderzoek van Mulier passen we deze beleidsregel aan.
- Verenigingen stimuleren we via de 1/3e regeling om hun eigen accommodatie toegankelijker te maken. In de 1/3 regeling is opgenomen dat bij de investeringen aan de accommodatie rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid en bruikbaarheid voor mensen met een beperking. Verenigingen adviseren we om gebruik te maken van de subsidieregeling van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport 'Stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties' waarin onder andere een aanvullende subsidie voor investeringen op het gebied van toegankelijkheid mogelijk is.

Intensiever gebruik van voorzieningen

- Het Sportbedrijf geeft uitvoering aan het plan van aanpak bezettingsgraad sportterreinen tijdens daluren.
- Kansrijke doelgroepen bepalen verhogen bezettingsgraad (zoals onderwijs, sportaanbieders, particuliere sportgroepen, individuele sporters etc.) en marketingcampagnes inzetten.
- Experimenteren met gastgebruik op buitensportcomplexen waar de samenwerking met hoofdgebruikers nog niet is vastgesteld maar waarbij in de omgeving de behoefte tot het gebruiken van sportvelden hoog is.
- Tot 2023 worden in het Living Lab-Esports ervaringen opgedaan met De 'Smart-Goals inrichting' op Sportpark Olympia. Bij intensiever gebruik verdere uitrol.
- Omzetting van natuurgasvelden naar kunstgrasvelden om hogere bespeling mogelijk te maken (onderdeel IHP Sport 2020-2030. 2030).
- Sturen op multifunctioneel gebruik van clubgebouwen bij uitvoering IHP Sport
- Lobby richting sportbonden om tot het spreiden van competities te komen zodat velden (ook) op andere momenten dan de momenteel meest gangbare benut worden. Absolute topprioriteit heeft spreiding van de voetbalcompetitie.
- Bij gebiedsontwikkelingen sportcomplexen zo (her)inrichten dat ze leiden tot optimaal gebruik.
- Het Sportbedrijf geeft uitvoering aan het plan van aanpak verhoging bezetting gymzalen 2020 (uitvoering uitgesteld i.v.m. corona).
 - Inspelen op behoeftes van kansrijke doelgroepen in de gymzalen waar de bezetting het laagst is, afgestemd op de behoeftes in de wijk.
 - Lancering promotiecampagne waarin we de mogelijkheden van gymzalen laten zien, zoals voor kinderfeestjes met bewegen als thema
 - Innoveren in onze gymzalen, zodat de inrichting en het gebruik beter aansluit op de behoefte van Rotterdammers.
- Het Sportbedrijf ontwikkelt een aanpak om bij vervanging van inrichtingselementen voor bewegingsonderwijs in gymzalen in beheer bij het Sportbedrijf innovaties toe te passen gericht op de behoefte van het bewegingsonderwijs en sportaanbieders in de wijk.

- Het Sportbedrijf zet in op vernieuwing en innovatie van de binnensportvoorzieningen om nieuwe doelgroepen aan te trekken (zoals nu al zijn gerealiseerd de showcase gymzaal, interactieve squashbanen en een 'augmented climbing wall' en een Bungee Super-fly voorziening). Zo komen er vier nieuwe showcases gymzalen.
- Organiseren van 'crossovers' in gebruik tussen binnensportcomplexen, buitensportcomplexen, zwembaden en de openbare ruimte. Zo ontstaat flexibiliteit in gebruik van type voorziening voor een activiteit.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun eigen voorzieningen

- We geven opdracht aan Rotterdam Sportsupport om, in samenwerking met externe partners, sportverenigingen te ondersteunen en te begeleiden om tot energiebesparende maatregelen aan hun voorzieningen te komen.
- We geven specifiek aandacht aan verduurzaming van de sportaccommodaties binnen de uitvoering van het IHP 2020-2030.
- Ook bij de buitensportaccommodaties geven we uitvoering aan zowel de regeling energiebesparende maatregelen als aanvragen met een duurzaamheidscomponent binnen de 1/3 regeling
- We herijken de 1/3 regeling, waarbij we bezien of de specifieke regeling energiebesparende maatregelen met ingang van 2022 structureel kan worden ondergebracht in de 1/3 regeling. Vergelijkbaar met de landelijke BOSA-regeling, waarin op een investering van een vereniging aanvullend subsidie wordt verstrekt in het geval van duurzaamheidsmaatregelen.
- We zetten, naast de ophoging van het subsidieplafond van de regeling 'energiebesparende maatregelen', in op het project vermindering gebruik van afvalstromen op sportverenigingen en andere pilots voor een duurzame sportsector.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stijging bezetting naschools gebruik gymzalen.	Streefwaarde	24%	24%	25%	26%	26%	
	Realisatie	24%	26%				
Stijging bezetting naschools gebruik sporthallen*	Streefwaarde	46%	46%	48%	48%	48%	
	Realisatie	46%	49%				
Bezettingspercentage buitensportvelden**	Streefwaarde	N.v.t.					
	Realisatie						
* Dit betreft het gebruik over het hele jaar, in de verenigingsperiode zitten de sporthallen al vol.							
** Hiervoor wordt nog een meetinstrument ontwikkeld en volgt nog een nulmeting.							

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage opstellen van verenigingen dat minimaal op niveau 3 is*	Streefwaarde	nvt	nvt	nvt	92%	nvt	nvt

Realisatie

Klanttevredenheid sportvoorzieningen**								
	Gymzalen	Streefwaarde	6,3	nvt	nvt	PM	nvt	nvt
		Realisatie	6,4					
	Sporthallen	Streefwaarde	6,9	nvt	nvt	PM	nvt	nvt
		Realisatie	7,1					
	Zwembaden	Streefwaarde	7,5	nvt	nvt	PM	nvt	nvt
		Realisatie	7,7 (Sportbedrijf)					
	Buitensport	Streefwaarde	6,3	nvt	nvt	PM	nvt	nvt
		Realisatie	7,5					
Aantal bezoeken zwembaden***		Streefwaarde	2,1 mln	2,2 mln	2,2 mln	2,3 mln	2,3 mln	2,3 mln
		Realisatie	1,97 mln	1,97mln				
Aantal sportaccommodaties waar een duurzaamheidsmaatregel is toegepast****		Streefwaarde	N.v.t.	PM	PM	PM	PM	PM
		Realisatie						

* Het gaat hierbij om 86 verenigingsopstallen waarvoor in 2015-2017 een schouw is uitgevoerd en die op basis hiervan in aanmerking zijn komen voor de subsidie "Achterstallig onderhoud". Er is dus geen realisatiecijfer over 2018. Per 2021 volgt een vervolgmeting van de opstallen die in economisch eigendom zijn van de verenigingen.

** Deze wordt om de drie jaar gemeten. De eerstvolgende meting is in 2021. Streefwaarden klanttevredenheid 2021 worden vastgesteld in de eind 2019 af te sluiten meerjarenovereenkomst 2020-2023 tussen gemeente en Sportbedrijf.

*** Uit het beleidskader Zwemmen. De bezoekaantallen van zwembaden kunnen negatief worden beïnvloed door maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van COVID-19

**** Definiëring en nulmeting wordt opgesteld in het kader van het plan van aanpak "duurzame sportaccommodaties", onderdeel van het totale beleid rond duurzaamheid. Realisatiecijfers worden begin 2020 geleverd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Sportaccommodaties	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	528	4.132	459	459	459	459
Bijdragen rijk en medeoverheden	17	3.900	0	0	0	0
Financieringsbaten	338	0	0	0	0	0

Overige opbrengsten derden	173	232	459	459	459	459
Lasten exclusief reserves	59.924	59.523	56.833	57.382	57.952	57.208
Apparaatslasten	471	1.026	1.116	693	693	693
Inhuur	54	29	37	37	37	37
Overige apparaatslasten	1	34	-26	16	16	16
Personeel	417	962	1.105	641	641	641
Intern resultaat	-2.266	3.607	3.748	3.748	3.748	3.748
Intern resultaat	-2.266	3.607	3.748	3.748	3.748	3.748
Programmalasten	61.718	54.890	51.970	52.941	53.511	52.766
Financieringslasten	574	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.336	1.778	1.682	2.737	3.318	2.588
Kapitaallasten	508	481	290	204	193	178
Overige programmalasten	16	7	7	7	7	7
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	59.284	52.624	49.990	49.993	49.993	49.993
Saldo voor vpb en reserveringen	-59.396	-55.391	-56.375	-56.924	-57.493	-56.749
Saldo voor reserveringen	-59.396	-55.391	-56.375	-56.924	-57.493	-56.749
Reserves	362	319	299	199	199	199
Onttrekking reserves	5.107	384	299	199	199	199
Toevoeging reserves	5.345	65	0	0	0	0
Vrijval reserves	600	0	0	0	0	0
Saldo	-59.034	-55.072	-56.076	-56.725	-57.294	-56.550

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 49.974	- 48.440	- 48.439	- 48.484	- 48.484		
Omissieregeling 2019	- 50.083	- 48.592	- 48.592	- 48.636	- 48.636		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 52.278	- 51.315	- 51.322	- 51.374	- 51.381		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 52.206	- 51.745	- 51.694	- 51.976	- 52.585		

10-maandsrapportage 2019	- 52.206	- 51.745	- 51.694	- 51.976	- 52.585
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 51.833				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 58.318	- 51.694	- 51.976	- 52.585	- 52.585
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 57.762	- 53.004	- 52.751	- 53.928	- 54.852
10-maandsrapportage 2020	- 57.762	- 53.004	- 52.751	- 53.928	- 54.852
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 59.034				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 54.577	- 53.997	- 55.023	- 55.577
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 55.072	- 56.076	- 56.725	- 57.294
10-maandsrapportage 2021		- 55.072	- 56.076	- 56.725	- 57.294

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Sportnota](#)
- [Beleidsplan binnensportvoorzieningen](#)
- [Beleidskader zwemmen](#)
- [Beleidsplan Sportterreinen](#)
- [Besluitvorming verzelfstandiging sportbedrijf](#)

Omschrijving taakveld

Het college staat voor een hoogwaardige, duurzame en goed toegankelijke infrastructuur aan sportvoorzieningen, zodat dit gezamenlijk voorziet in de vraag aan ruimte voor sport en beweging, evenredig verspreid over de stad.

Sportbeleid en activering

Pagina 45

Sportbeleid en activering

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap.

Voortgang 2021

Vanaf 1 januari 2021 tot medio 2021 zijn de binnensportvoorzieningen vanwege de coronamaatregelen gesloten geweest. Vanaf begin februari is gymnastiek voor basisscholieren weer mogelijk. Vanaf half maart is het school- en leszwemmen weer opgestart. Ook is het buitensporten voor jongvolwassenen vanaf half maart versoepeld. Vanaf juni is de binnensport weer geopend, met nog enige beperkingen. De inzet en ondersteuning richting sportverenigingen en andere sportaanbieders heeft zich de afgelopen periode gefocust op het vitaal houden en het ondersteunen bij hoe zij met hun sportaanbod en aanpak op het sportcomplex in kunnen spelen op de steeds veranderende situatie. Hiermee is tot op heden geen één vereniging omgevallen. Tegelijk is met sportverenigingen die dat aankonden al wel ingezet op toekomstbestendigheid met bijvoorbeeld ontwikkelen van nieuw sportaanbod en flexibele lidmaatschappen. Ook zijn er mooie samenwerkingen tot stand gekomen d.m.v. het openstellen van buitensportaccommodaties voor binnensportverenigingen.

Ook in 2021 heeft de coronapandemie gevolgen voor de evenementenprogrammering. De World Police and Fire Games zijn uitgesteld naar 2022. Het WK Shorttrack heeft niet in Rotterdam maar in Dordrecht plaatsgevonden omdat de kosten zonder publiek voor een enorm verlies zouden hebben gezorgd. In ruil daarvoor mag Rotterdam in 2025 of 2026 alsnog het WK Shorttrack organiseren. Gelukkig zijn er in 2021 weer verschillende evenementen doorgegaan, al dan niet in aangepaste vorm. We zien dus een positief verschil ten opzichte van 2020 waarin effectief alle evenementen vanaf maart waren afgelast. Zo heeft het ABN Amro World Tennis Tournament zonder publiek plaatsgevonden, waarvoor door inzet op online, zoals interviews met spelers via zoom, niet minder media-aandacht was dan andere jaren. Ook konden onder andere de NK's Turnen, Triathlon, Freerunnen, BMX, Inlineskaten en Kano, het EK Dansen, de Harbour races, de Rotterdam Street Culture Week, het OKT Waterpolo, de Korfbal League finale, de boksinterland Nederland-België en het NK Roeien doorgaan. Daarnaast heeft de Super League Triathlon in Rotterdam de tweede editie in hybride vorm georganiseerd. De coronamaatregelen hebben vanzelfsprekend ook effect op de side events. Zeker zolang evenementen zonder publiek moeten worden georganiseerd betekent het automatisch minder of geen side events. Na besluitvorming over het bid op de Grand Départ van de Tour de France van 2024 en 2025 is in september 2021 gestart met de uitvoering van het scholenprogramma in het voortgezet onderwijs, genaamd Rotterdam Cycling on Tour.

Regelingen noodsteun corona Subsidie Noodfonds Corona: In het voorjaar hebben wij, met hulp van de landelijke regeling SPUK ijsbanen en zwembaden de schaatsbaan Rotterdam noodsteun verleend en daarmee overeind gehouden. In juni hebben wij een subsidieregeling noodsteun corona voor speeltuinen en scouting vastgesteld. In september hebben wij, als vervolg op de noodsteunregelingen 2020 de subsidieregeling noodsteun sport 2021 vastgesteld, waarop de exploitanten van de sportaccommodaties een beroep kunnen doen op exploitatietekorten over het eerste half jaar van 2021.

Huurkorting/-kwijtschelding Op basis van de landelijke regeling Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodatie 2020 Q4 is in het eerste kwartaal een korting verleend aan de permanente huurders van sportaccommodaties. De gebruiksgebonden huurders hebben alleen huur hoeven te betalen bij feitelijk gebruik. Ook is inmiddels korting of kwijtschelding verleend voor het eerste kwartaal van 2021.

Steunfonds: Een deel van het budget vanuit het Actieprogramma Verenigingen is ingezet voor hulp aan vitale verenigingen die door de coronacrisis in financiële zin in de problemen zijn gekomen. Verenigingen in problemen kunnen zich melden bij het corona aanspreekpunt van Rotterdam Sportsupport. Met deze verenigingen wordt dan een stappenplan doorlopen. Uit het stappenplan blijkt dat er voor 80% van de verenigingen in dit traject uiteindelijk geen uitkering nodig is omdat er alternatieve inkomsten worden gevonden. Voor wat betreft acties gericht op toekomstbestendigheid van sportverenigingen is vooral ingezet op flexibele lidmaatschappen en vernieuwend aanbod bij verenigingen die dat aankonden. Dat geldt onder meer voor aanbod gericht op esports, vanuit het living lab 'esports in de vereniging van de toekomst'. Vanwege de coronamaatregelen zijn niet alle experimenten conform de planning gestart, maar is ingezet op (online) alternatieven. Nu het verenigingsleven weer draait worden ook daar de experimenten weer opgestart.

Lekker Fit: De meeste onderdelen van het Lekker Fit programma zijn ondanks het coronavirus volgens planning voortgezet. In de beginmaanden, toen de scholen gesloten waren, hebben de activiteiten een korte periode stilgelegen, maar na de versoepelingen is dit conform de richtlijnen weer opgepakt. Onderdelen die vertragingen hebben opgelopen zijn onder andere de aanpak gezonde kantines, aanpak tieners, onderzoek en de gebiedsaanpak. We werken inhoudelijke aanpassingen van het LF beleid uit op basis van nieuwe ontwikkelingen, wijziging in wetgeving en gesprekken met experts. Zo is input opgehaald bij kinderartsen van het Centrum Gezond Gewicht en zal in het najaar nog een expertsessie plaatsvinden. Onder alle basisscholen is een gezonde leefstijl vragenlijst uitgezet om te achterhalen wat er al gedaan wordt en waar nog ondersteuning op gewenst is.

- We werken aan de visie bewegen in en om de school. Werksessies met interne en externe betrokkenen zijn afgerond, evenals interviews met diverse experts uit het land. De besluitvorming wordt gekoppeld aan beleidsaanscherping LF!
- Daarnaast is een aantal ontwikkelingen in gang gezet. Naast de lopende pilot ketenaanpak overgewicht voor kinderen, is een extra pilot gestart om kinderen met (ernstig) overgewicht en hun ouders te begeleiden naar extra ondersteuning.
- We werken aan de doorontwikkeling van de schoolsportverenigingen op de basisscholen om te zorgen dat we meer kinderen bereiken en laten doorstromen naar regulier sportaanbod. In de zone met dagprogrammering willen we de aansluiting tussen dagprogrammering en schoolsportvereniging versterken. Middels pilots zal de uitwerking van die doorontwikkeling in dit schooljaar in de praktijk getest worden.
- Voor de tieners is dit jaar de pilot Swapgym gestart, waarbij een aansluiting gemaakt wordt vanuit de gymles op school met externe sportaanbieders. Ook met als doel om tieners te laten doorstromen naar structureel sportaanbod. Op basis van onderzoek door OBI wordt gekeken of/hoe dit concept verder uitgebreid kan worden naar andere vo scholen.
- Daarnaast werken tieners in het tweejarige Europese Onderzoek Seeds samen met onderzoekers en stakeholders bij het bedenken en implementeren van gezonde leefstijlinterventies zoals gezonder eten en meer bewegen. In samenwerking met externe partijen werken we voor tieners een uitgangspuntennotitie/ visie uit op gebied van bewegen en gezonde leefstijl (gezonde leefstijlindicatoren, inzichten over pubers en maatregelen op hoofdlijnen).

Ontwikkelingen 2022-2025

- In 2021 heeft het college de nieuwe Sportnota vastgesteld. In de sportnota 2021+ “Rotterdam Wereldse Sportstad” staan de ambities op sportgebied voor de komende 6 jaar. In 2026 is Rotterdam een wereldse sportstad, waar inspirerende internationale topsport plaatsvindt. Waar Rotterdammers van alle leeftijden op hun eigen manier met plezier sporten en bewegen. Zij kunnen dit doen bij aantrekkelijke sportaanbieders, gebruikmakend van moderne sportfaciliteiten en in een stad die uitnodigt tot bewegen. De Sportnota 2021+ is een beleidsdocument op hoofdlijnen. Verdere concretisering en uitwerking van de acties zal plaatsvinden in diverse programma’s en jaarplannen.
- De ontwikkelingen voor 2022-2024 m.b.t. het sporten en bewegen voor mensen met een beperking zijn afhankelijk van de uitkomsten van het behoefteonderzoek van Mulier.
- We ontwikkelen een plan om ook na 2026 iedere vijf tot tien jaar een werelds sportevenement naar de stad te halen
- We maken afspraken met sportbonden over de huisvesting van minstens vier landelijke en door NOC*NSF erkende topsport- en opleidingsprogramma’s in de stad.
- We ondersteunen lokale topsportverenigingen en talentprogramma's in Team NL-sporten en faciliteren, conform de sportpiramide, een vruchtbare samenwerking tussen breedtesportvereniging, talentprogramma, scholen met een sportprofiel, topsportprogramma en topsportevenement.
- We ondersteunen en stimuleren de verdere ontwikkeling van Multisportclub Feyenoord.
- In de gebiedsontwikkeling Stadionpark/ Feyenoord City komt woonruimte beschikbaar voor topsporters.
- We vergroten de impact van onze side-events bij sportevenementen • We betrekken meer private partijen bij topsport.
- We blijven met het IOC in gesprek over de Youth Olympic Games van 2030 en dienen een bid in voor de Grand Départ du Tour de France van 2023, 2024 of 2025.
- We verbinden onze sportevenementen en het TeamNL centrum Metropool
- We streven ernaar internationale topsportevenementen voor mensen met een beperking te koppelen aan ‘reguliere’ topsportevenementen.

Het doel van het in 2019 vastgestelde Actieprogramma Verenigingen voor sport is om sportverenigingen te ondersteunen om zich gereed te maken voor de toekomst d.m.v. gerichte acties op vitaliteit en toekomstbestendigheid. Als termijn voor de te realiseren ambities vanuit het Actieprogramma is een periode van vier jaar (2019 t/m 2022) benoemd. Het uiteindelijke doel is dat verenigingen over 20 á 30 jaar nog steeds een prominente positie in de Rotterdamse samenleving innemen.

De verbreding van het Lekker Fit programma zoals beschreven in het programmaplan 2018-2022 ‘Lekker Fit in de wijk’ wordt doorgevoerd. Voor de periode vanaf 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor de actualisatie van het Lekker Fit beleid.

Wat willen we bereiken

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel te laten bewegen of sporten

- Het college wil Rotterdammers een leven lang met plezier laten sporten en bewegen.

- Een aantrekkelijk en passend sportaanbod voor alle levensfasen waarin Rotterdammers zich bevinden. Hierbij is specifiek aandacht voor jeugd in achterstandspositie, ouderen en mensen met een beperking. Naast zorgen voor passend aanbod wordt ook ingezet op toeleiding van de verschillende levensfasen naar het aanbod.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

- Topsport en sportevenementen versterken het sportieve klimaat van de stad. Door keuzes te baseren op het DNA van Rotterdam, stijgt het rendement op terreinen als sportdeelname, economie, maatschappij en imago.
- Sportevenementen en de prestaties van topsporters maken emotie los. Ze brengen grote aantallen Rotterdammers op de been en trekken een internationaal publiek naar de stad. Deze kracht van topsport en sportevenementen wordt benut om Rotterdammers te enthousiasmeren om mee te doen en om trots te zijn op hun stad. Door te kiezen voor sporten die aansluiten bij het DNA van Rotterdam versterken zij het internationale profiel en de bekendheid van Rotterdam.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen én anders georganiseerde sporten

- Meer vitale en toekomstbestendige sportverenigingen en overige sportaanbieders. Dat betekent onder meer: met een goed vrijwilligersbeleid, voldoende en competent kader, een goede ledenopbouw, financieel gezond, een vernieuwend en passend sportaanbod, flexibele lidmaatschappen, betrokken ouders en een toekomstbestendige en duurzame sportaccommodatie.
- Het college werkt aan een pedagogisch verantwoord, veilig en positief sportklimaat bij sportaanbieders.

Lekker Fit! in de Wijk

Het college gaat door met het programma Lekker Fit! en stelt als ambitie het aantal kinderen met overgewicht in Rotterdam terug te dringen. Ook wil het college gezond gedrag makkelijker en aantrekkelijker maken door onder andere het stimuleren van beweging, gezond eten en terugdringen van diabetes. Met de ambities voor gezondheid en gezond gewicht sluit de coalitie aan bij de doelstelling van het Nationaal Preventieakkoord 'de gezondheid verbeteren van mensen en van Nederland als geheel'.

- Rotterdam zet met het programma 'Lekker Fit! in de wijk 2019-2022' in op een fitte en gezonde generatie kinderen en jongeren in de stad. Het maken van gezonde keuzes wordt de sociale norm in Rotterdam. Waardoor toekomstige generaties in goede gezondheid opgroeien. Waar het vanzelfsprekend is dat kinderen, jongeren en hun ouders verstandige – en minimaal weloverwogen – keuzes maken in hun eigen leefwereld, binnen hun context. Dat betekent dat:
 - De jeugd een actieve leefstijl heeft.
 - De jeugd een gezond voedingspatroon heeft.
 - De sociale omgeving van de jeugd gezonde(re) keuzes maakt of aanreikt.
 - De leefomgeving van de jeugd gezonder wordt en uitnodigt tot activiteit.

- Dat doen we samen. Partners in de omgeving van kinderen zijn mede-eigenaar van deze norm en vertalen deze in de eigen activiteiten. Door inzet op preventie voor alle kinderen en ouders in Rotterdam, is het bereik en daardoor de impact groot.

Wat gaan we daar voor doen

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel te laten bewegen of sporten

- Met diverse stakeholders werken we de acties zoals genoemd in de Sportnota 2021+ verder uit en geven we uitvoering aan de Sportnota
- Door Sportregie van het sportbedrijf Rotterdam wordt per levensfase de sport- en beweegvraag en - behoefte van die levensfase onderzocht. De data wordt praktisch inzichtelijk gemaakt voor de diverse sportaanbieders en andere belanghebbenden.
- Sportregie brengt op basis van wijkanalyses de vraag en aanbod naar sportaanbod in een wijk in beeld en stimuleert vervolgens dat het aanbod in de wijk aansluit op de vraag van de Rotterdammers.
- We stimuleren jeugd tot sportdeelname en leiden hen toe naar structureel sporten bij een sportaanbieder door o.a. schoolsportclinics, programmering op Cruijff courts en Krajicek Playgrounds en de schoolsportverenigingen. We leggen hierbij de verbinding met andere programma's in de stad, zoals dagprogrammering. We leggen de coördinatie van de programmering op alle Cruijff- en Krajicekcourts in 1 hand: het Sportbedrijf.
- We voeren pilots uit om te kijken hoe we de sportdeelname onder middelbare scholieren kunnen vergroten.
- We werken samen met het programma Rotterdam, ouder en wijzer en ondersteunen gezamenlijk activiteiten om het belang van bewegen voor ouderen en de deelname aan sport- en beweegactiviteiten te vergroten.
- We zetten met diverse esports activiteiten (zoals Summer- en Winter of Esports) in op vernieuwd aanbod voor jongeren.
- We verlagen de drempels die Rotterdammers met een beperking ervaren om te gaan sporten of bewegen door sportaanbieders te helpen bij het opzetten van inclusief of aangepast aanbod en door SportMee te subsidiëren om mensen met een beperking toe te leiden naar passend sportaanbod.
- We werken samen met PGW&Z en Jeugd om drempels die Rotterdammers met een beperking ervaren om te gaan sporten of bewegen te verlagen
- We voeren enkele subsidieregelingen uit ten bate van diverse levensfasen en doelgroepen (o.a. ouderensport, sportinitiatieven, aangepast sporten, urban sports en esports, cityLab010).
- We zetten combinatiefuncties in bij diverse partners in de stad om doelgroepen die achterblijven in sportdeelname te stimuleren richting beweegaanbod.
- We zoeken de samenwerking met andere domeinen en partijen in de stad om de groep volwassen Rotterdammers met veel afstand tot bewegen gezamenlijk richting sport en bewegen toe te leiden en ook doelen op andere vlakken te behalen, zoals gezondheidsachterstanden wegwerken, eenzaamheid bestrijden, participatie vergroten etc.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

- We ontwikkelen een plan voor de acquisitie, organisatie en duurzame financiële borging van wereldse topevenementen (passend bij de motie Wereldse topsportevenementen duurzaam verankerd).
- We hosten het TeamNL turnteam en werken met de nationale kanosprintploeg toe naar accreditatie van NOC*NSF. We blijven in overleg met andere bonden over het huisvesten van hun nationale team in Rotterdam.
- We faciliteren in het turnen, conform de sportpiramide, een vruchtbare samenwerking tussen breedtesportvereniging, talentprogramma, scholen met een sportprofiel, topsportprogramma en topsportevenement.
- We werken verder aan de ontwikkeling van Multisportclub Feyenoord.
- We blijven met het IOC in gesprek over de Youth Olympic Games 2030 en zorgen ervoor dat we in 2022 klaar zijn om over te gaan naar de volgende fase in de acquisitie (zogenaamde targeted dialogue).

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen én anders georganiseerde sporten

- We voeren het Actieprogramma Verenigingen verder uit, met voor sportverenigingen de nadruk op de acties flexibele lidmaatschappen, multisportaanbod, aanbod esports bij verenigingen, nieuwe organisatievormen en de inzet van verenigingsconsulenten. Hierbij komt de focus te liggen bij intensievere inzet bij meerdere clubs tegelijk om hen in de volle breedte op toekomstbestendigheid en vitaliteit te ondersteunen.
- We houden het servicepunt voor sportverenigingen, Rotterdam Sportsupport in stand voor de vitalisering en toekomstbestendigheid van Sportverenigingen en een pedagogisch en veilig sportklimaat. Vanuit de Sportnota 2021+ hebben ondersteuning op goed vrijwilligersmanagement en sterk bestuur prioriteit.
- Het Sportbedrijf Rotterdam (Sportregie) zet in op het stimuleren van passend aanbod gericht op de behoefte van de Rotterdammers bij sportaanbieders.
- We werken verder aan de ontwikkeling en implementatie van aanbod aan esports, Virtual Reality-sports of een vorm van urban sport als aanvulling op kernaanbod van sportverenigingen. En zetten de methode 'living lab' in om de ontwikkeling van esports te binden aan de sportvereniging van de toekomst.
- We werken aan het vergroten van de bewustwording van het VN-verdrag inzake gelijke rechten voor mensen met een beperking bij sportaanbieders.
- We implementeren zwemsporten in de schoolzwemlessen om kinderen te enthousiasmeren voor de zwemsport en daarmee de doorstroom naar zwemverenigingen te stimuleren.

Lekker Fit! in de Wijk

- We voeren het programmaplan Lekker Fit! in de wijk 2019-2022 uit, bestaande uit vijf programmalijnen. Focus ligt op:
 - Maatwerk gezonde leefstijl voor basisscholen gefaseerd aanbieden
 - Lokale invulling wijkpreventienetwerk door uitbreiding netwerksamenwerking gezond gewicht rond scholen naar 5 locaties/ wijken
 - Doorontwikkeling schoolsportvereniging met aansluiting op dagprogrammering en aanbod gericht op doelgroep
 - Inzichten uit pilots wijkaanpak implementeren in meerdere wijken
 - Deskundigheidsbevordering van partners in de stad

- We bereiden de actualisatie van het beleid voor op basis van lopend onderzoek, wetenschappelijke inzichten en ervaringen binnen en buiten Rotterdam.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal vitale sportverenigingen*	Streefwaarde			90%		92%	
	Realisatie	88%					
Aantal leden van sportverenigingen*	Streefwaarde					77.250	
	Realisatie	75.000					
* In het kader van het Actieprogramma Verenigingen wordt opdracht gegeven voor een 0-meting, welke in 2019 zal worden uitgevoerd.							

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Klanttevredenheid sportprogrammering*							
Schoolsport	Streefwaarde	nvt			PM		
	Realisatie	7,0					
Sportregie	Streefwaarde	nvt			PM		
	Realisatie	7,2					
Lekker Fit!-programma							
Aantal Lekker Fit!scholen	Streefwaarde	94	94	94	94	94	
	Realisatie	94					
0-4 jaar op kinderopvanglocaties	Streefwaarde	145	180	215	250	285	
	Realisatie	145					
Kleuteraanpak op LFI en NLF! scholen***	Streefwaarde		95	105	120	138	
	Realisatie	75					

* Deze wordt om de drie jaar gemeten, de eerst volgende meting is in 2021

** Streefwaarden klanttevredenheid 2021 (eerst volgende meting) worden vastgesteld in de eind 2019 af te sluiten meerjarenovereenkomst 2020-2023 tussen gemeente en Sportbedri

*** Lekker Fit! en Niet-Lekker Fit! scholen, de scholen met en zonder een LFI programma in groep 3-8

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Sportbeleid en activering	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	1.863	2.400	1.823	1.799	1.799	1.799
Bijdragen rijk en medeoverheden	462	700	25	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.401	1.700	1.799	1.799	1.799	1.799
Lasten exclusief reserves	14.550	17.554	17.782	15.629	14.484	14.485
Apparaatslasten	4.857	5.366	5.498	5.498	5.498	5.500
Inhuur	81	84	36	36	36	36
Overige apparaatslasten	86	122	129	129	129	131
Personeel	4.690	5.161	5.333	5.333	5.333	5.333
Intern resultaat	-7.247	-7.483	-7.599	-7.343	-7.343	-7.343
Intern resultaat	-7.247	-7.483	-7.599	-7.343	-7.343	-7.343
Programmalasten	16.940	19.671	19.883	17.474	16.329	16.329
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.691	9.399	9.788	8.651	8.106	8.106
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	-13	64	66	66	66	66
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.262	10.208	10.030	8.757	8.157	8.157
Saldo voor vpb en reserveringen	-12.688	-15.155	-15.959	-13.830	-12.685	-12.686
Saldo voor reserveringen	-12.688	-15.155	-15.959	-13.830	-12.685	-12.686
Reserves	1.025	-3.505	765	0	0	0
Onttrekking reserves	25	995	765	0	0	0
Toevoeging reserves	0	4.500	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.000	0	0	0	0	0
Saldo	-11.662	-18.660	-15.194	-13.830	-12.685	-12.686

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 14.181	- 14.066	- 13.957	- 13.664	- 13.664		
Omissieregeling 2019	- 14.466	- 14.500	- 14.395	- 14.103	- 14.103		

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 14.465	- 14.341	- 14.129	- 13.768	- 13.785	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 14.871	- 14.028	- 13.743	- 13.427	- 12.844	
10-maandsrapportage 2019	- 14.879	- 14.028	- 13.743	- 13.427	- 12.844	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 13.553					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 13.032	- 13.743	- 13.427	- 12.844	- 12.844
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 12.881	- 14.575	- 14.366	- 12.405	- 12.405
10-maandsrapportage 2020		- 12.781	- 14.575	- 14.366	- 12.405	- 12.405
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 11.662				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 19.006	- 14.909	- 12.947	- 12.417 - 12.419
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 18.660	- 15.194	- 13.830	- 12.685 - 12.686
10-maandsrapportage 2021			- 18.660	- 15.194	- 13.830	- 12.685 - 12.686

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Sportnota en implementatieplan](#)
- [Uitvoeringsprogramma Lekker Fit](#)
- [Actieprogramma Verenigingen](#)

Omschrijving taakveld

De inzet is om meer Rotterdammers met plezier te laten sporten en bewegen. Hiertoe ondersteunt het college sportverenigingen en andere organisaties op sport- en beweeggebied, stimuleert het college recreatieve sportbeoefening, sport en bewegen in wijken en buurten en het (top)sportklimaat en zet het in op het binnenhalen van sportevenementen. Hiermee draagt het college ook bij aan andere maatschappelijke doelstellingen, zoals gezondheid, bewonersparticipatie en economie en werkt het aan een vitale en levendige stad.

Toelichting op doelstellingen

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten

Extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

Topsport en sportevenementen versterken het sportieve klimaat van de stad. Door keuzes te baseren op het DNA van Rotterdam, stijgt het rendement op terreinen als sportdeelname, economie, maatschappij en imago.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap

De inzet is dat sportverenigingen zich gereed maken voor de toekomst door mee te gaan met veranderende ontwikkelingen en een veranderende vraag. Hierdoor moeten sportverenigingen langdurig vitaal worden. In het Actieprogramma Verenigingen zijn hiervoor acties vastgesteld.

Lekker Fit! in de Wijk

Het hoofddoel is om alle kinderen in Rotterdam vanaf 9 maanden voor de geboorte tot en met 12 jaar de basis mee te geven voor een gezonde leefstijl.

Economische zaken

Pagina 46

Economische zaken

Het programma Economische zaken beoogt een sterke Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. Het programma bestaat uit de taakvelden Economie en Markten. Bij het programma zijn als partners onderwijsinstellingen, ondernemers- en werkgevers(organisaties) betrokken. Als gevolg van economische impact van Corona zal voor deze ambitie in 2021 een andere, concernbrede inzet nodig zijn. Deze inzet is gericht op herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie.

TAAKVELD 1

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Dit taakveld bevat de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening zoals het bedrijvenloket, het ondernemersloket, het stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers, het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven, het bieden van financiële steunregelingen voor bedrijven en de BIZ-bijdrage.

TAAKVELD 2

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Het realiseren van voor bezoekers en marktvergunninghouders aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten.

TAAKVELD 3

Economische ontwikkeling

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

Een duurzame en veerkrachtige economie door vanuit de transitiepaden te werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad

Een transitie naar een nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

Transformatie van haven en stad. Rotterdam wordt de innoverende maritieme hoofdstad

Herstel en ontwikkeling van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

Invulling van de digitale randvoorwaarden waardoor de transitie naar de nieuwe economie kan worden gerealiseerd

TAAKVELD 4

Economische promotie

Dit taakveld bevat activiteiten met als doel het "op de kaart zetten" van de gemeente, waaronder; promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers, het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente, investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken, promotie van toerisme, beurzen en jaarmarkten en Citymarketing inclusief vermakelijkhedenretributies.

Het programma Economische zaken beoogt een sterke Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. Het programma bestaat uit de taakvelden Economie en Markten. Bij het programma zijn als partners onderwijsinstellingen, ondernemers- en werkgevers(organisaties) betrokken. Als gevolg van economische impact van Corona zal voor deze ambitie ook in 2022 een andere, concernbrede inzet nodig blijven zijn. Deze inzet is gericht op herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron
Functiemenging	%	Streefwaarde
		N.v.t. LISA
		Realisatie
		55,4% (2020)
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	Streefwaarde
		N.v.t. LISA
		Realisatie
		142,0 (2020)

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl

Toelichting BBV-indicatoren

Functiemenging:

De functiemenging geeft de verhouding weer tussen wonen en werken. De economie, vestigingen/ arbeidsplaatsen is harder gestegen dan het aantal woningen/inwoners.

Vestiging van bedrijven:

Het aantal banen per 1.000 inwoners ligt hoger dan het landelijk gemiddelde, echter het aantal vestigingen van bedrijven is lager dan het gemiddelde in Nederland. Dit wordt verklaard doordat Rotterdam bovengemiddeld veel grote bedrijven kent.

Recentere cijfers dan 2020 over functiemenging en vestiging van bedrijven zijn nog niet bekend.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Economische zaken	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	1.929	2.564	2.059	2.058	3.600	3.600
Bijdragen rijk en medeoverheden	508	511	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.421	2.053	2.059	2.058	3.600	3.600
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	33.647	37.085	37.873	31.145	26.814	25.786
Apparaatslasten	6.490	8.874	8.639	8.639	8.401	8.401
Inhuur	78	749	469	469	230	230
Overige apparaatslasten	92	164	178	177	177	177
Personeel	6.320	7.962	7.992	7.994	7.994	7.994
Intern resultaat	2.885	2.452	2.208	2.208	2.208	2.208
Intern resultaat	2.885	2.452	2.208	2.208	2.208	2.208
Programmalasten	24.272	25.759	27.026	20.298	16.205	15.177
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.197	12.776	15.859	11.193	7.481	6.453
Kapitaallasten	110	124	126	126	126	126
Overige programmalasten	10	85	85	85	85	85
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	13.954	12.774	10.956	8.894	8.514	8.514
Saldo voor vpb en reserveringen	-31.718	-34.521	-35.814	-29.088	-23.215	-22.187

Saldo voor reserveringen	-31.718	-34.521	-35.814	-29.088	-23.215	-22.187
Reserves	4.996	2.326	1.856	0	0	0
Onttrekking reserves	4.996	2.776	1.856	0	0	0
Toevoeging reserves	0	450	0	0	0	0
Saldo	-26.721	-32.195	-33.959	-29.088	-23.215	-22.187

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 22.983	- 24.103	- 24.492	- 24.616	- 24.616		
Omissieregeling 2019	- 23.443	- 24.447	- 24.862	- 24.986	- 24.986		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 25.380	- 24.962	- 25.331	- 25.427	- 24.928		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 23.921	- 24.536	- 24.886	- 24.974	- 21.674		
10-maandsrapportage 2019	- 23.912	- 24.536	- 24.886	- 24.974	- 21.674		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 25.209						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 26.951	- 24.886	- 24.974	- 21.674	- 21.674	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 26.804	- 30.276	- 27.794	- 24.476	- 23.308	
10-maandsrapportage 2020		- 27.415	- 30.276	- 27.794	- 24.476	- 23.308	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 26.721					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 32.485	- 32.659	- 28.420	- 22.856	- 21.856
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 31.286	- 33.959	- 29.088	- 23.215	- 22.187
10-maandsrapportage 2021			- 32.195	- 33.959	- 29.088	- 23.215	- 22.187

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Economische zaken

Begroting 2021

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-31.286
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021	-909
Coronakosten Markten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -898

Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-11
Begroting na wijzigingen		-32.195

Toelichting financiële bijstellingen

Coronakosten Markten

De overschrijding wordt veroorzaakt door de kosten van maatregelen, waaronder de inhuur van toezichthouders, die op de markten zijn genomen om naleving van corona-regels te waarborgen.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Voor een tweetal projecten van de afdeling Economie die gefinancierd worden uit het Energietransitie budget (ETB) worden bij de 10M de budgetten voor 2021 naar beneden bijgesteld. Voor het project Phario komen de begeleidingskosten van de subsidie te vervallen. De geplande subsidie aan het CARR project gaat niet door. Om diverse redenen krijgt het bedrijf de subsidieaanvraag niet rond en is er geen zicht op dat dit op korte termijn wel lukt. Daarmee komt de ETB bijdrage aan dit project te vervallen. De lasten en de onttrekking aan de Bestemmingsreserve Energietransitie worden in 2021 met € 135 verlaagd.

Technische wijzigingen

In het programma Economische zaken zijn er diverse kleine technische wijziging geweest (- € 11).

Risico's en aandachtspunten

Geen

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2021	2021
	(€)	(%)
Economische zaken	-909	3%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	0	0%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-902	62%
Economische ontwikkeling	-7	0%
Economische promotie	0	0%

Omschrijving programma

Wie fijn wil wonen en werken is gebaat bij een stad die zich aanpast aan de nieuwe ontwikkelingen in de economie. Een stad die ook ruimte blijft bieden voor voldoende plekken om te werken en ondernemen, zodat

Rotterdam een inclusieve woon-werkstad blijft. Want elke Rotterdammer verdient een kans om zich door werk te ontwikkelen.

2020 en 2021 stonden in het teken van de Coronacrisis. De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat toekomstige economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. Deze verschillen per sector, maar onder meer de horeca, toerisme, de petrochemische industrie, de culturele sector, het maritieme cluster en de specifieke bedrijfsgroepen ZZP'ers, sociaal ondernemers en start-ups & scale ups ondervinden nadelige gevolgen van de contactbeperkende maatregelen voor vraag naar producten, het stil leggen van productie-processen en het tot stilstand komen van de (internationale) handel. Ook de ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast. Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende aanvullende activiteiten in 2021 geïntensiveerd en zetten we door in 2022:

1. Intensivering van inzet op innovatie ondersteuning van het MKB langs de lijnen van digitalisering, duurzaam en circulair ondernemerschap door voorlichting van het MKB, uitvoeren van bedrijfsscans en het aanbieden van workshops en trainingen;
2. Beschikbaar stellen van vouchers voor het koppelen van startups aan MKB en multinationals voor het opzetten van innovatieprojecten;
3. Door ontwikkelen aanpak Vitale Kernen waarbinnen intensieve samenwerking plaatsvindt tussen stakeholders in de betreffende winkelgebieden;
4. Het faciliteren van de 1,5 meter economie in sectoren zoals de horeca;
5. Intensivering van de inzet op de Smart Health Tech Campus als aanjager van het LS&H cluster;
6. Intensivering van het programma Rotterdam Digitaal door o.a.
7. o Vervolg, vorming en uitvoering actieagenda Rotterdam Digitaal en doorontwikkeling van Rotterdam tot voorbeeldstad in en digitale wereld;
o Opzetten en uitvoeren van een programma Digitale Economie;
o Faciliteren van de uitrol glasvezel en 5G in Rotterdam;
8. Inzet op herstel van de aantrekkingskracht van de stad onder meer door uitbreiding van terrassen in de stad te faciliteren en het uitvoeren van een promotiecampagne gericht op regionale en landelijke bezoekers.

Om in te spelen op de effecten van de Coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een Herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld. De Herstel- en vernieuwingsagenda is in september 2020 door het college vastgesteld en aan de raad aangeboden.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Pagina 47

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt

Regeldruk vermindering voor ondernemers

Meer ruimte voor kleine ondernemers

Voortgang 2021

De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. De Rotterdamse economie is in 2020 met ongeveer 3% gekrompen. Met name de Horeca, toerisme, retail (non-food), de culturele sector en specifieke bedrijfsgroepen als ZZP'ers, hebben nadelige gevolgen ondervonden van de contactbeperkende maatregelen. De ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast. Veel activiteiten van Economie zijn gericht op het herstellen van de economie op de korte en lange termijn. Voor 2021 wordt er groei verwacht, maar deze groei in de Rotterdamse regio zal minder uitbundig zijn in vergelijking met andere regio's en Nederland. Dit heeft onder meer te maken doordat de opkomende consumentendiensten minder vlees op de botten hebben, er in Rotterdam relatief minder hoger opgeleiden zijn en doordat het toerisme relatief beperkt in omvang is.

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een Herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende aanvullende activiteiten in 2021 opgestart en geïntensiveerd:

- Intensivering van inzet op innovatie ondersteuning van het MKB langs de lijnen van digitalisering, duurzaam, sociaal en circulair ondernemerschap;
- Het versnellen van digitalisering in het MKB (de digitaliseringsvouchers);
- Beschikbaar stellen van vouchers voor het koppelen van startups aan MKB en multinationals voor het opzetten van innovatieprojecten (de inno- en digivouchers);
- Het mogelijk maken van een 1,5 meter economie in sectoren, ruimte voor andere concepten in sectoren waar dit niet haalbaar is;
- Inrichten van een coronaloket waar ondernemers hun creatieve ideeën kunnen voorleggen en snel uitsluitsel krijgen;
- (Tijdelijke) uitbreiding van inzet op de Ondernemersbalie en de bedrijfscontactfunctie;
- Van fysieke ontmoeting naar digitale ontmoeting via het Venture Café, Blue City en het UPstreamfestival;
- Inzet op sociaal ondernemerschap via noodfonds, begeleiding en het social impact fund;
- Verruiming van de mogelijkheden voor inkoop bij Rotterdamse ondernemers door de gemeente.

De Herstel- en vernieuwingsagenda is een adaptieve agenda wat betekent dat de koers en maatregelen bijgestuurd kunnen worden afhankelijk van de ontwikkelingen in de economie en de voortgang en impact van de maatregelen. Medio 2021 is de eerste monitor van de Herstel- en vernieuwingsagenda verschenen en in juni 2021 in de gemeenteraad behandeld.

De monitor stelt dat, op basis van de impact op Rotterdam, in samenhang met de al genomen maatregelen de huidige koers en maatregelen uit de agenda bijdragen aan het pad van herstel en vernieuwing. De zes sporen zijn de goede aandachtsgebieden, omdat ze gezamenlijk het palet van (extra) maatschappelijke behoefte aan ondersteuning afdekken en ze ook aansluiten bij de voor corona al genomen maatregelen. Op basis van de analyse van de maatregelen en de impact van de coronacrisis ziet de monitor een aantal onderwerpen die in de komende periode om focus en verdieping vragen:

- Human capital
- Financiële positie ondernemers
- Sociale crisis/brede welvaart
- Aantrekkingskracht stad
- Innovatie, talent en vernieuwing

Ontwikkelingen 2022-2025

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio is de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie voor de langere termijn opgesteld waarbij de komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening optimaliseren en moderniseren en rol als leading en launching customer van de gemeente versterken.

Wat willen we bereiken

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt.

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt: digitaal, circulair, draaiend op duurzame energie en optimaal gebruik makend van de unieke positie van Rotterdam.

Vermindering regeldruk

Minder regeldruk voor Rotterdamse ondernemers om bij te dragen aan een aantrekkelijk ondernemersklimaat

Meer ruimte voor kleine ondernemers

Meer ruimte voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau, voor bedrijven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden. We helpen ondernemers met kennis en met contacten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.

Wat gaan we daar voor doen

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie wordt gemaakt.

- We zorgen voor een sterk MKB-netwerk en richten onze bedrijfscontactfunctie en accountmanagement daarop: we zoeken de bedrijven in de stad op, brengen in beeld wat er leeft bij de bedrijven en gebruiken de kennis van bedrijven om de dienstverlening te verbeteren en aan te passen aan de nieuwe economie. Ook zetten we in op verbinding van ondernemers in winkelgebieden (vitale kerngebieden) en bedrijfsterreinen in ondernemerscollectieven;
- Extra aandacht gaat daarbij uit naar gemeentelijke procedures, beleid en projecten: ook deze scherpen we aan, schrappen ze en/of maken ze effectiever;
- We ondersteunen actief bedrijvennetwerken om de samenwerking tussen ondernemers te versterken en cross-overs tussen bedrijven uit verschillende sectoren te stimuleren;
- Aandachtgebieden voor ons accountmanagement zijn bedrijven in zakelijke dienstverlening, life sciences & health, ICT & creatieve bedrijven, haven & maritieme dienstverlening en horeca, retail, horeca & leisure. In 2022 pakken we het accountmanagement voor het Rotterdamse grootbedrijf dat belangrijk is voor de gemeente op. Daarnaast wordt er accountmanagement voor startups en scaleups ingezet via het Up! Rotterdam programma. Het accountmanagement, het current investor development op de grote en middelgrote internationale bedrijven, wordt uitgevoerd door Rotterdam Partners. Hierbij heeft Rotterdam Partners specifieke aandacht voor (internationale) acquisitie, handelsbevordering en expats
- In 2022 pakken we het accountmanagement voor het Rotterdamse grootbedrijf dat belangrijk is voor de gemeente op;
- Samen met onze (kennis)partners, waaronder o.a. Hogeschool Rotterdam, MKB Rotterdam, Kamer van Koophandel, VNO-NCW Rotterdam en Rabobank, ontsluiten we informatie, kennis en netwerken voor MKB-ondernemers. Dit is de manier waarop we in MKB010>>Next samenwerken;
- We faciliteren trainingen tegen een gereduceerde prijs om een online winkel op te starten;
- We stimuleren (inspireren - informeren - activeren) samen met partners MKB-bedrijven om digitaal, duurzaam en circulair te ondernemen via het in 2020 gelanceerde MKB010>>next programma. Ambitie is om in deze collegeperiode 5.000 Mkb'ers te bereiken. We spelen in op de omstandigheden (o.a. door de onvoorspelbaarheid van corona) en door het programma waar nodig aan te passen op de vraag en de mogelijkheden.

Vermindering regeldruk

Rotterdam wil een aantrekkelijke stad zijn voor nieuwe en bestaande bedrijven. Soms werkt regelgeving vanuit overheden (landelijk dan wel lokaal) belemmerend om (vernieuwend) te ondernemen. Met het programma Anders Geregeld krijgen ondernemers meer ruimte voor vernieuwend ondernemerschap. Door kleinschalige

experimenten en pilots testen we hoe regelgeving anders kan worden toegepast en/of hoe werkprocessen anders kunnen worden ingericht. Als na de experimenteerperiode blijkt dat de effecten positief zijn, schept dat kansen voor ondernemend Rotterdam. Eind dit jaar verschijnt de evaluatie van een aantal experimenten in drie winkelstraten. Als daaruit blijkt dat de effecten positief zijn, kan dat leiden tot permanente aanpassing van de regels. Samen met ondernemers werken we aan een lokale aanpak met vraag gestuurde experimenten en pilots die meer ruimte bieden voor ondernemerschap. Rotterdam steunt de Tweede Kamer om de Drank- en Horecawet aan te passen en blanding/mengvormen retail en horeca structureel mogelijk te maken.

Tijdens de coronacrisis is duidelijk geworden dat het bedrijfsleven gebaat is bij een open houding van de gemeente ten opzichte van de noodzaak van bestaande regels. De ervaringen worden meegenomen in toekomstige afwegingen of regels behouden of aangepast moeten worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de inzet op flexibele standplaatsen en uitbreiding van terrassen zoals vanuit Rotterdam Geeft Ruimte zijn toegepast. De ontwikkelde werkwijze van het Coronaloket met integrale gebiedsteams en expertteam zal verder geïmplementeerd worden voor een snelle en efficiënte dienstverlening aan ondernemers.

Meer ruimte voor kleine ondernemers

We werken aan meer ruimte voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau, voor bedrijven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden. We helpen ondernemers met kennis en met contacten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie door middel van:

- Inzet van bedrijfscontactfunctionarissen (BCF): zij zijn het eerste en vaste aanspreekpunt voor de besturen van de Rotterdamse ondernemersverenigingen. Zij richten zich hierbij op de verenigde ondernemers in winkelgebieden en op bedrijventerreinen. Ondernemers kunnen bij de bedrijfscontactfunctionaris uit hun gebied terecht voor alle kwesties die met ondernemen en economische ontwikkeling te maken hebben. De BCF is hierbij ook de schakel naar de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur. Onderlinge netwerkvorming wordt met behulp van een aantal bijeenkomsten bevorderd. Ook de Bedrijven Investeringszones (BIZ) besturen zijn een voorbeeld van dergelijke collectieven;
- De Ondernemersbalie: het centrale loket voor startende en gevestigde ondernemers. De kerntaak is het geven van voorlichting en advies aan (startende) ondernemers over gemeentelijk beleid, wet- en regelgeving, vergunningen, subsidies en bedrijfshuisvesting. De ondernemersbalie is actief betrokken bij het ondernemersportal (ondernemen010) waarin alle belangrijke producten en diensten voor ondernemers zijn opgenomen;
- Er is een subsidie mogelijk voor ondernemerscollectieven, waarbij 50% bijgedragen wordt voor projecten en activiteiten op het gebied van o.a. gebiedspromotie, digitalisering, buitenruimte etc. Hierbij zijn de ambities rond transitie naar de nieuwe economie in de herziene regeling van 2020 opgenomen. In 2022 zal dit gecontinueerd worden. Ook sluit dit aan bij de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie. Ondernemersinitiatieven worden hiermee gestimuleerd en gewaardeerd.

Wat kost het

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	7	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	2.022	2.145	3.339	2.828	2.772	2.772
Apparaatslasten	1.567	1.531	1.574	1.574	1.521	1.521
Inhuur	0	53	101	101	48	48
Overige apparaatslasten	10	16	16	16	16	16
Personeel	1.557	1.462	1.457	1.457	1.457	1.457
Intern resultaat	9	0	0	0	0	0
Intern resultaat	9	0	0	0	0	0
Programmalasten	446	615	1.765	1.254	1.252	1.252
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	73	165	932	932	929	929
Overige programmalasten	3	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	369	450	833	323	323	323
Saldo voor vpb en reserveringen	-2.015	-2.145	-3.339	-2.828	-2.772	-2.772
Saldo voor reserveringen	-2.015	-2.145	-3.339	-2.828	-2.772	-2.772
Reserves	40	100	350	0	0	0
Onttrekking reserves	40	100	350	0	0	0
Saldo	-1.975	-2.045	-2.989	-2.828	-2.772	-2.772

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 1.290	- 1.290	- 1.290	- 1.290	- 1.290		
Omissieregeling 2019	- 4.297	- 4.248	- 4.248	- 4.248	- 4.248		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 3.802	- 4.320	- 4.320	- 4.320	- 4.320		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 2.850	- 3.325	- 3.309	- 3.302	- 3.302		
10-maandsrapportage 2019	- 2.850	- 3.325	- 3.309	- 3.302	- 3.302		

Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 2.397					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 2.516	- 3.309	- 3.302	- 3.302	- 3.302	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 2.389	- 3.317	- 3.309	- 3.309	- 3.275	
10-maandsrapportage 2020	- 2.389	- 3.317	- 3.309	- 3.309	- 3.275	
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 1.975					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 2.054	- 2.765	- 2.765	- 2.685	- 2.685
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 2.045	- 2.989	- 2.828	- 2.772	- 2.772
10-maandsrapportage 2021		- 2.045	- 2.989	- 2.828	- 2.772	- 2.772

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening zoals het bedrijvenloket, het ondernemersloket; het stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers, het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven, het bieden van financiële steunregelingen voor bedrijven en de BIZ-bijdrage.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Pagina 48

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Het realiseren van aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten voor bezoekers en marktvergunninghouders.

Voortgang 2021

De coronacrisis heeft nog steeds grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat de economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. Deze gevolgen verschillen per sector, en ook de kooplieden van de Rotterdamse warenmarkten ondervinden veel nadelige gevolgen van de coronacrisis en de bijbehorende maatregelen. Er wordt samen met de kooplieden voor gezorgd dat de markt, ook met de verschillende aanpassingen vanwege coronamaatregelen, zo goed mogelijk doorgang kan vinden.

Vanwege de coronamaatregelen heeft de uitwerking van de marktvisie vertraging opgelopen. De planning is dat begin vierde kwartaal 2021 de marktvisie aan het college wordt aangeboden. De aan de visie gekoppelde pilots starten zodra besluitvorming heeft plaatsgevonden en de coronamaatregelen het toelaten.

Ontwikkelingen 2022-2025

Samen met de kooplieden zal er, aan de hand van de geplande pilots, gewerkt worden aan de implementatie van de visie van de markten. Doel is om de markten de kwalitatieve impuls te geven die zij nodig hebben. Het streven is om de markt een vliegwiel van de wijk te maken. De pilots zullen zich onder andere richten op het stimuleren van het ondernemerschap op de markt, aanpak afval en de sociale rol van de markt in de wijk. De aan de visie gekoppelde pilots starten zodra besluitvorming heeft plaatsgevonden en de coronamaatregelen het toelaten.

Wat willen we bereiken

Realiseren van aantrekkelijke warenmarkten

- Aantrekkelijke markten
- Divers aanbod
- Meer verkoopwagens
- Veilige en schone markten

Wat gaan we daar voor doen

Realiseren van aantrekkelijke warenmarkten

Het onderzoek naar de staat van de markten is eind december 2019 afgerond. Tijdens het onderzoek is input vanuit de betrokken partijen gevraagd. De resultaten worden verwerkt in een brede visie voor de warenmarkten. Op het moment dat de coronamaatregelen het toelaten zetten we in op het verder uitwerken van de visie waaronder:

- Tegengaan leegstand
- Toelaten nieuwe instroom van kooplieden, zowel structureel als op dagbasis
- Inschrijfbeperving herzien
- Stimuleren nieuwe artikelen
- Stimuleren verkoopwagens
- Inzet op aanpak afval

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.285	1.719	2.059	2.058	3.600	3.600
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.285	1.719	2.059	2.058	3.600	3.600
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	3.146	4.076	3.219	3.221	3.222	3.222
Apparaatslasten	1.104	1.908	1.433	1.433	1.433	1.433
Inhuur	2	499	3	3	3	3
Overige apparaatslasten	35	41	41	40	40	40
Personeel	1.067	1.368	1.390	1.390	1.390	1.390
Intern resultaat	1.179	1.186	1.214	1.214	1.214	1.214
Intern resultaat	1.179	1.186	1.214	1.214	1.214	1.214
Programmalasten	863	982	571	575	575	575
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	859	897	486	490	490	490
Overige programmalasten	4	85	85	85	85	85
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.860	-2.357	-1.159	-1.163	379	379
Saldo voor reserveringen	-1.860	-2.357	-1.159	-1.163	379	379
Saldo	-1.860	-2.357	-1.159	-1.163	379	379

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 1.214	- 1.214	- 1.214	- 1.214	- 1.214		
Omissieregeling 2019	- 1.251	- 1.237	- 1.237	- 1.237	- 1.237		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 1.225	302	311	320	319		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 1.250	302	311	320	320	
10-maandsrapportage 2019	- 1.250	302	311	320	320	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 1.219					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 1.040	311	320	320	320	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 984	- 429	380	372	372	
10-maandsrapportage 2020	- 1.734	- 429	380	372	372	
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 1.860					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	- 1.443	- 1.126	- 1.130	370	370	
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	- 1.455	- 1.159	- 1.163	379	379	
10-maandsrapportage 2021	- 2.357	- 1.159	- 1.163	379	379	

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Marktreglement 2008](#)
- [Marktverordening 2017](#)
- [Verordening rechten markten](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen behoort de op bedrijven en ondernemers (inclusief bedrijven en ondernemers in land- en tuinbouw en veeteelt) gerichte ondersteuning en dienstverlening van de gemeente. In dit Rotterdamse taakveld gaat het om:

- regelen straathandel, markten alsook veemarkten
- marktgelden en staanplaatsgelden markten (via baten categorie 3.7)

Economische ontwikkeling

Pagina 49

Economische ontwikkeling

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

Het versterken van relevante sectoren zoals Maritiem, maakindustrie, Toerisme en Life Sciences & Health;

Stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven en versterken van de economische structuur gericht op de transitiepaden digitaal, circulair, energie;

Samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten en het ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's;

Werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt door uitwerken human capital. Inzet op Leer Werk Akkoorden (LWA), aantrekken en behouden van talent zijn hier onder meer onderdeel van;

Ontwikkelen van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat.

Voortgang 2021

Voor 2021 wordt er groei verwacht, maar deze groei in de Rotterdamse regio zal minder uitbundig zijn in vergelijking met andere regio's in Nederland. Dit heeft onder meer te maken doordat de opkomende consumentendiensten minder vlees op de botten hebben, er relatief minder hoger opgeleiden zijn (die productiever zijn) en schaafeffecten in toerisme nog ontbreken.

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een Herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld. De Herstel- en vernieuwingsagenda is in september 2020 door het college vastgesteld en aan de raad aangeboden. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

- Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
- Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
- Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
- Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
- Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
- Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

De Herstel- en vernieuwingsagenda is een adaptieve agenda wat betekent dat de koers en maatregelen bijgestuurd kunnen worden afhankelijk van de ontwikkelingen in de economie en de voortgang en impact van de maatregelen. Medio 2021 is de eerste monitor van de Herstel- en vernieuwingsagenda verschenen.

De monitor stelt dat, op basis van de impact op Rotterdam, in samenhang met de al genomen maatregelen de huidige koers en maatregelen uit de agenda bijdragen aan het pad van herstel en vernieuwing. De zes sporen zijn de goede aandachtsgebieden, omdat ze gezamenlijk het palet van (extra) maatschappelijke behoefte aan ondersteuning afdekken en ze ook aansluiten bij de voor corona al genomen maatregelen. Op basis van de analyse van de maatregelen en de impact van de coronacrisis ziet de monitor een aantal onderwerpen die in de komende periode om focus en verdieping vragen:

- Human capital
- Financiële positie ondernemers
- Sociale crisis/brede welvaart
- Aantrekkingskracht stad
- Innovatie, talent en vernieuwing

Op deze thema's gaan we in de tweede helft van 2021 in gesprek, zowel met interne- als met externe stakeholders, of aanvullende maatregelen nodig zijn en er wordt bekeken of de maatregelen aangescherpt dienen te worden. De uitkomst van dit traject betrekken wij bij de tweede monitor die in de tweede helft van 2021 zal uitkomen.

Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende aanvullende activiteiten in 2021 opgestart en geïntensiveerd:

1. Het opzetten van de Uitvoeringsorganisatie Vitale Kerngebieden als opvolging van de Taskforce Retail Rotterdam en intensivering van de samenwerking aan vitale kerngebieden op de locaties waar detailhandel dominant aanwezig is door stakeholders in de betreffende gebieden ('gouden driehoek') en tussen onderdelen van het concern;
2. Het faciliteren van de 1,5 meter economie in sectoren zoals de retail en horeca;
3. Snelle actuele en gerichte communicatie voor ondernemers op www.Ondernemen010.nl;
4. Inrichting van een Coronaloket als één-ingangsprincipe voor ondernemers;
5. Intensivering van de inzet op de Erasmus MC Campus als aanjager van het Life Science & Health (LS&H) cluster;
6. Verder doorontwikkelen van SpotRotterdam om druktespreiding in de stad inzichtelijk te maken;
7. Ontwikkelen van een druktemeter voor spreiding van bezoekersstromen in de stad;
8. Versterking en uitvoering van het programma Rotterdam Digitaal door o.a.
 - a. Opzetten van een team ter ondersteuning van de Chief Digital Officer
 - b. Uitvoering handvest Rotterdam Digitaal
 - c. Opzetten en uitvoeren van het programma digitale economie
 - d. Invoeren antennebeleid en telecommunicatiewet 2021
 - e. Faciliteren en versnellen van de uitrol glasvezel in Rotterdam
9. Inrichten van een Coronaloket waar ondernemers hun creatieve ideeën kunnen voorleggen en snel uitsluitsel krijgen;
10. Faciliteren van herstel van de aantrekkingskracht van de stad onder meer door uitbreiding van terrassen in de stad te faciliteren en het uitvoeren van een promotiecampagne gericht op regionale en landelijke bezoekers;
11. Op verzoek van de gemeente heeft Rotterdam Partners een International advisoryboard bij elkaar gebracht om de stad te adviseren over de toekomst van beurzen en congressen. De aanbevelingen worden verwerkt in een nieuwe stedelijke aanpak.

Ontwikkelingen 2022-2025

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie voor de langere termijn opgesteld. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen.

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

Activiteiten onder dit taakveld worden ondergebracht bij de sporen van de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie. In 2022 blijven we de ontwikkelingen in de economie continu monitoren en bekijken we of onze inzet hierop aangepast moet worden.

Wat willen we bereiken

Herstel naar een duurzame en veerkrachtige economie door werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad en een toekomstbestendige arbeidsmarkt

Cruciale economische sectoren in Rotterdam zijn onder andere de clusters Life Sciences and Health, maritieme economie, maakindustrie, logistiek, digitale dienstverleners en toerisme. Belangrijkste opgaven daarin zijn circulair, digitaal, energietransitie, inclusiviteit en talent. In de Herstel- en vernieuwingsagenda wordt het belang onderschreven van een arbeidsmarkt die aansluit bij de gevraagde vaardigheden in de (nieuwe) economie. Opleidingen leiden op voor die sectoren waar vraag en groei naar is, maar ook leven lang ontwikkelen en het behouden en aantrekken van talent is daarin cruciaal.

Vernieuwing door transitie naar de nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

Rotterdam zet in op vernieuwing van de economie aan de hand van de economische transitie op het gebied van digitalisering, energie en circulair. Nieuw ondernemerschap is daarbij nodig. We stimuleren acquisitie van bedrijven die een belangrijke rol kunnen spelen in de ontwikkeling van deze nieuwe economie en passen in het Rotterdamse DNA. Waar dat kan treden we op als launching customer of brengen we kennis samen van markt en overheid om nieuwe vormen van bedrijvigheid te stimuleren. De gemeente heeft de ambitie om de transitie naar de nieuwe economie te versnellen en wil innovatie op dit terrein stimuleren en faciliteren door de juiste randvoorwaarden te scheppen. geeft richting aan deze koers. Ondernemers nemen het voortouw in het ontwikkelen van nieuwe (bedrijfs)initiatieven en voeren die uit. De gemeente ondersteunt en zet hiervoor diverse instrumenten in. Omdat de economie niet stopt bij de gemeentegrens doet Rotterdam dat samen met de andere gemeenten in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), de provincie Zuid- Holland, InnovationQuarter en de Economic Board Zuid- Holland. Rotterdam The Hague Innovation Airport is een concreet voorbeeld van in regionaal verband samenwerken aan de nieuwe economie en de gewenste transitie

De economische ontwikkeling van Rotterdam hangt sterk samen met een aantal fysieke en maatschappelijke opgaven. Deze opgaven worden in steeds sterkere mate beïnvloed door de digitalisering. De exponent van digitalisering, data, is binnen de economische ontwikkelingen vaak niet goed zichtbaar of herkenbaar, maar van essentieel belang in de digitale economie en de effecten hiervan op de stedelijke omgeving. Waar we voor staan is digitalisering op een zinvolle wijze in te zetten zodat het bijdraagt aan de vestigingsvoorwaarden. Digitalisering is een randvoorwaarde voor alle opgaven van deze economische agenda. De gemeente kan stimulator, facilitator of regulator zijn voor nieuwe digitale ontwikkelingen en innovaties.

De beroepsbevolking moet passen bij de toekomstige economie. In Rotterdam is met partijen in de stad een proces afgesproken onder de naam Rotterdams Leer Werk Akkoord. Dit is met name gericht op het formuleren van de eisen aan de toekomstige beroepsbevolking vanuit de toekomstige economie en de bedrijven. Het scholen van werkenden om aan de toekomstige eisen van de economie en het bedrijfsleven te kunnen voldoen staat daarin centraal.

We blijven inzetten op Rotterdam als de maritieme innovatie hoofdstad

De ambitie is om in 2030 de maritieme hoofdstad van Europa te zijn, wat betekent dat het meest complete en concurrerende maritieme ecosysteem zich in de Rotterdamse regio bevindt. We stimuleren en faciliteren daarom de maritieme economie met o.a. ook maritieme hoofdkantoorfuncties van rederijen en scheepsbouwbedrijven en commodity traders en innovatieve techbedrijven in het Central district. Hierbij is de duurzame, circulaire en digitale transitie en innovatie de focus.

Om mondiaal concurrerend te kunnen blijven zullen het petrochemisch en energiecomplex als de transport en logistieke functie in het haven-industrieel cluster moeten verduurzamen en digitaliseren. Hiervoor is kennis en kunde nodig van bedrijven, kennisinstellingen en talenten uit de stad en de regio. We zien de energietransitie in het havenindustriecomplex daarom niet alleen als een duurzaamheids- en maatschappelijke opgave, maar vooral ook als een economische opgave.

Herstel en creëren van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

De aantrekkelijkheid van Rotterdam is van groot belang voor de ontwikkeling van de economie. Naast de kwaliteit van het woonklimaat is ook de aanwezigheid van voldoende werkgelegenheid (en daarmee samenhangend voldoende ruimte om te kunnen werken) en een aantrekkelijk voorzieningenaanbod (bereikbaarheid, onderwijs, sport, recreatie, kunst, cultuur, retail, horeca, leisure-voorzieningen, hotels, cultuur, onderwijs, sport en openbaar groen) een belangrijke factor. Een fijne woonomgeving, waar kinderen sporten, waar het goed samenleven is, versterkt de aantrekkingskracht op talent (vasthouden en aantrekken) en talentontwikkeling en het arbeidspotentieel. Dit geldt zeker voor het aantrekken van hoogopgeleide, creatieve en innovatieve arbeidskrachten en samenhangend daarmee voor internationale bedrijven. Wij willen onze inzet voor het creëren van een aantrekkelijke stad verder verstevigen om aantrekkelijk te blijven voor bedrijven, werknemers, bewoners en bezoekers van de toekomst.

Digitalisering als randvoorwaarde en als onderdeel van herstel en vernieuwing

De economische ontwikkeling van Rotterdam hangt sterk samen met een aantal fysieke en maatschappelijke opgaven. Deze opgaven worden in steeds sterkere mate beïnvloed door de digitalisering. De exponent van digitalisering, data, is binnen de economische ontwikkelingen vaak niet goed zichtbaar of herkenbaar maar wel van essentieel belang in de zogenaamde data economie. Waar we voor staan is digitalisering op een zinvolle wijze in te zetten zodat het bijdraagt aan de vestigingsvoorwaarden. Enerzijds is digitalisering een randvoorwaarde voor alle opgaven van deze economische agenda, anderzijds kan de gemeente stimulator, facilitator of regulator zijn voor nieuwe digitale ontwikkelingen en innovaties.

Wat gaan we daar voor doen

Herstel naar een duurzame en veerkrachtige economie door werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad en een toekomstbestendige arbeidsmarkt

- We werken samen met het Erasmus MC aan op het opstarten van de Campusorganisatie Erasmus MC Campus met een campusorganisatie, programmering en een businesscase;
- In samenhang hiermee scherpen we de lange termijn ambities en de inzet daarop ten aanzien van de sector LS&H aan samen met onze externe partners;
- We verkennen samen met cluster Maatschappelijke Ontwikkeling en partners als Rotterdam Partners en KHN de mogelijkheden van duurzaam toerisme, dit doen we met de bedrijven in de stad en regio;
- Onder de noemer Revival maakindustrie benutten we de mogelijkheden voor het versterken, faciliteren en aantrekken van bedrijven in de maakindustrie zoals het uitvoeren van een investeringsstrategie voor de Spaanse polder en op gebiedsniveau waar mogelijk in een functiemix in vitale kernen;
- Met het bedrijfsleven stellen we samen een brede Rotterdamse human capital agenda op, aansluitend en aanvullend op bestaande inzet. Er zijn diverse LWA's gesloten met bedrijfsleven en onderwijs rond onder andere de haven, MKB en energietransitie gebouwde omgeving. Er wordt nog gewerkt aan LWA's rond Bouw, Facilitair, Transport & Logistiek, Zorg, Horeca en Toerisme;
- We maken middelen vrij, samen met de andere aandeelhouders van InnovationQuarter, voor investeringen in bedrijven met groeipotentie;
- Samen met regionale partners als de provincie Zuid-Holland, Innovation Quarter en Rotterdam The Hague Airport werken we mee aan de uitbouw en ontwikkeling van Rotterdam The Hague Innovation Airport. Hoogwaardige werkgelegenheid, het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en bijdragen aan de verduurzaming van de luchtvaart is hierbij ons doel.

Vernieuwing door transitie naar de nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

- Uitvoeren en daar waar nodig (als gevolg van corona) herijken van de mets Rotterdam Partners, IQ en Havenbedrijf in 2019 vastgestelde acquisitie-strategie. Deze is erop gericht om proactief internationale bedrijvigheid aan te trekken die bijdraagt aan de transitie naar een nieuwe digitale, circulaire en duurzame economie. We bekijken vanzelfsprekend of internationale acquisitie in 2022 wel passend is gelet op de covid-19 situatie. We stellen tijdelijk de scope bij naar dichterbij huis en gericht op herstel;

- Ruimte voor werk(locaties) is een terugkerend thema. In 2022 gaan we werken aan integrale aanpak waarbij we sectorale beleidslijnen voor typen werklocaties (zoals kantoren, bedrijventerreinen, detailhandel etc) en gebiedgerichte praktische vertalingen integreren naar een handzaam en praktisch kader en plan;
- We zetten extra in op de uitstraling van Rotterdam als innovatielaboratorium met veel plek en ruimte voor startups, scale-ups en nieuwe samenwerkingsverbanden. Dat doen we via het programma Up!Rotterdam en het Upstreamfestival;
- De rol van lokale overheid als launching customer voor herstel en innovatie geven we vorm, dit doen we gemeentebreed, door bedrijven uit te dagen de benodigde technologieën en diensten gericht in te zetten;
- We blijven samenwerken met marktpartijen om 5G, glasvezel en andere IT-randvoorwaarden op een verantwoorde manier snel beschikbaar te maken voor iedereen in de stad;
- We faciliteren en ondersteunen de IT-Campus als verbindende partij om onderwijs en bedrijfsleven te versterken op het gebied van leren en werken in de digitale sector, zowel qua toeleiding van jongeren naar ICT-onderwijs, verbeteren van de doorstroming van jongeren naar hoger ICT-onderwijs inclusief talentontwikkeling en versterking van de ICT-sector in het algemeen.

We blijven inzetten op Rotterdam als de maritieme innovatie hoofdstad

De gemeente Rotterdam heeft zich de afgelopen jaren met succes gepositioneerd als dé aanjager van de noodzakelijke vernieuwing van de haven economie. Onder regie van de gemeente is een sterk, en nog steeds groeiend publiek privaat netwerk ontstaan met honderden partijen die samenwerken aan

1. De ontwikkeling van een goed investerings- en vestigingsklimaat voor kansrijke en vernieuwende maritieme bedrijvigheid, waarbij de focus ligt op de transitie naar de nieuwe (duurzame, circulaire, digitale) economie;
2. De ontwikkeling van een sterk nationaal en internationaal imago van dit cluster als toonaangevende maritieme innovatiehoofdstad. Er wordt geïnvesteerd in het creëren van de juiste randvoorwaarden voor de realisatie van een hoogtechnologische, niet-fossiele haven en maritieme economie, met 12 maritieme groeimarkten. De vele acties die zijn ingezet op om beide doelstellingen te realiseren slaan neer in diverse programma's van de gemeente en haar partners op het gebied van marketing, acquisitie, lobby, talent, human capital, ruimte, kapitaal en innovatie.

Door de focus op de 12 maritieme groeimarkten, de innovatiekracht van het Zuid-Hollandse maritieme cluster, de al ingezette verduurzaming en digitalisering binnen de sector en de aanwezigheid van een sterk en op innovatie georiënteerd publiek – privaat netwerk, zal de maritieme sector een belangrijke positie innemen in het herstel van de regio na de coronacrisis en met succes onze ambities m.b.t. de energietransitie verwezenlijken.

We werken samen met partners aan het internationaal herstelplan maritieme economie:

- Het Merwe-Vierhavengebied, de plek voor de kleinschalige innovatieve maakindustrie, wordt verder ontwikkeld; We continueren de inzet op het creëren van een "3e Maasvlakte op het Weena" voor maritieme dienstverlening;
- We ondersteunen het Havenbedrijf Rotterdam (HBR) en het havenbedrijfsleven met de majeure energietransitie opgaven en de transitie naar de circulaire economie;

- We geven verdere uitvoering aan projecten klimaattafel energietransitie en circulaire ontwikkeling havengebied. Hierbij ontwikkelen en implementeren we beleidskaders voor (1) bijdrage aan investeringsprojecten in haven en maritieme industrie (2) Inzet op biomassa, walstroom, wind, waterstof, nieuwe brandstoffen, industriepolitiek;
- We organiseren intern en extern de samenwerking aan een toekomstbestendig maritiem cluster, dat internationaal bekendheid geniet als dé meest innovatieve maritieme hoofdstad van Europa. Hiervoor zetten wij ons in een breed publiek-private netwerk in, waarbij we onder andere met de Provincie Zuid-Holland en de Drechtsteden zorgen dat er uitvoering wordt gegeven aan de internationale maritieme hotspot aanpak, regionale maritieme acquisitie en maritieme marketing en communicatiestrategie en human capital agenda.

Herstel en creëren van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

We verkennen de mogelijkheden van herstel van de aantrekkelijke stad, o.a. ten aanzien van versterking van de vrijetijdsector (cultuur, sport, festivals en evenementen).

- Samen met stakeholders in de stad zetten we in op het versterken van vitale kerngebieden in de stad, het helpen transformeren naar een hierbij passende functiemix en verduurzamen van commercieel vastgoed;
- Met de uitvoering van het Actieplan Werken in Wijken maken we mogelijk dat er meer ruimte komt voor werkmilieus voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau. Dat is goed voor de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de wijken, de innovatie van de economie en een oplossing voor de leegstaande “plinten”;
- We sturen op het transformeren van buiten winkelgebieden gelegen winkels (en het compacter maken van winkelgebieden door middel van deels transformatie en/of een functiemix naar een andere economische functie of waar dat beter past naar wonen. We sturen op het transformeren van 180.000 m² incurante kantoorruimte naar wooneenheden of andere economische functies samen, met en op initiatief van marktpartijen;
- In 2021 is de Taskforce Retail Rotterdam doorontwikkeld naar een Aanpak Vitale Kerngebieden waarbinnen intensieve samenwerking plaatsvindt tussen stakeholders in de betreffende gebieden (in het bijzonder de ‘gouden driehoek’) en tussen onderdelen van het concern. Het naar voren halen van ca. 10 focusgebieden waar de eerste resultaten kunnen worden behaald of waar werk met werk kan worden gemaakt. Rotterdam heeft 70 winkelgebieden, en sluit geen enkel winkelgebied uit waar vanuit ondernemers of vastgoedeigenaren het initiatief komt om een visie of aanpak voor de winkelstraat te willen maken. De gemeente faciliteert deze initiatieven via het coördinatiepunt de Uitvoeringsorganisatie Vitale Kerngebieden. We zetten in op voldoende ruimte voor nieuwe en bestaande bedrijven in de stad (werklocaties) door ruimtelijk beleid uit te voeren en uitvoeringsplannen op prioritaire locaties te realiseren. In 2022 zal via het coördinatiepunt de Uitvoeringsorganisatie Vitale Kerngebieden aan de slag worden gegaan met onderzoek, aanpakken en stimuleren van stedelijke thema's i.s.m. de stakeholders. Hiervoor zullen stimuleringsbudgetten t.b.v. facilitering, samenwerking, innovatie en placemaking worden vrijgemaakt vanuit het beschikbare budget van de Taskforce over 2021 en 2022.

Digitalisering als randvoorwaarde en als onderdeel van herstel en vernieuwing

Uitvoering van het programma Rotterdam Digitaal door onder andere:

- Implementeren handvest Rotterdam Digitaal: we verbinden externe en interne partijen aan een integrale aanpak van stedelijke digitaliseringsopgaven en we zetten in op het aantrekken en inzetten van bedrijven in de digitale economie en Smart City toepassingen;
- Bijdragen aan de economische en stedelijke thema's en onderwerpen op het gebied van stedelijke digitalisering;
- Opzetten van het programma digitale economie;
- Faciliteren en versnellen van de uitrol van glasvezel in Rotterdam;
- Binnen de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) werken we aan een gezamenlijke regionale digitale strategie en uitvoeringsagenda, o.a. voor 5G en glasvezel en voor de harmonisering van de aanleg van digitale infrastructuur.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Transformatie kantoren: het (laten) transformeren en/of onttrekken van tenminste 180.000 m2 bruto vloeroppervlak uit de voorraad kantoren in Rotterdam gedurende de periode van 1 januari 2018 tot 1 november 2021	Streefwaarde (ultimo)	> 45.000 m2	> 90.000 m2	> 135.000 m2	> 180.000 m2**		
	Realisatie	45.000 m2	102.500	159.000 m2	289.000 m2		
	cumulatief		m2		(tm Q1 2021)		
Transformeren van winkels: 4 pilot-gebieden waarvan 3 transformatie gebieden (10 panden per jaar voor een periode van 3 jaar, totaal 90)	Streefwaarde	30	30	30			
	Realisatie	n.v.t.	69	168	nog niet bekend *		
Verduurzaming Kantoren	Streefwaarde						
	Realisatie	n.v.t.					
Economische Clusterontwikkeling: investeringen, FTE, nieuwe vestigers door inzet fondsmiddelen en inzet van de gemeente	Streefwaarde				€ 700 mln investeringen / 2000 FTE / 50 nieuwe vestigers additioneel		
	Realisatie	n.v.t.	€ 247 mln	€ 607 mln	€ 758,3 mln		
	cumulatief		uitgelokte investeringen 1586 FTE 156 vestigers	uitgelokte investeringen 2000 FTE 175 vestigers	investeringen / 3616 FTE / 207 nieuwe vestigers additioneel (t/m Q2 2021)		

MKB RNE proof: In deze	Streefwaarde				5.000
collegeperiode worden er minimaal	Realisatie	185	779	1.516	2.269 (tm Q2
5000 MKB'ers gesproken, waarbij de					2021)
mogelijkheden van de nieuwe	cumulatief				
economie voor hun bedrijfsvoering					
worden belicht					

Toelichting indicatoren

Transformatie kantoren

Uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen blijkt dat de voorraad kantoren jaarlijks krimpt. De transformatie zet fors door. Hierin speelt ook mee dat de formele transformatiedatum bij grote complexe projecten vaak later is dan de opleveringsdatum. Er is inmiddels ook nieuwbouw gepland in het centrum. Veelal gaat het om herontwikkeling van bestaande kantoorgebouwen. Door de covid-epidemie is er vertraging en uitstel ontstaan bij deze projecten.

De collegetarget van > 180.000 m2 transformatie kantoren is ruimschoots behaald.

Transformatie winkels

De pilots transformatie voor winkels zijn in januari 2021 afgelopen. Om die reden zijn er geen nieuwe cijfers beschikbaar.

De collegetarget van 90 transformaties gedurende deze collegeperiode is ruimschoots behaald.

Verduurzaming Kantoren

Verduurzaming van Rotterdamse kantoren om in 2022 tenminste te voldoen aan Energielabel C: na het inventariseren van de huidige energielabels starten we een campagne richting eigenaren om ze bewust te maken van hun verantwoordelijkheid in deze verbeteringsopgave zodat ze stappen gaan ondernemen hierin:

- Op basis van de verduurzaming intentie in het Convenant Kantoren Transformatie onderzoeken we binnen de prioritaire concentratiegebieden met de eigenaren welke actie nodig zijn om deze intenties uit te voeren en maken we afspraken hierover;
- De Pilot WKO (Warmte koude opslag) in het Rotterdam Central District is gerealiseerd in 2020. In een tijdlijn zijn voor de verschillende gebouwen de momenten opgenomen waarop deze eigenaren kunnen instappen in de aansluiting op het WKO systeem. Voor de gebouwen Delftse Poort en het nieuw te bouwen Treehouse wordt de aansluiting uitgewerkt.

Economische clusterontwikkeling

Bovenstaande cijfers zijn tot stand gekomen door uitgelokte private investeringen in de clusters om een versnellingsimpuls te geven naar een nieuwe economie, waarbij de gemeente samenwerkt met onder meer Innovation Quarter en Rotterdam Partners.

Ondanks de coronacrisis zijn er door beide partijen stevige resultaten behaald. Hierdoor hebben we eind 2020 de beoogde resultaten al gehaald. Uiteraard heeft dit alles te maken met de sterke groei van onze economie van de afgelopen jaren. Hoe de economie zich dit en volgend jaar ontwikkelt is nog uiterst onzeker.

MKB RNE proof maken

Inmiddels zijn we medio vorig jaar met onze partners met het programma MKB010>>Next gestart. Door te inspireren-informer-en-activeren willen we MKB-bedrijven bereiken teneinde ze te stimuleren om digitaal, duurzaam en circulair te ondernemen. Samen met onze partners zorgen we dat aanwezige kennis, middelen en netwerken zo laagdrempelig mogelijk worden aangeboden om het Rotterdamse MKB vooruit te helpen. Het programma is als gevolg van corona later gestart en ook als gevolg van corona blijft het zaak om goed te peilen waar ondernemers op dit moment behoefte aan hebben. Kwaliteit gaat daarbij boven kwantiteit. In het najaar starten enkele nieuwe programma's om ondernemers te faciliteren in hun transitieopgave.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische ontwikkeling	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	517	394	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	507	394	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	10	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	14.825	14.627	15.365	9.948	6.151	6.151
Apparaatslasten	2.949	4.139	4.297	4.299	4.159	4.159
Inhuur	77	153	280	280	140	140
Overige apparaatslasten	42	93	107	107	107	107
Personeel	2.831	3.893	3.911	3.912	3.912	3.912
Intern resultaat	862	814	643	643	643	643
Intern resultaat	862	814	643	643	643	643
Programmalasten	11.013	9.674	10.425	5.006	1.350	1.350
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.293	6.842	9.254	4.844	1.188	1.188
Overige programmalasten	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.718	2.832	1.172	162	162	162
Saldo voor vpb en reserveringen	-14.308	-14.233	-15.365	-9.948	-6.151	-6.151
Saldo voor reserveringen	-14.308	-14.233	-15.365	-9.948	-6.151	-6.151

Reserves	4.141	2.486	1.246	0	0	0
Onttrekking reserves	4.141	2.486	1.246	0	0	0
Saldo	-10.167	-11.747	-14.120	-9.948	-6.151	-6.151

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 10.550	- 12.136	- 12.530	- 12.656	- 12.656		
Omissieregeling 2019	- 6.006	- 7.540	- 7.958	- 8.085	- 8.085		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 6.375	- 7.644	- 8.026	- 8.135	- 8.135		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 7.770	- 8.886	- 9.276	- 9.388	- 6.588		
10-maandsrapportage 2019	- 7.760	- 8.886	- 9.276	- 9.388	- 6.588		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 9.737						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 10.952	- 9.276	- 9.388	- 6.588	- 6.588	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 11.220	- 13.723	- 12.217	- 9.396	- 7.631	
10-maandsrapportage 2020		- 10.850	- 13.723	- 12.217	- 9.396	- 7.631	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 10.167					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 13.090	- 13.439	- 9.703	- 5.941	- 5.941
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 11.739	- 14.120	- 9.948	- 6.151	- 6.151
10-maandsrapportage 2021			- 11.747	- 14.120	- 9.948	- 6.151	- 6.151

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Atelier en Broedplaatsenbeleid 2017-2021](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [De Nieuwe Transformatie Aanpak kantoren Rotterdam 2016-2020](#)
- [De Nieuwe Transformatie Aanpak winkels Rotterdam 2016-2020](#)
- [Havenvisie 2030](#)

- [Havenvisie 2030: Voortgangsrapportage 2017](#)
- [Het Rotterdamse coffeeshopbeleid 2013](#)
- [Horecagebiedsplan 2017-2019](#)
- [Horecanota Rotterdam 2017-2021](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Meerjarenperspectief en uitvoeringsprogramma Warenmarkten](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#) (Drift rapport)
- [Nota prostitutie en seksbranche 2015](#)
- [Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Strategiedocument Food & The City](#) - Stimuleren van stadslandbouw in en om Rotterdam
- [Structuurvisie Stadshavens](#)
- [Update Economische Visie Rotterdam 2020. Koers houden, doorpakken en uitvoeren.](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [REO Navigator Werklocaties Rotterdam 2015-2025](#)
- [Detailhandelsnota Rotterdam \(2017\)](#)
- [Nota Kantoorruimte \(2019\)](#)
- [Nota bedrijfsruimte \(2019\)](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

- Het versterken van relevante sectoren zoals Maritiem, maakindustrie, Toerisme en Life Sciences & Health;
- Stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven en versterken van de economische structuur gericht op de transitiepaden digitaal, circulair, energie;

- Samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten en het ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's;
- Werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt door uitwerken human capital agenda. Inzet op LWA, aantrekken en behouden van talent zijn hier onder meer onderdeel van;
- Ontwikkelen van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat.

Economische promotie

Pagina 50

Economische promotie

Rotterdam heeft een economische stedelijke identiteit welke ruimte biedt voor bedrijven om zich in Rotterdam thuis te voelen

Voortgang 2021

De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. De Rotterdamse economie is in 2020 met ongeveer 3% gekrompen. Met name de horeca, toerisme, retail (non-food), de culturele sector en specifieke bedrijfsgroepen hebben nadelige gevolgen ondervonden van de contactbeperkende maatregelen. De ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast. Veel activiteiten van Economie zijn gericht op het herstellen van de economie op de korte en lange termijn. Voor 2021 wordt er groei verwacht, maar deze groei in de Rotterdamse regio zal minder uitbundig zijn in vergelijking met andere regio's en Nederland. Dit heeft onder meer te maken doordat de opkomende consumentendiensten minder vlees op de botten hebben, er relatief minder hoger opgeleiden zijn (die productiever zijn) en schaafeffecten in toerisme nog ontbreken.

Om in te spelen op de effecten van de Coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een Herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld. De Herstel- en vernieuwingsagenda is in september 2020 vastgesteld in het college en aan de raad aangeboden. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

- Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
- Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
- Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
- Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
- Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie.

Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer. De monitor stelt dat, op basis van de impact op Rotterdam, in samenhang met de al genomen maatregelen de huidige koers en maatregelen uit de agenda bijdragen aan het pad van herstel en vernieuwing. De zes sporen zijn de goede aandachtsgebieden, omdat ze gezamenlijk het palet van (extra) maatschappelijke behoefte aan ondersteuning afdekken en ze ook aansluiten bij de voor corona al genomen maatregelen. Op basis van de

analyse van de maatregelen en de impact van de coronacrisis ziet de monitor een aantal onderwerpen die in de komende periode om focus en verdieping vragen:

- Human capital
- Financiële positie ondernemers
- Sociale crisis/brede welvaart
- Aantrekkingskracht stad
- Innovatie, talent en vernieuwing

Op deze thema's gaan we in de tweede helft van 2021 in gesprek, zowel met interne- als met externe stakeholders, of aanvullende maatregelen nodig zijn en er wordt bekeken of de maatregelen aangescherpt dienen te worden. De uitkomsten van dit traject betrekken wij bij de tweede monitor die in de tweede helft van 2021 zal uitkomen.

Voor de korte en middellange termijn zijn om in te spelen op de coronacrisis en aanvullend op bestaande activiteiten de volgende activiteiten in 2021 opgestart of geïntensiveerd:

- Het uitvoeren van promotiecampagnes gericht op de regionale en landelijke bezoekersmarkt.
- Is er optimaal gebruik gemaakt van de internationale exposure van het songfestival.
- Organiseert venture café elke donderdag de thursday gathering. Online zolang dat moet, hybride en liefst fysiek, wanneer mogelijk.

Ontwikkelingen 2022-2025

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld.

De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair) naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

Activiteiten onder dit taakveld wordt ondergebracht bij de sporen van de herstel- en vernieuwingsagenda. In 2022 blijven we de ontwikkelingen in de economie continu monitoren en bekijken we of onze inzet hierop aangepast moet worden.

Wat willen we bereiken

Een optimaal vestigingsklimaat voor bedrijven, congressen en talent. Nationale en internationale bedrijven kennen de stedelijke identiteit van Rotterdam en maken om die reden gebruik van Rotterdam of overwegen om zich er te gaan vestigen.

Wat gaan we daar voor doen

- Ontwikkelen van een economische stedelijke identiteit en deze samen met de partners Innovation Quarter en Rotterdam Partners omzetten in een marketing en het aantrekken van bedrijven, congressen, bezoekers en talent;
- We zetten in op het binnen halen van innovatieve beurzen en congressen, al dan niet digitaal en zoeken naar innovatieve mogelijkheden passend binnen de covid-19-situatie, en bouwen de internationale site www.rotterdaminnovationcity.com verder uit als etalage en centraal contactpunt voor innovatie binnen de gemeente;
- We versterken het economisch vestigingsklimaat in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) door middel van onder andere een stevige digitale agenda waarin wordt gewerkt aan gemeente-overstijgende digitale voorwaarden met betrekking tot digitale infrastructuur (glasvezel en 5G), kennisdeling, fieldlabs en datacenters;
- We versterken het innovatie ecosysteem in stad en regio, onder andere door inzet via het programma Up! Rotterdam op samenwerking met Innovatiehubs, blue city, Venture Café, grote bedrijven en kennisinstellingen;
- We herijken de strategie voor innovatie ecosystemen en ontwikkelen het door;
- We brengen crossovers aan tussen de innovatieprogramma's die lopen voor verschillende doelgroepen. De informatie binnen het ene programma zoals UpRotterdam kan ook voor de doelgroep van MKB010Next interessant zijn en vice versa. Dit geldt ook voor bepaalde evenementen en informatie over bijvoorbeeld de mogelijkheden voor financiering voor bedrijven, anders dan gemeentelijke subsidies;
- Verder dagen we innovatieve bedrijven uit om meer bij te dragen met elkaar aan maatschappelijke opgaven van de stad.

Dit is een aantal zaken die we vanuit de herstel- en vernieuwingsagenda op basis van de monitor extra gaan oppakken.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische promotie	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	120	452	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	117	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	120	335	0	0	0	0

Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	13.655	16.238	15.950	15.148	14.669	13.641
Apparaatslasten	870	1.297	1.334	1.334	1.289	1.289
Inhuur	0	45	86	86	40	40
Overige apparaatslasten	5	13	14	14	14	14
Personeel	864	1.239	1.235	1.235	1.235	1.235
Intern resultaat	835	452	351	351	351	351
Intern resultaat	835	452	351	351	351	351
Programmalasten	11.950	14.489	14.265	13.463	13.029	12.001
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.971	4.872	5.187	4.927	4.874	3.846
Kapitaallasten	110	124	126	126	126	126
Overige programmalasten	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	9.866	9.493	8.952	8.410	8.029	8.029
Saldo voor vpb en reserveringen	-13.535	-15.786	-15.951	-15.148	-14.669	-13.641
Saldo voor reserveringen	-13.535	-15.786	-15.951	-15.148	-14.669	-13.641
Reserves	815	-260	260	0	0	0
Onttrekking reserves	815	190	260	0	0	0
Toevoeging reserves	0	450	0	0	0	0
Saldo	-12.719	-16.046	-15.691	-15.148	-14.669	-13.641

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 9.929	- 9.463	- 9.459	- 9.456	- 9.456		
Omissieregeling 2019	- 11.889	- 11.423	- 11.419	- 11.416	- 11.416		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 13.978	- 13.299	- 13.295	- 13.292	- 12.792		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 12.051	- 12.627	- 12.613	- 12.605	- 12.105		
10-maandsrapportage 2019	- 12.051	- 12.627	- 12.613	- 12.605	- 12.105		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 11.855						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 12.443	- 12.613	- 12.605	- 12.105	- 12.105	

Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 12.211	- 12.808	- 12.649	- 12.143	- 12.774
10-maandsrapportage 2020	- 12.442	- 12.808	- 12.649	- 12.143	- 12.774
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 12.719				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 15.898	- 15.328	- 14.822	- 14.600
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 16.046	- 15.691	- 15.148	- 14.669
10-maandsrapportage 2021		- 16.046	- 15.691	- 15.148	- 14.669

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#) (Drift rapport)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat activiteiten met als doel het "op de kaart zetten" van de gemeente, waaronder; promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers, het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente, investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken, promotie van toerisme, beurzen en jaarmarkten en Citymarketing.

Maatschappelijke ondersteuning

Pagina 51

Maatschappelijke ondersteuning

We streven naar een stad in balans.

We geven ruimte aan zelfredzame Rotterdammers.

Rotterdammers leveren naar vermogen een bijdrage aan de samenleving.

We staan klaar voor hen die extra (financiële) ondersteuning nodig hebben.

(Nieuwe) Rotterdammers doen mee naar vermogen.

We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien.

TAAKVELD 1

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Iedereen doet mee naar vermogen: Rotterdammers leveren een tegenprestatie naar vermogen, die ze zelf mogen invullen in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk, taalcursus, beweegtraining of eerst werken aan persoonlijke problematiek.

Jongerenloket: het begeleiden van jongeren naar werk en/of onderwijs.

Jongerenloket: Rotterdamse jongeren (onder 27 jaar) gaan pas van school als zij een baan hebben.

Jongerenloket: Wij helpen jonge statushouders (onder 27 jaar) aan werk, helpen hen om zich daarop voor te bereiden of begeleiden hen naar school.

TAAKVELD 2

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede.

TAAKVELD 3

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

TAAKVELD 4

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Het actief bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten.

TAAKVELD 5

Samenkracht en burgerparticipatie

Nieuw Rotterdams Welzijn: Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

Integratie en Samenleven: In Rotterdam vinden we het belangrijk dat alle mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de Nederlandse waarden waaronder vrijheid en gelijkwaardigheid als fundament en beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

Statushouders: Een vernieuwde aanpak voor Rotterdamse statushouders, die zich richt op alle basiscomponenten om te komen tot succesvolle participatie in de samenleving: woning, scholing, zorg en toeleiding naar werk.

Minderjarige Rotterdammers: kinderen en jongeren groeien kansrijker, veiliger en gezonder op.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Maatschappelijke ondersteuning	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	17.648	23.358	19.717	17.689	17.616	17.550
Bijdragen rijk en medeoverheden	10.090	16.684	11.128	9.093	9.019	8.953
Financieringsbaten	289	325	240	240	240	240
Overige opbrengsten derden	7.255	6.348	8.349	8.357	8.357	8.357
Overige baten	14	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	206.588	248.626	224.663	197.944	194.807	193.950
Apparaatslasten	50.031	55.901	51.901	49.184	46.377	45.696
Inhuur	6.623	2.863	2.020	1.366	1.366	1.366
Overige apparaatslasten	920	1.845	1.315	1.923	1.923	1.930
Personeel	42.489	51.193	48.566	45.896	43.089	42.400
Intern resultaat	4.055	4.136	1.265	1.265	1.265	1.265
Intern resultaat	4.055	4.136	1.265	1.265	1.265	1.265
Programmalasten	152.501	188.588	171.497	147.495	147.165	146.989
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	60.987	77.450	75.279	64.963	64.701	64.524
Kapitaallasten	591	93	0	0	0	0
Overige programmalasten	484	5.160	89	89	89	89
Sociale uitkeringen	36.796	45.411	38.900	29.222	29.222	29.222
Subsidies en inkomensoverdrachten	53.643	60.474	57.229	53.220	53.154	53.154
Saldo voor vpb en reserveringen	-188.941	-225.269	-204.946	-180.255	-177.191	-176.400
Saldo voor reserveringen	-188.941	-225.269	-204.946	-180.255	-177.191	-176.400
Reserves	569	6.821	0	0	0	0
Onttrekking reserves	719	6.821	0	0	0	0

Toevoeging reserves	150	0	0	0	0	0

Saldo	-188.372	-218.448	-204.946	-180.255	-177.191	-176.400

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 172.053	- 175.753	- 179.144	- 176.628	- 176.628		
Omissieregeling 2019	- 172.817	- 176.288	- 179.932	- 177.403	- 177.403		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 177.905	- 180.610	- 183.580	- 180.358	- 179.265		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 179.547	- 188.445	- 188.021	- 180.288	- 157.259		
10-maandsrapportage 2019	- 177.611	- 188.445	- 188.021	- 180.288	- 157.259		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 174.002						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 189.106	- 188.021	- 180.288	- 157.259	- 157.259	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 191.674	- 196.686	- 189.524	- 170.338	- 168.911	
10-maandsrapportage 2020		- 191.527	- 196.686	- 189.524	- 170.338	- 168.911	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 188.372					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 207.755	- 194.090	- 172.554	- 169.618	- 168.924
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 212.473	- 204.946	- 180.255	- 177.191	- 176.400
10-maandsrapportage 2021			- 218.448	- 204.946	- 180.255	- 177.191	- 176.400

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Maatschappelijke ondersteuning

Begroting 2021

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-212.473
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021	-5.975

Kwijtschelding Toeslagenaffaire	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Wet Educatie Beroepsonderwijs	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Compensatie corona Huizen van de Wijk	Taakmutaties	-637
Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)	Taakmutaties	-5.348

Toelichting financiële bijstellingen

Kwijtschelding Toeslagenaffaire

Er zijn afboekingen gedaan bij de Kredietbank Rotterdam in relatie tot de toeslagenaffaire kinderopvang. Met deze boeking worden voor een bedrag van € 4,2 mln zowel de lasten als de compensatie vanuit het Rijk in de baten opgenomen.

Wet Educatie Beroepsonderwijs

De budgetten voor de Wet Educatie Beroepsonderwijs (Web) zijn aangepast op basis van de beschikking van het Rijk. Hierin is een indexering opgenomen. Het betreft een verhoging van zowel de baten als de lasten met € 476.

Compensatie corona Huizen van de Wijk

Het Rijk heeft extra budget beschikbaar gesteld voor buurt- en dorpshuizen, ter compensatie van de extra uitgaven als gevolg van de coronacrisis.

Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)

De coronacrisis heeft ervoor gezorgd dat de inkomsten van groepen burgers zijn gedaald, waardoor door sommigen de woonlasten niet meer betaald kunnen worden. Deze burgers kunnen gebruik maken van Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK). TONK is een eenmalige vergoeding voor de noodzakelijke kosten (met name vaste woonlasten). In de voorjaarsnota is de eerste tranche verwerkt van deze nieuwe regeling. Met deze begrotingswijziging wordt de tweede tranche verwerkt.

Technische wijzigingen

In het programma Maatschappelijke ondersteuning zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest (€ 10).

Risico's en aandachtspunten

Armoede

De huidige corona-crisis heeft impact op het armoedebeleid. Vooral gezien de aard van de post is de omvang van de Bijzondere Bijstand nog onzeker.

Nieuwe regelingen

Voor de nieuwe Tonk-regeling worden extra middelen uit het Rijk toegekend. Een inschatting heeft plaats gevonden. De aanvragen voor ondersteuning lopen nog door tot eind december, vandaar dat de exacte omvang nog onzeker is.

Bijstellingen per taakveld

	(€)	(%)
Maatschappelijke ondersteuning	-5.975	3%
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	0	0%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-5.338	9%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldienstverlening	0	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	0	0%
Samenkracht en burgerparticipatie	-637	1%

Omschrijving programma

Dit programma richt zich op veel verschillende vormen van maatschappelijke ondersteuning.

De gemeente streeft naar balans in de stad, waarin mensen samenleven, samenwerken en meedoen naar vermogen en waarin iedereen de Nederlandse taal voldoende spreekt en verstaat. Rotterdammers erkennen en respecteren de verschillen tussen mensen; gelijkwaardigheid en vrijheid zijn belangrijke waarden. Wij gaan voor méér kansengelijkheid, minder risico om in armoede terecht te komen en meer kansen voor Rotterdammers om uit armoede te komen.

Zelfredzame Rotterdammers krijgen de ruimte om hun talenten en de sociale omgeving te benutten. Daar waar extra (financiële) ondersteuning nodig is, staat de gemeente klaar. Een samenleving waarin men omziet naar elkaar. Daarom ondersteunt de gemeente dat inwoners informele zorg en ondersteuning, waaronder mantelzorg, verlenen. Specifieke aandacht is er voor jongeren en ouderen. We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien. Voor ouderen wordt de integrale inzet vorm gegeven in het Uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer.

We gaan uit van de kracht van Rotterdammers, ook als zij niet zelfredzaam zijn. Rotterdammers weten zich gezien. Het streven is dat iedereen zijn talent ontwikkelt, leert en/of werkt, of op een andere manier maatschappelijk participeert als leren of werken niet kan. Rotterdammers leveren daarom een tegenprestatie naar vermogen. We zetten in op kansen voor kinderen en jongeren, door begeleiding naar werk en/of onderwijs en door financiële ondersteuning voor sport, cultuur en uitjes, als ouders daar zelf niet voldoende middelen voor hebben. Stevige inzet vindt ook plaats op het verminderen van het aantal huishoudens in armoede en op het vergroten van financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers.

We vinden het belangrijk dat Rotterdammers mee kunnen doen. We zetten daarom actief in op het bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten. We werken aan een ontspannen samenleving, met Nederlandse waarden als basis.

Voor nieuwe Rotterdammers zetten we in op de basiscomponenten om te komen tot succesvolle participatie in de samenleving.

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Iedereen doet mee naar vermogen: Rotterdammers leveren een tegenprestatie naar vermogen, die ze zelf mogen invullen in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk, taal cursus, beweegtraining of eerst werken aan persoonlijke problematiek.

Jongerenloket: Het begeleiden van jongeren naar werk en/of onderwijs.

Jongerenloket: Rotterdamse jongeren (27-) gaan pas van school als zij een baan hebben.

Jongerenloket: wij helpen jonge statushouders (27-) aan werk of helpen hen om zich daarop voor te bereiden of begeleiden hen naar school.

Voortgang 2021

Prestatie010

In deze collegeperiode staat de mens achter de werkzoekende meer centraal en leggen we de nadruk op de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke activering van werkzoekenden. Door middel van passende dienstverlening op maat, aangevuld met een re-integratietraject waar mogelijk, verkleinen we voor deze werkzoekenden de afstand tot de arbeidsmarkt. Ruim 7.500 werkzoekenden, die mogelijk arbeidspotentie hebben, krijgen één vast contactpersoon en intensievere begeleiding. De ruim 10.500 andere werkzoekenden spreken we tenminste 1 keer per jaar.

Onze ambitie is dat dit jaar 850 werkzoekenden de stap naar een re-integratietraject maken of direct uitstromen uit de uitkering. Eind juli staat de teller op 254 werkzoekenden die uitstroonden naar re-integratietrajecten of werk. Hoewel de aantallen sinds de heropening stijgen, laat dit cijfer zien dat de coronacrisis deze werkzoekenden hard treft. In recent onderzoek van OBI geven geïnterviewde werkzoekenden van Prestatie010 aan dat ze uit angst voor besmetting voorzichtig werden met naar buiten gaan. Ook misten ze sociaal contact doordat activiteiten tijdelijk stopten. Gelukkig wordt nu het vrijwilligerswerk op de meeste locaties weer opgepakt en vinden taal- en beweegtraining ook weer deels fysiek plaats. Ook onze eigen dienstverlening is waar mogelijk in hybride vorm. Zo spreken onze activeringscoaches ook weer werkzoekenden in de Huizen van de Wijk. Het merendeel van de gesprekken is echter digitale en telefonische coaching, wijkwandelingen en deurbezoeken. We passen onze dienstverlening aan op de actualiteit.

Onze kerntaak is het activeren van werkzoekenden. Dat doen we door drempels weg te nemen, zoals schuldenproblematiek. Dat is een van de belangrijkste thema's van dit jaar. Werkzoekenden met betalingsproblemen of schulden begeleiden we naar trajecten bij schulddienstverlening.

Daarnaast zetten we in op het herkennen van signalen van inwoners met een licht verstandelijke beperking. En willen we de toeleiding naar Rotterdam Inclusief verbeteren door activeringscoaches nog beter te informeren over

het instrument loonkostensubsidie. Ook startten we begin 2021 met de wijkbasisbaan. Dit is een nieuw instrument om mensen te activeren. Er doen momenteel zeven Rotterdammers mee. Zij zijn hierdoor uitgestroomd uit de bijstand.

Ten slotte lichten we graag het onderzoek 'Prestatie010: ervaringen en effecten (OBI, 2021)' uit. Het onderzoek gaat in op de gedifferentieerde dienstverlening die we sinds het uitvoeringsplan 'Iedere stap telt' voeren. De meest kansrijke werkzoekenden krijgen intensieve begeleiding van een vaste activeringscoach (gemiddeld 4 keer per jaar een gesprek) en de andere werkzoekenden spreken we minstens 1 keer per jaar via aanpak Meedoen010. Werkzoekenden geven aan dat ze positief zijn over de begeleiding en meer aandacht voor hun persoonlijke situatie. Ook activeringscoaches zijn positief: zij ervaren meer focus op kwaliteit dan kwantiteit. Het onderzoek toont aan dat vrijwilligerswerk en sociale activering de meest voorkomende vormen van tegenprestatie zijn en dat is van significante maatschappelijke waarde.

Jongerenloket

Het aantal jongeren dat in 2021 in de bijstand zit, is door de invloed van coronacrisis aanzienlijk (ultimo juli 2021, 2.902 jongeren). Deze toename is in lijn met de door het Centraal Planbureau (CPB) voorspelde stijging. Vanaf de maand mei 2021 zien we dat in sommige weken meer jongeren uitstromen dan instromen. Met name de uitstroom naar werk is ten opzichte van het eerste halfjaar van 2020 verdubbeld. Met de verruiming van de RIVM-maatregelen, waaronder de heropening van de horeca per 5 juni 2021, verwachten we dat de positieve uitstroom voortzet.

Het aantal jonge statushouders in de bijstand is ten opzichte van 2020 afgenomen en ligt lager dan de streefwaarde. Dit is het gevolg van een dalende instroom. Daarnaast stroomt deze groep jongeren relatief vaak uit naar onderwijs. Veranderingen op de arbeidsmarkt hebben daarom minder invloed op de uitstroom in deze doelgroep.

De herijking van de dienstverlening binnen het Jongerenloket heeft ervoor gezorgd dat we jongeren snel en adequaat de juiste dienstverlening kunnen bieden. Alle intakegesprekken worden binnen de norm van 2 weken gevoerd. Het Jongerenloket volgt aan de hand van beschikbare arbeidsmarktinformatie de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en past indien nodig haar dienstverlening en ambities aan op nieuwe omstandigheden. Signalen vanuit de uitvoering zijn succesvol vertaald in het actieplan Jeugdwerkgelegenheid. Zo wordt er extra inzet gepleegd om Rotterdamse jongeren toegang te bieden tot het Rotterdams Scholingsfonds en de Scholingsvouchers en is de Rotterdamse Startersbeurs geïntroduceerd; 100 beurzen voor recent afgestudeerde Rotterdamse mbo (3-4), hbo en wo studenten, in cofinanciering tussen werkgevers en gemeente.

Voor Rotterdamse Jongeren met financiële problemen waarvoor de reguliere schulddienstverlening geen toereikende oplossing biedt, is het jeugdperspectieffonds opgericht. Binnen het Jeugdperspectieffonds ontvangen jongeren intensieve dienstverlening waarin wordt toegewerkt naar een saneringskrediet dat wordt afgelost door middel van het uitvoeren van een perspectiefprestatie. In het eerste kwartaal 2021 is de pilot Jeugdperspectieffonds positief geëvalueerd en het komende half jaar wordt er inzichtelijk gemaakt wat ervoor nodig is om het Jeugdperspectieffonds structureel te implementeren.

Ontwikkelingen 2022-2025

Prestatie010

De concurrentie tussen werkzoekenden op de arbeidsmarkt blijft groot. De verwachting dat voor sommige werkzoekenden regulier werk daardoor nog moeilijker bereikbaar is, is er nog steeds. Daarom is het afgelopen jaar een eerste stap gezet richting andere manieren van dienstverlening voor werkzoekenden die het meest verwijderd zijn van regulier werk: het inzetten van een wijkbasisbaan. We doen nu ervaring op in de praktijk. Het financiële construct is een punt van aandacht. Daarvoor lobbyen we richting het Rijk en kijken we hoe een uitbreiding van de wijkbasisbaan invulling kan krijgen.

Ondertussen blijft de afdeling Prestatie010 kwetsbare werkzoekenden activeren naar en begeleiden op een passende Prestatie010. Hierbij zetten we in de op de toeleiding naar schuldhulpverlening en begeleiden we werkzoekenden waar mogelijk naar re-integratievoorzieningen of werk. Hiertoe bouwen we onze dienstverlening digitaal verder uit en blijven we samenwerken met welzijnsorganisaties en andere maatschappelijke organisaties in de stad.

Jongerenloket

De effecten van corona hebben jongeren harder geraakt dan andere groepen, omdat zij in hoge mate vertegenwoordigd zijn in zowel flexwerk/parttimewerk als in sectoren die hard door corona zijn getroffen, zoals horeca, toerisme, cultuur en detailhandel. Daarnaast zien we dat jongeren in een kwetsbare positie harder geraakt lijken dan andere jongeren. Door bijvoorbeeld het ontbreken van een stabiele thuissituatie in de tijd van lockdown of het niet kunnen volgen van praktijklessen op niveau 1 en 2 van het MBO, zien we een toename van het aantal jongeren dat kampt met psychische problemen,

Met de versoepelingen van de RIVM-maatregelen stromen de zelfredzame jongeren weer uit naar arbeid. We zien daarbij wel het beeld dat jongeren afkomstig uit de horecasector vaker op zoek gaan naar meer zekerheid en waar mogelijk de keus maken voor werk in een andere sector. Voor de groep kwetsbare jongeren die door de coronamaatregelen harder getroffen zijn, geldt dat hun uitstroom niet gelijk op zal gaan met het aantal openstaande vacatures. Deze jongeren hebben zorg en/of ondersteuning nodig, voordat zij de stap naar werk kunnen maken.

Om de effecten van corona op Rotterdamse jongeren te dempen, heeft de gemeente Rotterdam naast het actieplan jeugdwerkgelegenheid ook een brede herstelpaanpak voor jongeren ontwikkeld. De inzet op werk en scholing en het bereiken van jongeren in de wijk zijn daarbij belangrijke thema die een eigenstandige aanpak kennen.

Wat willen we bereiken

Prestatie010

Iedereen heeft een talent. Daarom verwachten we dat iedereen in Rotterdam actief meedoet in de samenleving. Dat kan zijn het volgen van een re-integratietraject of werken aan de persoonlijke ontwikkeling, bijvoorbeeld door het verrichten van vrijwilligerswerk. Dit laatste noemen we in Rotterdam de Prestatie010. De werkzoekenden

mogen de Prestatie010 zelf invullen in overleg met activeringscoaches. Door de Prestatie010 kunnen werkzoekenden zich persoonlijk ontwikkelen, zelfredzamer worden, meer actief zijn en wordt hun gezondheidsbeleving versterkt en zorgconsumptie verminderd. Tevens neemt de afstand tot de arbeidsmarkt af. De werkzoekende werkt door de Prestatie010 aan zijn of haar persoonlijke ontwikkeling. Hierbij is de doelstelling dat tenminste 85% van de werkzoekenden een geregistreerde tegenprestatie doet.

Ruim 7.500 werkzoekenden, waarbij de verwachting is dat zij mogelijk arbeidspotentie hebben, krijgen vanuit één vast contactpersoon intensievere begeleiding. Onze ambitie is dat jaarlijkse 850 van deze werkzoekenden de stap naar een re-integratietraject maken of direct uitstromen uit de uitkering. De overige werkzoekenden spreken we tenminste één keer per jaar.

Jongerenloket

- Jongeren van nu groeien op in een complexe, supersnelle wereld waarin ze met een voortdurende stroom van informatie, sociale interacties en keuzemogelijkheden geconfronteerd worden. Jongeren beheersen de 21e -eeuwse vaardigheden waardoor zij kunnen deelnemen aan het arbeidsproces of succesvol hun opleiding doorlopen. Jongeren kunnen meedoen en nemen de verantwoordelijkheid over hun eigen leven.
- Wij bereiden jonge statushouders voor op deelname aan de Rotterdamse samenleving. Dit doen we door jonge statushouders (27-) te begeleiden naar een opleiding of hen aan werk te helpen en belemmeringen m.b.t. het vinden van werk op te lossen.

Wat gaan we daar voor doen

Prestatie010

- Door intensief samen te werken met tal van maatschappelijke partners, maken meer werkzoekenden een stap in hun persoonlijke ontwikkeling. Door maatschappelijke activering verkleinen we met deze werkzoekenden hun afstand tot de arbeidsmarkt. Een deel van deze werkzoekenden kan hierdoor de stap richting re-integratie en werk zetten.
- Met 7.500 werkzoekenden uit de doelgroep onderhouden we intensief contact. Activeringscoaches zetten bij deze werkzoekenden in op maatschappelijke activering en persoonlijke ontwikkeling om zo de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.

Jongerenloket

- Het Jongerenloket begeleidt jongeren door middel van casus- of procesregie en inzet van trajecten naar zelfredzaamheid.
- Elke jongere die zich meldt bij het Jongerenloket krijgt binnen 2 weken een intakegesprek.
- Iedere jonge statushouder wordt binnen 3 weken na overdracht van Intake Ondersteuning Statushouders (IOS) opgeroepen voor een gesprek op het Jongerenloket. Jonge statushouders worden intensief begeleid door speciaal, voor de doelgroep opgeleide jongerencoaches.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ambitie 'Iedere stap telt'. Aantal werkzoekenden vanuit doelgroep Prestatie010 doorgestroomd naar domein Werk of direct naar een betaalde baan.	Streefwaarde	n.v.t.	1.000	1.000	850*	850	
	Realisatie	n.v.t.	1.019	709	254**		
Jongerenloket. Aantal jongeren in de bijstand (incl. statushouders)	Streefwaarde	2.550	2.200	2.200	2.080	2.080	
	Realisatie	2.235	2.037	2.919	2.902***		
Jongerenloket. Aantal jonge statushouders in de bijstand	Streefwaarde	620	585	545	501	501	
	Realisatie	630	468	486	475***		
Jongerenloket. Aantal jongeren uitstroom	Streefwaarde	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	
	Realisatie	1.557	1.345	1.672	1.063***		
* Dit aantal is in de Voorjaarmota bijgesteld naar 850. ** Juli 2021 *** Augustus 2021							

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jongerenloket. % jongeren binnen 2 weken intake gesprek	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	90%	100%	100%	100%		
Jongerenloket. % jonge statushouders binnen 3 weken een gesprek	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	100%	100%	100%	100%		

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2.270	2.918	3.543	1.543	1.543	1.543
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.161	2.918	3.518	1.518	1.518	1.518
Overige opbrengsten derden	95	0	24	24	24	24
Overige baten	14	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	21.760	25.488	24.209	21.345	18.516	17.830
Apparaatslasten	16.517	19.726	19.750	17.680	14.844	14.158
Inhuur	2.571	847	1.464	872	872	872
Overige apparaatslasten	320	426	433	925	925	927

Personeel	13.626	18.454	17.853	15.883	13.047	12.359
Intern resultaat	156	-105	14	14	14	14
Intern resultaat	156	-105	14	14	14	14
Programmalasten	5.087	5.867	4.445	3.651	3.658	3.658
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.161	5.202	4.445	3.651	3.657	3.657
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	-15	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	940	665	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.490	-22.569	-20.667	-19.802	-16.973	-16.288
Saldo voor reserveringen	-19.490	-22.569	-20.667	-19.802	-16.973	-16.288
Reserves	0	2.399	0	0	0	0
Onttrekking reserves	150	2.399	0	0	0	0
Toevoeging reserves	150	0	0	0	0	0
Saldo	-19.490	-20.170	-20.667	-19.802	-16.973	-16.288

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 13.099	- 13.135	- 13.143	- 13.144	- 13.144		
Omissieregeling 2019	- 14.564	- 14.629	- 14.645	- 14.647	- 14.647		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 15.147	- 15.739	- 15.697	- 15.668	- 15.559		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 17.206	- 20.300	- 18.110	- 15.345	- 14.995		
10-maandsrapportage 2019	- 15.224	- 20.300	- 18.110	- 15.345	- 14.995		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 14.952						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 18.663	- 18.110	- 15.345	- 14.995	- 14.995	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 18.887	- 17.796	- 17.052	- 18.650	- 17.260	
10-maandsrapportage 2020		- 18.862	- 17.796	- 17.052	- 18.650	- 17.260	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 19.490					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 20.605	- 20.018	- 19.464	- 16.684	- 16.012
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 20.170	- 20.667	- 19.802	- 16.973	- 16.288

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [De Taalspiraal](#)
- [Rotterdamse Aanpak Statushouders 2019-2022](#)
- [Plan van aanpak Prestatie010; iedere stap telt](#)
- [Monitor Rotterdamse Groepen](#)
- [Monitor statushouders](#)
- [Participatiewet](#)
- [Verordening tegenprestatie Participatiewet Rotterdam 2015](#)
- [Wet inburgering](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdammers met een gemeentelijke uitkering op grond van de Participatiewet en die geen re-integratievoorziening krijgen aangeboden, leveren een tegenprestatie naar vermogen. De tegenprestatie is deze collegeperiode doorgezet in een vernieuwde aanpak onder de naam Prestatie010, waarbij iedereen meedoet naar vermogen. Door de actieve inzet van werkzoekenden die een tegenprestatie doen, dragen zij bij aan de stad, kunnen beter participeren en verkleinen zij de afstand tot de arbeidsmarkt. Samen met werkzoekenden zetten we stappen in de persoonlijke ontwikkeling. Iedere stap telt!

Het Jongerenloket adviseert en ondersteunt jongeren van 16 tot 27 jaar op weg naar een zo groot mogelijke sociale en economische zelfstandigheid. Het Jongerenloket richt zich op Rotterdamse jongeren die veelal een opeenstapeling aan problemen kennen. Zij krijgen advies en ondersteuning op weg naar een zo groot mogelijke sociale en economische zelfstandigheid, zodat zij weer meedoen en actief deel uitmaken van de maatschappij.

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Pagina 53

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede.

Voortgang 2021

In 2021 werken we verder aan de Rotterdamse aanpak van armoede 'Uit de knoop'. Centraal hierbij staat het doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede en het voorkomen van achterstanden in het bijzonder bij kinderen. Uit diverse onderzoeken naar de effecten van corona op de samenleving zijn jongeren, zzp'ers en flexwerkers als

kwetsbare doelgroepen naar voren gekomen en is gebleken dat kwetsbare Rotterdammers nog kwetsbaarder zijn geworden. Tot op heden zijn de effecten van de coronacrisis beperkt merkbaar. Zo hebben Rotterdammers als gevolg van de crisis betaald werk verloren en bijstand bij de gemeente aangevraagd maar is er nog geen sprake extra ondersteuningsaanvragen bij de aanpak van schulden. Deels kan dit worden verklaard door het feit dat we nog steeds te maken hebben met beperkingen in ons dagelijks leven, de ondersteuning van het Rijk aan het bedrijfsleven en het aantrekken van de economie. De verwachting is dat de coronacrisis wel een na-effect heeft wat nog niet zichtbaar is met betrekking tot het ontstaan en vergroten van armoede en schulden.

In 2020 zijn we met een extra aanpak gekomen: 'Laat deze gezondheidscrisis geen armoedecrisis worden'. In 2021 continueren we deze aanpak, zoals de pilot 'interventie versneld schuldregelen', vroegsignalering van armoede en schulden en kenbaar maken dat de gemeente bij financiële problemen kan ondersteunen.

Ondersteuning aan de kwetsbare groep Rotterdammers is voor een groot deel gebaseerd op 'fysiek' contact en het opbouwen van een vertrouwensrelatie gedurende de lockdown van dit jaar en de nog steeds geldende beperkingen raakt daardoor het bereik en effect van onze dienstverlening.

Een aantal belangrijke punten voor 2021:

- De pilot integrale gezinsaanpak hebben we per 1 januari 2021 uitgebreid naar vier wijken (Bospolder-Tussendijken, Tarwewijk, Crooswijk en Carnisse). Tot 1 juli 2021 hebben we 411 gezinnen ondersteund.
- Van april 2021 t/m april 2022 is het jaar tegen de armoede en geven we een extra impuls aan de armoedeaanpak door samenwerking centraal te stellen en nieuwe samenwerkingen tot stand te brengen. Dit doen wij onder andere door het organiseren van een congres op 4 oktober 2021 voor iedereen die een bijdrage wil leveren aan het aanpakken van armoede in Rotterdam en door bestaande en nieuwe initiatieven in het zonnetje te zetten. Maar ook door gedurende het gehele jaar te communiceren over onze inkomensondersteunende voorzieningen. Ook is er extra aandacht voor de samenwerking met scholen in het doorbreken van het taboe op armoede.
- We zijn aan de slag met het verstevigen van een netwerk rond de mensen die bezig zijn met projecten rondom armoede en schulden in de gebieden met als doel Rotterdammers die met armoede en schulden te maken hebben beter te kunnen ondersteunen. We zijn hiermee als eerste in IJsselmonde gestart.
- Ook werken we aan het verbeteren van de toegang van inkomensondersteunende voorzieningen (programma toegankelijk toekennen). De publiekscampagne gericht op doorbreken van taboe rond armoede en schulden wordt in het laatste kwartaal van 2021 herhaald.
- We zijn met zowel de bijzondere leerstoel Kinderarmoede als het lectoraat Kinderarmoede aan de Erasmus Universiteit en de Hogeschool Rotterdam gestart.

In het kader van de Rotterdamse aanpak "sterker door" heeft Rotterdam op 15 maart 2021 de loketten geopend voor de aanvraag van TONK. TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten) is een tijdelijke tegemoetkoming in noodzakelijke kosten voor huishoudens die te maken hebben met een inkomensterugval en daardoor de noodzakelijke kosten niet meer kunnen betalen uit het resterende inkomen. De regeling geeft veel ruimte voor een eigen gemeentelijke invulling. Via de media en een campagne is veel aandacht gegeven aan het bekend maken van deze regeling.

Een andere belangrijke landelijke ontwikkeling is de nasleep van de kinderopvangtoeslagaffaire. Ruim 3.400 Rotterdamse gezinnen zijn gedupeerd en veelal hierdoor in de financiële problemen gekomen. Wij hebben samen

met de Gemeentelijke Ombudsman het Hulpteamtoeslagen 010 opgericht om deze gezinnen te ondersteunen. De ondersteuning is maatwerk. Ook hebben we voor deze groep openstaande gemeentelijke vorderingen die als gevolg van deze situatie zijn ontstaan versneld kwijtgescholden. Het ondersteunen van de gedupeerde Rotterdammers vergt veel extra inspanning van de gemeente. Uitgangspunt is dat het Rijk gemeenten compenseert voor alle kosten die hieruit voortvloeien.

Ontwikkelingen 2022-2025

De coronacrisis heeft zoals hierboven beschreven een grote impact op de financiën van vele Rotterdammers. Hoe groot dit is en wanneer er daadwerkelijk een beroep wordt gedaan op de (financiële) ondersteuningsmogelijkheden vanuit de armoede- en schuldenaanpak is moeilijk te voorspellen. Dit is van vele factoren afhankelijk, zoals duur coronacrisis, financiële reserves van huishoudens, bereidheid ondersteuning te vragen, vermogen uitgavenpatroon aan te kunnen passen etc.

Wat willen we bereiken

Minder armoede en schulden bij Rotterdamse gezinnen, met speciale aandacht voor kinderen, jongeren en voor ouderen, dat is wat er nodig is. Armoede en schulden, door welke oorzaak dan ook, geven zorgen en stress en ze maken dat mensen buiten spel komen te staan. Armoede is meer dan het hebben van een laag inkomen. Het is een vicieuze cirkel waar diverse problemen elkaar in stand houden en/of versterken. Vooral kinderen lijden hieronder want armoede en schulden staan hun ontwikkeling op school, fysiek en sociaal emotioneel in de weg. Het afgelopen jaar is het percentage kinderen dat opgroeit in armoede gedaald naar 17,7 % (bron: monitor lage inkomens 2021). Onze ambitie is dat de vicieuze cirkel wordt doorbroken en minder mensen en gezinnen in armoede leven en schulden hebben. Wij gaan voor méér kansengelijkheid, minder risico om in armoede terecht te komen en meer kansen voor Rotterdammers om uit armoede en schulden te komen. Voor Rotterdammers waarbij dit (nog) niet mogelijk is verzachten we de gevolgen van het leven in armoede.

Wat gaan we daar voor doen

In 'Uit de knoop' hebben we de volgende tien acties geformuleerd:

1. Intensieve gezinsaanpak voor 500 gezinnen.
2. Ontwikkelen Rotterdamse Armoede-index.
3. Campagne bespreekbaar maken armoede.
4. Instellen leerstoel effectieve aanpak armoede.
5. Meer samenwerken met de stad en gezamenlijke verantwoordelijkheid.
6. Verbinden beleidsterreinen.
7. Uitvoering schuldenaanpak Reset Rotterdam.
8. Vergroten gebruik inkomensondersteuning.
9. Dienstverlening op orde.
10. Meer aandacht voor impact van bestaand beleid en beleidswijzigingen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.055	5.222	7.312	7.312	7.312	7.312
Bijdragen rijk en medeoverheden	100	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	5.955	5.222	7.312	7.312	7.312	7.312
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	61.881	74.226	65.475	55.212	55.212	55.213
Apparaatslasten	6.577	7.287	6.195	6.136	6.136	6.137
Inhuur	502	561	515	515	515	515
Overige apparaatslasten	105	154	156	160	160	161
Personeel	5.971	6.571	5.525	5.461	5.461	5.461
Intern resultaat	714	254	903	903	903	903
Intern resultaat	714	254	903	903	903	903
Programmalasten	54.589	66.685	58.377	48.173	48.173	48.173
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.103	4.491	2.478	1.997	1.997	1.997
Overige programmalasten	307	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	36.762	45.411	38.900	29.222	29.222	29.222
Subsidies en inkomensoverdrachten	14.417	16.783	16.999	16.954	16.954	16.954
Saldo voor vpb en reserveringen	-55.826	-69.003	-58.162	-47.900	-47.900	-47.901
Saldo voor reserveringen	-55.826	-69.003	-58.162	-47.900	-47.900	-47.901
Reserves	248	1.152	0	0	0	0
Onttrekking reserves	248	1.152	0	0	0	0
Saldo	-55.578	-67.851	-58.162	-47.900	-47.900	-47.901

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 58.989	- 59.161	- 59.146	- 59.145	- 59.145		

Omissieregeling 2019	- 58.161	- 58.300	- 58.289	- 58.288	- 58.288	
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 56.085	- 55.187	- 55.138	- 55.114	- 55.114	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 55.961	- 56.444	- 56.368	- 56.365	- 44.274	
10-maandsrapportage 2019	- 55.969	- 56.444	- 56.368	- 56.365	- 44.274	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 55.103					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 56.471	- 56.368	- 56.365	- 44.274	- 44.274
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 55.776	- 57.671	- 56.697	- 46.571	- 46.571
10-maandsrapportage 2020		- 55.818	- 57.671	- 56.697	- 46.571	- 46.571
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 55.578				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 58.408	- 56.773	- 46.648	- 46.648
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 62.513	- 58.162	- 47.900	- 47.900
10-maandsrapportage 2021			- 67.851	- 58.162	- 47.900	- 47.901

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Uit de knoop](#)
- [Participatiewet](#)

Omschrijving taakveld

Het bestrijden van armoede raakt vele domeinen: onderwijs, gezondheid, huisvesting, betaald werk. Inkomensondersteuning op maat voor Rotterdammers met een laag inkomen is een onderdeel van de armoedebestrijding. Dit onderdeel bestaat uit het verlenen van individuele bijzondere bijstand van daadwerkelijk gemaakte kosten, collectieve inkomensondersteuning (het AOW- en Jeugdtegoed en de Individuele Inkomensvoet) en kwijtschelding van gemeentelijke lasten (Afvalstoffenheffing). Vanuit het perspectief vergroten participatie is de Rotterdampas onderdeel van dit taakveld.

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Pagina 54

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld

Voortgang 2021

In 2021 werken we verder aan de Rotterdamse schuldenaanpak 'Reset Rotterdam' en de corona-aanpak: 'Laat deze gezondheidscrisis geen armoedecrisis worden'. Centraal hierbij staat het voorkomen en aanpakken van schulden bij Rotterdammers en vooral bij jongeren. Er is vooral aandacht voor vroegsignalering van schulden en het beter toegankelijk maken van de schulddienstverlening. In het voorjaar 2021 is de nieuwe gemeentelijke afdeling Grip op Geldzaken gestart. Daar worden Rotterdammers met schulden effectief begeleid naar een oplossing voor hun financiële problemen. Per 01-01-2021 is de nieuwe Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (Wgs) in werking getreden. De wet biedt een wettelijke grondslag aan 'vastelasten leveranciers' zoals water, energie, zorgverzekering en woningbouw om informatie over betalingsachterstanden met de gemeente te delen. De gemeente is verplicht op deze signalen te reageren. Dit is mede de reden waarom we een nieuwe aanpak vroegsignalering hebben geïmplementeerd waarin we op basis van ervaringen meer differentiatie hebben aangebracht in onze aanpak van effectief en outreachend werken.

Ook in 2021 hebben we nog te maken met een lockdown en corona-maatregelen. Door de beperkte mogelijkheid van 'fysiek' contact in verband met corona is het voor sommige kwetsbare Rotterdammers met financiële problemen moeilijker ondersteuning te vragen bij het aanpakken hiervan. Outreachende, laagdrempelige (schuld) dienstverlening en stress sensitief werken wordt hierdoor extra belangrijk. De ondersteuning verliep de afgelopen periode vooral digitaal en via de telefoon. Het opbouwen van het noodzakelijke vertrouwen werd hierdoor bemoeilijkt. Dit heeft effect gehad op de realisatie van de collegetarget in 2020. In 2021 zetten we in op het bereiken van de collegetarget door middel van het intensiveren van de samenwerking met interne en externe partijen (bijv. UWV en werkgevers). We maken gebruik van de contactmomenten die daar zijn waardoor de stap naar de schulddienstverlening minder groot is. Dit jaar is het financiële educatieaanbod uitgebreid met nieuwe aanbieders die educatieve activiteiten realiseren die een aanvulling zijn op het huidige aanbod. Hiermee hebben we ons aanbod uitgebreid, bereiken we nieuwe doelgroepen (zoals VO en HBO) en vergroten het bereik.

We hebben een kader sociaal incasseren opgesteld en werken verder aan de implementatie hiervan (o.a. training medewerkers in stress sensitieve dienstverlening en gespreksvoering). Verder is de samenwerking tussen de invorderingsafdelingen en de schulddienstverlening verbeterd, waardoor er over en weer kan worden doorverwezen en we Rotterdammers beter kunnen helpen. Door aanpassing van de instroomcriteria vorig jaar zien we een toename in de toestroom naar het perspectieffonds voor jongeren. We maken gebruik van het wettelijke adviesrecht op schuldenbewinden (dienstverlening gemeente als voorliggende voorziening) dat sinds dit jaar mogelijk is en hebben adviezen aan de rechtbank uitgebracht. In april 2021 zijn we gestart met de pilot 'Interventie Versneld Schuldenregelen'. De eerste kleinschalige fase van de pilot is gericht op ondernemers die hun onderneming willen stoppen en op zoek zijn naar betaald werk. Dit is zowel voor de gemeente, de schuldeisers, als de Rotterdammer een innovatieve aanpak die nergens uitgebreid is getest. De publiekscampagne gericht op doorbreken van taboe rond armoede en schulden wordt in het najaar van 2021 herhaald.

Een andere belangrijke landelijke ontwikkeling is de nasleep van de kinderopvangtoeslagaffaire. Ruim 3.400 Rotterdamse gezinnen zijn gedupeerd en veelal hierdoor in de financiële problemen gekomen. Wij hebben samen met de Gemeentelijke Ombudsman het Hupteamtoeslagen 010 opgericht om deze gezinnen te ondersteunen. De ondersteuning is maatwerk. Voor de groep gedupeerden met een schuldbemiddeling bij de KBR hebben we openstaande gemeentelijke vorderingen die als gevolg van deze situatie zijn ontstaan versneld kwijtgescholden.

Het ondersteunen van de gedupeerde Rotterdammers vergt veel extra inspanning van de gemeente. Uitgangspunt is dat het Rijk gemeenten compenseert voor alle kosten die hieruit voortvloeien.

In het kader van de Rotterdamse aanpak “sterker door” heeft Rotterdam op 15 maart 2021 de loketten geopend voor de aanvraag van TONK. TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten) is een tijdelijke tegemoetkoming in noodzakelijke kosten voor huishoudens die te maken hebben met een inkomensterugval en daardoor de noodzakelijke kosten niet meer kunnen betalen uit het resterende inkomen. De regeling geeft veel ruimte voor een eigen gemeentelijke invulling. Via de media en een campagne is veel aandacht gegeven aan het bekend maken van deze regeling. Desondanks ziet het er naar uit dat het aantal aanvragen achterblijft bij het beschikbare budget. Het resterende budget mag van het Rijk behouden blijven. Deze meevaller komt ten goede aan de armoedeaanpak in Rotterdam.

Ontwikkelingen 2022-2025

De verwachting is dat door de coronacrisis het aantal Rotterdammers met financiële problemen toeneemt. Er is geen zicht op hoelang de coronacrisis duurt. Het duurt echter even voordat mensen zich met financiële problemen bij de gemeente melden. Uit analyse van de economische crisis van 2008 blijkt dat het vaak zelfs vijf jaar duurt voordat mensen zich met financiële problemen bij de gemeente voor ondersteuning melden. Hierdoor is geen inschatting te maken wanneer en hoeveel Rotterdammers zich melden voor ondersteuning en wat voor financiële consequenties dit heeft voor de gemeente. We zetten daarom de komende periode in op vroegsignaleren (onder andere door middel van signalen van betalingsachterstanden vaste lasten) zodat we eerder Rotterdammers met (beginnende) schulden kunnen ondersteunen en voorkomen hiermee dat de schulden problematisch worden.

Wat willen we bereiken

We willen voorkomen dat Rotterdammers schulden maken, te beginnen bij jongeren. Daarnaast gaan we meer Rotterdammers helpen hun schulden onder controle te krijgen. Verder gaan we op zoek naar innovaties die helpen bij het ontstaan en aanpakken van schulden.

Wat gaan we daar voor doen

In ‘Reset Rotterdam’ hebben we de volgende acties geformuleerd:

1. Schuldpreventie op scholen.
2. Geldzaken en schulden bespreekbaar maken.
3. Meer energie in vroegsignalering.
4. Sociaal incasseren.
5. Perspectiefpact en fonds voor jongeren.
6. Laagdrempelige en betere ondersteuning.
7. Stress-sensitieve dienstverlening.
8. Beter afweging inzetten schuldenbewind.
9. Inzetten studenten en vrijwilligers.
10. Discussie starten over voorkomen en aanpakken van schulden.

11. Stadsmarinier schulden.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegietarget 5: Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.*	Streefwaarde	3.000	9.000	15.000		
	Realisatie	3.523**	7.517***	9.860****		

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldendienstverlening	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	945	5.074	700	708	708	708
Bijdragen rijk en medeoverheden	218	4.382	81	81	81	81
Financieringsbaten	289	325	240	240	240	240
Overige opbrengsten derden	438	367	379	387	387	387
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	18.968	25.780	17.151	16.005	16.005	16.007
Apparaatslasten	14.350	14.997	14.415	14.299	14.299	14.302
Inhuur	2.582	394	173	173	173	173
Overige apparaatslasten	316	1.024	524	546	546	548
Personeel	11.452	13.579	13.718	13.580	13.580	13.580
Intern resultaat	2.300	3.054	82	82	82	82
Intern resultaat	2.300	3.054	82	82	82	82
Programmalasten	2.318	7.730	2.654	1.624	1.624	1.624
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.615	2.476	2.565	1.535	1.535	1.535
Kapitaallasten	591	93	0	0	0	0
Overige programmalasten	111	5.160	89	89	89	89
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-18.023	-20.707	-16.451	-15.297	-15.297	-15.299
Saldo voor reserveringen	-18.023	-20.707	-16.451	-15.297	-15.297	-15.299

Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-18.023	-20.707	-16.451	-15.297	-15.297	-15.299

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 12.881	- 13.713	- 14.213	- 11.913	- 11.913		
Omissieregeling 2019	- 14.641	- 15.473	- 15.982	- 13.682	- 13.682		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 16.689	- 18.552	- 19.477	- 16.628	- 15.628		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 16.083	- 17.878	- 18.783	- 15.928	- 14.798		
10-maandsrapportage 2019	- 16.107	- 17.878	- 18.783	- 15.928	- 14.798		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 15.744						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 17.747	- 18.783	- 15.928	- 14.798	- 14.798	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 17.689	- 19.226	- 16.440	- 15.306	- 15.306	
10-maandsrapportage 2020		- 17.729	- 19.226	- 16.440	- 15.306	- 15.306	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 18.023					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 21.051	- 16.440	- 15.305	- 15.305	- 15.308
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 20.707	- 16.451	- 15.297	- 15.297	- 15.299
10-maandsrapportage 2021			- 20.707	- 16.451	- 15.297	- 15.297	- 15.299

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Reset Rotterdam](#)
- [Participatiewet](#)
- [Wet gemeentelijke schuldhelpverlening](#)

Omschrijving taakveld

De kern van het schulddienstverleningsbeleid is het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers. Daar waar Rotterdammers nog niet voldoende financieel zelfredzaam zijn en problematische schulden hebben worden de schulden aangepakt en het verder oplopen hiervan voorkomen.

Schulddienstverlening bestaat uit schuldpreventie, vroegsignalering van (problematische) schulden, ondersteuning

bij het aanpakken van problematische schulden, stabilisatie van schulden, schuldbemiddeling door de Kredietbank Rotterdam (KBR) en het vergroten van de financiële zelfredzaamheid.

Er zijn geen exacte cijfers bekend van hoeveel Rotterdammers problematische schulden hebben. Als indicator wordt het hebben van een betalingsachterstand van zes maanden bij de zorgverzekering gehanteerd. Dit zijn ongeveer 22.500 Rotterdammers. De gevolgen van problematische schulden kunnen ingrijpend zijn. Er is een nauwe verwevenheid tussen armoede en schulden enerzijds en gezondheidsproblemen anderzijds. Onderzoek naar de samenhang tussen problematische schulden en gezondheid wijst bijvoorbeeld uit dat mensen met grote financiële problemen gemiddeld genomen vaker roken, kampen met overgewicht en last hebben van depressies. Daarnaast toont onderzoek aan dat geldstress door armoede en schulden van grote invloed is op het gedrag van mensen. Geldstress draagt eraan bij dat mensen: meer bij de dag gaan leven, minder goed in staat zijn om de aanpak van hun problemen te organiseren, verlangens en andere emoties minder goed kunnen reguleren.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Pagina 55

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Het actief bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten.

Voortgang 2021

Het Beleidskader De Taalspiraal is op 11 april 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Het college wil met het realiseren van 19.000 afgeronde taaltrajecten in deze collegeperiode een trendbreuk realiseren. In 2020 kwamen door corona de realisatiecijfers lager uit dan verwacht. Door de sluiting van fysieke locaties kwam de werving in de eerste periode van het jaar stil te liggen, waardoor er weinig instroom voor de lessen was. Ook hebben cursisten meer moeite met het tijdig afronden van hun trajecten. Vanwege de corona-maatregelen zijn alle grote taalaanbieders zo veel mogelijk en versneld overgestapt op digitaal lesgeven.

In de eerste vier maanden van 2021 is de situatie niet veel veranderd ten opzichte van 2020. Op dit moment is nog steeds sprake van een lockdown en geen fysiek lessen. Door het grootschalig aanbieden van online lessen is continuïteit van het taalaanbod in de stad gewaarborgd. De verwachting voor de toekomst is dat het aanbieden van digitale lessen onderdeel zal blijven van de taallessen. Wanneer mogelijk zullen natuurlijk de fysieke lessen weer mogelijk worden gemaakt.

In 2021 geven we met het Jaar van de Taal een nieuwe impuls aan de werving en toeleiding naar taaltrajecten. Dit doen we onder andere door het activeren van de omgeving van laaggeletterden. Als gevolg van de motie 'Het naald kan nog niet in het vet' lanceerde de gemeente in het najaar van 2020 een grootschalige campagne samen met een digitaal platform om zoveel mogelijk Rotterdammers toe te leiden naar taaltrajecten. In 2021 krijgt de campagne een vervolg in het kader van het Jaar van de taal. De 2^e flight heeft in mei-juni plaatsgevonden. In het najaar komt nog een vervolg.

Ontwikkelingen 2022-2025

In de periode 2022-2025 blijft de gemeente inzetten op zowel toeleiding naar taaltrajecten als op het realiseren van een divers taalaanbod in de stad. De realisatie zal sterk samenhangen met de coronamaatregelen.

Wat willen we bereiken

Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid. Vanuit het beleidskader taal wordt hierop ingezet vanuit verschillende sporen: Taal en gezondheid, Taal en werk en Taal en geld en Taal en ontwikkeling. De gemeente wil de taalbeheersing van Rotterdammers met een integrale aanpak verbeteren zodat zij zich in hun dagelijks leven beter kunnen redden op de genoemde gebieden.

Het college wil deze collegeperiode een trendbreuk bewerkstelligen op het gebied van laaggeletterdheid.

Wat gaan we daar voor doen

In de komende collegeperiode wordt zowel kwantitatief als kwalitatief een trendbreuk gerealiseerd:

- Kwantitatief: door het inzetten van 6.795 extra non-formele en formele taaltrajecten in de periode 2019-2022 ten opzichte van de vorige collegeperiode (2015-2018).
- Kwalitatief: door een integrale aanpak.

Wij zorgen in de komende collegeperiode voor minimaal 19.000 *geslaagde* taaltrajecten en aanvullende (laagdrempelige) taalactiviteiten voor laaggeletterde Rotterdammers waarmee zij door het verbeteren van hun taalbeheersing tegelijkertijd hun gezondheid, arbeidsmarktpositie, inkomenspositie, welzijn en participatie gaan verbeteren. Door verbetering van het taalniveau van opvoeders werken we tegelijkertijd aan het voorkomen van een toekomstige generatie laaggeletterden. Dit doen we door het bundelen van de gemeentelijke middelen met de middelen op basis van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Op grond van de WEB dragen wij verder zorg voor de regionale coördinatie, inkoop en verantwoording van de middelen voor de arbeidsmarkt regio Rijnmond.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Colleetarget 8: 19.000 afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers	Streefwaarde		3.800	4.400	5.400	5.400	
	Realisatie		6.706	3.642*	1.939		
Minimaal 80% van de deelnemers geeft een positieve waardering voor de taaltrajecten.	Streefwaarde	N.v.t.	80%	80%	80%	80%	
	Realisatie		86%	87%			
			Zeer positief				
Minimaal 80% van de deelnemers rondt de trajecten met succes af.	Streefwaarde	N.v.t.	80%	80%	80%	80%	
	Realisatie		85,6%	66%			
Minimaal 50% van de netwerkpartners gaat gericht aan de slag met	Streefwaarde	N.v.t.	50%	50%	50%	50%	

* De realisatie zal nog wijzigen, omdat de vaststellingen van de subsidies die in 2020 zijn verstrekt, conform de SVR pas na 1 april over T-1 plaatsvinden kan de definitieve realisatie pas in het najaar worden vastgesteld. Voor 2020 moeten nog 290 toegekende trajecten worden vastgesteld.

Eind 2021/begin 2022 is een goede indicatie af te geven over het wel/niet behalen van het collegetarget. Eind 2022 is duidelijk of de target definitief behaald is.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.238	7.868	7.216	7.216	7.216	7.216
Bijdragen rijk en medeoverheden	6.217	7.849	7.197	7.197	7.197	7.197
Overige opbrengsten derden	21	19	19	19	19	19
Lasten exclusief reserves	9.511	14.245	13.235	8.808	8.808	8.808
Apparaatslasten	735	851	662	591	591	591
Inhuur	11	97	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	13	11	11	16	16	16
Personeel	712	744	651	575	575	575
Intern resultaat	13	44	0	0	0	0
Intern resultaat	13	44	0	0	0	0
Programmalasten	8.762	13.350	12.572	8.217	8.217	8.217
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.569	10.350	8.867	6.195	6.195	6.195
Overige programmalasten	-1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.194	3.000	3.705	2.022	2.022	2.022
Saldo voor vpb en reserveringen	-3.273	-6.377	-6.019	-1.592	-1.592	-1.592
Saldo voor reserveringen	-3.273	-6.377	-6.019	-1.592	-1.592	-1.592
Saldo	-3.273	-6.377	-6.019	-1.592	-1.592	-1.592

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025

Oorspronkelijke begroting 2019	- 3.112	- 4.023	- 5.813	- 5.823	- 5.823		
Omissieregeling 2019	- 3.148	- 4.058	- 5.848	- 5.859	- 5.859		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 3.175	- 4.103	- 5.894	- 5.904	- 5.904		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 2.711	- 4.144	- 5.922	- 5.932	- 1.654		
10-maandsrapportage 2019	- 2.711	- 4.144	- 5.922	- 5.932	- 1.654		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 2.897						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 4.427	- 5.922	- 5.932	- 1.654	- 1.654	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 4.505	- 6.024	- 6.034	- 1.723	- 1.723	
10-maandsrapportage 2020		- 4.545	- 6.024	- 6.034	- 1.723	- 1.723	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 3.273					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 6.341	- 6.034	- 1.723	- 1.723	- 1.723
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 6.377	- 6.019	- 1.592	- 1.592	- 1.592
10-maandsrapportage 2021			- 6.377	- 6.019	- 1.592	- 1.592	- 1.592

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidskader Taal 'De Taalspiraal' 2019 – 2022](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen de Nederlandse taal voldoende spreekt en verstaat. Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid op het gebied van gezondheid, werk en inkomen, financiën en integratie. Taal is één van de belangrijkste instrumenten om het welzijn van Rotterdammers merkbaar in hun dagelijks leven te verbeteren. Onder dit taakveld verantwoorden we de gemeentelijke inzet op het verbeteren van de taalbeheersing van volwassen Rotterdammers.

21% van de Rotterdamse bevolking is laaggeletterd. Door het niet goed kunnen lezen en schrijven komen laaggeletterde Rotterdammers in financiële problemen, zijn vaker werkloos, hebben een slechtere gezondheid en participeren minder, waardoor zij ook een grotere kans hebben op sociaal isolement. Op deze gebieden ligt vaak de intrinsieke motivatie van mensen om hun taalbeheersing te verbeteren. Deze motivatie is de sleutel tot duurzame taalverbetering. Daarom wil de gemeente de taalbeheersing van Rotterdammers door middel van een integrale aanpak verbeteren. Door diverse 'ingangen' te creëren en taal als instrument tegelijkertijd binnen andere beleidsterreinen ook in te zetten, kunnen we het bereik vergroten en de zelfredzaamheid van Rotterdammers verbeteren.

Samenkracht en burgerparticipatie

Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

In Rotterdam vinden we het belangrijk dat mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de Nederlandse waarden waaronder vrijheid en gelijkwaardigheid als fundament en beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

Een vernieuwde aanpak voor Rotterdamse statushouders.

We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien.

Voortgang 2021

Nieuw Rotterdams Welzijn

De voor 2021 te behalen resultaten voor de Welzijnsopdrachten zijn waar nodig aangepast en aangescherpt op basis van de ervaringen en rapportages over 2020. Voorbeelden daarvan zijn de doorontwikkeling van de huisbezoeken 75+ en de aansluiting bij de gemeentelijke aanpak schulddienstverlening. Dit met als doel dat de ondersteuning van de Rotterdammers verder verbeterd. Voor 2021 zullen waar nodig resultaten verder worden aangescherpt en aangepast. De inzet van Welzijn op het onderdeel financiële ondersteuning en schulddienstverlening wordt afgestemd op de vernieuwde stedelijke aanpak op dit terrein.

Door de coronacrisis zullen veel resultaten zoals voor 2021 afgesproken niet of maar beperkt worden behaald. Samen met andere partijen en binnen de mogelijkheden van de beperkingen die door het Rijk zijn opgelegd, hebben de welzijnsaanbieders alternatieve dienstverlening opgestart in de vorm van de sociale hulpdienst corona. Aan de andere kant kent de dienstverlening tijdens corona positieve aspecten die vragen om borging. Een voorbeeld daarvan zijn de telefonische hulplijnen die de welzijnspartijen hebben opgezet.

In 2019 is een start gemaakt met het beter en gericht uitvoeren van de huisbezoeken 75+. Er is meer aandacht voor ouderen die een verhoogd risico lopen op eenzaamheid, zoals verlies van een partner en verhuizing naar een nieuwe wijk. Dit als onderdeel van de pijler 'Ertoe doen' van het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer (zie hieronder). Net als in 2020 konden ook in 2021 door de coronacrisis maar een beperkt aantal huisbezoeken afgelegd worden.

In 2020 hebben de welzijnsaanbieders vanwege Covid-19 een alternatieve werkwijze ontwikkeld; de gesprekken aan de voordeur. De ervaringen met de gesprekken aan de voordeur leren dat Welzijn op deze manier veel meer mensen bereikt, omdat ouderen eerder geneigd zijn een gesprek aan de voordeur te voeren dan een uitgebreid gesprek bij hen thuis. Het gesprek gaat over hoe het met de oudere gaat en of zij hulp en ondersteuning nodig

hebben. Ook wordt gevraagd of er behoefte aan een vervolgesprek is. Bij een positief antwoord volgt een 'regulier' 75+ huisbezoek. Vanaf 2021 werken alle Welzijnspartijen voor de gesprekken aan de voordeur met een verkorte (5 vragen) vragenlijst. Dit jaar evalueren we de gesprekken aan de deur en de 75+ huisbezoeken.

In 2021 krijgen de beroepskrachten van welzijn en wijkteams training in de typologie van prof. dr. Anja Machielse zodat zij het type eenzaamheid beter kunnen herkennen en beter kunnen bepalen welke interventie daar het beste bij past.

Informele zorg en ondersteuning (IZO)

In 2019 en 2020 vond de inkoop en implementatie van een nieuwe stedelijke ondersteuningsstructuur Informele zorg en ondersteuning (IZO) plaats. De verschillende onderdelen hiervan zijn sinds medio 2020 operationeel. Hierdoor staat een stevige structuur met Zorgzaam010, Advies op Maat, Cursussen en Workshops en Mantelfoon. De eerste resultaten zijn goed. Hierover werd uitgebreid gerapporteerd in een voortgangsbrief die in april 2021 uitging.

In 2021 en verder wordt ingezet op nog betere vindbaarheid en toegankelijkheid van de stedelijke ondersteuningsstructuur, onder andere door middel van een promotie en het inzetten van ambassadeurs. Daarbij is (het stimuleren van) samenwerking tussen stedelijke en lokale partners nodig.

Sinds de ingang van de avondklok is een 24-uurs bereikbaarheid van de Sociale Hulpdienst Corona gerealiseerd via de ZorgCentrale (onderdeel van Mantelfoon). Bij de beëindiging van de avondklok op 28 april is deze 24-uurs bereikbaarheid beëindigd.

In 2021 en verder gaan we ons inzetten op sterkere netwerken en sterkere samenwerking tussen informele en formele zorg, vanuit de stedelijke uitvoeringsagenda Zorgzaam010, maar bijvoorbeeld ook via de nieuwe Inkoop van Welzijn.

De komende jaren willen we ook (nog meer) inzetten op waardering. Zo zetten we in op stimuleringsacties zoals NLDoet. We werken toe naar de vernieuwing van het waarderingsbeleid rond vrijwilligers. Voor dit laatste hebben we een brede enquête afgenomen, zodat dit beleid ook echt aansluit op de wensen van de Rotterdamse vrijwilligers. In juli 2021 is dit waarderingsbeleid aan geboden aan de gemeenteraad.

Ook gaan we in 2021 door met de samenwerking met levensbeschouwelijke organisaties vanuit het uitgangspunt 'erkenning en waardering' en hoe we hierbij beter kunnen samenwerken rond Informele zorg en ondersteuning.

Opzoomer mee

Het aantal unieke straten dat deelneemt aan de Opzoomercampagne is in 2020 gestegen tot 2503 (een toename van 35%). De ongekende scores hebben alles te maken met corona en de corona-acties van Opzoomer Mee. Veel Rotterdammers vinden in deze acties inspiratie om in hun eigen straat aan de slag te gaan. Midden in de coronapandemie was het nog belangrijker dan gewoonlijk om bewoners op te roepen om als burens aandacht voor elkaar te hebben en elkaar zo nodig te helpen, vanzelfsprekend op een veilige wijze. Vooral voor eenzame

ouderen en zieken in de straat kan dat belangrijk zijn. Het gaat dan niet alleen om de eventuele hulp als de nood aan de man is, maar zeker ook om het prettige en veilige besef dat je er niet alleen voor staat, dat er mensen in de straat zijn die een oogje in het zeil houden en kunnen inspringen (doorverwijzen naar formele hulp) als dat nodig is. Niet alle straten die zich in 2020 hebben aangemeld, zijn ook in 2021 doorgegaan. De verwachting is dat in 2021 tussen de 2200 en 2500 straten deelnemen aan Opzoomer Mee. Dat is altijd nog aanmerkelijk meer dan 2019, toe er 1837 straten deelneemt. Ca 40 à 50% van de straten die er in 2020 zijn bijgekomen zijn vastgehouden voor 2021.

In het voorjaar van 2021 heeft de Opzoomercampagne in het teken gestaan van de lente en dus vergroening van de straat. Een groene straat is mooi, aangenaam en gezond. Bovendien zorgt het voor koelte bij hittegolven en voor droge voeten bij wolkbreken. Zo helpt een groene straat ook nog eens mee om Rotterdam klimaatbestendig te maken. Opzoomer Mee helpt met twee acties om dat voor elkaar te krijgen: Meer Groen & Opfleuren Bestaand Groen. Een straat mag voor beide acties een aanvraag doen.

Coronamaatregelen kunnen veranderen. Opzoomer Mee heeft daarom een corona-stoplicht ontwikkeld waar te zien is wat mogelijk is in een straat, volgens de richtlijnen. Het corona-stoplicht kent vier kleuren: groen, geel, oranje en rood. Het stoplicht staat nu op rood. Dat betekent dat de situatie in Rotterdam rond corona 'zeer ernstig' is. Straatfeesten en andere bijeenkomsten waar burens elkaar kunnen ontmoeten zijn daarom op dit moment niet mogelijk. Bij het stoplicht is een link opgenomen naar de website van Pharos waar begrijpelijke en anderstalige informatie staat over corona en waar ook flyers in andere talen staan die men eventueel kan gebruiken in de straat.

Programma Rotterdam, Ouder en Wijzer

Het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer is in juli 2019 door het college vastgesteld. Daarin zijn de ambities voor ouderen zo concreet mogelijk uitgewerkt. Vanuit de pijlers Vitaal, Ertoe doen, Wonen & woonomgeving en Zorg & ondersteuning worden in samenwerking met vele partners in de stad activiteiten ontwikkeld die ertoe bijdragen dat ouderen zo lang mogelijk gezond en vitaal blijven, kunnen blijven meedoen en passende zorg en ondersteuning krijgen. 2021 is het laatste volle jaar van dit collegeprogramma.

De coronapandemie raakt onze oudere Rotterdammers enorm. Zowel in de sterftecijfers (de sterfte onder ouderen als gevolg van corona is hoger dan bij andere groepen), maar ook de coronamaatregelen en de social distancing van ouderen die daarbij noodzakelijk was raakt het welzijn van ouderen en de mate waarin zij konden participeren. Dit heeft dan ook gevolgen gehad voor de eenzaamheid onder ouderen. In Rotterdam is het totale aandeel (matig en ernstig) eenzamen in alle leeftijdsgroepen toegenomen. Voor ouderen betekent dit een toename van de matige of ernstige eenzaamheid van 53% in 2016 naar 56% om 2020, hiermee zitten we op hetzelfde niveau van 2012. De ambitie van het college om de eenzaamheid onder ouderen verder terug te dringen (50% in 2022) lijkt niet gerealiseerd te kunnen worden. Het onderzoek voor de eindmeting van de collegegetarget loopt op dit moment en de uitkomsten daarvan worden meegenomen in de verantwoording van de collegegetargets.

Eenzaamheid onder ouderen heeft de afgelopen jaren onze absolute aandacht gehad. Niet voor niets was Rotterdam de eerste gemeente van Nederland met een eenzaamheidsaanpak. Tijdens de coronacrisis is enorm geprofiteerd van het feit dat er al een goed draaiende infrastructuur rond ouderen stond en hebben we met de

Sociale Hulpdienst Corona een aanvullende laagdrempelige ondersteuning opgezet. Want met corona en de bijbehorende maatregelen lag een stijging van de eenzaamheid in de lijn van de verwachting. Daarom hebben we – samen met de vele partners in de stad- alles in het werk gesteld om deze toename zoveel als mogelijk te beperken. Dit lijkt wat betreft de sociale eenzaamheid goed gelukt te zijn. Deze vorm van eenzaamheid is niet gestegen. Initiatieven zoals gesprekken aan de deur of via de telefoon, balkonparades, kaartenacties hebben hieraan bijgedragen. De emotionele eenzaamheid is tijdens de coronaperiode door de beperkte betekenisvolle contacten wel gestegen. Helaas zien we dat de coronamaatregelen impact hebben en zien we een toename van de matige en ernstige eenzaamheid van 3%. Dit is zorgelijk.

Gelukkig is er steeds meer mogelijk en kunnen de activiteiten die vanwege corona geen doorgang konden vinden, zoals de activiteiten gericht op ontmoeting, samen eten, de fitfestivals, de inzet op vitale woongemeenschappen, weer worden opgestart. Daarnaast zetten we met het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer dit jaar in op het bereik van ouderen en het verder doorontwikkelen van de interventies. De verschillende onderdelen van het programma, waaronder de interventies op het terugdringen van eenzaamheid, hebben een plek gekregen in de inkoop waarmee er vanaf 2022 een Rotterdams ouderenpakket staat. Zo kunnen we met een verscheidenheid aan maatregelen 40.000 ouderen bereiken en eenzaamheid de komende jaren verder aanpakken. Het opnieuw omlaag brengen van de eenzaamheid onder ouderen blijft een hoofdprioriteit van dit college.

Vanuit het ministerie van VWS zijn extra middelen voor de bestrijding van eenzaamheid onder ouderen beschikbaar gesteld om daarmee bij te dragen aan het herstel van de samenleving van de gevolgen van corona. Voor Rotterdam is ruim € 1 miljoen beschikbaar. Vanuit de partners zijn voorstellen uitgewerkt voor de inzet van deze middelen, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij bestaande initiatieven en trajecten. Vanaf september wordt zo extra ingezet op het bereik van migranten ouderen, extra ontmoetingen en uitjes, het activeren van ouderen, het versterken van een gezonde leefstijl en empowerment, theateractiviteiten, zingeving, maatjesprojecten, samen eten en extra aandacht voor oudere mantelzorgers.

De coronacrisis biedt ook kansen. Bijvoorbeeld voor een beter gebruik van eHealth. Er is veel contact onderhouden met ouderen op afstand en de bereidheid om digitaal vaardig te worden neemt daarmee ook toe.

Er zijn ook onderdelen in het programma die minder te lijden hebben gehad onder de crisis. Dat geldt bijvoorbeeld voor de ambities in het Langer Thuisakkoord. Op 17 februari 2020 ondertekenden, 42 marktpartijen, corporaties, zorg en welzijnspartijen, zorgkantoor/zorgverzekeraars, ouderenbonden en de gemeente het Langer Thuis Akkoord.

De partners zetten met elkaar de schouders onder afspraken over het realiseren en toevoegen van geschikte woningen, woon(zorg) concepten en de ontwikkeling van ouderenhubs. De ambities in het akkoord zijn uitgewerkt in een actieagenda met acties die ervoor zorgen dat het voor Rotterdammers makkelijker en prettiger wordt om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen in de eigen wijk. In co-creatie met de aanbieders binnen de Wmo worden er 6 Thuisplusflats ontwikkeld. In de Thuisplusflat worden welzijn en Wmo in één integraal arrangement aangeboden, waarbij één Wmo aanbieder het vaste herkenbare zorg- en ondersteuningsteam organiseert en zorgdraagt voor extra inzet op welzijn. Ook werken we aan vijf ouderenhubs, senior vriendelijke wijken in Prinsenland/Het Lage Land, Hoogvliet, IJsselmonde, Crooswijk en Ommoord. Langs de pijlers wonen, welzijn en zorg werken de partners aan de verschillende opgaven vanuit een gezamenlijke actie-agenda.

Centrale thema's die terugkomen en waar actief op in wordt gezet zijn: de behoefte aan tussenvoorzieningen, voldoende plekken waar samen kan worden gegeten en waar activiteiten plaatsvinden, de leefbaarheid in seniorencomplexen en de wijkgerichte samenwerking tussen beroepskrachten in zorg en welzijn.

Samenleven

Medio 2019 startte het actieprogramma Integratie & Samenleven: 'Relax. Dit is Rotterdam'. Dit actieprogramma omvat de visie, doelstellingen en actiepunten waarmee het college de acceptatie van diversiteit stimuleert in de Rotterdamse samenleving en inburgering van nieuwkomers bevordert. De raad ontvangt elk halfjaar een voortgangsrapportage en jaarlijks een monitor statushouders. Nieuw is het voortgangsverslag over de invoering van de nieuwe Wet inburgering.

Hoewel de coronamaatregelen maken dat diverse activiteiten een andere (online) invulling krijgen, heeft het college vol energie uitvoering gegeven aan het actieprogramma. Met name scholen moeten zich noodgedwongen richten op het tegengaan van leerachterstanden. Het risico is dat activiteiten gericht op discriminatiebestrijding en inclusiebevordering minder prioriteit krijgen. Met partners zijn alternatieven afgesproken, zodat de doelen van Relax behaald blijven worden.

In 2020 was de demonstratie van Black Lives Matter een belangrijke aanleiding voor het intensiveringsplan Rotterdam Tegen Racisme, dat in het najaar van start is gegaan. In 2021 zijn nieuwe projecten van start gegaan tegen arbeidsmarktdiscriminatie, werkt de Stadsmarinier nauw samen met de stad, wordt intern de expertise op diversiteit en inclusie beter benut voor meerdere beleidsterreinen en is er een Adviesraad Diversiteit & Inclusie in oprichting. Ook is er een zorgvuldig traject in gang gezet waarmee het college zich verdiept in de juiste manier om zich te verhouden tot het koloniale en slavernijverleden van de stad, zoals dat vorig jaar in drie onderzoeken is opgetekend. In de tweede helft van 2021 wordt een start gemaakt met uitvoering van het stadsprogramma met dialogen en culturele activiteiten rond deze thema's.

Integratie

Per januari 2019 is de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 (2019-2022) van start gegaan. De Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 (2019-2022) omvat alle basiscomponenten voor actieve deelname aan de samenleving: huisvesting, zorg, leren, taal, (waar nodig) opleiding en toeleiding naar werk. Sindsdien daalde het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders. Echter, het aantal bijstandsgerechtigden is sinds de coronapandemie toegenomen. We blijven de succesvolle intensieve aanpak voortzetten en dit is ook de basis voor de uitvoering van de nieuwe wet Inburgering (2022).

Het percentage dat tijdig start met inburgering (binnen een half jaar na toekenning bijstandsuitkering) is nog niet op het beoogde niveau van 80%, maar lag begin 2020 op 59% en in mei op 50%. Dit komt mede door het coronavirus wat de start van trajecten (bijvoorbeeld in groepsverband) heeft bemoeilijkt.

De nieuwe Wet inburgering gaat per 1 januari 2022 definitief in. Dit heeft de verantwoordelijke demissionaire minister Koolmees aan de Tweede Kamer laten weten. Vanaf inwerkingtreding van de nieuwe Wet krijgt de gemeente regie op het inburgeringstraject. Regie vergroot de sturingskracht, voorkomt misbruik door malafide taalaanbieders en het vergroot de kans op snellere inburgering en participatie in de samenleving (collegetargets). We liggen op koers met de implementatie van de nieuwe wettelijke taken. De interne voorbereiding is in volle gang en zelf een deel van de taken gaan we dit jaar uitvoeren in de geest van de wet. De aanbestedingen zijn

voor de helft definitief of voorlopig gegund. De andere helft is nog in de verkenning/voorbereidingsfase met het streven september/oktober definitief te gunnen. De onderwijsroute op MBO-niveau vormt een uitzondering. De aanbieders in onze regio en bijna in het hele land, aangevoerd door de MBO-Raad, hebben aangegeven geen aanbod te kunnen doen voor het beschikbaar gestelde bedrag door de minister.

Maart jongstleden hebben de VNG, G4, G40, Twentse gemeenten, etc. een brief gestuurd aan de demissionaire ministers van SZW als stelselverantwoordelijke om samen met de MBO-Raad en andere aanbieders een oplossing te vinden. SZW voert momenteel een onderzoek uit naar de betaalbaarheid van de leerroutes. Het is afwachten met welke oplossing de minister komt.

De consultants van Inburgering010 weten steeds meer huidige statushouders en gezinsmigranten te vinden en te begeleiden in hun inburgeringstraject. Het Kwaliteitsconvenant dat november 2020 is ondertekend met tientallen taalaanbieders in onze regio is volop in gebruik. Hiermee weten we steeds beter het kaf van de koren te scheiden tussen taalaanbieders en te sturen op een kwalitatief goed taalaanbod. Ook doormiddel van de ELIP-aanpak weten we steeds meer statushouders te bereiken en te begeleiden in het laatste stadium van hun inburgering. Daarmee voorkomen we uitval en schulden bij de groep inburgeraars die aan het einde van hun lening zijn, maar nog niet zijn ingeburgerd.

Minderjarige Rotterdammers

Rotterdam Groeit

Op basis van het wetenschappelijk onderbouwd jeugdbeleid van Rotterdam Groeit wordt steeds meer geïnvesteerd in de meest relevante factoren voor het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van kinderen en jongeren. Mede daarmee ambieert Rotterdam dat de positieve trend van afnemende problematiek (zoals criminaliteit, slechte geboorte-uitkomsten, en schooluitval) zich doorzet. Einde van het jaar verschijnt de nieuwe Staat van de Jeugd (editie 2021) waarin inzichtelijk gemaakt is hoe het gaat met de Rotterdamse kinderen en jongeren. Omdat hier veelal cijfers uit een jaar eerder in verzameld zijn, geeft het mogelijk een eerste voorzichtig inzicht in effecten van de coronacrisis en de lockdown. De verzameling van gegevens zal voor deze editie een extra grote uitdaging zijn, omdat veel van onze uitvoerende partners hun manier van werken wegens de sluiting van scholen etc. hebben moeten veranderen. Dit heeft gevolgen voor de dataverzameling. We vinden het wel heel belangrijk om ook in 2021 een Staat van de Jeugd uit te brengen. De inzichten bieden aanknopingspunten voor beleid en uitvoering, onder meer voor de keuzes in het subsidiëren van preventieve interventies, maar ook in de Wijkprogrammering waar op wijkniveau deze interventies worden gericht.

Het beleidskader Rotterdam Groeit met de unieke werkwijze wordt onverminderd doorgezet in Heel de Stad. In dit beleidskader zal het wetenschappelijk fundament van het factorenmodel en impactgedreven werken nog meer vorm krijgen in onder meer de inkoop van welzijn en jeugdhulp. Rotterdam werkt daarnaast mee aan een initiatief van het Nederlands Jeugdinstituut om de Rotterdamse werkwijze meer nadrukkelijk landelijk te delen zodat ook andere gemeenten de werkwijze kunnen toepassen.

Drugs & Alcohol

Na afronding van het preventieprogramma Drugs & Alcohol II; Blijf Helder zijn we, met gelijk budget, met het nieuwe programma Drugs & Alcohol 2019-2022 gestart. Daarin blijven we de succesvolle maatregelen uitvoeren hebben we, waar nodig, vernieuwing en verbetering in gang gezet. Het terugdringen van gebruik onder jongeren is binnen het jeugdbeleid een belangrijke taak omdat middelengebruik de gezondheid, talentontwikkeling en veiligheid van jongeren ondermijnt. Met dit programma voldoen we ook aan de wettelijke eis dat een gemeente een preventie- en handavingsplan moet hebben waarin helder wordt hoe gebruik onder jongeren wordt ontmoedigd. De onderstaande realisatie geeft het beeld van gebruik bij de verschillende doelgroepen. De resultaten van de maatregelen die in dit preventie- en handavingsprogramma Drugs & Alcohol 2019-2022 zijn beschreven worden met een onderzoek dat in de tweede helft van 2021 wordt uitgevoerd in het voorjaar van 2022 bekend gemaakt. Binnen dit programma is er ook aandacht voor het problematisch gamen, lachgasgebruik en het social-media gebruik onder deze jongeren.

De beleidsdoelen worden vooralsnog gerealiseerd, maar wel is bij een aantal maatregelen overgegaan op een gewijzigde digitale strategie. Middelengebruik is binnen het brede palet van het Subsidiekader Jeugdpreventie opgenomen.

In het najaar van 2021 wordt door onze eigen onderzoeksafdeling weer onderzocht hoe het staat met het gebruik onder jongeren op verschillende schooltypes. De resultaten van dit onderzoek, met ook de resultaten van het onderzoek dat Objectief in het najaar gaat doen naar de naleving NIX18 bij avondwinkels, supermarkten, slijterijen, horeca en sportverenigingen, worden in het voorjaar 2022 aan de gemeenteraad gepresenteerd. Hiermee wordt helder of de gestelde doelen uit het programmaplan zijn gerealiseerd.

In 2021 zal naar verwachting eindelijk landelijke wetgeving betreffende lachgas zijn vastgesteld. Al lang is de wens dat dit middel als drugs wordt opgenomen in de opiumwetgeving. Zodra dat het geval is zal middels verschillende kanalen aandacht worden gegeven aan deze wijziging. Lachgas is nu al riskant maar straks gewoon een drugs en ook zo in de wetgeving opgenomen. Gebruik is dan verboden.

Wat is aangepast/gewijzigd i.v.m. coronamaatregelen:

- Drugstestservice is in 2020 een paar periodes gesloten geweest vanwege coronamaatregelen. Tijdens de openingstijden kon door gebruikers, conform landelijke richtlijnen van VWS, drugs om te laten testen worden ingeleverd. Ook in 2021 zal er conform landelijke richtlijnen van het VWS worden gewerkt. In 2021 is de testservice alleen in de eerste maanden een paar weken gesloten geweest. Gemiddeld zijn er ongeveer 10 tot 12 bezoeker per week die hun drugs komen laten testen. Dat zal in de komende jaren ook wel zo blijven.
- Contact met jongeren met mogelijk problemen zijn zoveel mogelijk doorgedaan al dan niet digitaal. Veel ondersteuning en advies is in 2020 digitaal aangeboden; zo is de online chat functie beschikbaar geweest om alle professionals, ouders maar ook jongeren zelf een makkelijke toegang tot informatie en (lichte) ondersteuning bij zorgen over middelengebruik of gamen te bieden. Met alle opgezette ondersteuning (CJG, wijkteams, jongerenwerk, leerplichtambtenaren) richting gezinnen met mogelijke problemen en sowieso alle onderwijsinstellingen (VO, VSO, Praktijkonderwijs en MBO) is contact opgenomen en zijn materialen voor leerlingen en ouders digitaal aangeboden. De hulp en ondersteuning is dus online en via telefoon voortdurend aanwezig geweest. Natuurlijk zijn door alle maatregelen studenten op het MBO en andere scholieren/studenten in het huidige schooljaar (2020/2021) fysiek bijna niet op schoollocaties aanwezig geweest. De situatie is nu niet

anders dan in de tweede helft van 2020. Mogelijk zal veel ook in 2021 op een digitale manier blijvend worden aangeboden.

- Zo worden in 2021 ouderbijeenkomsten regionaal en digitaal aangeboden. Ouders kunnen zich inschrijven voor een Webinar. De thema's van de Webinars zijn alcohol & lachgas, Tabak, waterpijp & cannabis, gamen & social-media en Puberbrein & opvoeden.
- De materialen die zijn ontwikkeld om professionals goed te informeren over de risico's van lachgasgebruik zijn tijdens de verschillende trainingen die door Youz zijn gegeven aan wijkagenten, boa's en jongerenwerkers, verspreidt. Deze materialen worden door agenten en boa's en jongerenwerkers gebruikt om gesprekken met jongeren over lachgasgebruik goed onderbouwd te kunnen voeren. Ook is via social-media deze informatie richting de doelgroep zichtbaar gemaakt. Ook in 2021 zal, afhankelijk van de landelijke wetgeving over lachgas, aan het gebruik van dit middel veel aandacht worden gegeven in alle voorlichtingen en trainingen aan zowel professionals als ouders en jongeren.
- Op sportverenigingen is, ook verklaarbaar, nog geen inzet uitgevoerd. Wel verwachten we dat na de zomer 2021 er weer gestart kan worden met de sportcode (een integrale aanpak van alcoholpreventie binnen de sportverenigingen waarbij deelnemende verenigingen onderling controles gaan uitvoeren)
- Met de studentenverenigingen en hogescholen en de EUR is een plan van aanpak, in gezamenlijkheid opgesteld en ondertekend in het bijzijn van Wethouder de Langen. Met dit plan gaan deze instellingen het alcohol-, drugs- en medicijngebruik onder studenten terugdringen.

In 2021, met de verwachting in of vlak na de zomer, nadat de samenleving, het onderwijs en de vrijetijdsbestedingen weer regulier open zijn, zal er weer worden opgestart met maatregelen die hebben sitl gelegen. Ook zullen de goed werkende online preventieactiviteiten worden geëvalueerd en mogelijk voortgezet worden. Het bereik bij bv ouders kan op deze noodzakelijk vernieuwde wijze voortduren hoog blijven.

Stevige Start

Ondanks de coronacrisis wordt in het medisch domein en het sociaal domein toch aandacht besteed aan de uitvoering van de gezamenlijke werkagenda van de coalitie Stevige Start. Een van de actiepunten dit jaar is het nog beter signaleren van kwetsbaarheid bij zwangeren. Doel van de coalitie is om geen kwetsbare zwangeren meer te missen. Hiervoor werkt Erasmus MC aan de aanpassing van een veelgebruikt signaleringsinstrument, zodat het makkelijker toe te passen is in de praktijk en het vooral focust op de belangrijkste factoren van kwetsbaarheid. De professionals van de aan proefversie deelnemende ziekenhuizen en verloskundigenpraktijken scholen we bij in de gespreksvoering met de client met behulp van dit instrument. In september starten we met de evaluatie van de pilot in de wijkteams van gebied IJsselmonde. Hierin is een jaar lang proefgedraaid met de implementatie van Moeders van Rotterdam in de wijkteams. Met de informatie die deze pilot oplevert, bereiden we een stadsbrede implementatie voor 2022 voor.

De evaluatie van de pilot rond het aanmeldpunt Moeders van Rotterdam volgt in het laatste kwartaal. Aandachtspunt is dat de wet op het prenataal huisbezoek stelt dat de verloskundigen de zwangeren alleen mogen adviseren gebruik te maken van Voorzorg en Moeders van Rotterdam en hen niet mogen aanmelden. Dit zou een terugval in ons bereik kunnen betekenen. Nu werkt de verloskundige met Moeders van Rotterdam samen om 75% van de deelnemers de stap te laten maken daadwerkelijk samen met hun kind een goede start te maken. We

nemen de deelnemers aan de hand mee tot ze zelfstandig deze stappen kunnen zetten. We zijn nog met het ministerie in gesprek om te onderzoeken of de wet voldoende ruimte biedt voor de Rotterdamse werkwijze. Het is mooi om te zien is dat door de succesvolle ervaringen van de deelnemers het aantal zelfmeldingen bij Moeders van Rotterdam in de afgelopen jaren is toegenomen tot 25%.

Dit jaar werken we aan een wetenschappelijke analyse van de factoren die een Stevige Start beïnvloeden. Deze analyse vertalen we naar maatregelen, actie en interventies om de effecten van ons beleid en van onze samenwerking in de coalitie in de komende jaren nog verder te kunnen vergroten.

Kansrijk Opgroeien

Rotterdam loopt met haar preventieve aanpak op jeugd in Nederland voorop. Sinds 2020 wordt de Wijkprogrammering in praktijk gebracht met een eerste versie van het dashboard WijkFocus. Met dit instrument is het voor iedere wijk mogelijk vast te stellen welke risicofactoren en beschermende factoren een belangrijke rol spelen op de 'pijlers' Kansrijk, Veilig en Gezond en op welke problematiek moet worden ingezet. Met deze uitkomsten wordt in gesprekken met de partners in de wijk nog beter een brede analyse gemaakt en gedeeld. Het dashboard helpt om met elkaar ambities te formuleren en een gezamenlijke focus te creëren. Hierdoor kunnen aanbod en preventie in de wijk op maat ingezet worden op specifieke problematiek als voortijdig schoolverlaten.

Op basis van de ervaringen met de 1.0 versie van het dashboard wordt momenteel WijkFocus 2.0 ontwikkeld. In deze versie wordt de volledige cyclus van de methodiek Wijkprogrammering opgenomen, waaronder monitoring en leer- en verbetercyclus. WijkFocus 2.0 wordt in het najaar 2021 opgeleverd en in gebruik genomen. Deze versie van WijkFocus zal worden gebruikt door gebiedsadviseurs, contractmanagers, accounthouders en het management. Deze bloedgroepen zijn nauw betrokken bij het inrichten van de 2.0 versie. Voor ingebruikname en borging van WijkFocus 2.0 wordt momenteel een programma ontwikkeld van leren en ontwikkelen, waarin aandacht voor de samenwerking tussen gebiedsadviseurs, contractmanagers en accounthouders in deze methodiek centraal staat.

Inmiddels wordt in 38 wijken van Rotterdam op deze manier met Wijkprogrammering gewerkt. Ondanks de beperkingen van de coronamaatregelen is het doel in 2021 in 4 à 5 nieuwe wijken de Wijkprogrammering uit te rollen. De inzet is om in ieder geval de 1e stap van de methodiek te doorlopen, namelijk de oplevering van de kwantitatieve en kwalitatieve wijkanalyses. Afgelopen periode zijn daarvoor de nodige voorbereidingen getroffen.

De coronacrisis heeft het proces en uitvoering van de wijkprogrammering vertraagd. De in 2020 gestarte nieuwe wijken vergden van alle betrokkenen extra inspanning; het heeft in tijden van corona extra energie gekost om het proces op gang te brengen en te houden en betrokken partijen binnen boord te houden. Mede omdat een deel van het interventie aanbod niet kon/kan worden uitgevoerd. De coronacrisis heeft ook veel creativiteit geleverd van en ontketend bij de gebiedsadviseurs en hun wijknetwerkpartners. Het houden van wijknetwerkbijeenkomsten gebeurt nog steeds digitaal met steeds betere faciliteiten en instrumenten, zoals inspirerende digitale omgevingen. Ook de aanbieders spannen zich maximaal in om hun interventies op een andere manier, bijvoorbeeld online, aan te kunnen bieden. Een voorbeeld hiervan is de Kanjertrainingen ter versterking van sociaal-emotionele vaardigheden. Deze zijn de afgelopen periode in digitale pakketten aangeboden. Daarnaast zijn waar mogelijk de door Welzijn aangeboden binnen-activiteiten naar buiten verplaatst. Er is veel aanbod voor kinderen op de pleinen gekomen om de vele thuisblijvers leuke en zinvolle activiteiten te kunnen blijven bieden.

Met extra tijdelijke Rijksmiddelen is de Herstelaanpak 'Rotterdam. Sterker door jongeren' opgezet. Inzet vanuit deze aanpak verbinden we aan de Wijkprogrammering, concreet aan de beoogde resultaten op talentontwikkeling (pijler Kansrijk), gezondheid (pijler Gezond) en veiligheid (pijler Veilig) van jongeren in de wijken waar we impact op willen bereiken.

De kwaliteit en effectiviteit in wat we doen is door de Wijkprogrammering toegenomen. Wijkprogrammering heeft meer en meer een sturend effect op het preventief en samenhangend wijk aanbod op beschermende factoren en risicofactoren.

Met behulp van data uit de Staat van de Jeugd en de maatschappelijke resultaten uit de Wijkprogrammering hebben de gebiedsadviseurs Jeugd en collega's van 'Volwassenen' in samenwerking met de Gebiedsorganisatie 43 integrale wijkanalyses gemaakt ten behoeve van de inkoop Welzijn. Het bestek is hierdoor meer concreet en gebieds- en wijkgestuurd geworden. Dit is een goede voorzet geweest op het doen aansluiten van de Wijkprogrammering op de nieuwe ontwikkeling 'Wijk aan Zet'.

De aansluiting van Wijkprogrammering bij de diverse inkoopsporen binnen het sociaal domein is voor een groot deel gerealiseerd. De Wijkprogrammering heeft een prominente plek gekregen in het inkoopspoor Welzijn en het subsidiekader Jeugdpreventie; in het inkoopspoor Jeugdhulp Lokaal krijgt de Wijkprogrammering ook een rol.

In 2021 hebben we ingezet op het verbeteren van de toepassing van de methodiek Wijkprogrammering. Hiertoe hebben we geïnvesteerd in opleidingen, trainingen en communicatie.

Herstelaanpak 'Rotterdam Sterker door jongeren'

Vanaf februari is de herstelaanpak jongeren COVID 'Rotterdam sterker door jongeren' gestart. In het begin is er vooral geïnvesteerd in activiteiten die binnen de toen geldende maatregelen georganiseerd konden worden. Zoals het aanbieden van welzijns-, sport en culturele programmering op de pleinen of online. Deze activiteiten blijven ook in het najaar (aangepast aan de dan geldende maatregelen) doorgaan. Daarnaast is er extra geïnvesteerd in het aanbod op het vergroten van mentale weerbaarheid bij jongeren. Door hierin de verbinding te maken met activiteiten van aanbieders op het gebied van sport, cultuur en welzijn, bereiken we op een laagdrempelige manier meer jongeren. De vraag naar deze activiteiten blijft groot, we gaan hier dan ook mee door. Een ander initiatief is geweest om alle jongeren uit Rotterdam die in 2021 18 jaar zijn geworden of nog 18 jaar gaan worden, een Rotterdampas met een tegoed van 25 euro samen met het Nibud-boekje '18 jaar..... Alles wat je wilt weten als je 18 wordt' te verstrekken. In het najaar gaan we samen met jongeren onderzoeken welke doelgroepgerichte acties we nog meer kunnen inzetten.

Via persoonlijke verhalen, vertelt in korte filmpjes op (social) media, betrekken en bereiken we jongeren. Onder de noemer Rotterdam Sterker door Jongeren is een Instagram-account geopend. Op de social mediakanalen van onze samenwerkingspartners wordt de #RotterdamSterkerdoorjongeren steeds vaker gedeeld. De jongerenpagina op rotterdam.nl wordt samen met jongeren steeds verder vormgegeven en er is een digitaal jongerenpanel actief.

Er wordt hard gewerkt aan het realiseren van laagdrempelige en zichtbare jongerenhubs in de wijken. Dit jaar openen we er in ieder geval 5. Ook wordt ingezet op extra (bestaande) ontmoetingsplekken voor jongeren (focus op Zuid) zodat er in 2022 nog eens 4 extra hubs zijn gerealiseerd. Daarnaast wordt in de nieuwe welzijnsopdracht

per gebied opgenomen dat er een x aantal huizen van de wijk, zowel fysiek als qua programmering, aan de uitgangspunten van een jongerenhub wordt voldaan. Zo ontstaat er op termijn een duurzaam netwerk van jongerenhubs in de stad. Dit is slechts een greep uit het totaalpakket van de Herstelaanpak.

In september gaan veel (nieuwe) initiatieven van start. Meerdere projecten hebben het doel om jongeren die eenzaam zijn te bereiken en te helpen. Ook sluit Rotterdam aan bij het landelijke programma Helden. Tijdens dit multimediaal programma gaan topsporters jongeren, helpen om sterker terug te komen uit de coronacrisis.

Ontwikkelingen 2022-2025

Nieuw Rotterdams Welzijn

Het Nieuw Rotterdams Welzijn is niet meer het beleidskader dat leidend is voor het Welzijnswerk. Met de vaststelling van het Beleidsplan Heel de Stad is dit beleidsplan ook het kader voor het Welzijnsbeleid. Om daaraan invulling te geven is een inkoopproces voor Welzijn gestart dat moet leiden tot nieuwe Welzijnsaanbieders per 2022. Uitgangspunt voor de nieuwe opdracht is de inzet op de in het beleidskader genoemde prioritaire doelgroepen: generatie zonder achterstanden, Langer thuis wonende Ouderen en Kwetsbare Rotterdammers.

Januari 2022 is de gunning van de nieuwe welzijnsaanbieders voorzien. Het beleidsplan Heel de Stad is ook aanleiding om alle structurele subsidierelaties (Couleur Locale en Stedelijk Welzijn) te herzien. Het formele proces van het opzeggen van de structurele subsidierelatie is medio 2021 afgerond. Er is een nieuwe subsidieregeling Couleur Locale vastgesteld gebaseerd op de uitgangspunten van Heel de Stad. Organisaties kunnen op grond van de nieuwe regeling subsidie aanvragen voor 2022. Voor Stedelijk Welzijn is geen nieuwe subsidieregeling gemaakt. Deze subsidies zullen worden verleend op grond van de Subsidieverordening Rotterdam 2014. Uiteraard worden de subsidies getoetst aan de relevante beleidskaders op het terrein van welzijn, het Programma Rotterdam Ouder en Wijzer en Informele Zorg en Ondersteuning.

Informele zorg en ondersteuning

Op het terrein van vrijwilligerswerk gebeurt er veel en is er veel inzet- en samenwerkingsbereidheid. Naast huidige trends zoals de behoefte aan meer flexibel vrijwilligerswerk, is daar nu corona bijgekomen. Dit betekent vaak een verandering van werkzaamheden en andere behoeftes van (vrijwilligers-) organisaties zoals meer vanuit huiswerken, die soms blijvend zijn en waarbij IZO aandacht voor is. Ook is er ook aandacht voor het opnieuw mobiliseren van vrijwilligers die door corona 'uitgevallen' zijn omdat hun werkzaamheden niet meer mogelijk waren en misschien wel blijven. Bij mantelzorg blijven we inzetten op het beperken van belasting en voorkomen van overbelasting. Belangrijk instrument voor de ondersteuning hierbij blijft Mantelfoon. We blijven inzetten, IZO-breed, op goede toegankelijkheid (en vindbaarheid) van ondersteuning onder andere middels communicatie.

Opzoomer mee

Prioriteiten de komende jaren blijven de sociale samenhang en veiligheid, leefbaarheid, het delen van lief en leed (burenhulp), activering van ouderen en een schone en groene straat. Daarnaast wil Opzoomer Mee een

duurzame samenwerking bewerkstelligen met wijkpartners zoals de welzijnsaanbieders. In de aanbesteding Welzijn 2022 is de versterking en borging van de samenwerking tussen Opzoomer Mee en de welzijnspartijen opgenomen. Hierdoor kunnen straten een grotere rol spelen op het gebied van vroegsignalering en preventie en een betere doorverwijzing en samenwerking realiseren tussen informele en formele welzijn/zorg.

Rotterdam Ouder en wijzer

2021 is het laatste volle jaar van dit collegeprogramma waarin gewerkt wordt aan een nieuw op de toekomst toegesneden voorzieningenpakket voor ouderen, het Rotterdamse ouderenpakket 2022. In dit jaar zullen, voor zover de coronapandemie het ons toestaat, steeds meer resultaten van het programma zichtbaar worden. Dit is ook het jaar waarin een aantal belangrijke aanbestedingen worden gedaan, w.o. Wmo-ondersteuning en Welzijn. Daarin hebben veel onderdelen van het programma een plek gekregen zodat ze zijn geborgd en ook op meer plaatsen in de stad kunnen worden gerealiseerd. De inzet op valpreventie, vitale woongemeenschappen, samen dementie vriendelijk, niet geïndiceerde dagbesteding, fitfestivals, ondervoeding, digitale inclusie, zingeving, 75+ huisbezoeken en samen eten vindt vanuit de inkoop stadsbreed plaats. Ook wordt breder ingezet op Sociaal Vitaal in Kleur en wordt in 2022, op basis van een onderzoek naar de ervaringen en maatschappelijke kosten en baten van de thuisplusflats, een nieuwe aanbesteding voor uitbreiding van het aantal thuisplusflats in gang gezet. Verder zetten we vanuit de inkoop stevig in op een goede samenwerking rond de cliënt, in de zorgketen en in het gebied. Daarbij borgen we, mede op basis van een evaluatief onderzoek door OBI, de samenwerking in de gebiedscoalities die in de ouderenhubs zijn gevormd en vragen we de aanbieders om in andere gebieden bij te dragen aan de seniorvriendelijke wijk. In 2022 ontwikkelen we interventies als vitale woongemeenschappen en samen eten samen met de partners door. Tegelijkertijd is ook duidelijk dat we er op een aantal onderdelen van het programma nog niet zijn. Zo heeft het Langer Thuisakkoord niet voor niets een doorlooptijd tot 2025, omdat we weten dat bouwprocessen nu eenmaal enige jaren vergen. Ook ten aanzien van het realiseren van voldoende zorgvastgoed (verpleeghuiscapaciteit) ligt er nog een belangrijke opgave. Dat betekent dat er ook voor onze opvolgers nog een uitdaging ligt, willen we in 2030, als de vergrijzing op haar hoogtepunt is, de stad zijn waar ouderen, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunnen worden en waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is.

Samenleven

In de komende jaren verwachten we dat het maatschappelijk debat over racisme en discriminatie zich verder zal verbreden binnen de Rotterdamse samenleving. Van het uiterlijk van zwarte- of roetveegpieten, Black Lives Matter, institutioneel racisme, Me-Too, vragen over representatie op hoge posities of in de media en ook het koloniaal- en slavernijverleden: een groter deel van de maatschappij wordt bewust van discriminatie en racisme en van het belang van gelijkwaardigheid en representatie van diversiteit en een inclusieve samenleving. Tegelijkertijd groeit het aantal mensen dat zich ertegen uitspreekt. Dit kan een noodzakelijke fase zijn in een breder emancipatieproces, maar leidt in de tussentijd ook tot grotere tegenstellingen in opvattingen en een (tijdelijke) toename van ervaringen van discriminatie en polarisatie. In de komende periode zal dit proces en de (gemeentelijke) inzet op dit punt alleen maar van groter belang worden.

Integratie

Op 1 januari 2022 treedt de nieuwe Wet inburgering in werking. De regie op de inburgering komt bij de gemeenten te liggen. Huidige elementen van onze aanpak, zoals de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2019-2022, liepen al grotendeels vooruit op de nieuwe wettelijke taken. Met de Rotterdamse Opgave Inburgering werken we toe naar een samenhangende aanpak die alle inburgeraars optimaal ondersteunt en begeleidt naar een snelle en volwaardige participatie in de samenleving. De aanpak omvat niet alleen het nieuwe stelsel (vanaf 1 januari 2022), maar ook het huidige- (2013-2021) en het oude stelsel (voor 2013).

Met betrekking tot de nieuwe wet heeft de minister beoogd dat het een 'adaptief stelsel' is, waarbij geleerde lessen kunnen leiden tot het aanpassen van onderdelen (in lagere wetgeving).

Ondertussen is Rotterdam in volle vaart bezig met de voorbereiding op de nieuwe wet. In de afgelopen maanden heeft de gemeente grote stappen gezet intern en extern rondom de voorbereidingen op de uitvoering van de nieuwe wettelijke taken. Vanaf september aanstaande gaan we starten met het aanbieden van bepaalde diensten in de geest van de nieuwe Wet. Het doel is: inburgeraars zo goed mogelijk te ondersteunen en te begeleiden in hun inburgeringstraject zodat ze geen tijd verliezen door het uitstel van de nieuwe Wet.

Drugs en Alcohol

Het programma Drugs en Alcohol 2019-2022 zal in 2022 worden afgerond. De resultaten van het huidige programma worden in beeld gebracht en gedeeld met de gemeenteraad. Er zullen ook in de komende jaren weer nieuwe uitdagingen blijven op het gebied van middelengebruik. Mogelijk is lachgas al op de opiumlijst geplaatst en zijn er landelijke maatregelen getroffen op het verminderen beschikbaarheid van alcohol. In ieder geval mogen verkopers van alcohol niet meer stunten met alcoholaanbod met meer dan 25% korting.

Steeds blijven nieuwe synthetische drugs op de markt verschijnen. Ook hierbij geldt dat de landelijke Opiumwet wordt gewijzigd zodat het onmogelijk wordt om steeds de Opiumwet te omzeilen door de chemische samenstelling van een bestaande drugs aan te passen. We houden dat natuurlijk goed in de gaten en nemen voortdurend deze wijzigingen mee in onze preventieactiviteiten. Het nieuw in te richten, verplichte preventie- en handavingsplan zal in 2023 worden opgesteld. Hierin zullen nieuwe of te verwachten (landelijke) ontwikkelingen natuurlijk worden meegenomen. En ook weer ambitieuze doelstellingen worden opgenomen. In de aansluiting met Gezond010; het akkoord, zal nog meer integrale aandacht kunnen komen voor alcoholpreventie onder de gehele samenleving. Als daar bij volwassenen een vermindering van alcoholgebruik kan worden gerealiseerd heeft dat ook een positieve invloed op het alcoholgebruik onder jongeren. Als de norm verschuift wordt het drinken van alcohol voor jongeren ook minder 'normaal'.

Wijkprogrammering

De uitrol van de Wijkprogrammering zal gedurende de komende jaren voortgezet worden, maar zal zich in de nabije toekomst niet langer enkel op Jeugd richten. De doorontwikkeling van de Wijkprogrammering naar de doelgroep volwassenen blijft de komende periode een belangrijk ontwikkelpunt. Hierdoor ontstaat een wijkprogrammering van 0-100. Dit is een grote inhoudelijke uitbreiding van de werkwijze, waar de uitbreiding van het Factorenmodel Jeugd naar het Factorenmodel 0-100 aan ten grondslag ligt. Met deze inhoudelijke en

methodische uitbreiding wordt de inzet op jeugd en volwassenen (ouders) meer in samenhang gebracht. Naar verwachting worden de eerste bouwstenen voor de doorontwikkeling van 0-100 gelegd in het najaar van 2021, waarin 2022 verder op voortgeborduurd wordt. De nieuwe, integrale methodiek Wijkprogrammering wordt naar verwachting in de 2de helft van 2022 toegepast.

De coronacrisis heeft een behoorlijke impact op de voortgang van de Wijkprogrammering gehad. Ondanks inzet van alternatieve interventies of methoden (zoals online aanbod), konden bijvoorbeeld niet alle geplande interventies uitgevoerd worden. Dit heeft effect gehad op het bereiken van sommige gewenste resultaten. Corona heeft ook invloed gehad op het tempo van de uitvoering van de Wijkprogrammering in bestaande wijken en voor het aantal nieuwe wijken waarin gestart kan worden. De bijeenkomsten van wijknetwerken en werkgroepen worden nog altijd digitaal georganiseerd. Daarnaast hebben we oog voor de ontwikkelingen en kansen die in deze coronaperiode zijn ontstaan. Al met al zal een evaluatie van wat coronacrisis betekent voor de Wijkprogrammering een continue reflectie vergen.

In de nieuwe inkoopopdracht zijn welzijnsaanbieders verplicht te participeren in de Wijkprogrammering. De structuur die de Wijkprogrammering biedt kan hen houvast geven en helpen bij een snellere start in een nieuw gebied. Door nieuwe welzijnsaanbieders te faciliteren bij het omarmen van de Wijkprogrammering bouwen zij sneller een netwerk en samenwerkingsrelaties op. Ook doen ze sneller kennis van de wijk op. Mogelijk leidt dit wel tot enige vertraging in de uitvoering van de Wijkprogrammering.

Andere noemenswaardige ontwikkelingen die gerelateerd zijn aan de Wijkprogrammering:

- In 2022 gaan we WijkFocus 2.0 doorontwikkelen naar WijkFocus 3.0 voor de doelgroep 0-100.
- In 2022 levert het leeronderzoek Promising Neighbourhoods, dat in 3 wijken voor 3 jaar meeloopt met de Wijkprogrammering, haar resultaten op.
- Aansluiting van de Wijkprogrammering bij de Wijk aan Zet.

Wat willen we bereiken

Nieuw Rotterdams Welzijn

- De ondersteuning van de Rotterdammers verbeteren door instellingen (welzijnsinstellingen en partijen Couleur Locale) in staat te stellen hun taken zo optimaal mogelijk uit te voeren.
- De Huizen van de Wijk zijn nog meer de centrale ontmoetingsplek voor de bewoners van de wijk.
- In ieder gebied is een aanbod van laagdrempelige preventieve dagbesteding in het Huis van de Wijk plus. In het kader van de nieuwe welzijnsopdracht in 2022 is niet geïndiceerde dagbesteding alleen beschikbaar voor de doelgroep ouderen.
- Er zijn voldoende faciliteiten voor vrijwilligers en mantelzorgers om hun taak uit te kunnen voeren. De inzet van de gemeente is er mede op gericht het aantal overbelaste mantelzorgers te verminderen.
- Het uitvoeringsplan Ouder en Wijzer, zet in relatie tot Welzijn in op de aanpak van eenzaamheid bij ouderen en inzet op vitaliteit en gezondheid. Inzet van het gehele Programma Rotterdam Ouder en Wijzermasterplan ouderen is een daling van het percentage eenzame Rotterdamse ouderen naar 50%. De

afgelopen jaren hebben we geleerd dat ouderen niet graag aangesproken worden op hun eenzaamheid of kwetsbaarheid. Zij willen ertoe doen. Ambitie is, dat meer ouderen hun talenten blijven benutten en versterken en hun talenten blijven inzetten voor de samenleving.

- Er is een beter functionerend wijknetwerk in alle wijken van Rotterdam, waarbij alle relevante partijen betrokken zijn (welzijn, zorg, onderwijs, VraagWijzer, Wijkteam, vrijwilligersorganisaties, sociaal ondernemers en levensbeschouwelijke organisaties).
- De impact van vrijwilligerswerk door religieuze en levensbeschouwelijke organisaties in de stad is in kaart gebracht.
- Meer bewoners zijn actief voor hun eigen straat/wijk door het faciliteren van bewonersinitiatieven en via Opzoomer Mee. Opzoomer Mee wordt meer gericht ingezet voor meerdere beleidsterreinen.

Integratie en samenleven

De Rotterdamse samenleving is in 2022 toleranter en inclusiever geworden. Er is aantoonbaar meer acceptatie en representatie van (seksuele) diversiteit. Afkomst, huidskleur, seksualiteit, sekse of levensovertuiging horen er niet toe te doen voor de kansen in het leven.

Samenleven

Iedere Rotterdammer kan rekenen op een sociaal veilige omgeving en kan en mag meedoen. Binnen de grenzen van de rechtsstaat mag iedereen zichzelf zijn en dit uitdragen. Rotterdammers erkennen dat de grote diversiteit in de stad betekent dat er verschillen zijn die soms ongemak geven. We gaan hier op een opbouwende manier mee om. Groepen die nu nog een kwetsbare positie hebben in onze samenleving zijn assertiever geworden en laten zichzelf op een positieve manier horen en zien.

In 2022 is er aantoonbaar meer acceptatie van de diversiteit die onze stad kenmerkt. Daarbij horen de volgende doelen:

1. Rotterdammers gaan meer ontspannen om met de verscheidenheid in de stad.
2. Meer kennis en bewustwording van vooroordelen en discriminatie in de stad. Hierbij besteden we aandacht aan alle gronden, op alle terreinen. Gelijke kansen en diversiteit worden vergroot, in het algemeen en op de arbeidsmarkt en de woningmarkt in het bijzonder.
3. Meer kennis en bewustzijn over het belang van gelijkwaardigheid en gelijke behandeling van mannen, vrouwen en LHBTI's binnen de diverse maatschappelijke domeinen.
4. Verbetering van de sociale veiligheid van kwetsbare Rotterdammers, zoals meisjes/vrouwen en LHBTI's.
5. Kwetsbare Rotterdammers zijn assertiever en veerkrachtiger. Hierdoor zijn zij beter in staat om de kansen die zij krijgen te benutten en actief deel te nemen aan de samenleving.
6. Bezorgde Rotterdammers ervaren meer vertrouwen in de toekomst van onze diverse stad, door strenge handhaving van regels.

Integratie

Nieuwe Rotterdammers die vanuit het buitenland naar onze stad komen, vinden hun weg in de Rotterdamse samenleving en spreken zo snel mogelijk Nederlands. Ze nemen de regie over hun eigen leven en nemen naar vermogen deel aan de samenleving. Ook zijn ze bekend met de rechten en plichten die de Nederlandse rechtsstaat met zich meebrengt en handelen daarnaar. Hierdoor leveren zij zo snel mogelijk een bijdrage aan een ontspannen stad, waarin mensen elkaar ontmoeten en elkaar kunnen verstaan. Door hun actieve participatie worden ze bovendien zelfredzamer, waardoor een beroep op publieke middelen voorkomen of beperkt kan worden.

Naast de doelen van de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 (2019-2022) horen daarbij de volgende doelen:

1. 80% van de inburgeringsplichtige gezinsmigranten is binnen 6 maanden na start van de inburgeringsplicht gestart met een inburgeringstraject.
2. 90% van de inburgeringsplichtige statushouders en gezinsmigranten tekent binnen één jaar de participatieverklaring.

Rotterdamse aanpak statushouders

De gemeente zet in op succesvolle participatie van statushouders in de samenleving, opleiding en werk. Via een jaarlijkse monitor worden voortgang en realisatie in beeld gebracht.

Minderjarige Rotterdammers

- Kinderen groeien kansrijker, veiliger en gezonder op. Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van jonge Rotterdammers. Zo kunnen zij zich optimaal ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. In de Staat van de Jeugd wordt hierover jaarlijks gerapporteerd over de relevante factoren.
- Het gebruik van drugs en alcohol onder minderjarigen wordt voorkomen en onder risicogroepen teruggedrongen, met speciale aandacht voor leerlingen in het speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en de laagste niveaus van het MBO. Opvoeders kunnen de juiste voorbeeldfunctie vervullen en nemen verantwoordelijkheid op dit thema. We gaan voor een vermindering van drugs- en alcoholgebruik onder jongeren. De doelstellingen zullen worden opgenomen in het nog door de raad vast te stellen preventie en handavingsplan dat rond de zomer wordt aangeboden.
- Meer kinderen komen gezond ter wereld komen en kunnen zich optimaal ontwikkelen. De geboorte-uitkomsten verbeteren. Professionals zijn daarbij in staat om risico's te signaleren nog voor dat er problemen ontstaan.
- Kinderen met wie het goed gaat ontwikkelen zich nog beter en er is aandacht voor kinderen met wie het niet goed gaat.
- Bij de groep risicojongeren pakken we de meest prangende kwesties aan.

Wat gaan we daar voor doen

Nieuw Rotterdams Welzijn

- In de 14 gebieden zijn voor de periode 2018-2020 via inkoop Gebiedsopdrachten gegund aan de Welzijnspartijen. Deze gebiedsopdrachten zijn eerst met een jaar verlengd, zodat ze ook voor 2021 gelden. Omdat de beoogde startdatum van de nieuwe welzijnsopdrachten in het kader van het inkoopproces 1 april 2022 is, zijn de gebiedsopdrachten nogmaals verlengd tot en met 31 maart 2022. In de opdracht zijn stedelijke uitvoeringsdoelen opgenomen op het terrein van: huisbezoeken 75+, Schulddienstverlening, Voortijdig Schoolverlaters, Tegenprestatie en Taalverwijzers. Op basis van de ervaringen van 2018, 2019 en 2020 zijn deze uitvoeringsdoelen voor 2021 waar nodig aangescherpt, zodat nog duidelijker gestuurd kan worden op de te behalen resultaten.
- Als gevolg van de vaststelling van het nieuwe beleidsplan voor Welzijn: Heel de Stad, zijn alle structurele subsidies aan Couleur Locale organisaties beëindigd. Er is een nieuwe subsidieregeling opgesteld op basis waarvan organisaties opnieuw subsidie kunnen aanvragen. De te subsidiëren activiteiten dienen te passen binnen de uitgangspunten van Heel de Stad.
- Uitvoering van stedelijk welzijn via opdrachten en subsidies op het terrein van vrijwilligersondersteuning en mantelzorg. Aansluiting wordt gezocht op de uitkomsten van het visietraject Informele Zorg en Ondersteuning.
- 'Welzijn op recept' wordt gecontinueerd en uitgebreid en maakt derhalve ook onderdeel uit van de nieuwe welzijnsopdracht in 2022
- In het kader van de nieuwe welzijnsopdracht in 2022 gaan de welzijnspartijen werken met jaarplannen voor lokale initiatieven en Right to Cooperate. Hiervoor is 10% van het budget van de welzijnspartijen geoormerkt. Bij het opstellen van de jaarplannen is er optimale invloed van bewoners en wijkpartijen.
- Voortzetting van de uitvoering van het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer. We realiseren een Rotterdams Ouderenpakket 2022. We dagen ouderen uit hun talenten in te zetten voor de samenwerking. Om de eenzaamheid tegen te gaan zetten we in op een beter bereik van (potentieel) eenzame ouderen door de effectiviteit van de huisbezoeken te vergroten. We zetten in op zingeving en betekenisvolle activiteiten tussen ouderen onderling, maar ook tussen jong en oud.

Integratie en samenleven

In Relax. Dit is Rotterdam zijn de volgende actiepunten benoemd:

- We verhogen de sociale veiligheid van kwetsbare Rotterdammers.
- We bevorderen gelijke kansen op de arbeids- en woningmarkt en gelijke behandeling in het uitgaansleven.
- We faciliteren ontmoeting en dialoog tussen Rotterdammers over het omgaan met diversiteit, ongemak, sociale normen en dergelijke.
- We ondersteunen scholen in Rotterdam met voorlichting en training over het omgaan met (seksuele- en gender) diversiteit, inclusiviteit en uitsluiting.
- We bevorderen de deskundigheid van professionals in de stad op de onderwerpen inclusiviteit en diversiteit.
- We bevorderen gelijke kansen en gelijke behandeling voor alle Rotterdammers.
- We vergroten de kennis over de mogelijkheden tot het melden van discriminatie.
- We bevorderen de sociale acceptatie door middel van positieve zichtbaarheid van diversiteit en verscheidenheid in de stad.
- We faciliteren ontmoetingsplekken en trainingen voor kwetsbare Rotterdammers, gericht op het vergroten van assertiviteit en veerkracht.

- De gemeente geeft het goede voorbeeld.
- Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022.
- Workshops participatieverklaring voor statushouders en gezinsmigranten.
- Maatschappelijke begeleiding voor gezinsmigranten.
- Instelling centraal punt voor intensieve aanpak onvoltooide inburgering.

Rotterdamse aanpak statushouders

- De taakstelling statushouders die het Rijk jaarlijks oplegt om voor hen huisvesting te realiseren.
- Statushouders zijn in beeld bij zorgprofessionals en/of schuldhulpverleners.
- Tachtig procent van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met het inburgeringstraject.
- Het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders daalt van 1.950 naar 1.507.

Minderjarige Rotterdammers

- Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het voorkomen van problematiek en het versterken van perspectief. Dit doen we door stevige preventie in te zetten: gericht op de meest relevante factoren (beschermende factoren en risicofactoren) die bijdragen aan een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Daarbij verbeteren we de kwaliteit van deze inzet door gebruik te maken van effectieve en goed onderbouwde interventies.
- We gaan door met het preventieprogramma Drugs & Alcohol, gericht op het verminderen van het gebruik onder jongeren onder de 23 jaar. Binnen de voorlichting is er ook aandacht voor het problematisch gamen en het social media gebruik onder deze jongeren. Daarnaast treedt in 2019 de opvolger van het programma Blijf Helder in werking, waarmee voldaan wordt aan de wettelijke eisen vastgelegd in artikel 43a van de Drank en Horecawet. Hierin is vastgelegd dat een gemeente een preventie- en handavingsplan moet hebben waarin helder wordt hoe gebruik onder jongeren wordt ontmoedigd. In samenwerking met YOUZ, sportverenigingen en Rotterdam Sportsupport wordt de ondersteuning voor naleving NIX18 en het 'niet doorschenken' verstevigd. In samenwerking met de scholen voor Speciaal Onderwijs en YOUZ wordt de aanpak op deze scholen geïntensiveerd. Met het Trimbos en de studentenorganisaties komt een plan van aanpak om alcoholproblematiek en drugsproblematiek terug te dringen bij studenten. Verder worden professionals, ouders, en jongeren op het VSO, PrO, ROC en het regulier VO via verschillende wegen getraind, geïnformeerd over hoe om te gaan met verleidingen van alcohol en drugs waar jongeren mee te dealen hebben.
- In coalitie Stevige Start werkt het medisch en sociaal domein samen aan het beter bereiken van (potentieel) kwetsbare zwangeren en ouders. Ook werken we gezamenlijk aan het bieden van eerdere, snellere en beter passende ondersteuning en zorg. Hiertoe wordt gewerkt aan goed gebruik van instrumentarium, betere overdrachten, goede ondersteuning voor professionals en effectieve interventies. Hiermee pakken we risico's vroegtijdig aan en voorkomen we latere problemen. De samenwerking krijgt vorm binnen het kader van het programmaplan Stevige Start. Er is een gezamenlijke werkagenda met actiepunten 2019 en 2020 opgesteld.
- Met het gebiedsgerichte programma Kansrijk Opgroeien leggen we een krachtige, duurzame, preventieve basis in de wijken. Dat doen we in nauwe samenwerking met partners in de wijken (ouders, CJG, politie,

welzijn, jeugdwerkers, scholen en wijkteam). We maken daarbij gericht gebruik van informatie over beschermende factoren én risicofactoren in het opgroeien van kinderen en jongeren.

- Met het Programma Rotterdamse Risicjongeren 2016-2020 – Elke jongere telt – richten we ons op de 7.000 Rotterdamse jongeren die door een opeenstapeling van problemen extra hulp nodig hebben. Daarbij nemen we maatregelen over de gebieden school, werk, zorg en veiligheid heen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 4a: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject	Streefwaarde		80%	80%	80%		
	Realisatie	startjaar	59%	42%	49% *		
Collegetarget 4b: In deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders in Rotterdam naar 1.507**.	Streefwaarde	1.900	1.769	1.638	1.507**		
	Realisatie	1.893	1.765	1.989	2.101***		
Collegetarget 7: De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt****	Streefwaarde			51%	50%		
	Realisatie				56%		
Drugs & Alcohol: Vermindering van drugs- en alcoholgebruik onder jongeren							
14/15 jarigen ooit alcohol gebruikt****	Streefwaarde	-	-	-	-	28%	
	Realisatie						
Bingedrinken 14/15 jarigen****	Streefwaarde	-	-	-	-	6%	
	Realisatie						
VSO leerlingen blowen*****	Streefwaarde	-	-	-	-	25%	
	Realisatie						
PrO leerlingen blowen*****	Streefwaarde	-	-	-	-	6%	
	Realisatie						
ROC leerlingen blowen*****	Streefwaarde	-	-	-	-	20%	
	Realisatie						

* Peildatum augustus 2021.

** Peildatum april 2021: De doelgroep statushouders wordt bepaald aan de hand van de verblijfsvergunningen. Door het achteraf toekennen en intrekken van verblijfsstatussen, wordt er met terugwerkende kracht bijgesteld. Dit zorgt voor een dynamisch bestand en is direct van invloed op de nulmeting. De Rekenkamer adviseert om de mijlpalen van de target als percentage te volgen in plaats van als statisch aantal. Op 01-01-22 dient het bestand dan ook ten opzichte van de meest actuele nulmeting met 21,5% gedaald te zijn.

*** Peildatum augustus 2021

**** Doel is om het percentage ouderen (65+) in Rotterdam dat aangeeft matig tot ernstig eenzaam te zijn met 3%-punt te laten afnemen van 53% tot 50%. Eenzaamheid is een gevoel, dat zich niet eenvoudig laat meten. Sinds jaar en dag is de eenzaamheidsschaal van prof. dr. De Jong-Gierveld het instrument om eenzaamheid in Nederland te meten. Dit meetinstrument wordt in Nederland gebruikt in de landelijke GGD-gezondheidsmonitor. Met dit instrument wordt eens per vier

jaar o.a. gemeten hoe eenzaam Nederland is. Op basis van deze survey kan ook een rapportage voor Rotterdam worden samengesteld. In 2021 komt de volgende gezondheidsmonitor uit.

***** De laatste meeting is in 2017 geweest. De voortgang wordt op deze scholen middels onderzoek pas in 2021/2022 gemonitord.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage 75+ers waarbij het huisbezoek heeft geleid tot een vervolgactie (doorverwijzing, wijkteam, wijknetwerk e.d.)	Streefwaarde	25%	25%	25%	25%	25%	
	Realisatie	21%	32%				
Aantal Opzoomerstraten	Streefwaarde	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	
	Realisatie	1.824	1.837	2.503**			
Kansrijk opgroeien: Aantal wijken waarin wijkprogrammering wordt toegepast*	Streefwaarde	25	34	38	44	44	
	Realisatie	25	30	38			

Toelichting indicatoren

*De uitbreiding met 8 wijken is conform de oorspronkelijke planning (2020).

** We verwachten dat we de prestatie-indicator '6 nieuwe wijken' in 2021 niet gaan halen vanwege de gevolgen en beperkingen van de coronamaatregelen op de uitvoering van de Wijkprogrammering. Dit geldt zowel voor bestaande wijken als voor nieuwe wijken. We merken dat onze wijknetwerkpartners door Corona andere focus en prioriteiten hebben dan blijven meedoen of starten met de Wijkprogrammering (denk hierbij bijv. aan basisscholen die door lockdown in digitaal onderwijs moeten voorzien en digitaal contact moeten houden met kwetsbare kinderen/gezinnen). Daardoor behoeven de bestaande WP-wijken extra aandacht waardoor we pas na de zomer aan de slag kunnen gaan met de beoogde "nieuwe wijken". Daarbij geven we nadrukkelijk een winstwaarschuwing mee dat we hopen dat de wijknetwerkpartners in die wijken daar ondanks Corona-beperkingen al aan toe zijn. Kortom, we verwachten in 4 nieuwe wijken de Wijkprogrammering te kunnen starten.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Samenkracht en burgerparticipatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2.140	2.276	945	910	837	771
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.395	1.535	331	296	223	157
Overige opbrengsten derden	745	741	614	614	614	614
Lasten exclusief reserves	94.469	108.888	104.593	96.574	96.266	96.091
Apparaatslasten	11.852	13.041	10.878	10.478	10.506	10.507
Inhuur	957	964	-132	-194	-194	-194

Overige apparaatslasten	167	231	191	276	276	277
Personeel	10.727	11.846	10.819	10.396	10.424	10.424
Intern resultaat	872	890	266	266	266	266
Intern resultaat	872	890	266	266	266	266
Programmalasten	81.746	94.957	93.448	85.830	85.493	85.317
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	44.538	54.931	56.924	51.585	51.316	51.139
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	66	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	49	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	37.092	40.026	36.524	34.245	34.178	34.178
Saldo voor vpb en reserveringen	-92.329	-106.612	-103.647	-95.664	-95.429	-95.320
Saldo voor reserveringen	-92.329	-106.612	-103.647	-95.664	-95.429	-95.320
Reserves	321	3.269	0	0	0	0
Onttrekking reserves	321	3.269	0	0	0	0
Saldo	-92.008	-103.343	-103.647	-95.664	-95.429	-95.320

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 83.972	- 85.721	- 86.829	- 86.602	- 86.602		
Omissieregeling 2019	- 82.303	- 83.828	- 85.168	- 84.929	- 84.929		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 86.810	- 87.029	- 87.375	- 87.044	- 87.060		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 87.586	- 89.679	- 88.839	- 86.718	- 81.539		
10-maandsrapportage 2019	- 87.601	- 89.679	- 88.839	- 86.718	- 81.539		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 85.305						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 91.798	- 88.839	- 86.718	- 81.539	- 81.539	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 94.816	- 95.968	- 93.301	- 88.088	- 88.051	
10-maandsrapportage 2020		- 94.573	- 95.968	- 93.301	- 88.088	- 88.051	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 92.008					

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	- 101.350	- 94.826	- 89.414	- 89.258	- 89.233
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	- 102.706	- 103.647	- 95.664	- 95.429	- 95.320
10-maandsrapportage 2021	- 103.343	- 103.647	- 95.664	- 95.429	- 95.320

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)
- [Rotterdamse aanpak statushouders 2016-2020](#)
- [Preventie- handavingsplan Alcohol & Drugs 2019-2022](#)
- [Actieprogramma Integratie & Samenleven](#)
- [Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp](#)
- [Verordening maatschappelijke ondersteuning Rotterdam](#)
- [Wmo 2015](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Drank- en Horecawet](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen naar vermogen bijdraagt aan de samenleving. Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

In dit taakveld staat de inzet op het stimuleren van zelfredzaamheid centraal. De gemeente stimuleert de actieve betrokkenheid van bewoners. Samen bouwen we aan een stad waar mensen elkaar verstaan en waar mensen niet langs elkaar heen leven. Aandacht is er voor het delen van waarden, discriminatiebestrijding en gelijke behandeling. Ook goede basis ondersteuning aan statushouders en het bieden van kansen aan minderjarige Rotterdammers maken onderdeel uit van dit taakveld.

Onderwijs

Pagina 57

Onderwijs

Het verbeteren van de onderwijsresultaten in de hele stad.

Het vergroten van de ontwikkelingskansen van alle kinderen in de voorschool en het onderwijs.

Alle kinderen helpen zich te ontwikkelen tot democratische en weerbare Rotterdammers die in staat zijn hun eigen toekomst vorm te geven en een waardevolle bijdrage te leveren aan de samenleving en op de arbeidsmarkt.

TAAKVELD 1

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in de hele stad.

Voldoende goede leraren, pedagogisch medewerkers, schoolleiders en instructeurs.

Het verminderen van schooluitval.

TAAKVELD 2

Onderwijshuisvesting

De beste basisschool is altijd in de buurt.

Bieden van een kwalitatief goed en gevarieerd aanbod voortgezet onderwijs.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Streefwaarde
		In 2022 hetzelfde lage niveau (0,43)
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Realisatie
		2,1 (2019)
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Streefwaarde
		2,82% in schooljaar 19-20 (cijfers beschikbaar eind 2021)
		Realisatie
		3,2% (schooljaar 18-19)

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Toelichting BBV-indicatoren

Absoluut verzuim

Jongeren tussen de 5 en 18 jaar moeten onderwijs volgen (leerplicht). De gemeente heeft de wettelijke taak om in de gaten te houden of kinderen ook echt naar school gaan. Bij absoluut verzuim is een leerling niet ingeschreven op school. Het cijfer geeft het aantal leerplichtigen weer dat niet staat ingeschreven op een school per duizend inwoners in de leerplichtige leeftijd van 5-18 jaar. De doelstelling was het behouden van de kleine aantallen (0,4

per 1.000 leerlingen) ten opzichte van het G4 gemiddelde. Binnen de G4 werden echter verschillende telmethodes gehanteerd. Hiervoor is nu dezelfde telmethode afgesproken en is het percentage van de G4 daarmee vergelijkbaar geworden. Ondanks deze correctie doet Rotterdam het nog steeds goed op het gebied van absoluut verzuim: in Rotterdam is het cijfer absoluut verzuim (2,1) een stuk lager dan het gemiddelde in Nederland (2,4) en het G4-gemiddelde (3,2). De gemeente zet fors in op absoluut verzuim. Hiervoor worden de leerplichtambtenaren ingezet. De leerplichtambtenaar zorgt ervoor dat alle kinderen gebruik kunnen maken van hun recht op onderwijs. Dat betekent dat hulp wordt ingezet zodra blijkt dat een jongere geen onderwijs meer krijgt. Ook bemiddelt de ambtenaar met de school en denkt mee met de jongere en diens ouders of verzorgers over welke school het beste is.

Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als een leerplichtige jongere wel in een school staat ingeschreven maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Het cijfer geeft het aantal leerplichtigen weer dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is per duizend inwoners in de leerplichtige leeftijd van 5-18 jaar. Op dit moment is het relatief verzuim in Rotterdam (58) een stuk hoger dan het gemiddelde in Nederland (26) en het G4 gemiddelde (36). De achterstand van Rotterdam is mede te verklaren door een lager opgeleide bevolking. Een effectieve aanpak is afhankelijk van een goede samenwerking tussen verschillende partijen (scholen, gemeente, hulpverlening, zorg e.a.). Om dit te bewerkstelligen zullen we de inzet samen met de scholen verder verbeteren. In het Verzuimprotocol MBO zijn de werkafspraken opgenomen die met de scholen zijn gemaakt. De scholen en gemeenten in de regio monitoren gezamenlijk hoe het verzuim zich ontwikkelt.

Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie

Jongeren die met een diploma van school gaan, hebben meer kans op een baan en op succesvol deelnemen aan de maatschappij. Daarom willen wij dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen. Dit is een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2) of hoger. Het vsv-cijfer geeft het percentage weer van het totaal aantal leerlingen voortgezet onderwijs en mbo (12-23 jaar) dat voortijdig, dus zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De laatste cijfers (schooljaar 2018-2019) laten zien dat het aantal vsv'ers stijgt. De aantrekkingskracht van de arbeidsmarkt was toen één van de belangrijkste redenen dat meer jongeren voortijdig de school verlieten. Andere redenen voor voortijdige schooluitval zijn multiproblematiek en een verkeerde studiekeuze. Met de maatregelen uit het nieuwe regionale vsv-programma zetten we specifiek in op deze punten.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Onderwijs	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	65.404	70.799	68.161	59.753	58.734	56.834
Bijdragen rijk en medeoverheden	64.640	69.671	67.279	58.871	57.852	55.953
Overige opbrengsten derden	764	1.128	881	881	881	881

Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	192.853	206.977	207.589	195.644	193.269	190.994
Apparaatslasten	14.487	15.411	15.758	15.758	15.758	15.760
Inhuur	578	215	454	454	454	454
Overige apparaatslasten	266	326	357	358	358	360
Personeel	13.643	14.870	14.947	14.947	14.947	14.947
Intern resultaat	62.655	58.488	59.386	61.996	66.656	72.396
Intern resultaat	62.655	58.488	59.386	61.996	66.656	72.396
Programmalasten	115.710	133.078	132.445	117.890	110.855	102.838
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.084	13.932	13.012	16.125	10.405	4.351
Kapitaallasten	0	0	0	0	60	47
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	12.816	13.813	14.673	11.105	11.105	11.105
Subsidies en inkomensoverdrachten	94.810	105.334	104.760	90.660	89.285	87.335
Saldo voor vpb en reserveringen	-127.449	-136.177	-139.428	-135.891	-134.535	-134.160
Saldo voor reserveringen	-127.449	-136.177	-139.428	-135.891	-134.535	-134.160
Reserves	1.765	164	500	312	289	219
Onttrekking reserves	1.700	225	435	312	289	219
Toevoeging reserves	0	126	0	0	0	0
Vrijval reserves	65	65	65	0	0	0
Saldo	-125.684	-136.014	-138.928	-135.579	-134.246	-133.940

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 126.807	- 131.065	- 132.696	- 132.671	- 132.671		
Omissieregeling 2019	- 127.246	- 131.471	- 133.110	- 133.085	- 133.085		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 129.306	- 130.413	- 128.155	- 129.709	- 134.940		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 137.400	- 137.944	- 140.872	- 128.838	- 133.652	
10-maandsrapportage 2019	- 130.165	- 137.944	- 140.872	- 128.838	- 133.652	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 130.083					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 130.269	- 140.872	- 128.838	- 133.652	- 133.652
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 130.232	- 134.365	- 133.340	- 133.858	- 133.664
10-maandsrapportage 2020		- 130.341	- 134.365	- 133.340	- 133.858	- 133.664
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 125.684				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 136.780	- 138.026	- 134.687	- 133.771 - 133.773
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 136.014	- 138.928	- 135.579	- 134.246 - 133.940
10-maandsrapportage 2021			- 136.014	- 138.928	- 135.579	- 134.246 - 133.940

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Onderwijs

Begroting 2021

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-136.014
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021	0

Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0

Begroting na wijzigingen	-136.014

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In het programma Onderwijs zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest (€ 0).

Risico's en aandachtspunten

Niet van toepassing

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2021	2021
	(€)	(%)
Onderwijs	0	0%

Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0%
Onderwijshuisvesting	0	0%

Omschrijving programma

Binnen het programma Onderwijs voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten, onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers en onderwijshuisvesting. Daarnaast ontwikkelt de gemeente stedelijk onderwijsbeleid waarvoor ze zowel gemeentelijke als rijksmiddelen inzet. Ook voert de gemeente stedelijk beleid uit op schoolzwemmen.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Pagina 58

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in de hele stad.

Voldoende goede leraren, pedagogisch medewerkers, schoolleiders en instructeurs.

Het verminderen van schooluitval.

Voortgang 2021

Met het programma 'Gelijke kansen voor elk talent' investeren we in kansengelijkheid in het Rotterdamse onderwijs, zodat alle Rotterdamse kinderen het beste uit zichzelf kunnen halen.

Om het effect van de corona crisis te ondervangen is vanuit het Rijk het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) beschikbaar gesteld. Met het investeringsprogramma beoogt het Rijk leervertragingen in te lopen en leerlingen te ondersteunen die het moeilijk hebben vanwege de gevolgen van de coronacrisis. Gemeenten krijgen tot en met schooljaar 2022-2023 geld uit het NPO-budget voor hun rol in de voorschoolse educatie en het primair en voortgezet onderwijs. Dit is in aanvulling op en ter ondersteuning van de middelen die scholen zelf krijgen. In Rotterdam werken we aan een integrale aanpak zodat de middelen op een effectieve en duurzame manier ingezet worden. Het programma wordt in overleg met schoolbesturen nader uitgewerkt en wordt de komende twee jaar uitgevoerd.

Om leervertragingen in te halen, is ook in 2021 een zomerprogramma georganiseerd. Zomertalent010 gaf kinderen en jongeren een steuntje in de rug met een inspirerende en uitdagende invulling van de zomervakantie. Zomertalent010 heeft een leerzaam programma geboden verspreid over verschillende locaties in de stad.

Ondanks de extra activiteiten als gevolg van corona, werken we daarnaast aan de uitvoering van 'Gelijke kansen voor elk talent'. We richten ons op het verkleinen van de kwaliteitsverschillen tussen scholen, een sterk, gevarieerd en aantrekkelijk aanbod aan scholen in de buurt, de aanpak van het lerarentekort en op een succesvolle overgang tussen verschillende onderwijssoorten. We werken daarnaast aan passende zorg en ondersteuning voor leerlingen, een Rotterdamse werkwijze van democratisch burgerschap, de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt, talentontwikkeling, ouderbetrokkenheid en veiligheid binnen het onderwijs.

Overgangsmomenten in het onderwijs

De overgangen in het onderwijs zijn cruciale momenten voor de schoolcarrières van leerlingen. In het Rotterdamse onderwijsbeleid 'Gelijke kansen voor elk talent' spraken we af om de kansengelijkheid te bevorderen door de overgangen tussen schoolsoorten te verbeteren.

Hieronder enkele voorbeelden van maatregelen die we inzetten om die overgangen te verbeteren:

- *Overgang vve-po*

Om de kwaliteit van de doorgaande leerlijn te verbeteren, formuleerde de gemeente met alle voor- en vroegschoolse (vve) partners afspraken voor het verbeteren van de doorgaande lijn tussen de voor- en vroegschool en het versterken van de vroegschool (groep 1 en 2). Scholen werken hierdoor doelgericht aan het verder verbeteren van de kwaliteit van groep 1 en 2. Om de resultaatafspraken inzichtelijker te maken, ontwikkelen we momenteel een tool voor de scholen.

- *Overgang po-vo*

Bij de overgang van het basisonderwijs naar voortgezet onderwijs is een schooladvies van belang voor de verdere schoolloopbaan van een kind. Met alle Rotterdamse vo-besturen maakten we afspraken over goede opstroom- en doorstroommogelijkheden voor alle kinderen. Vanwege de schoolsluitingen en het bieden van thuisonderwijs, liep de uitvoering van de afspraken vertraging op. Dit krijgt komend schooljaar (2021-2022) de aandacht. Om doorlopende leerroutes te realiseren, zetten we onder andere in op een programmatische aansluiting tussen de verschillende onderwijsniveaus. Ook hanteren alle scholen dezelfde overgangsnormen, zodat leerlingen gemakkelijker kunnen doorstromen.

- *Overgang vo-mbo-ho*

Gewerkt wordt aan de uitvoering van het convenant 'Samen werken aan een betere aansluiting vo-mbo'. Rotterdamse vo- en mbo-besturen formuleerden in het convenant afspraken voor succesvolle en kansrijke loopbanen voor vmbo- en havo-leerlingen in het mbo. Door beschikbare data te analyseren, wordt gekeken hoe schoolloopbanen verlopen en of de infrastructuur die de stad biedt daar ook op aansluit of om aanpassingen vraagt.

Kwaliteit en toegankelijkheid

Om de kwaliteit en de toegankelijkheid van het onderwijs te verbeteren, zetten we samen met het onderwijs in op onderstaande sporen:

- Voor het verbeteren van de schoolprestaties, het verkleinen van de schoolverschillen en het wegwerken van coronavertragingen, zijn afspraken gemaakt met scholen. De hiervoor verstrekte subsidies zijn onder andere ingezet voor taal en rekenen, mentorprogramma's en huiswerkbegeleiding. Het beleid van dit college om de schoolverschillen te verkleinen, lijkt de juiste stimulans om leervertragingen te voorkomen en weg te werken. Recent onderzoek toont aan dat het verbeteren van de basiskwaliteit van het reguliere

onderwijs het meest duurzaam en effectief is om mogelijke leervertragingen door de coronacrisis weg te werken. Uit inspectiegegevens blijkt dat in Rotterdam in 2021 vijf scholen in het basisonderwijs en twee afdelingen van een school in het voorgezet onderwijs als 'onvoldoende' zijn beoordeeld: een stabilisering ten opzichte van het voorgaande jaar. Het goede nieuws is dat er in Rotterdam 35 scholen in het basis- en voortgezet onderwijs zijn met het oordeel 'goed'. In 2020 waren dit er 32.

- Om het bereik van de voorschool te vergroten, is de subsidieregeling 'Voorschoolse Educatie' aangevuld met de indicatie 'Gelijke kansen'. Met deze indicatie hoeven ouders met schuldbproblemen geen ouderbijdrage te betalen voor de voorschool. Hun peuter kan gratis naar de voorschool, want juist deze peuters hebben veel baat bij deelname aan de voorschoolse educatie. Via medewerkers schuldsanering, schuldhulpverlening en bijstandsuitkeringen brengen we de regeling bij deze gezinnen onder de aandacht. In 2020 maakten 74 peuters gebruik van de indicatie 'Gelijke kansen'. Voor gezinnen die nog niet zijn bereikt startte een gerichte informatiecampagne. Vanuit verschillende principes binnen de gemeente streven wij ernaar ouders goed te informeren. Via de opvangmakelaars willen we ze leiden naar gesubsidieerde 'Voorschoolse Educatie'. Ook in de wijken zijn wij actief om organisaties te informeren, zodat ook zij ouders van doelgroeppeuters kunnen informeren. Verder zijn we vanaf het nieuwe schooljaar gestart met een campagne waarbij doelgroeppeuters de voorschool kunnen uitproberen zonder dat ouders een vaste verplichting hoeven aan te gaan.

Aansluiting onderwijs en jeugdhulp

Voor een goede aansluiting van onderwijs op jeugdhulp zorgen gemeente, schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs dat de basis op orde is. Voor elk kind is er een passende plek in het onderwijs, een stevige ondersteuningsstructuur op school en een goed pedagogisch klimaat. Verder kan elk kind rekenen op een vroegtijdige signalering van problematiek. Hiervoor zetten we in op een stevige rol van het schoolmaatschappelijk werk, goede afspraken tussen de school en het wijkteam en de voorbereiding van nieuwe inkoop van onderwijszorgarrangementen.

Vooruitlopend op de landelijke ontwikkelingen, heeft Rotterdam het leerrecht van elk kind centraal gezet. Ook voor kinderen met een leerplichtonthefing op fysieke of psychische gronden. Er is een toename van het aantal vrijstellingen van onderwijs. We hebben een nieuwe werkwijze ingevoerd en kijken steeds welke maatregelen nodig zijn om het aantal vrijstellingen terug te brengen. Het aanbieden van passend onderwijs en passende zorg vraagt een goede samenwerking en flexibiliteit van alle partijen. De concrete uitwerking van de stedelijke aanpak zijn de leerrechtspilots. We zijn gestart met de eindevaluatie van de leerrechtspilots. Doel van die evaluatie is om de opgedane inzichten uit de pilots structureel te verankeren.

De aanpak thuiszitters door inzet van de Taskforce Thuiszitters en de landelijke G4 thuiszittersaanpak. De aanpak van de Taskforce om op tijd te zorgen voor een passend aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp voor jongeren, is de afgelopen periode verder verfijnd door aansluiting van de wijkteams. Daarnaast zetten we in op preventie om te voorkomen dat (ziekte)verzuim van een leerling leidt tot thuiszitten. Dit doen we bijvoorbeeld met de campagne 'Oog voor jou, van verzuim naar aanwezigheid', het beter signaleren en ondersteunen van zieke leerlingen (interventie PATS van het CJG) en met een campagne over het stimuleren van aanwezigheid op school.

Leraren

De Rotterdamse aanpak voor leraren is een samenwerking tussen schoolbesturen en gemeente om het lerarentekort en de tekorten in de kinderopvang tegen te gaan. Het lerarentekort neemt weer toe. Het probleem kan niet opgelost worden door alleen de gemeente en de schoolbesturen. In samenwerking met de G4 en Almere lobbyen we daarom bij het Rijk voor structurele maatregelen.

- *Vergroten instroom*

Het aantal zij-instromers in het onderwijs dat dit jaar is gestart komt uit op 86 en blijft groeien. Dat is ruim boven de streefwaarde van 53 nieuwe zij-instromers. De eerste lichting van 38 mensen rondde de opleiding af en staat nu volledig zelfstandig voor de klas. Ook het aantal pabostudenten steeg. Potentiële leraren worden via het project 'Leraar van buiten' actief begeleid en voorgelicht over de mogelijkheden van werken in het onderwijs.

- *Beperken uitstroom, professionaliseren en binden aan de stad*

Alle vo-besturen en grote mbo-instellingen zijn aangesloten bij de Opleidingsschool Rotterdam. Hier werken lerarenopleidingen en scholen nauw samen om aankomende leraren voor te bereiden op de onderwijspraktijk. Het aantal opleidingsplaatsen bij de Opleidingsschool is dit jaar uitgebreid van 591 naar 830 plaatsen. Ook zijn er in 2021 subsidies toegekend voor projecten gericht op het verminderen van de werkdruk en het begeleiden van starters en stagiair(e)s. Het is mede hierdoor gelukt om voor alle pabostudenten en studenten van de lerarenopleiding een stageplaats te vinden. Leraren kunnen daarnaast gebruik maken van de lerarenbeurs en de Rotterdampas. Als blijk van waardering zijn er 12.880 gratis Rotterdampassen uitgegeven aan pedagogisch medewerkers en leraren en zijn er ruim 630 lerarenbeurzen toegekend. Ook kunnen leraren onder bepaalde voorwaarden voorrang krijgen op de huizenmarkt.

- *Anders organiseren en opleiden*

In het kader van anders organiseren werken het Rijk, schoolbesturen en gemeenten samen. Hiervoor zijn extra landelijke middelen beschikbaar. De komende jaren blijft er een tekort aan traditioneel opgeleide leraren. Daarom zetten we steeds vaker andere professionals in, zoals onderwijsassistenten en vakkrachten. Daarnaast stimuleren we nieuwe opleidingsvormen en werken hiervoor samen met de opleidingsinstanties. Zo zijn we gestart met de 'brede route': een opleiding waar studenten van verschillende disciplines, zoals onderwijs en zorg en welzijn, gezamenlijk stagelopen. Een mooi voorbeeld van anders organiseren van het onderwijs is het onderwijsconcept Rotterdams Goud. Kern van deze aanpak is de splitsing van zakelijk en onderwijskundig leiderschap: leraren kunnen zich concentreren op het onderwijs en worden ontzorgd op andere terreinen. Vanaf 2021 krijgen leerlingen van zes scholen voor het eerst les op deze manier.

Burgerschap

In 2020 stelden alle onderwijssectoren in Rotterdam gezamenlijk, van voorschool tot en met hoger onderwijs, een manifest op. In lijn met het manifest werken we samen met het scholenveld verder aan een veilige oefenplaats voor burgerschap. Hierdoor kan het Rotterdamse onderwijs beter omgaan met actualiteiten die leven onder jongeren. Dat is namelijk de bedoeling van het manifest: lastige onderwerpen bespreekbaar maken op een manier die past bij de leerlingen en het karakter van de school. Het belangrijkste is dat alle scholen lastige onderwerpen

in de klas kunnen bespreken en hun docenten steunen in deze soms moeilijke opgaven. Het uitgangspunt is dat de school een veilige oefenplaats moet zijn. De gemeente ondersteunt scholen onder andere via subsidie voor deskundigheidsbevordering en het ontplooiën van goede initiatieven op het gebied van burgerschap.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Om loopbaanoriëntatie en -begeleiding (lob) te versterken in het onderwijs, is subsidie verstrekt aan scholen die extra investeren in de doorontwikkeling van lob. Ook is subsidie verstrekt voor bliksemstages en netwerkactiviteiten voor leerlingen in het po en vo.

Door corona blijft het voor veel mbo-studenten lastig om een geschikte stageplek of leerbaan te vinden. Dit heeft mogelijk gevolgen voor het aantal studenten dat een bbl-opleiding volgt. In samenwerking met mbo-instellingen en de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven is een actieplan ontwikkeld om de stage- en leerbaanproblematiek in het mbo aan te pakken. Resultaat is dat de stagetekorten zijn teruggebracht. Hierin neemt de gemeente als erkend leerbedrijf ook haar verantwoordelijkheid door het bieden van (extra) stages en leerbanen. Naast de inzet voor de stageproblematiek zet de gemeente breder in op het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt:

- via het Leerwerkloket stimuleren we de beroepsbegeleide leerweg (bbl). Het Leerwerkloket helpt en adviseert scholieren, werknemers en werkgevers op het gebied van leren en werken vanuit de visie Leven Lang Ontwikkelen. Omdat de bbl-informatiemarkt 2021 door corona niet fysiek kon plaatsvinden, is er behoefte om de informatiemarkt via een digitaal platform voort te zetten. De functionaliteit van dit platform wordt momenteel vormgegeven;
- door corona is het besef toegenomen dat digitale geletterdheid noodzakelijk is om mee te kunnen doen in de maatschappij. Samen met de schoolbesturen verkent de gemeente de digitalisering van het onderwijs. De beschikbaarheid van (snel) internet, devices en modern lesmateriaal is namelijk cruciaal voor gelijke kansen in schoolsucces;
- net als vorig jaar organiseren we ook in 2021 het begeleidingstraject Expeditie Digitaal. Scholen uit het primair, voortgezet en speciaal onderwijs werken onder professionele begeleiding aan een eigen digitaliseringsplan. Daarnaast wordt digitale geletterdheid in de Dagprogrammering voortgezet en krijgen kinderen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs gratis programmeerlessen;
- de gemeente ondersteunt de verdere ontwikkeling van de IT Campus. Voor de programmering van de IT Campus 2021 is subsidie toegekend;
- de gemeente heeft het Rotterdams Scholingsfonds opgericht, waardoor gediplomeerde jongeren zich kosteloos kunnen om- of bijscholen in kansrijke sectoren, zoals de zorg, bouw of techniek.
- met de Rotterdamse Leerwerkakkoorden werken we samen met het onderwijs en bedrijfsleven aan een toekomstbestendige en inclusieve arbeidsmarkt in de regio Rotterdam-Rijnmond.

Talentontwikkeling

Om gelijke kansen te realiseren en talenten van kinderen beter te benutten, werken wij in het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid met onderwijsinstellingen en vele partners aan de Dagprogrammering: tien uur extra schooltijd. In die uren bieden scholen extra activiteiten aan op het gebied van onder andere taal, rekenen, sociaal-emotioneel leren, sport en gezondheid, kunst en cultuur, wetenschap en techniek, ICT en media.

Vanaf het schooljaar 2020-2021 geven alle dertig po-scholen binnen de Children's Zone invulling aan tien uur Dagprogrammering. Inmiddels zijn er ook zes scholen buiten de Children's Zone gestart. Daarnaast is een pilot

gestart voor acht vo-scholen in het NPRZ-gebied. Deze scholen testen gedurende anderhalf jaar hoe de Dagprogrammering werkt in het voortgezet onderwijs.

Het schooljaar 2020-2021 werd overigens zwaar belast door de corona-epidemie, met opnieuw schoolsluitingen en beperkende maatregelen. Tijdens de lockdown vanaf eind 2020 lag de Dagprogrammering hierdoor grotendeels stil. Scholen boden in sommige gevallen online lessen aan en/of buitenactiviteiten op het schoolplein. Daarnaast werden aanbieders van de Dagprogrammering in de coronanoodopvang ingezet. Ook zijn medewerkers van Dagprogrammering ingezet om schoolteams te ontlasten toen de scholen weer opengingen.

Veiligheid

Het actieplan Veiligheid is in uitvoering. Het doel is het verstevigen van de sociale veiligheid in het voortgezet onderwijs en mbo. Er wordt structureel gewerkt aan een nauwere samenwerking tussen scholen en veiligheidspartners. Verschillende maatregelen uit het actieplan zijn in werking, zoals:

- het doen van aangifte wordt makkelijker voor onderwijspersoneel. Dat moet de drempel voor grensoverschrijdend gedrag verhogen voor leerlingen en studenten;
- inmiddels wordt grenzenstellend jongerenwerk ingezet op vijftien onderwijslocaties in de stad. Grenzenstellend jongerenwerk opereert daarnaast in de onlinewereld van jongeren, in de wijk en bij jongeren thuis;
- in het voortgezet onderwijs kreeg het orthopedagogisch didactisch centrum (OPDC) de opdracht om namens alle Rotterdamse vo-schoolbesturen de kennis op het terrein van veiligheid te verstevigen. Scholen en leerlingen krijgen op basis van onderzoek extra handvatten om (nieuw) grensoverschrijdend gedrag te voorkomen;
- het onderwijs en het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond werken samen. Zodra een jongere betrokken was bij een steekincident, wordt de school gelijk geïnformeerd en uitgenodigd voor een maatgerichte aanpak;
- het voortgezet onderwijs en het mbo kregen in 2021 een aanvullende subsidie om extra te investeren in de preventieve aanpak van ondermijning onder jongeren.

Voortijdig schoolverlaten

- Met de samenwerkingspartners (scholen, gemeenten en samenwerkingsverbanden) startte het nieuwe programma VSV Rijnmond 2020-2024.
- Jongeren die het vmbo verlaten zijn gevolgd in hun overstap naar een vervolgopleiding. Wanneer ze geen nieuwe schoolinschrijving hadden, zijn ze benaderd en is ondersteuning aangeboden. Hierbij was extra aandacht voor kwetsbare jongeren.
- De doorontwikkeling van de RMC(Regionaal Meld- en Coördinatiepunt)-functie is voorbereid om in het komend schooljaar voortijdig schoolverlaters te benaderen en te begeleiden via zowel schoolgericht- als wijkgericht-werken.
- Een regionale pilot is voorbereid om jongeren op Mbo-scholen die mogelijk uitvallen vroegtijdig te benaderen.
- We voeren de leerplichtwet en de RMC-regelgeving uit en pakken alle verzuimmeldingen van de scholen op.
- Er is contact met de scholen om de (afhandeling van de) verzuimmeldingen verder te verbeteren. Daarbij wordt onder andere het regionale verzuimprotocol gebruikt als stelregel.

- Met scholen en partijen uit het domein arbeid startte een samenwerking rond de aanpak van jeugdwerkloosheid en de bijbehorende regionale rijksmiddelen.
- Leerlingen van praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs zijn gemonitord. Daarbij begeleidden onze partners arbeidsbeperkte jongeren naar garantiebanen.
- Scholen bieden via hun ondersteuningsstructuur extra begeleiding aan hun leerlingen/studenten en werken beter samen met zorgorganisaties.
- In coronatijd werkten we nauw samen met de scholen en andere organisaties om het contact te herstellen met onbereikbaar gemelde scholieren en mbo-studenten.

Leerlingenvervoer

In het leerlingenvervoer constateerden we de afgelopen jaren een groei. Er is een toename van het aantal afgegeven indicaties en een stijging van duurdere vormen van vervoer. Zowel het aantal leerlingen in Rotterdam als het aandeel leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer steeg. Er zijn maatregelen genomen om de (budgettaire) groei terug te dringen. Er is ingezet op een professionalisering en verbetering van de beoordeling van de aanvragen en de kwaliteit van het vervoer.

Daarnaast is onderzocht hoe leerlingen het beste geholpen kunnen worden op weg naar zelfredzaamheid. De opbrengsten van dit onderzoek zetten we in het najaar van 2021 om in concrete acties om de zelfredzaamheid van leerlingen in het vervoer te vergroten en zo het aantal leerlingen dat gebruik maakt van aangepast vervoer te verminderen of om te buigen naar andere vervoersvormen. Het vergroten van de zelfredzaamheid heeft ook een positieve invloed op de ontwikkeling van de leerling.

We sturen op de goede samenwerking met de scholen, vervoerder Trevvel en de Adviesraad Leerlingenvervoer. Het sluiten en vervolgens weer opstarten van het onderwijs vroeg bij elke lockdown veel inzet van alle betrokkenen. Tijdens de schoolsluitingen ging het leerlingenvervoer voor leerlingen in de noodopvang op school gewoon door.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het is waarschijnlijk dat de coronacrisis nog lange tijd gevolgen heeft. Om het effect van de corona crisis te ondervangen heeft het Rijk het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) in het leven geroepen. Het programma moet onderwijsvertragingen inlopen en leerlingen ondersteunen die het moeilijk hebben door de gevolgen van de coronacrisis.

De onzekerheden van de coronacrisis vragen ook om flexibiliteit en wendbaarheid. Inzet op digitale voorzieningen en vaardigheden is hiervoor noodzakelijk. De gemeente verkent samen met schoolbesturen de digitalisering van het onderwijs: omdat de beschikbaarheid van (snel) internet en modern lesmateriaal cruciaal is voor gelijke kansen in schoolsucces.

Wat willen we bereiken

Het nieuwe onderwijsbeleid 2019-2022 "Gelijke kansen voor elk talent" is vastgesteld in de gemeenteraad, inclusief de hierbij horende indicatoren. Aandachtspunten zijn onder meer:

- grotere kansengelijkheid, door het verbeteren van de overgangsmomenten in het onderwijs om kinderen in hun schoolloopbaan vooruit te helpen
- grotere kansengelijkheid, door verhogen van de onderwijsresultaten, verminderen van kwaliteitsverschillen van scholen en beter bereik van (doelgroep)peuters in de voorscholen
- verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg
- passend en toegankelijk onderwijs voor alle kinderen, waardoor zij zich maximaal kunnen ontwikkelen
- streven naar voldoende en de beste leraren voor de klas
- meer aandacht voor burgerschap in het onderwijs
- talenten van ieder kind herkennen, ontwikkelen en benutten
- bijdrage aan een veilige leeromgeving
- het aantal thuiszitters en de duur van het thuiszitten terugbrengen
- voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan (voortijdige schoolverlaters)
- bieden van passend leerlingenvervoer

Wat gaan we daar voor doen

Overgangsmomenten in het onderwijs

De verschillende keuze- en overgangsmomenten in het onderwijs zijn cruciale momenten in de schoolcarrières van kinderen. Dat geldt voor elk kind, maar de invloed van die momenten is extra kwetsbaar voor kinderen van ouders met een opleiding zonder startkwalificatie. We zetten verder in op het verbeteren van de keuze- en overgangsmomenten. Hiervoor implementeren en monitoren we de afspraken met het onderwijs conform het uitvoeringsplan Overgangen in het Rotterdams onderwijs.

Kwaliteit en toegankelijkheid - Schoolontwikkeling

Met scholen in het primair en voortgezet onderwijs maken we ieder jaar kwaliteitsafspraken. Ook monitoren we de uitvoering hiervan. Het doel is dat minder scholen risico lopen op het achterblijven in onderwijsprestatie.

Kwaliteit en toegankelijkheid - Voorschoolse educatie

- We verbeteren de overgang tussen de voorschool (opvangvoorziening) en de vroegschool (groep 1 en 2). Dit doen we door best practices in beeld te brengen en concrete handvatten te ontwikkelen.
- Daarnaast ondersteunen we schoolbesturen om resultaatafspraken over de kwaliteit in groep 1 en 2 te monitoren. De resultaatafspraken zijn een wettelijke verplichting. Ze zorgen namelijk dat kinderen beter in staat zijn om de leerdoelen te halen aan het einde van groep 2.
- Ouders/gezinnen met schulden kunnen 16 uur (per week) gratis gebruik maken van voorschoolse educatie voor hun peuter. Het gaat om ongeveer 500 peuters. In 2022 wordt samen met intermediairs een werkwijze ontwikkeld en uitgevoerd om ouders gericht te benaderen met het gratis aanbod van de voorschool voor hun peuters.
- We verkennen we de mogelijkheden om de kosten van de voorschool te beperken voor peuters die opgroeien in gezinnen die in armoede leven.

- We houden toezicht en handhaven de kwaliteit van alle kinderopvangvoorzieningen, met speciale aandacht voor de aanpak en uitvoering van de voorschoolse educatie.

Aansluiting onderwijs en jeugdhulp

Voor een goede aansluiting van onderwijs en jeugdhulp zorgen gemeente, schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs dat de basis op orde is. Voor elk kind is er passend onderwijs, een stevige ondersteuningsstructuur op school en een goed pedagogisch klimaat. Verder kan elk kind rekenen en op een vroegtijdige signalering van problematiek. Hiervoor blijven we inzetten op de pilots leerrecht en de voorbereiding van de nieuwe inkoop van onderwijszorgarrangementen. We werken verder aan de herijking van het schoolmaatschappelijk werk en evalueren de leerrecht pilots om te komen tot een goede nieuwe structurele situatie.

Leraren

De aanpak leraren richt zich op het tegengaan van het lerarentekort en het professionaliseren en binden van onderwijzend personeel.

- Hiervoor zetten we in op het vergroten van de instroom onderwijzend personeel. In 2022 starten minimaal 53 nieuwe zij-instromers in het primair en speciaal onderwijs. Ook ronden minimaal 53 zij-instromers hun opleiding af.
- We zetten in op het beperken van uitval van leraren door projecten van schoolbesturen te subsidiëren die zorgen voor minder werkdruk. Bijvoorbeeld via extra onderwijsassistenten en coaching en begeleiding van startende docenten.
- In het kader van professionaliseren is er de Opleidingsschool Rotterdam. Hiermee worden voldoende opleidingsplaatsen gecreëerd voor studenten van lerarenopleidingen.
- Via het convenant 'Slim organiseren' werken rijk, besturen en gemeenten samen aan het anders organiseren van het onderwijs. Vooral op scholen met kans op achterstanden wordt gezorgd voor voldoende en kwalitatief personeel.

Burgerschap

Met het manifest 'School: dé oefenplaats voor burgerschap' spraken we samen met het scholenveld een Rotterdamse werkwijze voor democratisch burgerschap af. De komende periode zetten we verder in op de punten uit het manifest. Zo wordt onder andere budget beschikbaar gesteld in de vorm van subsidie voor burgerschapsinitiatieven en deskundigheidsbevordering op het gebied van burgerschap op Rotterdamse scholen. Daarnaast voeren we in 2022 het initiatief Kinderburgemeester uit. Doel van dit initiatief is om meer jongeren te betrekken binnen de gemeente Rotterdam. Het project bevordert niet alleen het leren meedenken en het vormen van een mening. Maar ook om daarover met elkaar te praten en tot besluiten te komen.

Van onderwijs naar arbeidsmarkt

- Stedelijk aanbieden van succesvolle interventies uit het BRIDGE-programma, zoals het project Mentoren op Zuid. Via dit project worden studenten op een zo effectief mogelijke wijze ingezet als mentor voor kinderen.
- Bevorderen van digitale geletterdheid en mediawijsheid in het primair en voortgezet onderwijs via de Dagprogrammering, buitenschoolse programmeerlessen en de IT Campus. Daarnaast zijn scholen toegerust om digitale geletterdheid en mediawijsheid in hun eigen school.
- We vergroten de aandacht voor loopbaanoriëntatie, beroepen en banen.
- We stimuleren de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) in het mbo, onder andere door het mede organiseren van de bbl-informatiedag en het gesprek te voeren met mbo-instellingen over meer bbl-aanbod.
- De gemeente Rotterdam biedt mbo- en hbo-studenten (extra) stageplekken en leerbanen aan.
- Economische ontwikkelingen, veranderingen op de arbeidsmarkt en de verdere digitalisering vragen om vernieuwingen in het onderwijs. Met de onderwijsinstellingen verkennen we wat dit betekent voor het onderwijs en tot welke ambities dit leidt.

Talentontwikkeling

Om gelijke kansen te realiseren en de talenten van de kinderen beter te benutten, werken wij in het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid met scholen en vele partners aan de Dagprogrammering: tien uur extra schooltijd. In deze uren bieden de scholen extra activiteiten, zoals taal, rekenen, sociaal-emotioneel leren, sport en gezondheid, kunst en cultuur, wetenschap en techniek, ICT en media. Dagprogrammering vindt plaats op alle dertig scholen voor primair onderwijs in de Children's Zone en vanaf het schooljaar 2021-2022 ook op zes scholen buiten de Children's Zone. Naast de uitbreiding van het aantal scholen in het primair onderwijs, starten er ook acht scholen in het voortgezet onderwijs op Rotterdam-Zuid met de Dagprogrammering in de vorm van zes extra uren per week voor één derde van de leerlingen.

Veiligheid

In 2020 stemde de gemeenteraad in met het actieplan 'Veiligheid in het onderwijs'. Het actieplan richt zich op het tegengaan van geweld en onveiligheid in en rondom scholen in Rotterdam. We zetten in op de maatregelen uit het actieplan, zoals:

- Meldings- en aangiftebereid vergroten van scholen.
- Organiseren van grenzenstellend jongerenwerk op en rond scholen die te maken hebben met een populatie die vatbaar is voor grensoverschrijdend gedrag.
- Om agressie onder jongeren te verminderen biedt het OPDC (orthopedagogisch didactisch centrum) scholen en leerlingen extra gedragsmatige handvatten wanneer jongeren terugkeren op school. Daarnaast zet het OPDC extra in op ouders en ondersteunt hen bij grensoverschrijdende gedrag van hun kinderen.

Effectindicatoren	2018 (2017- 2018)	2019 (2018- 2019)	2020 (2019- 2020)	2021 (2020- 2021)	2022 (2021-2022)

	Doelgroep peuters	Streefwaarde	89%	89%	89%	89%
		Realisatie	80%	81%		
	Referentie taal	Streefwaarde	55,3%	55,8%	56,3%	56,9%
		Realisatie	58%	57,4%		
	Referentie lezen	Streefwaarde	62,4%	63,9%	65,4%	67,4%
		Realisatie	67%	69,7%		
	Referentie rekenen	Streefwaarde	35,5%	36,2%	37%	37,8%
		Realisatie	36%	42,9%		
	Derde leerjaar VO	Streefwaarde	78%	78%	79%	80%
		Realisatie	77%	77%	76,4%	
	Beroepsbegeleidende leerweg (bbi)	Streefwaarde	14%	15,5%	17%	18%
		Realisatie	14%	16%	18%	
Aantal jongeren/kinderen dat langer dan 3 maanden thuiszit zonder passend aanbod van onderwijs- en/of zorg		Streefwaarde	N.v.t.	110	55	28
		Realisatie	N.v.t.	280	289	14
NPRZ Onderwijsbeleid: Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets		Streefwaarde	-	-	-	531,9 (2021-2022)
		Realisatie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Actie leerplichtambtenaar op ongeoorloofd verzuimmelding po en vo	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%	100%	100%		
Actie leerplichtambtenaar op ongeoorloofd verzuimmelding mbo	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%	100%	100%		
Alle Rotterdamse vsv-ers zijn in beeld en we werken met hen aan een passende vervolgstap.	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	1005
	Realisatie	100%	100%	100%	100%		

Toelichting indicatoren

Kijkend naar de collegetargets zien we dat we goed op koers zijn als het gaat om de stijging van het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen dat het streefniveau op taal, lezen en rekenen bereikt. Ook het aantal Rotterdammers dat de beroepsbegeleidende leerweg (bbi) volgt aan een Rotterdamse mbo-opleiding stijgt boven verwachting. Wel zien we dat het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs dat op het niveau van het basisschooladvies of op een niveau hoger zit, nog niet gelijk is aan het ambitieniveau van het

college. Dat geldt ook voor het bereik van driejarige doelgroeppeuters met het aanbod 'spelen en leren'. We blijven de komende jaren inzetten op verbetering van het bereik.

De verwachting is dat we volgend jaar de gevolgen van corona voor Rotterdamse kinderen en jongeren terugzien in de cijfers van de college targets en beleidsindicatoren. In welke mate is nu nog onzeker. Maar samen met het onderwijsveld blijven we inzetten op gelijke kansen en proberen we de negatieve gevolgen van corona zoveel mogelijk te beperken. Onderstaand de voortgang op de college targets:

Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau

Hieronder vallen vier meetbare sub targets voor de verschillende sectoren van de onderwijsportefeuille:

1. Het percentage driejarige doelgroeppeuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk.

Het extra aanbod 'spelen en leren' is het wettelijk verplichte aanbod voorschoolse educatie aan peuters met een risico op taalachterstand (zogenaamde doelgroeppeuters). Bij de lancering van 'Gelijke kansen voor elk talent' gaven we aan dat het een hele uitdaging wordt om 89% van de driejarige doelgroeppeuters te bereiken vanwege het personeelstekort in de kinderopvang, nieuwe wettelijke eisen, een veranderde definitie van de doelgroep en een toename van het aantal driejarige peuters. Dat bleek ook zo te zijn: in 2019 bereikten we 81% van alle driejarige doelgroeppeuters in Rotterdam.

Als gevolg van de corona-pandemie melden kinderopvang instellingen een daling in het bereik van 10% of meer. Dit zien we ook terug in het bereik van de driejarige doelgroeppeuters. In 2020 was het bereik 80%. Deze geringe daling in het percentage bereik wordt verklaard doordat de omvang van de doelgroep populatie ook daalde. Mogelijk gaat een deel van de doelgroeppeuters die niet naar een kinderopvanglocatie gaan wel naar de gastouderopvang. Uit landelijke cijfers blijkt dat naar schatting 11-14% van de doelgroeppeuters gebruik maakt van gastouderopvang.

2. Het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2021 naar het landelijk gemiddelde van 2017.

De referentieniveaus beschrijven welke basiskennis en vaardigheden leerlingen moeten beheersen voor taal, rekenen en lezen. In het schooljaar 2018-2019 stegen de scores op de referentieniveaus lezen en rekenen ten opzichte van 2017-2018. Bij taal zien we in deze periode een lichte daling. Wel bevinden de referentieniveaus taal en lezen zich boven het jaarlijkse ambitieniveau van dit college en liggen ze stevig op koers voor de college targets. De niveaus 1S en 2F bij rekenen zijn vanaf het schooljaar 2018-2019 samengenomen in de DUO-data. Dit betekent dat we geen goede vergelijking kunnen maken met de collegemijlpalen die gebaseerd zijn op niveau 1S.

3. Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021.

Rotterdamse leerlingen presteren iets onder het ambitieniveau. Van de Rotterdamse leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs zit 76,4% op of boven het door de basisschool geadviseerde niveau. Wat verder opvalt is dat de Rotterdamse leerlingen nauwelijks afwijken van leerlingen in de andere grote steden in Nederland. We zien dat steeds meer kinderen in het derde leerjaar op het geadviseerde niveau onderwijs krijgen. Dit kan erop wijzen dat meer kinderen passend advies krijgen van de basisschool en dat het voortgezet onderwijs erin slaagt om leerlingen op het geadviseerde niveau te houden.

4. Het aandeel Rotterdamse jongeren dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt.

De bbl in het mbo is een goede opmaat voor doorstroom naar werk en levert een bijdrage aan de economie. Het is een vorm van een leven lang ontwikkelen. In 2019-2020 is het percentage mbo-studenten dat de bbl volgt toegenomen van 16% in 2018-2019 naar 18% nu. Daarmee is het aandeel bbl'ers groter dan de collegemijlpaal van 15,5% en vergelijkbaar met het percentage in de vier grote steden.

Aantal jongeren/kinderen dat langer dan drie maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs- en/of zorg

Het aantal thuiszitters neemt net als in de rest van Nederland nog steeds toe. Deze toename komt met name door het steeds beter in beeld brengen van (on)geoorloofd langdurige thuiszitters en door de complexiteit van de casussen. Tijdige aandacht voor de specifieke situatie van iedere leerling is dan ook van het allergrootste belang.

In het schooljaar 2019-2020 waren er 289 leerlingen langer dan drie maanden thuis zonder aanbod van onderwijs en/of zorg. Goed nieuws is dat het oplossingspercentage op het totaal aantal thuiszitters is gestegen van 85% in 2018-2019 naar 90% in 2019-2020.

Om het aantal thuiszitters te verminderen en de duur van thuiszitten te verkorten, wordt de Taskforce Thuiszitters ingezet. De Taskforce werkt als een doorbraakteam door korte lijnen, heldere communicatie en een doortastende aanpak waarbij jongeren en hun ouders of verzorgers centraal staan. De aanpak van de Taskforce is het afgelopen jaar verder aangescherpt.

NPRZ Onderwijsbeleid: een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets

Het hoofddoel van de pijler school van het NPRZ is het behalen van hogere onderwijsresultaten. Het in te lopen verschil in onderwijsresultaten tussen die in Rotterdam Zuid en de rest van de G4 wordt vooralsnog gemeten aan de hand van de prestaties op de Centrale Eindtoets (Cito). Eerder is gemeld dat steeds minder scholen gebruik maken van de Cito en dat er in de komende jaren met andere indicatoren van de onderwijsinspectie zal worden gewerkt; er zal dan gewerkt worden met referentieniveaus (fundamenteel en streef) en daarnaast met eindadviezen. Dit gebeurt echter geleidelijk, en tot dat moment blijft het vastgestelde doel de gemiddelde score op de Centrale Eindtoets te verhogen naar 531,9.

Het afgelopen schooljaar hebben er geen eindtoetsen plaatsgevonden vanwege de coronamaatregelen. Hierdoor is niet meetbaar of de scores van de Cito-toets tussen Rotterdam Zuid en de rest van de G4 is ingelopen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	65.072	70.440	67.853	59.444	58.426	56.526
Bijdragen rijk en medeoverheden	64.618	69.671	67.279	58.871	57.852	55.953
Overige opbrengsten derden	454	769	573	573	573	573
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	132.043	140.290	136.644	119.865	118.651	116.666
Apparaatslasten	12.626	13.384	13.640	13.640	13.640	13.643
Inhuur	545	176	394	394	394	394
Overige apparaatslasten	238	292	321	322	322	324
Personeel	11.843	12.916	12.925	12.925	12.925	12.925
Intern resultaat	10.006	9.672	10.276	9.917	9.917	9.917
Intern resultaat	10.006	9.672	10.276	9.917	9.917	9.917
Programmalasten	109.412	117.233	112.728	96.307	95.093	93.106
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6.559	10.695	6.513	7.777	7.777	7.353
Kapitaallasten	0	0	0	0	60	47
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	12.816	13.813	14.673	11.105	11.105	11.105
Subsidies en inkomensoverdrachten	90.037	92.726	91.543	77.425	76.150	74.601
Saldo voor vpb en reserveringen	-66.972	-69.850	-68.791	-60.421	-60.225	-60.140
Saldo voor reserveringen	-66.972	-69.850	-68.791	-60.421	-60.225	-60.140
Reserves	1.765	164	500	312	289	219
Onttrekking reserves	1.700	225	435	312	289	219
Toevoeging reserves	0	126	0	0	0	0
Vrijval reserves	65	65	65	0	0	0

Saldo	-65.207	-69.686	-68.292	-60.109	-59.936	-59.920

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 60.596	- 61.417	- 56.390	- 55.462	- 55.462		
Omissieregeling 2019	- 61.717	- 62.520	- 57.502	- 56.573	- 56.573		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 65.684	- 66.014	- 60.544	- 56.973	- 57.229		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 73.487	- 74.238	- 74.016	- 56.947	- 56.952		
10-maandsrapportage 2019	- 66.253	- 74.238	- 74.016	- 56.947	- 56.952		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 65.252						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 67.166	- 74.016	- 56.947	- 56.952	- 56.952	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 67.224	- 68.764	- 62.827	- 58.703	- 58.703	
10-maandsrapportage 2020		- 67.333	- 68.764	- 62.827	- 58.703	- 58.703	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 65.207					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 69.968	- 66.910	- 58.929	- 58.710	- 58.713
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 69.686	- 68.292	- 60.109	- 59.936	- 59.920
10-maandsrapportage 2021			- 69.686	- 68.292	- 60.109	- 59.936	- 59.920

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Gelijke kans voor elk talent](#)
- [Subsidieregeling Rotterdams Onderwijsbeleid 2021-2022](#)
- [VSV aanpak 2020-2024](#)
- [Voortgangsrappportage onderwijsbeleid 2019-2022](#)
- [VSV monitor RMC regio Rijnmond](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs \(WEB\)](#)
- [Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHO\)](#)
- [Leerplichtwet](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Wet passend onderwijs](#)

- [G4 thuiszittersaanpak](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Onderwijsbeleid en Leerlingzaken voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en voegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten (vsv) en onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers. Daarnaast ontwikkelt de gemeente stedelijk beleid – waarvoor ze zowel gemeentelijke als rijksmiddelen inzet - ter verbetering van onderwijsresultaten, kansengelijkheid in het onderwijs, talentontwikkeling, burgerschap, vermindering van het lerarentekort, passend onderwijs en vermindering van schooluitval. Ook voert de gemeente stedelijk beleid uit voor schoolzwemmen.

Onderwijshuisvesting

Pagina 59

Onderwijshuisvesting

De beste basisschool is altijd in de buurt.

Evenwichtige spreiding van een kwalitatief goed en gevarieerd onderwijs.

Voortgang 2021

De gemeente is verantwoordelijk voor het goed huisvesten van scholen in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs en investeert daarom fors in onderwijshuisvesting. Onder andere om de kwaliteit van de huisvesting van scholen te verbeteren, maar ook om een evenwichtiger onderwijsaanbod in de stad te realiseren.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 (IHP)

In samenwerking met het Rotterdamse onderwijs is het Integraal Huisvestingsplan 2020-2023 (IHP) opgesteld. Hierin staat hoe de huisvesting van Rotterdamse scholen in de komende jaren gerenoveerd of vernieuwd wordt. Het IHP kent twee centrale ambities die vooruitkijken naar 2035: een evenwichtiger onderwijsaanbod en een betere kwaliteit van de huisvesting. Onderdeel van het IHP 2020-2023 is ook de vervanging van gymzalen voor het bewegingsonderwijs. De raad stelde in maart 2021 het IHP voor de gymzalen vast. Hiermee investeert de gemeente ruim 93 miljoen euro in de bouw van 55 nieuwe gymzalen voor basisscholen en middelbare scholen. Deze gymzalen zijn nodig als uitbreiding en ter vervanging van gymzalen die niet meer voldoen aan de eisen. Over de voortgang van het IHP zijn prestatieafspraken gemaakt, deze zijn opgenomen onder het onderdeel 'prestatie-indicatoren'.

Huisvestingsprogramma 2021

Jaarlijks kunnen schoolbesturen een aanvraag indienen voor huisvestingsvoorzieningen via het gemeentelijk huisvestingsprogramma. Bijvoorbeeld voor de uitbreiding van een schoolgebouw, tijdelijke huisvesting, medegebruik en ingebruikname. Nieuw is de mogelijkheid om ruimte voor voorschoolse educatie aan te vragen.

Uit de hoeveelheid aanvragen en toekenningen blijkt dat hier veel belangstelling voor is. Hierdoor is de huisvesting van voorschoolse educatie binnen de basisschool op veel plaatsen gegarandeerd.

Ventilatie in scholen

De Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) is een uitkering voor gemeenten om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren. Landelijk is hiervoor honderd miljoen euro beschikbaar gekomen. Het gaat hierbij vooral om de financiering van bouw- en installatiekosten. Gemeenten konden in overleg met schoolbesturen een aanvraag indienen van 4 januari t/m 30 juni 2021. Er zijn 26 aanvragen ingediend, waarvan er tot nu toe 20 zijn toegekend.

Aanbevelingen Algemene Rekenkamer

Een groot deel van de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer met betrekking tot onderwijshuisvesting wordt inmiddels toegepast door aanpassingen in de uitvoering van projecten. Ook verwerken we de aanbevelingen in de vernieuwde Leidraad bouwprojecten onderwijs. Bijvoorbeeld door het risicomanagement meer specifiek te omschrijven.

Herontwerp voortgezet onderwijs op Zuid

Doelen van het convenant 'Voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' zijn betere huisvesting, meer plek voor leerlingen, spreiding van scholen en een betere doorstroming naar verschillende onderwijsniveaus. De nieuwbouwprojecten uit het convenant zijn in voorbereiding. Het Zuider Gymnasium ligt op schema om eind 2021 te worden opgeleverd. De verwachte oplevering voor scholen in het Stadionpark is in 2024. Onlangs is besloten dat de gemeente, stichting BOOR en Hogeschool Rotterdam samenwerken aan een nieuw schoolcomplex in het ontwikkelgebied Parkstad. Een unieke samenwerking tussen het voortgezet en hoger onderwijs en een verrijking van het onderwijsaanbod op Zuid. De nieuwbouw moet in 2025 klaar zijn. Dat er nu meer ruimte komt voor hoger onderwijs past ook bij de ambitie van de gemeente Rotterdam en de onderwijspartners voor meer hoger onderwijs op Zuid.

Campus Internationaal onderwijs en sport

Door de toenemende behoefte aan internationaal onderwijs, is onderzocht of een campus voor publiek bekostigd internationaal onderwijs en sport haalbaar is. De uitkomsten van dit haalbaarheidsonderzoek worden in het najaar verwacht.

Ontwikkelingen 2022-2025

Duidelijk is dat de coronacrisis heeft geleid tot meer aandacht voor investeringen in ventilatie. Een optimaal binnenklimaat is belangrijk voor het welzijn van leerlingen en onderwijspersoneel in de school. De noodzaak om schoolgebouwen op de nieuwe situatie aan te passen, wordt groter naarmate de corona gevolgen aanhouden.

Wat willen we bereiken

Evenwichtiger onderwijsaanbod

Betere geografische spreiding over de stad en de wijken van sterk, gevarieerd en kwalitatief goed onderwijs. Vraag en aanbod sluiten beter op elkaar aan. Voor elk kind is aantrekkelijk onderwijs binnen redelijke afstand bereikbaar. Zo bevorderen we kansengelijkheid en streven we naar vermindering van segregatie.

Betere kwaliteit huisvesting

Bij nieuwbouw duurzamer en flexibeler bouwen zodat groei, krimp en medegebruik makkelijker op te vangen en in te passen zijn. Schoolgebouwen worden geschikt voor passend onderwijs en voor kinderopvang met VVE. Het betreft ook de reguliere vervangingsopgave van verouderde schoolgebouwen.

Integraal Huisvestingsplan 2020-2023

Het uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2020-2023. In het IHP landen de huisvestingsplannen die gemaakt zijn met de onderwijsinstellingen. Hierbij is extra aandacht voor duurzaamheid bij renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen conform wettelijke BENG eisen (Bijna Energie Neutraal) en extra aandacht voor cultuurhistorische waarde van gebouwen.

Wat gaan we daar voor doen

- Uitvoeren van onze wettelijke taken: de gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van het primair, voortgezet en het (voortgezet) speciaal onderwijs (inclusief gymzalen voor bewegingsonderwijs).
- Opleveren van het Huisvestingsprogramma 2022. Hierin staat welke huisvestingsvoorzieningen de gemeente bekostigt. Schoolbesturen dienen hiervoor een aanvraag in.
- Uitvoeren en opleveren van twaalf gebouwen waarvan zeven uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2015-2019 en vijf overige projecten.
- Voorbereiden van ten minste acht projecten uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020 - 2023.
- We werken aan een uniforme aanpak voor de 45 gymzalen uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) gym en de tien gymzalen uit de eerder opgestarte investeringen voor binnensportaccommodaties.
- Uitvoeren van de afspraken uit het convenant Voortgezet Onderwijs Rotterdam Zuid. In 2022 wordt het Zuidergymnasium opgeleverd en in gebruik genomen. Voor het Stadionpark is de definitiefase klaar en voor Plot Z de voorontwerpfase.
- De uitkomsten uitvoeren van het haalbaarheidsonderzoek naar de Campus internationaal onderwijs en sport.
- Opleveren van een geactualiseerd Voortschrijdend Indicatief Meerjaren Investeringsplan. Hierin zetten we de planning van projecten en het benodigd budget af tegen het nog beschikbare investeringsbudget.
- We werken aan het concentreren van maatschappelijke voorzieningen. Bijvoorbeeld door voorschoolse educatie zo veel mogelijk binnen of nabij het schoolgebouw te huisvesten.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Een gedragen herontwerp primair onderwijs voor de hele stad*	Streefwaarde	Afgerond				

* De indicator gaat over het opstellen van een herontwerp primair onderwijs. Het opstellen van dit plan is eenmalig en in 2019 afgerond.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal gerealiseerde projecten opgenomen in IHP 2015-2019	Streefwaarde	1	4	8	13	18	
	Realisatie	3	2	1	3		
NPRZ Onderwijshuisvesting: start nieuwbouw aantal vo-scholen *	Streefwaarde				3		
	Realisatie	-	-	-	3		

* De indicator betreft de vo-scholen omdat deze zijn gekoppeld aan de Regio Deal Rotterdam Zuid.

Toelichting indicatoren

In 2021 is een Voortschrijdend Indicatief Meerjaren Investerings Plan (VIMIP) opgeleverd. Hierin wordt de planning van projecten en het benodigde budget afgezet tegen het nog beschikbare investeringsbudget. Het VIMIP geeft een realistisch overzicht van de verwachte oplevering van projecten voor vijf jaar en de uitputting van het investeringskrediet als gevolg daarvan.

Er worden inmiddels meer projecten uitgevoerd dan opgenomen in het oorspronkelijke IHP 2015-2019. In de loop van de tijd zijn er projecten toegevoegd, waaronder investeringsprojecten uit het huisvestingsprogramma. Ook is er gestart met de uitvoering van de renovatie en vervanging van schoolgebouwen uit het IHP 2020-2023. De oorspronkelijke streefwaarde wordt nog niet gehaald. Wel wordt voor meer projecten de business case vastgesteld die daardoor in de uitvoeringsfase belanden. Gemiddeld is de looptijd van een project van voorbereiding tot uitvoering vijf tot zeven jaar. Voor de komende jaren verwachten we een toenemend aantal gerealiseerde projecten.

De stand van zaken van de uitvoering is als volgt:

Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2015-2019

Inmiddels zijn zeven projecten in de uitvoeringsfase. De verwachting is dat drie hiervan in 2021 worden opgeleverd.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020-2023

Inmiddels zijn zes projecten en één gymzaal in voorbereiding. De verwachting is dat er in de loop van 2021 nog enkele projecten bijkomen.

Daarnaast zijn er op dit moment nieuwbouwprojecten uit het convenant 'Voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' in voorbereiding.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijshuisvesting	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	333	360	308	308	308	308
Bijdragen rijk en medeoverheden	22	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	311	360	308	308	308	308
Lasten exclusief reserves	60.810	66.687	70.945	75.779	74.618	74.328
Apparaatslasten	1.862	2.027	2.118	2.118	2.118	2.118
Inhuur	33	39	60	60	60	60
Overige apparaatslasten	28	34	36	36	36	36
Personeel	1.801	1.954	2.022	2.022	2.022	2.022
Intern resultaat	52.649	48.815	49.110	52.078	56.739	62.478
Intern resultaat	52.649	48.815	49.110	52.078	56.739	62.478
Programmalasten	6.299	15.845	19.717	21.583	15.762	9.732
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.525	3.237	6.499	8.348	2.628	-3.002
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	4.773	12.608	13.218	13.235	13.134	12.734
Saldo voor vpb en reserveringen	-60.477	-66.327	-70.637	-75.471	-74.310	-74.020
Saldo voor reserveringen	-60.477	-66.327	-70.637	-75.471	-74.310	-74.020
Saldo	-60.477	-66.327	-70.637	-75.471	-74.310	-74.020

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 66.211	- 69.648	- 76.306	- 77.209	- 77.209		
Omissieregeling 2019	- 65.530	- 68.951	- 75.609	- 76.512	- 76.512		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 63.622	- 64.400	- 67.611	- 72.735	- 77.711		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 63.912	- 63.705	- 66.856	- 71.892	- 76.700		
10-maandsrapportage 2019	- 63.912	- 63.705	- 66.856	- 71.892	- 76.700		

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 63.103	- 66.856	- 71.892	- 76.700	- 76.700
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 63.009	- 65.601	- 70.513	- 75.155	- 74.961
10-maandsrapportage 2020	- 63.009	- 65.601	- 70.513	- 75.155	- 74.961
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 60.477				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 66.812	- 71.116	- 75.758	- 75.061 - 75.061
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 66.327	- 70.637	- 75.471	- 74.310 - 74.020
10-maandsrapportage 2021		- 66.327	- 70.637	- 75.471	- 74.310 - 74.020

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2019](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet op hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHW\)](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente investeert in toekomstbestendige schoolgebouwen, die bijdragen aan de ontwikkeling van de leerlingen. Het accent ligt bij onderwijshuisvesting op het efficiënt en doelmatig gebruik van onderwijsgebouwen en het beschikbaar stellen van voldoende gymcapaciteit. Belangrijk daarbij zijn:

- een goede spreiding in de stad, zodat kinderen altijd een school in de nabijheid kunnen vinden
- leegstandsreductie, scholen hebben meer m² tot hun beschikking dan op basis van de genormeerde ruimtebehoefte noodzakelijk is, elke m² extra kost ook extra geld
- het terugbrengen van het aantal kleine scholen in het primair onderwijs, want het kost veel extra aandacht en geld om de kwaliteit van het onderwijs op kleine scholen te kunnen realiseren
- verbeteren van het binnenklimaat (fris!) op de scholen. Een goed binnenklimaat zorgt voor betere leerprestaties
- bij de investeringen wordt extra aandacht aan duurzaamheid besteed. Vanaf 2020 worden alleen (bijna) energieneutrale scholen opgeleverd, conform BENG-norm (energie neutraal houdt in dat energieverbruik van het gebouw kleiner of gelijk is aan wat het gebouw zelf opwekt, door bijvoorbeeld zonnepanelen)
- de gemeente investeert in toekomstbestendige schoolgebouwen, die bijdragen aan de ontwikkeling van de leerlingen

Openbare orde en veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

TAAKVELD 1

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen is te vinden op de site/pagina van 'verbonden partijen'.

TAAKVELD 2

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat en het verhogen van de kwaliteit van de buitenruimte.

TAAKVELD 3

Openbare orde en veiligheid – Veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Realisatie	151 (2019)	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	5,3 (2016)	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	9,3 (2019)	CBS
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	4,6 (2016)	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	8,9 (2019)	CBS

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.014	20.968	13.943	8.050	8.050	8.081
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.985	16.733	8.777	2.886	2.886	2.917
Overige opbrengsten derden	4.025	4.235	5.166	5.164	5.164	5.164
Overige baten	4	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	143.737	168.357	164.501	156.652	149.868	149.441
Apparaatslasten	62.855	66.789	62.548	62.032	59.381	59.381
Inhuur	4.126	5.908	1.179	679	679	679
Overige apparaatslasten	1.674	1.768	1.819	1.795	1.804	1.804
Personeel	57.056	59.113	59.549	59.558	56.897	56.897
Intern resultaat	626	-178	-135	-277	-277	-277
Intern resultaat	626	-178	-135	-277	-277	-277
Programmalasten	80.255	101.746	102.088	94.897	90.765	90.338
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.047	24.201	29.554	19.909	15.790	15.713
Kapitaallasten	755	652	672	940	926	577
Overige programmalasten	796	138	138	138	138	138
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	68.657	76.755	71.724	73.910	73.910	73.910
Saldo voor vpb en reserveringen	-137.723	-147.390	-150.557	-148.602	-141.818	-141.360
Saldo voor reserveringen	-137.723	-147.390	-150.557	-148.602	-141.818	-141.360
Reserves	70	25	0	0	0	0
Onttrekking reserves	70	25	0	0	0	0
Saldo	-137.653	-147.365	-150.557	-148.602	-141.818	-141.360

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025

Oorspronkelijke begroting 2019	- 132.722	- 134.976	- 135.671	- 135.974	- 135.974	
Omissieregeling 2019	- 136.152	- 138.336	- 139.082	- 139.385	- 139.385	
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 137.745	- 141.006	- 141.983	- 141.931	- 141.941	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 136.315	- 141.943	- 142.922	- 142.477	- 134.656	
10-maandsrapportage 2019	- 135.873	- 141.943	- 142.922	- 142.477	- 134.656	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 134.228					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 142.034	- 142.922	- 142.477	- 134.656	- 134.656
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 142.476	- 146.647	- 143.855	- 143.084	- 139.757
10-maandsrapportage 2020		- 141.718	- 146.647	- 143.855	- 143.084	- 139.757
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 137.653				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 145.260	- 144.909	- 144.399	- 137.768 - 137.278
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 144.383	- 150.557	- 148.602	- 141.818 - 141.360
10-maandsrapportage 2021			- 147.365	- 150.557	- 148.602	- 141.818 - 141.360

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbare orde en veiligheid

Begroting 2021

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-144.383
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021		-2.981
Leges Stadszaken	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-800
Nieuwe stadsmariniers	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.050
Handhaving quarantaineplicht	Taakmutaties	-120
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.011
Begroting na wijzigingen		-147.365

Toelichting financiële bijstellingen

Leges Stadszaken

Als gevolg van de coronacrisis zijn de legesinkomsten bij horeca- en evenementenvergunningen enorm teruggelopen. De verwachting is dat maximaal de helft van de oorspronkelijk begrote inkomsten in 2021 wordt ontvangen (€ 800).

Nieuwe stadsmariniers

Er zijn dit jaar twee nieuwe stadsmariniers gestart in de wijken Carnisse en Delfshaven. De nieuwe stadsmariniers zullen in 2021 naar verwachting € 1,05 mln besteden in deze wijken.

Handhaving quarantaineplicht

Gemeenten ontvangen voor het handhaven van de quarantaineplicht in 2021 € 3 mln. De quarantaineplicht wordt centraal via de 25 veiligheidsregio's via handhavingsteams gehandhaafd. De uitvoering is in samenwerking tussen Rijk, VNG en gemeenten voorbereid en er wordt voorzien in een handreiking, modelbesluiten en een mandaatregeling (€ 120).

Technische wijzigingen

In het programma Openbare orde en veiligheid is een technische wijziging doorgevoerd. De wijziging betreft een correctie op de herverdeling concernopgaven (€ 1,0 mln).

Risico's en aandachtspunten

Binnen het programma Openbare orde en Veiligheid is sprake van een overbezetting op apparaat. De oorzaken hiervan zijn divers (langdurig zieken, extra taken, diverse overige oorzaken). Het streven is om deze overschrijding op apparaat zoveel mogelijk op te vangen door een onderschrijding op het programmabudget in 2021.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2021	2021
	(€)	(%)
Openbare orde en veiligheid	-2.981	2%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	0%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-1.131	3%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	-1.850	5%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0%

Omschrijving programma

Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking waar het nodig is.

Voor de brandweertzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Daarnaast neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer, samen met bedrijven uit het Rotterdamse havengebied die een brandweeraanwijzing hebben.

Tot dit programma behoren naast toezicht op en handhaving van wet- en regelgeving door boa's en wijkbeheerders ook de taken op het gebied van cameratoezicht en de meldkamer.

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

Pagina 61

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR).

Voortgang 2021

Zie ten aanzien van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en Gezamenlijke Brandweer de [paragraaf verbonden partijen](#).

Ontwikkelingen 2022-2025

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Wat willen we bereiken

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR).

Wat gaan we daar voor doen

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	13	15.573	9.879	3.995	3.995	3.995

Bijdragen rijk en medeoverheden	0	13.806	7.821	1.937	1.937	1.937
Overige opbrengsten derden	13	1.767	2.058	2.058	2.058	2.058
Lasten exclusief reserves	64.009	83.535	77.757	70.373	70.373	70.264
Apparaatslasten	3.624	5.823	2.244	1.744	1.744	1.744
Inhuur	1.393	2.540	594	94	94	94
Overige apparaatslasten	106	0	0	0	0	0
Personeel	2.125	3.283	1.650	1.650	1.650	1.650
Intern resultaat	147	0	0	0	0	0
Intern resultaat	147	0	0	0	0	0
Programmalasten	60.238	77.712	75.513	68.630	68.630	68.521
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	-1.083	11.096	10.511	5.128	5.128	5.019
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	61.320	66.616	65.002	63.502	63.502	63.502
Saldo voor vpb en reserveringen	-63.995	-67.962	-67.878	-66.378	-66.378	-66.269
Saldo voor reserveringen	-63.995	-67.962	-67.878	-66.378	-66.378	-66.269
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-63.995	-67.962	-67.878	-66.378	-66.378	-66.269

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 56.885	- 58.620	- 58.621	- 58.622	- 58.622		
Omissieregeling 2019	- 56.885	- 58.620	- 58.621	- 58.622	- 58.622		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 56.885	- 60.465	- 60.466	- 60.468	- 60.468		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 56.885	- 60.465	- 60.466	- 60.468	- 60.468		
10-maandsrapportage 2019	- 56.885	- 60.465	- 60.466	- 60.468	- 60.468		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 55.580						

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 65.853	- 60.466	- 60.468	- 60.468	- 60.468
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 65.891	- 67.853	- 64.455	- 64.455	- 64.455
10-maandsrapportage 2020	- 65.765	- 67.853	- 64.455	- 64.455	- 64.455
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 63.995				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 67.962	- 64.564	- 64.564	- 64.455
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 67.962	- 67.878	- 66.378	- 66.269
10-maandsrapportage 2021		- 67.962	- 67.878	- 66.378	- 66.269

Omschrijving taakveld

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). De Wet Veiligheidsregio's bepaalt dat de colleges van burgemeester en wethouders verantwoordelijk zijn voor de organisatie van de brandweertzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg. Deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer zijn de gemeente Rotterdam en bedrijven uit het Rotterdamse havengebied met een brandweeraanwijzing. Deze bedrijven zijn verenigd binnen de Coöperatieve Industriële Brandweertzorg U.A. (CIBUA).

De gemeente Rotterdam neemt verder deel aan de volgende samenwerkingsverbanden voor de veiligheid in de regio:

- het Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (VHRR). In het Veiligheidshuis komen de justitie-, zorg en bestuurlijke keten samen. Onder één dak werkt de VHRR samen aan de persoonsgerichte aanpak van overlastgevende personen en verdachten van strafbare feiten.
- de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR) is een samenwerkingsverband van 32 gemeenten, de politie en het Openbaar Ministerie binnen de eenheid Rotterdam.
- het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en het Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC) ondersteunen de gemeente bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit.
- het Burgernet faciliteert onder andere de app die functioneert bij diefstal of inbraak, doorrijden na een aanrijding, beroving en bij vermiste personen. De app vraagt burgers om uit te kijken en te helpen.

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht Pagina 62

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat en het verhogen van de kwaliteit van de buitenruimte.

Voortgang 2021

Coronacrisis

Sinds de uitbraak van de coronacrisis in maart 2020 ligt de focus op gastheerschap en handhaving van de noodverordeningen en (sinds december 2020) de Tijdelijke wet maatregelen covid-19. Vanzelfsprekend heeft dit ook invloed op de voortgang van de beleidsdoelen in 2021. Hoewel alle handhavers nog altijd belast zijn met het toezicht op de naleving van coronamaatregelen, wordt dit sinds de tweede helft van 2020 primair uitgevoerd door een vrijgemaakt coronateam. Dit team bestaat uit 16 handhavers die actief zijn in de gehele stad. Zij houden toezicht in de winkelgebieden, op pleinen, in parken, op de markten en bij horecagelegenheden. De dedicated inzet van dit team stelt andere handhavingsteams in staat hun reguliere taken weer op te pakken. Vanaf 1 juni 2021 zien handhavers van het team Wonen toe op de naleving van de quarantaineplicht die geldt voor reizigers die vanuit een zeer of uitzonderlijk hoog risicogebied Nederland in zijn gereisd.

Flying Squads

Op dit moment wordt onderzocht of de waarnemingen van de camera-operators gekoppeld kunnen worden aan de boetes. Hierdoor wordt direct duidelijk of een boete is toe te schrijven aan een waarneming van een operator en daarmee de Flying Squad. Op korte termijn wordt het registratiesysteem verder uitgebreid waardoor de inzet van de handhaver direct te relateren is aan de inzet tijdens een Flying Squad dienst. De huidige werkwijze van de Flying Squads wordt doorontwikkeld waarbij in overleg met de politie de inzet van de boa-operator in combinatie met een boa op straat wordt uitgewerkt. Het doel hiervan is om de slagkracht tijdens heterdaadsituaties op straat te vergroten. Op dit moment wordt door de afdeling Toezicht in samenwerking met de politie het werkproces opgesteld.

Toepassing van meer bevoegdheden door handhavers

De gemeente Rotterdam is betrokken bij een initiatief van het ministerie van Justitie en Veiligheid om pilots op te zetten voor de toepassing van meer bevoegdheden door handhavers. Buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) in Nederland zijn onderverdeeld in zes boa-domeinen met hun eigen bevoegdheden. Voor effectieve handhaving hebben boa's in bepaalde gevallen bevoegdheden uit een ander boa-domein nodig. De pilots moeten mogelijk maken dat boa's bevoegdheden uit een ander domein mogen toepassen.

Rotterdam wil dat de reguliere boa's een beperkt aantal bevoegdheden mogen toepassen op het gebied van milieuhandhaving en taxihandhaving. Hiervoor zijn bij het ministerie van Justitie en Veiligheid aanvragen ingediend voor het starten van pilots. De aanvraag voor taxihandhaving was goedgekeurd en op 1 september 2020 startte een pilot waarin een team handhavers tijdelijk de bevoegdheid heeft gekregen te handhaven op een beperkt aantal overtredingen van de Wet-, en het Besluit Personenvervoer. De pilot had aanvankelijk een looptijd van 18 maanden en zou eindigen op 1 maart 2022, waarna een evaluatie zou plaatsvinden. Vanwege de coronacrisis is het taxivervoer van de opstapmarkt in Rotterdam sterk verminderd. Daarom is in overleg met het

ministerie en andere pilot-gemeenten besloten de (hernieuwde start van de) pilots uit te stellen tot het moment dat het taxivervoer weer hersteld zou zijn. De pilot loopt nu van 1 juli 2021 tot 1 oktober 2022. Over de doorgang van een eventuele pilot milieuhandhaving heeft vervolgoverleg plaatsgevonden met betrokken ketenpartners. Conclusie hiervan is dat eerst de reguliere milieuhandhaving tot de geplande capaciteit wordt opgebouwd en de resultaten van deze handhaving worden geëvalueerd. De pilot milieuhandhaving zal dus niet meer plaatsvinden.

Sinds 2010 rustte daarnaast een lokale beperking op de toepassing van bevoegdheden binnen het boa-domein door Rotterdamse handhavers. In de afgelopen jaren zijn steeds meer handhavers uitgezonderd van die beperkingen om een effectieve inzet in bepaalde gebieden en op specifieke beleidsdossiers te bevorderen. Vanaf 1 juni 2021 is die lokale beperking in zijn geheel opgeheven. Daardoor kunnen alle Rotterdamse handhavers breder en flexibeler worden ingezet in de wijkgerichte aanpak van overlast en ergernissen.

Handhavers en politie versterken de samenwerking

Samenwerking tussen handhavers en de politie is een doorlopend punt van aandacht. Samenwerking is immers een continu proces. In 2021 zijn belangrijke stappen gezet in het borgen en bestendigen van deze samenwerking. Het traject “versterking samenwerking”, dat in de zomer van 2020 is opgestart, is in mei 2021 geëvalueerd. Daarbij is de beperking opgeheven die in het verleden gold op de toepassing van bestaande bevoegdheden door Rotterdamse handhavers. Bij de evaluatie zijn nieuwe ambities uitgesproken die op dit moment nader worden uitgewerkt. Het gaat om intensivering van de samenwerking op het gebied van werving & selectie, communicatie (middelen), opleidingen en informatie-uitwisseling. Ten behoeve van het structureren, borgen en faciliteren van informatie-uitwisseling is in juni 2021 door de gemeente en de politie Rotterdam een project opgestart. Een belangrijke doelstelling van het project is om een landelijke blauwdruk op te leveren voor informatie-uitwisseling tussen boa-organisaties en politie-eenheden. De eerste resultaten van dit project worden begin 2022 verwacht.

Om de veiligheid van de handhavers te bevorderen is eind 2020 een onderzoek gestart naar de mogelijkheden voor Stadsbeheer om volledig over te stappen op het C2000-netwerk. Noodoproepen zouden dan rechtstreeks bij de politiemeldkamer binnenkomen. Bij dit onderzoek zijn ook de verdere consequenties in kaart gebracht. Het onderzoek is in mei dit jaar afgerond. De conclusie is dat de voordelen van een overstap op het C2000-netwerk niet opwegen tegen de nadelen. De introductie van de telefonische hotline op 1 november 2020 heeft wel direct een verbetering in de noodoproepprocedure opgeleverd. Daarom is besloten niet over te stappen op C2000, maar de huidige telefonische hotline tussen de meldkamer Stadsbeheer en de meldkamer politie te behouden en waar mogelijk verder te verbeteren.

Handhaving op agressieve honden

Rotterdam heeft als een van de weinige gemeenten een meldpunt agressieve honden. Om de meldingen te kunnen opvolgen zijn 15 handhavers in 2020 speciaal getraind om veilig onderzoek te kunnen doen naar meldingen. Dit jaar wordt weer een tiental handhavers opgeleid om de binnengekomen meldingen goed te kunnen onderzoeken. Onlangs is een begin gemaakt met een landelijke registratie van bijtincidenten. Rotterdam heeft over de inrichting hiervan meegedacht. Bij de invoering van een nieuw handhavingssysteem komt een koppeling met het landelijke registratiesysteem. Naast het melden van een agressieve hond, een hond met een prikband of een hond met gecoupeerde oren of een gecoupeerde staart, wordt het in 2022 mogelijk een hond met een stroomhalsband te melden.

Ondermijning

In 2021 continueren en versterken wij de inzet van handhavers bij de aanpak van ondermijning. Een gespecialiseerd team speelt een actieve rol bij de aanpak van ondermijning in de Spaanse Polder, in Delfshaven en op de Beijerlandselaan. In 2022 wordt ook inzet gevraagd in de Waalhaven en Rotterdam Airport. Op stedelijk niveau dragen de handhavers bij aan de integrale aanpak van ondermijning. Dit wordt in 2022 gecontinueerd middels hun bijdrage aan controles en acties.

Ongeadresseerd reclamedrukwerk

Vanaf 1 november 2020 wordt gehandhaafd op een systeem waarin Rotterdammers zonder sticker op de brievenbus geen ongevroegde reclame meer mogen ontvangen. Mede door de handhaving heeft dit systeem geleid tot een enorme papierbesparing.

Lachgas

Rotterdam kent net als andere gemeenten veel overlast door het gebruik van lachgas. Per 1 juli 2021 is het voor zowel de politie als de gemeentelijke handhavers mogelijk om hierop te handhaven. Zij doen dit actiematig en in gezamenlijkheid. De verwachting is dat per 1 november 2021 meer mogelijkheden komen om op te treden tegen het gebruik van lachgas.

Ontwikkelingen 2022-2025

- Het fietsgebruik in Rotterdam is de afgelopen jaren flink gegroeid en zal naar verwachting de komende jaren verder toenemen. In de Fietskoers 2025 staat de ambitie dat iedere fietser zijn of haar fiets in de binnenstad van Rotterdam in een fietsparkeervoorziening kan stallen en kwalitatief naar wens kan parkeren. In de Fietsparkeerstrategie binnenstad staat beschreven op welke wijze de ambitie uit de Fietskoers 2025 behaald kan worden, waaronder door het realiseren van extra fietsparkeerplekken. Een toename van fietsers kan ook gepaard gaan met een toename van fietsparkeeroverlast. Om voor de komende jaren de hiervoor noodzakelijke handhavingscapaciteit in beeld te brengen wordt een meerjarenplan opgesteld, waarbij we toewerken naar passende handhavingscapaciteit op fietsparkeren in 2030, want dan zal ook de fietsparkeercapaciteit in de binnenstad op orde zijn. In de jaren daar naartoe zal de handhaving binnen de bestaande handhavingscapaciteit gefaseerd meebewegen met de fietsparkeerstrategie en kijken we steeds waar handhaving het meest noodzakelijk is.

Wat willen we bereiken

Rotterdam is de afgelopen jaren veiliger geworden, deze trend willen we doorzetten.

Handhavers zijn goed getraind en uitgerust met voldoende bevoegdheden en de juiste middelen, zoals bodycams, zodat zij hun werk veilig, effectief en efficiënt kunnen doen.

Wat gaan we daar voor doen

Rotterdam is de afgelopen jaren veiliger geworden, deze trend willen we doorzetten met de volgende punten:

- Uitvoering geven aan het handhaven van het gemeentelijk beleid; zoals op jeugdoverlast, woonoverlast, illegale bewoning, milieudelicten, straatintimidatie, ondermijning en agressieve honden.
- Optreden tegen vervuiling van de stad. Bijvoorbeeld door te handhaven op het verkeerd aanbieden van huisvuil en bedrijfsafval, handhaven op hondenpoep en het achterlaten van zwerfvuil.
- Toeziën op naleving van de Taxiverordening en drank en horecawet- en regelgeving.
- Bijdragen aan de bereikbaarheid van de stad door te handhaven op hinderlijk en foutparkeren, de inzet van verkeersregelaars en het wegslepen van hinderlijk en/of gevaarlijk geparkeerde voertuigen.
- Cameratoezicht, zowel vast als mobiel, uitbreiden. Handhaving en Cameratoezicht vormen samen de ogen en oren van de stad. De toepassing van cameratoezicht wordt geïntensiveerd ten behoeve van leefbaarheid van de stad. Voor slim beheer van de buitenruimte wordt de uitbreiding van toepassingsmogelijkheden van cameratoezicht onderzocht. De gemeentelijke meldkamer is daarbij het communicatieknooppunt voor de handhavers, politie en andere hulpdiensten.
- Toezichthouders van de fiets- en voetgangersbuis van de Maastunnel zorgen dagelijks dat inwoners en bezoekers van de stad veilig gebruik kunnen maken van deze verbinding tussen de Noord- en Zuidoever.

Handhavers zijn goed getraind en uitgerust met voldoende bevoegdheden en de juiste middelen, zoals bodycams, zodat zij hun werk veilig en efficiënt kunnen doen

- Handhavers steeds meer wijkgericht en informatiegestuurd inzetten en daardoor aanwezig zijn op de plekken en tijdstippen waar dit het meest noodzakelijk is. Om dit optimaal te ondersteunen wordt een nieuw handhavingsadministratie- en informatiesysteem ontwikkeld. Hoewel de coronacrisis van invloed is geweest op de planning, is het fietshandhavingssysteem als onderdeel van het nieuwe systeem live gegaan op 29 maart 2021. De verwachting is dat het systeem voor het einde van 2021 volledig operationeel is.
- Als gemeente Rotterdam, gezamenlijk met de G4 en de VNG, ons sterk maken voor meer bevoegdheden en flexibelere inzet van handhavers (zie alinea 'Toepassing van meer bevoegdheden door handhavers').

Algemeen

- Mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheden en, indien dit nodig is, handhavend optreden. Toezicht en Handhaving is actief en zichtbaar aanwezig in de buitenruimte. Dit wordt gedaan in nauwe samenwerking met partners als politie, bewoners en ondernemers.
- Vanuit gastheerschap contact leggen met bewoners, ondernemers en bezoekers. Handhavers zijn het visitekaartje van de stad, ook bij evenementen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2.683	1.318	1.380	1.370	1.370	1.370
Bijdragen rijk en medeoverheden	198	0	28	21	21	21
Overige opbrengsten derden	2.483	1.318	1.351	1.349	1.349	1.349
Overige baten	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	43.958	45.183	44.711	44.380	44.389	44.416
Apparaatslasten	40.150	42.668	41.778	41.879	41.891	41.891
Inhuur	2.052	2.551	586	586	586	586
Overige apparaatslasten	1.419	1.694	1.734	1.709	1.719	1.719
Personeel	36.679	38.423	39.458	39.584	39.587	39.587
Intern resultaat	-43	-618	-701	-701	-701	-701
Intern resultaat	-43	-618	-701	-701	-701	-701
Programmalasten	3.851	3.134	3.634	3.203	3.199	3.225
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.668	2.704	3.496	2.787	2.787	2.818
Kapitaallasten	397	292	0	278	274	270
Overige programmalasten	786	138	138	138	138	138
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-41.275	-43.866	-43.331	-43.010	-43.019	-43.045
Saldo voor reserveringen	-41.275	-43.866	-43.331	-43.010	-43.019	-43.045
Saldo	-41.275	-43.866	-43.331	-43.010	-43.019	-43.045

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 32.733	- 32.809	- 33.086	- 33.087	- 33.087		
Omissieregeling 2019	- 35.934	- 35.000	- 35.278	- 35.278	- 35.278		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 41.365	- 40.150	- 40.187	- 39.907	- 39.916		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 41.557	- 40.481	- 40.519	- 40.239	- 39.448		
10-maandsrapportage 2019	- 40.356	- 40.481	- 40.519	- 40.239	- 39.448		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 39.907						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 42.015	- 40.519	- 40.239	- 39.448	- 39.448	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 41.826	- 41.739	- 42.111	- 41.407	- 41.407	
10-maandsrapportage 2020		- 42.034	- 41.739	- 42.111	- 41.407	- 41.407	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 41.275					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 43.388	- 43.054	- 42.592	- 42.590	- 42.585
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 42.734	- 43.331	- 43.010	- 43.019	- 43.045
10-maandsrapportage 2021			- 43.866	- 43.331	- 43.010	- 43.019	- 43.045

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Algemene plaatselijke verordening Rotterdam](#)
- [Afvalstoffenverordening Rotterdam 2009](#)
- [Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften \(Wet 'Mulder'\)](#)
- [Visie Stadswachten Vertrouwd op Straat](#)
- [Programma In de bak. Naastplaatsingen 2019-2022](#)
- [Schoon Genoeg! Rotterdams offensief tegen zwerfvuil](#)
- [Horecanota 2017-2021](#)

Omschrijving taakveld

Het taakveld Toezicht en Handhaving draagt bij aan de veiligheid en leefbaarheid in wijken. Vanwege de verdichting van de stad, groeit de druk op de buitenruimte en neemt het belang van het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving toe.

Dit Rotterdamse taakveld is onderdeel van het programma Openbare orde en veiligheid en betreft de gemeentelijke taken op het gebied van:

- Toezicht en handhaving openbare orde, boa's.

- Veilige woon- en leefomgeving.

Het groeiende aantal mensen in de stad zorgt onder andere voor meer (woon)overlast, meer (bedrijfs)afval, vollere parken en meer verkeer en drukte in de stad. Hierdoor zal de druk op Handhaving en Toezicht toenemen.

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Pagina 63

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

Voortgang 2021

Vuurwapengeweld

In de zomer van 2021 heeft een reeks van schietincidenten plaatsgevonden in de stad en met name in Rotterdam-Zuid. Deze reeks zorgt op dit moment nog niet voor een cijfermatige toename ten opzichte van voorgaande jaren, maar dat doet niets af aan de ernst van de incidenten. Naar aanleiding van deze incidenten heeft de driehoek verzocht om diverse maatregelen te intensiveren die een bijdrage leveren aan het herstellen van de openbare orde in de stad. Onder andere door waar mogelijk gebruik te maken van de bevoegdheid om panden te sluiten die betrokken zijn bij schietincidenten en extra cameratoezicht te plaatsen op de locaties die getroffen zijn door schietincidenten. Uiteraard voeren politie en Openbaar Ministerie met extra aandacht diverse opsporingsonderzoeken uit. Een belangrijk element in het tegengaan van wapengeweld is het ondersteunen van de kracht van de wijk om deze vormen van geweld tegen te gaan. Ook hier is de afgelopen periode, samen met partners, geïnvesteerd door met bewoners in gesprek te gaan.

Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit

In het tweede kwartaal van 2021 is door de driehoek een nieuwe problematische jeugdgroep geprioriteerd: in het gebied IJsselmonde Zuid. In totaal zijn er nu 11 overlastgevende groepen geprioriteerd. Er is één overlastgevende groep afgeschaald, in Feijenoord. Verder werkt de gemeente aan een verbreding van deze integrale groepsaankpak. Het convenant 'aankpak problematische groepen en groepsgedrag' wordt onder de loep genomen om onder andere welzijnspartijen te betrekken, zodat de groepsaankpak integraal vanuit het veiligheids- en zorgdomein kan worden uitgevoerd. Ook is in het tweede kwartaal de fenomeenaankpak messengeweld uitgebreid met de start van de campagne 'Geweldig Rotterdam'. Met deze campagne zoekt de gemeente (en partners) de confrontatie en biedt de helpende hand. Deze strategie krijgt vorm middels interactieve activiteiten (gesprekken, confrontatietheater, workshops, werk-excursies) voor de doelgroep en een breed media-offensief met een tegengeluid richting wapenbezit. In deze campagne werkt gemeente niet alleen samen met een team van professionals, maar zijn de jongeren zelf ook nadrukkelijk betrokken bij het vormgeven van deze strategie. Naar aanleiding van diverse ernstige geweldsincidenten in Beverwaard, wordt een actieplan opgesteld om extra inzet te plegen om jeugdcriminaliteit te voorkomen. Ook in andere gebieden is er extra aandacht voor het wapengeweld

en de betrokkenheid van de jeugd hierbij. Samen met de strafketen werkt de gemeente op verzoek van de driehoek aan de inrichting van de *focus deterrence strategy*, om extra inzet te plegen op de groep gewelddadige plegers.

Cyberresilience

In het coalitieakkoord 2019-2022 is afgesproken dat de gemeente Rotterdamse burgers, ondernemers en bedrijven gaat helpen bij het versterken van hun digitale weerbaarheid. Tijdens de coronacrisis is de digitale afhankelijkheid sterk toegenomen. Daar staat tegenover dat waar traditionele criminaliteit de afgelopen periode is afgenomen, online criminaliteit juist toeneemt. Daarom heeft de gemeente de afgelopen periode geïnvesteerd in de digitale weerbaarheid van Rotterdamse burgers, ondernemers en bedrijven, onderstaand is een aantal voorbeelden van activiteiten te vinden. Deze activiteiten hebben vanwege de coronacrisis deels digitaal plaatsgevonden.

- Er is een online talkshow voor MKB'ers (Midden-en Klein Bedrijf) georganiseerd en momenteel loopt de nieuwe [#EchtNep communicatiecampagne](#) gericht op MKB'ers in de recreatieve sector die in samenwerking met de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR) is uitgerold.
- De afgelopen periode is geïnvesteerd in het vergroten van de digitale weerbaarheid van jongeren van 9-12 jaar door deelname aan HackShield, een online scouting waar jongeren spelenderwijs wegwijs worden gemaakt in het digitale domein, en inzet van het Mobiel Media Lab op tien Rotterdamse basisscholen.
- Het afgelopen schooljaar liep op een aantal Rotterdamse scholen een pilot met lessen over digitale geletterdheid en weerbaarheid. Er wordt onderzocht of deze pilot na de zomervakantie verder kan worden uitgerold.
- In samenwerking met de Reclassering zijn werkgroepen ingericht met partners zoals politie, Openbaar Ministerie (OM), Reclassering, Halt, Humanitas, en wetenschappers. Het doel van deze werkgroep is om te komen tot een integrale aanpak en interventies op 'geldezels'.
- Daarnaast investeert de gemeente in de digitale weerbaarheid van de Rotterdamse haven door betrokkenheid bij Stichting FERM, een samenwerkingsverband gericht op het versterken van de digitale weerbaarheid van bedrijven in de haven.

Ondanks de inspanningen gericht op het versterken van de digitale weerbaarheid, is een cybercrisis niet te voorkomen. Daarom is ter voorbereiding op een cybercrisis in 2020 de Handreiking Cybergevolgbestrijding opgesteld. Deze handreiking is in februari 2021 bestuurlijk getoetst en in maart 2021 is de link met het Nationaal Crisisplan Digitaal geoefend.

Ondermijning en bestuurlijke handhaving

Op 15 april 2021 heeft de burgemeester het Jaarverslag aanpak ondermijnende criminaliteit en bestuurlijke handhaving 2020 (21bb5053) aan de gemeenteraad gezonden. Op 28 mei 2021 heeft de Rekenkamer Rotterdam het rapport 'Onder de radar, onderzoek naar aanpak ondermijnende criminaliteit', inclusief het bestuurlijke wederhoor van het college van B&W, naar de gemeenteraad gezonden.

De COVID-19 pandemie heeft gevolgen voor de resultaten van de aanpak van ondermijnende criminaliteit en de genomen bestuurlijke maatregelen. De extra inzet, ten behoeve van de naleving van de noodverordening, heeft bij de betrokken organisaties tot beperkt beschikbare capaciteit geleid. Ook hebben integrale controles tijdens de

lockdowns niet of slechts gedeeltelijk plaatsgevonden. De afgelopen maanden is het aantal controles, met inachtneming van COVID-19 maatregelen, weer in gang gezet op Zuid, in de Spaanse Polder, Delfshaven en het Waalhavengebied.

Er zijn weinig concrete signalen dat er, mede door COVID-19, criminele inmenging in de horeca plaatsvindt. Toch onderzoekt de gemeente hoe ze beter ondermijning aan de voorkant kan signaleren en komt er een veldonderzoek naar ondermijning in de vergunde horeca. In februari 2021 zijn meer dan zeventienduizend horeca-ondernemingen via een flyer ("Pas op voor foute geldschietsters") gewaarschuwd voor criminele 'weldoeners'.

We (gemeente en haar partners) boeken voortgang op de aanpak van grow- en smartshops. In samenwerking met Stadsbeheer en de politie controleert de gemeente steeds meer inrichtingen.

De meldingsbereidheid bij arbeids- en seksgerelateerde uitbuiting is laag, daarom zet de gemeente in op het doelgericht binnenhalen van signalen van criminele uitbuiting. De komende periode wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid voor een vergunningplicht voor uitzendbureaus om arbeidsuitbuiting te voorkomen.

In het kader van de aanpak mensenhandel wordt een fenomeenonderzoek naar de aard en omvang van criminele uitbuiting in samenhang met drugsdelicten in Rotterdam in oktober 2021 afgerond. In vervolg hierop wordt in samenwerking met onder andere het Zorg- en Veiligheidshuis een aanpak criminele uitbuiting opgezet.

Met het Openbaar Ministerie en politie wordt in het kader van een raadsmotie gestart met het verder ontwikkelen van een aanpak op het internet en social media en het ontwikkelen van preventieve maatregelen. Ook wordt in samenwerking met het onderwijs een (gedeeltelijk digitaal) preventieprogramma criminele uitbuiting ontwikkeld. Daarnaast investeert de gemeente in de signalerende functie in de wijken, bijvoorbeeld door kennisbevordering over criminele uitbuiting.

Het is nog niet duidelijk hoe de prostitutiesector zich, in relatie tot COVID-19, verder ontwikkelt en wat de financiële gevolgen voor seks- en prostitutiebedrijven zijn. Vanuit zowel zorg- als veiligheidsperspectief wordt hier zo goed mogelijk op ingespeeld. Momenteel ligt het wetsvoorstel Wet regulering sekswork bij de Tweede Kamer, met als doel een landelijk en uniform prostitutiebeleid in het leven te roepen. Dit zal pas door een volgend kabinet worden opgepakt. Omdat in de prostitutie de communicatie voornamelijk verloopt via het internet en sociale media en een internationaler karakter heeft gekregen, heeft de overheid minder zicht op de prostitutiebranche. Dit levert een groter risico op misstanden zoals mensenhandel op.

Naar aanleiding van een raadsmotie is dit jaar een onderzoek gedaan naar de aard en omvang van ondermijning in de (amateur)sport. Dit onderzoek is nagenoeg afgerond en de raad wordt in het najaar 2021 geïnformeerd over de resultaten.

De gemeente blijft zich inzetten op het (bestuurlijk) afpakken van (crimineel verkregen) vermogen om gemeentelijke vorderingen bij ondermijners te innen. Momenteel wordt meer bewustzijn gevraagd voor dit project binnen de gemeente en van externe samenwerkingspartners. Binnenkort wordt de app Meldpunt Ondermijning in gebruik genomen. Hier kunnen medewerkers van de gemeente hun signalen van (vermoedens) van ondermijnende criminaliteit in kwijt.

De gemeente heeft met de partners (politie (zeehavenpolitie), OM, Douane, RIEC Rotterdam, Havenbedrijf, Deltalinqs, FIOD) een gezamenlijke Uitvoeringsagenda met 22 actiepunten opgesteld en aangeboden aan de

minister van Justitie en Veiligheid. In mei 2021 heeft de minister besloten daarvoor € 5 mln éénmalig beschikbaar te stellen. Om de Rotterdamse haven beter te kunnen beschermen tegen drugssmokkel is de structurele hulp van de minister van Justitie en Veiligheid hard nodig.

De zichtbaarheid, aanwezigheid en bereikbaarheid van de gemeente (overheid) in de Waalhaven zijn toegenomen, onder meer door een stadsmarinierskantoor te openen in de Waalhaven.

De Beleidslijn heling van de Spaanse Polder is uitgebreid naar Bedrijventerrein Noordwest.

De in 2020 voor de Spaanse Polder ontwikkelde toolkit voor veilig verhuren van panden is aangepast naar stads brede brochures (veilig verhuren winkelpanden en veilig verhuren bedrijfspanden op bedrijventerreinen in Rotterdam).

Om notarissen en (verhuur) makelaars/bemiddelaars die betrokken zijn bij verdachte activiteiten te kunnen aanpakken, wordt er beter en meer samengewerkt met toezichthouders en brancheorganisaties. In maart 2021 zijn particuliere verhuurders voorgelicht over goed verhuurderschap en vond in april 2021 de 'woontafel' met (verhuur)makelaars plaats. Dit naast de lopende casuïstiek en strafrechtelijke aanpak.

Vanaf 2021 werkt de gemeente aan een aanpak op digitale ondermijnende criminaliteit. Net als bij andere vormen van criminaliteit zien we dat ondermijnende criminaliteit steeds meer digitaal plaatsvindt. Op dit moment gaat er aandacht uit naar het verbeteren van de kennispositie op dit thema binnen de aanpak van ondermijning.

High Impact Crimes

Op 15 juli 2021 is de meest recente voortgangsrapportage over de aanpak van High Impact Crime aan de gemeenteraad gezonden (21bb10027). De dalende trend in het aantal woninginbraken, overvallen en straatroven zet zich ook in de eerste helft van 2021 door. In het koersdocument 'Een aanpak met impact' zijn de lijnen voor de HIC-aanpak voor de periode 2020-2023 uitgezet. De coronacrisis is direct en indirect van invloed op de gelegenheid, de plegers, de slachtoffers en de aanpak van HIC-delicten. Vanaf het begin hebben de gemeente en de betrokken partners zich hierop moeten aanpassen en ook de komende periode zal dit blijvend aandacht vragen.

Tijdens het jaarlijkse zomeroffensief (in juli en augustus) zet de gemeente samen met de politie en andere partners uitgebreide preventieacties op ter voorkoming van woninginbraken. Door de versoepelingen van de coronamaatregelen zijn de offline preventieacties in de wijken weer gemakkelijker te organiseren. Het herhalen van de inbraakpreventietips is nu extra belangrijk omdat mensen weer meer van huis zijn. Inwoners krijgen online en op straat informatie en praktische tips (handelingsperspectief) om woninginbraken te voorkomen.

Ook andere preventieve maatregelen, zoals het stimuleren van het verbeteren van hang- en sluitwerk bij corporatie- en particulier woningbezit, worden gebruikt om in te spelen op een eventuele toename. Verschillende aanvragen voor de stimuleringsregeling inbraakpreventie zijn door woningcorporaties ingediend en door de gemeente goedgekeurd. Na Hillesluis zijn particulieren woningeigenaren in Bloemhof actief benaderd om hen te wijzen op de stimuleringsregeling waarmee zij hun woningen beter kunnen beschermen tegen inbraken.

Op basis van de resultaten zoals in de voortgangsrapportage gepresenteerd, concludeert de gemeente dat de HIC-aanpak op koers ligt. Naast de preventieaanpak wordt de intensieve aanpak van daders (High Impact Targets, HIT'ers) onverminderd voortgezet, om recidive te voorkomen en de criminele carrière van HIT'ers te

doorbreken. Daarnaast is er vanuit de gemeente en Slachtofferhulp Nederland speciale aandacht voor nazorg aan slachtoffers. Slachtoffers krijgen waar nodig praktische en emotionele ondersteuning aangeboden en advies op maat om herhaling te voorkomen.

Voortgang aanpak shishalounges

Met de 2,5 jaar geleden ingezette gerichte aanpak loopt het aantal shishalounges in de stad terug van 47 in 2018 tot 33 medio augustus 2021. Er blijft extra aandacht op de branche door middel van (integrale) controles en indien nodig wordt er op individueel niveau gehandhaafd. De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport kondigde aan een aantal beleidsmatige scenario's te laten onderzoeken om te bestuderen hoe de blootstelling aan schadelijke stoffen in shishalounges kan worden verminderd. Het college is in afwachting van bespreking van dit onderzoek in de Tweede Kamer.

Radicalisering, extremisme en terrorisme

Preventieve interventies hebben vanwege coronamaatregelen veelal online plaatsgevonden of fysiek in kleine groepjes. Na de zomer starten nieuwe weerbaarheidstrainingen voor zowel ouders als jongeren. Daarnaast wordt een digitale leeroplossing/serious game voor docenten (vo/mbo/hbo) ontwikkeld, die hen ondersteunt in hoe om te gaan met gepolariseerde situaties en extremistische uitingen in de klas. (Online) trainingen en voorlichtingen over radicalisering en extremisme worden volgens planning aan professionals aangeboden. Het Meld en adviespunt radicalisering (Mar) krijgt nog steeds vragen en signalen over (verschillende vormen) van radicalisering. De aanpak van geradicaliseerde personen loopt, met inachtneming van de coronamaatregelen, door. In het kader van het (fysiek) weerbaarder maken van bepaalde objecten en groepen in de stad zullen, als de coronamaatregelen dat toelaten, in het najaar weer veiligheidstrainingen aangeboden worden aan vrijwilligers en bestuursleden van religieuze instellingen. Op het moment dat (grootschalige) evenementen weer mogelijk zijn, wordt de dreiging van extremisme en terrorisme meegenomen in het evenementenvergunningentraject.

Polarisatie en maatschappelijke spanningen

Vanuit de gemeente wordt contact onderhouden met het netwerk van sleutelpersonen. Met hen wordt gesproken over hun beelden van wat er speelt in de stad, hun wijk en bij hun achterbannen rondom de thema's maatschappelijke spanningen en polarisatie. Vanwege de coronamaatregelen is dit vooral telefonisch, en soms fysiek. De trainingen voor sleutelpersonen vinden ofwel in kleine groepjes fysiek plaats, ofwel online. De gemeente heeft voorbereidingen getroffen voor het organiseren van trainingen over polarisatie voor professionals. Deze trainingen gaan na de zomer van start.

Aanpak in de (focus) wijken

In de focuswijken Bloemhof, Hillesluis, Carnisse en het Oude Westen zijn stadsmariniers ingezet met onder andere als doel daar waar nodig focus en scherpste aan te brengen in het prioriteren van benodigde capaciteit op gebied van schoon, heel en veilig en daar waar nodig verbinding te maken met andere domeinen als sociaal en fysiek. Inmiddels is ook een stadsmarinier actief in Delfshaven. Ook voor de kwetsbare wijken (wijken die net geen focuswijk zijn volgens de scores op het wijkprofiel) is extra aandacht en inzet vanuit de gemeente en partners noodzakelijk. Voorbeeld: aanpak in Lombardijen. Het komend wijkprofiel zal aangeven waar deze inzet het meest benodigd is.

Een punt van permanente zorg is de discrepantie tussen de objectieve veiligheid (de feiten) en de subjectieve veiligheid (het gevoel) in de kwetsbare wijken. Hier dient extra inzet op plaats te vinden om dit verschil te verkleinen onder andere door het herstel van vertrouwen in de overheid. Hierbij is ook versterking inzet en samenwerking politie en Toezicht en Handhaving is van belang. Een eerste stap hierbij is geweest het opheffen van de beperkingen die voor handhavers golden op het toepassen van bevoegdheden. Daardoor kunnen wijkhandhavers zich nu beter positioneren in de wijk en kunnen zij sneller en flexibeler inspelen op de problematiek.

Cameratoezicht

Eind 2020 zijn er diverse cameraprojecten op grond van de Gemeentewet 151c door de driehoek goedgekeurd, te weten Carnisse, Nesselandstrand, Essenburgbuurt en Bloemhof. De drie mobiele camerakastjes in Nesseland waren reeds operationeel alvorens het Warm Weer Protocol van kracht werd. Het project Carnisse is in juli 2021 opgeleverd. Op 16 augustus 2021 is gestart met het cameraproject Bloemhof. Aansluitend wordt het project Essenburgbuurt uitgevoerd. Eind mei 2021 is tevens het laatste cameragebied met analoge camera's vervangen voor digitale exemplaren. In het vierde kwartaal van 2021 zal de onderzoeksopzet voor de effectiviteit van cameratoezicht (toezegging) met de raad worden gedeeld.

Sociale veiligheid Openbaar Vervoer

Het is nog steeds onduidelijk wat de impact van Corona is op de sociale veiligheid in het OV. Vooralsnog worden er nog geen onderzoeken gedaan naar reizigerstevredenheid. De RET heeft een start gemaakt met de effectivering van de bezuinigingen vanuit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Zo is de dienstregeling aangepast en wordt er 25% bezuinigd op tramconducteurs. Op de tramlijnen waar de meeste incidenten zijn worden vaste tramconducteurs ingezet. De overige tramconducteurs worden flexibel en risicogestuurd ingezet via mobiele teams. Zoals altijd wordt het incidentenbeeld strak gemonitord, zodat er tijdig kan worden ingegrepen als dat nodig is. Het onlangs ingevoerde OV-verbod wapenbezit heeft inmiddels geleid tot het opleggen van een eerste OV-verbod in dat kader.

Seksuele Straatintimidatie

De herijkte aanpak seksuele straatintimidatie is voor het zomerreces naar de raad gestuurd. Tijdens de zomermaanden is een fototentoonstelling over seksuele straatintimidatie, met foto's van studenten van de Fotovakschool, te zien geweest op diverse locaties in de stad.

Woonoverlast

Er is een lichte stijging te zien in het aantal meldingen van enkelvoudige woonoverlast die bij de gemeente worden gedaan. De Advieslijn Woonoverlast Rotterdam (AWR) wordt ook vaker gebeld. Wanneer de trend zich voortzet zal de AWR in 2021 ongeveer 42% meer meldingen behandelen. Deze stijging bij de gemeente en de AWR is te verklaren door de aanhoudende coronamaatregelen, waardoor meer mensen aan huis gebonden zijn. Het aantal cases voor complexe woonoverlast, waarbij meerdere partijen gezamenlijk werken aan een oplossing, is het tweede kwartaal gedaald. Deze daling heeft zich in 2020 ingezet na een verbeterde samenwerking tussen partners en de inzet van de AWR.

Het handelingskader in de aanpak van complexe woonoverlast is sinds juli 2021 niet meer beperkt door coronamaatregelen. Gesprekken, bijvoorbeeld voor buurtbemiddeling, kunnen nu weer plaatsvinden in de gebiedskantoren. Het vertrouwen van de melder in de ketensamenwerking van de aanpak van woonoverlast is nog steeds stijgende. Dat komt door de inzet op de communicatie met de melder. Een aantal particuliere verhuurders treedt toe tot het samenwerkingsverband voor de aanpak van woonoverlast.

Skaeve Huse is uitgebreid met 4 woonunits. Hierdoor kan momenteel worden voldaan aan de vraag naar deze woonvorm voor ernstige woonoverlastgevers.

Levendige stad

Evenementen zijn in de eerste maanden van 2021 niet mogelijk gebleken en vanaf 30 juni slechts onder voorwaarden mogelijk als gevolg van de geldende coronamaatregelen. Alle B/C-evenementen die in 2021 niet hebben kunnen plaatsvinden, krijgen een terugkeergarantie op de evenementenkalender 2022. Daarnaast heeft het college in de vergadering van 20 april 2021 het B/C-evenementenoverzicht 2021 gewijzigd. De organisatoren die in de eerste helft van 2021 zaten, krijgen hiermee de kans op en plek op het overzicht later in het jaar.

De dienstenoverleggen voor de B/C-evenementen lopen. De keuze om het vergunningverleningsproces op te starten, is voor deze evenementen bij de organisatoren neergelegd. De dienstenoverleggen starten met het door de organisatie gewenste scenario (dit is vaak een scenario dat financieel nog haalbaar is). Of het uiteindelijk past binnen de dan geldende maatregelen zal gaandeweg blijken. Door de fluctuerende landelijke regelgeving is het voor organisatoren lastig plannen maken.

Op 23 maart 2021 heeft het college het Ondersteuningsplan Rotterdamse horeca vastgesteld. In dit plan is een paragraaf over de evenementenkraskaart opgenomen. Het juridische besluit zou later genomen worden om zo goed mogelijk in te spelen op de veranderende landelijke regelgeving. Vanwege de fluctuerende landelijke regelgeving die beperkend is voor de horecaondernemers is na overleg met vertegenwoordiging vanuit de Koninklijke Horeca Nederland door wethouder Onderwijs, cultuur en toerisme en de burgemeester besloten het experiment Horeca- evenementenkraskaart uit te stellen naar 2022. Ondernemers kunnen dan langduriger, namelijk geheel 2022 gebruik maken van de evenementenkraskaart.

Ontwikkelingen 2022-2025

Actieprogramma EU-arbeidsmigranten

Het college heeft op 13 april 2021 het integrale actieprogramma EU- arbeidsmigranten aan de gemeenteraad aangeboden. Het actieprogramma is op 19 mei 2021 in de raadscommissie Werkgelegenheid, Inkomen, Integratie, Schuldenaankpak en Armoedebestrijding besproken.

In Rotterdam weten veel EU-arbeidsmigranten hun weg prima te vinden, zij leveren een belangrijke bijdrage aan de economie. Tegelijkertijd lijkt er bij nieuwe EU-arbeidsmigranten die tijdelijke huisvesting en werk hebben gevonden, sprake te zijn van uitbuiting en intimidatie. De druk op kwetsbare wijken in Rotterdam neemt toe, bijvoorbeeld vanwege overlast door overbewoning.

Het college wil de vraagstukken rondom EU-migranten proactief aanpakken waar zij dat als gemeente eigenstandig kan. Zo wordt fors ingezet op meer zichtbaarheid van de gemeente in wijken waar veel EU-migranten wonen, zoals Carnisse, Tarwewijk en Oud-Mathenesse. Er komen informele ontmoetingsplekken en laagdrempelige spreekuren waar EU-migranten terecht kunnen voor informatie over rechten en plichten en over registratie. Verder wordt er geïnvesteerd in nauwer contact met sleutelfiguren en bestaande netwerken. Daarnaast wordt er samen opgetrokken met het [actieplan Goed Huren en Verhuren](#) om excessen op de woningmarkt tegen te gaan. Om een beter beeld te krijgen van de problematiek rondom arbeidsuitbuiting, stelt de gemeente een verkenner aan om de ketensamenwerking tussen uitzendbureaus en verschillende sectoren waar veel EU-arbeidsmigranten werkzaam zijn, te onderzoeken. Daarmee wil de gemeente inzichtelijk maken hoe deze partijen medeverantwoordelijk kunnen worden om arbeidsuitbuiting tegen te gaan.

Wat willen we bereiken

Betrokken stad

De Rotterdammer en de Rotterdamse ondernemers meer structureel betrekken bij beleid en uitvoering. Van consultatie en inspraak naar meer coproductie en co-creatie.

Weerbare stad

De overheid zorgt voor handhaving van de rechtsorde en de openbare orde. Dit is van belang voor het versterken van de stabiliteit van een goed functionerende samenleving.

Stad in balans

Een veilig leef- en uitgaansklimaat in Rotterdam, waarin bewoners en bezoekers zich vrij kunnen bewegen en kinderen veilig kunnen opgroeien. Tegelijkertijd zet het college in op het voorkomen van inmenging vanuit criminaliteit en op vermindering van overlast.

Wat gaan we daar voor doen

Betrokken stad

Er wordt ook in deze coronatijd zoveel mogelijk gewerkt vanuit de wijk, rekening houdend met de RIVM richtlijnen. De gemeente is binnen dat kader zo veel mogelijk zichtbaar aanwezig en er worden (digitaal) gesprekken gevoerd, wat bewoners waarderen want het contact werd en wordt gemist.

Weerbare stad

- **Ondermijnende criminaliteit**

Ondermijnende criminaliteit zit in de haarvaten van de samenleving en vergt een stevige, langdurige en effectieve aanpak. Deze aanpak wordt ook in 2022 voortgezet in gebieden zoals de Spaanse Polder, Waalhaven, Rotterdam-Zuid waaronder de Beijerlandse laan, Rotterdam-West en de haven. Daarnaast zal ook worden ingezet op thema's zoals drugscriminaliteit, crimineel vermogen, integraal en bestuurlijk afpakken, fraude met vastgoed, kwetsbare branches, ondermijnende zorgfraude, mensenhandel, Outlaw Motor Gangs, digitale criminaliteit, inzet van de "ondermijningstrein" en awareness.

Het is nu nog onduidelijk welke rijksbijdragen (ook aan het RIEC Rotterdam) worden gecontinueerd. De Rijksbijdrage voor het versterkingsplan Integraal Afpakken is per 2022 afgerond, maar het thema zal blijven. Het komende jaar wordt benut voor de doorontwikkeling, voor het verankeren van kennis en het vergroten van kennis bij partners.

Het bevorderen van de meldingsbereidheid mensenhandel onder ongedocumenteerden zal mede op verzoek van de raad in 2022 nadrukkelijk aandacht krijgen.

Omdat digitale ondermijnende criminaliteit een groeiend probleem is, blijft de gemeente hier de komende jaren op inzetten, in samenhang met de inzet op het thema cyberresilience. De aanpak op digitale ondermijnende criminaliteit wordt verder uitgewerkt waarbij specifiek aandacht is voor daders en faciliteerders. Daarnaast wordt geïnvesteerd in (het opzetten van nieuwe) samenwerkingsverbanden. Zo wordt op dit moment een samenwerkingsverband opgezet met onder andere de politie, het Openbaar Ministerie (OM) en de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam met als doel een intensieve integrale aanpak op online fraude.

- **Radicalisering, extremisme en polarisatie**

Met de 'Rotterdamse aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie 2018- 2022' wil de gemeente (potentieel) gewelddadig gedrag, dat ideologisch gedreven is, tegengaan. De gemeente heeft hierbij aandacht voor verschillende vormen van extremisme. Deze aanpak loopt halverwege 2022 af. Op basis van actuele dreigingen en fenomenen, wetenschappelijke inzichten en geleerde lessen uit de praktijk ontwikkelt de gemeente in 2022 een (hernieuwde) aanpak. Voor deze aanpak worden opnieuw 'versterkingsgelden' bij de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) aangevraagd.

- **Terrorismebestrijding, bewaken en beveiligen**

In 2022 zal er vanuit reguliere aandacht, en waar nodig vanwege incidenten, (extra) aandacht zijn voor bepaalde objecten en groepen in de stad. Wanneer dreiging en risico daartoe aanleiding geven zullen (beveiligings) maatregelen getroffen worden. De gemeente zal veiligheidstrainingen organiseren voor bestuursleden en vrijwilligers van religieuze instellingen. Vanuit de motie 'Naar een Koers van de Stad waar moskeeën beter beveiligd zijn!' (DENK, 21bb9671) komt via een subsidieregeling in 2022 budget beschikbaar voor moskeeën om te besteden aan beveiligingsmaatregelen. De gemeente stelt hiertoe een subsidiekader op en zal moskeeën actief hierover informeren. Op het moment dat de coronamaatregelen het weer toestaan dat (grootschalige)

evenementen plaatsvinden wordt de dreiging van extremisme en terrorisme zoals gebruikelijk meegenomen in het evenementenvergunningentraject.

- **High Impact Crime (HIC)**

De HIC-cijfers dalen. Bij ketenpartners en de gemeente(n) bestaan zorgen om de verschuiving naar andere delicten, zoals cybercriminaliteit en excessief geweld. Maar een positieve trend vormt geen aanleiding om de aandacht te laten verslappen. Zeker nu de cijfers ook beïnvloed worden door een nieuwe (onzekere) variabele, te weten de coronacrisis en bijbehorende maatregelen. Het ligt in de lijn der verwachting dat het aantal HIC-delicten weer enigszins zal toenemen (of dat de forse daling zal afzwakken) naarmate mensen meer van huis zijn. Om een zogenoemd zaagtandeffect (afwisseling van pieken en dalen) in HIC-delicten te voorkomen moet de HIC-aanpak een prioriteit blijven. De impact op individuele slachtoffers en de omgeving is en blijft immers fors. Daarbij is het belangrijk om recidive en doorgroei naar andere delicten te voorkomen, en potentiële nieuwe daders af te schikken.

- **Cyber resilience**

De komende periode blijft de gemeente samen met haar partners werken aan het vergroten van de digitale weerbaarheid van Rotterdamse burgers, ondernemers en bedrijven. Een aantal projecten dat vanwege de Coronacrisis niet konden doorgaan, worden weer opgepakt, als de maatregelen dat toelaten. Zo wordt in het najaar 2021 in samenwerking met de bibliotheek een theatervoorstelling over cyberweerbaarheid georganiseerd voor senioren. Het voornemen is om naast de weerbaarheid van burgers, ondernemers en de haven ook meer in te zetten op de digitale weerbaarheid van de stad als geheel en de belangrijke processen in de stad. Om de informatiepositie van de gemeente te verbeteren wordt in 2021 in samenwerking met partners verder gewerkt aan het Cyberbeeld Rotterdam en een methodiek om dit beeld periodiek te kunnen actualiseren. Dit cyberbeeld zal meer inzicht bieden in dreigingen en kansen vanuit het cyberdomein voor Rotterdam waarbij wordt gekeken naar tien stedelijke functies. Daarbij is specifiek aandacht voor wat de gemeente kan doen om dit te verbeteren door actiepunten te formuleren. Deze actiepunten zullen medebepalend zijn voor de aanpak van de komende jaren. Politie, het OM en de gemeente gaan vanaf september 2021 meer aandacht besteden aan slachtoffers van cybercrime en digitale criminaliteit door naast de opsporing ook te kijken naar interventies gericht op het slachtoffer. Dit heeft onder andere als doel om herhaald slachtofferschap te voorkomen. Ook wordt een aanpak op daderschap van digitale criminaliteit verder uitgewerkt. Hierbij wordt waar nodig aansluiting gezocht met de aanpak op ondermijnende criminaliteit. Ten slotte wordt de komende periode geïnvesteerd in onderzoek om de aanpak van de gemeente gericht te kunnen inzetten en verder te professionaliseren.

Stad in balans

- **Leefbare wijken**

Voor de komende jaren wordt voor de aanpak van de kwetsbare/focuswijken aangesloten bij de stedelijke programma's (oa armoede, naast plaatsingen etc.). Wijkgerichte onderdelen worden geborgd in de Wijk Actie

Plannen. Extra investering vindt plaats door het nieuwe Programma EU-arbeidsmigranten, het project Goed Huren en Verhuren en grenzen stellend jeugdwerk. De stijging van overlast (drugs- en jeugdoverlast), integrale aanpak achter de voordeur, grip op vastgoed, wijkprogrammering Jeugd, overlast volwassen mannen in de buitenruimte, overlastgevend gedrag in het verkeer, aanpak ondermijnende activiteiten, extra handhaving op overlast door lachgas en alcohol, inzet en uitbreiding buurtpreventieteams, cameratoezicht en mosquito's blijven om continue aandacht vragen.

- **Cameratoezicht**

In het laatste kwartaal van 2021 zal de procedure worden opgestart voor de totstandkoming van de Evaluatie Cameratoezicht 2022. In deze evaluatie zal op grond van een analyse en adviezen van de politie, gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités geadviseerd worden om cameraverplaatsingen binnen de bestaande cameragebieden uit te voeren.

- **Seksuele straatintimidatie**

Kort voor het zomerreces 2021 is de herijkte aanpak seksuele straatintimidatie naar de raad (21bb9861) gestuurd. De grootste aanpassing betreft een aparte pijler 'preventie', van waaruit voorlichtingen en andere preventieve activiteiten zullen worden opgezet. We (gemeente en partners) dragen een sociale norm uit en spreken alle Rotterdammers aan op hun rol in het uitdragen van deze norm. Daarnaast betrekken we nadrukkelijk mannen en jongens bij de aanpak, zetten we in op een forse toename van het aantal meldingen in de StopApp en komen we in contact met slachtoffers om gericht te kunnen inspelen op hun behoeftes.

Zoals aangekondigd wordt deze aanpak vanaf 2022 jaarlijks vertaald naar jaarplannen waarin concrete activiteiten worden benoemd. In de tweede helft van 2021 wordt gewerkt aan het jaarplan voor 2022. Daarnaast zijn ook dit jaar al concrete activiteiten opgezet en uitgevoerd, waarvan de fototentoonstelling die in de zomer 2021 op verschillende locaties in Rotterdam te zien was een eerste voorbeeld was.

De consultatiebrief over het wetsvoorstel seksuele misdrijven is in juni 2021 aan de minister verzonden. In het vervolg van dit wetstraject is regelmatig ambtelijk contact tussen Rotterdam, als penvoerder van de consultatie, en ambtenaren bij het ministerie. Waar mogelijk wordt ook richting Tweede Kamer gelobbyd voor een spoedige inwerkingtreding van het betreffende wetsartikel over seksuele straatintimidatie.

- **Kwetsbare doelgroepen**

Sommige inwoners hebben complexe problemen die zowel het domein van zorg als het domein van veiligheid raken. Oplossingen voor deze problemen zijn te bereiken door een persoonsgerichte aanpak vanuit beide domeinen. Daarom vullen keten- en netwerkpartners elkaar aan en trekken zij samen op. De partners richten zich onder meer op mensen met verward gedrag en op mensen met een licht verstandelijke beperking, maar ook op de dak- en thuislozen. Deze mensen zijn oververtegenwoordigd in de strafketen, of zorgen voor veel overlast in de buitenruimte. De opgave is om voor deze groepen passende instrumenten en maatregelen in te zetten om faalervaringen, uitval en herhaling te voorkomen.

- **Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit**

Het college heeft extra middelen vrijgemaakt om grenzen stellend jongerenwerk in de stad breder te introduceren. Deze inzet wordt de komende jaren gecontinueerd. In het najaar 2021 informeert het college de raad over de eerste ervaringen met het grenzen stellend jongerenwerk, onder andere op Rotterdamse scholen. Het wapengeweld, met name onder jongeren, binnen de context van een risicovolle straat- en onlinecultuur krijgt de komende jaren ook extra aandacht. De politie, gemeente en andere partners blijven inzetten op een stevig palet aan repressieve middelen zoals de last onder dwangsom messenbezit en persoonsgericht fouilleren van jongeren die zijn aangetroffen met een mes. De campagne Geweldig Rotterdam loopt in ieder geval tot en met 2022 en waar nodig langer. Voor de middellange termijn werken we (de gemeente en partners) aan het versterken van de inzet om online risicovol gedrag beter te kunnen monitoren en te begrenzen door bijvoorbeeld bestuurlijke maatregelen. Ook bekijken we welke mogelijkheden er zijn om ouders en/of verzorgers van jongeren die grensoverschrijdend gedrag vertonen dwingender aan te spreken op hun verantwoordelijkheid.

- **Levendige en gastvrije stad**

Horecagebiedsplannen geven gebiedsgericht invulling aan de ontwikkeling van horeca en zijn daarmee een belangrijk instrument in het creëren en behouden van de balans tussen levendigheid en leefbaarheid. In het eerste kwartaal van 2022 worden de horecagebiedsplannen 2022-2024 vastgesteld. Op dit moment loopt de voorbereiding en zijn in de meeste gebieden de participatietrajecten afgerond.

Het onderzoek 'Een uurtje langer?' een onderzoek naar sluitingstijden in de Rotterdamse horeca' is aan de gemeenteraad aangeboden. Het college is aan de slag met de toepassingsmogelijkheden van het onderzoek en neemt hierbij het initiatiefvoorstel 'Kracht van de nacht' mee. Het is echter nog onduidelijk hoe het (nacht) horecalandschap er na de coronacrisis uit komt te zien. Als onderdeel van de horecavisie wordt invulling gegeven aan de visies op nachtcultuur. Hiermee wordt de toekomst van het nachtaanbod integraal vormgegeven met partners binnen en buiten de gemeente.

- **Veiligheid in het Openbaar Vervoer**

De inzet van OV-surveillanten in de metro zal ook in 2022 plaatsvinden. OV-surveillanten zijn specifiek opgeleid voor de functie van toezichthouder. Zij dragen bij aan een positief sociaal veiligheidsgevoel van de reizigers in de metrovoertuigen. Het verlenen van service, het geven van actuele reisinformatie en het toezicht houden op de naleving van de RET-huisregels, behoort tot de kerntaken van de OV-surveillant. Ook de inzet van het instrument OV-reis -en verblijfsverbod zal worden gecontinueerd.

- **Woonoverlast**

In 2022 en volgende jaren wordt ingezet op:

- het vergroten van het vertrouwen van de melder in de ketensamenwerking van de aanpak van woonoverlast;
- het toetreden van meer particuliere verhuurders tot het samenwerkingsverband voor de aanpak van complexe woonoverlast;
- het instrument bestuurlijke gedragsaanwijzingen op grond van de wet aanpak woonoverlast nog meer benutten;

- de communicatie met melders over de aanpak van complexe woonoverlast te verbeteren;
- meer bekendheid geven aan de aanpak woonoverlast en het meldpunt woonoverlast;
- deskundigheidsbevordering van onze partners en medewerkers.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 13a: Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108	Streefwaarde			>108		>108	
	Realisatie			110			
Collegetarget 13b: De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.	Streefwaarde			>88		>88	
	Realisatie			92			
Collegetarget 13c: De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien							
Tarwewijk	Streefwaarde			76		78	
	Realisatie			85			
Hillesluis	Streefwaarde			80		82	
	Realisatie			95			
Bloemhof	Streefwaarde			87		89	
	Realisatie			83			
Carnisse	Streefwaarde			89		91	
	Realisatie			81			
Oude Westen	Streefwaarde			90		92	
	Realisatie			87			

Toelichting indicatoren

[Collegebrief over de vierde meting wijkprofiel](#)

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	3.318	4.077	2.685	2.685	2.685	2.716
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.787	2.927	928	928	928	959
Overige opbrengsten derden	1.528	1.150	1.757	1.757	1.757	1.757
Overige baten	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	35.775	39.639	42.033	41.899	35.106	34.761
Apparaatslasten	19.081	18.298	18.526	18.410	15.746	15.746
Inhuur	681	817	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	149	75	85	85	85	85
Personeel	18.252	17.407	18.441	18.325	15.661	15.661
Intern resultaat	528	440	566	423	423	423
Intern resultaat	528	440	566	423	423	423
Programmalasten	16.166	20.900	22.941	23.065	18.937	18.591
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.462	10.402	15.547	11.994	7.875	7.876
Kapitaallasten	358	359	672	662	653	307
Overige programmalasten	10	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	7.336	10.139	6.722	10.408	10.408	10.408
Saldo voor vpb en reserveringen	-32.458	-35.562	-39.348	-39.214	-32.421	-32.045
Saldo voor reserveringen	-32.458	-35.562	-39.348	-39.214	-32.421	-32.045
Reserves	70	25	0	0	0	0
Onttrekking reserves	70	25	0	0	0	0
Saldo	-32.388	-35.537	-39.348	-39.214	-32.421	-32.045

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 35.624	- 36.068	- 36.483	- 36.784	- 36.784		
Omissieregeling 2019	- 35.147	- 36.407	- 36.756	- 37.058	- 37.058		

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 33.673	- 34.301	- 35.148	- 35.375	- 35.375	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 31.978	- 34.195	- 35.043	- 35.271	- 28.241	
10-maandsrapportage 2019	- 32.519	- 34.195	- 35.043	- 35.271	- 28.241	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 33.225					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 34.166	- 35.043	- 35.271	- 28.241	- 28.241
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 34.759	- 37.056	- 37.288	- 37.222	- 33.894
10-maandsrapportage 2020		- 33.919	- 37.056	- 37.288	- 37.222	- 33.894
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 32.388				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 33.911	- 37.291	- 37.243	- 30.614 - 30.237
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 33.687	- 39.348	- 39.214	- 32.421 - 32.045
10-maandsrapportage 2021			- 35.537	- 39.348	- 39.214	- 32.421 - 32.045

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actieplan Samen tegen woonoverlast 2019-2023](#)
- [Coffeeshopbeleid](#)
- [Wijziging coffeeshopbeleid](#)
- [Beleidsregel 'Wet aanpak woonoverlast in Rotterdam'](#)
- [Vuurwerkverkoopbeleid](#)
- [Bibob beleid](#)
- [Veiligheidsprogramma 2018-2023](#)
- [De Rotterdamse aanpak High Impact Crime 2020-2023](#)
- [Aanpak radicalisering 2018-2022](#)
- [Ondersteuningsplan Horeca](#)
- [Horecanota](#)
- [Jaarverslag woonoverlast 2020](#)
- [Jaarverslag aanpak ondermijnende criminaliteit en bestuurlijke handhaving 2020](#)
- [Voortgang HighImpact Crime 15 juli 2021](#)
- [Jaarrapportage 2020 Aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie](#)

Omschrijving taakveld

Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking waar het nodig is.

De samenleving verandert snel en wordt complexer. Rotterdam is een grote, internationale stad en gebeurtenissen in de wereld hebben in toenemende mate hier hun impact. Dreiging van terrorisme, gevoelde tegenstellingen tussen groepen, verstoringen in de openbare ruimte, incidenten met verwarde personen, ondermijnende criminaliteit, migratiestromen en vuurwapengeweld vormen nieuwe uitdagingen en hebben effect op de veiligheid in de stad en op het gevoel van veiligheid van Rotterdammers. Ontwikkelingen kunnen elkaar bovendien versterken. In combinatie met verregaande digitalisering brengt dit nieuwe risico's met zich mee.

Overhead

Pagina 64

Overhead

De gemeentelijke primaire processen (opgenomen in de andere taakvelden) worden centraal ondersteund. Dit gebeurt door bestuurlijke besluitvorming, financiën, inkoop, verzekeringen, juridische diensten, communicatie, HR, ICT, facilitair, onderzoek, concernhuisvesting, auditing, control en alle leidinggevenden en de daarbij horende ondersteuning. Het doel is een kwalitatief hoogwaardige en zo efficiënt mogelijke organisatie, die samenwerkt met de uitvoering met als doel het verbeteren van de dienstverlening aan de Rotterdammer. Zo draagt het programma bij aan de collegedoelstellingen.

TAAKVELD 1

Overhead - Activering overhead

Dit taakveld geeft aan wat de dekking op overhead is ten aanzien van geactiveerde uren.

TAAKVELD 2

Overhead - Audits en control

Dit taakveld heeft betrekking op de ondersteuning van het bestuur en management ten aanzien van audits en control.

TAAKVELD 3

Overhead - Clusterondersteuning

Onder dit taakveld is het management en de directe ondersteuning van de beleidsmatige programma's opgenomen.

TAAKVELD 4

Overhead - Concernondersteuning

Dit taakveld gaat om de ondersteuning van de organisatie op het gebied van bestuursondersteuning, financiën, inkoop, HRO, communicatie, juristen, ICT, onderzoek, business intelligence en concernhuisvesting.

TAAKVELD 5

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Dit taakveld heeft betrekking op het begeleiden van medewerkers naar ander werk binnen of buiten de gemeente.

TAAKVELD 6

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Onder het taakveld verzekeringen zijn de baten en lasten van het afdekken van risico's opgenomen.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Overhead	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	11.147	11.331	7.249	7.167	7.126	7.126
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.231	1.161	901	901	901	901
Belastingen	7	0	0	0	0	0
Dividenden	978	2.972	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	7.797	6.181	6.348	6.265	6.225	6.225
Overige baten	1.135	1.017	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	444.068	466.894	495.746	478.715	470.718	469.456
Apparaatslasten	346.990	377.637	370.309	366.693	366.513	366.447
Inhuur	31.393	30.718	20.726	20.821	20.821	20.821
Overige apparaatslasten	8.546	11.265	9.335	9.437	9.418	9.421

Personeel	307.051	335.654	340.248	336.434	336.274	336.205
Intern resultaat	-13.374	-32.274	-18.782	-20.226	-21.342	-21.385
Intern resultaat	-13.374	-32.274	-18.782	-20.226	-21.342	-21.385
Programmalasten	110.452	121.532	144.219	132.248	125.548	124.394
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	82.445	95.623	112.862	94.316	89.953	92.415
Kapitaallasten	23.193	21.127	26.458	35.204	32.864	29.247
Overige programmalasten	2.789	2.716	598	596	596	596
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	2.025	2.065	4.301	2.133	2.135	2.136
Saldo voor vpb en reserveringen	-432.921	-455.563	-488.497	-471.548	-463.592	-462.330
Saldo voor reserveringen	-432.921	-455.563	-488.497	-471.548	-463.592	-462.330
Reserves	-1.720	-4.478	-212	0	0	0
Onttrekking reserves	3.429	2.026	8	0	0	0
Toevoeging reserves	5.480	7.504	220	0	0	0
Vrijval reserves	332	1.000	0	0	0	0
Saldo	-434.640	-460.041	-488.709	-471.548	-463.592	-462.330

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 452.912	- 446.191	- 445.351	- 445.955	- 445.955		
Omissieregeling 2019	- 427.632	- 428.920	- 427.755	- 427.336	- 427.336		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 434.297	- 452.860	- 449.603	- 456.180	- 454.769		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 417.463	- 437.825	- 435.725	- 442.637	- 434.811		
10-maandsrapportage 2019	- 419.600	- 437.825	- 435.725	- 442.637	- 434.811		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 418.060						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 442.229	- 435.725	- 442.637	- 434.811	- 434.811	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 442.475	- 455.780	- 453.943	- 445.081	- 441.861	
10-maandsrapportage 2020		- 441.577	- 455.780	- 453.943	- 445.081	- 441.861	

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	- 459.911	- 470.336	- 452.777	- 449.099	- 448.148
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	- 459.966	- 488.709	- 471.548	- 463.592	- 462.330
10-maandsrapportage 2021	- 460.041	- 488.709	- 471.548	- 463.592	- 462.330

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead

Begroting 2021

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-459.966
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021	-75

Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-75
Begroting na wijzigingen		-460.041

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In programma Overhead zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Clusterondersteuning (- € 65). Deze wijzigingen zijn BBV-technisch van aard. Apparaatslasten binnen de clusters worden - op basis van de aard ervan - toegerekend aan het programma Overhead of aan het primair proces. Deze bijstellingen bestaan uit diverse mutaties binnen de clusters met een effect op de (cluster)overhead.
- Doorbelasting overhead van projecten (- € 10). Ook deze wijzigingen zijn BBV-technisch van aard: bij investeringsprojecten en grondexploitaties wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door kosten voor overhead te activeren ontstaat dekking in de exploitatie en dalen de totale kosten van het programma Overhead.
- Overige technische wijzigingen. Onder meer als gevolg van de inzet van personeel voor de corona-organisatie is een bedrag van € 1,2 mln van personele lasten verschoven naar inhuur en overige apparaatslasten. Deze wijziging is per saldo neutraal.

Risico's en aandachtspunten

Huurdersonderhoud

In de afgelopen periode is gebleken dat de prognose voor gepland huurdersonderhoud voor concernhuisvesting lager uitkomt. Dit wordt deels veroorzaakt doordat COVID-19 versoepelingen pas later zijn ingegaan, leveranciers door krapte van de markt niet tijdig meer in 2021 kunnen leveren en deels door prioritering om kantoorlocaties weer open te stellen vanaf 18 oktober.

Actualisatie kapitaallasten

Bij overdracht van 2 activa van Vastgoed naar CHV is geconstateerd dat de gehanteerde afschrijvingsduur niet correct was, de resterende afschrijvingstermijn is aangepast en verkort naar de resterende gebruiksduur door CHV, waardoor de jaarlijkse kapitaallasten stijgen. Deze lasten zijn al aangepast en verwerkt bij 2e herziening /Begroting 2022.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2021	2021
	(€)	(%)
Overhead	-75	0%
Overhead - Activering Overhead	-10	0%
Overhead - Audit & Control	0	0%
Overhead - Clusterondersteuning	-65	0%
Overhead - Concernondersteuning	0	0%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	0%
Overige baten en lasten - Verzekering	0	0%

Omschrijving programma

In de [paragraaf bedrijfsvoering](#) beschrijven wij de inhoudelijke doelstellingen, programma's en projecten.

Met ingang van de Begroting 2020 is er naast de bestaande taakvelden Concernondersteuning, Clusterondersteuning, Audit & Control, Van Werk Naar Werk en Verzekeringen een nieuw taakveld Activering Overhead opgenomen.

Bij investeringsprojecten wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door kosten voor overhead te activeren ontstaat dekking in de exploitatie en dalen de totale kosten van het programma Overhead. Dit heeft een positief effect op de verplichte BBV indicator Overhead / Totale lasten.

Overhead - Activering overhead

Pagina 65

Overhead - Activering overhead

Investeringsprojecten worden geactiveerd inclusief de overhead kosten. Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door het activeren van de overheadkosten ontstaat dekking in de exploitatie. Deze dekking wordt onder dit taakveld gepresenteerd.

Ontwikkelingen en voortgang

Dit betreft een taakveld ten behoeve van een zuivere presentatie van de lasten voor overhead. Er is geen relevante voortgang of ontwikkeling te melden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Activering Overhead	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Lasten exclusief reserves	-22.093	-31.509	-25.101	-25.561	-26.580	-26.580
Intern resultaat	-22.093	-31.509	-25.101	-25.561	-26.580	-26.580
Intern resultaat	-22.093	-31.509	-25.101	-25.561	-26.580	-26.580
Saldo voor vpb en reserveringen	22.093	31.509	25.101	25.561	26.580	26.580
Saldo voor reserveringen	22.093	31.509	25.101	25.561	26.580	26.580
Saldo	22.093	31.509	25.101	25.561	26.580	26.580

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	0	0	0	0	0		
Omissieregeling 2019	0	0	0	0	0		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	0	0	0	0	0		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	17.877	19.281	19.224	19.207	19.504		
10-maandsrapportage 2019	18.036	19.281	19.224	19.207	19.504		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	19.081						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		23.001	19.224	19.207	19.504	19.504	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		23.473	25.154	25.166	25.168	26.164	

10-maandsrapportage 2020	23.877	25.154	25.166	25.168	26.164
Jaarstukken 2020 (realisatie)	22.093				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		24.405	23.439	23.684	24.680
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		31.519	25.101	25.561	26.580
10-maandsrapportage 2021		31.509	25.101	25.561	26.580

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

Overhead - Audits en control

Pagina 66

Overhead - Audits en control

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen. Middelen en Control ondersteunt het bestuur en management van de gemeente Rotterdam bij een verantwoorde inzet van middelen door middel van adviezen vanuit een bedrijfseconomisch perspectief. Hierdoor kan de organisatie sturen, beheersen en beslissen, zodat de organisatie doelen kan realiseren met beschikbare middelen.

Voortgang 2021

Bestuursopdracht 'Borging investeringsruimte vervanging, renovatie of restauratie huidige bezittingen'

Als onderdeel van de ambitie om de investeringsruimte van de gemeente beter te borgen, is bij Voorjaarsnota 2021 besloten om in de Beleidsnota Investerings Rotterdam enkele aanvullende beleidsuitgangspunten en – regels op te nemen, ter borging van de investeringsruimte voor vervangingsinvesteringen, renovatie en restauraties. De aanscherping van dit beleid is van grote betekenis voor de instandhouding van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte (bruggen, wegen, parken, openbare verlichting, etc.), het gemeentelijke vastgoed en de inrichting van de gemeentelijke kantoren. Waar tot voor kort nog vaak ad hoc moest worden gezocht naar dekkingsmiddelen om vervanging, renovatie of restauratie mogelijk te maken, is op grond van dit beleid besloten om de kosten van vervanging, renovatie en restauratie structureel en reëel in de begroting en meerjarenraming tot uitdrukking te brengen. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige begroting en houden we de kwaliteit van onze voorzieningen op orde (basis op orde).

Doorontwikkeling stuurinformatie en P&C

De doorontwikkeling van de stuurinformatie omvat meerdere projecten die bijdragen aan een betere sturing van gemeentelijke activiteiten en daarmee tot een meer doeltreffende en doelmatige gemeente Rotterdam.

Voor een goede sturing van de organisatie is het van belang dat periodiek op alle niveaus van de organisatie sturingsgesprekken plaatsvinden, op basis van betrouwbare stuurinformatie die geënt is op de doelstellingen die door het gemeentebestuur zijn bepaald en vastgelegd in de programma's die in de p&c-documenten worden onderscheiden.

Onderdeel van het project is ook het Verbeteren van de P&C producten. De raad heeft aangegeven de P&C documenten beleidsmatiger en overzichtelijker te willen. In 2020 en 2021 is begonnen met het stap voor stap verbeteren met bijvoorbeeld de Voortgang en de paragraaf Sustainable Development Goals. Voor de nieuwe collegeperiode wordt een nieuwe opzet van de P&C documenten voorbereid. De eerste opzet is besproken in de COR vergadering op 29 juni.

Auditprogramma

Concern Auditing voert, in opdracht van het college en/of de concerndirectie, audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en beleid.

Jaarlijks wordt een auditprogramma opgesteld. Het auditprogramma 2022 wordt eind 2021 voorbereid.

Een aantal audits uit het auditprogramma 2021 zal waarschijnlijk doorlopen in 2022. Dit zijn:

- Grote projecten
- Digitale veiligheid
- Periodieke reflectie van organisaties

Ook in 2022 worden weer audits uitgevoerd, die jaarlijks terugkeren, op de terreinen:

- Integriteit
- Informatieveiligheid.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het coronavirus heeft de komende jaren flinke impact op de gemeente Rotterdam. Een crisis brengt echter ook kansen voor de stad. Dat vraagt om leiderschap en keuzes maken. Vanuit control zal het bestuur worden ondersteund bij het sturen op risico's en kansen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Audit & Control	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	380	412	308	308	308	308
Bijdragen rijk en medeoverheden	350	401	308	308	308	308

Overige opbrengsten derden	30	11	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	18.117	18.712	19.308	19.253	19.253	19.253
Apparaatslasten	17.128	18.123	18.506	18.451	18.451	18.451
Inhuur	1.122	800	288	288	288	288
Overige apparaatslasten	310	556	563	608	608	608
Personeel	15.696	16.768	17.655	17.555	17.555	17.555
Intern resultaat	726	371	0	0	0	0
Intern resultaat	726	371	0	0	0	0
Programmalasten	263	218	802	802	802	802
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	262	218	802	802	802	802
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	1	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-17.737	-18.301	-18.999	-18.944	-18.944	-18.944
Saldo voor reserveringen	-17.737	-18.301	-18.999	-18.944	-18.944	-18.944
Saldo	-17.737	-18.301	-18.999	-18.944	-18.944	-18.944

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 17.220	- 17.196	- 17.021	- 17.021	- 17.021		
Omissieregeling 2019	- 17.430	- 17.407	- 17.232	- 17.232	- 17.232		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 18.270	- 18.108	- 18.088	- 18.088	- 18.088		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 17.770	- 18.108	- 18.088	- 18.088	- 18.088		
10-maandsrapportage 2019	- 17.770	- 18.108	- 18.088	- 18.088	- 18.088		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 16.443						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 18.503	- 18.088	- 18.088	- 18.088	- 18.088	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 18.459	- 18.514	- 18.514	- 18.514	- 18.514	
10-maandsrapportage 2020		- 18.459	- 18.514	- 18.514	- 18.514	- 18.514	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 17.737					

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	- 18.361	- 18.368	- 18.368	- 18.368	- 18.368
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	- 18.301	- 18.999	- 18.944	- 18.944	- 18.944
10-maandsrapportage 2021	- 18.301	- 18.999	- 18.944	- 18.944	- 18.944

Omschrijving taakveld

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen. Middelen en Control ondersteunt het bestuur en management van de gemeente Rotterdam bij een verantwoorde inzet van middelen door middel van adviezen vanuit een bedrijfseconomisch perspectief. Hierdoor kan de organisatie sturen, beheersen en beslissen, zodat de organisatie doelen kan realiseren met beschikbare middelen.

Overhead - Clusterondersteuning

Pagina 67

Overhead - Clusterondersteuning

De clusterondersteuning omvat alle leidinggevend en hun directe ondersteuning bij de clusters. Op grond van BBV regels presenteren we deze kosten onder het programma Overhead. Hierdoor ontstaat een totaaloverzicht van overhead.

Ontwikkelingen en voortgang

Voor taakveld Clusterondersteuning zijn geen relevante ontwikkelingen of voortgang te melden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Clusterondersteuning	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	88.592	95.878	96.331	95.114	95.073	95.076
Apparaatslasten	88.592	95.878	96.331	95.114	95.073	95.076
Inhuur	1.004	384	35	35	35	35

Overige apparaatslasten	2.557	3.237	3.073	3.239	3.240	3.243
Personeel	85.030	92.257	93.223	91.840	91.798	91.798
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-88.592	-95.878	-96.331	-95.114	-95.073	-95.076
Saldo voor reserveringen	-88.592	-95.878	-96.331	-95.114	-95.073	-95.076
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-88.592	-95.878	-96.331	-95.114	-95.073	-95.076

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 109.247	- 106.150	- 105.946	- 106.310	- 106.310		
Omissieregeling 2019	- 83.947	- 83.754	- 83.826	- 83.822	- 83.822		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 82.430	- 83.826	- 83.505	- 83.236	- 83.430		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 83.579	- 85.231	- 85.058	- 84.809	- 85.148		
10-maandsrapportage 2019	- 84.239	- 85.231	- 85.058	- 84.809	- 85.148		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 85.979						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 86.822	- 85.058	- 84.809	- 85.148	- 85.148	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 87.284	- 89.206	- 89.015	- 88.847	- 88.815	
10-maandsrapportage 2020		- 88.891	- 89.206	- 89.015	- 88.847	- 88.815	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 88.592					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 93.073	- 92.657	- 92.581	- 92.535	- 92.538
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 95.813	- 96.331	- 95.114	- 95.073	- 95.076
10-maandsrapportage 2021			- 95.878	- 96.331	- 95.114	- 95.073	- 95.076

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Overhead - Concernondersteuning

Het bestuur en de primaire processen worden ondersteund met kwalitatief hoogwaardige, efficiënte en duurzame interne dienstverlening op het gebied van bestuursondersteuning, financiën, inkoop, HRO, communicatie, juristen, ICT, onderzoek en business intelligence en concernhuisvesting. Gezamenlijk zetten zij zich in voor het verbeteren van de dienstverlening aan de Rotterdammer.

Ontwikkelingen en voortgang

Voor een toelichting op de ontwikkelingen en voortgang wordt verwezen naar de [Paragraaf Bedrijfsvoering](#).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Concernondersteuning	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	6.065	5.995	2.824	2.741	2.700	2.700
Bijdragen rijk en medeoverheden	851	760	593	593	593	593
Belastingen	7	0	0	0	0	0
Dividenden	978	2.972	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	4.229	2.262	2.231	2.148	2.107	2.107
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	350.622	372.559	394.591	378.041	370.543	369.278
Apparaatslasten	237.805	258.484	250.454	247.370	246.686	246.616
Inhuur	29.172	29.516	20.402	20.497	20.497	20.497
Overige apparaatslasten	5.538	7.408	5.685	5.575	5.555	5.555
Personeel	203.095	221.560	224.367	221.297	220.633	220.563
Intern resultaat	11.128	3.792	11.381	10.419	10.413	10.370
Intern resultaat	11.128	3.792	11.381	10.419	10.413	10.370

Programmalasten	101.689	110.283	132.756	120.252	113.444	112.291
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	75.983	86.685	101.399	82.320	77.850	80.312
Kapitaallasten	23.193	21.127	26.458	35.204	32.864	29.247
Overige programmalasten	489	405	598	596	596	596
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.024	2.065	4.301	2.133	2.135	2.136
Saldo voor vpb en reserveringen	-344.557	-366.565	-391.767	-375.300	-367.844	-366.578
Saldo voor reserveringen	-344.557	-366.565	-391.767	-375.300	-367.844	-366.578
Reserves	-2.872	-4.785	-220	0	0	0
Onttrekking reserves	2.277	1.719	0	0	0	0
Toevoeging reserves	5.480	7.504	220	0	0	0
Vrijval reserves	332	1.000	0	0	0	0
Saldo	-347.428	-371.350	-391.987	-375.300	-367.844	-366.578

X

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 317.032	- 315.263	- 315.429	- 315.669	- 315.669		
Omissieregeling 2019	- 317.275	- 320.654	- 320.219	- 319.804	- 319.804		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 332.892	- 344.174	- 341.978	- 348.823	- 346.719		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 333.222	- 347.063	- 345.922	- 353.075	- 344.708		
10-maandsrapportage 2019	- 335.859	- 347.063	- 345.922	- 353.075	- 344.708		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 336.214						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 355.136	- 345.922	- 353.075	- 344.708	- 344.708	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 355.488	- 367.183	- 365.178	- 355.257	- 352.515	
10-maandsrapportage 2020		- 353.386	- 367.183	- 365.178	- 355.257	- 352.515	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 347.428					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 366.860	- 376.358	- 357.890	- 354.705	- 353.751
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 371.350	- 391.987	- 375.300	- 367.844	- 366.578
10-maandsrapportage 2021			- 371.350	- 391.987	- 375.300	- 367.844	- 366.578

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskader

- [Visie open data](#)

Beleidsmonitor

- [Vensters voor Bedrijfsvoering](#)
- Monitor ICT projecten (bijlage bij de 2^e herziening)

Wet- en regelgeving

- [Gebruiksvergunning](#)
- [ARBO wet](#)
- [BHV](#)
- [Milieuvergunning](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Omschrijving taakveld

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Bedrijfsvoering](#).

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL Pagina 69

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Het programma Van Werk Naar Werk (VWNW) heeft als doel de juiste mensen op de juiste plek te hebben binnen de gemeente, om huidige en toekomstige organisatiedoelstellingen te bereiken.

Ontwikkelingen en voortgang

De huidige situatie maakt flexibiliteit van medewerkers meer dan ooit noodzakelijk. Er wordt dan ook door middel van vrijwillige mobiliteit verder geïntensiveerd op de optimale inzet van medewerkers en het investeren in continue loopbaanontwikkeling.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	30	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	30	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	3.614	4.565	4.737	5.987	6.548	6.548
Apparaatslasten	2.850	4.458	4.311	5.051	5.597	5.597
Inhuur	95	18	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	138	49	0	0	0	0
Personeel	2.617	4.391	4.311	5.051	5.597	5.597
Intern resultaat	388	0	0	0	0	0
Intern resultaat	388	0	0	0	0	0
Programmalasten	377	107	426	936	951	951
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	367	107	426	936	951	951
Overige programmalasten	9	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-3.584	-4.565	-4.737	-5.987	-6.548	-6.548
Saldo voor reserveringen	-3.584	-4.565	-4.737	-5.987	-6.548	-6.548
Reserves	1.152	307	8	0	0	0
Onttrekking reserves	1.152	307	8	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-2.432	-4.259	-4.729	-5.987	-6.548	-6.548

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 7.431	- 5.601	- 4.973	- 4.973	- 4.973		
Omissieregeling 2019	- 7.109	- 5.234	- 4.607	- 4.607	- 4.607		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	1.085	- 4.979	- 4.259	- 4.259	- 4.759		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	1.022	- 4.931	- 4.108	- 4.099	- 4.599	
10-maandsrapportage 2019	2.022	- 4.931	- 4.108	- 4.099	- 4.599	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	2.636					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 3.001	- 4.108	- 4.099	- 4.599	- 4.599
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 2.951	- 4.259	- 4.629	- 5.858	- 6.408
10-maandsrapportage 2020		- 2.951	- 4.259	- 4.629	- 5.858	- 6.408
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 2.432				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 4.259	- 4.629	- 5.858	- 6.408 - 6.408
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 4.259	- 4.729	- 5.987	- 6.548 - 6.548
10-maandsrapportage 2021			- 4.259	- 4.729	- 5.987	- 6.548 - 6.548

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskader

- [Sociaal statuut 2005](#)
- [Sociaal statuut 2010](#)
- [Sociaal statuut 2013](#)

Omschrijving taakveld

Gemeentelijke medewerkers kunnen via het programma Van Werk Naar Werk (VWNW) begeleiding krijgen naar werk binnen of buiten de gemeente.

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Pagina 70

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Deelname aan het maatschappelijke en economische verkeer brengt risico's met zich mee. De gemeente houdt op grond van budgettaire en beleidsmatige overwegingen, een groot deel van deze risico's in eigen beheer. De risico's boven dit eigen beheer verzekert de gemeente bij verzekeraars.

Ontwikkelingen en voortgang

Er is geen sprake van noemenswaardige financiële uitschieters tussen de schadedossiers binnen de gehele verzekeringsportefeuille. Het aantal ontvangen aansprakelijkstellingen is vergelijkbaar met dat in voorgaande jaren. Juridische Diensten/ Verzekeringen verwacht gematigde premiestijgingen voor de te verlengen polissen in 2022.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Verzekering	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	4.673	4.925	4.117	4.117	4.118	4.118
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	3.538	3.908	4.117	4.117	4.118	4.118
Overige baten	1.135	1.017	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	5.216	6.688	5.880	5.881	5.881	5.881
Apparaatslasten	616	693	707	707	707	707
Inhuur	0	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	3	15	15	15	15	15
Personeel	613	678	692	692	692	692
Intern resultaat	-3.524	-4.928	-5.062	-5.084	-5.175	-5.175
Intern resultaat	-3.524	-4.928	-5.062	-5.084	-5.175	-5.175
Programmalasten	8.124	10.924	10.236	10.258	10.350	10.350
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.833	8.613	10.236	10.258	10.350	10.350
Overige programmalasten	2.291	2.311	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-544	-1.763	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764
Saldo voor reserveringen	-544	-1.763	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764
Saldo	-544	-1.763	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 1.981	- 1.981	- 1.981	- 1.981	- 1.981		
Omissieregeling 2019	- 1.871	- 1.871	- 1.871	- 1.872	- 1.872		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 1.790	- 1.772	- 1.773	- 1.773	- 1.773		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 1.790	- 1.772	- 1.773	- 1.773	- 1.773		
10-maandsrapportage 2019	- 1.790	- 1.772	- 1.773	- 1.773	- 1.773		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 1.140						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.769	- 1.773	- 1.773	- 1.773	- 1.773	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.767	- 1.773	- 1.773	- 1.773	- 1.773	
10-maandsrapportage 2020		- 1.767	- 1.773	- 1.773	- 1.773	- 1.773	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 544					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 1.763	- 1.764	- 1.764	- 1.764	- 1.764
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 1.763	- 1.764	- 1.764	- 1.764	- 1.764
10-maandsrapportage 2021			- 1.763	- 1.764	- 1.764	- 1.764	- 1.764

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Pagina 71

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.

Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.

Tenminste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd en 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid.

20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.

Binnen vier jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen.

TAAKVELD 1

Beheer overige gebouwen en gronden

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor behalen maatschappelijke doelen.

Goed rentmeesterschap uitoefenen: waarde behoud van bezittingen.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed: met privaatrechtelijke instrumenten stuurt de gemeente op het gebruik van onroerende zaken die aan derden in erfpacht of in eigendom zijn of worden gegeven en beheert de contracten.

TAAKVELD 2

Cultureel erfgoed - Monumenten

In dit taakveld zijn de werkzaamheden ondergebracht die te maken hebben met de beschermde monumenten, de stadsgezichten en overige objecten met cultuurhistorische waarde. De thematische Erfgoedagenda Rotterdam is gericht op zowel bescherming en instandhouding als ook op het ontwikkelen van kennis en het beschikbaar stellen daarvan door onder meer cultuurhistorisch onderzoek, publicatie en publieksactiviteiten.

TAAKVELD 3

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Het initiëren en sturen van ruimtelijke ontwikkelingen door actief gemeentelijk grondbeleid: verwerving, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden.

TAAKVELD 4

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving.

Dit taakveld bevat de activiteiten voor bescherming en verbetering van het milieu waaronder de energietransitie en het verbeteren van de luchtkwaliteit, de bescherming en de sanering van de kwaliteit van de bodem en de atmosfeer, de beheersing van geluidhinder, de bescherming tegen straling en het verplaatsen van milieuhinderlijke bedrijven.

TAAKVELD 5

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Een aantrekkelijke en leefbare stad voor iedereen, nu en in de toekomst.

Meer gezonde Rotterdammers die bewegen, spelen, sporten, ontmoeten, ontspannen en recreëren.

Een investering in de doorontwikkeling van de klimaatadaptieve deltastad.

TAAKVELD 6

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

Zorgen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Zorgen voor actuele, flexibele en toekomstgerichte juridische kaders voor de ontwikkeling van de stad.

TAAKVELD 7

Wonen en bouwen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Woningvoorraad met toekomstwaarde.

Basis op orde.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Hernieuwbare elektriciteit	%	Streefwaarde	N.v.t.	RWS
		Realisatie	15,9 (2017)	
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	166 (2018)	
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Streefwaarde	N.v.t.	Basisregistratie adressen en gebouwen
		Realisatie	2,4 (2016)	
Demografische druk (groene + grijze druk tov 20-64)	%	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	58,4% (2019)	

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	322.561	324.340	297.494	243.382	220.854	216.121
Bijdragen rijk en medeoverheden	26.735	23.913	12.953	8.170	6.310	6.983
Financieringsbaten	1.235	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	261.969	294.730	288.070	235.753	195.709	235.214
Overige baten	32.623	5.697	-3.528	-541	18.836	-26.077
Lasten exclusief reserves	399.956	458.037	400.635	319.211	275.334	268.402
Apparaatslasten	142.431	163.601	156.557	153.935	148.135	145.913
Inhuur	28.996	38.339	27.958	27.093	21.293	19.946
Overige apparaatslasten	2.053	2.636	2.939	2.923	2.923	2.917
Personeel	111.382	122.626	125.660	123.919	123.919	123.050
Intern resultaat	-123.264	-126.562	-124.539	-127.002	-131.811	-136.858
Intern resultaat	-123.264	-126.562	-124.539	-127.002	-131.811	-136.858
Programmalasten	380.790	420.998	368.617	292.277	259.010	259.348
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	208.369	256.227	196.931	144.958	105.062	102.581
Kapitaallasten	110.792	102.239	117.121	100.597	109.348	112.986
Overige programmalasten	26.440	15.230	18.839	18.553	18.382	18.313
Sociale uitkeringen	6	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	35.183	47.303	35.726	28.169	26.218	25.468
Saldo voor vpb en reserveringen	-77.396	-133.697	-103.140	-75.829	-54.479	-52.282
Saldo voor reserveringen	-77.396	-133.697	-103.140	-75.829	-54.479	-52.282
Reserves	58.863	122.506	76.624	40.640	29.584	27.043
Onttrekking reserves	80.511	135.150	81.911	40.840	29.838	27.297
Toevoeging reserves	27.278	14.119	5.287	200	254	254
Vrijval reserves	5.630	1.475	0	0	0	0
Saldo	-18.532	-11.192	-26.516	-35.189	-24.896	-25.239

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 12.696	- 3.695	- 4.244	- 3.971	- 3.971		
Omissieregeling 2019	- 18.692	- 2.462	- 2.999	- 3.864	- 3.864		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 25.082	- 27.599	- 24.838	- 20.306	- 20.437		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 54.621	- 71.701	- 49.261	- 35.972	- 23.471		
10-maandsrapportage 2019	- 15.015	- 71.701	- 49.261	- 35.972	- 23.471		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	3.232						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 67.857	- 49.261	- 35.972	- 23.471	- 23.471	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 45.902	- 28.468	- 19.347	- 24.070	- 47.822	
10-maandsrapportage 2020		- 48.430	- 28.468	- 19.347	- 24.070	- 47.822	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 18.532					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 45.124	- 22.451	- 33.636	- 24.410	- 26.897
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 23.348	- 26.516	- 35.189	- 24.896	- 25.239
10-maandsrapportage 2021			- 11.192	- 26.516	- 35.189	- 24.896	- 25.239

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Begroting 2021

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-23.348
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021	12.157
Grex raming	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 12.000
Huurcoulanceregeling	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk 2.500
Lagere verkoopopbrengst panden	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -7.331
Veilingopbrengst brandstofverkooppunten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk -490
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves 0
Rotterdam Ahoy Congres Centrum	Reserves 5.530
Handhaven energieprestatie gebouwen 2021	Taakmutaties -72
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 20

Toelichting financiële bijstellingen

Grex raming (Resultaat grondexploitaties)

Op basis van de huidige standen van de grondexploitaties wordt een positief jaarresultaat voor 2021 verwacht van tussen de € 12 mln en € 17,5 mln. Benadrukt wordt dat de cijfers met de nodige onzekerheden zijn en blijven omgeven, wat het kwantificeren van het resultaat op de grondexploitatieportefeuille risicovol maakt.

Huurcoulanceregeling

Op basis van de toegekende kwijtschelding, inschatting van de te verwachten beoordeling kwijtschelding, de uitvoeringskosten en een te vormen voorziening voor verwachte oninbaarheid is de uitputting van het budget lager dan begroot. Per saldo leidt dit tot een aanpassing van de begroting van € 2,5 mln.

Lagere verkoopopbrengsten panden

De verkoopopbrengsten zijn geactualiseerd. Hieruit blijkt dat een aantal geplande verkopen niet in 2021 kan worden gerealiseerd, maar doorschuift naar volgende jaren. De redenen hiervan zijn onder andere dat de omgevingsvergunning nog niet is verstrekt en de langere tijd die nodig is voor uitwerking van de randvoorwaarden en de afstemming met andere afdelingen voor objecten die worden verkocht in het kader van het “beste plan voor de wijk”. Dit is niet van invloed op de totale, meerjarige verkoopopbrengst. Het betreft immers een schuif. Het heeft wel effect op de opbrengsten in 2021. Deze vallen naar verwachting € 9,8 mln. lager uit dan begroot. De afschrijving van € 2,5 mln die gemoeid is met deze objecten, schuift ook door.

Veiling Brandstofverkooppunten

De veiling van het huurrecht van 3 brandstofverkooppunten is € 490 lager uitgekomen dan begroot.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Voor een aantal projecten, die gefinancierd worden uit het Energietransitie budget, wordt bij de 10M het budget voor 2021 naar beneden bijgesteld. Hiervoor zijn een aantal redenen. Voor een aantal subsidie- en voucherregelingen geldt dat er minder aanvragen zijn binnengekomen. Voorbeelden zijn de regeling voor elektrisch koken en de energievouchers voor ondernemers. Deze regelingen staan ook volgend jaar open voor aanvragen, dus de middelen die binnen deze regelingen gereserveerd staan, schuiven deels door naar volgend jaar. Een aantal regelingen zijn inmiddels aangepast en er wordt komende tijd extra communicatie ingezet om deze regelingen onder de aandacht te brengen bij de doelgroepen. Een andere reden is dat de prestatie van een aantal verstrekte subsidies niet meer in 2021, maar in 2022 wordt verwacht en de kosten dus ook pas in 2022 worden genomen. Voorbeelden hiervan zijn het Field Lab Elektrificatie en de Gebiedsaanpak Heindijk. In totaal schuift een bedrag van € 2,3 mln door naar 2022. De lasten en de onttrekking aan de Bestemmingsreserve Energietransitie worden met € 2,3 mln verlaagd in 2021.

Rotterdam Ahoy Congres Centrum (RACC)

Bij de jaarrekening 2020 is een voorziening van € 5,5 mln gevormd ter grootte van de op dat moment berekende waarde van het RACC. Dit is gebeurd in lijn met de BBV-regels die voorschrijven dat de boekwaarde van commercieel vastgoed gewaardeerd moet worden. In 2021 is gebleken dat het RACC gekwalificeerd moet worden

als vastgoed met een maatschappelijke functie. Daarom moet de voorziening worden teruggedraaid. Deze voorziening wordt gestort in de bestemmingsreserve RIM en zal gebruikt worden ter gedeeltelijke dekking van de jaarlijkse kapitaallasten van het RACC.

Handhaven energieprestatie gebouwen

Er is voor 2021 € 72 beschikbaar gesteld voor toezicht en handhaving op de eisen uit de Europese richtlijn energieprestatie van gebouwen (EPBD). De EPBD is in 2020 geïmplementeerd in de Nederlandse bouwregelgeving.

Technische wijziging

In het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest (€20).

Risico's en aandachtspunten

Erfpacht

Er is een risico dat de geraamde incidentele erfpachtbaten niet volledig zullen worden gerealiseerd. Deze baten zijn afhankelijk van private initiatieven. De transacties die in het tweede halfjaar plaatsvinden zullen bepalend zijn.

Grondexploitaties

Benadrukt wordt dat de cijfers met de nodige onzekerheden zijn en blijven omgeven, wat het kwantificeren van het resultaat op de grondexploitatieportefeuille risicovol maakt.

Vastgoed

Voor het onderhoud wordt gestuurd op volledige uitputting van het budget, echter is onderuitputting een risico. Ook volledige realisatie van de verkopen is onzeker. De kans is aanwezig dat voor een aantal objecten de verkoop later wordt gerealiseerd. Dit heeft naar verwachting geen invloed op de meerjarig geraamde verkoopopbrengsten.

Bouw prijzen

De prijzen van energie en materialen maken een ongekende stijging door. Ook de beschikbaarheid van materialen en arbeidskracht staat in verschillende sectoren onder druk, wat leidt tot een extra opstuwend effect van prijzen. Deze mondiale ontwikkeling oogt als een combinatie van het na-ijleffect van de coronacrisis en de grote vraag naar (bouw)materialen, en raakt waarschijnlijk ook Rotterdamse projecten. Welk effect dit heeft of welke keuzes dit tot gevolg heeft is echter nog niet duidelijk.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2021	2021
	(€)	(%)
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	12.157	52%
Beheer overige gebouwen en gronden	-375	1%
Cultureel erfgoed - Monumenten	0	0%

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	11.992	57%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-7	0%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	-1	0%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	-14	1%
Wonen en bouwen	562	1%

Omschrijving programma

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijne woning in een prettige, groene buurt voorzien van alle essentiële voorzieningen en infrastructuren (water, riool, energie, groen, fietspaden etc). Nieuwe of huidige bewoners moeten in onze stad een woning van hun wensen en mogelijkheden kunnen vinden. De komende jaren zal de stad en het aantal inwoners flink gaan groeien. We bouwen kwalitatieve, duurzame en toekomstbestendige woningen voor elke portemonnee, waarbij huizen voor de middeninkomens prioriteit hebben. Door de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen en kantoren en winkels te transformeren tot woningen, kunnen ook meer mensen een fijne woonplek in Rotterdam vinden.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Wonen in Rotterdam wordt toekomstbestendiger en klimaatadaptiever. We anticiperen op ontwikkelingen op het gebied van klimaat en onze bevolkingssamenstelling, we zorgen voor groen en mooie buitenruimte, een veilige en gezonde ondergrond.

De gemeente doet dit door de ontwikkeling en groei van de stad goed te plannen. We koppelen de bouwopgave van nu aan de lange termijn ontwikkeling van de stad. Onder andere de klimaatopgaven uit het Akkoord van Parijs vragen om een transitie hoe we de stad inrichten en ontwikkelen.

De gemeente werkt hieraan door zich in te zetten voor een duurzaam en energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit. Daarvoor werken we aan belangrijke overeenkomsten, zoals het Klimaat- en energieakkoord. En werken we aan lange termijn visies en kaders die terug gaan komen in de omgevingswet en omgevingsvisie die nu ontwikkeld worden. Daarnaast voert de gemeente de wettelijke taken uit, zoals de behandeling van aanvragen om een omgevingsvergunning, aandacht voor erfgoed en het maken van bestemmings- (en straks omgevings-) plannen.

Door bovenstaande inzet te combineren met de sociale en economische context wordt gebouwd aan de weerbaarheid en veerkracht (de resilience) van de mensen, de organisaties en de systemen in de stad.

Dit doet de gemeente uiteraard niet alleen. Bewoners en ondernemers dragen bij aan een fijne stad door eigen initiatieven, bijvoorbeeld meer groen, betere speelruimte voor de kinderen, een prettige en gezellige buitenruimte en het oprichten van energie-coöperaties of buurtontmoetingsplekken. De gemeente faciliteert dergelijke initiatieven graag.

Beheer overige gebouwen en gronden

Pagina 72

Beheer overige gebouwen en gronden

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor behalen maatschappelijke doelen.

Goed rentmeesterschap uitoefenen: waarde behoud van bezittingen.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed: met privaatrechtelijke instrumenten stuurt de gemeente op het gebruik van onroerende zaken die aan derden in erfpacht of in eigendom zijn of worden gegeven en beheert de bijbehorende contracten.

Voortgang 2021

Bestuursopdracht

Om 'in control' te komen heeft het college op 16 juli 2019 de bestuursopdracht Toekomstbestendig sturen en begroten vastgoed vastgesteld. Tijdens de voorjaarsretraite van 2020 zijn de eerste resultaten gepresenteerd. Daarna is verder gewerkt aan een toekomstbestendige begroting. Daarin zijn ook de reeds bekende resultaten van de coronacrisis meegenomen. De uitkomsten zijn nu bij de voorjaarsnota in de meerjarenbegroting verwerkt. Binnen de bestuursopdracht is eerder in kaart gebracht hoe groot de problematiek van de niet-kostendekkendheid bij Vastgoed is. De bijdragen vanuit de diverse beleidsdirecties zijn nu aangepast zodat deze directies daadwerkelijk alle kosten gaan betalen. Daarvoor vindt tot 2024 compensatie plaats. Er resteert nog een centrale stelpost van € 11,7 mln vanaf 2024. Vanaf 2024 zullen de middelen, die tijdelijk worden ingezet voor het compenseren van beleidsdirecties, worden gebruikt ter dekking van de stelpost. Het restant komt ten laste van de algemene middelen. Hiermee is de centrale stelpost opgelost.

De bestuursopdracht is eind mei 2021 afgerond. De resultaten zijn geborgd en de nog openstaande verbeterpunten van de Bestuursopdracht zijn in de organisatie uitgezet en worden momenteel opgepakt.

De gemeente Rotterdam heeft de ambitie om als organisatie CO2 klimaatneutraal te zijn in 2050. Daar hoort een duurzame vastgoedportefeuille bij. Het in beeld brengen van de kosten vormde een onderdeel van de Bestuursopdracht. Vastgoed heeft de kosten van de ambities voor de gehele portefeuille doorgerekend. Voor een deel van de portefeuille is vervanging het middel om de ambities te bereiken. Deze vervangingsopgave is opgenomen in de Integrale Huisvestingsplannen (IHP's) per portefeuille. De vorig jaar uitgevoerde pilot verduurzaming Meerjarenonderhoudsplan heeft de financiële gevolgen inzichtelijk gemaakt van de ambitie via het spoor onderhoud. Voor de bestaande bouw wordt met duurzame meerjarenonderhoudsplannen de verduurzaming ingezet en worden deze aan de natuurlijke onderhoudsmomenten gekoppeld. In 2021 wordt gestart om ook voor de overige objecten de meerjaren onderhoudsplanningen te verduurzamen, de zogenoemde duurzame meerjaren onderhoudsplanningen. In een visiedocument wordt vastgelegd hoe we dat gaan doen en deze wordt vertaald naar een artikel dat verwerkt zal worden in de raamovereenkomst voor het opstellen en actualiseren van de meerjaren onderhoudsplanningen. Met deze aanpak zullen de meerjaren onderhoudsbegrotingen binnen vier jaar allemaal zijn verduurzaamd. Bij het verduurzamen van gebouwen moeten deze minimaal voldoen aan de geldende wetten en regels. Naast het Bouwbesluit zijn dit bijvoorbeeld de Energie Prestatie Coëfficiënt eisen (EPC) en het verplichte energielabel. Overheidsgebouwen

hebben volgens de Europese richtlijn Energy performance of buildings Directive (EPBD) een voorbeeldfunctie. Daarom moeten nieuwe overheidsgebouwen bij aanvraag van de omgevingsvergunning sinds 1 januari 2019 al aan de Bijna Energieneutrale Gebouwen eisen (BENG) voldoen. Ook moet rekening worden gehouden met de milieubelasting van toegepaste materialen. De gegevens voor energie-audit volgens de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED) voor gemeentelijke gebouwen, zijn eind 2020 bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) aangeleverd.

Risico's

De uitbraak van het coronavirus heeft ook impact op Vastgoed. De mogelijke effecten voor de afdeling Vastgoed zijn hieronder opgenomen.

De debiteurenpositie neemt toe door het besluit van het College, om partijen die zich melden met een verzoek tot uitstel van betaling, uitstel te geven. Dat uitstel is verlengd tot 30 juni 2021. Er hebben zich ruim 230 partijen gemeld met een verzoek tot uitstel. Het gaat om €1 mln per maand. Het college heeft de herziene coulanceregeling vastgoed vastgesteld en er is budget beschikbaar gesteld om de lasten van deze crisis tussen gemeente als verhuurder en haar huurders te delen. Tot 31 augustus kunnen huurder in aanmerking komen voor een kwijtschelding tot maximaal 50% van de huurachterstand. Dit percentage is afhankelijk van de mate waarin de huurder is getroffen door de maatregelen van het rijk.

Een deel van de huurinkomsten van brandstofverkooppunten is omzet gerelateerd. Veilingopbrengsten zijn afhankelijk van de markt. Van invloed op veiling- en huuropbrengst zijn: toenemende elektrificatie van het wegverkeer, toekomstige zero-emissiezone en Covid-19.

De leegstand is momenteel niet hoog. Doordat tijdens de coronaperiode uitstel van betaling is verleend, zijn er relatief weinig huuropzeggingen geweest. Onduidelijk is nog hoe zich dit in de komende periode zich ontwikkelt. Ondernemers hebben naast de vaste lasten ook te maken met veranderende koopstromen, een langer lopend proces dat door de pandemie versterkt is.

De vastgoedmarkt (verkoop) lijkt niet heel ernstig beïnvloed te worden door de coronacrisis. Door slim te schuiven tussen de jaarschijven verkopen (winkels en horecapanden later verkopen, omdat de markt daarvoor nu slechter is) wordt strategisch het beste moment voor verkoop bereikt.

Ook bij de reclameopbrengsten is sprake geweest van terugloop van inkomsten. Met de reclame exploitanten wordt overleg gevoerd over de manier waarop in deze sector de concessievergoeding (waarvoor eveneens uitstel van betaling is geweest) de achterstanden worden ingelopen.

Doelstellingen 2021

Het proces rondom het vaststellen van de verkooplijst is mede naar aanleiding van wensen vanuit de gemeenteraad aangescherpt. Het gaat enerzijds om aandacht voor de juiste strategische afwegingen ten aanzien van ons gemeentelijk vastgoed voordat verkoop definitief opgestart wordt en anderzijds om te zorgen dat bij de uiteindelijke verkoop panden worden verkocht aan de juiste partij, voor de juiste prijs. De aanpak t.a.v. het verkopen van gemeentelijk vastgoed bestaat in uit twee delen. Ten eerste het proces om te komen tot een gedragen verkooplijst, waarbij we nu de relevante stakeholders in de stad van tevoren betrekken en ten tweede het feitelijke verkoopproces conform de uitgangspunten uit de kadernota Vastgoed. De verkoopplanning voor

2021 en verder en de daaraan gekoppelde opbrengsten wordt gemonitord en hierover wordt bij de 10 maands en bij jaarrekening verslag gedaan. De doelstelling is 153 objecten van het gemeentelijk vastgoed te verkopen in 2021 met een verwachte opbrengst van circa € 28 mln. De huidige inschatting is dat de meerjarig ingeschatte verkoopopbrengst niet substantieel wijzigt, maar dat er wel sprake kan zijn van wijzigingen per jaarschijf. Ondank de COVID 19 pandemie is de vraag naar vastgoed nog steeds erg groot. Dit geldt ook voor het gemeentelijke Vastgoed. De enige sector waar we de vraag terug zien vallen betreft de retailbranche en de horeca. Op de verkoopplanning voor dit jaar staat een aantal van dit soort panden. Bij de verkoop van vastgoed wordt ook goed gekeken wat de impact kan zijn op de omgeving. Hiervoor wordt uitgebreid afgestemd met belanghebbenden. Deze continue afstemming kan leiden tot aanpassing van de planning. Tenslotte moet altijd overeenstemming worden bereikt met de huidige huurder en/of de toekomstig koper. Omdat dit niet altijd binnen de daarvoor ingeschatte tijd lukt, kan op sommige dossiers vertraging optreden. Het beeld voor 2021 is dan ook dat niet het volledige aantal panden van 153 in 2021 verkocht én geleverd kan worden. Een deel van de leveringen van panden zal in een later verkoopjaar plaatsvinden.

Ontwikkelingen 2022-2025

Ten aanzien van de verkoopopgave worden de huidige marktontwikkelingen op dit moment goed gemonitord. Als de waarden van objecten onder druk komen te staan, kan er een heroverweging komen of bepaalde objecten op dit moment moeten worden verkocht. Dit zal op dat moment vanzelfsprekend invloed hebben op de begroting. Naast een adequate verkoopstrategie is er een grote verduurzamingsopgave. Zie de toelichting bij 2021 verduurzaming portefeuille.

Eén van de uitkomsten van de bestuursopdracht is dat het gewenst is om bijtijds inzicht te hebben in de benodigde investeringen om het maatschappelijk vastgoed ook voor de lange termijn goed en duurzaam te onderhouden en exploiteren. Hiertoe zijn in gezamenlijkheid Intergrale huisvestingsplannen opgesteld die komende jaren het kader vormen om ook op lange termijn te beschikken over goed en duurzaam vastgoed.

Wat willen we bereiken

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor het behalen maatschappelijke doelen.

- De gemeente zorgt dat vastgoed en gronden in gemeentelijk bezit altijd op doelmatige wijze bijdragen aan maatschappelijke doelstellingen. Prioriteit ligt bij inzet voor onderwijs, cultuur, sport en recreatie, zorg, veiligheid, welzijn, parkeren en concernhuisvesting.
- Indien er met het oog op korte en lange termijn ontwikkelingen in de stad een object na onderzoek niet meer bijdraagt aan de ondersteuning van beleidsdoelstellingen, dan verkoopt de gemeente dit object. Dit tenzij geoordeeld wordt dat het betreffende vastgoedobject als strategisch bezit wordt aangemerkt. Dan wordt een dergelijk object onderdeel van de strategische portefeuille. Tot aan het verkoopmoment wordt gezocht naar mogelijkheden om de objecten zo goed mogelijk te verhuren. Indien dit niet mogelijk is dan wordt er leegstandsbeheer geplaatst in de panden.

Goed rentmeesterschap uitoefenen

- De gemeente stuurt op verduurzaming van haar bezittingen. Daarmee kan de toekomstwaarde van de gemeentelijke objecten geborgd worden. In de toekomst zullen niet duurzame gebouwen geen of een lage waarde vertegenwoordigen. Onder verduurzaming valt in dit verband niet alleen energiezuinig of neutraal, maar ook circulair qua materiaal gebruik en aangepast aan de klimaatsveranderingen.
- De gemeente zet gemeentelijke objecten in ten behoeve van de bevordering van urgente transitie in de stad: energietransitie, groei en ontwikkeling van de stad.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed

- De gemeente geeft in voorkomende gevallen sturing aan het gebruik van vastgoed in Rotterdam dat door de gemeente in erfpacht of in eigendom van derden is of wordt gegeven door middel van (privaatrechtelijke) contracten met bepalingen over onder meer het gebruik.
- De gemeente handhaaft het gebruik van de onroerende zaken voortvloeiende uit het contract.
- De gemeente verkoopt haar vastgoed openbaar en transparant conform de uitgangspunten van de Kadernota Vastgoed.

Wat gaan we daarvoor doen

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor het behalen van maatschappelijke doelen.

- De gemeente stuurt op optimale inzet van gemeentelijk vastgoed en gronden voor maatschappelijke doelen.

Maatschappelijke portefeuille

- Onderwijs: bijdragen aan een optimale beschikbaarheid en spreiding van scholen over de stad.
- Sport en recreatie: bijdragen aan een optimale balans tussen spreiding en clustering van velden, recreatieterreinen en gebouwen voor sport en recreatiedoeleinden.
- Kunst en cultuur: bijdragen aan optimale huisvesting van kunst- en cultuuractiviteiten.
- Zorg en welzijn: bijdragen aan een optimale beschikbaarheid voor zorg- en welzijnsactiviteiten en een spreiding van voorzieningen waar zorg wordt geboden voor kwetsbare of overlast-gevende personen.
- Parkeren: inzet van vastgoed dat bijdraagt aan de mobiliteitsbehoefte van deze stad.
- Concernhuisvesting: inzet van vastgoed om de huisvesting van de ambtenaren te laten aansluiten bij de richtlijnen die door het concern zijn meegegeven.

Niet-kernportefeuille

- Grond en water: zorgen voor goed beheer van binnenstedelijke havens en gronden.
- Bedrijfsmatig Onroerend Goed: zorgen voor goed beheer van het bedrijfsmatig onroerend goed in de commerciële portefeuille met als doel om opbrengstoptimalisatie te realiseren bij uiteindelijke verkoop van de objecten.
- Wonen: Onder andere beheer van aangekocht vastgoed ten behoeve van gebiedsontwikkeling (NPRZ). Ook wordt de reguliere woningportefeuille beheerd ten behoeve van een lopende exploitatie. Deze woningportefeuille is onderdeel van de verkoopportefeuille. Het moment van verkoop van de woningen is afhankelijk van de huur/gebruik situatie. Vanuit opbrengstmaximalisatie is het wenselijk om de woningen vrij van huur en gebruik te verkopen.
- Beheer gebiedsontwikkeling: beheer van aangekocht vastgoed ten behoeve van gebiedsontwikkeling. Waaronder placemaking en regulier beheer.
- Brandstofverkooppunten: de afdeling Vastgoed verhuurt gronden voor de exploitatie van tankstationslocaties. Jaarlijks worden de huurrechten van enkele locaties geveild. Hierbij wordt ingespeeld op de vraag naar 'nieuwe' vormen van brandstof-laadpunten. Er wordt door het uitvragen van snelladers ingespeeld op de toenemende vraag naar elektrisch rijden.

Goed rentmeesterschap uitoefenen

- De gemeente verduurzaamt zoveel mogelijk haar vastgoed. De investeringen hebben een dubbel effect: enerzijds bijdragen aan belangrijke maatschappelijke en economische transitie en veranderingen, anderzijds de waardevermeerdering en waardevastheid van het object zelf.
- De gemeente heeft een grote opgave in het verduurzamen van haar vastgoed conform de Europese afspraken (EPBD) en de afspraken in het Klimaatakkoord. Hierbij wordt ook aansluiting gezocht bij maatschappelijke en economische transitie. Er wordt onderzocht wat mogelijk is en wat de financiële impact is van verduurzamingsopgaven en de mogelijkheid van dekking van deze kosten. Op de volgende opgaven wordt gestuurd:
 - Energietransitie: omzetten van gemeentelijk vastgoed naar stadsverwarming of alternatieve bronnen en daar waar mogelijk inzetten voor energie-opwekking, -opslag en -verdeling (bijv. plaatsen van zonnepanelen, powernets, smart grids etc.). Dit gebeurt o.a. met een versnelling van het project Zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed en door het mee doen aan Klimaatdeals uit het Rotterdams Klimaatakkoord.
 - Klimaatadaptatie: gemeentelijke objecten worden waar mogelijk voorzien van groene daken en er is aandacht voor een ontstane omgeving, wateropvang en hittestresswerende maatregelen. Voor 2021 en 2022 is budget beschikbaar waarmee een groot aantal concrete maatregelen wordt uitgevoerd.
 - Circulair: Ontwikkelen van gemeentelijke objecten door gebruik te maken van materialen met materialenpaspoort (circulaire gebruik van materialen bevorderen). Een pilot met het op waarde zetten van bouwmaterialen door middel van een materialenpaspoort wordt gestart.

- Onderhoud bestaand vastgoed: het “vergroenen” van de meerjaren onderhoudsplannen (MJOP's) naar (Duurzame) MJOP's. Door de meerjaren onderhoudsplannen niet alleen af te stemmen op de technische mogelijkheden, maar breder af te stemmen op de vastgoedstrategie, de duurzaamheidsambities en de bedrijfsprocessen, kan het onderhoud optimaal haar bijdrage leveren aan de haalbaarheid van opgave verduurzamen.
- De gemeente stoot alleen die objecten af, die niet meer ten nutte zijn voor de hierboven genoemde maatschappelijke en economische doelen. Het betreft een kleine 400 vastgoedobjecten. Het gaat daarbij onder meer om woningen, winkel-, kantoor- en bedrijfspanden (veelal onderdeel van een groter complex met ook andere eigenaren) die niet meer nodig zijn voor een vanuit een maatschappelijk doel, en voormalige gebouwen van onderwijs, sport en recreatie en gemeentewerken. Een beperkt aantal objecten is cultuurhistorisch waardevol en daarmee belangrijk dan wel beeldbepalend voor de stad of het gebied. Hierover wordt in samenspraak met de verschillende betrokken partijen bepaald hoe de cultuurhistorische waarde van deze objecten kan worden gewaarborgd waarbij deze objecten ook in de toekomst een blijvend goede functie hebben in de stad. Waar het niet in een recent vastgesteld bestemmingsplan is geregeld, wordt gekeken of we dit eventueel privaatrechtelijk moeten organiseren. Bij een aantal objecten is het van belang ze af te stoten om zodoende voor een gebied een nieuwe functie/gebruik mogelijk te maken. Voor circa 500 grondpercelen wordt de verkoopbaarheid onderzocht.

Privaatrechtelijke instrument inzetten als middel voor het behalen van ruimtelijke, maatschappelijke en economische doelen

- Registratie van contracten bij het in erfpacht of eigendom geven van gemeentelijke onroerende zaken aan derden.
- Uitvoering geven aan afspraken die voortvloeien uit contracten, zoals canon factureren, indexeren/herzien en rechten omtrent koop.
- Sturing geven aan het gebruik van de onroerende zaak bij een contractmutatie zoals conversie van een tijdelijk erfpachtrecht naar eigendom, of bij een wijziging van de gebruiksbepalings.
- Sturing geven aan en/of handhaving het gebruik van de onroerende zaak bij overdracht, verhuring, splitsing of uitoefening van het recht van eerste koop van onroerende zaken.
- Nakoming vorderen van afspraken die voortvloeien uit contracten, mede om ondermijning te bestrijden.
- Elke burger kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening
 - betrouwbare en voorspelbare dienstverlening
 - adequate afhandeling van klachten en bezwaren

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal te verkopen objecten commerciële portefeuille	Streefwaarde	94	115	153		

Het resultaat van de verkochte objecten is afhankelijk van de kwaliteit, type, ligging, metrage en vigerende boekwaarde. De prognose voor 2021 is circa € 28 mln.

Toelichting indicatoren

Met de streefwaarde wordt bedoeld het aantal objecten dat de gemeente voornemens is te verkopen en over te dragen aan een nieuwe eigenaar in het betreffende jaartal. Voor 2021 zijn dat op dit moment 153 objecten. Deze doelstelling voor 2021 zal in de loop van het jaar door actualisatie van de verkooplijst naar beneden bijgesteld moet worden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Beheer overige gebouwen en gronden	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	176.370	156.919	177.454	149.325	130.487	117.107
Bijdragen rijk en medeoverheden	529	115	117	117	117	99
Financieringsbaten	6	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	175.394	156.654	177.186	149.058	130.220	116.858
Overige baten	441	150	150	150	150	150
Lasten exclusief reserves	146.594	127.956	128.363	101.803	101.524	88.898
Apparaatslasten	11.866	14.368	13.752	12.867	12.663	11.583
Inhuur	2.524	3.598	1.833	1.631	1.426	1.222
Overige apparaatslasten	229	186	211	208	208	202
Personeel	9.113	10.583	11.707	11.028	11.028	10.159
Intern resultaat	-108.188	-114.373	-110.737	-114.613	-118.690	-123.882
Intern resultaat	-108.188	-114.373	-110.737	-114.613	-118.690	-123.882
Programmalasten	242.916	227.961	225.349	203.548	207.551	201.197
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	108.397	113.466	93.415	90.327	87.659	83.350
Kapitaallasten	108.770	99.187	113.015	94.587	101.430	99.453
Overige programmalasten	25.587	15.230	18.839	18.553	18.382	18.313
Sociale uitkeringen	6	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	157	79	80	80	80	80
Saldo voor vpb en reserveringen	29.776	28.963	49.090	47.523	28.964	28.209

Saldo voor reserveringen	29.776	28.963	49.090	47.523	28.964	28.209
Reserves	16.217	16.075	2.687	2.684	2.707	2.664
Onttrekking reserves	14.086	16.575	2.887	2.884	2.907	2.864
Toevoeging reserves	300	1.975	200	200	200	200
Vrijval reserves	2.430	1.475	0	0	0	0
Saldo	45.993	45.038	51.777	50.206	31.670	30.874

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	44.393	47.660	47.545	48.494	48.494		
Omissieregeling 2019	45.309	49.260	49.160	50.109	50.109		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	36.905	27.306	30.827	34.893	34.893		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	47.142	28.805	32.156	36.215	31.372		
10-maandsrapportage 2019	56.263	28.805	32.156	36.215	31.372		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	62.135						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		21.397	32.156	36.215	31.372	31.372	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		28.404	40.697	55.904	56.261	20.123	
10-maandsrapportage 2020		27.901	40.697	55.904	56.261	20.123	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		45.993					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			32.809	56.027	51.908	33.437	30.847
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			45.413	51.777	50.206	31.670	30.874
10-maandsrapportage 2021			45.038	51.777	50.206	31.670	30.874

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Architectuurnota: Rotterdam Architectuurstad Rotterdam](#)
- [Grondprijnsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 Rotterdam](#)
- Kader Stedelijke Ontwikkeling
- [Kadernota Vastgoed](#)

- [Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed 2019](#)
- [Nieuw Rotterdams Welzijn 2016-2019 \(kadernotitie\)](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdamse Welstandsnota](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2019](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente Rotterdam heeft in 2020 zowel maatschappelijke als commerciële vastgoedobjecten in portefeuille. Vastgoed en gronden in gemeentelijk bezit worden ingezet ten bate van maatschappelijke doelstellingen en worden dusdanig beheerd dat ze toekomstbestendig zijn. Het bezit is geen doel op zich. Het verhogen van de kwaliteit van het Rotterdamse voorzieningenaanbod is wél een doel. De inzet is om hiertoe alleen de zogenaamde kernportefeuille aan gebouwen en gronden aan te houden, waarmee de maatschappelijk gewenste waarde kan worden gecreëerd. Dit betekent dat het gemeentelijke vastgoed moet bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit het coalitieakkoord en aan doelstellingen die zijn neergelegd in wet- en regelgeving (die zijn doorvertaald in beleidsprogramma's, zoals bij onderwijshuisvesting). Deze collegedoelelstellingen zijn en worden vormgegeven in plannen en programma's die leiden tot vragen naar (gemeentelijk) vastgoed. De kaders waarbinnen dit gebeurt met betrekking tot vastgoed zijn vastgesteld in de Kadernota Vastgoed. Door het hanteren van functioneel grondbeleid beheert de gemeente ruim 42.000 (grond)contracten van onroerende zaken die in erfpacht of in eigendom zijn uitgegeven door de gemeente.

Cultureel erfgoed - Monumenten

Pagina 73

Cultureel erfgoed - Monumenten

De gemeente Rotterdam draagt zorg voor haar gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch erfgoed waaronder de beschermde monumenten en stadsgezichten. Dit wordt bereikt door middel van drie hoofdthema's: Bescherming en instandhouding, Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht. De thema's zijn samengebracht in de Erfgoedagenda Rotterdam.

De gemeente Rotterdam zet gebouwd erfgoed in als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen.

Voortgang 2021

In 2021 wordt gewerkt met de Rotterdamse Erfgoedagenda. De Erfgoedagenda, zet de koers en schetst de concrete activiteiten rond het gebouwde cultuurhistorisch erfgoed van Rotterdam. Naast de vergunningverlening betreft dit projecten die direct verbonden zijn met de bescherming en instandhouding van erfgoed.

In het kader van de 'Aanpak religieuze gebouwen' (Kerkenvisie) vindt onderzoek plaats en wordt er gewerkt aan kennisdeling en draagvlakverbreding rond de herbestemming en verduurzaming van religieuze gebouwen. Als eerste aanspreekpunt voor de religieuze gemeenschappen is een 'Kerkenloods' benaderbaar.

In de aangenomen motie 'Versnelde toekomst voor erfgoed' is door de gemeenteraad gevraagd om een versnelling in het aanwijzen van gemeentelijke monumenten vanuit de bestaande selectielijsten. Naar verwachting zal het college eind dit jaar een besluit nemen over de betreffende objecten.

In het kader van de toekomstige gestructureerde uitbreiding van het gemeentelijk monumentenbestand wordt in het vierde kwartaal van 2021 gestart met cultuurhistorisch onderzoek naar schoolgebouwen in Rotterdam. In de komende jaren zal cultuurhistorisch onderzoek worden opgestart naar nog te bepalen nieuwe thema's, waaronder de jonge architectuur van na 1965.

In 2021 is de nieuwe Erfgoedverordening Rotterdam door de gemeenteraad vastgesteld. Deze is zoveel mogelijk voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet (2022), waarvoor in 2021 ook diverse andere voorbereidende werkzaamheden plaats vinden. Het onderwerp cultuurhistorie is opgenomen in de Rotterdamse Omgevingsvisie die ter inzage ligt. De uitvoeringsagenda van de Erfgoedagenda Rotterdam wordt in 2021 geactualiseerd.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2021 wordt de actualisatie van de Erfgoedagenda voor de jaren 2021 – 2026 voorbereid en ter besluitvorming aangeboden. De activiteiten die in het kader van de huidige Erfgoedagenda zijn gestart, worden hierin gecontinueerd en er worden nieuwe thema's toegevoegd. In 2021 zal het project rond het aanwijzen van gemeentelijke monumenten vanuit de bestaande groslijst worden afgerond en worden de voorbereidingen gestart voor nieuwe aanwijzingsprogramma's vanaf 2022. Daarbij zal aandacht zijn voor onder meer de schoolgebouwen in Rotterdam en voor de architectuur, gebouwd na 1965.

In 2022 is de inwerkingtreding van de Omgevingswet voorzien. Deze wet zal op vele fronten, ook op het gebied van erfgoed, tot een hernieuwde werkwijze en een nieuw digitaal stelsel leiden.

Wat willen we bereiken

Bescherming en instandhouding

Bescherming en instandhouding van het gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch erfgoed waaronder de beschermde monumenten en stadsgezichten (thema 1 van de Erfgoedagenda).

Kennisontwikkeling: Geschiedenis in beeld

Gericht op het toepassen van instrumenten voor stadsonderzoek en het inzichtelijk maken van cultuurhistorische waarden (thema 2 van de Erfgoedagenda).

Kennisoverdracht: Het vertelde verhaal

Gericht op het ontsluiten en verspreiden van cultuurhistorische informatie en het verbreden van draagvlak (thema 3 van de Erfgoedagenda).

Stimuleren van de inzet van erfgoed als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen

De gemeente Rotterdam zet gebouwd erfgoed in als ontwikkelkracht bij de belangrijke transitie in de stad.

Wat gaan we daar voor doen

Bescherming en instandhouding

- Beoordeling en advisering over bouwinitiatieven, de vergunningverlening bij beschermde monumenten en stadsgezichten
- Het aanwijzen van nieuwe gemeentelijke monumenten
- Cultuurhistorische Verkenningen voor gebieden
- Inbrengen van cultuurhistorische kennis bij plan- en gebiedsontwikkeling en bestemmingsplannen
- Inpassen van cultuurhistorische kennis binnen de ontwikkelingen rondom de Omgevingswet
- Het siteholderschap van de Van Nellefabriek UNESCO Werelderfgoed
- Structureel contact onderhouden met de Rotterdamse erfgoedpartners en burgers
- De uitvoering van de Erfgoedagenda als onderdeel van het monumentenbeleid. Deze bouwt voort op het bestaande wettelijk instrumentarium, waaraan nieuwe op de Rotterdamse situatie toegesneden projecten zijn toegevoegd. Ze zijn samengebracht in thema's.

Kennisontwikkeling: Geschiedenis in beeld

- Religieus Erfgoed - thematisch onderzoek, inventarisatie, waardering, kennisverbreding en onderzoek naar draagvlak
- Schoolgebouwen - thematisch onderzoek, inventarisatie, waardering, kennisverbreding en onderzoek naar draagvlak
- Post 65 - voorbereidingen thematisch onderzoek, inventarisatie, waardering, kennisverbreding en onderzoek naar draagvlak

Kennisoverdracht: Het vertelde verhaal

- In vervolg op de zes films over de cultuurhistorische ontwikkeling van zes wijken in Rotterdam-Zuid, gemaakt in het kader van NPRZ zijn er in samenwerking met Open Rotterdam, opnieuw een aantal

uitzendingen over gebouwd erfgoed gemaakt. In drie films worden de veranderingen van Rotterdam en haar architectuur onderzocht in de perioden 1968-1984, 1985-2008 en 2009-2020, de decennia van het jongste erfgoed. Te bekijken op Open Rotterdam

- Publicaties in de serie Rotterdams Erfgoed worden voortgezet. Deze uitgaven (4x per jaar een boekje) zetten een gebouw, gebied of moment in de spotlights en vertellen iets over de geschiedenis van het betreffende monument
- Het aanbrengen van het Rotterdams monumentenschildje op monumentale panden die in het bezit zijn van de gemeente. Particuliere eigenaren van monumenten worden uitgenodigd om ook zelf een schildje aan te brengen. Deze worden gratis ter beschikking gesteld. Hiermee maakt Rotterdam haar erfgoed beter zichtbaar in de stad.
- Gemeente Rotterdam is betrokken bij de totstandkoming van de jaarlijkse Open Monumentendag Rotterdam die in 2021 het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam als hoofdthema heeft.

Stimuleren van de inzet van erfgoed als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen

Ook in de nota Rotterdam Architectuurstad wordt het gebouwde erfgoed in Rotterdam nadrukkelijk geprofileerd als aanjager en inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen in de stad.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Cultureel erfgoed - Monumenten	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	632	743	1.329	616	616	616
Intern resultaat	236	247	226	226	226	226
Intern resultaat	236	247	226	226	226	226
Programmalasten	396	496	1.103	390	390	390
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	254	300	982	269	269	269
Subsidies en inkomensoverdrachten	142	196	122	122	122	122
Saldo voor vpb en reserveringen	-631	-743	-1.329	-616	-616	-616
Saldo voor reserveringen	-631	-743	-1.329	-616	-616	-616
Reserves	0	-713	713	0	0	0
Onttrekking reserves	0	75	713	0	0	0
Toevoeging reserves	0	788	0	0	0	0

Saldo	-631	-1.456	-616	-616	-616	-616

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 781	- 781	- 781	- 781	- 781		
Omissieregeling 2019	- 781	- 1.073	- 1.073	- 1.073	- 1.073		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 781	- 1.082	- 1.082	- 1.082	- 1.082		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 723	- 654	- 652	- 651	- 651		
10-maandsrapportage 2019	- 723	- 654	- 652	- 651	- 651		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 638						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 577	- 652	- 651	- 651	- 651	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 660	- 609	- 609	- 609	- 609	
10-maandsrapportage 2020		- 660	- 609	- 609	- 609	- 609	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 631					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 1.450	- 602	- 601	- 601	- 601
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 1.456	- 616	- 616	- 616	- 616
10-maandsrapportage 2021			- 1.456	- 616	- 616	- 616	- 616

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Erfgoedwet](#)
- [Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht](#)
- [Erfgoedverordening Rotterdam 2020](#)
- [Beleidsbrief Erfgoed Telt 2018](#)
- [Erfgoedagenda 2017 - 2020](#)
- [Handboek opstellen en borgen Cultuurhistorische Verkenningen](#)
- [Kadernotitie Cultuurhistorie in bestemmingsplannen](#)
- [Visie Collectie Rotterdam](#)

- [Rotterdam Architectuurstad](#)
- [Kaart van de Stad](#)
- [Welstandsnota | Rotterdam.nl](#)
- [Stadsvisie-Rotterdam 2030](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam staat internationaal weliswaar bekend als stad van moderne architectuur, maar er is in de stad ook een volwassen monumententraditie. De rijksmonumenten, de gemeentelijke monumenten, beeldbepalende panden, beschermde stadsgezichten én een UNESCO Werelderfgoedlocatie vertellen het verhaal van de bijzondere geschiedenis van Rotterdam. Gebouwd in het verleden, maar klaar voor de toekomst.

De cultuurhistorische verantwoordelijkheid van de gemeente heeft een basis in de wettelijke taken in het kader van de vergunningverlening en de instandhouding van monumenten en beschermde stadsgezichten. Sinds 1986 is er sprake van een Rotterdams monumentenbeleid. Anno 2021 wordt dit verwoord in de Erfgoedagenda Rotterdam.

In de Erfgoedagenda Rotterdam worden de ambities en activiteiten rond het gebouwde en aangelegde erfgoed van Rotterdam beschreven. De Erfgoedagenda wordt elke vier jaar geactualiseerd, verbreed en vernieuwd. De geactualiseerde Erfgoedagenda Rotterdam 2021-2026 wordt in 2021 aangeboden en vormt de basis voor de invulling van het monumentenbeleid voor de jaren daaropvolgend. De activiteiten zijn gericht op de invulling van wettelijke taken vanuit de landelijke en gemeentelijke regelgeving (thema Bescherming en Instandhouding) en aangevuld met specifieke activiteiten binnen de thema's Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht. Ieder jaar wordt de gemeenteraad inhoudelijk gerapporteerd via het college van B&W.

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Pagina 74

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Het initiëren en sturen van ruimtelijke ontwikkelingen door actief gemeentelijk grondbeleid: verwerving, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden.

Voortgang 2021

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de wetgeving die de gemeente voorschrijft op welke wijze zij zich financieel moet verantwoorden. Het BBV is continu in ontwikkeling. Vanuit het taakveld wordt het BBV nauwlettend gevolgd en worden wijzigingen die het grondbeleid en de grondexploitaties raken accuraat opgevolgd.

In 2021 wordt verder gewerkt aan de ambitienota Grondbeleid. In de ambitienota Grondbeleid wordt beschreven op welke wijze de gemeente met behulp van het grondinstrumentarium kan en wil sturen op gewenste gebiedsontwikkelingen. In 2021 zijn specifieke onderdelen van het grondbeleid herzien, nieuw ontwikkeld en/of nader uitgewerkt. Zo zijn in 2019 in aanloop naar het nieuwe grondbeleid al de wijze van marktbenadering (mogelijkheid voor marktpartijen tot indienen Unsolicited Proposals en ruimere mogelijkheden voor enkelvoudige partijselectie) en bevoegdheidsverdeling tussen College van B&W en Gemeenteraad met betrekking tot grondexploitaties herzien, is in 2020 het taxatieproces transparanter gemaakt en in 2021 de eerste bijstellingen van het erfpachtbeleid, de indexatie van de sociale grondprijzen vastgesteld en is de gemeenteraad geïnformeerd over de sturingsmogelijkheden door middel van eigendom en erfpacht. Dit wordt in 2022 voortgezet.

Om bij te dragen aan de gemeentelijke ambities, zoals de bouwopgave van 18.000 woningen, zijn reeds, en worden voorstellen gedaan voor het in uitvoering nemen van nieuwe grondexploitaties en het herzien van lopende grondexploitaties. In 2021 is al een aantal grondexploitaties herzien en zijn de voorbereidingen voor herzieningen en nieuwe grondexploitaties in volle gang.

In 2021 zal het monitoren en heroverwegen van de mogelijke effecten van covid worden voortgezet. De coronacrisis heeft de vraag naar woningen niet verminderd, sterker nog: de woningprijzen zijn gestegen. Tegelijkertijd stijgen de bouwkosten en beschikbaarheid van (bouw)materialen wordt schaarser. Dit vormt een risico op de daadwerkelijke realisatie van de bouwproductie.

Ontwikkelingen 2022-2025

Net als in 2021 zal ook in de periode 2022-2025:

- het BBV nauwlettend worden gevolgd en zullen wijzigingen die het grondbeleid en de grondexploitaties raken accuraat worden opgevolgd;
- worden bijgedragen aan de gemeentelijke ambities, zoals de bouwopgave van nieuwe woningen;
- het indienen van voorstellen voor het in uitvoering nemen van nieuwe grondexploitaties en het herzien van lopende grondexploitaties door gaan;
- gemonitord worden wat de effecten zijn van de coronacrisis op de grondexploitatieportefeuille.

Wat willen we bereiken

Bijdragen bouwopgave van 18.000 woningen

Bijdragen aan de bouwopgave van 18.000 woningen in de periode 2018-2021, en aan een prettige leefomgeving. De gemeente stuurt via de eigen grondexploitaties actief op de realisatie van nieuwbouw. Tezamen met de particuliere ontwikkelingen op grond van particulieren vormt dit de bouwopgave.

Vertalen van gemeentelijke ambities naar grondexploitaties

De beleidsdoelstellingen binnen andere taakvelden, zoals Wonen en Bouwen, worden financieel vertaald in de grondexploitaties.

Risicobeheersing

Risicobeheersing tijdens de planvorming en uitvoering van gebiedsontwikkelingen door optimalisatie, bewaking en bijsturing.

Wat gaan we daar voor doen

Actief investeren

De markt uitdagen tot het investeren en realiseren van (nieuwe) ontwikkelingen passend in de prioriteiten van de gemeente. De gemeente onderzoekt tevens de mogelijkheden voor nieuwe bouwlocaties. Door als gemeente actief te investeren tonen we lef en laten we aan de Rotterdammers en de marktpartijen / ontwikkelaars zien dat we in een bepaalde ontwikkeling(srichting) geloven. Vaak gaat het om gebieden waar een ontwikkelaar de risico's te groot vindt, waardoor een ontwikkeling niet van de grond komt. Door als gemeente risicodragend te investeren, wordt het risico voor een ontwikkelaar kleiner en wordt hij sneller verleid de gewenste ontwikkeling ter hand te nemen.

Inzetten op gemeentelijke prioriteiten

Gemeentelijke investeringen actief inzetten op de gemeentelijke prioriteiten: energietransitie, nieuwe economie en groei van de stad.

Vraag en aanbod of elkaar afgestemd houden

Het aanbod van gebiedsontwikkelingen afgestemd houden op de vraag vanuit inwoners en vanuit mogelijkheden vanuit de markt (kwalitatief en kwantitatief). Het voeren van actief grondbeleid brengt kansen, maar ook financiële risico's met zich mee. Om de risico's te beperken én om tijdig aanpassingen in het programma door te kunnen voeren, wordt twee keer per jaar een analyse gemaakt van de ontwikkelingen op de woningmarkt en die van de werklocaties (bedrijventerreinen en kantoren). De analyse richt zich op de kwantiteit van de verwachte afzet (bv het aantal te verkopen nieuwbouwwoningen) en de kwaliteit daarvan (afwerkingsniveau, grootte van de woning etc.). Deze gegevens worden vergeleken met het programma dat in de grondexploitaties is voorzien (het aanbod). Bij afwijkingen wordt het aanbod hierop afgestemd.

Sturen op balans maatschappelijk en financieel resultaat

Sturing op een voor de gemeente zo gunstig mogelijke balans tussen maatschappelijke opbrengsten en financieel resultaat. Een ontwikkelproces is een voortdurende zoektocht naar een goede balans tussen (onder meer) opbrengsten en kosten. Binnen gemeentelijke grondexploitaties valt hier beter op te sturen dan bij een particuliere ontwikkeling.

Ontwikkelen van maatschappelijk wenselijke locaties

Ontwikkelen van locaties die niet door de marktpartijen uitgevoerd worden. Sommige ontwikkelingen leveren geen winst op, maar zijn om bijvoorbeeld maatschappelijke redenen heel wenselijk. Dergelijke ontwikkelingen zullen nooit door een particuliere ontwikkelaar opgepakt worden, omdat er geen winstpotentie is. In dergelijke gevallen zoekt de gemeente naar financiële middelen (intern of extern) om een dergelijke ontwikkeling toch van de grond te krijgen.

Jaarlijkse actualisatie grondexploitaties

De projectadministratie van de grondexploitaties bevat enerzijds de gerealiseerde kosten opbrengsten en anderzijds de begroting van nog te maken kosten en voorziene opbrengsten. Alle posten worden contant gemaakt. Gesaldeerd ontstaat daardoor de Netto Contante Waarde-saldo (NCW) van het project.

Als er aanleiding voor is, worden gedurende het jaar de begrote posten geactualiseerd. Tenminste eens per jaar, tijdens het jaarrekeningproces, worden alle posten voorzien van actuele onderbouwingen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	72.445	101.260	65.377	46.586	43.196	51.151
Bijdragen rijk en medeoverheden	6.409	3.830	1.936	1.560	0	0
Overige opbrengsten derden	35.385	98.693	67.119	45.717	24.510	77.378
Overige baten	30.651	-1.263	-3.678	-691	18.686	-26.227
Lasten exclusief reserves	61.832	77.304	55.267	46.450	42.572	50.527
Apparaatslasten	8.569	9.912	7.511	7.512	7.512	7.512
Inhuur	3.258	3.635	1.061	1.061	1.061	1.061
Overige apparaatslasten	57	103	118	118	118	118
Personeel	5.253	6.174	6.332	6.334	6.334	6.334
Intern resultaat	15.167	20.879	13.529	13.550	13.533	13.536
Intern resultaat	15.167	20.879	13.529	13.550	13.533	13.536
Programmalasten	38.096	46.512	34.227	25.388	21.527	29.479
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	38.489	47.911	35.779	26.992	23.052	31.029
Kapitaallasten	-1.406	-1.399	-1.552	-1.604	-1.526	-1.550

Overige programmalasten	1.013	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	10.613	23.956	10.109	136	624	624
Saldo voor reserveringen	10.613	23.956	10.109	136	624	624
Reserves	5.158	9.009	1.930	300	0	0
Onttrekking reserves	10.708	9.009	1.930	300	0	0
Toevoeging reserves	5.550	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	15.771	32.964	12.039	436	624	624

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	6.773	6.771	6.771	6.771	6.771		
Omissieregeling 2019	6.143	6.152	6.161	6.161	6.161		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	20.669	4.813	4.355	4.386	6.386		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	16.833	1.367	1.053	1.142	1.142		
10-maandsrapportage 2019	27.545	1.367	1.053	1.142	1.142		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	36.308						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		1.172	1.053	1.142	1.142	1.142	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		11.985	13.116	3.203	1.200	1.200	
10-maandsrapportage 2020		11.668	13.116	3.203	1.200	1.200	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		15.771					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			16.892	12.003	422	605	605
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			20.972	12.039	436	624	624
10-maandsrapportage 2021			32.964	12.039	436	624	624

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Bouwverordening 2010](#)

- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Hoogbouwvisie 2011](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Grondbeleid 2019](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Bij actief grondbeleid initieert de gemeente een ruimtelijke ontwikkeling door de verwerving van gronden, sloop van panden en eventuele sanering. Na bouwrijp maken wordt de grond verkocht aan een ontwikkelende partij. Na de realisatie van de gebiedsontwikkeling wordt het openbaar gebied aangelegd door de gemeente. Grondexploitaties zijn de financiële weergave van gebiedsontwikkelingen.

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving

Het realiseren van de energietransitie (gezamenlijk met alle betrokken partijen in en rondom de stad) om te voldoen aan doelen van het Parijs akkoord en zorgen dat economische kansen worden benut.

Het realiseren van een betere luchtkwaliteit vanwege de sterke relatie tussen de luchtkwaliteit en de gezondheid en de bijdrage aan de aantrekkelijkheid van de stad.

Regisseren van het stimuleren van circulariteit in het grondstoffengebruik binnen de stad (verminderen gebruik grondstoffen, hergebruik en recyclen van afval).

Het realiseren van een klimaatadaptieve stad.

Voortgang 2021

Dankzij de uitvoering van de maatregelen uit de Koersnota Schone Lucht heeft Rotterdam de afgelopen jaren al grote stappen gezet richting realisatie van de collegetarget “Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid en vanaf 2020 geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden.”. Sinds 2017 is het aantal straten in Rotterdam waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden teruggebracht van vijftien naar nul. Het is lastig te duiden in welke mate de lagere verkeersintensiteit vanwege de (lockdown)maatregelen tegen covid-19 een positieve invloed heeft gehad. Omdat de impact van de pandemie tijdelijk is, blijven de maatregelen uit de koersnota Schone Lucht noodzakelijk.

Ten aanzien van het collegetarget ‘In 2022 is de jaarlijkse Rotterdamse uitstoot van CO₂ omgebogen naar een dalende trend’ zien wij een positieve (korte termijn) invloed. De economische ontwikkelingen hebben een (licht) positieve impact op de CO₂ uitstoot. Daar staat tegenover dat voorgenomen investeringen door bedrijven in verduurzaming door de effecten van de crisis vertraging op kunnen lopen.

De huidige ontwikkelingen bieden zowel kansen als bedreigingen. Al zou corona op korte termijn tot minder emissies kunnen leiden, het risico bestaat dat de investeringen, die vandaag nodig zijn voor een beperking van de toekomstige emissies, onder druk komen te staan. De inzet van voor deze lange termijn doelstellingen zal niet minder worden maar eerder meer; er is immers een grote kans dat de noodzakelijke systeem- en gedragsveranderingen worden vertraagd of uitgesteld. We blijven zoeken naar alternatieve manieren om bewoners te bereiken en betrekken bij het verduurzamen van hun woningen.

De inspanningen voor de 2030-doelstellingen moeten daarom onverminderd door en betaalbaarheid wordt nog belangrijker. De energietransitie moet voor iedereen haalbaar en betaalbaar zijn. Daartoe is in 2021 een aantal regelingen gelanceerd. Bovendien is extra aandacht voor doelgroepen met een smalle beurs, onder andere door middel van samenwerking met maatschappelijke partners in specifieke wijken. In 2022 zetten we in op de ontwikkeling van nieuwe instrumenten, het vergroten van de toegankelijkheid van bestaande instrumenten, het vergroten van de maatschappelijke aandacht en het aantrekken van extra middelen en het vergroten van de kennis en inzicht in de haalbaarheid en betaalbaarheid van de energietransitie. Dit doen we door te monitoren wat het gebruik van de instrumenten door de doelgroep is en door de betaalbaarheid op huishoudniveau te monitoren.

Vanwege de gevolgen van de coronapandemie is een aantal regelingen versneld en/of opgeschaald opgezet. Naar verduurzaming hebben deze regelingen tot doel om werkgelegenheid te stimuleren, de koopkracht te vergroten en/of te zorgen voor het vergroten van de omzet van Rotterdamse bedrijven. Voor verschillende doelgroepen zijn er specifieke regelingen, zoals energietransitieleningen voor particuliere woningeigenaren en instellingen, vouchers voor verduurzamingsinterventies in huis en vouchers voor ondernemers op bedrijventerreinen. Door deelname aan het Klimaatfonds werken we aan meer zonnepanelen in de stad, ondersteund met extra faciliterende inzet. Zo helpen we Rotterdamse bewoners en bedrijven gericht vooruit richting een toekomstbestendig Rotterdam.

In Rotterdam werken we samen met Rijk, provincie, regio en de stad aan de uitvoering van de afspraken uit het landelijke klimaatakkoord (2019). De Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 Rotterdam Den Haag is het resultaat van de samenwerking tussen 23 gemeenten, 4 waterschappen, de provincie Zuid-Holland en netbeheerders. Bestaand Rotterdams beleid voor de energietransitie is opgenomen in de RES 1.0 en in juni 2021 is de RES vastgesteld door de gemeenteraad. Op 1 juli heeft de regio Rotterdam Den Haag de RES 1.0 namens alle

partners in de regio ingediend bij het Nationaal Programma RES. Nu volgt een moment voor evaluatie van de afgelopen periode en wordt toegewerkt naar de start van de monitoring en update naar de RES 2.0 (start 2e kwartaal 2022). Lokaal worden de ambities en plannen voor onder andere zon en wind verder uitgewerkt in gebiedsgerichte processen.

In 2019 stelden meer dan 100 Rotterdamse bedrijven, instellingen en overheden gezamenlijk het Rotterdams Klimaatakkoord op. Het Rotterdams Klimaatakkoord bestaat uit vijf klimaattafels die in 2019 gezamenlijk 49 klimaatdeals hebben gesloten met concrete maatregelen die bijdragen aan de klimaatdoelstellingen van Rotterdam. In 2020 zijn er zes nieuwe klimaatdeals bijgekomen. De klimaatdeals zijn projecten of programma's die zich richten op het versnellen van de energietransitie en het realiseren van CO₂-besparing. Zo is het Fieldlab Industrial Electrification geopend, een proeftuin om innovaties te testen voor het elektrificeren van industriële processen, is er een plan uitgewerkt voor de bouw van de grootste groene waterstoffabriek van Europa en zijn er 50.000 zonnepanelen op Rotterdamse daken gelegd. Verder is met de klimaatdeal 'Rotterdam tegen voedselverspilling' 62.000 kilo voedselafval bespaard, wat gelijk staat aan 250 ton CO₂-reductie. Het onderschepte voedsel kreeg een waardevolle (her)bestemming bij sociale restaurants.

Alle vijf de klimaattafels hebben eind 2020 een voortgangsrapportage opgeleverd die de stand van zaken van de klimaatdeals laat zien en wat er verder nog binnen de tafels is gebeurd. In 2020 hebben alle tafels goede stappen gezet. Maar, we zijn er nog niet. Daarom worden er in 2021 weer stappen gezet en willen we ook laten zien wat er vanuit de tafels nodig is vanuit onder andere het Rijk om verdere grote stappen te zetten. In de coronatijd zijn er niet veel fysieke ontmoetingen geweest met en tussen de tafels. Dit hopen we eind 2021 weer op te gaan pakken, zodat ook het netwerk van het Rotterdams Klimaatakkoord nog meer uitgebreid kan worden met nieuwe partijen.

Ontwikkelingen 2022-2025

De ambitie om in deze collegeperiode 18.000 woningen te realiseren binnen bestaand gebied leidt ertoe dat ook gebouwd moet worden op locaties nabij snel-, spoor- en vaarwegen of industrieterreinen, waar grote opgaven liggen op het gebied van luchtkwaliteit, geluid, bodem en externe veiligheid. Betrokkenheid vanuit milieu bij deze ontwikkelingen is daarom van essentieel belang. Tijdens de Covid-19-pandemie is het besef dat een gezonde leefomgeving van groot belang is alleen maar toegenomen.

Wat willen we bereiken

Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid door te bewerkstelligen dat:

- Alle straten in Rotterdam in 2022 voldoen aan de Europese normen
- De gemiddelde luchtkwaliteit in heel Rotterdam in 2022 is verbeterd

De CO₂-uitstoot van Rotterdam ombuigen in een neergaande lijn naar nul uitstoot in 2050, conform de afspraken van Parijs en het Nederlands Klimaatakkoord door het realiseren van een betaalbaar, schoon, betrouwbaar, veilig en op innovatie ingesteld energiesysteem (= het totaal van opwek, opslag, grid en gebruik).

Minder gebruik van primaire grondstoffen en meer hergebruik en recyclen van afval, en het realiseren van een omslag naar circulair denken bij inwoners en bedrijven (doelstelling circulair wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Grondstoffen).

Het realiseren van een toekomstbestendig, klimaatadaptief, resiliënt Rotterdam: werken aan de vergroting van de capaciteit van mensen, gemeenschappen, instituten, bedrijven en systemen om te overleven, zich aan te passen en om te groeien onder elke mogelijke chronische stress of acute shocks (doelstelling klimaatadaptatie wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Stedelijk Waterbeheer).

Bij het vormgeven van de verdichtingsopgave werken we aan een goede balans tussen rust en reuring (onder meer in de vorm van stille groene gebieden) en een adequaat extern veiligheidsniveau. Doel hiervan is het realiseren van een gezonde en veilige leefomgeving.

Een betere regie op het gebruik van de ondergrond: rol van ondergrond in energietransitie, vergroening, wateropgave, biodiversiteitsvermeerdering en het aanpakken van verontreiniging van de bodem met het oog op de gezondheid.

Wat gaan we daar voor doen

Kansen maximaal benutten

We hebben de klimaatambities van Parijs vertaald in de volgende Rotterdamse doelstellingen:

- In 2022 is de jaarlijkse Rotterdamse uitstoot van CO₂ omgebogen naar een dalende trend. In 2030 is de Rotterdamse uitstoot van CO₂ 49% lager ten opzichte van 1990. In 2050 is Rotterdam klimaatneutraal.
- Door het verminderen van CO₂ dragen we niet alleen bij aan de aanpak van klimaatverandering, maar neemt ook de luchtkwaliteit, de gezondheid en de kwaliteit van het woonklimaat van de Rotterdammers toe.
- Voortzetten actieve samenwerking tussen bedrijven, instellingen en experts om de energietransitie in onze stad voort te zetten. Het verbinden van deze partijen moet ervoor zorgen dat we samen met de stad de energietransitie voor elkaar krijgen en dat we samen bijdragen aan de klimaatdoelstellingen van Rotterdam.
- We gaan door met het uitvoeren van de deals die we met de Rotterdamse bedrijven en organisaties hebben gesloten in het Rotterdams Klimaatakkoord. Ook sluiten we nieuwe klimaatdeals met nieuwe en bestaande partners. Jaarlijks wordt de voortgang van de klimaatafsluiten en de klimaatdeals gemonitord en gaan de klimaatdeals waar mogelijk ook mee in de CO₂ berekening van de DCMR.

We bieden Rotterdammers het maatschappelijk goedkoopste alternatief voor aardgas.

- We leren wat er nodig is om bestaande wijken van het aardgas af te halen door in vijf wijken aan de slag te gaan met een gebiedsaanpak.
- Via een gebiedsaanpak maken we werk met werk en beperken we de overlast. We starten in Groot-IJsselmonde (Heindijk/Reyeroord), Pendrecht, Rozenburg, Prinsenland-Het Lage Land en Bospolder-Tussendijken.

- In twaalf verkenningen onderzoeken we welke wijken in aanmerking komen om een nieuwe gebiedsaanpak te starten. Op basis van de uitkomsten van de verkenningen en de ervaringen uit de gebiedsaanpakken stelt de gemeente uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte op. Daarin geven we aan in welke wijken voor 2030 een nieuwe gebiedsaanpak start.

We werken aan het verduurzamen van woningen en VVE's.

- Concrete maatregelen waar we mee aan de slag gaan, zijn de inzet van energiecoaches en het helpen van woningeigenaren met het verduurzamen van hun woning. We blijven het gemeentelijk informatiepunt verbeteren, zowel duurzaam010.nl als de Duurzaamheidswinkel.
- Via VVE010 ondersteunen we VVE's bij verduurzaming met advies, expertise, kennis en ondersteuning. Daarnaast ontwikkelen we in 2022 een aantal regelingen waar VVE's gebruik van kunnen maken, zodat we ook financiële ondersteuning bieden.

We bouwen aan de nieuwe economische structuur met andere energiedragers.

- We ontwikkelen een visie op het Rotterdamse Energiesysteem. Met deze visie geven we onszelf en andere belanghebbenden inzicht in de ontwikkeling van het Rotterdamse energiesysteem en wat nodig is om de transitie van het energiesysteem mogelijk te maken. We streven naar een schoon, slim, resiliënt en rechtvaardig energiesysteem, waarbij we onze verantwoordelijkheid nemen én samenwerken en op adaptieve, integrale en digitale wijze invulling geven aan de transitie.

We zetten in op verduurzaming van de haven

- We hebben een klimaattafel Haven en Industrie gevormd om de plaatselijke emissiereductiedoelen handen en voeten te geven. Er staan veel projecten in de steigers die versneld worden richting uitvoering.

We werken toe naar nul-emissie mobiliteit in Rotterdam in 2050.

- Leidend hiervoor is de Trias Mobilica: Volumebeheersing, Veranderen en Verschonen. De Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA) richt zich op de eerste twee V's: meer ruimte voor voetgangers en fietsers, het verminderen van autoverkeer in de binnenstad, verbeteren van het openbaar vervoer, het bieden van toegankelijke alternatieven via deelmobiliteit en efficiënter en schone logistiek.
- Het programma Nul Emissie Mobiliteit (NEM) richt zich op verschonen. Pijlers daarbij zijn personenvervoer, goederenvervoer, verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark en laadinfrastructuur voor alle pijlers. Werkzaamheden die hier onderdeel van zijn, zijn bijvoorbeeld de invoering van de Zero Emissiezone Stadslogistiek voor goederenvervoer, de werkgeversaanpak en de uitbreiding van het netwerk laadinfrastructuur. In 2021 is de aanbesteding voor laadinfrastructuur gewonnen door ENGIE. In de komende drie jaar worden 1500 openbare laadpalen bijgeplaatst.

- Via de klimaattafel Mobiliteit zetten we stappen op een aantal transitithema's: fossielvrij forenzen, emissieloze logistiek, oplossende infrastructuur, deelmobiliteit, gezonde mobiliteit en havenmobiliteit. Binnen deze thema's lopen allerlei projecten en initiatieven waarvan we de krachten bundelen om tot doorbraken te komen.

We zetten actief in op het uitbreiden van de opwekking van windenergie in stad en haven.

- We zetten in op de ontwikkeling van de zogenaamde VRM-locaties. Naar verwachting wordt hiervoor in de loop van 2022 het vergunningenproces in gang gezet.
- We werken verder aan de uitvoering van gestelde ambities in het kader van de vastgestelde RES 1.0.
- We werken mee aan initiatieven om kleinschalige wind te faciliteren.
- Naar aanleiding van de uitspraak van de raad van State in het Nevele-arrest werken we aan een plan van aanpak om de gevolgen en consequenties van deze uitspraak zorgvuldig op te volgen.
- We lobbyen actief om het aantal windparken op zee uit te breiden en om de opgewekte elektriciteit op zee in Rotterdam 'aan te laten landen'.

We gaan het opwekken van zonne-energie opschalen.

- We doen onderzoeken naar en experimenteren ten behoeve van de opschaalbaarheid van het opwekken van zonne-energie binnen de gebouwde omgeving en op of langs infrastructuur.
- We ontwikkelen verschillende pilotprojecten.
- In pilotproject zonne-energie in Next Generation Woonwijken start de installatie van een zonne-voetpad in Prinsenpark, zonnepanelen op twee gymzalen en de verduurzaming van de Alexanderhal en sportvelden van sportcomplex Alexandria '66.
- In het pilotproject zonnedaken op parkeerterreinen starten de voorbereidende werkzaamheden (onderzoek, aanbesteding, draagvlaktraject) voor de ontwikkeling van de parkeerterreinen bij sportvereniging HCR, sportcomplex VV Zestienhoven en parkeerterreinen op gemeentelijke grond.
- We onderzoeken de mogelijkheden van zonne-energie op en langs snelwegen rond Rotterdam, te beginnen bij de A15 en A38 in samenwerking met Rijkswaterstaat.
- Voor de ontwikkeling van zonnepark Hoek van Holland wordt het bestemmingsplan dit jaar nog vastgesteld en bereiden we de aanbesteding voor.
- Het project Zon op Zuid zoekt grote daken van 400m² of groter om hierop de plaatsing van zonnepanelen te stimuleren.

We voeren maatregelen uit om een betere luchtkwaliteit te realiseren met het oog op gezondheid.

- We pakken de voornaamste bronnen van luchtvervuiling actief aan, enerzijds gericht op bereiken van structureel minder uitstoot in de stad en anderzijds gericht op verminderen van uitstoot van bronnen in de regio.

- We veranderen en verschonen de automobilititeit en verminderen autoverkeer in met name de binnenstad. We leiden doorgaand en passerend verkeer zoveel mogelijk over de ringwegen middels slimme technologieën en verkeersmaatregelen.
- We stimuleren mobiliteit gericht op fietsen en OV (doelstellingen voor mobiliteit worden verder uitgewerkt onder Programma Verkeer en vervoer, taakveld Verkeer en vervoer ontwikkeling).
- We werken aan een schonere en efficiëntere inrichting van bouw- en stadslogistiek.
- Bij het Rijk en Europa wordt actief gelobbyed om varend ontgassen te verbieden
- Samen met het Havenbedrijf voeren we het pilotprogramma voor walstroom uit. Daarnaast werken we via het ontwikkelprogramma, zoals is benoemd in de strategie walstroom voor de zeescheepvaart.
- We bevorderen het gebruik van schone mobiele werktuigen en generatoren tijdens bouwwerkzaamheden en evenementen.
- We zoeken naar oplossingen voor de stikstof-problematiek, ondanks de relatief beperkte rol van de gemeente op dit dossier. De provincie Zuid-Holland is bevoegd gezag voor stikstof en werkt aan een gebiedsgerichte aanpak en een stikstofbank. Daarnaast zijn er landelijke maatregelen om voldoende stikstofruimte te creëren voor met name de ontwikkeling van Maasvlakte-2.

Minder gebruik van primaire grondstoffen, meer hergebruik en recyclen van afval en het realiseren van een omslag naar circulair denken bij inwoners en bedrijven.

- De doelstelling circulair wordt verder uitgewerkt onder programma Beheer van de Stad/ taakveld Afval-Grondstoffen.

Bijdrage leveren aan een Resilient Rotterdam: een weerbaar, veerkrachtige en toekomstbestendige stad, door:

- Het Resilience-denken integraal te verankeren in de primaire processen, plannen en projecten
- Met en vanuit het Resilient Delta Initiative, onderdeel van de convergentieagenda, een kennisagenda te ontwikkelen voor de komende vijf jaar
- De acties in de nog vast te stellen Resilient Rotterdam Strategie 2021-2026 met betrokkenen uit te voeren, met onder andere aandacht voor klimaatadaptatie, cyber en energy resilience, lessen uit de pandemie.

Verbinding creëren tussen de processen en experts van de energietransitie en adaptatie-opgave om samenhang in visies, beleidsstukken en uitvoering te initiëren. Dit loopt uiteen van het verbinden op strategisch gebiedsniveau, strategisch systeemniveau, praktisch en tactisch samenwerken (ondergrond, gebouwniveau inclusief daken), praktisch samenwerken aan specifieke doelgroepen tot communicatie. Hierbij ligt de focus op:

1. Knelpunten ruimtegebrek
2. Oplossingen die de koeltevraag in de zomer beperken om hittestress (intrinsiek) vanuit de energietransitie mee te koppelen.

Participeren in de netwerken Rotterdamse Weerwoord, het Resilient Cities Network, C40 en het Nationaal Dakenplan.

De voorbereidingen voor het World Energy Congress (WEC) zijn van start gegaan, wat in 2025 in Rotterdam zal plaatsvinden. Het WEC is het driejaarlijkse event van de World Energy Council met 4.000 unieke congresbezoekers en 18.000 beursbezoekers van over de gehele wereld. Een congres op hoog niveau waar wereldleiders, CEO's, professionals en academici samenkomen. Tijdens dit congres worden best practices gedeeld en nieuwe afspraken voor de toekomst gemaakt.

We pakken geluidsoverlast aan door:

- Het slim ontwerpen en inrichten van de openbare ruimte (waar mogelijk minimaal één geluidarme zijde bij woningen).
- Maatregelen die geluidbeleving positief beïnvloeden.
- Werken aan stille groene gebieden die bewoners rust en ontspanning bieden.
- De structurele aanleg van stille wegdekken.
- Aandacht voor bestaande en mogelijk voorziene woningbouwlocaties nabij het Haven- en Industriegebied vanwege geluid (van zowel bedrijven als schepen), anticiperend op de Omgevingswet.

We betrekken bodem en ondergrond bij energietransitie, vergroening, de wateropgave en biodiversiteitsvermeerdering en pakken verontreiniging van de bodem aan met het oog op gezondheid.

- We pakken de met lood verontreinigde locaties aan waar kinderen spelen.
- We maken integraal beleid voor de ondergrond, gericht op het gebruik voor groen en energievoorziening (warmte-koude-opslag en geothermie) en ter voorkoming van wateroverlast.
- We werken de Gebiedsgerichte Aanpak van verontreinigde grond (en grondwater) in de haven verder uit.

We zorgen voor een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners. Daarbij is de inzet onder meer het concentreren van risicobedrijven, ook in relatie tot zeer kwetsbare objecten (ziekenhuizen, scholen).

Verduurzaming van gemeentelijke bedrijfsvoering en verduurzaming gemeentelijk vastgoed

- De doelstelling verduurzamen vastgoed wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Overige objecten en gronden.
- Actief sturen/samenwerken met gemeentelijke inkoop op verduurzamen en circulair maken van inkoop.
- Inzetten op het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.
- Inzetten op de ontwikkeling en versterking van circulaire economie via de eigen bedrijfsvoering.

- Inzetten op het verduurzamen van de gemeentelijke bedrijfsvoering.

Effectindicatoren		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 1: De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.	Streefwaarde	niet >31,9 Mton	niet >31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton
	Realisatie	31,9 Mton	29,9 Mton	29,2 Mton	26,2 Mton			
Collegetarget 2: Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.								
Jaargemiddelde*	Streefwaarde		16	12	8	0	0	0
	Realisatie***		4	0	pm***	pm	pm	pm
Uurgemiddelde**	Streefwaarde	0	0	0	0	0	0	0
	Realisatie	0	0	0	pm	pm	pm	
* Betreft het aantal toetspunten > NO2 40 g/m3 (jaargemiddelde gebaseerd op NSL voorgaande jaar)								
** Betreft het aantal meetstations met >18 keer per jaar overschrijding NO2 200g/m3 (uurgemiddelde, gebaseerd op jaarverslag DCMR)								
*** Overeenkomstig de afspraken in het definitieboekje van de collegetargets zijn de gegevens m.b.t. realisatie 2020 in Q4 van 2021 beschikbaar. Op basis van een eigen monitor is berekend dat er geen wettelijke overschrijdingen van de EU-normen voor NO2 meer zijn.								

Toelichting indicatoren

Collegetarget 1:

De daling in 2020 is groter dan verwacht. Dat is voor een groot deel het gevolg van de coronacrisis. Zo daalde de productie bij de raffinaderijen en chemie en nam het wegverkeer af. Ook zorgde een langdurige storing bij de Riverstone kolencentrale voor een afname van de CO2-uitstoot. De DCMR rapporteert naast de, grotendeels tijdelijke, daling van de CO2-uitstoot door externe factoren, ook een dalende trend in de energiesector en de gebouwde omgeving. Deze daling is mede het gevolg van de groei van hernieuwbare energie uit zon en wind en de energietransitie in de gebouwde omgeving. Dat neemt niet weg dat inspanning nodig blijft om deze daling bestendig te maken onder andere door de uitvoering te geven aan plannen van het Rotterdams Klimaat Akkoord.

Collegetarget 2:

Sinds 2017 is het aantal straten in Rotterdam waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden teruggebracht van vijftien naar nul. Met (lokale) verkeersmaatregelen sturen we erop om aan deze norm te blijven

voldoen. De voortgang op het halen van dit collegegetarget wordt bepaald aan de hand van de monitoringsrapportage van het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). De definitieve cijfers over 2020 zijn, zoals is aangegeven in het definitieboekje van de collegegetargets, aan het eind van Q4 van 2021 beschikbaar. Deze wordt na publicatie aan de gemeenteraad gestuurd. De verwachting is dat dit kort na de jaarwisseling is.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	5.850	2.158	3.712	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.099	2.158	3.712	0	0	0
Financieringsbaten	1.056	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	695	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	41.165	71.041	69.092	50.455	32.665	32.447
Apparaatslasten	4.054	7.086	7.722	6.567	6.567	6.567
Inhuur	126	235	223	13	13	13
Overige apparaatslasten	69	97	116	105	105	105
Personeel	3.859	6.753	7.382	6.449	6.449	6.449
Intern resultaat	7.248	7.551	8.722	7.669	4.713	4.713
Intern resultaat	7.248	7.551	8.722	7.669	4.713	4.713
Programmalasten	29.863	56.405	52.648	36.220	21.385	21.167
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.218	20.643	25.981	14.993	334	120
Kapitaallasten	528	622	626	655	683	679
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	21.116	35.140	26.041	20.572	20.368	20.368
Saldo voor vpb en reserveringen	-35.315	-68.883	-65.380	-50.455	-32.665	-32.447
Saldo voor reserveringen	-35.315	-68.883	-65.380	-50.455	-32.665	-32.447
Reserves	-6.288	28.946	28.250	9.561	-54	-54
Onttrekking reserves	5.750	32.890	28.250	9.561	0	0
Toevoeging reserves	12.038	3.944	0	0	54	54

Saldo	-41.603	-39.937	-37.130	-40.894	-32.720	-32.501

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 31.090	- 31.336	- 31.301	- 31.304	- 31.304		
Omissieregeling 2019	- 30.747	- 30.941	- 32.724	- 32.727	- 32.727		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 32.045	- 34.586	- 35.328	- 33.381	- 34.081		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 36.096	- 39.370	- 31.064	- 29.086	- 19.785		
10-maandsrapportage 2019	- 36.120	- 39.370	- 31.064	- 29.086	- 19.785		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 37.997						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 41.255	- 31.064	- 29.086	- 19.785	- 19.785	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 41.169	- 34.183	- 32.273	- 32.794	- 29.021	
10-maandsrapportage 2020		- 42.669	- 34.183	- 32.273	- 32.794	- 29.021	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 41.603					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 39.192	- 37.877	- 33.342	- 25.011	- 24.799
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 39.930	- 37.130	- 40.894	- 32.720	- 32.501
10-maandsrapportage 2021			- 39.937	- 37.130	- 40.894	- 32.720	- 32.501

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Aanpak Nul emissie mobiliteit](#)
- [Actieplan Geluid 2019-2023](#)
- [Beleidskader Groepsrisico](#)
- [Nota Actief Bodem- en Baggerbeheer 2013](#)
- [Verordening Bodemenergiesystemen Rotterdam](#)
- [Bodemenergieplan Centrumgebied Rotterdam](#)
- [Beleidsnota Huishoudelijk Afval 2013-2018](#)

- [Bouwverordening 2010](#)
- [Convenant ZES - Zero Emissie Stadslogistiek Rotterdam](#)
- [Gemeentelijke visie duurzame biomassa](#)
- [Gemeentelijke visie waterstof](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Koersnota Schone Lucht 2019-2022](#)
- [Leidraad werkwijze gebiedsaanpakken aardgasvrij](#)
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Multifunctioneel dakenprogramma](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Programma Rivieroever](#)
- [Raadsakkoord Energietransitie](#)
- [RES 1.0 - Regionale Energiestrategie Rotterdam – Den Haag](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam gaat voor circulair - Visie en aanpak 2017](#)
- [Rotterdam gaat voor groen](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdams Duurzaamheidskompas](#) (update december 2020)
- [Rotterdamse Klimaataanpak](#)
- [Rotterdams Klimaatakkoord](#)
- [Rotterdamse Transitievisie Warmte 1.0 \(2021\)](#)
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Rotterdam Staat van de Stad](#)
- [Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)

- [Schone Energiestrategie](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Stappenplan aardgasvrije wijken](#)
- [Stappenplan Zero Emissie Stadsdistributie;](#)
- [Startnota versnelling windenergie](#)
- [Startnota versnelling zonneenergie](#)
- [Stedelijke Agenda Haven](#)
- [Strategie Walstroom Rotterdamse Haven](#)
- [Uitvoeringsplan energietransitie 2019-2020](#)
- [Uitvoeringsplan energietransitie 2020-2022](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [WANNEER-kaart aardgasvrij](#)
- [WAT-kaart aardgasvrij \(update juni 2021\)](#)

Omschrijving taakveld en vervolg taakvelddoelstellingen

Vervolg taakvelddoelstellingen

- verminderen van geluidsoverlast
- een betere regie op het gebruik van de ondergrond
- een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners
- verduurzaming van de gemeentelijke bedrijfsvoering en verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Omschrijving taakveld

Nederland moet in 2050 een land zijn zonder CO2 uitstoot en met een volledig circulaire economie. Daar moet nu mee begonnen worden. Ook Rotterdam heeft hierin een belangrijke opgave. Prioriteit ligt daarom bij de uitvoering en ondersteuning van activiteiten voor het realiseren van de energietransitie in gebouwde omgeving en mobiliteit, de omslag naar een circulaire economie, het verbeteren van de luchtkwaliteit, vergroting van de veerkracht van de stad, in combinatie met de vergroening, waterveiligheid en transformatie naar een nieuwe duurzame economie.

We zetten in op een fijne woon- en leefomgeving voor alle Rotterdammers: schoner, groener en gezonder. In het taakveld Milieubeheer wordt ingezet op maatregelen die de energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, schone lucht, minder geluidsoverlast en schonere en veiliger bodems bevorderen en zo een bijdrage leveren aan een rijke en stabiele biosfeer en daarmee aan een aantrekkelijke leefomgeving. Dit vergt vooral focus op anders werken: die keuzes krijgen waarde als we ze omzetten in kansen door integraler en slimmer te werken. Dus zetten

we de energietransitie in als vliegwiel voor duurzame bedrijvigheid, voor nieuwe werkgelegenheid en het aantrekkelijker maken van woningen en wijken.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Pagina 76

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Een aantrekkelijke en leefbare stad voor iedereen, nu en in de toekomst.

Meer gezonde Rotterdammers die bewegen, spelen, sporten, ontmoeten, ontspannen en recreëren.

Een investering in de doorontwikkeling van de klimaatadaptieve deltastad.

Samenwerking met Rotterdammers en gedeeld eigenaarschap.

Voortgang 2021

Bewoners zijn door Covid-19 nog steeds vooral thuis en daardoor nadrukkelijker in hun woonomgeving aanwezig. Zij maken tot 70% vaker een ommetje in de wijk of buurt. Dit leidt tot grotere druk op de openbare ruimte, parken en parkjes in de stad, zeker in relatie tot de 1,5 meter afstand tot elkaar. Bewoners waarderen en gebruiken het groen in hun woonomgeving beter en meer.

Op 8 april 2021 is de Visie op de Openbare Ruimte vastgesteld door de raad. Daarmee is een nieuw kader met drie doelen en focus op vijf speerpunten vastgesteld voor de openbare ruimte de komende jaren. De Uitvoeringsagenda Biodiversiteit in Rotterdam, een uitwerking van de Visie op de Openbare Ruimte is besproken in de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte, tegelijk met de Visie op de Openbare Ruimte.

Eind december 2020 is bekend geworden dat tot en met 2020 al op 12,8 hectare extra groen kan worden gerekend. Die extra hectaren groen zijn gerealiseerd op daken en in openbaar gebied. Een deel hiervan wordt nog in 2021 en 2022 uitgevoerd. Vooralsnog leiden de genomen maatregelen tegen Covid-19 niet tot vertraging in de aanpak en loopt de voortgang op schema.

De planvorming en/of start uitvoering van de drie ecologische verbindingzones vordert. Het gaat om deze verbindingen: langs de Heemraadsingel naar Vroesenpark, de Steilrand (van de Rotte naar de Schie en Landgoed De Tempel) en als derde langs het Zuiddiepje, tussen Eiland van Brienenoord en Park De Twee Heuvels (als onderdeel van het Rondje Stadionpark). De uitvoering van deze laatste ecologische verbinding loopt mee met de uitvoering van Eiland van Brienenoord en wordt in 2022 afgerond. Voor de andere twee ecologische verbindingen is een apart planproces opgestart, de uitvoering is voorzien vanaf 2021. Het zal daarbij gaan om een combinatie van eenvoudig uit te voeren maatregelen en langere termijnprojecten.

Op Landgoed De Tempel zijn de eerste herstelwerkzaamheden aan het park uitgevoerd. De

samenwerkingsovereenkomst met Natuurmonumenten is getekend en eind 2021 gaan de tuinen van de landgoederen De Tempel en Nieuw Rhodenrijs in erfpacht over. Verdere herstelwerkzaamheden aan de tuinen worden voorbereid.

In 2020 heeft het college een principebesluit genomen over een investering in de zeven stadsprojecten. Alle zeven stadsprojecten dragen bij aan de verbreding van stadsecologie, vergroening en biodiversiteit: Hofbogen vormt een verbinding vanaf het Hofplein naar de A20 zone en het getijdenpark Feijenoord is een vergroting van de riviernatuur vanaf het Eiland van Brienenoord. De nieuwe stadsparken in Rijn- en Maashaven vergroten de (onder-) waternatuur en het rivierenlandschap.

Ontwikkelingen 2022-2025

De jaren 2021-2022 staan nog in het licht van uitvoering van de coalitiedoelstellingen met de opgave 20 hectare groen toe te voegen, drie ecologische verbindingen te realiseren en het programma Rivieroevers met onder andere het toegankelijk maken van de oevers van de rivieren voor groen, langzaam verkeer en verblijf. Daarnaast is onlangs de visie Openbare Ruimte vastgesteld in de raad. De komende jaren zal steeds meer nadruk komen te liggen op het realiseren van de vijf speerpunten uit deze visie via projecten. Het gaat om:

- Groenstructuur
- Rivieren kust en regio
- Binnenstad
- Openbare ruimte Focuswijken NPRZ
- Boulevards en straten

De komende jaren zal veel inzet gepleegd worden op de zeven stadsprojecten, met als doel de stad niet alleen mooier, beter en groener te maken, maar ook meer ruimte te creëren voor cultuur en buiten spelen, een vliegwiel voor woningbouw en gebiedsontwikkeling te creëren en de lokale economie te stimuleren. De investeringen genereren ook werkgelegenheid die een bijdrage levert aan het herstel van Rotterdam na Covid-19.

Voor Het Park wordt een renovatieplan met een nieuwe beheerconstructie uitgewerkt. Het Museumpark ondergaat een metamorfose in aansluiting op de ontwikkeling van het Depotgebouw met een nieuw Voorplein en de renovatie van museum Boijmans Van Beuningen.

Het grootschalig onderhoud in de tuinsteden zoals Prins Alexander en Lombardijen wordt integraal aangepakt. Hier speelt een meervoudige problematiek met onder andere verzakkingen in relatie tot Rotterdams WeerWoord en de diverse transitie. Deze grootschalige onderhoudsopgaven bieden gelegenheid om ook kansen voor verbetering van het landschap en groen op te pakken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verbeteren van groeiomstandigheden van bomen bij ophoging, de aanleg van meer plantvakken en aansluiting van woningen op het op te hogen maaiveld.

Bij zowel de stadprojecten als uitvoering van de visie openbare ruimte wordt nadrukkelijk de samenwerking opgezocht met andere majeure ontwikkelingen en transitie, zoals de Groei van de Stad, energietransitie, klimaatadaptatie (Rotterdams WeerWoord) en circulair.

Wat willen we bereiken

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat.

Een meer uitgebreide, beter aaneengesloten groenstructuur in de stad die bijdraagt aan een meer robuuste én veerkrachtige openbare ruimte met betere biodiversiteit.

Een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: stedelijke verdichting, energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie en die daarbij ook voldoende (openbare) ruimte biedt aan alle inwoners.

Wat gaan we daar voor doen

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat.

Deze collegeperiode staat in het teken van uitvoering van het plan van aanpak Rotterdam gaat voor groen! Met alle partners in de stad het Rotterdamse groenareaal groter, beter en aantrekkelijker maken. Dat doen we met bedrijven, instellingen, corporaties, ondernemers, natuurorganisaties, terreinbeheerders, groene initiatiefnemers en bewoners. Bij de begroting van 2019 heeft het college als collegetarget de ambitie geformuleerd om deze periode 20 hectare groen toe te voegen. Eind december 2020 is bekend geworden dat tot en met 2020 al op 12,8 hectare extra groen kan worden gerekend binnen de vier onderdelen:

1. Groene daken
2. Groene werklocaties
3. Groen in de openbare ruimte
4. Groen dicht bij huis

Het programma Rotterdam gaat voor Groen loopt tot en met 2022, maar daarna is de opgave voor het vergroenen van de stad niet afgerond. De conceptvisie Openbare Ruimte biedt een doorkijk voor de komende 10 jaar. De visie schetst het belang van verdere vergroening van de stad en goede verbindingen met de groene landschappen om de stad. Dit is noodzakelijk om een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat te blijven bieden en verder te ontwikkelen in relatie tot de binnenstedelijke verdichting, klimaat, energie, mobiliteit en gezondheid.

Extra inzet wordt gepleegd op:

- Het realiseren van drie slimme, ecologische verbindingen tussen groene plekken, parken en de stad uit via drie ecologische verbindingen: van het park Twee Heuvels naar het Eiland van Brienenoord, de Steilrand van Schie naar Rottemeren en via de Heemraadsingel naar het Vroesepark.

- Daarnaast wordt gewerkt aan een meetinstrument en een visie op de biodiversiteit in Rotterdam, naast de uitvoeringsagenda die in april 2021 is vastgesteld.
- Realiseren van een groene kwaliteitsimpuls, bijvoorbeeld groene wandelroutes in de buurt en wijk mogelijk maken en een stedelijk groen netwerk voor sport, recreatie en verblijf.
- Voortzetten van de vergroening in de binnenstad.
- Blijven investeren in de buitenruimte van met name de focuswijken op Zuid, gekoppeld aan het brede maatregelenpakket van NPRZ.
- Inzetten op het versterken van het regionale landschap, de bereikbaarheid en de toegankelijkheid via deelname aan Recreatieschap Rottemeren, Nationaal Park Hollandse Duinen, het programma Rotterdam gaat de boer op en regionale Landschapstafels als BPL Midden-Delfland en IJsselmonde. De provincie werkt ook aan groenblauwe verbindingen tussen stad-regio, waaronder de Nieuwe Maas, Rotte en de Schie als verbinding met omliggende groene landschappen.
- Het groenblauwe netwerk in buurten en wijken in en om de stad uitbreiden voor langzaam verkeer (voetganger en fiets), zowel functioneel (werk) als recreatief en waar mogelijk verbinden met de routes door de stadsranden naar het regionale landschap. Koppeling van het regionale fiets- en wandelnetwerk aan het stedelijke fiets- en wandelnetwerk, zowel recreatief als werkverkeer.
- Meer wateropvang en recreatienatuur binnen en buiten de stad (onder andere samen met het programma Rotterdams WeerWoord).
- Kleine kwaliteitsingrepen toepassen bij herbestrating die bijdragen aan de functionaliteit, vergroening en duurzaamheid (functionele wijzigingen) en inzet op structureel integrale aanpak bij vervangings- en onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte.
- Bijdragen aan het opstellen en realiseren van een integraal plan voor de klimaataanpak (grond)water voor wateroverlast, waterveiligheid en hittestress (Rotterdams Weerwoord). De uitwerking in een uitvoeringsstrategie heeft brede consequenties voor de inrichting van de openbare ruimte. Denk aan inrichtingsprincipes (bijvoorbeeld groene infiltratie greppels of rioolscheiding) en materiaalgebruik (bijvoorbeeld waterdoorlatende bestrating).

Een vergroening van de buitenruimte die bijdraagt aan de gezondheid en levensplezier van alle Rotterdammers en die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en recreëren.

- Waar mogelijk en voor Rotterdammers van alle leeftijden in de openbare ruimte voorzieningen realiseren die leiden tot spelen, bewegen, sporten en ontmoeten (onder andere toegankelijk maken en vergroenen schoolpleinen).
- Waar mogelijk in lokale woonstraten en stadsstraten zorgen voor vergroening (meer en grotere bomen en meer groen), verbeteren van verbindingen en balans in gebruik, onder andere door mee te liften met onderhoudsprojecten en functionele wijzigingen. Het doel is 20 (clusters van) straten aan te pakken in de periode tot en met 2022.
- Vergroenen van circa tien stenige pleinen in de periode tot en met 2022.

- Doorontwikkelen van Programma Rivieroevers Rotterdam door o.a. uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Rivieroevers Rotterdam 2019-2022.
- Onderzoeken hoe en met welke mogelijkheden we de rivieroevers levendiger, aantrekkelijker en groener maken, de beleving van de rivier versterken en meer op en langs de oevers van de Maas kunnen recreëren, conform het Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas. Voorbeelden zijn de nieuwe stadsparken voor alle Rotterdammers in de Maashaven, de Rijnhaven en aan de rivier bij Feijenoord City. Ook wordt het getijdenpark Eiland van Brienenoord en getijdenoever Keilehaven aangelegd en wordt de buitenruimte van Blue City heringericht.
- De Rotte ontwikkelen tot een aantrekkelijke groene openbare ruimte met meer recreatie- en verblijfsmogelijkheden. Een aantal groene plekken en aantrekkelijke routes langs de Rotte is al gerealiseerd, zoals de trappen en steiger bij het Grotekerkplein, de herinrichting van de Linker Rottekade en de waterinlaat Leuvekolk.
- Het verbeteren van oversteekbaarheid van stadsstraten (en boulevards) en het meer ruimte maken voor voet- en fietspaden en vergroening (zoals Schiedamsedijk, Leuvehavenzijde, Pleinweg, Zuiderparkweg).
- Het creëren van essentiële wandel- en fietsroutes voor de stad die scholen, tal van groen en diverse voorzieningen verbinden. Hierbij samen optrekken met de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak en de experimenten die in dit kader worden opgestart; Actualisatie van de Rotterdamse Stijl met inzet op meer gebruik van groen en circulair materiaal (inclusief een innovatiebudget voor nieuw en circulair materiaal).
- Opstellen van een onderzoeksagenda voor het gebruik van de openbare ruimte in het kader van de visie Openbare Ruimte.

Kortom, een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie. We zetten structureel in op integrale aanpak en meeliftkansen bij activiteiten op het gebied van energietransitie, klimaat adaptatie, mobiliteit, circulaire economie en gezondheid. De testversie omgevingsvisie gebruiken we om het werken met een integrale visie op de stad te borgen en de kwaliteit van de ontwikkelingen te vergroten.

Effectindicatoren		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Collegetarget 11: 20 ha groen erbij in 2022 t.o.v. 2018	Streefwaarde			+ 5 ha	+ 10 ha	+ 15 ha	+ 20 ha
	Realisatie			+ 8,9 ha	+12,8 ha		
% Tevredenheid van bezoekers stadsparken (rapportcijfer)	Streefwaarde		>7,4	>7,4	>7,4	>7,4	>7,4
	Realisatie	7,4	7,1	7,3	7,1		
% Tevredenheid bewoners over groen in de wijken /buurten	Streefwaarde		>6,9	> 6,9	>6,9	>6,9	>6,9
	Realisatie	6,9	6,2	6,4	6,4		

Prestatie-indicatoren	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Realisatie ecologische verbindingen	Streefwaarde		3 ecologische verbindingen realiseren in de stad			
	Realisatie		1 verbinding is in uitvoering, 2 verbindingen bevinden zich in de planfase*			

Toelichting indicatoren

*De ecologische verbinding 'Rondje Eiland van Brienenoord - Park de Twee Heuvels' is in uitvoering. De start van de andere twee ecologische verbindingen is nog in 2021 voorzien.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	795	3.158	933	23	23	23
Bijdragen rijk en medeoverheden	730	3.158	933	23	23	23
Overige opbrengsten derden	65	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	9.492	16.410	13.987	7.173	7.168	7.166
Apparaatslasten	0	740	820	632	632	632
Inhuur	0	125	189	1	1	1
Overige apparaatslasten	0	9	10	10	10	10
Personeel	0	606	621	621	621	621
Intern resultaat	3.178	2.610	1.850	1.977	1.977	1.977
Intern resultaat	3.178	2.610	1.850	1.977	1.977	1.977
Programmalasten	6.314	13.061	11.317	4.564	4.559	4.557
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.485	7.380	5.993	-259	-262	-262
Kapitaallasten	0	0	60	58	56	54
Overige programmalasten	56	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	4.773	5.681	5.265	4.765	4.765	4.765
Saldo voor vpb en reserveringen	-8.698	-13.252	-13.054	-7.150	-7.145	-7.143

Saldo voor reserveringen	-8.698	-13.252	-13.054	-7.150	-7.145	-7.143
Reserves	3.171	7.109	5.729	202	199	199
Onttrekking reserves	3.461	7.821	6.316	202	199	199
Toevoeging reserves	890	712	587	0	0	0
Vrijval reserves	600	0	0	0	0	0
Saldo	-5.526	-6.143	-7.325	-6.949	-6.946	-6.944

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 4.547	- 4.547	- 4.547	- 4.547	- 4.547		
Omissieregeling 2019	- 6.878	- 6.158	- 5.843	- 5.558	- 5.558		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 6.870	- 6.968	- 6.951	- 6.934	- 7.224		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 5.826	- 5.971	- 5.938	- 5.913	- 6.202		
10-maandsrapportage 2019	- 5.634	- 5.971	- 5.938	- 5.913	- 6.202		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 5.565						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 6.880	- 5.938	- 5.913	- 6.202	- 6.202	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 6.170	- 6.569	- 6.690	- 6.419	- 6.419	
10-maandsrapportage 2020		- 6.170	- 6.569	- 6.690	- 6.419	- 6.419	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 5.526					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 6.297	- 7.271	- 6.912	- 6.909	- 6.907
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 6.143	- 7.325	- 6.949	- 6.946	- 6.944
10-maandsrapportage 2021			- 6.143	- 7.325	- 6.949	- 6.946	- 6.944

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam](#)
- [Architectuurnota](#)
- [Beleidsregeling Parkeernormen auto en fiets gemeente Rotterdam 2018](#)
- [De Rivier als getijdenpark](#)

- [Detailhandelsnota](#)
- [Focus Document City Lounge/ Binnenstadsplan 2014-2018](#)
- [Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Havenvisie 2030](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Horecagebiedsplan](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019 Rotterdam](#)
- [Kader voor de plaatsing van laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen](#)
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [Omgevingsvergunning](#)
- [Ontwikkelpark Landschapspark De Rotte:](#)
- [OV-visie Rotterdam 2018-2040](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Recreatiekader Rottemeren](#)
- [Rivieroevers Rotterdam - Uitvoeringsprogramma 2019-2022](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam gaat voor groen: actieplan \(2019\)](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdamse Mobiliteitsaanpak](#)
- [Rotterdamse Welstandsnota](#)

- [Stadsvisie](#)
- [Stedelijk-Verkeersplan-Rotterdam-20170123](#)
- [Structuurvisie Hart van Zuid](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Rotte](#)
- [Uitvoeringsagenda Biodiversiteit](#)
- [Urgentiedocument Rotterdam WeerWoord](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [Visie op de openbare ruimte](#)
- [Zeven stadsprojecten](#)

Omschrijving taakveld

Ons doel is het realiseren van mooi, divers en uitnodigend openbaar groen en stedelijk water. Het groen en water in Rotterdam hebben daarbij landschappelijke en ecologische waarde, zijn goed verspreid, divers en bieden ruimte aan toegankelijke recreatie, houden de mensen en de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk. Juist in de verdichtende omgeving wordt gezorgd voor een eveneens groeiende aanwezigheid van openbaar groen en stedelijk water. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering en gezonde groei in relatie tot de stedelijke verdichtingsopgave.

Tot dit Rotterdamse taakveld behoren:

- Aanleg van openbaar groen inclusief het plaatsen van kunstwerken in de openbare ruimte.
- Aanleg van openbaar water: vijvers en kleine watergangen.
- Aanleg van speelvoorzieningen.

Al deze opgaven vragen om creatieve en innovatieve oplossingen en andere samenwerkingsvormen met (deels nieuwe) partners. Alleen door samen op te trekken met oog voor de brede doelstellingen van de stad en het effect van onze aanpak op de Rotterdammer zorgen we voor maximaal resultaat, ook op de lange termijn. Daarbij maken we gebruik van de vijf perspectieven uit de concept Omgevingsvisie:

1. Circulaire stad.
2. Compacte stad.

3. Productieve stad.
4. Inclusieve stad.
5. Gezonde stad.

Deze perspectieven sluiten goed aan bij onze ambities.

Met de bovengenoemde doelen beogen we de volgende effecten in de stad te bereiken:

- Tevredenheid van bewoners vergroten over de openbare ruimte, waaronder het groen, water en speelvoorzieningen.
- Groei van gebruikers en bezoekersaantallen van stadsparken en wijkvoorzieningen mogelijk maken en bevordering van een duurzame en gezonde leefstijl.
- Weerbaarheid van de stad versterken waar het gaat om klimaatverandering.

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Pagina 77

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

Zorgen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Zorgen voor actuele, flexibele en toekomstgerichte (zelf)bindende kaders voor de ontwikkeling van de stad.

Voortgang 2021

De invoering van de Omgevingswet is, volgens de huidige verwachting, 1 juli 2022. Het is de ambitie om alle benodigde en beoogde besluitvorming voor 1 januari 2022 door de gemeenteraad te hebben vastgesteld.

In 2021 voorziet de gemeente Rotterdam de vaststelling van de Rotterdamse Omgevingsvisie door het college en de raad. De afgelopen jaren is een uitgebreid proces doorlopen waarin, samen met een brede groep partijen uit de stad, de inhoud van de omgevingsvisie is vormgegeven. De resultaten van de participatie zijn in de concept Omgevingsvisie verwerkt. De omgevingsvisie is in augustus 2021 ter inzage gelegd. Hierna is een afweging gemaakt voor een passende verwerking van de reacties. Eind 2021 gaat de definitieve Omgevingsvisie ter vaststelling naar college en raad.

Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereiding en implementatie van het Omgevingsplan. Hiervoor is een brede projectgroep samengesteld met zowel vertegenwoordiging vanuit de gemeente, als experts van relevante diensten (waaronder de Dienst centraal milieubeheer Rijnmond (DCMR) en de Veiligheidsregio). Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet mogen er vanaf 1 juli 2022 geen bestemmingsplannen meer ter inzage

worden gelegd. In het omgevingsplan staan de gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving. Het omgevingsplan is de vervanger van alle bestemmingsplannen.

In 2022 moet de ambtelijke organisatie ingericht zijn op het maken van omgevingsplannen op projectniveau en voorbereid zijn om het tijdelijke deel van het omgevingsplan gefaseerd om te zetten naar het permanente deel van het omgevingsplan. In 2022 wordt gestart met het omzetten van de eerste gebieden. Uiterlijk op 1 januari 2030 moet dan één nieuw omgevingsplan voor heel Rotterdam zijn vastgesteld door de gemeenteraad.

Om er in de tussentijd voor te zorgen dat de bouwproductie zo weinig mogelijk hinder ondervindt, ligt de prioriteit bij het zo goed mogelijk uitrusten van de verantwoordelijke organisatie om de uitgifte van omgevingsvergunningen voor bouwprojecten zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2022 wordt de Omgevingswet van kracht. Deze wet heeft grote gevolgen voor het ruimtelijk beleid. De implementatie van de Omgevingswet is een concernbrede opgave, gericht op de vier maatschappelijke verbeterdoelen van de wet (hieronder omschreven onder Implementatie Omgevingswet). Een belangrijke opgave die hier onder valt is het voorsorteren op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Wat willen we bereiken

Een goede dynamische Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is een van de kerninstrumenten van de Omgevingswet, maar wordt met name als kans beschouwd om voor het eerst sinds lange tijd weer een integrale visie op de ontwikkeling van de stad te maken. De trends van de afgelopen jaren, zoals de trek naar de stad en vergrijzing, in combinatie met de transitie die onvermijdelijk op ons afkomen nopen Rotterdam tot het maken van een integrale visie op de ontwikkeling van de stad. Op basis van de Omgevingsvisie kan integraal richting gegeven worden aan de ontwikkeling van de stad, waarin wordt ingespeeld op trends en transitie. Het opstellen van de Omgevingsvisie is in een vergevorderd stadium. De opbouw en inhoudelijke invulling van de visie zijn in juli 2021 opgeleverd in een concept Omgevingsvisie. De concept Omgevingsvisie ligt in de zomer ter inzage en de ambitie is om het stuk eind 2021 vast te stellen.

De Omgevingsvisie is een dynamische visie die meegroeit met de veranderende opgaven van de toekomst. De Omgevingsvisie wordt periodiek (op delen) geactualiseerd en bijgewerkt. Ook dit is onderdeel van het werkproces rondom de Omgevingsvisie.

Een goede implementatie van de Omgevingswet

De implementatie van de Omgevingswet heeft vijf belangrijke maatschappelijke verbeterdoelen:

1. Het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht

2. Het maken van en het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van een afwegingskader ruimtegebruik voor de gemeente in relatie tot het frequenter optreden van meervoudige claims op dezelfde ruimte
3. Het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving (integraliteit)
4. Het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving
5. Het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving (mede om participatie en betrokkenheid van burgers en bedrijven te vergroten)

De maatschappelijke verbeterdoelen van de Omgevingswet zijn doelen die de gemeente al grotendeels nastreeft. De wet geeft een extra prikkel en is een middel om vele initiatieven die al lopen een extra impuls te geven. Hoe eerder wordt gestart met de invoering van de Omgevingswet, hoe beter. Een verandering als deze, waarbij zoveel interne en externe partijen betrokken zijn, kost tijd en vraagt om veel afstemming. Daarnaast geven een vroege start en proactieve houding de mogelijkheid om oplossingen te vinden die aansluiten bij de eigen wensen en behoeften en de Rotterdamse manier van werken.

Omgevingsplan Rotterdam

Hoewel de wettelijke actualiseringsplicht voor bestemmingsplannen is vervallen, worden er nog tot 1 juli 2022 bestemmingsplannen ter inzage gelegd. Naast het actualiseren worden er op deze manier nog steeds kaders gemaakt voor woningbouwopgaven en beleidswijzigingen (zoals het nieuwe hotelbeleid). Eind 2022 is bereikt:

- Een actueel, flexibel en toekomstgericht tijdelijk omgevingsplan Rotterdam
- Beschikt men over vaardigheden om het projectomgevingsplan te kunnen beoordelen en te begeleiden naar de vaststelling.
- Is gestart met het maken van in ieder geval drie gebiedsgerichte onderdelen van het permanente omgevingsplan Rotterdam.
- Is de totaalplanning naar de oplevering van het definitief omgevingsplan Rotterdam opgesteld.

Wat gaan we daar voor doen

Implementatie van de Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is, volgens de huidige verwachting, 1 juli 2022. Omdat we als gemeente op tijd klaar willen zijn, willen we -naast het opstellen van de Omgevingsvisie- de volgende resultaten al voor 1 januari 2022 bereikt hebben:

- We hebben vervolgstappen gezet om te komen tot een andere manier van kijken, werken en samenwerken.
- We zijn met onze eigen informatiesystemen aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- We beschikken over een actueel actieplan geluid (in kader Europese regelgeving).

- We hebben de basis op orde gebracht met de huidige bestemmingsplannen die opgaan in het nieuwe omgevingsplan.
- We hebben kennis van de inhoud en het proces om vanaf 1 juli 2022 een omgevingsplan nieuwe stijl op te stellen en te publiceren in het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- Na invoering van de omgevingswet realiseren we de nieuwe, vaak kortere, termijnen voor vergunningsaanvragen.
- We hebben voor 1 januari 2022 het legesmodel aangepast op de situatie na 1 juli 2022.
- We hebben de huidige formulieren en vragenbomen voor gebruikers waar nodig aangepast en overgezet naar het nieuwe Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- We hebben in beeld hoe we vanaf 1 januari 2022 omgaan met de impact van het oude en nieuwe juridische systeem voor het proces initiatief verkennen en vergunningverlening.
- We zijn voorbereid op het ingeschatte aantal bezwaar- en beroepszaken.
- Archivering, privacy en informatiebeveiliging zijn Omgevingswetproof.
- We zijn aan het oefenen met omgevingsprogramma's.
- We hebben een participatiebeleid vastgesteld waarmee initiatiefnemers (derden en gemeente) goed uit de voeten kunnen.

Omgevingsplan

Per 1 januari 2022 zijn alle gemeenten verplicht om te beschikken over een omgevingsplan. Voor Rotterdam gaan we uit van een eerste versie omgevingsplan, inclusief een aanpak voor de periode 2022-2029. Uiterlijk voor 1 januari 2030 wordt er een Omgevingsplan Rotterdam (nieuwe stijl en met een nieuwe standaard) opgeleverd. Om te komen tot dit omgevingsplan wordt de komende jaren al in diverse gebieden geëxperimenteerd met pilot omgevingsplannen. De ervaringen worden verwerkt in het definitieve omgevingsplan voor heel Rotterdam.

Tot 1 juli 2022 blijven de huidige bestemmingsplannen gehandhaafd. De formele actualisatieplicht is komen te vervallen, maar de gemeente is wel verplicht om in alle gebieden te voorzien in actuele juridische kaders, die ook op de juiste manier digitaal raadpleegbaar zijn. Tot 2022 wordt dus nog een aantal nieuwe bestemmingsplannen gemaakt, waarbij de focus leggen op de gebieden met grote ontwikkelingen (toekomstige woningbouwlocaties en NPRZ) en daar waar nog geen kaders zijn.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	2.237	2.045	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.017	1.995	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	220	50	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	8.191	4.547	1.144	203	155	155
Apparaatslasten	18.599	16.645	15.212	14.683	14.310	14.310
Inhuur	3.686	2.913	3.113	2.601	2.229	2.229
Overige apparaatslasten	251	241	254	254	254	254
Personeel	14.662	13.491	11.846	11.828	11.828	11.828
Intern resultaat	-13.909	-16.646	-15.508	-15.195	-14.865	-14.865
Intern resultaat	-13.909	-16.646	-15.508	-15.195	-14.865	-14.865
Programmalasten	3.501	4.549	1.440	716	710	710
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.501	4.549	1.440	716	710	710
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.953	-2.502	-1.144	-203	-155	-155
Saldo voor reserveringen	-5.953	-2.502	-1.144	-203	-155	-155
Reserves	159	145	20	0	0	0
Onttrekking reserves	159	145	20	0	0	0
Saldo	-5.795	-2.357	-1.125	-203	-155	-155

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 3.800	- 3.538	- 3.367	- 3.315	- 3.315		
Omissieregeling 2019	- 356	- 2.034	- 2.004	- 2.004	- 2.004		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 719	- 822	- 616	- 515	107		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 6.458	- 7.113	- 6.923	- 6.725	- 9.108		

10-maandsrapportage 2019	- 6.318	- 7.113	- 6.923	- 6.725	- 9.108	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 6.512					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 7.186	- 6.923	- 6.725	- 9.108	- 9.108
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 7.987	- 7.687	- 7.211	- 6.757	- 6.843
10-maandsrapportage 2020		- 7.690	- 7.687	- 7.211	- 6.757	- 6.843
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 5.795					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 2.043	- 785	- 173	- 124
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 2.343	- 1.125	- 203	- 155
10-maandsrapportage 2021			- 2.357	- 1.125	- 203	- 155

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam](#)
- [Architectuurnota](#)
- Binnenstad als City Lounge - Binnenstadplan 2008-2020
- [De Rivier als getijdenpark - groeidocument 2018](#)
- [Detailhandelsnota](#)
- [Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)
- [Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Havenvisie Rotterdam](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Laadkader elektrische auto's](#)
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Milieuzone kaart](#)

- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [Omgevingsvergunning](#)
- [OV-visie Rotterdam 2018-2040](#)
- [Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Visie Openbare Ruimte 2020-2030](#)

Omschrijving taakveld

Doel is het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in Rotterdam, zodat het voor alle Rotterdammers, bezoekers, ondernemingen en ondernemers fijn wonen, leven, verplaatsen, ontmoeten, werken en recreëren is vandaag, morgen en overmorgen. Goede en effectieve kaders voor de fysieke leefomgeving dragen bij aan een 'goede groei' van Rotterdam, rekening houdend met gewenste transitie in de stad.

De stad zal de komende jaren verder groeien en te maken krijgen met grote transitie. Richting het einde van de collegeperiode zal het aantal inwoners snel gaan toenemen, we zullen vele woningen en daarbij behorende infrastructuur moeten bouwen. Tegelijk zullen we ons hele energiesysteem op de schop moeten nemen, materiaalstromen in de stad circulair gaan maken, de stad verder uitrusten voor de veranderingen in de digitale wereld, de stad toerusten voor wateroverlast en hittestress en ervoor zorgen dat meer mensen gebruik gaan maken van de fiets en het OV, ten koste van de auto. Deze groei en verandering van de stad is een grote ruimtelijke opgave, waarbij de bouw van nieuwe woningen gepaard zal moeten gaan met de bouw van (maatschappelijke) voorzieningen, kwalitatief hoogwaardig groen, genoeg plek voor energieopwekking, -opslag en -transport, een goede bereikbaarheid en voldoende werkgelegenheid. We anticiperen daarbij op ontwikkelingen op het gebied van klimaat, bevolkingssamenstelling en economische vernieuwing.

Samengevat krijgen we de komende jaren dus te maken met een enorme groei: we moeten meer mensen huisvesten op hetzelfde oppervlak. Tegelijkertijd zitten we in een tijd waarin trends en transitie hard op ons afkomen en veranderingen teweeg gaan brengen in onze levens, onze systemen en daarmee onze fysieke leefomgeving. Dit alles vraagt een ruimtelijke visie en ruimtelijke kaders, waarmee de gemeente richting geeft aan de ontwikkeling van een duurzame stad waarin het prettig wonen, werken en verblijven is. Deze visie krijgt de vorm van een Omgevingsvisie. Daarbij worden alle aspecten die de fysieke leefomgeving beïnvloeden in samenhang gezien. De Omgevingsvisie wordt het nieuwe kader op stedelijk schaalniveau voor de fysieke ontwikkeling van de stad en is daarmee de opvolger van de Stadsvisie uit 2007.

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor de fysieke leefomgeving. Vanaf 1 januari 2022 is er één integrale wet voor zaken als bodem, geluid, lucht, milieu, water, ruimtelijke ordening, monumentenzorg, natuur en

gezondheid. Tot 2029 hebben we de tijd om helemaal in de geest van de wet te gaan werken. Die tijd is ook nodig, het is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de Grondwet in 1848. De invoering van de wet gaat met veel veranderingen gepaard, maar de belangrijkste liggen op de volgende terreinen:

Andere manier van werken

De Omgevingswet vraagt vooral een andere manier van denken, werken en handelen. Van de stad maar ook van onze gemeentelijke organisatie. Integraal samenwerken binnen deze organisatie, collegaoverheden, partners in de stad en bewoners. En daarnaast denken, redeneren en handelen vanuit het principe 'ja-mits' en procesgeoriënteerd. Een cultuur die al past bij de werkwijze van de gemeente Rotterdam en die we versterkt door moeten zetten.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Voor de nieuwe wet wordt landelijk een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ontwikkeld. Het DSO heeft voor de gebruiker de vorm van één digitaal loket. Het brengt alle relevante informatie over de fysieke leefomgeving bij elkaar die voor iedereen inzichtelijk is. Daarnaast kunnen bewoners, bedrijven en overheden via dit loket meldingen doorgeven of een vergunning aanvragen.

Kerninstrumenten

De Omgevingswet kent een aantal nieuwe instrumenten waar we als gemeente mee gaan werken. De belangrijkste zijn de volgende:

- Omgevingsvisie (een samenhangende (integrale) strategische richting voor de fysieke leefomgeving. (Omgevings)programma's (plannen waarmee we de veranderingen uit de omgevingsvisie concreet maken in de vorm van maatregelen).
- Omgevingsplan (dit plan bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die de gemeente stelt binnen haar grondgebied. Het is de opvolger van onder andere de huidige bestemmingsplannen en verordeningen, maar krijgt een veel bredere inhoud).
- Het Omgevingsprogramma is het derde kerninstrument onder de omgevingswet. Een omgevingsprogramma is vergelijkbaar met het uitvoeringsbeleid dat de gemeente nu ook al kent, zoals het uitvoeringsprogramma Rivieroevers. Het omgevingsprogramma is na invoering van de omgevingswet hiervoor het passende instrument.

Het omgevingsprogramma verschilt op een paar punten met het huidige uitvoeringsbeleid. In het nieuwe instrument is participatie beter geborgd en het maakt deel uit van de beleidscyclus waar ook monitoring en evaluatie onderdeel van zijn. Een andere vernieuwing is dat omgevingsprogramma's worden gepubliceerd in het digitaal stelsel omgevingswet (DSO), waarmee de transparantie en dienstverlening naar bewoners toe wordt vergroot.

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Woningvoorraad met toekomstwaarde.

Basis op orde.

Voortgang 2021

De hoofddoelstellingen van het woonbeleid van de gemeente Rotterdam zijn aantrekkelijkere woonmilieus, een woningvoorraad met voldoende kwaliteit en duurzame toekomstwaarde, en borging dat de basis van de woningmarkt op orde blijft.

Visies en beleid

In Rotterdam is er behoefte aan veel nieuwe woningen om de druk op de woningmarkt te verlichten, daarbij wordt ingezet op een constant hoge bouwstroom in de komende jaren. Tijdens deze woningkrapte staat met name woningen voor het middensegment en woningen voor starters onder druk. Wij zetten daarbij stevig in om juist ook voor deze groepen nieuwbouw te realiseren.

De gemeente Rotterdam zet zich in op het versterken van de positie van de koopstarter op de Rotterdamse woningmarkt. Eén van de instrumenten die de gemeente voornemens is om in te zetten is de starterslening, naast bijvoorbeeld meer sturing op de nieuwbouw van koopwoningen in het middensegment en het aanpakken van het verdienmodel van particuliere beleggers die oneigenlijke hoge huren vragen. Kopers kunnen met de Starterslening, die loopt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn), een extra lening krijgen als onderdeel van de totaal benodigde financiering voor een koopwoning tot de Nationale Hypotheek Garantie (NHG)-grens. Door deze steun in de rug kunnen zij net iets meer besteden, waardoor een groter deel van de koopwoningvoorraad binnen hun bereik komt. Rotterdammers tussen de 18 en 35 jaar kunnen een starterslening aanvragen voor de aankoop van hun eerste woning. Ook Rotterdammers ouder dan 35 jaar die een sociale huurwoning van een woningcorporatie achterlaten, kunnen de starterslening aanvragen. De regeling is alleen beschikbaar voor starters uit Rotterdam die voor het eerst een huis kopen, bijvoorbeeld omdat ze uit huis gaan, omdat ze doorstromen uit een studentenkamer of uit de sociale woningvoorraad van corporaties (ter aansluiting bij Actieplan Beschikbaarheid).

De eerste maanden van 2021 is er extra ingezet op het middensegment huur- en koopwoningen. Dit onderdeel van de programmering, komt als gevolg van de stijgende woningprijzen steeds verder onder druk te staan. Desondanks resulteert onze ingezette sturing in een steeds beter effect in onze bouwprogrammering. Via tendervoorwaarden en het maken van afspraken hierover in privaatrechtelijke overeenkomsten worden de afspraken hierover tussen de gemeente en marktpartijen vastgelegd. Naast de programmering zelf wordt hierin ook afspraken gemaakt over zelfbewoningsplicht en een anti-speculatiebeding. De aantallen die worden gerealiseerd in het middensegment koop zijn nog niet naar tevredenheid. Daarom worden aanvullend op het Actieplan middenhuur momenteel gewerkt aan een Actieplan middenkoop.

Door de gespannen woningmarkt staat ook de betaalbaarheid van de bestaande woningvoorraad onder druk. In de verhuur van deze voorraad vinden geregeld misstanden plaats. Het actieplan Goed (ver)huren is gericht op het optreden tegen deze misstanden en het bevorderen van goed verhuurderschap. Door onder andere ondersteuning en advisering van huurders en voorlichting aan verhuurders, maar ook door inzet van nieuw instrumentarium zoals een verhuurdersvergunning wordt gestuurd op goed verhuurderschap. Nieuwe regelgeving is in ontwikkeling voor een zelfbewoningsplicht in de particuliere voorraad in de vorm van de regeling Opkoopbescherming. Daarnaast is het wetsvoorstel Goed Verhuurderschap is onlangs in consultatie gegaan. Hierin is een landelijke verhuurvergunning opgenomen.

Binnen Rotterdam wordt al jaren gewerkt met een verordening op de Huisvestingswet om te sturen op de toegang tot de woningmarkt en de samenstelling van de woningvoorraad. Via deze verordening wordt onder meer de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Rotterdamwet) geïmplementeerd, alsmede het vergunningstelsel voor woningonttrekking, kamerbewoning, woningvorming en splitsing. Per 1 juli 2021 is er een nieuwe verordening van kracht. Met deze nieuwe verordening wordt een betere onderbouwing van de inzet van de instrumenten geregeld, een aanpassing van de straten waar de Rotterdamwet van toepassing is, een aanscherping van de regels rond kamerbewoning en worden regels ingevoerd ten aanzien van toeristische verhuur van woonruimte.

Doelgroepen verordening:

Het opstellen van een Doelgroepenverordening middensegment is één van de maatregelen die zijn aangekondigd in het Actieplan Middenhuur. Met deze verordening kan invulling worden gegeven aan de wens om meer sociale koop en middensegment huur te realiseren en te waarborgen.

Het is een publiekrechtelijke 'stok achter de deur'; verwijzing naar de toepassing van het instrument kan een privaatrechtelijke onderhandeling alsnog de gewenste kant op sturen.

De feitelijke toepassing van de verordening via een haakje in het bestemmingsplan, is een terugvaloptie om de haalbaarheid van de doelstellingen van 'wijken in balans', zoals beschreven in de Gebiedsatlas, te vergroten. De inwerkingtreding is beoogd in 2021.

Woningbouwproductie

De bouwproductie in deze Collegeperiode is tot augustus 2021 gestegen tot circa 12.000 woningen. Sinds 2018 is door het college fors ingezet op het beschikbaar maken van voldoende bouwlocaties om de hogere bouwproductie te faciliteren. Mede doordat in de vorige crisis een tekort aan beschikbare bouwlocaties is opgebouwd kent de versnellingsopgave een lange aanlooptijd. Ook de tijd die nodig is geweest om het ambtelijk apparaat te versterken heeft ervoor gezorgd dat de productie niet direct kon worden opgeschroefd. De resultaten worden echter steeds zichtbaarder:

- In 2020 is een fors hoger aantal aangevraagde omgevingsvergunningen tot 6.600 woningen ingediend.

- Het tekort aan bouwlocaties die nodig zijn om een continue bouwstroom te realiseren, is grotendeels teruggebracht. De planvoorraad voor de Midden Langere Termijn (2022 – 2030) is gestegen met circa 20.000 woningen tot 42.000 woningen totaal. In 2018 was voor deze periode voor slechts circa 22.000 woningen bouwlocaties.
- Het “doorbouwmanifest” dat de gemeente gesloten heeft met marktpartijen en corporaties heeft richting gegeven om de versnellingsopgave ook tijdens de corona epidemie door te zetten.

Risico's:

Het College blijft zich maximaal inzetten om de bouwproductie in de huidige collegeperiode te maximaliseren en om voldoende bouwlocaties op te starten zodat ook in de komende jaren een hoge productie gerealiseerd kan worden. Nu de planvoorraad en de ambtelijke capaciteit in belangrijke mate op orde zijn, wordt geconstateerd dat vertragingfactoren steeds vaker buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen.

Oorzaken van vertraging liggen bijvoorbeeld in het moeten doorlopen van bezwaar- of beroepsprocedures, het moeten herontwikkelen als gevolg van sterk stijgende bouwkosten, de bouwmaterialen schaarste en de achterblijvende beschikbaarheid van voldoende capaciteit bij ontwikkelaars en aannemers.

Op de bouwlocaties waar vertraging vanuit externe factoren zijn ontstaan, wil het College deze vertragingen tot een minimum beperken, en zo veel als mogelijk inlopen in het begin van 2022. Daar waar de formele startbouwhandeling doorschuift naar 2022 wordt daarom ook stevig ingezet op het, nog in 2021, opstarten van de voorbereidende werkzaamheden zoals sloop van bestaande opstallen, omleggen van kabels en leidingen, uitvoeren van bodemsanering en overige werkzaamheden voor het bouwrijp maken. Marktpartijen en corporaties worden hierop aangesproken aan en leggen dit zo nodig vast in aanvullende afspraken.

Versterken bestaande woningvoorraad

Begin 2021 is het Vitaliteitsonderzoek naar de toekomstbestendigheid van de bestaande woningvoorraad opgeleverd. Dit onderzoek toont aan dat als gevolg van het huidige kwaliteitsniveau van de woningvoorraad, maar ook door toekomstige kwaliteitsambities bijvoorbeeld in het kader van het Klimaatakkoord tot aan 2050 forse investeringen in de bestaande voorraad nodig zijn. Dit onderzoek is benut voor lobby. Het onderzoek vormt tevens de onderlegger voor toekomstige aanpak van de voorraad.

Op verschillende manieren zet Rotterdam in op het versterken van de bestaande woningvoorraad. Het vitaliteitsonderzoek toont aan dat de Rotterdamse woningvoorraad deels niet aan de huidige kwaliteitseisen voldoet, maar dat er bovendien nog een grote opgave is om de voorraad toekomstbestendig te maken.

Via diverse programma's worden eigenaren gestimuleerd, gefaciliteerd en - als het niet anders kan - gedwongen om hun woning te onderhouden. Zo is het programma funderingsaanpak gericht op onderzoek- en herstel en heeft Rotterdam een asbestdaken loket ten behoeve van asbestsanering. Onder de vlag van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) vindt de aanpak basiskwaliteit Steigers op Zuid plaats. Daarnaast wordt gewerkt aan een ingrijpende aanpak van de particuliere woningvoorraad door middel van herstructurering en wordt samenvoegen en vergroten van woningen gestimuleerd met een aantrekkelijke subsidieregeling.

Gedurende de zomer zijn de aanbestedingsprocedures voor de aanpak Steigers op Zuid 2021 uitgevoerd, waarna de uitvoering en het benaderen van de VvE's in het derde kwartaal plaatsvindt. De aanpak van dit programma verloopt conform planning.

Onlangs is bekend gemaakt dat de Rotterdamse aanvraag voor het Volkshuisvestingsfonds 2021 voor ingrijpende aanpak NPRZ is toegekend waardoor nieuwe kwaliteitsimpuls mogelijk wordt. De diverse aanpakken worden indien mogelijk gecombineerd met verduurzaming en/of het aardgasvrij/aardgasvrij-ready maken. Ook de woningcorporaties zijn actief met het toekomstbestendig maken van hun voorraad.

COVID-19 was en is van invloed op de werkzaamheden in de gebiedsaanpakken aardgasvrij: energiecoaches kunnen niet bij mensen thuis langs, een aantal wijkacties/ events is uitgesteld en (bewoners)bijeenkomsten vinden online plaats. De ene doelgroep is hierdoor makkelijker te bereiken en de andere juist lastiger. Onlangs hebben gebouweigenaren in Pendrecht Zuid een financieel aanbod ontvangen om over te stappen op stadsverwarming. De komende maanden moet blijken in hoeverre zij bereid zijn de overstap te maken en wat de invloed van COVID-19 hierop is. Daarnaast is eind maart door de gemeente een duurzaamheidslening gelanceerd, die een aantrekkelijke financiering biedt voor huiseigenaren om hun woning te verduurzamen.

Vanuit het landelijk Klimaatakkoord ontstond de verplichting voor een gemeentelijke transitievisie warmte, waaraan invulling is gegeven met de Rotterdamse Transitievisie Warmte 1.0. Op basis van de resultaten van de 14 verkenningen aardgasvrij die in 2020 hebben plaatsgevonden, zijn gebieden geïdentificeerd waar het kansrijk is om vóór 2030 te starten met de aanleg van collectieve warmteoplossingen. De uitvoering is afhankelijk van de invulling van de benodigde randvoorwaarden, onder andere door het Rijk.

Bestuursopdracht Financiële sturing Stadsontwikkeling

Tijdens de voorjaarsretraite 2021 heeft het college besloten de concerndirecteur Stadontwikkeling en de Concerncontroller de Bestuursopdracht Financiële sturing Stadsontwikkeling te geven. De opdracht vraagt om antwoord te geven op de vraag of de terugloop in algemene middelen voor de bouwopgave en duurzaamheidsopgave vanaf 2024 (gedeeltelijk) kan worden opgevangen door reallocatie van de totale beschikbare middelen (incidentele en (semi-)structurele middelen). De structurele opgave voor economie moet hierbij worden betrokken. De bestuursopdracht loopt in totaal twee jaar en is opgeknipt in twee fases. De eerste fase bestaat uit voorstellen op hoofdlijnen welke in deze begroting waar mogelijk al worden verwerkt en uit beter inzicht in de samenhang tussen doelstellingen, capaciteit en middelen van stadsontwikkeling. De tweede fase richt zich op de verdere implementatie van de gesignaleerde organisatorische en financiële verbeteringen binnen het concern.

Door de opdrachtnemers zijn voorstellen voor de oplossingen voor de drie opgaves gedaan. Een deel van deze oplossing richt zich op een andere manier van dekking dan via de algemene middelen zoals door een reële raming van de te verwachten Rijksbaten voor de Duurzaamheidsopgave (conform gebruikelijke werkwijze zoals o. a., bij jeugdhulp) of het toerekenen van kosten in de bouwopgave aan initiatiefnemers. Voor verwerking van al deze voorstellen is nadere uitwerking noodzakelijk.

In deze begroting wordt wel, voor de jaarschijven 2023 en 2024, een raming van reële Rijksbijdragen aan de gedecentraliseerde taken voortkomende uit het Klimaatakkoord opgenomen. Daardoor kunnen de lasten evenredig worden opgehoogd. In lijn met de concernbrede methodologie wordt deze raming periodiek, voor het

eerst bij de Begroting 2023, naar nieuwe inzichten geactualiseerd om zodoende een reëlere raming voor 2023 en verder op te leveren. De concerndirectie en het college erkennen de noodzaak om ten aanzien van deze drie opgaven de continuïteit naar de organisatie te bevestigen. Deze erkenning zorgt voor rust en stabiliteit naar de organisatieonderdelen die werken aan deze opgaven.

Ontwikkelingen 2022-2025

Visies en beleid

De focus binnen het domein wonen en bouwen voor de periode 2022 en 2025 ligt op uitvoering van al vastgesteld of dit jaar nog vast te stellen visies en beleid, inclusief diverse aanpakken en/of actieplannen. Verwachting is dat in 2022 het wetsvoorstel Goed Verhuurderschap in werking treedt, waarvoor Rotterdams beleid moet worden ontwikkeld.

Woningbouwproductie

Het College heeft afgelopen periode ingezet op het verhogen van de planvoorraad voor de (middel)lange termijn, door het benoemen, uitwerken en vaststellen van diverse nieuwe ontwikkellocaties, zoals Feyenoord City, Rijnhaven/Codrico, Nieuw Kralingen en Merwevierhavens. Ook zijn er voor de uitvoerbaarheid van diverse gebiedsontwikkelingen financiële middelen geregeld (bijv. via Woningbouwimpuls voor Noordrand Zuiderpark en Feyenoord City). De komende periode zal dit onverminderd doorgaan en zal voor veel ontwikkellocaties planologische ruimte in nieuwe bestemmingsplannen en financiële haalbaarheid geregeld moeten worden.

Het doorbouwmanifest heeft niet alleen richting gegeven in de versnellingsopgave tijdens COVID-19, maar ook de verkenning gestart om samen met marktpartijen te kijken hoe een continue en gedifferentieerde bouwstroom kan worden bewerkstelligd, waarbij de inzet qua prijssegmenten is gericht op 20-30-30-20.

Risico's:

- Planologische en juridische procedures (bezwaren, milieuwetgeving, omgevingsvisie etcetera) Veel planaanbod voor de middellange termijn heeft nog geen harde status (passend in het planologische kader).
- Financiële haalbaarheid gebiedsontwikkelingen.
- Voorwaardelijke investeringen in infrastructuur, buitenruimte, maatschappelijke voorzieningen, etcetera.
- De mate van stijging bouwkosten heeft gevolgen voor de betaalbaarheid van woningen in relatie tot gedifferentieerd planaanbod.
- Onder de Wet kwaliteitsborging voor de bouw (Wkb) zijn de leges niet langer toereikend voor het dekken van de kosten zoals nu het geval is. De minister is schriftelijk geïnformeerd dat het uitgangspunt van de gemeente voor invoering van de wet is dat de gemeente gecompenseerd wordt.

Versterken bestaande woningvoorraad

Het recent uitgevoerde vitaliteitsonderzoek toont aan dat een groot deel van de Rotterdamse woningvoorraad niet toekomstbestendig is. De stapeling van fysieke problemen en ambities tot aan 2050 leiden tot een urgente een forse opgave. Door het vitaliteitsonderzoek worden de verschillende opgaven in de woningvoorraad – asbestdaken, klimaatadaptatie, funderingsproblematiek, achterstallig onderhoud en verduurzaming en aardgasvrij maken van de woningvoorraad - met elkaar in verband gebracht. Het vitaliteitsonderzoek vormt daardoor de

onderlegger voor de toekomstige aanpak van de bestaande woningvoorraad. Zoals via het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) en het programma funderingsaanpak. Het onderzoek is een bevestiging van de noodzaak van een langdurige aanpak in de particuliere voorraad op Zuid, maar laat ook zien dat op de noordoever nog een opgave ligt.

In de Rotterdamse Transitievisie Warmte wordt aangegeven welke gebieden kansrijk zijn om vóór 2030 te starten met een gebiedsaanpak aardgasvrij. De ambitie is om bij 83.000 van de 263.000 aardgasaansluitingen in Rotterdam voor 2030 gestart te zijn met een aanpak aardgasvrij. Dit vindt plaats met een haalbaar en betaalbaar alternatief tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Om over te gaan tot de uitvoering in de kansrijke gebieden zijn extra middelen en mandaat nodig op gemeentelijke niveau. De manier waarop invulling wordt gegeven aan deze randvoorwaarden, onder andere door het Rijk bepaalt het tempo en de omvang van de uitvoering de komende jaren.

Wat willen we bereiken

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus

- Versnelde groei van de Rotterdamse woningvoorraad door een hogere woningbouwproductie, meer concreet de start bouw van 18.000 woningen. Waarbij de groei ook voor een deel vorm krijgt via de transformatie van kantoorruimte.
- Een diverse woningbouw qua woningtypen (nieuw en bestaand) met een focus op toevoegingen in het middensegment en bijzondere aandacht voor toevoeging van huisvesting voor studenten en woningen geschikt voor ouderen en /of mensen met een beperking. Veranderingen in de woningvoorraad dragen bij aan wijken in balans zoals beschreven in de Gebiedsatlas.
- Een woningbouw die qua architectuur en stedenbouw recht doet aan de woonmilieus waarin de woningen toegevoegd worden en cultuurhistorische waarden zo goed mogelijk respecteert.
- Een woningbouw die waar mogelijk onderdeel uitmaakt van een integraal plan waarbij ook investeringen in groen, verblijfs- en speelruimte, parkeren en voorzieningen plaatsvinden.
- Een woningbouwproductie die het resultaat is van een goede ruimtelijke afweging tussen diverse ruimtelijke opgaven binnen de stadsgrenzen, die optimaal wordt aangehaakt op verschillende type stadsinfrastructuren, zoals onder meer OV- en fietsnetwerken en warmtenet.

Woningvoorraad met toekomstwaarde

- Woningen (nieuw en bestaand) hebben een goede bouwtechnische, energetische, ruimtelijke en woontechnische kwaliteit.
- Woningen (nieuw en bestaand) dragen bij aan de energietransitie door bijvoorbeeld aardgasvrij, gebruik van duurzame energie, opwekken en opslag van duurzame energie, een ontwerp dat leidt tot een verlaagd energieverbruik.
- (Ver)bouwprocessen van woningen en infrastructuur zijn ingericht volgens circulaire principes: materiaalstromen in en rondom woningen zijn ingericht op minimaliseren van afval, bevorderen van recycling en inzet van materialen met een minimale CO2-emissie.

- Woningen (nieuw en bestaand) dragen bij aan klimaatadaptie op het gebied van water en hittestress: bijvoorbeeld door groene daken, groene tuinen, zuinig watergebruik.
- Woningen (nieuw en bestaand) zijn ingericht op de eisen en mogelijkheden die de snel veranderende digitale omgeving stelt (bv. aansluiting op glasvezel, goede dekking snelle mobiele netwerken).
- Door bovenstaande ambities te combineren en met de sociale en economische context te verbinden wordt er gebouwd aan de weerbaarheid en veerkracht (de Resilience) van de mensen, de organisaties, en de systemen in de stad.

Basis op orde

- Een voorrangspositie voor bepaalde doelgroepen op de woningmarkt omdat zij nu minder kans maken, maar wel van economisch of maatschappelijk belang zijn voor de stad, zoals middeninkomens en hulpverleners.
- Extra ondersteuning in het voorzien in de woonbehoefte voor de doelgroepen die verminderd zelfredzaam zijn, zoals ouderen en mensen met een psycho- /sociale problematiek die uitstromen uit een opvangsituatie naar (semi)zelfstandig wonen.
- Afname van woonoverlast als gevolg van reguliere of niet-reguliere bewoning en aanpak en inzet hierop.

Wat gaan we daar voor doen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus

- Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus Gemeentelijke inzet: initiëren, faciliteren en kaders stellen
- Inzet is de versnelde groei van de Rotterdamse woningvoorraad door te starten met de bouw van 18.000 nieuwbouwwoningen in de komende vier jaar. De rekenwijze van wat als nieuwbouw telt is als volgt, er zijn vier categorieën die meetellen:
 1. Nieuwbouw
 2. Nieuwbouwwoningen die worden gerealiseerd op een bestaand complex (optopping)
 3. Transformatie naar nieuwe woningen (functiewijziging van bijvoorbeeld kantoren in combinatie met fysieke transformatie werkzaamheden)
 4. Vernieuwbouw, Grootschalige renovatie in onbewoonde staat tot nieuwbouw kwaliteit

Wat nadrukkelijk niet meetelt: splitsingen, legalisaties en renovaties in bewoonde staat.

Initiëren

- De gemeente spant zich hiervoor op verschillende manieren in, zonder zelf daadwerkelijk woningen te bouwen. De gemeente kan initiëren, faciliteren en kaderstellen.
- Als basis hiervoor organiseert de gemeente een goede monitoring van de ontwikkeling van de woningvoorraad als geheel, naar prijssegment en eigendomssituatie; dit gebeurt mede in regionaal verband. De prijsontwikkeling binnen de particuliere (huur)voorraad krijgt hierin bijzondere aandacht.

- De gemeente werkt integraal: de fysieke en economische opgave wordt in relatie tot de sociale en maatschappelijke opgave gezien. Daarnaast is er nauwe samenwerking met betrokken stakeholders. Bijvoorbeeld via de vereniging Rotterdam Central District (het platform waar de verschillende stakeholders samenwerken aan de gebiedsontwikkeling) en de aanpak in Middelland (waar door kracht van bewoners in te zetten de wijk verbetert).
- Waar de gemeente zelf grond bezit, wordt deze actief in de markt gezet om ontwikkelingen op gang te krijgen. Dit zal in de regel om permanente, maar kan ook om tijdelijke woningbouw gaan. De gemeente stuurt bij het tot ontwikkeling brengen van eigen grond specifiek op de gewenste verdeling aan segment zoals volgt uit het Addendum en de Gebiedsatlas Wonen.
- Met experimenten en pilots wordt de markt uitgedaagd tot nieuwe woonvormen. Dit gebeurt bijvoorbeeld door preferente verkoop van 5 gemeentelijke panden aan woon coöperaties en de uitvoering van het Actieplan coöperatieve woonvormen. Dit gebeurt onder meer via het Actieplan Coöperatieve Woonvormen. In deze collegeperiode is € 2,4 mln. gereserveerd voor de verschillende maatregelen uit het actieplan coöperatieve woonvormen. Zo wordt er gekeken naar alternatieven voor het traditionele eigenaarschap of verhuur van woningen.
- Ter uitvoering van de Woondeal zuidelijke Randstad zal de gemeente:
 - Het planaanbod (middel)lange termijn (>2025) aanvullen; keuzes over nieuwe verstedelijkingslocaties om ook op termijn voor een stabiele bouwstroom te kunnen zorgen.
 - Een pilot flexwonen starten waarvoor het rijk een bijdrage van maximaal € 0,3 mln. vrijmaakt. Er wordt een oplossing gecreëerd waar zowel studenten als statushouders in kunnen worden gehuisvest (mogelijk aangevuld met andere doelgroepen zoals (kwetsbare) jongeren). Momenteel loopt een verkenning naar mogelijke locaties.
- De gemeente rolt diverse doelgroepgerichte aanpakken uit, gericht op toevoeging van woningen voor middeninkomens, studenten, ouderen/mensen met een beperking:
 - Ter uitvoering van het Actieplan Middenhuur wordt meer gestuurd op het opnemen van een percentage middenhuur in nieuwbouwplannen. Binnen de gemeentelijke begroting is voor deze collegeperiode € 1 mln. in 2019 oplopend naar € 2 mln. in 2021 en 2022 gereserveerd voor dit actieplan. Dit budget zal worden ingezet ter stimulering van kwaliteitsaspecten, bijvoorbeeld het afdekken van extra investeringen door specifieke voorwaarden aan woninggrootte (grotere woningen voor gezinnen >85 m²) of huurhoogte (betaalbare huur tot 850 euro).
 - Samen met Universiteiten, Hogescholen en studentenhuysvesters wordt gewerkt aan het realiseren van 2.000 extra studentenkamers, al dan niet in tijdelijke of mobiele varianten. Maar nadrukkelijk door middel van (verdere) verkamering van reguliere woningen.
 - Met de betreffende stakeholders in de stad wordt invulling gegeven aan het eind 2019 te sluiten Langer Thuis akkoord, mede om te zorgen dat er meer geschikte woningen voor ouderen en mensen met een beperking komen.
- Aanvullend creëert de gemeente gunstige randvoorwaarden voor ontwikkelingen van burgers en bedrijven door te investeren in buitenruimte, groen, speel- en verblijfsruimtes, voorzieningen en boven- en ondergrondse infrastructuur. Zie hiervoor de inspanningen in andere taakvelden binnen dit programma.

Bij initiatieven op grond van burgers en bedrijven faciliteert de gemeente de ontwikkelingen.

- We delen onze kennis over de Rotterdamse woningmarkt en woonwensen van Rotterdammers met ontwikkelende partijen, mede op grond van de nieuwe grote Omgevingstest (onderzoek naar woonwensen van Rotterdammers, als vervolg op de Grote Woontest).
- We brengen geselecteerde ontwikkellocaties nadrukkelijk onder de aandacht van potentiële investeerders en/of makelaars tussen partijen.
- We zorgen er bij niet-standaard initiatieven in het kader van transformatie van kantoren of zorgcomplexen, of innovatieve woonconcepten voor dat gemeentelijke processen goed lopen.
- Bouwprocedures worden versneld door:
 - zo vroeg mogelijk in het proces goede informatie te verschaffen over de toetsingskaders, regelgeving en risico's
 - door middel van vooroverleg tijdig de knelpunten in beeld te hebben en daarvoor te faciliteren
 - te zorgen voor een efficiënt en duidelijk proces voor het afhandelen van vergunningaanvragen

Kaderstellen

Tot slot stelt de gemeente kaders op en stuurt de gemeente op grond daarvan bij:

- De gemeente stuurt op balans in het Rotterdamse woningbestand uitgaande van de Gebiedsatlas Wonen, waarbij de uiteindelijke verdeling over de komende vier jaar van de totale nieuwbouwopgave 20% sociaal; 30% middensegment, 30% hoger segment en 20% topsegment leidend is voor de nieuwbouw (deze percentages gelden dus niet voor elk project, het gaat over het totaal van de stad en het totaal van de komende vier jaar).
- Het woningkwaliteitsbeleid wordt vernieuwd in het licht van de nieuwe Omgevingswet zodat vooraf in planontwikkeling beter gestuurd kan worden op de gewenste (woontechnische) kwaliteit van de woningen. De architectuurnota wordt herijkt, met het oog op de energietransitie, transformaties kantoren/winkels /zorgvastgoed, de verdichtingsopgave en de opgave tot klimaatadaptief bouwen, maar ook vanuit de groeiende aandacht voor de rol van het cultureel erfgoed voor de ruimtelijke kwaliteit in de stad. Ook hier staat het gedachtegoed van de Omgevingswet centraal. Het monumentenbeleid wordt doorgezet (zie taakveld Cultureel erfgoed – Monumenten)
- Er wordt een ruimtelijk afwegingskader voor de groei van de stad gecreëerd, dat geïntegreerd zal worden in de Omgevingsvisie. (Zie hiervoor ook het taakveld Ruimtelijke Ordening).
- We verkennen nieuwe woningbouwlocaties voor de korte, middellange en lange termijn, waarbij onder meer noodzakelijke infrastructurele aanpassingen (grond, water, wegen, energie) verkend worden om daarmee de mogelijke woningbouwlocaties te vergroten.
- De Rotterdamse vuistregels zijn een overzicht van het ruimtelijk beleid van de gemeente. De vuistregels voor de verschillende gebieden in de stad geven de hoofdzaken weer van het gemeentelijk beleid voor het ontwikkelen en bouwen voor verschillende gebieden in de stad en brengen regels en uitgangspunten voor beleid voor het bouwen en ontwikkelen in de betreffende gebieden samen in een handig instrument. Ze vormen daarmee een belangrijk kader voor overzicht van de gemeentelijke houding ten aanzien van voorstellen voor concrete nieuwe ontwikkelingen in aanvulling op de reguliere bouwregels, zoals het bestemmingsplan en het Bouwbesluit. Aan deze laatste moeten plannen voldoen.

- Door aanpassing van de verordening op de Huisvestingswet worden de mogelijkheden beperkt om woningen kamergewijs te verhuren. Het doel hiervan is de reguliere woningvoorraad zoveel mogelijk beschikbaar te houden voor Rotterdamse huishoudens.
- De richtlijn Goed Verhuurderschap biedt kaders voor het goed verhuren van woonruimte.

Woningvoorraad met toekomstwaarde

- De gemeente stimuleert en faciliteert bij de bouw van nieuwe woningen en de renovatie van bestaande woningen opdrachtgevende en ontwikkelende partijen om de volgende kwaliteitsvereisten te realiseren (een verder invulling hiervan is beschreven onder het taakveld Milieubeheer):
 - De nieuwe energie-eisen en nieuwe energie-infrastructuur (energiezuinig, aardgasvrij en eigen opwek en opslag, buurtbatterijen, warmtenet 3.0, smart grids).
 - Klimaatadaptatie-eisen en duurzame waterinfrastructuur (watergebruik, wateropvang, groene daken, ontsteende omgeving, riool).
 - Mobiliteit (aanbieden van schone deelconcepten inclusief fietsvoorzieningen en ligging nabij OV-verbindingen).
 - Circulariteit (gebouwd met duurzame en te recyclen materialen, architectuur ingericht op meervoudig gebruik).
 - Digitale infrastructuur (snel internet, hoogwaardige wifi)
- De gemeente maakt afspraken met verhuurders, m.n. woningcorporaties om ervoor te zorgen dat 5.000 goedkope woningen met een grondige opknabbeurt worden verbeterd en toegevoegd aan het sociale euro segment.
- De gemeente zet in op diverse aanpakken samenvoegen en vergroten om te komen tot een gedifferentieerde woningvoorraad. Hiervoor is onder andere een subsidieregeling voor particulieren beschikbaar in de focuswijken NPRZ.
- De gemeente zet de aanpak van de bestaande (particuliere) voorraad door met het programma Steigers op Zuid. Centraal staat de stimulerende aanpak om gedrag te beïnvloeden en we blijven eigenaren aanspreken op de eigen verantwoordelijkheid.
- De gemeente zet de regierol in de warmtetransitie door. Gefaseerd wordt per wijk een haalbaar en betaalbaar alternatief voor aardgas aangeboden, tegen de laagst maatschappelijke kosten. In het lopende gebiedsaanpakken doen we hiermee ervaringen op en leren we wat er precies nodig is voor het aardgasvrij maken van een wijk. Op basis hiervan verbeteren we onze aanpak.
- De gemeente zet de funderingsaanpak door. We experimenteren met digitale monitoring in funderingsrisicogebieden, voeren wijkgerichte aanpakken ten behoeve van funderingsonderzoek uit en jagen funderingsherstel aan met procesbegeleiding en inzet van het landelijk fonds funderingsherstel. Daarnaast bemensen we het funderingsloket en is onlangs een nieuwe interactieve website gelanceerd om burgers beter van dienst te kunnen zijn.
- De gemeente zet de aanpak van asbestdaken door met behulp van het Asbestdakenloket.
- De gemeente werkt met het toepassen van Resilience scans op belangrijke projecten voortdurend aan de weerbaarheid en veerkracht van de mensen, de ecosystemen, de organisaties, de sociaaleconomische en fysieke systemen die samen de stad maken.

In dit verband zijn nadrukkelijk ook acties binnen andere taakvelden van belang, in het bijzonder Volksgezondheid en zorg en Maatschappelijke ondersteuning. Denk aan het voorgenomen actieplan Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en het masterplan en akkoord Langer thuis. Op het gebied van wonen zijn de volgende doelstellingen expliciet verwoord:

Woongenot van alledag

- Herijking van de verordening Woonruimtebemiddeling, met daarin de urgentieregeling en voorrangregelingen in geval van schaarste aan bepaalde woonruimte voor bepaalde doelgroepen Woonoverlast tegengaan door de Wet aanpak woonoverlast (initiatiefwet Tellegen) toe te passen, mede via het Actieplan Woonoverlast.
- Verdere uitrol van de stedelijke aanpak Goed Huren en Verhuren, gericht op het verbeteren van goed verhuurderschap en tegengaan van misstanden op de huurmarkt.
- Skaeve Huse, als tijdelijke woonvorm voor mensen die door hun gedrag ernstige overlast in de woonwijken veroorzaken, voortzetten en de huidige locatie uitbreiden.
- De gemeente blijft, in samenwerking met het Openbaar Ministerie, misstanden rond kraken, waarbij eigenaren en omwonenden gedupeerd worden, streng handhaven. Het doel is om zo snel mogelijk tot ontruiming over te gaan.
- Toepassing van het afwegingskader voor de artikelen 8, 9 en 10 van de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek ('Rotterdamwet') op straatniveau start begin 2020. Over de resultaten van de analyse op straatniveau en een (nieuwe) aanvraag gebiedsaanwijzing voor artikel 9 en 10 van de Rotterdamwet wordt in de 2e helft van 2020 besloten. Conform het coalitieakkoord vindt geen nieuwe aanvraag meer plaats voor artikel 8 van de Rotterdamwet.

Bijzondere doelgroepen en kwetsbare personen

- Implementatie van het geactualiseerde convenant HBD (huisvesting bijzondere doelgroepen) en zoneringskader

Ouderen

- Uitrol van het Langer Thuis-akkoord. Doel is te komen tot voldoende, geschikte en nieuwe woonvormen voor ouderen en mensen met een beperking, vooral in die wijken waar een tekort is. Belangrijk hierin zijn innovatieve woonzorgcombinaties die prettig langer thuis wonen mogelijk maken. Hierbij houden we nadrukkelijk rekening met roze ouderen en culturele achtergronden.

Statushouders

- Statushouders: De afspraak met de woningcorporaties is dat zij in 2021 70% van de taakstelling m.b.t. de huisvesting van statushouders voor hun rekening nemen. Voor de huisvesting van de overige 30% (circa 250 personen) komt een huisvestingsplan waarin verschillende huisvestingsmogelijkheden worden verkend en wordt bepaald waar de komende tijd op ingezet gaat worden.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 12: Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 woningen*	Streef-waarde	4.500	9.000	13.500	18.000		
	Realisatie	4.547	7.250	10.383	12.000 (01-08-2021)		
Transformatie van 180.000 m2 kantoren	Streef-waarde	45.000	90.000	135.000	180.000		
	Realisatie	45.000	102.000	159.000	289.000 (t/m Q1 2021)		
Ten minste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd, waarvan 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid**	Streef-waarde		1.750	5.500	9.750	15.000	
	Realisatie		5.748	11.737	n.n.b. ***		

* Streefwaarde binnen 4 jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen, gemiddeld 4.500 start bouw woningen per jaar realiseren.

** opgave verdeeld over 4 jaar

***Het totaalcijfer voor deze effectindicator is nog niet bekend. Dit betekent echter niet dat er nog geen woningen verduurzaamd zijn en/of aardgasvrij gemaakt. Er worden volop stappen gezet met de verduurzaming en het aardgasvrij maken van woningen, bijvoorbeeld via de verschillende gebiedsaanpakken. Aan deze target wordt gewerkt in samenwerking met verschillende partners en organisaties in de stad en er zal z.s.m. over gerapporteerd worden. De rapportage over deze cijfers zal eens per jaar plaatsvinden, in lijn met de rapportage over de Prestatieafspraken met de woningcorporaties.

Prestatie indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
2.000 studentenkamers (al dan niet tijdelijk of mobiel)	Streef-waarde		500	1.000	1.500	2.000	
	Realisatie	583	1.113	1.344	n.n.b.		
NPRZ: Steigers op Zuid (SoZ); Basiskwaliteit woningen (aantal woningen)	Streef-waarde		750	1.500	2.250	3.000	
	Realisatie		780	1.176	2.040*		
Vergunningaanvragen in behandeling genomen.	Streef-waarde		2.400	4.800	7.200	9.600	
	Realisatie		2.723	4.981	6545		

Wijkgerichte aanpak	Streef-waarde	1.500	3.000	4.500	6.000
funderingsproblematiek (aantal woningen)	Realisatie	2.750	7.750	12.600 adressen	

*NPRZ, Steigers op Zuid: Jaarlijks worden door het college adressen in de focuswijken aangewezen voor de projectmatige aanpak binnen het programma Steigers op Zuid. Voor het jaar 2021 zijn dit 864 adressen. De aanbestedingsprocedure voor de selectie van adviesbureaus is gestart. Naar verwachting wordt dit traject na de zomer afgerond en wordt in het 3de kwartaal gestart met de voorbereidingen om eigenaren en VvE's te benaderen. Het eerste contactmoment (veelal met een wethoudersbrief) geldt als start van het project.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Wonen en bouwen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	64.862	58.799	50.019	47.447	47.148	47.839
Bijdragen rijk en medeoverheden	12.951	12.656	6.254	6.469	6.169	6.861
Financieringsbaten	172	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	50.207	39.333	43.765	40.978	40.978	40.978
Overige baten	1.531	6.810	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	132.050	160.035	131.452	112.510	90.633	88.593
Apparaatslasten	99.343	114.850	111.540	111.673	106.450	105.307
Inhuur	19.402	27.834	21.539	21.786	16.562	15.420
Overige apparaatslasten	1.446	1.999	2.230	2.229	2.229	2.229
Personeel	78.495	85.017	87.772	87.658	87.658	87.658
Intern resultaat	-26.997	-26.830	-22.622	-20.615	-18.705	-18.563
Intern resultaat	-26.997	-26.830	-22.622	-20.615	-18.705	-18.563
Programmalasten	59.704	72.015	42.533	21.451	2.889	1.849
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	48.026	61.977	33.342	11.919	-6.700	-12.635
Kapitaallasten	2.901	3.830	4.973	6.901	8.705	14.351
Overige programmalasten	-216	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.993	6.208	4.218	2.631	883	133
Saldo voor vpb en reserveringen	-67.189	-101.236	-81.433	-65.062	-43.485	-40.754
Saldo voor reserveringen	-67.189	-101.236	-81.433	-65.062	-43.485	-40.754

Reserves	40.447	61.936	37.296	27.893	26.732	24.233
Onttrekking reserves	46.347	68.636	41.796	27.893	26.732	24.233
Toevoeging reserves	8.500	6.700	4.500	0	0	0
Vrijval reserves	2.600	0	0	0	0	0
Saldo	-26.742	-39.300	-44.137	-37.169	-16.754	-16.521

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 23.645	- 17.926	- 18.565	- 19.289	- 19.289		
Omissieregeling 2019	- 31.383	- 17.668	- 16.677	- 18.772	- 18.772		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 42.243	- 16.261	- 16.044	- 17.672	- 19.436		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 69.492	- 48.765	- 37.893	- 30.954	- 20.238		
10-maandsrapportage 2019	- 50.027	- 48.765	- 37.893	- 30.954	- 20.238		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 44.499						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 34.528	- 37.893	- 30.954	- 20.238	- 20.238	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 30.305	- 33.232	- 31.672	- 34.951	- 26.253	
10-maandsrapportage 2020		- 30.810	- 33.232	- 31.672	- 34.951	- 26.253	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 26.742					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 45.843	- 43.946	- 44.938	- 25.807	- 25.918
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 39.862	- 44.137	- 37.169	- 16.754	- 16.521
10-maandsrapportage 2021			- 39.300	- 44.137	- 37.169	- 16.754	- 16.521

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actualisatie ontwikkelingsvisie Lijnbaan](#)
- [Rotterdam Architectuurstad](#)
- [Atelier en Broedplaatsenbeleid 2017-2021](#)
- [Atlas Stedelijke Havens - De havens in kaart](#)
- [Beleidskader verkoop huurwoningen](#)

- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht](#)
- [Binnenstad als City Lounge - Binnenstadplan 2008-2020](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [Rivieroevers Rotterdam Uitvoeringsprogramma 2019-2022](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Rotte](#)
- [Beleidskader detailhandel Rotterdam 2017](#)
- [Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Hoogbouwvisie 2020](#)
- [Horecanota Rotterdam 2017-2021](#)
- Hotelkader
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- Kadernota grondbeleid 2003
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [Plintenstrategie: Binnenstad op ooghoogte](#)
- [Programma Funderingsaanpak](#)
- [Programma Kansrijke Wijken](#)
- [Programma Langer Thuis](#)
- [Programma Rivieroevers](#)

- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Havenvisie](#)
- [Steigers op Zuid](#)
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Structuurvisie Hart van Zuid](#)
- [Structuurvisie Stadshavens](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [Visie Werklocaties Rotterdam 2030](#)
- [Woonvisie 2030](#)
- [Thuis in Rotterdam – Addendum woonvisie Rotterdam 2030](#)
- [Actieplan Middenhuur](#)
- [Werkprogramma NPRZ Wonen 2019 -2022](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam groeit. Goed wonen zorgt voor een stabiele (thuis)basis in een dynamische stad en vergroot daarmee de kans dat Rotterdammers actief en gezond opgroeien, leren, participeren in de samenleving en economie en zichzelf ontwikkelen onder veranderende omstandigheden. De gemeente faciliteert uiteenlopende woonwensen binnen de stadsgrenzen waardoor iedereen die iets voor Rotterdam kan betekenen (en andersom) een plek kan vinden en het voor bedrijven ook aantrekkelijk is zich hier te vestigen vanwege de aanwezige talenten en capaciteiten. De groei van de stad, samen met bijvoorbeeld de nieuwe economie, energietransitie en klimaatverandering brengen ook allerlei risico's met zich mee. Rotterdam ziet juist kansen in deze dynamiek en werkt aan een positieve vertaling daarvan. Tegelijkertijd werkt de gemeente daarmee aan de weerbaarheid en de veerkracht (resilience) van de stad.

Huidige en nieuwe Rotterdammers kunnen in de komende vier jaar in onze stad nog beter een huis passend bij hun wensen en mogelijkheden vinden, in een prettige, veilige en groene woonomgeving. De gemeente pakt door op de ambities van de Woonvisie 2030, maar beseft dat de stad harder moet groeien qua woningaantallen en versneld moet verduurzamen en inspelen op andere transitie's (klimaat, mobiliteit, circulair bouwen, digitalisering) om ook in de toekomst een aantrekkelijke én resilient (veerkrachtig en toekomstbestendige) woonstad te kunnen blijven. Deze versnelling op de uitvoering van ambities is vastgelegd in het Addendum op de Woonvisie 2030.

Tegelijkertijd ligt er een opgave om te zorgen dat de basis op orde blijft in de bestaande woningvoorraad. Groepen woningzoekenden die nu tussen wal en schip dreigen te vallen en/of een maatschappelijke meerwaarde hebben, worden door de gemeente extra ondersteund in hun zoektocht naar een woning. Met als inzet het wonen voor Rotterdammers zo veel mogelijk betaalbaar, toegankelijk en overlastvrij te maken en houden.

Belangrijke ontwikkelingen die effect hebben op het wonen en bouwen, waarvan de aard en omvang van het effect nog lang niet allemaal duidelijk zijn:

- Demografische ontwikkelingen zoals de ontwikkelingen in de huishoudensamenstelling, levensverwachting en migratie.
- Nationale energietransitie en de vertaling daarvan naar Rotterdam. Een woning verhoogt haar toekomstwaarde (en daarmee ook WOZ-waarde) door volledig te zijn aangepast op schone energie
- voortdurende klimaatveranderingen zodat woningen anders ingesteld moeten zijn op wateroverlast, waterschaarste en hittestress
- stedelijke mobiliteitstransitie, waarbij ingezet wordt op schone deelconcepten voor modaliteiten en meer ruimte voor fietsen, OV en lopen in de directe woonomgeving wordt geboden
- nationale en internationale ontwikkelingen ten aanzien van financiering van wonen zoals ontwikkelingen rondom het hypothecaire stelsel, de ontwikkeling van de rentestanden en de huurtoeslag en het landelijk fonds Duurzaam Funderingsherstel
- landelijke ontwikkelingen ten aanzien van wetgeving zoals de evaluatie van de Woningwet, de komst van de Omgevingswet en eventuele veranderingen in de Wet maatschappelijke ondersteuning
- landelijke subsidieregelingen en deals met het rijk ten aanzien van respectievelijk verduurzaming en het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)
- ontwikkelingen in de corporatiesector zoals fusies en saneringstrajecten
- ontwikkelingen en afspraken rond wonen op bovenlokaal niveau zoals de regionale woningmarktafspraken in de regio Rotterdam en op Zuidvleugelniveau de afspraken in het kader van de Verstedelijkingsalliantie
- ontwikkelingen in de markt (bijvoorbeeld prijspeil bouwmaterialen)

Strategische opgaven gebiedsontwikkelingen

Een aantal programma's en gebiedsontwikkelingen in Rotterdam heeft belangrijke betekenis voor de sociaal-economische ontwikkeling van de stad. In deze ontwikkelingen wordt (in samenhang met andere beleidsambities) een belangrijke bijdrage aan de woningbouwopgave van de korte, middellange en lange termijn geleverd. Het betreft de navolgende ontwikkelingen.

Merwe4Havens

Het Merwe-Vierhavengebied (M4H), de plek voor de innovatieve maakindustrie, wordt verder ontwikkeld. Binnen M4H ontwikkelt het deelgebied Merwehavens zich tot een aantrekkelijk en duurzaam woongebied dat goed in verbinding staat met de directe omgeving en waarbij er (milieutechnisch) evenwicht is en uitwisseling plaatsvindt met de directe omgeving die bestaat uit het naastgelegen Makersdistrict en de wijken Oud Mathenesse Witte Dorp, Bospolder Tussendijken en Spangen.

Stadionpark (incl. Feyenoord City)

Stadionpark is een grote gebiedsontwikkeling op Rotterdam Zuid, waar wonen, sporten en beleven samenkomt. Op de Sportcampus vindt een herschikking plaats van sportvelden en worden nieuwe accommodaties gerealiseerd, waarbij de 1e fase is afgerond en de overige delen in uitvoering zijn. Een stedenbouwkundig ontwerp voor woningen en onderwijs in de noordoosthoek van de Sportcampus is juli 2020 door het college vastgesteld en wordt aangeboden aan de Gemeenteraad. De herinrichting van Park de Twee Heuvels is vrijwel afgerond en de tender voor de woningbouw heeft een bijzonder winnend ontwerp opgeleverd. Start bouw van de parkvilla's in 2021. Juli 2020 is gestart met bouwrijp maken van de GAMMA/P+R locatie op de Noorderhelling. Medio juli 2020 zal het eerste binnenstedelijke FastNed snellaad station op het Zuiddiepje worden geopend.

Het planproces voor de stadionontwikkeling en gebiedsontwikkeling Feyenoord City is in volle gang. De gebiedsontwikkeling is vastgelegd in het Masterplan Feyenoord City dat in november 2019 door de Gemeenteraad is vastgesteld. Het bestemmingsplan wordt in 2020 opgeleverd. Het ontwerp voor het Nieuwe stadion en aangrenzende openbare gebied vordert volgens planning, de aanvraag omgevingsvergunning is gedaan. Vanaf oktober 2020 worden de plannen getoetst aan de door de raad opgestelde voorwaarden, zoals vastgelegd in de Position Paper. De Corona crisis heeft invloed op het Stadionpark. Externe partners zoals Stadion Feyenoord en de Stichting Gebiedsontwikkeling hebben extra hordes te nemen in hun financiering. De participatie is complex gebleven, maar het uitgangspunt dat de projecten zoveel als mogelijk ongestoord doorgaan is vergaand gerealiseerd.

Hart van Zuid

De gebiedsontwikkeling Hart van Zuid (HvZ) heeft als doel het nieuwe centrum voor Rotterdam Zuid te realiseren. HvZ bestaat uit een integraal programma dat moet leiden tot economische en sociale verbetering, het verbeteren van verblijfsklimaat, -duur en comfort, verhogen van werkgelegenheid, borgen van goede vervoersverbindingen, borgen van duurzaamheid en verbeteren van veiligheid.

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ): pijler Wonen

Binnen de pijler Wonen zetten we via het Werkprogramma NPRZ Wonen 2019 – 2022 door op de transformatie van de focuswijken. Ingrepen in de goedkope woningvoorraad en de woonmilieus van Rotterdam-Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus op Zuid gerealiseerd worden, zodat er voldoende duurzame woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid en nieuwe bewoners met midden- en hoge inkomens.

Duurzame gebiedsaanpak

Verspreid over de stad bestaat een aantal aandachtsgebieden voor de energietransitie van de gebouwde omgeving. Het betreft de gebieden Reyerdijk/Groot IJsselmonde, Pendrecht-Zuidoost, Rozenburg, Lage Land Oost (Prinsenland) en Bospolder-Tussendijken. Hier komt een samenhangende, duurzame gebiedsaanpak. Ook wordt waar mogelijk een relatie gelegd met andere transitie, denk aan langer thuis wonen.

Korte termijn ontwikkelingen woningbouw

Voorbeelden van actuele ontwikkelingen die direct bijdragen aan de groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus zijn Park16Hoven, Nesseland, Lloydkwartier, Parkstad en de Binnenstad als city-lounge. Hier blijft de gemeente de marktpartijen en particuliere initiatiefnemers faciliteren en uitdagen naar de opgave te kijken vanuit een uitgekiende, lange termijnvisie.

De bouwopgave wordt steeds zichtbaarder in de stad, op tal van plekken, waaronder op Katendrecht, de Binnenstad, Parkstad, het Motorstraatgebied en nabij de Coolhaven, zijn volop bouwactiviteiten aan de gang.

Ook wordt volop ingezet op het in ontwikkeling nemen van nieuwe bouwlocaties, het vermarkten van gemeentelijke bouwlocaties en het ruimte geven aan marktinitiatieven.

Verkeer en vervoer

Pagina 79

Verkeer en vervoer

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur: we faciliteren de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten, toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden en meer stallingsruimte voor de fiets.

TAAKVELD 1

Openbaar vervoer

Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.

Een betere verbinding tussen de OV-netwerken noord- en zuid-Rotterdam en een betere ontsluiting van de rivieroevers.

Een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken door ouderen en minder-validen.

TAAKVELD 2

Parkeerbelasting

Het reguleren van het parkeergedrag van Rotterdammers en haar bezoekers, door middel van een belasting voor het parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen, draagt bij aan het beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en verduurzaming, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages.

TAAKVELD 3

Parkeren

Vanuit de focus op meer ruimte voor fietsers en voetgangers en minder parkeren op straat, willen wij automobilisten stimuleren te kiezen voor Park+Ride-voorzieningen of een openbare parkeergarage aan de rand van het centrum. Tegelijkertijd willen wij ruimte bieden voor het comfortabel en veilig plaatsen van fietsen in fietsenstallingen en maatwerk in fietsparkeren voor bewoners in de wijken waar dat nodig is.

TAAKVELD 4

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

TAAKVELD 5

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur. We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	153.790	166.953	161.356	147.580	147.580	147.580
Bijdragen rijk en medeoverheden	27.089	26.485	1.379	135	135	135
Overige opbrengsten derden	126.780	140.468	159.977	147.445	147.445	147.445
Overige baten	-80	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	132.729	159.424	161.327	99.858	102.663	102.844
Apparaatslasten	27.804	31.430	33.725	33.594	33.704	33.704
Inhuur	2.390	3.176	2.525	2.379	2.487	2.487
Overige apparaatslasten	784	775	810	805	807	807
Personeel	24.630	27.479	30.390	30.410	30.410	30.410
Intern resultaat	32.646	30.515	26.638	27.239	25.181	24.531
Intern resultaat	32.646	30.515	26.638	27.239	25.181	24.531

Programmalasten	72.279	97.479	100.964	39.024	43.778	44.609
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	59.473	83.606	86.207	22.179	24.825	25.868
Kapitaallasten	8.988	9.234	10.509	12.597	14.705	14.493
Overige programmalasten	3.358	4.097	4.113	4.113	4.113	4.113
Subsidies en inkomensoverdrachten	461	542	135	135	135	135
Saldo voor vpb en reserveringen	21.061	7.529	29	47.723	44.918	44.737
Saldo voor reserveringen	21.061	7.529	29	47.723	44.918	44.737
Reserves	17.541	35.620	51.934	3.790	5.456	5.469
Onttrekking reserves	17.940	35.620	52.272	4.200	5.866	5.879
Toevoeging reserves	399	0	338	410	410	410
Saldo	38.602	43.149	51.962	51.512	50.374	50.206

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	26.298	26.180	22.607	22.160	22.160		
Omissieregeling 2019	25.545	25.095	21.333	20.890	20.890		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	31.035	36.007	32.850	32.345	32.342		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	31.962	37.372	34.372	34.156	38.707		
10-maandsrapportage 2019	39.023	37.372	34.372	34.156	38.707		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	43.119						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		27.103	34.372	34.156	38.707	38.707	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		39.097	39.211	38.389	42.208	41.867	
10-maandsrapportage 2020		39.252	39.211	38.389	42.208	41.867	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		38.602					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			26.590	51.142	48.329	47.152	47.140
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			41.788	51.962	51.512	50.374	50.206
10-maandsrapportage 2021			43.149	51.962	51.512	50.374	50.206

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Verkeer en vervoer

Begroting 2021

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	41.788
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021	1.361
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen 1.361
Begroting na wijzigingen	43.149

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In het programma Verkeer en vervoer zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijziging betreft een correctie op de herverdeling concernopgaven (€ 1,3 mln).

Risico's en aandachtspunten

Bij Parkeren wordt een onderschrijding verwacht van ruim € 3,5 mln. Dit wordt onder andere veroorzaakt door lagere onderhoudskosten parkeergarages en diverse projecten die door complexiteit en/of corona(maatregelen) zijn vertraagd waaronder de vergroening van parkeerplaatsen.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2021	2021
	(€)	(%)
Verkeer en vervoer	1.361	3%
Openbaar vervoer	0	0%
Parkeerbelasting	-17	0%
Parkeren	491	2%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	900	14%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	-13	0%

Omschrijving programma

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijne woning in een prettige, groene buurt voorzien van alle essentiële voorzieningen en infrastructuren (water, riool, energie, groen, fietspaden etc). Nieuwe of huidige

bewoners moeten in onze stad een woning van hun wensen en mogelijkheden kunnen vinden en zich prettig en gezond door de stad kunnen bewegen.

Dat wonen en leven gebeurt in een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een excellente vervoersinfrastructuur met schone vervoersmiddelen en een met een betere luchtkwaliteit. De klimaatopgaven uit het akkoord van Parijs vragen om een forse energie- én economische transitie van stad en haven. Willen wij en onze kinderen prettig blijven wonen en leven dan vraagt dit flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zorgt voor een samenhangend beleid en uitvoering daarvan op bereikbaarheid, de kwaliteit van de leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame en emissieloze mobiliteit in 2050. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen. We willen de mobiliteitsgroei opvangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad.

Openbaar vervoer

Pagina 80

Openbaar vervoer

Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.

Een betere verbinding tussen de OV-netwerken Rotterdam Noord en Zuid en een betere ontsluiting van de rivieroeveren.

Een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken voor ouderen en minder-validen.

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Gelet op het lage gebruik van het openbaar vervoer als gevolg van de coronacrisis heeft de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) zich genoodzaakt gezien een Transitieprogramma openbaar vervoer in het leven te roepen, waarin diverse bezuinigingen in het openbaar vervoer aanbod voorzien zijn. Hier is dit voorjaar met de raad over gesproken en daarbij stond het streven centraal om het openbaar vervoernetwerk zoveel mogelijk in stand te houden en om bezuinigingsmaatregelen in beginsel van tijdelijke aard te laten zijn. Dit was ook de essentie van de inzet van het college in MRDH-verband.

We zetten in op optimalisatie OV-tracés via de bestaande oeververbindingen. De eerste stap in de gefaseerde verbetering van het rivierkruisende openbaar vervoer op twee belangrijke corridors tussen Rotterdam Zuid en Noord: het OV via de Maastunnelcorridor tussen Zuidplein en Rotterdam Centraal en via de Van Brienenoordbrug tussen Zuidplein, Stadionpark en Kralingse Zoom. Het betreft optimalisatie bestaande OV-verbindingen als eerste stap op weg naar volledige Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV)-infrastructuur op langere termijn (bus, tram of metro). Voor een aantrekkelijk OV-product en een snelle en betrouwbare exploitatie zijn busstroken, prioriteitsstelling bij verkeerslichten, verlaagde en andere infrastructurele maatregelen nodig. Het betreft kansrijke relaties voor minimaal HOV-bus – hoogfrequent (minimaal 6 keer per uur), zo veel mogelijk vrijliggend, comfortabel, snel, direct en gestrekt. Het Rijk draagt hier ook financieel aan bij.

Ontwikkelingen 2022-2025

De doelstellingen van het taakveld staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen'. 'Wat gaan we daarvoor doen' is aangevuld met de inspanning die de gemeente zal plegen op het realiseren van gratis OV voor kinderen tot 12 jaar in 2022. Verder zijn deze actueel. Wel is het duidelijk dat de coronacrisis de nodige onzekerheden met zich meebrengt. Zo is nog onduidelijk wanneer het gebruik van het openbaar vervoer zich weer gaat herstellen en zal er van groei van het gebruik van het openbaar vervoer de komende tijd naar verwachting geen sprake zijn. Ook heeft de crisis waarschijnlijk economische effecten die hun weerslag zullen hebben op het mobiliteitssysteem in zijn geheel. Ondanks deze onzekerheden blijven we vooralsnog echter onverminderd vasthouden aan de voorgestelde investeringen en de beoogde mobiliteitstransitie.

Wat willen we bereiken

- Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.
- We zorgen dat de OV-netwerken in Rotterdam Noord en Zuid beter met elkaar verbinden en dat de rivieroeveren beter ontsloten worden.
- We zorgen voor een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken voor ouderen en minder-validen.

Wat gaan we daar voor doen

- Voortzetten gratis OV voor ouderen. Gebruik van openbaar vervoer voor ouderen blijft gratis. Daarmee dragen wij bij aan het voorkomen van sociaal isolement.
- Inzetten op gratis OV voor kinderen tot 12 jaar in 2022
- Tot en met 2021 blijven we het bestaande netwerk vervoer over water ondersteunen. We ontwikkelen met de partners in de regio een strategie voor de periode vanaf 2022.
- Met de MRDH bevorderen we vormen van mobiliteitsdienstverlening. De bruikbaarheid en toegankelijkheid van het OV wordt hierdoor versterkt. Het gaat hier onder andere om voorzieningen voor de first & last mile en Mobility as a Service voor specifieke doelgroepen.

Groei OV-gebruik	Streefwaarde				In ontwikkeling
	Realisatie	+2,7%	+2,8%	-45%	

Toelichting effectindicatoren

Als gevolg van covid-19 is na jaren van recordgroei het aantal reizigerskilometers gedaald met 45%. Het OV is mede door de tijdelijke beschikbaarheidsvergoeding van het Rijk blijven rijden en wordt nog steeds hoog gewaardeerd (de RET werd door klanten gewaardeerd met een 8). Het perspectief van groei inclusief capaciteitsknelpunten op middellange en lange termijn is ongewijzigd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar vervoer	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	26.364	26.180	1.329	93	93	93
Bijdragen rijk en medeoverheden	25.919	25.853	1.236	0	0	0
Overige opbrengsten derden	527	327	93	93	93	93
Overige baten	-81	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	39.385	51.826	55.685	9.064	10.112	10.116
Intern resultaat	3.091	3.654	1.204	1.204	-961	-961
Intern resultaat	3.091	3.654	1.204	1.204	-961	-961
Programmalasten	36.294	48.171	54.481	7.861	11.074	11.077
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	35.219	47.209	53.741	7.114	10.347	10.263
Kapitaallasten	452	496	605	611	592	679
Overige programmalasten	153	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	469	467	135	135	135	135
Saldo voor vpb en reserveringen	-13.021	-25.646	-54.356	-8.972	-10.020	-10.023
Saldo voor reserveringen	-13.021	-25.646	-54.356	-8.972	-10.020	-10.023
Reserves	4.881	19.806	43.159	-329	-330	-160
Onttrekking reserves	4.881	19.806	43.497	81	80	250
Toevoeging reserves	0	0	338	410	410	410
Saldo	-8.139	-5.840	-11.198	-9.301	-10.350	-10.183

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 7.513	- 7.855	- 8.019	- 8.028	- 8.028		
Omissieregeling 2019	- 8.206	- 7.855	- 8.019	- 8.028	- 8.028		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 8.206	- 8.451	- 8.536	- 8.712	- 8.712		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 7.001	- 7.157	- 7.221	- 7.388	- 7.389		
10-maandsrapportage 2019	- 7.001	- 7.157	- 7.221	- 7.388	- 7.389		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 6.949						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 8.644	- 7.221	- 7.388	- 7.389	- 7.389	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 8.294	- 9.120	- 9.283	- 9.286	- 10.283	
10-maandsrapportage 2020		- 8.294	- 9.120	- 9.283	- 9.286	- 10.283	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 8.139					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 7.888	- 9.080	- 9.082	- 10.143	- 10.143
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 5.840	- 11.198	- 9.301	- 10.350	- 10.183
10-maandsrapportage 2021			- 5.840	- 11.198	- 9.301	- 10.350	- 10.183

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [OV-visie Rotterdam 2018 - 2040](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het uitvoeren van taken op het gebied van openbaar vervoer, waaronder bus, tram, metro, taxivervoer en veerdiensten en de bijbehorende (omvangrijke) infrastructurele voorzieningen zoals stations, aanvullend op de verantwoordelijkheden van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag als regionale vervoersautoriteit.

Parkeerbelasting

Pagina 81

Parkeerbelasting

Het reguleren van het parkeergedrag van Rotterdammers en bezoekers, door middel van een belasting voor het parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen, draagt bij aan het beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en verduurzaming, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages.

Voortgang 2021

Op 10 december 2019 heeft het college de nota "Betaald parkeren in Rotterdam" vastgesteld. Deze nota is een verdere aanscherping van het beleid, met name op het gebied van straatparkeren, zoals vastgelegd in het Parkeerplan 2016-2018 "Parkeren in beweging". In de nota is een pakket van maatregelen opgenomen dat de komende periode zal worden uitgevoerd met als doel een betere balans te realiseren tussen de verschillende claims op de openbare ruimte.

Op 1 januari 2021 zijn de betaaltijden voor betaald parkeren uitgebreid in de Agniesebuurt en een deel van het Ouden Noorden (Noord). Deze maatregel wordt toegepast in wijken waar de parkeerdruk in de avond en in het weekend voor een belangrijk deel wordt veroorzaakt door niet-vergunninghouders.

In dit kader zijn per 1 april 2021 de betaaltijden ook uitgebreid in het Nieuwe Westen (Delfshaven), Tarwewijk (Charlois), in de omgeving van het Zuidplein (Charlois), in een deel van Vreewijk (Feijenoord) en in Hillesluis (Feijenoord).

Op 1 februari 2021 is betaald parkeren ingevoerd in het Kleiwegkwartier (Hillegersberg-Schiebroek).

Op 1 april 2021 is betaald parkeren ingevoerd in de buurten Valkenier en de Landbouwbuurt in Vreewijk (Feijenoord).

Baten Parkeren

Door versoepelingen van de coronamaatregelen en de uitbreiding van betaald parkeren (gebieden en betaaltijden) nemen de opbrengsten kort parkeren op straat weer toe. De verwachting is dat dit in het tweede halfjaar doorzet wat leidt tot een bijstelling van € 2,2 mln.

Verder zijn er hogere opbrengsten uit parkeren door middel van bezoekersparkeervergunningen (€ 2,3 mln), fiscale naheffingen (€ 4 mln) en parkeervergunningen (€ 2,9 mln). Het gebruik van bezoekersparkeervergunningen, waarbij bezoek tegen een gereduceerd tarief kan parkeren, is structureel toegenomen. De opbrengsten fiscale naheffingen (parkeerboetes) zijn hoger door efficiëntere handhaving en uitbreidingen betaaltijden en gebieden betaald parkeren. De opbrengsten parkeervergunningen zijn hoger door de recente uitbreidingen van parkeergebieden in 2020 en 2021.

Voor 2023 en verder zijn, gezien voorgaande ontwikkelingen, de parkeerbaten structureel met € 0,5 mln verhoogd. Voor 2022 zijn de baten reeds bij voorjaarsnota 2021 bijgesteld.

Ontwikkelingen 2022-2025

In de nota "Betaald parkeren in Rotterdam" zijn de maatregelen benoemd die de komende periode worden uitgevoerd met als doel een betere balans te realiseren tussen de verschillende claims op de openbare ruimte:

- invoering betaald parkeren zonder draagvlakonderzoek als de parkeerdruk boven de 90 procent komt
- besluitvorming vooraf over invoering betaald parkeren bij grootschalige gebiedsontwikkelingen, zoals Nieuw-Kralingen, Feyenoord City en Merwe-Vierhavens
- onderzoeken van de mogelijkheden van seizoensgebonden parkeervergunningen
- verlaging van vergunningenplafonds bij nachtdruk boven de 90 procent als de parkeerdruk wordt veroorzaakt door vergunninghouders
- pilots gericht op vergunninguitgifte binnen parkeersectoren met een uiteenlopende parkeerdruk
- uitbreiding tijden waarop betaald parkeren geldt indien de avond- en nachtdruk wordt veroorzaakt door niet-vergunninghouders.

Wat willen we bereiken

Optimale verdeling van schaarse ruimte

Een optimale verdeling van de schaarse openbare parkeergelegenheid over alle Rotterdammers en bezoekers in onze wereldstad.

Wat gaan we daar voor doen

Optimale verdeling van schaarse ruimte

- parkeerregelgeving voorbereiden en uitvoeren
- doelgerichte parkeerproducten faciliteren waarbij gastheerschap centraal staat
- beheer en onderhoud
- productinnovaties
- informatiegestuurde fiscale handhaving
- actief in gesprek gaan over de wenselijkheid van invoering betaald parkeren, conform de kaders van de nota "Betaald parkeren in Rotterdam"
- ongeveer 300 parkeerplaatsen in het Centrum, die zijn voorbehouden aan vergunninghouders, worden omgezet in normale parkeerplaatsen
- bij parkeersectoren met een wachtlijst voor vergunningen krijgen aanvragen voor eerste bewonersvergunningen voorrang
- pilot parkeerdurbeperking op de Veranda bij wedstrijden/evenementen in Stadion Feijenoord
- hogere Inkomsten benutten om ambities van het college te faciliteren bij uitbreiding P+R-voorzieningen en voorzieningen voor fietsparkeren.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Betalingsgraad	Streefwaarde	86%	87%	88%	89%	90%	91%
	Realisatie	86%	87%	88%			

* Dit is gebaseerd op de Service Level Agreement met onze leveranciers

Toelichting indicatoren

De jaarlijkse stijging van de betalingsgraad is het gevolg van de doorontwikkeling van de fiscale parkeercontrole door meer data- en informatiegestuurd te werken en gebruik te maken van omgevingsbeelden ("handhaven op afstand").

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Parkeerbelasting	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	112.365	122.578	142.245	129.713	129.713	129.713
Bijdragen rijk en medeoverheden	42	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	112.323	122.578	142.245	129.713	129.713	129.713
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	26.205	27.799	36.492	31.286	31.290	31.291
Apparaatslasten	6.975	8.415	9.066	9.062	9.063	9.063
Inhuur	219	507	71	71	71	71
Overige apparaatslasten	298	316	320	316	317	317
Personeel	6.459	7.591	8.675	8.676	8.676	8.676
Intern resultaat	13.162	12.882	13.177	12.698	12.698	12.698
Intern resultaat	13.162	12.882	13.177	12.698	12.698	12.698
Programmalasten	6.068	6.502	14.250	9.526	9.528	9.530
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.414	3.030	10.563	5.647	5.653	5.594
Kapitaallasten	103	273	487	679	675	736
Overige programmalasten	2.551	3.200	3.200	3.200	3.200	3.200
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	86.160	94.779	105.753	98.427	98.423	98.422
Saldo voor reserveringen	86.160	94.779	105.753	98.427	98.423	98.422

Saldo	86.160	94.779	105.753	98.427	98.423	98.422

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	68.880	71.274	71.257	71.257	71.257		
Omissieregeling 2019	68.321	70.781	70.780	70.783	70.783		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	74.323	82.825	82.865	82.911	82.910		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	74.670	82.702	82.742	82.788	82.786		
10-maandsrapportage 2019	79.610	82.702	82.742	82.788	82.786		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	77.186						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		82.100	82.742	82.788	82.786	82.786	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		90.225	94.538	93.938	94.333	94.331	
10-maandsrapportage 2020		88.796	94.538	93.938	94.333	94.331	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		86.160					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			81.765	104.377	96.769	96.767	96.767
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			94.796	105.753	98.427	98.423	98.422
10-maandsrapportage 2021			94.779	105.753	98.427	98.423	98.422

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- Parkeerplan "Parkeren in beweging"
- Nota "Betaald parkeren in Rotterdam"
- Verordening Parkeerregulering en Parkeerbelastingen 2021
- Uitvoeringsbesluit Parkeren Rotterdam 2021

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld 'Parkeerbelasting' behoort:

- heffing en invordering
- opbrengsten parkeerfaciliteiten
- opbrengsten boetes

Tot dit taakveld behoort niet:

- parkeerpolitie. Deze valt onder taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Parkeren

Pagina 82

Parkeren

Vanuit de focus op meer ruimte voor fietsers en voetgangers en minder parkeren op straat, willen wij automobilisten stimuleren te kiezen voor Park+Ride-voorzieningen of een openbare parkeergarage aan de rand van het centrum. Tegelijkertijd willen wij ruimte bieden voor het comfortabel en veilig plaatsen van fietsen in fietsenstallingen en maatwerk in fietsparkeren voor bewoners in de wijken waar dat nodig is

Voortgang 2021

Garageparkeren

De aanbesteding voor plaatsing van oplaadpunten in gemeentelijke parkeergarages is afgerond, gunning en contractvorming hebben plaatsgevonden en de voorbereidende werkzaamheden (verhoging elektrisch vermogen daar waar nodig) zijn uitgevoerd. Het uitgangspunt voor 2021 is plaatsing van 250 extra oplaadpunten. Als uitwerking van de bestuursopdracht Vastgoed is in 2021 een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het gemeentelijk parkeervastgoed opgesteld, waarin:

- de kernportefeuille is vastgelegd
- op objectniveau het gewenste niveau beheer en onderhoud is bepaald
- objecten die niet tot de kernportefeuille behoren in de verkoop worden gezet

Als uitwerking van de motie "Oost West, Thuis best" wordt in 2021 een viertal pilots ingericht en uitgevoerd m.b.t. toegang voor vergunninghouders in een nabijgelegen openbare gemeentelijke parkeergarage op de momenten dat de bezetting van de betreffende parkeergarages dat toelaat. In parkeergarage Schouwburgplein 2 (Kruisplein) wordt in 2021 een pilot gehouden met een 20-tal deelauto's voor werknemers en bewoners in Rotterdam Central District (RCD).

Fietsparkeren

De in 2019 vastgestelde Fietskoers 2025 ("de fiets als hefboom in de Rotterdamse mobiliteitstransitie") is het kader voor de opstelling van een Uitvoeringsprogramma Fietsparkeren, waarin de volgende maatregelen worden uitgewerkt en gefaseerd in uitvoering worden genomen:

- fietsparkeren in het Rotterdamse centrum
- fietsparkeren bij OV- en P+R-locaties
- fietsparkeren in de woonbuurten

Voor de binnenstad is in maart 2021 de "Fietsparkeerstrategie binnenstad" vastgesteld, een verdere concretisering van de Fietskoers. In 2021 wordt een openbare fietsenstalling gerealiseerd en opengesteld in het pand Lijnbaan 30 ten behoeve van met name winkelend publiek. Daarnaast wordt in 2021 een openbare fietsenstalling gerealiseerd bij metrostation Capelsebrug ten behoeve van de overstap van fiets op openbaar vervoer. Met betrekking tot fietstrommels is ook voor 2021 de plaatsing van 80 extra fietstrommels het uitgangspunt.

P+R-parkeren

Realisatie van extra P+R-capaciteit wordt als belangrijke randvoorwaarde gezien om aanvullende ambities te kunnen formuleren voor het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad. Extra capaciteit die niet per definitie de fysieke uitbreiding van P+R-capaciteit betekent, maar ook gericht is op het beter benutten van bestaande P+R-capaciteit door invoering van een doelgroepensysteem. Hierbij kan uitsluitend de parkeerder die daadwerkelijk aanvullend gebruik maakt van het openbaar vervoer gratis parkeren. Op dit moment vindt de realisatie plaats van een nieuwe P+R Noorderhelling. Deze P+R-voorziening zal een capaciteit krijgen van 500 plaatsen en wordt gerealiseerd in combinatie met de te verplaatsen bouwmarkt in het kader van de ontwikkelingen Feyenoord City. Ook deze P+R zal worden voorzien van een doelgroepensysteem. De verwachte oplevering is in februari 2022.

Ontwikkelingen 2022-2025

Garageparkeren

De focus bij garageparkeren ligt de komende jaren niet op uitbreiding, maar op betere benutting van de bestaande locaties en het bieden van meer betaal- en gebruiksgemak (digitalisering van parkeerproducten). Uitgangspunt is een verschuiving van parkeren op straat naar parkeren in openbare parkeergarages en P+R-voorzieningen.

Fietsparkeren

Om het groeiende fietsgebruik goed te kunnen faciliteren moet er in Rotterdam meer ruimte worden gemaakt voor fietsparkeren. Op diverse locaties in de stad knelt het nu en kunnen fietsers hun fiets niet, of niet naar wens, parkeren. Er zal de komende jaren dan ook steviger dan voorheen ingezet worden op fietsparkeren. In de Fietskoers 2025 is voor fietsparkeren de volgende ambitie uitgesproken:

In 2025 kun je de fiets overal makkelijk parkeren: in de woonwijk, bij het station, werk, school, winkel, sport en culturele locatie. Autoparkeren maakt vaker plaats voor innovatieve fietsparkeeroplossingen. Dankzij de fiets wordt de openbare ruimte zo effectief mogelijk gebruikt. Op veel plekken in de stad zijn hubs waar je gebruik kunt maken van allerlei soorten deelmobiliteit. Verder maakt fietsparkeren onderdeel uit van Mobility-as-a-Service (MaaS). In MaaS-concepten worden diverse vervoerssystemen met elkaar verbonden, zodat reizigers op eenvoudige, snelle en gepersonaliseerde manier naar hun bestemming kunnen reizen.

P+R-parkeren

Als nadere uitwerking van de motie "Laagje erbij" heeft een ruimtelijke en financiële verkenning plaatsgevonden naar de mogelijkheden van uitbreiding van een drietal bestaande P+R-voorzieningen (P+R Kralingse Zoom, Meijersplein en Slinge). Met betrekking tot Kralingse Zoom en Meijersplein zijn de mogelijkheden kansrijk en wordt

het verdere ontwerp- en realisatietraject ingezet. Voor de huidige locatie Slinge zijn de mogelijkheden niet aanwezig en zullen de mogelijkheden worden verkend naar een nieuwe P+R-ontwikkeling in de gebiedsontwikkeling Waalhaven. In 2022 wordt de nieuwe P+R Noorderhelling (500 plaatsen met doelgroepensysteem) opgeleverd en in gebruik genomen.

Wat willen we bereiken

City-Lounge

- De binnenstad als city-lounge met meer ruimte voor fietsers en voetgangers; de binnenstad ontwikkelen als een vitale kwaliteitsplek voor ontmoeting, verblijf en vermaak. De binnenstad is het hart van de stad. Het begrip 'city lounge' verwoordt het gevoel dat de binnenstad moet uitstralen.

Wat gaan we daar voor doen

City-Lounge

- doelgerichte parkeerproducten faciliteren, waarbij gastheerschap centraal staat (bijvoorbeeld uitbreiding aantal elektrische oplaadpunten met de bijbehorende infrastructuur)
- productinnovatie
- marketing
- beheer en onderhoud
- actief in gesprek gaan over de wenselijkheid van uitbreiding P+R, parkeergarages en fietsparkeervoorzieningen
- het aantal elektrische oplaadpunten uitbreiden met de infrastructuur die daarvoor nodig is om duurzaam rijden nog gemakkelijker en aantrekkelijker te maken
- investeren in voorzieningen voor fietsparkeren bij OV-knooppunten en stedelijke regionale fietsverbindingen, om het gebruik van het openbaar vervoer te stimuleren
- het zo goed mogelijk benutten van de investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan in parkeergarages en P+R-voorzieningen, door een beweging te maken van parkeren op straat naar parkeren in garages en op P+R-voorzieningen
- fietsparkeervoorzieningen voor het comfortabel en veilig stallen van fietsen voor alle Rotterdammers en haar bezoekers.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde bezetting van de parkeergarages	Streefwaarde	30%	32%	34%	36%	38%	40%
	Realisatie	30%	32%	26%			
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal elektrische laadpunten	Streefwaarde	80	100	350	600	850	1100

	Realisatie	80	100	350			
Aantal fietstrommels	Streefwaarde	845	925	1005	1085	1165	1245
	Realisatie	845	925	1007			

Toelichting indicatoren

De gemiddelde bezettingsgraad van de parkeergarages is gerelateerd aan de onbeperkte openingstijden (7/24). Als gevolg van de coronamaatregelen is de gemiddelde bezetting van de openbare parkeergarages in 2020 stevig gedaald. Deze daling ten opzichte van eerdere jaren zet zich ook in 2021 als gevolg van de maatregelen door, al is de verwachting wel dat in de tweede helft van 2021 als gevolg van versoepelingen gedeeltelijk herstel plaatsvindt.

De uitbreiding van het aantal laadpunten vindt plaats in afstemming met de Brandpreventiecommissie en met inachtneming van de regelgeving m.b.t. brandveiligheid.

In het kader van de uitwerking van de motie "Mijn fiets staat veilig" wordt ingezet op een jaarlijkse uitbreiding met 80 fietstrommels.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Parkeren	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	10.726	11.905	15.428	15.428	15.428	15.428
Bijdragen rijk en medeoverheden	4	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	10.714	11.905	15.428	15.428	15.428	15.428
Overige baten	8	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	30.428	35.461	35.289	35.116	34.989	34.999
Apparaatslasten	4.761	5.161	5.599	5.600	5.601	5.601
Inhuur	95	271	59	59	59	59
Overige apparaatslasten	168	199	202	200	201	201
Personeel	4.499	4.691	5.338	5.342	5.342	5.342
Intern resultaat	17.668	16.165	14.931	16.011	16.118	15.468
Intern resultaat	17.668	16.165	14.931	16.011	16.118	15.468
Programmalasten	7.999	14.135	14.760	13.505	13.270	13.930
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.205	12.939	13.052	10.787	10.158	10.607

Kapitaallasten	98	299	794	1.805	2.199	2.409
Overige programmalasten	695	897	913	913	913	913
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.702	-23.555	-19.860	-19.688	-19.561	-19.570
Saldo voor reserveringen	-19.702	-23.555	-19.860	-19.688	-19.561	-19.570
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-19.702	-23.555	-19.860	-19.688	-19.561	-19.570

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 21.256	- 23.715	- 23.699	- 23.704	- 23.704		
Omissieregeling 2019	- 21.164	- 23.600	- 23.599	- 23.608	- 23.608		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 20.992	- 23.359	- 23.331	- 23.312	- 23.315		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 20.631	- 22.607	- 22.480	- 22.464	- 22.469		
10-maandsrapportage 2019	- 18.562	- 22.607	- 22.480	- 22.464	- 22.469		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 13.134						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 25.531	- 22.480	- 22.464	- 22.469	- 22.469	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 21.951	- 22.999	- 23.134	- 23.261	- 23.337	
10-maandsrapportage 2020		- 20.336	- 22.999	- 23.134	- 23.261	- 23.337	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 19.702					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 24.172	- 21.216	- 20.969	- 20.883	- 20.883
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 24.046	- 19.860	- 19.688	- 19.561	- 19.570
10-maandsrapportage 2021			- 23.555	- 19.860	- 19.688	- 19.561	- 19.570

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- Parkeerplan "Parkeren in beweging"
- Fietskoers 2025
- Fietsparkeerstrategie binnenstad

Omschrijving taakveld

Auto- en fietsparkeervoorzieningen dragen bij aan een bereikbare stad met beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en duurzaamheid, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages. Tot dit taakveld behoren ontwikkeling en beheer van (afzonderlijke) parkeervoorzieningen:

- parkeerbeleid: parkeerzone, ontheffingen en vergunningen
- inrichting en onderhoud open en gesloten parkeervoorzieningen
- baten en lasten die betrekking hebben op parkeervoorzieningen (exclusief de opbrengst van parkeerbelasting zie taakveld Parkeerbelasting)
- parkeer- en stallingsgarages
- P+R-voorzieningen
- fietsenstallingen en fietstrommels

Tot dit taakveld behoort niet:

- parkeerbelasting inclusief lasten heffing en invordering. Valt onder taakveld Parkeerbelasting
- parkeerpolitie (toezichthouders, boa's). Dit valt onder taakveld Openbare orde en veiligheid
- aanleg, beheer en onderhoud van parkeerhavens als onderdeel van wegen horen thuis onder taakveld Verkeer en vervoer

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Pagina 83

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Binnen dit taakveld valt de verkeersregiekamer van Rotterdam. In 2020 is de professionalisering van deze uitvoeringsorganisatie in gang gezet. We sluiten hierbij aan bij de ontwikkelingen zoals beschreven in het programma Verkeer en Vervoer. En in het bijzonder bij taakveld “Verkeer en vervoer – Ontwikkeling”. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Wat willen we bereiken

Een optimale werking, beschikbaarheid en gebruik van de infrastructuur van Rotterdam waardoor de (tevredenheid over) bereikbaarheid en verkeersveiligheid vergroot worden.

De stad groeit én moderniseert. Dit betekent een verdichting van het bestaand gebied én nieuwe gebiedsontwikkelingen. Meer woningen, bedrijvigheid en meer en andere voorzieningen. Dit betekent ook meer mobiliteit en druk op de bereikbaarheid. Daarom moet meer worden ingezet op de regulering en gedragsbeïnvloeding ten aanzien van het gebruik van de infrastructuur. Doorgaand en passerend verkeer wordt beter door de stad geleid en verstoringen worden snel opgelost.

Wat gaan we daar voor doen

- Civiele kunstwerken bedienen en toezicht houden op het gebruik ervan: het bedienen van bruggen en sluizen om weg- en waterverkeer goed te leiden.
- Toezicht houden op het gebruik van de Maastunnel en verkeer leiden: Toezicht houden op en het bevorderen van verkeersmanagement in de wegbuizen.
- Zorgen voor ‘quick response’ bij (technische) verkeersincidenten en -verstoringen:
 - Het team start en onderneemt noodzakelijke acties als reactie op incidenten/verstoringen en coördineert deze acties om het incident, de verstoring of het probleem op te lossen en de gevolgen ervan beheersbaar te maken.
 - Het uitvoeren van filemanagement. Het team beïnvloedt verkeerstromen door deze te leiden met verkeerregelinstallaties.
- Een bijdrage leveren aan goede voorbereiding en coördinatie op het gebied van de bereikbaarheid van voorziene verstoringen, zoals werkzaamheden en evenementen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	88	141	29	22	22	22
Bijdragen rijk en medeoverheden	88	0	28	21	21	21
Overige opbrengsten derden	0	141	1	1	1	1

Lasten exclusief reserves	6.168	5.729	6.093	6.007	5.908	5.908
Apparaatslasten	5.981	5.704	6.126	6.140	6.140	6.140
Inhuur	1.042	964	621	621	621	621
Overige apparaatslasten	131	83	88	88	88	88
Personeel	4.808	4.656	5.417	5.431	5.431	5.431
Intern resultaat	33	25	26	26	26	26
Intern resultaat	33	25	26	26	26	26
Programmalasten	154	0	-59	-159	-258	-258
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	154	0	-59	-159	-258	-258
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-6.080	-5.588	-6.063	-5.985	-5.886	-5.886
Saldo voor reserveringen	-6.080	-5.588	-6.063	-5.985	-5.886	-5.886
Saldo	-6.080	-5.588	-6.063	-5.985	-5.886	-5.886

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	0	0	0	0	0		
Omissieregeling 2019	0	0	0	0	0		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	0	0	0	0	0		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	0	0	0	0	0		
10-maandsrapportage 2019	0	0	0	0	0		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	0						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 5.968	0	0	0	0	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 6.097	- 6.251	- 5.632	- 5.651	- 5.649	
10-maandsrapportage 2020		- 6.128	- 6.251	- 5.632	- 5.651	- 5.649	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 6.080					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 6.245	- 5.873	- 5.797	- 5.700	- 5.700
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 6.488	- 6.063	- 5.985	- 5.886	- 5.886

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels](#)
- [Regeling aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Maastunnel\)](#)
- [Besluit Bedieningstijden Bruggen en Sluizen](#)
- [Stedelijk verkeersplan Rotterdam 2017-2030+](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van toezicht houden op en het bedienen van civieltechnische kunstwerken.

Bovenstaande doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstellingen van Openbare orde en veiligheid en van Verkeer en vervoer: Het vraagt om een samenhangend beleid op bereikbaarheid enerzijds en de kwaliteit van de leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid anderzijds. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame mobiliteit. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal. Een van de doelen is dat de stedelijke bereikbaarheid versterkt, als onderdeel van de versterking van het economisch functioneren met een aantrekkelijk leefklimaat en gezonde stad.

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Pagina 84

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen.

Voortgang 2021

Voortbouwend op de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA), die in 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld hebben we het Verkeerscirculatieplan Binnenstad opgesteld. Dit plan is op 31 maart 2021 besproken met de raadscommissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit. De behandeling in de voltallige raad is voorzien voor later dit jaar.

We gaan extra inzet plegen op het gebied van verkeersveiligheid. Hiermee spelen we in op de actuele maatschappelijke inzichten rondom verkeersveiligheid in de stad. De basis van de aanpak verkeersveiligheid ligt in het Rotterdam Veilig Vooruit (vastgesteld in de gemeenteraad 2018). Naast de fysieke aanpak van black spots is er steeds meer operationele inzet nodig onder andere voortvloeiend uit bestuurlijke toezeggingen die zijn

gedaan. Het betrekken van de samenleving op het gebied van leefbaarheid en veiligheid is nadrukkelijker onderdeel van het werk. Daarnaast zijn er ontwikkelingen zoals toename van de aso/showrijders in de stad, waar het aspect geluid ook nadrukkelijk mee samenhangt, en het toenemende belang dat wordt gehecht aan verbeteringen van de veiligheid rond basisscholen.

Ook gaan we onverminderd door met nemen van maatregelen om fietsers en voetgangers meer ruimte te geven en zodat ondernemers meer ruimte krijgen. Bij de uitvoering van de maatregelen letten we erop dat de maatregelen zoveel als mogelijk aansluiten bij langere termijn ambities uit onder ander de RMA en de Visie Openbare Ruimte.

De coronacrisis heeft ook in 2021 nog steeds een grote invloed op het leven van de Rotterdammers. De verschillende typen maatregelen die het Rijk hanteert en gehanteerd heeft, hebben aanzienlijke effecten op het verplaatsingspatroon van de Rotterdammers en de bezoekers aan onze stad. Ook nu de maatregelen terug geschaald zijn t.o.v. eerder dit jaar, heeft dit nog steeds zijn weerslag op de grootte van de verkeersstromen in de stad en het gebruik van auto, fiets en openbaar vervoer. We blijven de ontwikkelingen op dit gebied op de voet volgen.

In het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)-traject gericht op verbetering van de regionale OV-structuur en een nieuwe oeververbinding, wordt toegewerkt naar een voorkeursbeslissing te nemen in 2022. Op 21 april zijn in dat kader de onderzoeksresultaten 'zeef 1' besproken met de raadscommissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit.

Ontwikkelingen 2022-2025

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen. Wel is het duidelijk dat de coronacrisis de nodige onzekerheden met zich meebrengt. Zo is nog onduidelijk wanneer het gebruik van het openbaar vervoer zich weer gaat herstellen en zal er van groei van het gebruik van het openbaar vervoer de komende tijd naar verwachting geen sprake zijn. Steun van het Rijk zal ook de komende jaren nodig zijn om het openbaar vervoer beschikbaar te houden. Ook heeft de crisis waarschijnlijk economische effecten die hun weerslag zullen hebben op het mobiliteitssysteem in zijn geheel. Ondanks deze onzekerheden blijven we vooralsnog echter onverminderd vasthouden aan de voorgestelde investeringen en de beoogde mobiliteitstransitie.

Zo hebben we het voornemen om als onderdeel van Rotterdam Sterker Door te investeren in optimalisatiemaatregelen aan de buscorridors door de Maastunnel (tussen Zuidplein en Rotterdam Centraal) en over de Van Brienenoordbrug (tussen Zuidplein, Stadionpark en Kralingse Zoom).

Wat willen we bereiken

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

We faciliteren de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards,

ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten, toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden en meer stallingsruimte voor de fiets. Dit betekent:

- Uitbreiding en verbeteren van de oeververbindingen voor voetganger, fiets, OV en auto (derde stadsbrug, lightrail, vervoer over water). OV-knopen en transferpunten moeten beter toegankelijk zijn en een hogere belevingswaarde hebben en waar mogelijk meer functionaliteiten combineren (groen, waterberging /hittestress, energieopwekking en -opslag). We willen een betere OV-ontsluiting van economisch belangrijke gebieden (first & last mile). We bouwen voort op de OV-visie van 2018 en zorgen dat de groei en verdichting van de stad (met 18.000 woningen) wordt gedragen door een goed functionerend netwerk openbaar vervoer.
- Een slimmere sturing van het verkeer, met oog voor verschillende modaliteiten en met meer informatie voor de reizigers, door middel van daartoe intelligenter gemaakte verkeersregelininstallaties.
- Een “walkable” en “bikable city” door meer ruimte en prioriteit in de buitenruimte voor voetgangers en fietsers. We werken aan betere bereikbaarheid van voorzieningen en betere toegang tot mobiliteit en de verkeersruimte voor kwetsbare groepen. We hebben aandacht voor bereikbaarheid van voorzieningen voor de woongebieden buiten de Ring.
- Het straatparkeren in het centrumgebied moet verder worden teruggebracht, zodat ruimte wordt gecreëerd voor de bovenstaande ontwikkelingen.
- De energieinfrastructuur moet toereikende oplaadpunten bieden voor elektra en/of H2, opslag en smartgrids die vervoermiddelen en gebouwde omgeving optimaal koppelen.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen

We willen de mobiliteitsgroei opvangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad. Dit betekent:

- Actieve inzet op het gebruik van slimme en schone voertuigen en mobiliteitsinnovaties in techniek (smart mobility) en dienstverlening (mobility as a service), met meer keuzevrijheid voor alle Rotterdammers.
- Meer gebruik van schoon, stil en minder ruimte-eisend vervoer. Door met bedrijven, maatschappelijke organisaties, onderwijs en andere partners afspraken te maken in het Rotterdams Energie- en Klimaatakkoordsturen en het Leer-werk akkoord.
- Ter invulling van de Green Deal Zero Emissie.

Wat gaan we daar voor doen

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

- We werken programmatisch aan het creëren van meer ruimte op bestaande fietspaden en het aanleggen van nieuwe metropolitane- en snelfietsroutes en weten ons hierin gesteund door de MRDH en het Rijk. We breiden stallingsmogelijkheden uit, met name bij stations en hebben oog voor deelsystemen.
- We stellen een verkeerscirculatieplan op dat aangeeft hoe de overlast door autoverkeer in met name de binnenstad kan worden beperkt en hoe doorgaand verkeer naar de Ring kan worden geleid. Dit geeft ons

een kader om te sturen op meer autoluwheid en een hogere prioriteit voor fietsers, voetgangers en openbaar vervoer.

- We werken met het Rijk, MRDH en andere partijen aan een samenhangend programma van gezamenlijke investeringen in de infrastructuur voor openbaar vervoer, fiets en auto voor de gehele metropoolregio. We voeren hiertoe de noodzakelijke studies uit leidend tot uitvoeringsbesluiten:
 - In de huidige bestuursperiode nemen we een uitvoeringsbesluit over een derde oeververbinding in de stad, met als doel het verbeteren van de OV- en fietsverbinding en het beter spreiden van het autoverkeer in de stad.
 - We nemen uitvoeringsbesluiten over nieuwe hoogwaardige OV-verbindingen, waaronder op de lijn Kralingse Zoom – Feyenoord City – Zuidplein en de spoorlijn Dordrecht-Den Haag. We starten met uitvoering van een eerste pakket aan maatregelen op de buslijnen over de Van Brienenoordbrug en Maastunnelcorridor. We bepalen waar first & last mile-voorzieningen wenselijk zijn en welke rol autonome voertuigen hierin kunnen spelen. We maken afspraken over de inzet van personenvervoer over water in de ontwikkeling van de stad.
 - We bepalen met de MRDH en andere partijen hoe (het gebruik van) P+R op korte termijn kan worden bevorderd en bereiden uitbreiding voor op de locaties Meijersplein en Kralingse Zoom. Bij fysieke aanpassingen aan P+R-voorzieningen of OV-knopen zoeken we naar meervoudige functionaliteiten (groen, waterberging / hittestress, energieopwekking en –opslag, i.c.m. de bouwopgave).
- Met verkeersmanagement en operationele verkeersregie ‘managen’ we de stedelijke bereikbaarheid door het informeren, adviseren, accommoderen en instrueren van reizigers en het optimaal benutten van de beschikbare capaciteit, afhankelijk van de actuele verkeerssituatie op het netwerk. We zetten hierop in door verdere doorontwikkeling van slimme verkeersregelininstallaties die beter detecteren en hiermee de verkeersstromen van fietsers, auto's, openbaar vervoer en voetgangers beter kunnen aansturen.
- We gaan door met de stelselmatige aanpak van black spots, locaties waar slachtoffers vallen. We verbreden onze inzet op verkeersveiligheid met de aanpak van locaties waar bewoners onveiligheid ervaren, met educatie en voorlichting voor kwetsbare groepen en met een aanpak op asociaal rijgedrag.
- We bouwen aan bredere en prettig gelegen trottoirs en voetpaden en veilige en mooie oversteeksituaties, met name in routes naar OV-haltes en andere voorzieningen. Met de organisatie van de mondiale conferentie Walk21 (2019) dragen we bij aan kennisontwikkeling, agenderen van voetgangersbeleid en het opzetten van een Rotterdamse werkwijze.
- We realiseren laadinfrastructuur om zo de omslag naar emissievrije mobiliteit te bevorderen. Elektrisch rijden faciliteren we maximaal, zowel op straat als in garages en voor alle vervoermiddelen. We werken naar een slimme koppeling van laadinfra aan energie-infrastructuur (Smart Grid).
- Het aantal parkeerplaatsen in het openbaar gebied in het centrum brengen we verder terug met 1200. In de wijken, Blijdorp Bergpolder en de Provenierswijk verlagen we de parkeerdruk structureel.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen

- We ondersteunen nieuwe mobiliteitsdiensten (waaronder deelsystemen en mobility as a service: MaaS) die de Rotterdammer meer keuzevrijheid geven en helpen slimmer te reizen. We doen dat door het wegnemen van barrières, goede regulering (marktmeesterschap), promotie, delen van verkeersdata en gebruiksstimulering.

- We zetten fietsbeschikbaarheid in in de strijd tegen vervoersarmoede en vóór mobiliteitsgeluk.
- We starten met een programma gericht op het bevorderen van lopen en wandelen in binnenstad en wijken.
- We werken naar stadsdistributie met emissieloze voertuigen en een effectief systeem: in het kader van de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek werken we met het bedrijfsleven naar nul emissie logistiek per 2025. We bevorderen efficiëntere en emissievrije bouwlogistiek via opdrachtverstrekking, vergunningen en het creëren van logistieke hubs.
- We geven het goede voorbeeld: op de natuurlijke vervangmomenten worden gemeentelijke voertuigen vervangen door emissieloze voertuigen. Bij het taakveld 'Overige baten en lasten - Lease' staat meer informatie over het verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark.
- We sturen op een optimale invulling van de afspraken in het Rotterdams Energie- en Klimaatakkoord over het gebruik van schoon, stil en minder ruimte-eisend vervoer.
- Sturen op een optimaler inzet van maatschappelijk en commercieel vastgoed voor versterking en verandering van de mobiliteitsnetwerken.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Relatieve aandeel schone verplaatsingen van en naar de binnenstad*	Streefwaarde	61,7%	62,4%	63%	63,7%	64,3%	
	Realisatie	61,7%	63,4%	61,2%			

De covid 19-maatregelen hebben een grote impact op mobiliteit in de stad en op de indicator "Meer schone verplaatsingen van en naar de binnenstad". De indicator laat een flinke terugval zien. Hoewel mensen zijn blijven lopen en fietsen, is het gebruik van het openbaar vervoer dramatisch teruggelopen. Omdat ook het totaal aantal verplaatsingen is gedaald, is de mobiliteit in de stad er in 2020 toch schoner op geworden.

** Bij de begroting 2021 is de reeks 'Realisatie' onjuist gepresenteerd. Realisatie 2019 is per abuis gepresenteerd onder 2020 en realisatie 2018 onder 2019.*

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Extra capaciteit fietsparkeren in de binnenstad	Streefwaarde		1.000	2.000	3.000	4.000	
	Realisatie		1.298	2.798			
Aantal gerealiseerde fietsvriendelijke verkeersregelininstallaties	Streefwaarde		25	50	75	100	
	Realisatie		35	70			

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	4.247	6.149	2.324	2.324	2.324	2.324
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.036	632	114	114	114	114
Overige opbrengsten derden	3.217	5.517	2.210	2.210	2.210	2.210
Overige baten	-7	0	0	0	0	0

Lasten exclusief reserves	30.543	38.610	27.768	18.384	20.364	20.530
Apparaatslasten	10.086	12.150	12.935	12.792	12.899	12.899
Inhuur	1.035	1.433	1.775	1.629	1.736	1.736
Overige apparaatslasten	187	177	201	201	201	201
Personeel	8.864	10.541	10.960	10.962	10.962	10.962
Intern resultaat	-1.308	-2.211	-2.699	-2.699	-2.699	-2.699
Intern resultaat	-1.308	-2.211	-2.699	-2.699	-2.699	-2.699
Programmalasten	21.766	28.670	17.532	8.292	10.164	10.329
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	13.480	20.429	8.910	-1.210	-1.075	-339
Kapitaallasten	8.335	8.166	8.622	9.502	11.239	10.668
Overige programmalasten	-41	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	-8	75	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-26.297	-32.461	-25.444	-16.060	-18.039	-18.205
Saldo voor reserveringen	-26.297	-32.461	-25.444	-16.060	-18.039	-18.205
Reserves	12.660	15.814	8.775	4.119	5.787	5.629
Onttrekking reserves	13.059	15.814	8.775	4.119	5.787	5.629
Toevoeging reserves	399	0	0	0	0	0
Saldo	-13.637	-16.647	-16.669	-11.941	-12.253	-12.577

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 13.814	- 13.523	- 16.933	- 17.365	- 17.365		
Omissieregeling 2019	- 13.405	- 14.230	- 17.829	- 18.257	- 18.257		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 14.089	- 15.009	- 18.148	- 18.541	- 18.541		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 15.076	- 15.565	- 18.669	- 18.780	- 14.221		
10-maandsrapportage 2019	- 15.023	- 15.565	- 18.669	- 18.780	- 14.221		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 13.983						

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 14.855	- 18.669	- 18.780	- 14.221	- 14.221
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 14.786	- 16.958	- 17.501	- 13.927	- 13.194
10-maandsrapportage 2020	- 14.786	- 16.958	- 17.501	- 13.927	- 13.194
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 13.637				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 16.869	- 17.067	- 12.592	- 12.889 - 12.901
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 16.634	- 16.669	- 11.941	- 12.253 - 12.577
10-maandsrapportage 2021		- 16.647	- 16.669	- 11.941	- 12.253 - 12.577

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stedelijk verkeersplan](#)
- [Rotterdamse Mobiliteits Aanpak](#)
- [Koersnota Schone Lucht 2019 - 2022](#)
- [Aanpak Nul Emissie Mobiliteit](#)
- [Uitvoeringsprogramma Mobiliteit](#)
- [Fietskoers 2025](#)
- [Rotterdam Veilig Vooruit](#)
- [Rotterdam Loopt 2025](#)
- [Rotterdamers over Mobiliteit 2020](#)
- [Beleidsregeling Parkeernormen 2018](#)
- [Beleidsnota betaald parkeren Rotterdam 2019](#)
- [OV-Visie Rotterdam 2018-2040](#)
- [Stappenplan Zero Emissie Stadslogistiek 2025](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het opstellen en uitvoeren van verkeersbeleid, het nemen van verkeersbesluiten (waaronder vergunningverlening) ten behoeve van de inrichting van de openbare verkeersinfrastructuur, het verrichten van investeringen in de verkeersinfrastructuur, het nemen van verkeersmaatregelen ten behoeve van verkeersregulering en het beïnvloeden van verkeersgedrag met het oog op verkeersveiligheid en verduurzaming van mobiliteit.

Volksgezondheid en zorg

Zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor Rotterdammers die dat nodig hebben.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en het beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor Rotterdammers.

TAAKVELD 1

Geëscaleerde zorg 18+

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie.

Eerder en beter in beeld brengen huiselijk geweld en het duurzaam oplossen hiervan.

TAAKVELD 2

Geëscaleerde zorg 18-

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij.

TAAKVELD 3

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

TAAKVELD 4

Maatwerkdienstverlening 18-

Versterken van next skills en jong leiderschap.

Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant).

Wijkprogrammering is meer en meer sturend voor samenwerking en maatwerk in wijknetwerken.

TAAKVELD 5

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

TAAKVELD 6

Volksgezondheid

Gezonde en vitale Rotterdammers.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers.

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen.

TAAKVELD 7

Wijkteams en Wmo-loketten

Het informeren en adviseren over en het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Integrale aanpak wijkteams.

Doorontwikkeling wijkteams.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	Streefwaarde	13,9%	CBS
		Realisatie	9,3% (2020)	
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	Streefwaarde	1,8%	CBS
		Realisatie	1,6% (2020)	
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	Streefwaarde	1,0%	CBS

Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	0,9% (2020)	GMSD
		Streefwaarde	N.v.t.	
		Realisatie	70 (2019)	

Meer informatie over de BBV-indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Toelichting BBV-indicatoren

De indicator 'Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo' geeft een inschatting van het aandeel van de Rotterdamse bevolking dat gebruik maakt van een Wmo maatwerkvoorziening. Dit kan gaan om een integraal Wmo-arrangement, maar ook om een woningaanpassing of vervoer op maat. Het gaat namelijk om alle vormen van ondersteuning die op grond van de Wmo verstrekt worden en waarvoor in Rotterdam een beschikking vereist is. De indicator toont het aantal cliënten met een Wmo maatwerkvoorziening per 1.000 inwoners.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid en zorg	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	105.712	196.995	103.556	58.483	53.836	53.836
Bijdragen rijk en medeoverheden	98.579	189.281	93.963	48.890	44.243	44.243
Overige opbrengsten derden	7.133	7.714	9.593	9.593	9.593	9.593
Lasten exclusief reserves	772.140	907.645	830.286	684.169	679.246	686.242
Apparaatslasten	117.817	183.666	116.943	90.066	89.951	89.964
Inhuur	33.075	84.185	25.685	3.670	3.670	3.670
Overige apparaatslasten	2.278	2.239	2.214	2.154	2.154	2.167
Personeel	82.463	97.242	89.044	84.243	84.127	84.127
Intern resultaat	3.326	3.503	628	482	482	482
Intern resultaat	3.326	3.503	628	482	482	482
Programmalasten	650.997	720.476	712.715	593.620	588.813	595.796
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	113.297	159.024	138.942	102.325	97.748	97.768
Kapitaallasten	1.210	796	780	768	18	0
Overige programmalasten	413	1.468	594	0	0	0
Sociale uitkeringen	325.121	331.659	347.793	279.887	282.214	289.190
Subsidies en inkomstenoverdrachten	210.956	227.530	224.607	210.640	208.834	208.838

Saldo voor vpb en reserveringen	-666.428	-710.650	-726.730	-625.686	-625.411	-632.406
Saldo voor reserveringen	-666.428	-710.650	-726.730	-625.686	-625.411	-632.406
Reserves	3.775	22.702	-19.236	1.071	0	0
Onttrekking reserves	15.290	23.902	6.664	1.071	0	0
Toevoeging reserves	11.515	1.200	25.900	0	0	0
Saldo	-662.652	-687.948	-745.966	-624.615	-625.411	-632.406

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 587.068	- 572.837	- 565.633	- 558.866	- 558.866		
Omissieregeling 2019	- 595.639	- 581.411	- 574.017	- 567.238	- 567.238		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 634.047	- 606.723	- 599.450	- 592.373	- 591.245		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 643.314	- 610.840	- 605.088	- 596.475	- 589.283		
10-maandsrapportage 2019	- 646.742	- 610.840	- 605.088	- 596.475	- 589.283		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 639.544						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 656.756	- 605.088	- 596.475	- 589.283	- 589.283	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 669.449	- 660.662	- 596.186	- 597.549	- 601.753	
10-maandsrapportage 2020		- 668.337	- 660.662	- 596.186	- 597.549	- 601.753	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 662.652					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 661.684	- 665.757	- 608.687	- 609.449	- 616.443
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 683.773	- 745.966	- 624.615	- 625.411	- 632.406
10-maandsrapportage 2021			- 687.948	- 745.966	- 624.615	- 625.411	- 632.406

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Volksgezondheid en zorg

Begroting 2021

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-683.773
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021	-4.176

Rijksregeling Heroïneverstrekking	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Reserves	0
Aanpak problematiek jeugdzorg: restant middelen wachttijden	Taakmutaties	-2.451
Beschermd Wonen	Taakmutaties	-2.860
Jeugdhulp kinderen in een asielzoekerscentrum	Taakmutaties	-7
Maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg	Taakmutaties	-60
Nacalculatie mobiliteitshulpmiddelen Wet langdurige zorg	Taakmutaties	541
Vrouwenopvang	Taakmutaties	7
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	653
Begroting na wijzigingen		-687.948

Toelichting financiële bijstellingen

Rijksregeling Heroïneverstrekking

Het budget voor de rijksregeling Heroïneverstrekking is aangepast op basis van de beschikking van het Rijk. Hierin is een indexering opgenomen. Zowel de baten als de lasten stijgen met € 23.

Bestemmingsreserve tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

De begrote onttrekking Bestemmingsreserve tweedelijns Wmo en Jeugdhulp is aangepast aan de meest actuele prognose van de zorgkosten voor 2021. Het betreft een extra onttrekking van € 2,9 mln.

Aanpak problematiek jeugdzorg: restant middelen wachttijden

In aanvulling op de middelen uit de meicirculaire is het restant van € 2,5 mln voor 2021 uitgekeerd. Deze middelen zijn bedoeld voor het verminderen van wachttijden in de jeugdzorg.

Beschermd Wonen

In de septembercirculaire 2021 is het budget voor Beschermd wonen bijgesteld als gevolg van de openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz) voor mensen met een psychische stoornis per 1 januari 2021.

Jeugdhulp kinderen in een asielzoekerscentrum

De Rijksbijdrage voor jeugdhulp aan kinderen in een AZC is aangepast aan de actualiteit.

Maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

De huidige bijdrage vanuit het Rijk is aangepast op basis van meer actuele gegevens met betrekking tot de uitvoering van de taken.

Nacalculatie mobiliteitshulpmiddelen Wet langdurige zorg (Wlz)

De hulpmiddelenzorg aan cliënten die in een Wlz-instelling wonen wordt vereenvoudigd. De

mobilitieitshulpmiddelen worden voor alle cliënten in een Wlz-instelling verstrekt vanuit de Wlz en niet meer vanuit de Wmo. De middelen zijn overgeheveld naar de Wlz. Op basis van actuele realisatiegegevens heeft nacalculatie plaatsgevonden.

Vrouwenopvang

De huidige bijdrage vanuit het Rijk is aangepast op basis van meer actuele gegevens met betrekking tot de uitvoering van de taken.

Technische wijzigingen

De decentralisatie-uitkering Landelijke functies opvang is omgezet naar de Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.

Bij specifieke uitkeringen staan zowel de baten als de lasten op programma Volksgezondheid. Dit geeft een verschuiving tussen dit programma en [programma Algemene middelen](#).

Risico's en aandachtspunten

Jeugdhulp

De wachtlijsten in de geëscaleerde jeugdzorg nemen toe. Met het Rijksbudget voor 2021 en 2022 worden de wachtlijsten met volle inzet aangepakt. Een deel van de middelen is pas laat in het jaar beschikbaar gekomen (september circulaire), waardoor mogelijk niet alle middelen dit jaar worden besteed.

Hulpteam toeslagen 010

De kosten van toeslagenproblematiek worden achteraf in rekening gebracht bij het Rijk. Het risico ligt in het feit of de gemeente Rotterdam alle kosten kan aantonen, zodat deze kosten gedeclareerd kunnen worden bij het Rijk.

Compensatie meerkosten corona 2021

Er is nog onzekerheid over de hoogte van de te ontvangen rijkscompensatie meerkosten corona 2021 voor Wmo, jeugdhulp en maatschappelijke opvang. De beoogde publicatie van de bedragen in de septembercirculaire 2021 is door latere oplevering van het onderzoek door Significat niet gehaald. De uitkomsten van dit onderzoek moeten nog definitief worden vastgesteld. De bedragen worden naar verwachting gepubliceerd in de decembercirculaire 2021.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2021	2021
	(€)	(%)
Volksgezondheid en zorg	-4.176	1%
Geëscaleerde zorg 18-	0	0%

Geëscaleerde zorg 18+	-2.259	2%
Maatwerkdienstverlening 18-	-2.458	5%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-1.175	1%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	1.716	13%
Volksgezondheid	0	0%
Wijkteams en Wmo-loketten	0	0%

Omschrijving programma

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen. Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid en de gemeente stimuleert hen zo lang mogelijk zelfstandig mee te doen. Voor Rotterdammers die dat – al dan niet tijdelijk – nodig hebben, zorgen we voor passende en tijdige zorg, hulp en ondersteuning.

Zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor (jonge) Rotterdammers

We zetten in op het nog verder toegankelijk maken van de zorg. Zo willen we het makkelijker maken voor ouderen en mensen met een beperking om langer zelfstandig te wonen en mee te doen in de maatschappij. We zorgen er voor dat Rotterdammers met een beperking en ouderen gebruik kunnen blijven maken van een woning, zich kunnen verplaatsen in en rondom die woning en sociale contacten kunnen onderhouden.

We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat - zelfstandig of als gezin - niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen biedt de gemeente samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin. Tegelijkertijd investeren we ook in jongeren met wie het wel goed gaat. We versterken beschermende factoren als next skills en jong leiderschap en scheppen goede voorwaarden op basis waarvan zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Steeds meer Rotterdammers krijgen een vorm van ondersteuning vanuit de gemeente in het kader van de Wmo of de Jeugdwet. Daarmee werken we aan het realiseren van zorg dichtbij. Tegelijkertijd betekent het ook dat de kosten sterker stijgen dan dat er rijksmiddelen beschikbaar komen. Deze lijn zet zich ook in 2021 en verder door en dat leidt tot de noodzaak om in de zorg te blijven investeren. Tegelijk is het noodzakelijk om goed te letten op de efficiency en waar mogelijk kosten te besparen. Daarom blijft het college werken aan vernieuwing in de zorg en ondersteuning. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om inzet op preventie, lichtere vormen van ondersteuning en e-health. De inhoudelijke lijnen waarlangs het college aan vernieuwing in de zorg en ondersteuning werkt staat beschreven in het Beleidsplan Heel de stad 2021-2026.

Om ook voor de lange termijn tot een financieel stabiele situatie voor het zorgdomein te komen heeft het college het meerjarig financieel kader zorg, welzijn en jeugdhulp herijkt. Hiervoor zijn de verwachte effecten van de demografische ontwikkelingen in Rotterdam (onder andere toenemend aantal ouderen en mensen met een (verstandelijke of psychiatrische) beperking die zelfstandig zullen blijven wonen) op de te verwachten kosten voor zorg, jeugdhulp en ondersteuning in kaart gebracht. Tevens is aandacht besteed aan de mogelijke effecten van de

herziening van de landelijke verdeelmodellen. Het komende jaar wordt op onder andere het macrobudget Jeugd en het nieuwe verdeelmodel Sociaal Domein een landelijke bijstelling verwacht. Uitgangspunt blijft dat Rotterdammers die zorg en ondersteuning nodig hebben, deze ook krijgen.

Toegankelijke en betaalbare zorg zijn voor alle Rotterdammers cruciaal. Uitgangspunt in het coalitieakkoord is dat alle zorguitgaven worden gedaan binnen het budget dat Rotterdam krijgt van het rijk. Gezien de toenemende vraag naar zorg is er de afgelopen periode daarom sterk ingezet in de onderhandelingen met het Rijk om te komen tot een passend budget voor alle gemeenten. Dit heeft voor de jaren 2020 tot en met 2022 een effect gehad doordat extra rijksmiddelen ten behoeve van de jeugdwet aan de gemeentebegroting zijn toegevoegd. Besluitvorming over extra rijksmiddelen Jeugd voor de jaren daarna wordt overgelaten aan een nieuw kabinet.

Met het bovenstaande is een stabiele situatie op het sociaal domein gewaarborgd. Er is een realistisch beeld ontstaan over de te verwachten kosten voor zorg en ondersteuning. Dit draagt bij aan het gesprek met het Rijk om te zorgen dat gemeenten voldoende gefinancierd worden om de burgers met zorg te ondersteunen en hoe zich dat verhoudt tot de beschikbare rijksmiddelen. Bovendien helpt het de gemeente in het maken van eventuele keuzes gelet op het beschikbare budget.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en hun leefomgeving

We zetten in op een vitale stad met vitale Rotterdammers. Om dit te kunnen realiseren leggen we dwarsverbanden met taakvelden die (in)direct bijdragen aan een vitaler Rotterdam. Zo zijn investeringen in gezondheidsvaardigheden, in het opleidingsniveau en de inkomenspositie van Rotterdammers essentieel. We werken samen met partners uit de stad aan het stimuleren van gezonder gedrag en een gezondere leefomgeving. Daarbij besteden we aandacht aan gezond gewicht en terugdringen van diabetes type 2, psychische en seksuele gezondheid, minder roken en alcoholgebruik, het tegengaan van drugsgebruik en de inzet van E-publieke gezondheid. Ook zetten we in op haar wettelijke beschermingstaken (zoals infectieziektebestrijding), een gezondere leefomgeving en het tegengaan van gehoorschade bij jongeren.

Geëscaleerde zorg 18+

Pagina 86

Geëscaleerde zorg 18+

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie.

Eerder en beter in beeld brengen huiselijk geweld en het duurzaam oplossen hiervan.

Voortgang 2021

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

Het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers (2019 – 2022) vormt het uitgangspunt voor de verbetering van de zorg en ondersteuning aan kwetsbare Rotterdammers. Op basis hiervan wordt samen met partners gewerkt aan het voorkomen van dakloosheid en het bieden van passende ondersteuning en opvang en uitstroom. In de eerste helft van dit jaar is de grootste uitstroom ooit gerealiseerd door honderd daklozen aan een (eigen) woning te helpen. Deze operatie heeft duurzaam perspectief geboden aan deze doelgroep zodat ze kunnen werken aan hun toekomst. Ook zijn twee 'doorstroomvoorzieningen' gerealiseerd waar mensen tot rust kunnen komen voordat ze de stap naar volledig zelfstandig wonen maken. Mede dankzij deze acties is per half maart definitief afscheid genomen van de eerste tijdelijke nachtopvanglocatie (het hotel) met 40 plekken voor daklozen die aanvullend waren gecreëerd als gevolg van corona.

Gevolgen van de coronacrisis

De uitbraak van het coronavirus heeft Rotterdam voor een grote uitdaging gesteld. Voor de maatschappelijke opvang zijn het afgelopen jaar diverse maatregelen getroffen om verspreiding van het virus onder deze kwetsbare groepen tegen te gaan. Hierbij gaat het onder andere om de inzet van extra tijdelijke opvanglocaties, ook voor niet-rechthebbenden (Maassilo) om te kunnen voldoen aan de 1,5 meter richtlijn en de openstelling van de opvanglocaties overdag. Conform de landelijke richtlijn 'opvang dak- en thuisloze mensen' die op basis van de corona-ontwikkelingen wordt aangepast, is per april toegewerkt naar de afbouw van de noodopvang voor niet-rechthebbenden. Zo zijn per 1 april geen nieuwe mensen meer toegelaten tot de noodopvang en is per 19 mei een definitieve afbouwperiode van twee weken ingegaan. In lijn hiermee is de noodopvang voor de niet-rechthebbende daklozen met ingang van 2 juni gesloten. De komende tijd blijft de focus op het realiseren van meer duurzame oplossingen om zo ook eind dit jaar afscheid te kunnen nemen van de laatste tijdelijke nachtopvanglocatie (het schip).

Extra impuls kabinet in de aanpak dakloosheid

Medio vorig jaar heeft de gemeente Rotterdam in het kader van de brede landelijke aanpak dak- en thuisloosheid een bedrag van in totaal 19,6 mln. euro toegekend gekregen voor de jaren 2020 en 2021. Deze extra middelen worden ingezet voor de versnelling en versterking van het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers langs de volgende thema's:

- Van opvang naar (zelfstandig) wonen met begeleiding.
- Kwaliteitsslag nacht- en crisisopvang.
- Voorkomen van dakloosheid.
- Ontwikkeling beschermd wonen plus.

Deze thema's zijn in samenwerking met aanbieders en woningcorporaties verder uitgewerkt en er is een start gemaakt met specifieke projecten en activiteiten vanuit deze thema's. Naast extra impuls voor het realiseren van versnelde uitstroom uit de opvang, Project010 en Housing First is ingezet op 24-uurs openstelling van de opvang en de ombouw van klassieke 'slaapzalen' naar kleinschaligere slaapruintes met een eigen 'slaaphoekje' voor daklozen. Om dakloosheid zoveel mogelijk te voorkomen is gestart met drie innovatieve projecten: flexwonen voor bankslapers, Pilot 'voorkom verder van huis' en resourcegroepen voor bankslapers.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Het regionaal plan van aanpak doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang dat begin 2020 is vastgesteld, vormt het uitgangspunt voor de samenwerking met de regiogemeenten. Gezamenlijk met de regio wordt gewerkt aan een nieuw regionaal beleidsplan voor beschermd wonen 2022-2026. Dit plan zal eind dit jaar aan de raad worden aangeboden. Daarnaast zal de samenwerking met de regio met ingang van 2022 formeel vastgelegd worden in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Hierbij gaan we uit van een gezamenlijke verantwoordelijkheid om beschermd wonen cliënten een passende plek te bieden in de gehele regio. De ambitie is om evenwichtiger spreiding van cliënten, bijbehorende voorzieningen en uitstroom naar zelfstandig wonen mogelijk te maken. Binnen 5 – 10 jaar wordt toegewerkt naar de invulling van de spreidingsopgave.

Per 2021 is de Wet langdurige zorg (Wlz) opengesteld voor de GGZ-doelgroep. Het gaat hierbij om de mensen die permanent toezicht of 24 uren zorg in de nabijheid nodig hebben. De indicatiestelling aan de kant van het CIZ heeft vertraging opgelopen en daarom was er in de eerste helft van 2021 een landelijke overgangsregeling getroffen zodat de zorg en ondersteuning vanuit gemeenten aan deze doelgroep gecontinueerd blijft. Uit een vergelijking van data die met het ministerie van VWS, het CBS en gemeenten is uitgevoerd, blijkt dat er in Rotterdam in totaal 925 burgers met een Wmo indicatie zijn uitgestroomd naar de Wlz; 695 hiervan hadden een indicatie voor beschermd wonen (intramurale indicatie) en 230 ontvingen zorg vanuit een extramurale indicatie. In de Septembercirculaire 2021 zal een definitieve uitname plaatsvinden in het gemeentebudget op basis van de werkelijke uitstroom.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Het beleidskader Bouwen aan een toekomst zonder geweld, de Rotterdamse aanpak om huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld terug te dringen is in juni 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Op basis van dit beleidskader gaan we in de periode 2019 - 2022 aan de slag met zowel wettelijke taken (VTRR, opvang slachtoffers huiselijk geweld, meldcode, tijdelijk huisverbod) als specifiek Rotterdamse ambities, zoals bijvoorbeeld de plegeraanpak, het versterken van preventie, het samen met partners werken aan vakmanschap en aandacht voor specifieke vormen van huiselijk geweld. De doelen voor 2021 zijn vastgelegd in een uitvoeringsagenda.

Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek Complexe problemen vragen om onorthodoxe oplossingen, is in 2020 gestart met het Rotterdams Actieprogramma Verandertraject aanpak Huiselijk geweld. Dit actieprogramma heeft op onderdelen een overlap met het beleidskader. Waar mogelijk worden projecten en acties aan elkaar verbonden zoals bijvoorbeeld bij het verbeteren van de toegang tot opvang, zorgen voor beschikbaarheid van effectieve hulp en het verbeteren van de aanpak binnen de gemeentelijke keten.

Vanuit het actieprogramma is, wegens de complexiteit van huiselijk geweld zaken, besloten om een apart inkooptraject voor tweedelijns hulp bij huiselijk geweld en kindermishandeling te starten. Er wordt ingezet op passende, integrale hulp voor slachtoffers en plegers (zowel volwassenen als kinderen). Om snel de eerste noodzakelijke hulp te kunnen bieden en als ondersteuning bij het opstellen van de probleemanalyse en het ondersteuningsplan wordt een startarrangement ontwikkeld.

Een ander onderdeel van het actieprogramma is de pilot Vrouwenopvang plus. Deze pilot is gericht op een snellere toegang tot de crisisopvang huiselijk geweld en een uitbreiding van het opvang- en hulpverleningsaanbod voor slachtoffers van huiselijk geweld. De bevindingen van de pilot Vrouwenopvang plus worden meegenomen bij

het inkooptraject. Verder is de pilot risicotaxatie en vroegdiagnostiek in de plegeraanpak gestart waarbij plegers eerder en meer passende hulp krijgen aangeboden.

In 2021 is een fysieke locatie voor het Centrum Huiselijk geweld en kindermishandeling in het GGD-gebouw gerealiseerd. Hiermee is de nauwe samenwerking met het Centrum Seksueel geweld bestendigd. Verder heeft Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond in opdracht van de gemeente het netwerk ervaringsdeskundigen opgericht. Dit netwerk genaamd 'Ervaring in huis' is tijdens de bijeenkomst van het platform Stop geweld tegen vrouwen op 12 juli gelanceerd. Het doel van het netwerk is voormalig slachtoffers en plegers een stem te geven en structureel in te zetten om huiselijk geweld te doorbreken en te bouwen aan herstel.

Vanuit het beleidskader is veel aandacht voor preventie. Zo zijn de eerste stappen gezet in de uitvoering van het plan Complexe scheidingen en het plan Preventie (een plan van aanpak voor het versterken van preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling). Tot slot zijn er in 2021 al diverse bijeenkomsten voor deskundigheidsbevordering georganiseerd. Deze bijeenkomsten zijn tot nu toe allemaal digitaal.

Tijdens de coronacrisis is er veel aandacht voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Doordat gezinnen, door de genomen maatregelen, meer thuis zijn is het aannemelijk dat huiselijk geweld toeneemt. We hebben verschillende acties ondernomen om ervoor te zorgen dat deze Rotterdammers in beeld blijven. Zo is de campagne 'Let op elkaar' gestart waarin we burgers en professionals oproepen alert te blijven op signalen en hulp in te schakelen als dat nodig is, in april herhaald. In het voorjaar van 2021 was de campagne met name gericht op het onderwijs. Via nieuwsbrieven worden professionals geïnformeerd over alle (extra) mogelijkheden die er zijn voor deze kwetsbare gezinnen. De chatfunctie die Veilig Thuis in mei van 2020 is gestart loopt goed zodat er laagdrempelig om hulp kan worden gevraagd. Vanuit de gemeente worden er SIM-kaarten verstrekt aan kwetsbare vrouwen, zodat ze laagdrempelig via internet hulp kunnen zoeken.

Ontwikkelingen 2022-2025

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

De zorg en ondersteuning aan cliënten in het kader van beschermd wonen en de extramurale GGZ loopt eveneens mee in de nieuwe inkoop die medio 2022 ingaat. Voor de nieuwe aanbesteding beschermd wonen ligt een duidelijk kader, passend bij de huidige en toekomstige vraag naar diverse soorten beschermd wonen voorzieningen in de regio. Dit binnen het bredere palet aan woon- en zorg voorzieningen. De gehele strategie, vraagontwikkeling en opgave tot 2030 op het gebied van opvang, beschermd wonen en zelfstandig wonen met ondersteuning is uiteengezet in het plan van aanpak Wonen en Zorg voor kwetsbare Rotterdammers dat medio dit jaar aan de raad is toegezonden.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Het verbeterprogramma aanpak Huiselijk geweld, dat is gestart naar aanleiding van het onderzoek Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen, wordt in de periode 2021 – 2023 uitgevoerd. Er wordt ingezet op verbeteringen in de interne uitvoeringsorganisatie, zoals een snellere toegang tot hulp, als in het gehele netwerk, zoals een betere samenwerking tussen zorg en veilig partners in casuïstiek.

Door het opleveren van het plan Preventie zijn de eerste stappen gezet om meer te doen aan preventie in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Vanaf 2021 en verder worden de activiteiten uit het plan

opgepakt en uitgevoerd. Het plan Preventie richt zich op alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling. In 2021 en 2022 wordt het inkooptraject huiselijk geweld verder vormgegeven. De inzet is om geschikt hulpaanbod in te kopen voor slachtoffers en plegers en de realisatie van een integraal hulpaanbod voor gezinnen waar huiselijk geweld speelt.

Wat willen we bereiken

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

De gemeente wil voorkomen dat mensen dakloos worden, o.a. door samenwerking tussen corporaties en wijkteams en het voorkomen van schulden. Voor mensen die dakloos zijn geworden en niet op eigen kracht of met behulp van hun sociale netwerk uit deze situatie kunnen komen, zorgt de gemeente voor maatschappelijke opvang en/of, samen met zorgaanbieders en woningcorporaties, voor huisvesting met ondersteuning in een beschermde woonomgeving. Het doel is dat mensen zo veel mogelijk zelfredzaam worden waarbij we toewerken naar een situatie die uitgaat van 'thuis, tenzij' waarbij zorg en ondersteuning zoveel mogelijk op verantwoorde en veilige wijze in de wijk plaatsvindt.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Zowel vanuit landelijk als gemeentelijk beleid wordt ingezet om ervoor te zorgen dat mensen zo zelfstandig mogelijk in de wijk wonen, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie. Deze ondersteuning varieert afhankelijk van de behoefte van beperkt tot zeer intensief.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie.

Wat gaan we daar voor doen

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

In het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers zijn diverse maatregelen opgenomen die als doel hebben om ervoor te zorgen dat niemand op straat hoeft te slapen, denk aan:

- kwaliteitsimpuls en uitbreiding van de nachtopvang
- intensivering van het stedelijke bemoeizorg team, zodat buitenslapers met complexe problematiek toegeleid worden naar zorg

- inzet van nieuwe woonzorgvormen (zoals Housing First) om ervoor te zorgen dat dakloze Rotterdammers passende huisvesting en zorg ontvangen

Al deze initiatieven hebben een plek gekregen in het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Via het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers zet de gemeente zich samen met de partners in om de zorg en ondersteuning aan kwetsbare Rotterdammers verder te verbeteren. Ambitie van dit plan is het versnellen van de doorstroom uit de nachtopvang, meer maatwerk, groter aanbod van woonzorgvarianten, voorkomen van problemen en het versterken van de wijkstructuur rondom kwetsbare Rotterdammer.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

- zorgdragen voor de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld en hun kinderen
- uitvoering geven aan de wet tijdelijk huisverbod
- uitbreiden van het aantal opvangplekken voor slachtoffers van mensenhandel
- uitvoering geven aan de ambitie van het college om aan het bestrijden van huiselijk geweld, seksueel geweld en kindermishandeling prioriteit te blijven geven
- voortrekker te blijven in de aanpak van schadelijke traditionele praktijken en in het kader van veiligheid een daling te realiseren op het aantal gevallen van huiselijk geweld

Dit is vastgelegd in het beleidskader dat in mei is toegezonden aan de gemeenteraad. Tevens is er een (maatschappelijke) beweging gestart met als thema 'stop geweld tegen vrouwen', om het maatschappelijke gesprek hierover te starten en een agenda met verbeterpunten op te stellen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toename van het aantal meldingen waarbij de duur van huiselijk geweld bij melding korter is dan 1 jaar	Streefwaarde	>55%	>55%	>55%	>55%	>55%	
	Realisatie	59%	64%	76%			
Toename van het aantal gezinnen dat na 1 jaar passende zorg stabiel en veilig is (indicator bij aanpak huiselijk geweld).	Streefwaarde	>66%	>66%	>66%	>66%	>66%	
	Realisatie	75%	86%	85%			

Toelichting indicatoren

- Voor de berekening van deze indicatoren wordt in het systeem van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond hierop geregistreerd sinds 2017. De registratie is sindsdien nauwkeuriger en vollediger geworden.
- Voor de indicator 'duur geweld', wordt bij VTRR de duur van het geweld (in maanden) geregistreerd dat plaatsvond voor de eerste melding. Cliënten kunnen dit niet altijd aangeven. Het percentage is berekend over het aantal casussen waarvan de duur bekend is.

- Voor de periode januari t/m december 2020 geldt dat van de 7.779 casussen waarvan de duur bekend is, deze in 76% van de gevallen korter is dan een jaar.
- Voor de indicator 'duurzaam oplossen', wordt bij VTRR geregistreerd of de situatie van de cliënt na 12 maanden stabiel en veilig is. Dit wordt alleen geregistreerd voor de casussen die door VTRR in onderzoek zijn genomen. De Rotterdamse cijfers van januari t/m december 2020 laten zien dat van de 256 beoordeelde casussen in 85% van de gevallen sprake is van een veilige en stabiele situatie (al dan niet met ondersteuning).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Geëscaleerde zorg 18+	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	7.185	8.178	8.498	8.498	8.498	8.498
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.953	5.495	5.361	5.361	5.361	5.361
Overige opbrengsten derden	2.233	2.683	3.137	3.137	3.137	3.137
Lasten exclusief reserves	152.244	165.700	147.699	134.357	130.252	131.693
Apparaatslasten	6.592	11.034	10.882	9.817	9.817	9.818
Inhuur	182	261	251	157	157	157
Overige apparaatslasten	94	202	216	249	249	250
Personeel	6.316	10.572	10.415	9.411	9.411	9.411
Intern resultaat	1.162	856	605	523	523	523
Intern resultaat	1.162	856	605	523	523	523
Programmalasten	144.490	153.810	136.212	124.017	119.913	121.353
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	14.313	26.541	11.710	12.627	9.414	9.440
Overige programmalasten	210	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	82.470	69.359	71.419	59.730	59.085	60.499
Subsidies en inkomensoverdrachten	47.497	57.910	53.084	51.660	51.414	51.414
Saldo voor vpb en reserveringen	-145.059	-157.522	-139.202	-125.859	-121.755	-123.196
Saldo voor reserveringen	-145.059	-157.522	-139.202	-125.859	-121.755	-123.196
Reserves	0	7.724	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	8.924	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	1.200	0	0	0	0

Saldo	-145.059	-149.798	-139.202	-125.859	-121.755	-123.196

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 139.199	- 133.419	- 132.299	- 132.740	- 132.740		
Omissieregeling 2019	- 133.992	- 128.250	- 126.021	- 124.415	- 124.415		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 140.057	- 137.299	- 135.044	- 133.408	- 133.411		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 139.483	- 138.295	- 137.383	- 134.132	- 130.874		
10-maandsrapportage 2019	- 142.710	- 138.295	- 137.383	- 134.132	- 130.874		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 133.707						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 151.814	- 137.383	- 134.132	- 130.874	- 130.874	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 157.438	- 122.329	- 112.623	- 110.546	- 108.849	
10-maandsrapportage 2020		- 154.553	- 122.329	- 112.623	- 110.546	- 108.849	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 145.059					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 145.338	- 135.336	- 121.700	- 117.606	- 119.049
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 147.539	- 139.202	- 125.859	- 121.755	- 123.196
10-maandsrapportage 2021			- 149.798	- 139.202	- 125.859	- 121.755	- 123.196

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)
- [Bouwen aan een toekomst zonder geweld](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Regionaal Beleidsplan 2018-2020 Beschermd Wonen](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)

- [Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Nadere regels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wmo 2015](#)
- [Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#)
- [Wet tijdelijk huisverbod](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd wonen-voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven. Hierbij valt te denken aan vrouwenopvang, aanpak huiselijk geweld (Veilig thuis); beschermd wonen voor personen met psychische of psychosociale problemen; inloopfunctie GGZ; maatschappelijke opvang voor cliënten met een meervoudige problematiek, waaronder verslaving en Wmo maatwerkdienstverlening en -maatwerkvoorzieningen bij opvang.

Rotterdam heeft een centrumgemeentefunctie voor de maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang, en voor beschermd wonen.

Hierdoor voert de gemeente de maatschappelijke opvang en beschermd wonen ook uit voor de inwoners van Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan de IJssel, Lansingerland en Ridderkerk. Door de gefaseerde afbouw van de centrumgemeentefunctie (doordecentralisatie Beschermd Wonen) wordt de samenwerking met de regiogemeenten verstevigd. Dit betekent op termijn een aanpassing van dit taakveld.

Geëscaleerde zorg 18-

Pagina 87

Geëscaleerde zorg 18-

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij.

Voortgang 2021

Tijdens de coronacrisis in 2020 zijn alternatieve vormen van jeugdhulp op grotere schaal gestart en is er meer ervaring opgedaan met de effectiviteit hiervan, bijvoorbeeld meer online contacten. In 2021 worden alternatieve vormen van ambulante jeugdhulp verder ontwikkeld. Doordat de coronacrisis langer aanhoudt, constateren we een stijging in sociaal emotionele problematiek. Er wordt in 2021 meer hulp ingekocht om aan de stijgende vraag te voldoen.

Plan van aanpak kwetsbare jongeren 16-27 jaar 2021- 2026

Op 13 juli jongstleden is de bestuurlijke versie van 'Vastpakken en niet loslaten - Actieplan Kwetsbare Jongeren 16-27 jaar' vastgesteld door het college van B&W. Dit actieplan is een uitvoeringsplan voor het eerste jaar 2021-2022, met concrete acties die direct worden ingezet. Het is de opmaat naar het vijfjaren-actieplan voor de periode 2021-2026. Het is een actuele agenda van verbeterplannen voor de doelgroep jongeren van 16 tot 27 jaar in een kwetsbare situatie.

Doelgroep

De doelgroep die we in 'Vastpakken en niet loslaten' willen bereiken definiëren we als volgt: Jongeren tussen de 16 en 27 jaar met een verhoogde kwetsbaarheid door een disbalans tussen risicofactoren en beschermende factoren op maatschappelijk en persoonlijk vlak, in

combinatie met het ontbreken van sociale steun. En voor de leeftijd 12-27 jaar als het om jongeren gaat die met het strafrecht in aanraking dreigen te komen of zijn gekomen. Jongeren met problemen op meerdere leefgebieden en die hulp nodig hebben bij het oplossen van deze problemen.

De kern: vijf pijlers

De kern van het actieplan zijn de vijf pijlers van zelfredzaamheid: een sociaal netwerk, een dak boven je hoofd, werk of opleiding, financiën en hulp. Die pijlers moeten op orde zijn om jongeren, vooral de kwetsbare jongeren, een kansrijke toekomst te kunnen geven. Ook beschrijft het actieplan de relatie met het strafrecht en de preventie van jeugdcriminaliteit en acties op het vroegtijdig doorbreken van een criminele carrière of welke moeten voorkomen dat jongeren recidiveren.

Samenwerking en co-creatie

'Vastpakken en niet loslaten' is tot stand gekomen in nauw overleg met interne en externe partners, partijen en instellingen. Zij hebben meegedacht in de verschillende digitale sessies die we hebben georganiseerd, zoals Jongerenloket, Raad voor de Kinderbescherming en Jeugdreclassering en andere. Echter, de belangrijkste bijdrage is geleverd door jongeren-adviesraden van Young 010 en het jongerenteam 18-/ 18+ en ervaringsdeskundige jongeren vanuit ExpEx.

Plan van aanpak nazorg na detentie 2021-2026

Op 15 juni jl. is het plan van aanpak nazorg detentie aan de Raad gestuurd. Met dit plan werken we aan het bieden van passende hulp en ondersteuning aan jongeren en volwassenen. Snelle en effectieve re-integratie tijdens en na detentie is de sleutel tot het voorkomen van recidive. Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheid van de ex-gedeteneerde zelf, neemt de gemeente hierin haar verantwoordelijkheid voor goede hulp en ondersteuning. Dit vereist maatwerk en een optimale samenwerking tussen gemeenten, Raad voor de Kinderbescherming, de jeugd- en volwassenreclassering en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Daarnaast praten we niet over maar waar mogelijk juist met (ex)gedetineerden en bij 18-minners ook met ouders/verzorgers om tot een goed plan van aanpak te komen. Veel (ex)gedetineerden passen niet in een standaardplaatje. Het merendeel ondervindt problemen op meerdere leefgebieden. Ruim een derde kampt met een licht verstandelijke beperking en heeft specifieke hulp en ondersteuning nodig om succesvol te re-integreren. Vaak is de

onderliggende problematiek aanleiding voor het plegen van criminele activiteiten en dit kan worden doorbroken door het duurzaam oplossen van deze problemen. Waar het kan op eigen kracht, waar het moet met hulp en ondersteuning.

Doorbraak aanpak en verscherpt toezicht

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) heeft op 5 juli 2021 het landelijke rapport “Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd” uitgebracht. Voor Rijnmond constateerde de IGJ dat met de inspanningen die gemeenten, jeugdhulpaanbieders, GI's en GRJR in de periode van november 2020 tot april 2021, hebben geleverd nog onvoldoende resultaat is behaald. Het is gelukt om voor alle jeugdigen tijdig een jeugdbeschermer te organiseren, maar het is niet gelukt om voor *alle* kinderen die onder een maatregel vallen, tijdige (binnen 3 maanden) en passende zorg te realiseren.

De inspectie heeft daarom verscherpt toezicht ingesteld. Zij wil middels dit verscherpt toezicht afspraken maken over een effectievere aanpak van wachttijden. Het toezicht geldt voorlopig voor een periode van 6 maanden. Omdat het toezicht van de IGJ betrekking heeft op instellingen en GI's, heeft het Rijk aangegeven Interbestuurlijk Toezicht in te zullen stellen.

Rijk en GRJR gaan nu afspraken maken hoe de regio op zo kort mogelijke termijn het vraagstuk van kinderen met een maatregel die langer wachten op hulp dan 3 maanden kan oplossen.

De UO/GRJR trekt het proces om samen met gemeenten, jeugdhulpaanbieders en GI's zo snel mogelijk tot een plan van aanpak te komen.

De wachttijden werden o.a. veroorzaakt door financiële tekorten bij de gemeenten en de complexe arbeidsmarkt. Door extra middelen als gevolg van landelijke afspraken is het financiële vraagstuk voorlopig opgelost. Hieronder wordt aangegeven welke acties worden ondernomen om de beschikbaarheid van hulp te verbeteren.

Extra middelen jeugdhulp

Het kabinet heeft dit jaar € 613 mln extra beschikbaar gesteld aan gemeenten voor het oplossen van de acute problematiek in de jeugdzorg. Hiervan komt € 29 mln beschikbaar voor Rotterdam. We gebruiken dit voor de financiering van nieuwe intensiveringen, reeds eerder dit jaar aangekondigde intensiveringen en voor het rondkrijgen van de reguliere begroting.

Begin dit jaar zijn we, onder andere door de pandemie, geconfronteerd met een urgente situatie in de vraag naar jeugdhulp, die vroeg om direct in te grijpen. Dit resulteerde in extra inzet op de spoedhulp GGZ en aanpak wachtlijsten bij de GRJR (regionaal ingekochte) jeugdhulp. Deze aanpak wordt in GRJR verband in de tweede helft van 2021 uitgebreid en moet medio 2022 leiden tot acceptabele wachttijden.

Naast deze regionale uitbreidingen wordt ook dit jaar in de lokale hulp extra hulp ingekocht. Zowel op de basis GGZ als de lokale inkoop voor de doelgroep Jeugd met Beperking wordt extra hulp beschikbaar gesteld.

De bevolkingsgroei van Rotterdam, de groeiende vraag naar ondersteuning vanuit de wijkteams en de oplopende wachttijden als gevolg van de coronacrisis leiden ertoe dat de ingekochte formatie van de wijkteams nu niet meer aansluit op de opgave. Hiervoor breiden we structureel de formatie uit.

Tot slot wordt met extra middelen ook ingezet in de uitbreiding van extra jongerencoaches in wijken met veel jongeren, de uitbreiding van jeugdhulp op scholen door onderwijszorgarrangementen en extra inzet op het preventiekader Jeugd. Zo verwachten wij op termijn een dempend effect op de zorgkosten. Met de resterende extra middelen gaan we meer inzet plegen op de POH en we versterken de GGZ consultatiefunctie.

Ontwikkelingen 2022-2025

Jongeren worden hard getroffen door de coronacrisis. Uit onderzoek blijkt dat zij het zwaar hebben met corona en de onzekerheid die deze crisis met zich meebrengt. Gebrek aan contacten en afleiding zorgen voor stress en moedeloosheid. Depressieve klachten, eetstoornissen, gedachten aan zelfmoord, het zijn ontwikkelingen waar grote zorgen over zijn. De druk op jeugdhulp, met name op de Jeugd GGZ neemt toe en kan hierdoor nog enkele jaren aanhouden.

De jeugdhulp heeft te kampen met grote budgettaire problemen. De investeringen in het voorveld (gebiedsgericht werken, subsidie preventiekader, hulp in onderwijs, hulp in wijkteams en bij huisarts) zijn effectief op langere termijn en vragen om voorfinanciering bij een teruglopend rijksbudget. De gemeenten hebben daardoor te maken met oplopende kosten. De vraag naar specialistische jeugdhulp daalt evenwel (nog) niet. We zien dat het budget dat het Rijk beschikbaar stelt voor zorg, welzijn en jeugdhulp onvoldoende meegroeit met deze ontwikkelingen en de hogere uitgaven die hieruit voortkomen.

Landelijk is onderzoek uitgevoerd eind 2020 door AEF dat het beeld van tekortkomend budget bevestigt. Op 22 april 2021 werd bekend dat vanuit het Rijk extra middelen voor actuele problematiek beschikbaar komen (landelijk € 613 mln. voor jeugd-GGZ). Daarnaast wordt aan de slag gegaan met maatregelen om de structurele houdbaarheid van de uitvoering van de Jeugdwet te verbeteren. Zowel in 2022, als in de daaropvolgende jaren is extra budget nodig om de transformatie verder vorm te geven.

Omdat Rijk en VNG niet tot overeenstemming kwamen over structurele financiële afspraken voor de tekorten in de jeugdhulp, heeft de VNG arbitrage ingeroepen. De arbitragecommissie heeft in mei 2021 uitspraak gedaan. De arbitragecommissie heeft geconcludeerd dat gemeenten extra geld nodig hebben om hun taken te kunnen uitvoeren. Ook heeft de commissie geconstateerd dat maatregelen nodig zijn om het stelsel structureel kwalitatief goed en financieel houdbaar te houden. Voor 2022 betekent dit dat er extra geld naar gemeenten gaat, € 1,3 miljard. Voor de jaren daarna moeten nog afspraken gemaakt worden met het nieuwe kabinet. Ook heeft de arbitragecommissie zich uitgesproken voor een hervormingsagenda over periode 2022 tot en met 2027. De hervormingsagenda moet maatregelen bevatten die leiden tot bezuinigingen. Deze agenda dient op 1 januari 2022 gereed te zijn. Jeugdwet heeft een brede reikwijdte die niet goed is afgebakend. Het risico hiervan is dat voor steeds meer vormen van ondersteuning een beroep wordt gedaan op hulp vanuit de gemeente zonder dat er voldoende mogelijkheden zijn dit af te wijzen. Dit geldt ook voor zorg die op een grensvlak zit met andere onderdelen in het zorgstelsel, zoals de Zorgverzekeringswet en de Wet Langdurige Zorg. We zien dat de verschuiving tussen zorgdomeinen in het stelsel anders uitpakt dan gedacht en dat de kosten en baten op verschillende plekken vallen. Het is aan het nieuwe kabinet om te besluiten over de fundamentele aanpassingen die nodig zijn, deze door te voeren en te bezien welke middelen gemeenten hiervoor structureel nodig hebben.

Bij Jeugdhulp en een aantal andere zorgketens is er de urgentie en noodzaak voor betere samenwerking. In Nederland wordt de keten rond jeugdbescherming herijkt en zal de samenwerking tussen Raad voor de kindbescherming (RvdK), Jeugdbescherming en Veilig Thuis opnieuw worden gedefinieerd, met als doel voor de

gezinnen geen tussentijds overdragen en wachten, maar een sluitende aanpak te organiseren. In maart is het toekomstscenario Kind en gezinsbescherming gepubliceerd. Streven is dat het Rijk eind 2021 besluit over het uiteindelijke scenario.

Wat willen we bereiken

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op

Jonge Rotterdammers moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. Stevige en effectieve preventie, gericht op de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van kinderen, maakt het mogelijk om al vroeg het perspectief te versterken en problematiek te voorkomen en beperken. Dat is beter dan problemen verhelpen of dempen. Hiermee kan de beweging naar voren worden gemaakt, zoals bedoeld met de transformatie van de jeugdhulp: van zware en dure zorg naar lichte en gerichte hulp en zelfs het voorkomen van hulp.

Voor gezinnen en jeugdigen die dat nodig hebben is er professionele ondersteuning en hulp indien nodig. Deze hulp is effectief en efficiënt, met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen. De hulp wordt zoveel mogelijk rond de jeugdige en/of het gezin georganiseerd.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen

Jeugdigen en gezinnen met complexe hulpvragen hebben effectieve en efficiënte hulp nodig. Hierdoor worden zij beschermd tegen veiligheidsrisico's en kan zwaardere zorg soms worden voorkomen. Hierbij wordt getracht om uithuisplaatsing, dwangmaatregel of een langdurig zorgtraject voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen zo veel mogelijk te voorkomen. Deze uitdaging vraagt versterking van de voorkant, zodat hulp eerder gebonden wordt. Ook de keten van Jeugdbescherming en jeugdstrafrecht en de inzet van het Jeugdbeschermingsplein dragen bij aan deze doelen (nog geen cijfers bekend).

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij

Jeugdigen dienen zoveel als mogelijk thuis, of in een thuissetting, op te groeien en passende hulp te ontvangen. Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dienen via passende jeugdhulp thuis steeds meer in hun eigen kracht te komen. Vergeleken met 2019 zien we een licht dalende trend wanneer het gaat om specialistische zorg in verblijf. Om meer jeugdigen thuis te helpen en tegelijk passend te helpen; wordt een andere werkwijze in de Jeugdhulpketen gevraagd (transformatie). Hiervoor worden innovatieve vormen van jeugdhulp ingezet, zoals ambulante teams rondom de wijken (SPAN teams) en opname voorkomende hulp. Daarnaast wordt meer samenwerking in de keten georganiseerd om de jeugdige en het gezin heen.

Wat gaan we daar voor doen

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op

We werken gezamenlijk met de aanbieders aan de transformatie van de jeugdhulp langs 3 lijnen. Passende hulp dichtbij: Voorkomen van crisissituatie en uithuisplaatsing. Opgroeien in veilige opvoedsituaties: bescherming tegen veiligheidsrisico's. Jeugdhulp door capabele, efficiënte en effectieve hulpverleners.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen

Kinderen met problemen moeten snel hulp kunnen krijgen die zij nodig hebben. De samenwerking tussen wijkteams, jeugdbescherming en jeugdreclassering, Veilig Thuis en zorgaanbieders moet sneller (minder volgtijdelijk, maar samen optrekken), zonder dat er aan zorgvuldigheid wordt ingeboet. De wijkteams ontwikkelen zich verder door met taken in vrijwillig kader en intensieve casusregie. Samenwerkingsafspraken met gecertificeerde instellingen en RvdK worden vernieuwd op basis van recente ontwikkelingen en op regelmatige basis vindt afstemming plaats tussen GI's, Veilig Thuis en wijkteams over de onderlinge samenwerking. Het toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming zal voor de toekomst meer bepalend worden voor deze samenwerking. Beoogd wordt een vereenvoudiging van de jeugdbescherming waardoor kinderen en gezinnen tijdig de juiste hulp ontvangen en er meer gezinsgericht gewerkt wordt.

Uitgangspunt bij de daling van het aantal jeugdigen met een crisisinterventie is dat er minder kinderen uit huis geplaatst zouden moeten worden bij crisissituatie en residentiele crisis- capaciteit omgebouwd zou moeten worden naar ambulant. In de vastgelegde code of conduct staat beschreven dat het doel is: opname voor één nacht en de volgende dag een perspectief. Deze opdracht is haalbaar, mits de jeugdigen binnen de termijn die hiervoor staat, ook perspectief hebben. Hierbij zijn er afhankelijkheden die niet altijd te beïnvloeden zijn, zoals de samenwerking met en preventie door de lokale teams en de door- en uitstroom, in situaties waarbij de crisissituatie is afgewend, maar er vervolgperspectief nodig is binnen de andere percelen ingekochte jeugdhulp.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij

We streven ernaar hulp zoveel mogelijk in eigen de omgeving van de jongeren te laten plaatsvinden. Jeugdhulp moet aansluiten bij de omgeving. Hiertoe stimuleren we dat er vormen van hulp worden ontwikkeld waardoor behandeling meer of eerder in de thuissituatie kan plaatsvinden. Als na afronding van de behandeling het kind niet thuis kan wonen, stimuleren we dat er hulpaanbod is waarmee een thuissituatie wordt gecreëerd. Voor de sturing en verantwoording gaan we investeren in informatiegestuurd werken en ontwikkelen we een instrument om hulp en preventie te monitoren.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
*Collegetarget 9: Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen	Streefwaarde	245	237	229	221		
	Realisatie	245	245	nnb	nnb		
**Daling aantal jongeren met jeugdbeschermings-maatregel OTS	Streefwaarde	1.333	1.305	1.285	1.262	1.248	
	Realisatie	1.285	1.204	1.180	nnb		
***verblijfsduur jeugdigen in gesloten jeugdzorg (in maanden)	Streefwaarde	< 8	7	7	6	6	

	Realisatie	7	7	<8	<8	nnb
****Daling aantal delicten gepleegd door R'damse jeugdigen per 1.000 inwoners	Streefwaarde	21	20	19	18	17
	Realisatie	21	24	25	nnb	
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022 2023
Terugbrengen wachttijden jeugdbescherming (bij toewijzing casusregie aan jeugdbescherming binnen 5 werkdagen face-to-face contact)*****	Streefwaarde	50%	75%	90%	95%	95%
	Realisatie	53%	24%	81% Heel 2020, Q4 2020 93%,	76% (eind augustus)	
Doorlooptijden verminderen crisishulp: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken	Streefwaarde	8-10 wkn	5-7 wkn	0-4 wkn	0-4 wkn	0-4 wkn
	Realisatie	8,5 wkn	38,5 dagen (5,5 week)	43,5 dagen (6,5 week)	nnb	
Verminderen totale duur ondertoezichtstelling (OTS) (in maanden)	Streefwaarde	27,6	27,4	27,2	27,0	26,8
	Realisatie	20,04	22,5	22,6	nnb	

Toelichting indicatoren

Toelichting:

* Collegetarget 9 - Nnb: er ontbreken gegevens van aanboderszijde om uit te splitsen welke zorg in de verblijfsopdracht ambulant is geleverd.

** Daling aantal jongeren met jeugdbeschermings-maatregel OTS – Op deze KPI is nog geen nieuwe informatie beschikbaar na vorige rapportage.

*** Daling verblijfsduur jeugdigen in gesloten jeugdzorg (in maanden) - Op deze KPI is nog geen nieuwe informatie beschikbaar na vorige rapportage

**** Daling aantal delicten gepleegd door R'damse jeugdigen per 1.000 inwoners -

***** Terugbrengen wachttijden jeugdbescherming (bij toewijzing casusregie aan jeugdbescherming binnen 5 werkdagen face-to-face contact) - De KPI eerste FtF contact is in Q2 lager dan in Q1 (76% tov 83%). De GI monitort de oorzaak waardoor in individuele situaties de KPI niet wordt behaald. Vaak ligt dit in oorzaken waarop de GI minder invloed heeft, bv afzegging van het gesprek door ouders.

Daar waar de GI er wel invloed op heeft, wordt vanuit sturing hier aandacht aangegeven.

***** Doorlooptijden verminderen crisishulp: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken – Op deze KPI is nog geen nieuwe informatie beschikbaar na vorige rapportage

***** Verminderen totale duur ondertoezichtstelling (OTS) (in maanden) - Op deze KPI is nog geen nieuwe informatie beschikbaar na vorige rapportage

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Geëscaleerde zorg 18-	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	3.186	9.999	23.823	8.061	3.438	3.438
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.186	9.999	23.823	8.061	3.438	3.438
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	133.611	146.141	161.772	136.306	130.112	130.112
Apparaatslasten	2.125	5.130	5.049	4.696	4.696	4.696
Inhuur	825	706	157	157	157	157
Overige apparaatslasten	24	146	103	-24	-24	-24
Personeel	1.277	4.278	4.789	4.564	4.564	4.564
Intern resultaat	13	-98	79	0	0	0
Intern resultaat	13	-98	79	0	0	0
Programmalasten	131.473	141.109	156.644	131.610	125.415	125.415
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	119	7.032	20.126	4.549	-74	-74
Subsidies en inkomstenoverdrachten	131.354	134.077	136.518	127.061	125.489	125.489
Saldo voor vpb en reserveringen	-130.426	-136.141	-137.949	-128.246	-126.673	-126.673
Saldo voor reserveringen	-130.426	-136.141	-137.949	-128.246	-126.673	-126.673
Reserves	13.620	6.681	1.000	0	0	0
Onttrekking reserves	13.620	6.681	1.000	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-116.806	-129.461	-136.949	-128.246	-126.673	-126.673

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 100.337	- 103.249	- 103.251	- 103.251	- 103.251		
Omissieregeling 2019	- 100.539	- 103.479	- 103.480	- 103.480	- 103.480		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 123.186	- 107.749	- 107.749	- 107.749	- 107.749		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 123.039	- 108.122	- 108.113	- 108.109	- 107.783		
10-maandsrapportage 2019	- 122.746	- 108.122	- 108.113	- 108.109	- 107.783		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 126.408						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 112.627	- 108.113	- 108.109	- 107.783	- 107.783	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 113.842	- 120.696	- 114.792	- 118.095	- 121.616	
10-maandsrapportage 2020		- 113.907	- 120.696	- 114.792	- 118.095	- 121.616	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 116.806					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 122.074	- 126.856	- 120.993	- 124.771	- 124.771
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 129.461	- 136.949	- 128.246	- 126.673	- 126.673
10-maandsrapportage 2021			- 129.461	- 136.949	- 128.246	- 126.673	- 126.673

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)

Beleidsmonitor

- [Staat van de Jeugd](#)
- [Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Jeugdhulp](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Geëscaleerde zorg 18- gaat het om situaties waarbij de sociale en/of fysieke veiligheid van een jeugdige in het geding kan zijn. In die gevallen kan het nodig zijn effectieve en efficiënte jeugdhulp te bieden en/of samenhangende hulp te organiseren rond de jeugdige en/of het gezin. In sommige situaties is het zelfs noodzakelijk dat de jeugdige naar een residentieel verblijf (24-uurs verblijf + jeugdhulp) gaat.

Vormen van jeugdhulp die onder dit taakveld vallen worden uitgevoerd binnen het samenwerkingsverband Jeugdhulp Rijnmond. Het gaat dan om o.a. Jeugdbescherming, Veilig Thuis, crisishulp, gesloten Jeugdzorg, jeugd-GGZ.

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Pagina 88

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Rotterdamers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Voortgang 2021

Naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning

In het voorjaar van 2021 is de raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp over het jaar 2020 naar de raad verstuurd. Deze monitor bevat cijfers over o.a. de Wmo-maatwerkvoorzieningen zoals de instroom, het aantal cliënten met een maatwerkvoorziening, uitstroom en cliënttevredenheid.

Gevolgen van de coronacrisis

De maatwerkdienstverlening 18+ Wmo is, met inachtneming van de coronamaatregelen, weer op peil. Zowel zorgaanbieders als gemeente hebben wel nog steeds te maken met meerkosten. Voor 2021 is er daarom, conform landelijke afspraken, opnieuw een tijdelijke regeling in voorbereiding voor zorgaanbieders om de meerkosten als gevolg van de coronacrisis te compenseren.

Ontwikkelingen 2022-2025

Rotterdam heeft in het beleidskader 'Heel de Stad' voorbereidingen op de nieuwe inkoop getroffen. Het beleidskader is begin 2021 door de gemeenteraad besproken en vastgesteld. Hierin staan de beleidsdoelen van Rotterdam op het gebied van (onder andere) maatschappelijke ondersteuning geformuleerd. Deze ambities moeten voor een belangrijk deel worden gerealiseerd via het inkopen van specialistische/langdurige Wmo-maatwerkondersteuning voor volwassenen. De inkoopstrategie voor de Wmo-maatwerkondersteuning is op 4 februari 2021 vastgesteld door de Raad. Op 20 mei 2021 zijn vijf aanbestedingsprocedures gestart met als doel om op 1 juli 2022 een zowel kwalitatief als kwantitatief goed ondersteuningsaanbod beschikbaar te hebben voor cliënten. De planning is dat de aanbestedingsprocedures eind 2021 zijn afgerond.

Voor de periode 2022-2026 is een budgettair kader opgesteld waarmee de specialistische Wmo-ondersteuning moet worden ingekocht. Het aantal cliënten zal de komende jaren naar verwachting verder toenemen door bevolkingsgroei, vergrijzing en de inzet op meer en langer zelfstandig wonen. In de collegeafspraken 2021 zijn extra middelen uitgetrokken voor zorg en ondersteuning. Ook in de jaren daarna staat Rotterdam naar verwachting voor de uitdaging om de schaarse beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk in te zetten.

In het Rijksbeleid en daarmee ook in de financiering van de kant van het Rijk staan de nodige wijzigingen op stapel voor 2022 en verder. Zo werkt het Rijk aan een algehele herijking van het gemeentefonds, waarmee ook de bedragen die Rotterdam ontvangt voor het sociaal domein anders zullen worden. Het Rijk heeft in het voorjaar van 2021 een eerste uitwerking van de herijking in consultatie gebracht. Hierin valt onder meer een eerste uitwerking te zien van de nieuwe verdeelmodellen Sociaal Domein en Beschermd Wonen. Deze eerste uitwerking leverde veel vragen op bij de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). Kort voor de zomer van 2021 is het Rijk met een aangepaste uitwerking gekomen. De besluitvorming hierover is aan een nieuw Kabinet.

De openstelling van de Wet Langdurige Zorg voor mensen met psychische problematiek werd in 2020 een feit. Het CIZ werkte ook in het voorjaar 2021 nog aan het afronden van de herindicaties, zodat de precieze instroom in de Wlz nog niet duidelijk is. Wel is duidelijk dat deze instroom (ook in de regio Rotterdam) groter is dan in eerste instantie werd verwacht. De bestuurlijke afspraak met het Rijk is dat de uitname uit het gemeentefonds in verband met deze instroom niet groter zal zijn dan de werkelijk gelaten kosten. De uitwerking hiervan is naar verwachting in september 2021 beschikbaar. De doordecentralisatie van Beschermd Wonen in financiële zin zal met ingang van 2023 verder zijn beslag krijgen.

In de loop van 2021 zullen we te maken krijgen met een nieuwe regering en dus ook nieuw Rijksbeleid. De richting hiervan kan nu uiteraard nog niet worden aangegeven. Het Rijk heeft op diverse beleidsterreinen Brede Maatschappelijke Heroverwegingen gemaakt, en Zorgkeuzes voor een nieuwe regeerperiode in kaart gebracht.

De effecten van de nog steeds aanhoudende coronacrisis zullen in de komende jaren zichtbaar blijven. Er zal (deels) sprake zijn van een inhaalvraag en zowel gemeente als zorgaanbieders blijven meerkosten maken. Dat zal ook in het jaar 2021 nog het geval zijn.

Wat willen we bereiken

Rotterdamers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren

Rotterdamers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren. Dat bereiken we door naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning en doelgroepenvervoer aan te bieden.

Wat gaan we daar voor doen

Naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning

Als er langdurige ondersteuning nodig is vanuit een Wmo-arrangement, wordt een zorgaanbieder ingezet. Op basis van de geïndiceerde individuele ondersteuningsbehoefte levert de zorgaanbieder ondersteuning op één of meer van de volgende gebieden:

- sociaal en persoonlijk functioneren
- (regie op) het voeren van een huishouden
- zelfzorg en gezondheid
- nachtelijk toezicht en zo nodig ook huisvesting
- mantelzorgondersteuning met verblijf

De gemeente monitort de prestaties van de zorgaanbieders en stuurt bij als dat nodig is.

Naar behoefte passend doelgroepenvervoer

We bieden aanvullend vervoer aan doelgroepen die niet met eigen of openbaar vervoer kunnen reizen. Per dag maken ongeveer 25.000 Rotterdammers gebruik van deze voorziening. Dit vervoer wordt gebundeld ingezet voor vervoer van en naar Wmo-dagbesteding, het Jeugdvervoer, Wsw-vervoer, het vervoer dat voortkomt uit de Participatiewet en het leerlingenvervoer.

Het coördinatiepunt doelgroepenvervoer zorgt voor de interne en externe communicatie, klachtenescalatie /mediation, de verdere ontwikkeling van het vervoer, inclusief zijn sociaal maatschappelijke opgave in de vorm van social return.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	7.736	5.938	8.996	8.971	8.946	8.946
Bijdragen rijk en medeoverheden	7.603	5.800	8.461	8.436	8.411	8.411
Overige opbrengsten derden	133	138	536	536	536	536
Lasten exclusief reserves	207.945	218.507	229.386	191.054	192.949	198.511
Apparaatslasten	2.592	6.987	6.445	6.435	6.435	6.435
Inhuur	4	29	185	185	185	185
Overige apparaatslasten	30	136	134	141	141	141
Personeel	2.557	6.822	6.125	6.109	6.109	6.109
Intern resultaat	488	-591	14	14	14	14
Intern resultaat	488	-591	14	14	14	14
Programmalasten	204.864	212.110	222.927	184.605	186.499	192.061
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.902	363	4.391	1.833	756	756
Kapitaallasten	394	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	2	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	198.067	211.235	218.009	182.745	185.716	191.279
Subsidies en inkomensoverdrachten	500	512	527	27	27	27

Saldo voor vpb en reserveringen	-200.209	-212.569	-220.390	-182.083	-184.002	-189.565
Saldo voor reserveringen	-200.209	-212.569	-220.390	-182.083	-184.002	-189.565
Reserves	-6.651	5.582	4.265	1.071	0	0
Onttrekking reserves	480	5.582	4.265	1.071	0	0
Toevoeging reserves	7.131	0	0	0	0	0
Saldo	-206.860	-206.987	-216.125	-181.012	-184.002	-189.565

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 177.399	- 166.739	- 160.636	- 154.612	- 154.612		
Omissieregeling 2019	- 183.114	- 172.773	- 167.694	- 163.718	- 163.718		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 183.360	- 174.501	- 169.217	- 165.123	- 165.165		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 184.836	- 174.382	- 169.141	- 165.048	- 165.118		
10-maandsrapportage 2019	- 184.719	- 174.382	- 169.141	- 165.048	- 165.118		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 178.425						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 193.763	- 169.141	- 165.048	- 165.118	- 165.118	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 197.210	- 206.073	- 177.163	- 179.998	- 182.969	
10-maandsrapportage 2020		- 197.210	- 206.073	- 177.163	- 179.998	- 182.969	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 206.860					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 205.743	- 216.664	- 185.720	- 188.708	- 194.266
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 205.812	- 216.125	- 181.012	- 184.002	- 189.565
10-maandsrapportage 2021			- 206.987	- 216.125	- 181.012	- 184.002	- 189.565

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) voor zover het Wmo-arrangementen voor ondersteuning aan huis door zorgaanbieders en het doelgroepenvervoer betreft. Wmo-arrangementen voor zorg met verblijf worden verantwoord onder het taakveld Geëscaleerde zorg 18+.

Maatwerkdienstverlening 18-

Pagina 89

Maatwerkdienstverlening 18-

Versterken van next skills en jong leiderschap.

Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant).

Wijkprogrammering is meer en meer sturend voor samenwerking en maatwerk in wijknetwerken.

Voortgang 2021

- Versterken van next skills en jong leiderschap: de stijgende lijn van investeringen in de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen en jongeren in de stad wordt in 2021 minstens op hetzelfde niveau gehouden. Dit betreft vooral preventieve interventies die effectief zijn om risico's tegen te gaan, zoals angst, depressie, agressie en probleemgedrag. Door de coronacrisis heeft een groot aantal kinderen en jongeren meer last van angst- en depressieklachten, wat een investering in sociaal emotionele vaardigheden extra belangrijk maakt. De investeringen die afgelopen jaren gedaan zijn, zijn op bepaalde onderdelen uitgebreid, zoals op het gebied van interventies voor de doelgroep jongeren. In dit licht heeft de gemeente Rotterdam ook bijgedragen aan de ontwikkeling van de Growlt-app van het Erasmus MC om enerzijds zicht te houden op de mentale ontwikkeling van jongeren en anderzijds ze te helpen met positieve sociaal-emotionele strategieën. Vanwege de coronacrisis heeft het Rotterdamse innovatieplatform Walstroom een informatiepunt opgezet voor leren tijdens en na corona, gericht op de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen omdat deze vaardigheden door de crisis extra onder druk staan: <https://www.rotterdam.nl/werken-leren/sociaal-emotioneel-leren/> Met het programma Rotterdam Sterker Door Jongeren is op allerlei

manieren gewerkt aan extra aanbod in de wijken en vormen van hulp en ondersteuning voor jongeren die te lijden hebben onder de coronamaatregelen, waaronder de schoolsluitingen. In het najaar 2022 wordt het actieplan Mentale Gezondheid Jongeren gepresenteerd, waarmee de gemeente structureel aandacht en ondersteuning wil hebben voor de mentale gezondheid van jonge Rotterdammers. Dit is dus aanvullend op het tijdelijke programma Rotterdam Sterker Door Jongeren.

- Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant). Hoe doen we dat? In alle gebieden organiseren wij met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) wijkgerichte bijeenkomsten op het verstevigen van de ketensamenwerking tussen partners die een rol spelen bij het opgroeien en opvoeden van kinderen en jongeren. De netwerkregisseurs hebben de afgelopen periode verschillende initiatieven die in de wijken ontstonden om bewoners in Coronatijd extra te ondersteunen in kaart gebracht en gedeeld middels hooggewaardeerde nieuwsbrieven.
- Deze wijkgerichte bijeenkomsten zijn vanwege de Coronamaatregelen in het teken komen te staan van het gezamenlijk (met onderwijs en kinderopvang en peuterspeelzalen) in beeld brengen en houden van de kwetsbare kinderen/gezinnen, deze te voorzien van passende ondersteuning en hulp en zo nodig toe te leiden naar het wijkteam. Daarmee is de focus van de inzet van CJG meer komen te liggen op de kwetsbare kinderen/gezinnen en wordt in de wijken en gebieden maatwerk geleverd op basis van de signalen van CJG-professionals en ketenpartners. Een andere doelgroep waar CJG zich op richt is de -9 maanden doelgroep in kader van het programma Stevige Start. De geboorteccontactpersonen van CJG halen de contacten met verloskundigen verder aan om samen zo vroeg mogelijk signalen van kwetsbaarheid op te kunnen vangen. Deze situatie is nog altijd actueel gezien de huidige omstandigheden rondom Covid-19.
- Om de samenwerking binnen de wijknetwerken te optimaliseren is in 2019 per gebied een 'Lokale verbeteragenda' gemaakt. Omdat de zwaarte van de opgaven en de netwerken per gebied of wijk verschillend zijn is gekozen voor lokaal maatwerk. In het ene gebied is de agenda het verbeteren van op- en afschaling van het wijkteam en in het andere gebied de kennis over vroegsignalering. De contacten en de netwerksamenwerking in de wijken worden met de Wijkprogrammering Jeugd als de spin-in-het-web steeds steviger. Deze manier van werken wordt meer en meer leidend, bevordert de samenwerking en maakt gedeelde belangen op een gezamenlijke preventieve aanpak voor iedereen zichtbaar. De bijeenkomsten van de wijknetwerken worden door de veiligheidsmaatregelen rond de coronacrisis bemoeilijkt. Zoveel mogelijk worden de contacten met de wijknetwerkpartners in de gebieden onderhouden en wordt hun inzet en samenwerking door gebiedsadviseurs Jeugd met MS Teams en andere digitale communicatiemiddelen geïnventariseerd, gecoördineerd en onderling uitgewisseld. Veiligheidsrisico's in buurten worden in kaart gebracht en waar mogelijk gedeeld. Professionals in wijken zoals jongerenwerkers spelen hierin een belangrijk rol. Het belang van goed partnerschap, presentie en samenwerking in wijken wordt met deze coronacrisis extra onderstreept. De methodiek Wijkprogrammering heeft een sturend effect op de gezamenlijke inzet. De wijknetwerken werken hierdoor met elkaar aan de gestelde doelen /maatschappelijk resultaten, maar ook hier zien we dat er veel creativiteit en extra inzet nodig is om de jeugd te bereiken en te kunnen ondersteunen in deze coronatijd.

Ontwikkelingen 2022-2025

Onderwijszorgarrangementen

In augustus 2022 wordt gestart met de uitvoering van de nieuwe inkoop Jeugdhulp in het Onderwijs. Hierbij worden keuzes gemaakt ten aanzien van de inzet op regulier onderwijs, speciaal onderwijs en MBO. Voor wat betreft de inzet van jeugdhulp in het regulier onderwijs en aanbod aan dagprogramma's voor zorg en onderwijs wordt naar verwachting aangesloten bij de inkoop lokale jeugdhulp; overig aanbod zal met de OZA inkoop worden georganiseerd.

Risico: Vraag naar jeugdhulp in het regulier onderwijs a.g.v. toenemende problematiek (inclusief onderwijs en gevolgen corona) is groter dan het aanbod. Dit ondervangen we door eerder preventief in te zetten op ondersteuning van jeugdigen, middels een uitbreiding van de opdracht aan het schoolmaatschappelijk werk én het samenstellen van een ambulant specialistisch team dat kennis kan delen over het herkennen van en omgaan met beperkingen en psychische klachten.

Corona: in het najaar 2020 werd duidelijk dat door de corona maatregelen OZA-trajecten niet konden worden afgerond, waardoor nieuwe trajecten niet direct konden starten en er wachtlijsten ontstonden. De achterstanden van 2020 zijn weggewerkt. De vraag naar OZA neemt in 2021 echter zodanig toe, dat er opnieuw wachtlijsten dreigen te ontstaan. Om te voorkomen dat kinderen die dat echt nodig hebben in de knel komen, zijn meer middelen vrijgemaakt. Bovendien wordt intensiever gebruik gemaakt van de mogelijkheid binnen de OZA-regeling om, voorafgaand aan de toekenning van een maatwerkvoorziening OZA, te starten met een kortdurend traject.

Jeugdhulp

- Jongeren worden hard getroffen door de corona crisis. Uit onderzoek blijkt dat zij het zwaar hebben met corona en de onzekerheid die deze crisis met zich meebrengt. Gebrek aan contacten en afleiding zorgen voor stress en moedeloosheid. Depressieve klachten, eetstoornissen, gedachten aan zelfmoord, het zijn ontwikkelingen waar grote zorgen over zijn. De druk op jeugdhulp, met name op de Jeugd GGZ neemt toe en kan hierdoor nog enkele jaren aanhouden. Cruciaal is dat elk kind met een crisis- of spoedvraag toegang heeft tot hulp. Met aanbieders is afgesproken dat crisis- en spoedhulp altijd geleverd wordt. In het regionale dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) is besloten extra middelen beschikbaar te stellen om deze zorg te blijven bieden.
- Tegelijkertijd vindt er een intensief gesprek plaats tussen de jeugdregio Rijnmond en het Rijk over de knellende budgetten en mogelijke oplossingen voor zowel de korte als lange termijn. Vanuit het openhouden van spoedhulp en het bieden van vervolghulp wordt gewerkt aan een aanpak van wachtlijsten tot een acceptabel niveau. Hier is het Rijk bij nodig. Landelijk zijn grote tekorten ontstaan op jeugdhulpbudgetten bij gemeenten en ook regio Rotterdam kampt met oplopende kosten. Een in 2020 uitgevoerd onderzoek van AEF laat zien dat landelijk gemeenten € 1,6 tot 1.8 miljard tekortkomen. Ook voor Rotterdam geldt dat er vanuit eigen reserves middelen beschikbaar worden gesteld aan jeugdhulp en dat geconstateerd wordt dat dit nog niet voldoende is. Op 22 april 2021 werd bekend dat vanuit het Rijk extra middelen voor actuele problematiek beschikbaar komen (landelijk € 613 miljoen voor jeugd-GGZ). Daarnaast wordt aan de slag gegaan met maatregelen om de structurele houdbaarheid van de uitvoering van de Jeugdwet te verbeteren. Zowel in 2022, als in de daaropvolgende jaren is extra budget nodig om de transformatie verder vorm te geven. Omdat Rijk en VNG niet tot overeenstemming kwamen over structurele financiële afspraken voor de tekorten in de jeugdhulp, heeft de VNG arbitrage ingeroepen. De arbitragecommissie heeft in mei 2021 uitspraak gedaan. De arbitragecommissie heeft geconcludeerd dat gemeenten extra geld nodig hebben om hun taken te kunnen uitvoeren. Ook heeft de commissie

geconstateerd dat maatregelen nodig zijn om het stelsel structureel kwalitatief goed en financieel houdbaar te houden. Voor 2022 betekent dit dat er extra geld naar gemeenten gaat, €1,3 miljard. Voor de jaren daarna moeten nog afspraken gemaakt worden met het nieuwe kabinet. Ook heeft de arbitragecommissie zich uitgesproken voor een hervormingsagenda over periode 2022 t/m 2027. De hervormingsagenda moet maatregelen bevatten die leiden tot bezuinigingen. Deze agenda dient op 1 januari 2022 gereed te zijn.

- Bij Jeugdhulp en een aantal andere zorgketens is er de urgentie en noodzaak voor betere samenwerking.

Wat willen we bereiken

Jeugdhulp

Elke jonge Rotterdammer moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat zelfstandig of als gezin niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen bieden we samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin.

Hier richten we ons met name op het bevorderen van een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen door o.a. het verbeteren van de opvoedvaardigheden van ouders met psychische problematiek en ouders met een licht verstandelijke beperking. Daarbij zitten we in op (vroeg)signalering, screening en aanpak van deze ouder-risicofactoren.

Preventie

Tegelijkertijd investeren we ook in jongeren waarmee het wel goed gaat. We versterken beschermende factoren als next skills en jong leiderschap en scheppen goede voorwaarden op basis waarvan zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Wat gaan we daar voor doen

Jeugdhulp

Het leven van veel jongeren staat door corona momenteel op z'n kop. De grootste pijnpunten van Rotterdammers tussen 13 en 23 jaar worden nu blootgelegd in gesprekken ter voorbereiding voor de Jongerentop010 dit najaar. Van de gesprekken wordt een urgentielijst maken, de verwachting is dat thema's als herstel van vertrouwen in de toekomst, tegengaan van verveling en aanpak van jeugdwerkloosheid op deze lijst komen. Dit najaar worden drie zwaarwegende adviezen aan de gemeente Rotterdam aangeboden, die wij zullen betrekken in ons beleid.

- Ontwikkelen van een stadsbreed preventief aanbod.
- Ontwikkelen samenhangende gezinsaanpak kwetsbare jongeren.
- We werken gezamenlijk met de aanbieders aan de transformatie van de jeugdhulp langs 3 lijnen. Passende hulp dichtbij: voorkomen van crisis en uithuisplaatsing. Opgroeien in veilige opvoedsituaties: bescherming tegen veiligheidsrisico's. Jeugdhulp door capabele, efficiënte en effectieve hulpverleners.

- Praktijkondersteuners Jeugd & Gezin (POH Jeugd & Gezin) gaan in de praktijk van de huisarts aan de slag met kinderen en gezinnen waar zorgen over zijn. Voor betrokkenen is dit laagdrempelig en binnen de eigen wijk. Met name kwetsbare gezinnen waar bijvoorbeeld sprake is van lvb-, psychiatrische en/of verslavingsproblematiek worden hierdoor makkelijk bereikt en geholpen. De POH Jeugd & Gezin werkt onder regie van de huisarts en kan de jeugdige/gezin kortdurend begeleiden. Waar mogelijk volgt doorverwijzing naar; het wijkteam, het CJG, basis ggz, andere wijknetwerkpartijen en lokale voorzieningen waardoor tijdige en passende hulp geleverd kan worden. Waar nodig volgt doorverwijzing naar de gespecialiseerde jeugdhulp (J-GGZ). In 2016 is deze aanpak in een pilot gestart en vanaf 2019 geïntensiveerd in het NPRZ-gebied en later in andere wijken van Rotterdam. De prognose is om eind 2020 in meer dan 35 huisartsenpraktijken een POH Jeugd & Gezin beschikbaar te hebben, daarmee worden meer dan 35.000 ingeschreven kinderen en jongeren onder de 18 jaar bereikt via hun huisarts. Dat is ongeveer 30% van de jeugd in Rotterdam. Huisartsen hebben Covid-19 maatregelen getroffen in hun praktijken en deze gelden ook voor de inzet van de POH J&G.
- We willen voorloper zijn in de aanpak van de toenemende problematiek van depressies, burn-out en eenzaamheid onder jongeren. Daarvoor werken we samen met onderwijsinstellingen. Met het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) kijken we welke beschikbare methodieken hiervoor toepasbaar zijn. Vanuit het subsidiekader Versterken & Voorkomen faciliteren we en moedigen we aanbieders aan om met deze werkzame aanpakken kinderen en jongeren te bereiken.
- Onderwijs-zorgarrangementen (OZA) worden ingezet om de integratie van onderwijs en jeugdhulp op school te verbeteren. Zo wordt het voor meer kinderen mogelijk om onderwijs te blijven volgen en zijn er minder leerlingen die thuis komen te zitten.
- In NPRZ-gebied werd de afgelopen twee jaar geëxperimenteerd met diverse vormen van ondersteuning aan scholen. Als onderdeel van de dagprogrammering moeten scholen zoveel mogelijk ontzorgt worden, daarom richten we de passende schoolondersteuningsstructuur in. Deze opdracht is een gezamenlijke opdracht van cluster MO, NPRZ en de schoolbesturen en betreft de basisscholen in de 7 focuswijken van het NPRZ. Het doel van deze opdracht is om op schoolniveau de samenwerking in de zorgstructuur te verbeteren en waar nodig vastgelopen of uitzonderlijk complexe casuïstiek te faciliteren met advies, ondersteuning en eventueel doorzettingskracht. In het schooljaar 2021-2022 krijgt de ondersteuning van scholen extra instrumenten om complexe casuïstiek verder te brengen (door aansluiting met PRIO en gerichte inzet vanuit de NPO-middelen). Een belangrijke opgave voor komende periode is om schoolspecifieke knelpunten op te lossen en de inzet structureel te borgen.

Preventie

- Ontwikkelen van een stadsbreed preventief aanbod.
- We willen voorloper zijn in de aanpak van de toenemende problematiek van depressies, burn-out en eenzaamheid onder jongeren. Daarvoor werken we onder andere samen met onderwijsinstellingen. We zetten de lijn van 2018 door met het inzetten van effectieve interventies op psychosociale problematiek en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren. Vanuit het subsidiekader Versterken & Voorkomen faciliteren we en moedigen we aanbieders aan om met deze werkzame aanpakken kinderen en jongeren te bereiken.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Doelrealisatie Jeugdhulp*	Streefwaarde	nvt	zie toelichting	zie toelichting	in ontwikkeling	in ontwikkeling	in ontwikkeling
	Realisatie		zie toelichting	zie toelichting			
Uitval Jeugdhulp**	Streefwaarde					in ontwikkeling	in ontwikkeling
	Realisatie						

* Regionaal is aangesloten op de landelijke outcome indicatoren voor het meten van outcome. Deze indicatoren en de levering hier van zijn nog in ontwikkeling. Het betreft de volgende indicatoren:

1. Reden beëindiging jeugdhulp

2. Cliënttevredenheid

3. Doelrealisatie

3.1 De mate waarin cliënten na jeugdhulp zonder hulp verder kunnen;

3.2 De mate waarin er na beëindiging van de jeugdhulp geen nieuwe start hulp is;

3.3 De mate waarin er sprake is van afname problematiek / toename zelfredzaamheid / toename participatie;

3.4 De mate waarin de overeengekomen doelen zijn gerealiseerd.

Recent zijn de indicatoren 1 t/m 3.2 uitgevraagd voor de regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp in het jaar 2020. De respons was nog onvoldoende om over te rapporteren. Dit is in lijn met de landelijke trend. De GRJR is in gesprek met aanbieders over kwantiteit en kwaliteit van deze gegevens.

**** De indicatoren 3.3 en 3.4 zijn nog niet opgenomen in het landelijk protocol beleidsinformatie Jeugd omdat de ontwikkeling van deze indicatoren op landelijk niveau nog niet is afgerond. Deze indicatoren zijn om die reden nog niet uitgevraagd.**

Prestatie-indicatoren		2019	2020	2021	2022	2023
Aantal huisartsen met een POH GGZ*	Streefwaarde	15	25	35	40	
	Realisatie	20	34	39		

Toelichting indicatoren

* Met deze inzet worden 45.455 bij de huisarts ingeschreven patiënten in de leeftijd van 0-18 jaar bereikt, dat is grofweg 37% van alle jongeren in deze leeftijdsklasse in Rotterdam.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18-	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	566	279	3.777	17.250	17.250	17.250
Bijdragen rijk en medeoverheden	559	272	3.777	17.250	17.250	17.250

Overige opbrengsten derden	8	7	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	45.350	55.113	73.811	61.803	65.366	65.359
Apparaatslasten	1.430	2.133	2.741	1.830	1.830	1.830
Inhuur	29	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	11	40	48	33	33	33
Personeel	1.389	2.094	2.693	1.796	1.796	1.796
Intern resultaat	494	454	403	483	483	483
Intern resultaat	494	454	403	483	483	483
Programmalasten	43.426	52.525	70.668	59.491	63.053	63.047
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.439	5.884	17.273	23.545	27.108	27.101
Overige programmalasten	188	1.468	594	0	0	0
Sociale uitkeringen	33.550	38.941	46.075	29.898	29.898	29.898
Subsidies en inkomensoverdrachten	5.250	6.232	6.725	6.048	6.048	6.048
Saldo voor vpb en reserveringen	-44.784	-54.834	-70.034	-44.553	-48.116	-48.109
Saldo voor reserveringen	-44.784	-54.834	-70.034	-44.553	-48.116	-48.109
Reserves	-4.384	162	-25.900	0	0	0
Onttrekking reserves	0	162	0	0	0	0
Toevoeging reserves	4.384	0	25.900	0	0	0
Saldo	-49.167	-54.672	-95.934	-44.553	-48.116	-48.109

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 40.416	- 42.050	- 42.575	- 42.856	- 42.856		
Omissieregeling 2019	- 40.525	- 42.281	- 42.696	- 42.995	- 42.995		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 46.430	- 43.087	- 43.489	- 43.778	- 43.778		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 55.176	- 46.515	- 47.224	- 47.585	- 45.080		
10-maandsrapportage 2019	- 55.176	- 46.515	- 47.224	- 47.585	- 45.080		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 56.972						

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 47.570	- 47.224	- 47.585	- 45.080	- 45.080
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 48.843	- 53.264	- 44.200	- 42.768	- 42.198
10-maandsrapportage 2020	- 51.696	- 53.264	- 44.200	- 42.768	- 42.198
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 49.167				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 39.419	- 40.005	- 41.431	- 39.626
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 52.215	- 95.934	- 44.553	- 48.116
10-maandsrapportage 2021		- 54.672	- 95.934	- 44.553	- 48.116

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026 \(raadsinformatie.nl\)](#)
- [Doorontwikkelplan Zorg voor Elkaar](#)

Beleidsmonitor

- [Staat van de Jeugd](#)
- [Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Jeugdhulp](#)

Omschrijving taakveld

Elke jonge Rotterdammer moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Dit doen we door stevige preventie in te zetten: gericht op de meest relevante factoren (beschermende factoren en risicofactoren) die bijdragen aan een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het voorkomen van problematiek en het versterken van perspectief. We stimuleren jonge Rotterdammers daarom mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat zelfstandig of als gezin niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. Als het noodzakelijk is, zetten we jeugdhulp in. Vormen van jeugdhulp die onder dit taakveld vallen zijn doelgroepenvervoer jeugd, jeugdhulp in gezinsarrangementen, PGB Jeugd, Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie en Onderwijs Zorg arrangementen.

Tegelijkertijd scheppen we de juiste voorwaarden voor jeugdigen waarmee het wel goed gaat, zodat zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Voortgang 2021

Woonvoorzieningen

In 2021 is een vernieuwde subsidieregeling ingegaan voor het vergoeden van in of bij bestaande wooncomplexen aangebrachte collectieve voorzieningen voor het stallen van scootmobielen. Hierdoor worden woningcorporaties in staat gesteld om met een bijdrage van de gemeente collectieve woningaanpassingen te doen voor het verbeteren van de door- en toegankelijkheid van wooncomplexen en het stallen van scootmobielen.

Eigen bijdrage

Met ingang van 1 januari 2020 is vanuit het Rijk de regelgeving aangepast voor het inkomensafhankelijk abonnementstarief. Daar wordt voor de eigen bijdragen voor de extramurale Wmo-voorzieningen nu een maandbedrag (maximaal € 19 per maand) gehanteerd. Mede door het vaste abonnementstarief doen meer Rotterdammers een beroep op de gemeente voor een Wmo-maatwerkvoorziening. De eerder gesignaleerde stijging van het aantal aanvragen voor Wmo-ondersteuning, met name bij de doelgroep ouderen, zet zich ook in 2021 voort.

Ontwikkelingen 2022-2025

In de loop van 2021 zullen we te maken krijgen met een nieuwe regering en dus ook nieuw Rijksbeleid. Het Rijk heeft op diverse beleidsterreinen Brede Maatschappelijke Heroverwegingen gemaakt, en Zorgkeuzes voor een nieuwe regeerperiode in kaart gebracht. Bij een nieuw coalitieakkoord na de verkiezingen van maart 2021 kunnen ook andere keuzes ten aanzien van de systematiek voor wettelijke eigen bijdragen Wmo aan de orde zijn. Gemeenten pleiten al langer voor meer sturingsmogelijkheden hierop, zodat schaarse voorzieningen ook ten goede blijven komen aan de burgers die deze het hardst nodig hebben. Vanuit Rotterdam ondersteunen wij de lobby in deze richting.

Wat willen we bereiken

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren. Voor degenen die hier ondersteuning bij nodig hebben bieden we ondersteuning die past bij de situatie van de aanvrager.

Wat gaan we daar voor doen

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren

De gemeente Rotterdam verstrekt op basis van de Wmo die voorziening aan de inwoner die nodig is om de inwoner zo zelfstandig mogelijk te laten leven, wonen en participeren. Wanneer een Rotterdammer zich bij VraagWijzer meldt met een Wmo-hulpvraag, dan handelt de gemeente het onderzoek naar de noodzaak voor een Wmo-maatwerkvoorziening binnen zes weken af en de aanvraag voor toekenning binnen twee weken. De gemeente ziet dat ze met het beschikbare budget meer Rotterdammers ondersteuning moet bieden. De gemeente wil grip houden op de uitgaven aan Wmo-maatwerkvoorzieningen om aan iedereen die dat nodig heeft passende ondersteuning te kunnen blijven bieden. In beleidskader 'Heel de stad', uitvoeringsprogramma 'Ouder en Wijzer' en het 'Plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers' zijn maatregelen opgenomen om in te spelen op deze en andere maatschappelijke ontwikkelingen.

Hulpmiddelen

Het beschikken over hulpmiddelen stelt mensen in staat om langer zelfstandig te blijven wonen.

Eigen bijdrage

Mede als gevolg van de invoering van het abonnementstarief zien we de afgelopen jaren een stijging van de uitgaven op dit taakveld, ook in 2021. Via de reguliere rapportages wordt u over de financiële ontwikkelingen op dit taakveld geïnformeerd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkvoorziening (Wmo)	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	11.718	11.583	12.348	7.577	7.577	7.577
Apparaatslasten	65	69	70	70	70	70
Inhuur	0	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	1	1	1	1	1
Personeel	65	68	69	69	69	69
Intern resultaat	32	1	0	0	0	0
Intern resultaat	32	1	0	0	0	0
Programmalasten	11.621	11.512	12.278	7.507	7.507	7.507
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	216	-1.111	-12	-7	-7	-7
Sociale uitkeringen	11.034	12.124	12.290	7.514	7.514	7.514

Subsidies en inkomensoverdrachten	371	500	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.718	-11.583	-12.348	-7.577	-7.577	-7.577
Saldo voor reserveringen	-11.718	-11.583	-12.348	-7.577	-7.577	-7.577
Saldo	-11.718	-11.583	-12.348	-7.577	-7.577	-7.577

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 7.600	- 7.600	- 7.600	- 7.600	- 7.600		
Omissieregeling 2019	- 7.680	- 7.680	- 7.675	- 7.675	- 7.675		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 7.680	- 7.683	- 7.677	- 7.677	- 7.677		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 7.931	- 7.683	- 7.677	- 7.677	- 7.677		
10-maandsrapportage 2019	- 7.929	- 7.683	- 7.677	- 7.677	- 7.677		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 11.358						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 11.776	- 7.677	- 7.677	- 7.677	- 7.677	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 11.775	- 12.492	- 7.423	- 7.382	- 7.382	
10-maandsrapportage 2020		- 11.775	- 12.492	- 7.423	- 7.382	- 7.382	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 11.718					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 13.301	- 12.117	- 7.435	- 7.435	- 7.435
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 13.299	- 12.348	- 7.577	- 7.577	- 7.577
10-maandsrapportage 2021			- 11.583	- 12.348	- 7.577	- 7.577	- 7.577

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam](#)

- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) voor zover het hulpmiddelen en woningaanpassingen betreft voor mensen die zelfstandig wonen. In de taakvelden Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo en Geëscaleerde zorg 18+ worden de andere maatwerkvoorzieningen Wmo toegelicht.

Volksgezondheid

Pagina 91

Volksgezondheid

Gezonde en vitale Rotterdammers.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers.

Zorgwekkende afname van de vaccinatiegraad voor kinderziektes.

Voortgang 2021

Gezond010: het akkoord

In januari 2020 heeft de raad Gezond010: het akkoord vastgesteld, de Rotterdamse uitwerking van het landelijk preventieakkoord plus het gezondheidsbeleid 2020-2024. 2021 is het tweede jaar van het akkoord. Kort na vaststelling van het akkoord werden beperkende maatregelen afgekondigd i.v.m. COVID-19 waardoor een andere koers gevaren moest worden. Veel evenementen/activiteiten zijn afgelast, op een alternatieve manier ingevuld (digitaal) of uitgesteld vanwege de genomen maatregelen of andere prioriteiten bij het medisch/sociaal domein.

In 2021 gelden nog steeds beperkende maatregelen en dat heeft zeker effect op de uitvoering en implementatie, maar biedt juist ook kansen en heeft bepaalde ontwikkelingen in een versnelling gebracht. Dit geldt bijvoorbeeld voor het gebruik van eHealth. Organisaties zijn gedwongen op afstand van hun cliënten te werken met inzet van digitale middelen. Hoewel deze manier van werken niet voor iedereen haalbaar of gewenst is, zien we dat veel organisaties eHealth omarmen. De maatregelen tijdens de COVID-19 uitbraak hebben een weerslag gehad op de mentale gezondheid van jongeren. Laagdrempelige preventieve (online) ondersteuning bij mentale gezondheid heeft hierdoor een vlucht genomen. Tot slot is het van belang om de aandacht voor preventie en leefstijl te benoemen. Tijdens de coronacrisis zijn veel mensen met overgewicht of een slechte leefstijl in het ziekenhuis beland. Dit heeft geleid tot meer aandacht voor preventie en het bevorderen van een gezonde leefstijl. Deze

nieuwe energie zorgt in 2021 ook voor extra incidentele middelen waarmee meer preventieve inzet gepleegd kan worden voor meer gezondere Rotterdammers:

In 2021:

- Hebben Rotterdammers o.a. de keuze uit twee collectieve zorgverzekeringen. Het VGZ Rotterdampakket voor de lagere inkomens en het VGZ Rotterdampakket Compact. In beide gevallen hebben verzekerden een extra vergoedingen in hun preventiebudget. Bijvoorbeeld een cursus om beter om te gaan met stress of om beter te slapen. Per jaar is dit budget bij het VGZ Rotterdampakket € 400 en bij het VGZ Rotterdampakket Compact: € 200.
- Is de regionale samenwerkingsagenda ondertekend met het zorgkantoor voor de regio. Gemeenten Rotterdam, Capelle a/d IJssel en Krimpen a/d IJssel en Zilveren Kruis slaan de handen ineen om de juiste zorg en ondersteuning op de juiste plek te organiseren voor haar inwoners.
- Zijn er Fitfestivals 55+ in de gebieden. Op de Fitfestivals 55+ kunnen ouderen gezondheidstesten en activiteiten doen, die te maken hebben met gezond eten en drinken, bewegen, zingeving en slimme technologie (eHealth) voor het dagelijks leven.
- Zijn 23 projecten in het kader van de subsidieregeling Digideal010 in uitvoering met een totale waarde van 2 miljoen euro. De projecten dragen bij aan een verbetering van de doelmatigheid en kwaliteit van zorg en ondersteuning van kwetsbare doelgroepen.
- Geeft de gemeente Rotterdam het goede voorbeeld en worden steeds meer gemeentelijke locaties geheel rookvrij. Voor bewoners, scholen en sportverenigingen en instellingen wordt het makkelijker gemaakt om een rookvrije plek al dan niet in de openbare ruimte te claimen. Er komen meer rookvrije entrees van wachtruimten voor RET tram- en busbestuurders en -controleurs;
- Vinden er wederom Webinars plaats voor en met de partners van Gezond010 over het vergroten van impact door samen te werken. Ook werken partners in de diverse 'satellieten' rond de thema's groen, mentale gezondheid, voedselomgeving samen met de gemeente om de gezondheid van Rotterdammers te bevorderen.
- Is het preventieve aanbod bij ondersteuning van mentale gezondheid voor jongvolwassenen uitgebreid en beter toegankelijk gemaakt via partners van het netwerk Gezond010.
- Zijn er via het starten van experimenten stappen gezet bij het tegengaan van ongezond voedselaanbod in de stad (w.o. fastfood) onder andere via Citydeal. Het voedselaanbod in meer ziekenhuizen, Huizen van de Wijk en zorglocaties is verbeterd.
- Zijn er in 3 wijken wijkpreventieketens ingericht in samenwerking met de zorgverzekeraar Zilveren Kruis en partners uit het medische en sociale domein.
- Is het factorenmodel 0-99+ gereed en wordt het ingezet voor een impactgedreven gezondheidsbeleid.
- Zijn eHealth, de wijkpreventieketen en de samenwerking medisch sociaal domein definitief geborgd via de aanbestedingen en daarmee in de aanstaande welzijnsopdrachten in het kader van het beleidsplan 'Heel de stad'.
- Zijn er 500 rotterdammers bereikt met een persoonlijke gezondheidscheck in samenwerking met BENU apotheken, Smart Vitaal/Wmo Radar en &Niped en Active Living.

Collectieve preventie en publieke gezondheid

De coronapandemie heeft het belang van de publieke gezondheid en een gezonde leefstijl onderstreept. Voor bereikbare, betaalbare en kwalitatief goede ondersteuning en zorg voor alle inwoners van Rotterdam-Rijnmond ook in de toekomst, is investeren in collectieve preventie van belang. De GGD zet daarom in op:

1. Het coördineren van de regionale preventie-infrastructuur, waarbij regionale kennisuitwisseling plaatsvindt tussen betrokken partijen. Daarnaast kan de GGD een rol spelen als matchmaker tussen vraag en aanbod op het gebied van preventie.
2. Het ontwikkelen van een kennisagenda rondom preventie met regionale partners, waarbij bijvoorbeeld de effectiviteit van de preventie-initiatieven wordt onderzocht en inzichtelijk wordt gemaakt.
3. Datagedreven werken met een robuuste digitale infrastructuur als basis.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers

Hoe doen we dat? Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Voor de bevordering van de gezondheid en het veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren voert CJG Rijnmond de wettelijke basistaak jeugdgezondheidszorg (JGZ) uit.

Vanwege de coronamaatregelen staan de afspraken over de uitvoering van deze basistaak JGZ onder druk. Deze basistaak richt zich op alle kinderen van 0 tot 18 jaar. Het bereik op de doelgroep 4-18 lag in 2020 door de coronamaatregelen ruim beneden het afgesproken minimum van 95%. En ook in 2021 zijn de lockdown en sluiting van de VO-schoollocaties belemmerend geweest voor het bereiken van de schoolgaande jeugd. CJG Rijnmond heeft in afstemming met de gemeente prioriteit gelegd bij de doelgroep 0-4 jaar en alle kinderen en hun gezinnen die door CJG worden aangemerkt als aandachtskinderen en risicokinderen (in deze uitsnede zit ook de doelgroep kwetsbare kinderen ikv de coronamaatregelen). Dit betekent dat de meeste consulten 0-4 jaar gewoon doorgaan en de consulten 4-18 plaatsvinden aan de hand van risicosignalen van ouders zelf, scholen en netwerkpartners. We hebben te maken gehad met sluiting van scholen op verschillende momenten. Ook nu de scholen weer open zijn en ook weer wordt ingezet op het bereik van de doelgroep 4-18 jaar via de aanwezigheid van de JGZ op scholen en de reguliere contactmomenten JGZ voor groep 2, groep 7 en VO2, zien we dat het soms nodig is voor het CJG om op een andere manier te werken. Niet op alle scholen is fysieke aanwezigheid mogelijk en niet alle scholen geven in deze situatie prioriteit aan het meewerken aan de vragenlijsten van de JGZ. CJG Rijnmond blijft wel voor alle scholen beschikbaar rondom zorgleerlingen in de vorm van overleg en afstemming of een extra contactmoment. In doelgroep schoolgaande kinderen zijn dus niet alle kinderen in beeld gebracht maar wel de meest kwetsbare.

Ook in 2021 ligt de prioriteit bij de doelgroep 0-4 en de kwetsbare kinderen en gezinnen en wordt het bereik van de leeftijdsgroep 4-18 jaar tot nu toe niet gehaald. CJG Rijnmond werkt aan het in kaart brengen van mogelijkheden om ook de doelgroep 4-18 jaar meer te kunnen bereiken binnen de bestaande omstandigheden en verwacht op dit moment in het tweede halfjaar van 2021 nog een inhaalslag te kunnen doen onder deze leeftijdsgroep, mits de versoepelingen dit toestaan.

CJG

Door de coronamaatregelen heeft het CJG sinds 2020 haar dienstverlening in aangepaste vorm moeten uitvoeren. De nadruk is hierbij komen te liggen op het zoveel mogelijk voldoen aan het Landelijk Professioneel

Kader en de wettelijke taken en de doelgroep 0-4 jaar. Ook heeft het CJG zich ingezet voor de kwetsbare kinderen en gezinnen. De dienstverlening is noodgedwongen aangepast aan de omstandigheden en de coronamaatregelen bieden inzicht in voor welke activiteiten fysiek contact nodig is en welke activiteiten (ook) op een andere manier of op een ander moment aangeboden kunnen worden. Deze gewijzigde dienstverlening moet nog nader worden geëvalueerd en de ervaringen en resultaten van de evaluatie zullen meegenomen worden in de verdere ontwikkeling van de dienstverlening. Om het bereik JGZ ondanks corona te kunnen blijven realiseren zullen een aantal prestaties uit het aanvullende pakket opnieuw niet of beperkt worden uitgevoerd in 2021. De focus in 2021 ligt onverminderd op de contactmomenten en vaccinaties voor de doelgroep 0-4 jaar en de extra consulten voor alle kinderen en hun gezinnen die door CJG worden aangemerkt als aandachts- en risicokinderen én de kinderen en gezinnen waarover risicosignalen zijn van ouders, scholen en netwerkpartners. Voor de tweede helft van 2021 en voor 2022 ontwikkelt het CJG in afstemming met de gemeente een aanpak om de basis voor de doelgroep 0-18 jaar weer op orde te krijgen en worden afspraken gemaakt aangaande de haalbaarheid van het aanvullende pakket. Op dit moment is de verwachting dat deze afspraken binnen de bestaande begroting kunnen worden gemaakt, door eventuele verschuivingen binnen de budgetten.

Vaccinatiegraad voor kinderziektes

De vaccinatiedagen voor de vaccinaties vanaf 9 jaar zijn in 2020 vanwege corona afgezegd en werden in eerste instantie verplaatst naar het najaar. Door het voortduren van de corona maatregelen is ervoor gekozen individuele afspraken te maken om kinderen en jongeren te vaccineren, ook voor de MenACWY-vaccinatie voor 14-jarigen. In het jaar 2021 heeft CJG Rijnmond deze individuele afspraken voortgezet. Een eerste grootschalig vaccinatie moment heeft intussen plaatsgevonden. De opkomst was echter nog tegenvallend. Op dit moment wordt door het CJG de mogelijkheid aangeboden om de gemiste vaccinatie in te halen op een individueel moment. Voor het najaar staat een nieuw grootschalig vaccinatiemoment gepland. Ook bekijkt het CJG de verdere mogelijkheden om binnen de coronamaatregelen zoveel mogelijk mensen te bereiken. De vaccinatiegraad bij de jonge kinderen lag in 2020 voor alle vaccinaties boven de 90%. Voor de oudere kinderen lag de vaccinatiegraad rond de 84%, met als uitzondering HPV. Hoewel dit percentage gestegen is ten opzichte van eerdere jaren, heeft de HPV-vaccinatie met bijna 43% het laagste bereik. Het CJG beoogt door middel van gerichte aandacht voor de doelgroepen die moeilijk worden bereikt, de vaccinatiegraad te verhogen. Zij doen dit door hun professionals verder te trainen, door te werken met een planbureau om mensen te herinneren aan hun afspraken en door cultuur-sensitief te werken. Hiermee zetten zij zich niet alleen in voor niet-westerse gezinnen, maar ook voor gezinnen die op basis van hun geloofs- of levensovertuiging twijfels hebben over vaccineren.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen

Vanwege de coronamaatregelen is de reguliere kinderopvang gesloten geweest in de periode van 16 december 2020 tot 8 februari 2021. Voor BSO's gold een sluiting tot 19 april 2021. In die periode was er alleen noodopvang voor kinderen van ouders met cruciale functies en kwetsbare kinderen.

Als gevolg van de sluiting en vervolgens de (gedeeltelijke) heropening van de kinderopvang is het door de GGD Rotterdam-Rijnmond in onze opdracht uitgevoerde toezicht aangepast. In de periode dat de kinderopvang gesloten was, is het toezicht, net als tijdens de eerste lockdown, signaalgestuurd en volgens het 'vinger-aan-de-pols'-principe uitgevoerd, in overeenstemming met de landelijke richtlijnen van de GGD GHOR. Vanaf medio februari resp. tweede helft april 2021 heeft de GGD het reguliere toezicht aangepast hervat.

Vanwege de beperkingen waarmee het toezicht op kinderopvang als gevolg van corona in de eerste helft van het jaar is geconfronteerd, verwachtte de GGD tot en met december 2021 tussen de 75 en 80% van de ingekochte inspecties te kunnen uitvoeren. Het Algemeen Bestuur van de GGD Rotterdam-Rijnmond heeft vervolgens besloten dat de toezichthouders vanaf 1 juli 2021 wel alle nog niet bezochte locaties inspecteren, maar bij het bezoek in principe een beperkte set aan inspectie-items hanteren (dus minder tijd per locatie besteden). Op die manier kan toch worden voldaan aan de wettelijke eis om jaarlijks alle locaties te laten inspecteren.

Programma-organisatie corona GGD/GHOR

De GGD/GHOR Rotterdam-Rijnmond is sinds januari 2020 actief in de monitoring en bestrijding rondom het coronavirus. De GGD en de GHOR zijn belast met de taken rondom infectieziektebestrijding, in het bijzonder zicht op het virus, bescherming van de kwetsbaren en zorg continuïteit. Medio 2020 is een duurzaam en tijdelijk programma corona naast de bestaande organisatie gevormd die de werkzaamheden rondom corona uitvoert. De reguliere GGD-organisatie heeft daarmee haar handen vrij voor niet-corona gerelateerde activiteiten. De ervaringen uit de corona programmaorganisatie bieden inzichten voor het adequaat opvangen van toekomstige epidemieën of pandemieën en bieden de bouwstenen voor een bredere meer robuuste infrastructuur voor publieke gezondheid en collectieve preventie. De GGD-organisatie en GHOR-organisatie in Rotterdam Rijnmond en samenwerkingspartners nemen deze ervaringen mee in de reguliere organisaties.

Een uitgebreide beschrijving van de crisisstructuur binnen Rotterdam-Rijnmond en het besluitvormingsproces is terug te vinden in het '[Third Impression Report Coronavirus Rotterdam-Rijnmond](#)'. De werkzaamheden van de programma organisatie GGD-GHOR in het kader van corona worden hieronder verder toegelicht.

De Programmaorganisatie GGD-GHOR is een tijdelijke programmastructuur, belast met de infectieziektebestrijding rondom het coronavirus. Dit programma is ontstaan vanuit de samenwerking tussen regiogemeenten, de GGD, de GHOR en de VRR en is opgericht om de periode te overbruggen van de pandemische fase van Corona naar een meer reguliere endemische fase. Er werken in april 2021 rond de 4000 mensen (inclusief alle oproepkrachten met oog op opschaling) binnen de corona-organisatie. De programma organisatie besteedt extra aandacht aan het opsporen van het virus, het bestrijden van uitbraken, het beschermen van kwetsbare groepen, locaties en gebeurtenissen en zorg continuïteit. Dit wordt bereikt met de werkzaamheden die de GGD en GHOR al deden, maar gericht op corona:

- Snel en effectief corona-uitbraken opsporen en bestrijden (testen, traceren, isoleren, rapporteren, vaccineren), onder andere door:
 - Testen om zicht te krijgen op het aantal besmettingen.
 - Bron- en contactonderzoeken om zicht te krijgen op de verspreiding van het virus en zo verdere verspreiding te voorkomen.
 - Vaccineren om de bevolking te beschermen en het virus te bestrijden.
- Monitoring en bewaking van de zorgcontinuïteit binnen het zorgnetwerk.
- Advies over de corona-aanpak uitbrengen aan diverse stakeholders en samenwerkingspartners.
- Snel kunnen op- en afschalen wanneer de situatie daar om vraagt.
- Eenduidige afstemming van de communicatiestrategie, -middelen en -boodschappen met diverse stakeholders, gemeenten en samenwerkingspartners.

Het jaar 2021 staat met name in het teken van vaccineren, testen en bron- en contactonderzoeken. In het eerste kwartaal zijn meerdere vaccinatielocaties geopend. Wat door de GGD wordt ontvangen aan vaccins, wordt tijdig geprikt. Tegelijk wordt er getest in de teststraten. In de loop van het najaar is de capaciteit voor het testen afgeschaald en is o.a. aan de hand van data bepaald waar extra testcapaciteit nodig is. Op het hoogtepunt van de vaccinatiecampagne waren er 14 grootschalige vaccinatielocaties open in de regio. In Rotterdam zijn nog wijken waar de vaccinatiegraad achterblijft. Daarom is vanaf september de vaccinatiecampagne gericht op specifieke doelgroepen en fijnmazig vaccineren om alle inwoners zo goed mogelijk de kans te geven een vaccin te halen. Waarbij er nu geprikt kan worden zonder afspraak en er extra ingezet wordt op informatieverstrekking, voorlichting en communicatie. Op dit moment is de vaccinatiegraad van 50+ vergelijkbaar met landelijk.

De meerkosten die de GGD maakt voor de bestrijding van COVID-19 worden door het ministerie VWS vergoed. Het programma corona staat gepland tot 1 juli 2022 of eerder als de ontwikkelingen dit toelaten. Vanaf het 3^e kwartaal wordt gewerkt aan het afbouwen van de programma-organisatie en het laten landen van werkzaamheden in de reguliere GGD en GHOR-organisatie.

De komende periode zal een transitie plaatsvinden naar een uitvoeringsorganisatie die gericht is op testen, traceren en vaccineren. Voor de andere onderdelen van de programma-organisatie wordt een plan uitgewerkt om deze te borgen in de afdeling Publieke Gezondheid van de reguliere gemeentelijke organisatie.

GGD

Het reguliere GGD-werk zoals gezondheid en milieu, TBC-bestrijding, reizigerszorg, technische hygiëne zorg, toezicht kinderopvang en het Centrum Seksuele Gezondheid loopt door. De reguliere meldingen en uitbraken van infectieziekten (hepatitis B, schurft, meningokokken) krijgen aandacht. In de coronapandemie kwamen veel minder uitbraken voor van andere infecties, zoals het norovirus en influenzavirus. Dit komt door verhoogde aandacht en verbeterde uitvoering van infectiepreventie, de enorme media-aandacht voor handhygiëne en door social distancing.

Ontwikkelingen 2022-2025

Preventie infrastructuur in de wijken

Het belang van gezondheid en preventie krijgt bij steeds meer partijen erkenning. We gaan ervan uit dat het volgende kabinet substantiële stappen gaat zetten en dat we kunnen rekenen op meer aandacht en inzet op en verankering van gezondheid en preventie bij partijen die hiervoor aan zet zijn; rijksoverheid, gemeenten, zorgpartijen, zorgverzekeraars, bedrijfsleven en GGD'en. We gaan met het medisch domein gezamenlijk de 'beweging naar voren' stimuleren; een beweging 'de zorg uit' in plaats van 'de zorg in'. Een goede preventieve infrastructuur is voor deze beweging onontbeerlijk. Als professionals in de 0e, 1e en 2e lijnszorg elkaar beter weten te vinden en met een brede, preventieve blik naar Rotterdammers kijken kan inzet van (te) zware zorg voorkomen worden. Zo kunnen meer Rotterdammers met een zorg- of ondersteuningsvraag stappen zetten naar een gezonder, zelfstandiger en gelukkiger leven. We starten in 2022 met het opzetten van de gewenste structuren in 3 wijken.

Strategietraject GGD van de toekomst

De coronapandemie heeft ertoe geleid dat het regionale en nationale krachtenveld rondom publieke gezondheid en ook de rol van de GGD significant is veranderd. Naast landelijke heroriëntatie, is er ook regionale heroriëntatie gewenst op de taken en positionering van de GGD Rotterdam-Rijnmond (hierna GGD-RR). Hiertoe is de GGD-RR het strategietraject 'GGD 3.0' doorlopen.

De coronacrisis en de gevolgen van de bezuinigingen op de publieke gezondheidszorg in de laatste decennia, laten zien dat het anders moet:

- Er is noodzaak aan een slagvaardige, lerende en schaalbare crisisorganisatie voor o.a. de bestrijding van infectieziekten.
- Er is een publieke gezondheidsstructuur nodig, die in governance en financiering ruimte biedt om in te zetten op bescherming, preventie en het stimuleren van gezonde leefstijl en gezonde leefomgeving waarbij een integrale digitale strategie onontbeerlijk is.
- Er moet ruimte zijn en blijven voor lokaal maatwerk en de steeds belangrijker wordende regionale inzet met zorgpartners.

Er worden door de GGD veel extra kosten gemaakt om het coronavirus in te dammen. Of het dit jaar lukt om met vaccinaties het virus in te dammen dan wel uit te roeien is onzeker. Dat zal in de toekomst moeten blijken. Dit maakt het moeilijk voorspellingen te doen voor 2021-2024. Zeker is dat meer middelen nodig zijn als we invulling willen geven aan een goede infrastructuur zoals geschetst.

Landelijk wordt naast de discussie inzake governance ook de discussie gevoerd over extra inzet op publieke gezondheid in de breedte, zowel op gezondheidsbevordering als op gezondheidsbescherming. De vertaling hiervan voor onze regionale GGD zal zijn weerslag krijgen in het koersdocument GGD 3.0. Het is de verwachting dat de begroting er vanaf 2023 anders uit komt te zien, als gevolg van landelijke en regionale heroriëntatie op de taken en positionering van de GGD.

Wat willen we bereiken

Gezond010: het akkoord

Onze ambitie is dat Rotterdammers gezond en vitaal zijn, passend bij hun situatie en vermogen. Gezonde en vitale Rotterdammers kenmerken zich door dat ze actief en veerkrachtig zijn en ze maken gezonde keuzes. We zetten in op gezondheidswinst voor álle Rotterdammers en in het bijzonder daar waar het meeste gezondheidspotentieel ligt. We leggen hiermee een gezonde basis voor toekomstige generaties.

Toezicht Kinderopvang

Goede kinderopvang die voor de jongste inwoners van de stad een belangrijke basis is voor hun verdere ontwikkeling door toezicht op en handhaving van de kwaliteit van kinderopvangvoorzieningen in Rotterdam.

Voorkomen en versterken

- Een positief opvoed- en opgroei-klimaat in de Rotterdamse wijken waardoor de voorwaarden aanwezig zijn om kinderen gezond, veilig en kansrijk op te laten groeien.
- Het monitoren van de gezondheid en ontwikkeling van kinderen.
- Voorkomen dat gewone alledaagse opgroei- en opvoedhobbels uitgroeien tot ernstige problemen (zie de verbinding met de taakvelden Wijkteams en Wmo-loketten en Samenkracht en burgerparticipatie).
- Het voorkomen van uitbraken van kinderziekten.

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen

Het bestrijden van infectieziekten bij kwetsbare mensen door verspreiding als gevolg van overplaatsingen tussen ziekenhuizen en zorginstellingen. Bij deze groep heeft de infectie relatief vaak ernstige complicaties tot gevolg. Daarnaast is de inzet gericht op het tegengaan van resistentie tegen antibiotica bij micro-organismen.

Preventie op de kaart

De urgentie om te investeren in gezondheid is groter dan ooit. COVID-19 heeft ons er opnieuw op gewezen hoe belangrijk een gezonde leefstijl is voor een gezond leven. Ons doel is om preventie een stevige plek te geven in de hele stad. We gaan een goede infrastructuur voor preventie neerzetten. Hiervoor dient de samenwerking tussen het medische- en sociale domein verbeterd worden, en dienen beschikbare (leefstijl)interventies geïmplementeerd worden. We beginnen in 2022 in drie gebieden en breiden gefaseerd uit naar de overige delen van de stad.

GGD 3.0

We gaan voor een robuuste en slagvaardige GGD-organisatie voor Rotterdam en de regio Rijnmond, die ook in geval van crisis in staat is de publieke gezondheid te beschermen en te bevorderen. Door kennis- en datagedreven te werken kan de GGD gezondheidsrisico's signaleren, opvolgen, bestrijden en voorspellen. Waar nodig bestrijdt de GGD ziekten, maar de focus ligt op het voorkómen van ziekte door een gezonde leefstijl in een gezonde, toekomstbestendige leefomgeving.

Coronabestrijding

In 2022 zijn we ook nog bezig met de bestrijding van corona. Afhankelijk van landelijke ontwikkelingen wordt ingezet op het opsporen van het virus, het bestrijden van uitbraken,

het beschermen van kwetsbare groepen, locaties en gebeurtenissen en zorg continuïteit.

Wat gaan we daar voor doen

Gezond010: het akkoord

De kern van onze inzet vanuit de gemeente is:

- Het benutten van de kracht en energie van Rotterdammers en partners in de stad.
- We werken daarom actief met hen samen binnen Gezond010: het akkoord om de ambitie te realiseren.
- We werken vanuit een wetenschappelijk fundament. We willen doen wat werkt en waar we dat nog niet weten, doen we onderzoek. We zoeken naar manieren om onze impact te meten.
- Waar nodig grijpen we in, bieden we ondersteuning of brengen een beweging op gang.

Tegelijkertijd houden we als gemeente de basis op orde en voeren onze wettelijke publieke gezondheidstaken excellent uit. Zoals investeren in gezonde lucht, vaccinatiegraad op peil brengen/houden en infectieziekten bestrijden.

Toezicht Kinderopvang

Uitvoering van de gemeentelijke taken op grond van de wet Kinderopvang, namelijk:

- Het uitvoeren van de registertaak van het Landelijk Register Kinderopvang;
- Het tijdig afhandelen van aanvragen voor toestemming tot exploitatie en registratie van nieuwe voorzieningen;
- Het laten uitvoeren van de verplichte onderzoeken door de toezichthouder, i.c. de GGD Rotterdam-Rijnmond. De gemeente heeft de wettelijke plicht om jaarlijks 100% van de kinderdagverblijven, BSO's en gastouderbureaus te inspecteren, en minimaal 5% van de gastouders;
- Handhaven of actie ondernemen om geconstateerde tekortkomingen op te lossen.

Voorkomen en versterken

Met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) legt de gemeente een sterke basis. Het CJG heeft kinderen van 0-18 jaar in beeld om tijdig afwijkingen te signaleren. Het CJG onderzoekt, monitort, adviseert en vaccineert en voert hiermee haar wettelijke taak uit. De CJG-kerntaken begeleiden, adviseren en voorlichten, afstemmen van zorg, het aansluiten van de formele netwerken en beleidsadvisering, ondersteunen hierbij.

De JGZ uitgevoerd door het CJG is een belangrijke pijler voor het preventieve jeugdbeleid. De JGZ heeft alle kinderen in beeld, zodat afwijkingen in de normale ontwikkeling tijdig kunnen worden gesignaleerd. Afhankelijk van de ernst van het signaal (mede bepaald op basis van een taxatie van de eigen kracht van het kind en het gezin) ontvangen kinderen en hun ouders extra begeleiding en advies. Dit is een voorziening die door de professionals van het CJG in het wijknetwerk wordt geleverd, nabij en op maat. Wanneer er een ander type ondersteuning nodig is, of zorg, vindt daarover afstemming plaats in het netwerk en vindt - indien er sprake is van problematiek op verschillende leefdomeneinen – een doorverwijzing plaats naar het wijkteam.

Naast de basisvoorziening JGZ (signalering en monitoring, informatie en voorlichting, begeleiding en advies) is CJG vanuit haar expertiserol met betrekking tot jeugdgezondheid en opvoeden en opgroeien het aanspreekpunt voor preventieve partners opvoeden en opgroeien in het wijknetwerk. Daarnaast heeft zij een belangrijke rol in het bevorderen van het pedagogisch klimaat in de wijk en het samen met de gemeente tot stand brengen van een sluitend en passend aanbod opvoedondersteuning in de gebieden. Hiervoor wordt de beleidsadviesfunctie van de JGZ en de specifiek voor Rotterdam ontwikkelde netwerkregiefunctie ingezet.

Rijksvaccinatieprogramma: Het realiseren van een dekkingsgraad van 95% op de vaccinaties opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma is sinds 2019 bij de gemeenten neergelegd. Het Rijksvaccinatieprogramma wordt integraal uitgevoerd door de uitvoeringsorganisaties JGZ. CJG Rijnmond is de uitvoeringsorganisatie JGZ in de regio. De vaccinaties maken onderdeel uit van het kader verantwoorde zorg (het vroegere contactmomentenschema) en het bereik van de JGZ. Net als bij het basispakket JGZ wordt de uitvoering van het RVP gezamenlijk gefinancierd door de gemeenten die deel uitmaken van de Raad voor het Publiek Belang van het CJG (deze regio gelijk aan de GGD-regio minus Capelle a/d IJssel). Voor een bescherming tegen infectieziektes wordt uitgegaan van een minimale vaccinatiegraad van 95%. Samen met het ministerie en RIVM worden door de gemeenten maatregelen ingezet om de vaccinatiegraad op peil te houden.

Bestrijding bijzonder resistente micro-organismen (BRMO)

De regio Rotterdam Rijnmond draagt bij aan landelijk onderzoek naar resistente bacteriën in verpleeghuizen.

Rotterdam-Rijnmond vormt met de regio's Zuid-Holland Zuid en Zeeland een regionaal zorgnetwerk om aan de hand van 11 VWS doelstellingen te werken aan bestrijding van antibioticaresistentie. Er is van dit netwerk subsidie ontvangen om MUIZ door te ontwikkelen, en meer doelgroepen zoals gehandicaptenzorg en thuiszorg, aan te laten sluiten.

Er is belangstelling bij de een aantal andere GGD'en in Nederland om aan te sluiten op MUIZ. De GGD Rotterdam-Rijnmond ondersteunt dit, tegen betaling. Voordat andere regio's kunnen aansluiten wordt de governance van MUIZ hiervoor geschikt gemaakt.

Coronabestrijding

Het Programma Corona GGD-GHOR wordt langzaam afgebouwd en wordt een uitvoeringsorganisatie die gericht is op testen, traceren en vaccineren. Voor de andere onderdelen van de programma-organisatie wordt een plan uitgewerkt om deze zo veel mogelijk te borgen binnen de reguliere GGD en GHOR organisaties.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inspectie kinderopvanglocaties / tijdig besluiten aanvragen register/ handhaving op rapporten met overtredingen	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	97%	100%				
Aantal rapporten inspectie kinderopvanglocaties met overtredingen	Streefwaarde	45%	45%	40%	35%	30%	
	Realisatie	27%	22%				

Toelichting indicatoren

- de gemeente inspecteert alle locaties kinderopvang met een jaarlijks onderzoek. Door de coronamaatregelen waren de kinderopvanglocaties alleen voor noodopvang geopend en is landelijk

afgesproken geen jaarlijkse onderzoeken uit te voeren. Naar verwachting zal de 100% dit jaar niet gehaald worden.

- de gemeente besluit tijdig op alle aanvragen voor registratie; door de coronamaatregelen waren de kinderopvanglocaties alleen voor noodopvang geopend en is landelijk afgesproken de besluiten op te schorten. De pandemie is een geldige reden voor deze opschorting. Nu de kinderopvang weer regulier geopend is (per 11 mei) worden de onderzoeken voor registratie onder voorwaarden weer uitgevoerd.
- de gemeente voert een handhavingsactie uit op alle rapporten met een overtreding
- de gemeente streeft naar een daling van het aantal rapporten met overtredingen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	82.594	165.863	56.210	13.452	13.452	13.452
Bijdragen rijk en medeoverheden	80.421	163.192	52.541	9.783	9.783	9.783
Overige opbrengsten derden	2.174	2.671	3.669	3.669	3.669	3.669
Lasten exclusief reserves	111.041	198.710	89.662	46.328	46.312	46.301
Apparaatslasten	46.898	103.093	39.384	16.810	16.782	16.784
Inhuur	28.045	79.927	20.835	241	241	241
Overige apparaatslasten	353	502	469	470	470	472
Personeel	18.500	22.664	18.080	16.100	16.071	16.071
Intern resultaat	1.534	2.898	198	134	134	134
Intern resultaat	1.534	2.898	198	134	134	134
Programmalasten	62.608	92.719	50.081	29.384	29.396	29.383
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	37.715	65.331	23.329	3.521	3.522	3.522
Kapitaallasten	19	19	18	18	18	0
Overige programmalasten	-8	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	24.882	27.369	26.734	25.845	25.856	25.861
Saldo voor vpb en reserveringen	-28.446	-32.847	-33.453	-32.876	-32.860	-32.850
Saldo voor reserveringen	-28.446	-32.847	-33.453	-32.876	-32.860	-32.850
Reserves	0	1.565	399	0	0	0

Onttrekking reserves	0	1.565	399	0	0	0

Saldo	-28.446	-31.281	-33.054	-32.876	-32.860	-32.850

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 31.486	- 30.854	- 30.810	- 29.381	- 29.381		
Omissieregeling 2019	- 32.071	- 31.438	- 31.403	- 29.961	- 29.961		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 33.524	- 33.513	- 33.161	- 31.722	- 31.722		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 33.917	- 32.295	- 31.894	- 30.451	- 30.479		
10-maandsrapportage 2019	- 34.526	- 32.295	- 31.894	- 30.451	- 30.479		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 34.386						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 31.472	- 31.894	- 30.451	- 30.479	- 30.479	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 31.822	- 32.938	- 31.487	- 31.489	- 31.461	
10-maandsrapportage 2020		- 30.881	- 32.938	- 31.487	- 31.489	- 31.461	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 28.446					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 31.326	- 32.359	- 31.882	- 31.854	- 31.838
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 31.281	- 33.054	- 32.876	- 32.860	- 32.850
10-maandsrapportage 2021			- 31.281	- 33.054	- 32.876	- 32.860	- 32.850

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Gezond010: het akkoord](#)
- [Nalevingsstrategie kwaliteit kinderopvang 2021](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen.

Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Dit doet de gemeente samen met tal van partners. Onder dit taakveld vallen de taken van de GGD op het gebied van gezondheidsbescherming, de jeugdgezondheidszorg van de Centra Jeugd en Gezin, en de gemeentelijke gezondheidspreventie.

Het taakveld omvat de taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is met betrekking tot de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van gezondheidsbescherming, de jeugdgezondheidszorg en de gezondheidsbevordering.

Wijkteams en Wmo-loketten

Pagina 92

Wijkteams en Wmo-loketten

Het informeren en adviseren over en het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Integrale aanpak wijkteams.

Voortgang 2021

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

Rotterdammers kunnen met hun vraag voor hulp en ondersteuning terecht bij de VraagWijzer, de stedelijke loketten (Centraal Onthaal Volwassenen en het Jongerenloket) of bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Daarnaast kunnen Rotterdammers terecht bij bijvoorbeeld de huisarts, welzijnsorganisatie en alle andere betrokkenen uit het wijknetwerk. Rotterdammers krijgen hier informatie en advies of worden doorgeleid naar verdere ondersteuning, hulp of zorg. Als daar aanleiding voor is krijgt de Rotterdammer bijvoorbeeld een doorverwijzing naar het wijkteam of wordt een indicatie afgegeven voor een specialistische (tweedelijns) aanbieder.

De VraagWijzer

De VraagWijzer is het gratis loket van de gemeente. Rotterdammers kunnen er terecht voor informatie, advies en ondersteuning op uiteenlopende onderwerpen. Contact met de VraagWijzer kan digitaal, telefonisch of persoonlijk aan de balie plaatsvinden. In de eerste helft van 2021 kwamen er 82.295 Wmo meldingen binnen. In verreweg de meeste gevallen wordt de Rotterdammer vriendelijk en adequaat geholpen. Het aantal ingediende klachten lag in de eerste helft van 2021 op 102, het aantal gegronde klachten was 6. De klanttevredenheid was 8,4 over eerste helft van 2021.

Onderwerpen waar we binnen de VraagWijzer aandacht voor hebben zijn het verbeteren van de servicenormen Wmo (melden, onderzoeken en afhandelen binnen 42 dagen met een ondersteuningsverslag) en de snelheid reactie en doorverwijzing vanuit de VraagWijzer.

Het wijkteam

De 43 wijkteams staan centraal in het Rotterdamse stelsel van zorg en ondersteuning. De wijkteams verlenen hulp bij opvoeden, financiën en schulden, huiselijk geweld, geestelijke gezondheidszorg en aan volwassenen, kinderen met een beperking en ouderen. Op de momenten dat er hulp nodig is die het wijkteam zelf niet kan bieden, onderzoekt het team samen met de bewoner of het gezin wat er aan de hand is, wat er moet gebeuren en naar welke specialistische hulp doorverwezen kan worden. De wijkteams bieden op die manier integraal en tijdig professionele ondersteuning aan Rotterdammers met (complexe) problemen in de wijk waar ze wonen en leven. De professionals van de wijkteams hebben als doel de mogelijkheden van Rotterdammers duurzaam te versterken, zodat zij weer zoveel mogelijk op eigen kracht kunnen leven in hun wijk.

Elke wijk in Rotterdam heeft een eigen wijkteam dat de wijk goed kent: de problemen, maar ook de plekken waar de mogelijke oplossingen te vinden zijn. Ze gaan samen met mensen aan de slag om de regie op het eigen leven (terug) te krijgen.

In de eerste helft van 2021 zijn er 5.247 Rotterdammers aangemeld voor hulp door het wijkteam bij problemen met bijvoorbeeld opvoeden, financiën en schulden, huiselijk geweld, geestelijke gezondheidszorg, omgaan met een beperking of ouderdom. Er zijn in het eerste half jaar van 2021 66 klachten ingediend over de wijkteams, waarvan er 5 gegrond en 3 deels gegrond zijn verklaard.

Als gevolg van de coronacrisis hebben de wijkteams hun werkwijze hebben moeten aanpassen. Een deel van de ondersteuning gebeurt telefonisch en op afstand. Inmiddels worden er ook weer huisbezoeken uitgevoerd, uiteraard binnen de geldende richtlijnen. Tegelijk houden de wijkteams hun cliënten goed in beeld en zijn er afspraken met bijvoorbeeld scholen over situaties waar men zich zorgen over maakt.

Tijdens de COVID-19 pandemie zien we de instroom in de wijkteams licht dalen en zijn de wijkteams langer betrokken bij Rotterdammers met problemen. Ook de hulp en ondersteuning aan jeugdigen duurt langer. Dit heeft ook te maken met de oplopende wachtlijsten in de jeugdzorg waardoor de wijkteams langer hulp moeten verlenen. In 2021 zetten de wijkteams extra personeel in om meer jeugdigen te kunnen helpen.

Ook wordt er sinds 2020 doorlopend extra personeel ingezet om meer Rotterdammers die te maken hebben met huiselijk geweld en kindermishandeling te kunnen ondersteunen.

De wijkteams zijn volop betrokken bij het Hulpteam Toeslagen 010 om de Rotterdamse gedupeerden van de toeslagenaffaire te helpen. Alles is erop gericht om deze mensen zo snel mogelijk te helpen. Hier zetten we een aantal ervaren wijkteammedewerkers op in en om deze extra hulp te kunnen bieden wordt extra capaciteit aangetrokken.

Voor de prestatie-indicatoren voor dit taakveld wordt verwezen naar de Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp, die elk half jaar aan de raad wordt aangeboden. Deze indicatoren hebben betrekking op servicenormen (doorlooptijden) en cliënttevredenheid van de Wmo-loketten en wijkteams.

Ontwikkelingen 2022-2025

Begin 2021 is het Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026 met als titel '[Heel de stad](#)' door de gemeenteraad vastgesteld. In dit plan zijn de kaders geschetst voor het nieuwe beleid om Rotterdammers binnen de context van ingrijpende maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de vergrijzing en het personeelstekort in de zorg, te kunnen blijven voorzien van passende en integrale zorg en ondersteuning. Dit beleidsplan biedt onder andere de kaders waarbinnen de wijkteams en VraagWijzer de Rotterdammers ondersteunen.

Daarnaast heeft de gemeenteraad in 2021 de centrale inkoopstrategie voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp vastgesteld voor de inkoop van zorg en ondersteuning vanaf 2022. De inkoopstrategie is een nadere invulling van het Beleidsplan 'Heel de stad'. Medio 2021 is de inkoopstrategie van de wijkteams door de raad vastgesteld. Bij een inkoopprocedure hoort ook het vaststellen van nieuwe, reële tarieven. Een dergelijk inkoopproces heeft altijd als risico in zich dat de kosten gaan stijgen, bijvoorbeeld door loonstijgingen in de CAO of andere factoren. In welke mate dit risico zich voor gaat doen zal in de loop van 2021 meer duidelijk worden.

Wat willen we bereiken

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

Rotterdammers kunnen met hun vragen terecht bij VraagWijzer, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), de huisarts en alle andere betrokkenen uit het wijknetwerk. Als daar aanleiding voor is krijgt de Rotterdammer een doorverwijzing naar het wijkteam of wordt een indicatie afgegeven voor een Wmo-maatwerkvoorziening.

Naast deze 'loketten' zijn er ook stedelijke loketten, waar inwoners van Rotterdam en regio terecht kunnen indien sprake is van (dreigende) dakloosheid. Speciaal voor jongeren is er het Jongerenloket, waar zij terecht kunnen met vragen over school, werk en zorg. Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond biedt hulp en advies aan bewoners die slachtoffer zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Met de inzet van passende en integrale zorg willen we bereiken dat ook minder zelfredzame Rotterdammers zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, leven en werken in de stad.

We doen het samen

De integrale wijkteams vormen de ruggengraat van de zorg, welzijn en jeugdhulp in de wijk. Wijkteams leveren basishulp in nauwe samenwerking met gemeentelijke partners (zoals Werk en Inkomen, VraagWijzer, Stedelijke zorg, KBR en Jongerenloket), alle zorgaanbieders en andere relevante partijen, zoals vrijwilligersorganisaties, Welzijn, Huizen van de Wijk, scholen, huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten. De wijkteams verwijzen zo nodig door naar voorzieningen van de tweede lijn, met inachtneming van de Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018.

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie. De wijkteams werken hierin nauw samen met Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond.

Doorontwikkeling wijkteams

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld, is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie. De wijkteams werken hierin nauw samen met Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond.

Wat gaan we daar voor doen

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

De gemeente biedt tijdig de juiste en passende zorg en ondersteuning in één keer goed aan, ook als het gaat om doorverwijzing naar andere hulpverlening. Leidraad hierbij is een hoge cliënttevredenheid en korte wachttijden. We verbeteren de dienstverlening, inclusief de digitale toegang, van de VraagWijzer door aan te sluiten bij plekken in de wijk waar de Rotterdammers met hun vragen komen (zoals Huizen van de Wijk en de gemeentelijke servicecentra). De gemeente geeft bekendheid aan de cliëntondersteuning, zodat de Rotterdammers de cliëntondersteuning goed kunnen vinden en ze weten dat deze onafhankelijk is van de gemeentelijke organisatie.

De medewerkers van VraagWijzer en de stedelijke loketten verstrekken informatie en advies. Als een Rotterdammer kortdurende basishulp nodig heeft, leiden ze hem door naar het wijkteam. Bij behoefte aan langdurige ondersteuning geven ze indicaties af voor Wmo-maatwerkvoorzieningen. De toegang tot maatschappelijke opvang loopt via de stedelijke loketten.

Om meer grip te krijgen op de zorgkosten vergroot de gemeente het kostenbewustzijn van de wijkteammedewerkers en medewerkers van de Wmo-loketten. Medewerkers worden opgeleid op het gebied van rechtmatigheid en doelmatigheid PGB, herkenning LVB en het vergroten van de vakbekwaamheid rond het uitvragen van de hulpvraag. Met data-gedreven werken stuurt de gemeente op de duur en hoogte van de verstrekte indicaties.

We doen het samen

De wijkteams bieden tijdig de juiste en passende basishulp. In geval van doorverwijzing naar tweedelijns zorg zijn de wijkteams verantwoordelijk voor een goede casusregie.

De nieuwe Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2018 is de basis voor het beleid voor – en uitvoering van – een integrale aanpak van jeugd en volwassenen. In de wijkteams werken GGZ-specialisten samen met Wmo adviseurs aan een goed advies rond complexe problematiek.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Wijkteams en Wmo-loketten	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	4.445	6.738	2.252	2.252	2.252	2.252
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.859	4.523	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.586	2.214	2.252	2.252	2.252	2.252
Lasten exclusief reserves	110.231	111.892	115.607	106.743	106.678	106.688
Apparaatslasten	58.114	55.217	52.373	50.408	50.321	50.330
Inhuur	3.989	3.262	4.257	2.930	2.930	2.930
Overige apparaatslasten	1.765	1.212	1.242	1.284	1.284	1.293
Personeel	52.359	50.744	46.873	46.194	46.107	46.107
Intern resultaat	-397	-17	-672	-672	-672	-672
Intern resultaat	-397	-17	-672	-672	-672	-672
Programmalasten	52.514	56.691	63.905	57.006	57.029	57.029
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	50.593	54.985	62.124	56.256	57.029	57.029
Kapitaallasten	797	777	761	750	0	0
Overige programmalasten	22	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.102	929	1.020	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-105.786	-105.154	-113.355	-104.491	-104.427	-104.436
Saldo voor reserveringen	-105.786	-105.154	-113.355	-104.491	-104.427	-104.436
Reserves	1.190	987	1.000	0	0	0
Onttrekking reserves	1.190	987	1.000	0	0	0
Saldo	-104.597	-104.167	-112.355	-104.491	-104.427	-104.436

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025

Oorspronkelijke begroting 2019	- 90.630	- 88.926	- 88.461	- 88.425	- 88.425		
Omissieregeling 2019	- 97.718	- 95.509	- 95.048	- 94.995	- 94.995		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 99.811	- 102.891	- 103.114	- 102.916	- 101.743		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 98.931	- 103.548	- 103.656	- 103.473	- 102.271		
10-maandsrapportage 2019	- 98.935	- 103.548	- 103.656	- 103.473	- 102.271		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 98.287						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 107.736	- 103.656	- 103.473	- 102.271	- 102.271	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 108.517	- 112.870	- 108.499	- 107.271	- 107.278	
10-maandsrapportage 2020		- 108.315	- 112.870	- 108.499	- 107.271	- 107.278	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 104.597					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 104.482	- 102.420	- 99.527	- 99.449	- 99.458
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 104.167	- 112.355	- 104.491	- 104.427	- 104.436
10-maandsrapportage 2021			- 104.167	- 112.355	- 104.491	- 104.427	- 104.436

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Wet publieke gezondheid](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Integrale gezondheidsmonitor](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning Rotterdam 2015](#)

Omschrijving taakveld

In dit taakveld verantwoordt het college de inzet van basishulp via wijkteams en de toegang tot de specialistische of langdurige ondersteuning.

Basishulp omvat kortdurende (3-12 maanden) begeleiding van Rotterdammers die problemen ondervinden bij:

- opgroeien en opvoeden
- financiën en schulden
- werk en dagbesteding
- wonen
- ouder worden
- leven met een beperking
- geestelijke gezondheid
- huiselijk geweld
- verslavingen

Wanneer er specialistische hulp of langdurige ondersteuning nodig is om de problemen op te lossen, regelt de gemeente toegang tot hulp en ondersteuning door een gespecialiseerde zorgaanbieder.

Voor de prestatie-indicatoren voor dit taakveld wordt verwezen naar de Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp, die in ontwikkeling is. Deze indicatoren hebben betrekking op servicenormen (doorlooptijden) en cliënttevredenheid van de Wmo-loketten en wijkteams.

Werk en inkomen

Pagina 93

Werk en inkomen

Iedereen doet mee (naar vermogen).

Rotterdammers met een arbeidsbeperking (loonwaarde < 100% wettelijk minimum loon) biedt de gemeente passende ondersteuning en (werk)arrangementen.

Door het verstrekken van een uitkering biedt de gemeente bestaanszekerheid om Rotterdammers in staat te stellen hun focus te houden op hun arbeidsontwikkeling en – participatie.

TAAKVELD 1

Arbeidsparticipatie - Werk

Zoveel mogelijk Rotterdammers werken (naar vermogen) en verdienen zo hun eigen inkomen.

Arbeidsontwikkeling: gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie werkzoekenden.

Het via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening versterken van de arbeidsmarkt.

TAAKVELD 2

Begeleide participatie

Specifieke arrangementen en passend werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking.

TAAKVELD 3

Inkomensregelingen - Inkomen

Elke Rotterdammer die daar recht op heeft ontvangt tijdig een (juiste) bijstandsuitkering.

Elke werkzoekende kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron		
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	meerdere bronnen
		Realisatie	875,7 (2020)	
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	CBS Jeugd
		Realisatie	14% (2019)	
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	63,3% (2020)	
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Streefwaarde	N.v.t.	CBS Jeugd
		Realisatie	2% (2019)	
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	938,2 (2020)	
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	144,6 (2020)	

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Werk en inkomen	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	745.040	658.154	591.961	606.500	606.089	614.337
Bijdragen rijk en medeoverheden	738.637	650.153	575.427	589.965	589.554	597.802
Financieringsbaten	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.397	8.002	16.534	16.534	16.534	16.534
Overige baten	4	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	870.448	826.955	793.155	791.935	783.827	790.704
Apparaatslasten	118.349	134.897	132.045	120.575	117.851	117.902
Inhuur	23.956	23.755	6.221	4.420	4.581	4.465
Overige apparaatslasten	2.689	4.209	3.323	3.993	3.959	3.964
Personeel	91.704	106.934	122.501	112.163	109.311	109.473
Intern resultaat	-850	-4.153	-3.812	-3.812	-3.812	-3.812
Intern resultaat	-850	-4.153	-3.812	-3.812	-3.812	-3.812
Programmalasten	752.949	696.211	664.922	675.171	669.789	676.614
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	25.229	33.723	40.580	37.656	33.758	35.730
Kapitaallasten	9.456	2.775	118	73	60	-70
Overige programmalasten	4.393	5.502	330	330	330	330
Salariskosten WSW en WIW	51.746	49.122	55.167	53.551	50.879	48.052
Sociale uitkeringen	655.395	596.873	560.196	574.105	574.105	581.059
Subsidies en inkomensoverdrachten	6.730	8.216	8.531	9.456	10.656	11.512
Saldo voor vpb en reserveringen	-125.408	-168.801	-201.194	-185.435	-177.739	-176.367
Saldo voor reserveringen	-125.408	-168.801	-201.194	-185.435	-177.739	-176.367
Reserves	-17.445	7.108	8.643	468	468	468
Onttrekking reserves	128	11.641	9.423	468	468	468
Toevoeging reserves	17.572	4.533	780	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-142.853	-161.693	-192.550	-184.968	-177.271	-175.899

X

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 181.184	- 174.585	- 172.366	- 172.435	- 172.435		
Omissieregeling 2019	- 184.196	- 178.133	- 175.937	- 175.922	- 175.922		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 156.814	- 171.164	- 168.120	- 178.928	- 173.159		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 160.336	- 180.066	- 181.533	- 174.802	- 172.625		
10-maandsrapportage 2019	- 157.032	- 180.066	- 181.533	- 174.802	- 172.625		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 159.188						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 171.890	- 181.533	- 174.802	- 172.625	- 172.625	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 169.359	- 183.006	- 184.253	- 183.065	- 179.329	
10-maandsrapportage 2020		- 165.802	- 183.006	- 184.253	- 183.065	- 179.329	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 142.853					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 188.693	- 187.107	- 178.810	- 174.236	- 172.858
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 174.689	- 192.550	- 184.968	- 177.271	- 175.899
10-maandsrapportage 2021			- 161.693	- 192.550	- 184.968	- 177.271	- 175.899

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Werk en inkomen

Begroting 2021

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			-174.689
Bijstellingen 10-maandsrapportage 2021			12.996
Actualisatie BUIG	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk		18.061
Actualisatie TOZO	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk		0
Kwijtschelding Toeslagenaffaire	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk		0
Bestemmingsreserve BUIG	Reserves		-2.475
Taakmutatie Participatiebudget	Taakmutaties		238
Taakmutatie uitvoering en implementatie Breed Offensief	Taakmutaties		-1.189
Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)	Taakmutaties		-1.385
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen		-253

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie BUIG / Bestemmingsreserve BUIG

Eind september heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de definitieve BUIG-beschikking voor 2021 gepubliceerd. De beschikking is € 5,8 mln hoger uitgevallen dan verwacht. Op basis van de laatste ramingen van het CPB zijn ook de lasten geactualiseerd. De verwachting is dat de beëindiging van diverse steunmaatregelen (NOW, Tozo) per 1 oktober 2021 zal leiden tot een lichte stijging van het aantal uitkeringen, ondanks de dalende trend van de afgelopen maanden. In de lastenraming is uitgegaan van een stijging van 35.693 uitkeringen (per 31 augustus 2021) naar 36.000 uitkeringen ultimo 2021. De uitgaven komen € 12,3 mln lager uit dan begroot, doordat bij de 2e herziening nog rekening werd gehouden met een eindstand van circa 37.000 uitkeringen. Daarnaast vallen de gemiddelde kosten per uitkering lager uit dan eerder aangenomen. Bij elkaar opgeteld levert dit een meevaller op van € 18,1 mln. In de begroting wordt dit als volgt verwerkt; de begrote onttrekking van € 2,5 mln aan de BUIG-reserve wordt teruggedraaid en het resterende resultaat van € 15,6 mln valt vrij ten gunste van de algemene middelen.

Actualisatie TOZO

Het totale bedrag aan verstrekte uitkeringen TOZO 1 t/m 5 is gestegen ten opzichte van de 2e herziening. Deze uitkeringen worden volledig vergoed door het Rijk. De uitkeringsbaten en -lasten worden daarom budgetneutraal opgehoogd van € 50,4 mln naar € 58,5 mln.

Kwijtschelding Toeslagenaffaire

Er zijn afboekingen gedaan bij de openstaande vorderingen op bijstandsontvangers in relatie tot de toeslagenaffaire kinderopvang. Met deze boeking worden voor een bedrag van € 5,2 mln zowel de lasten als de compensatie vanuit het Rijk in de baten opgenomen.

Taakmutatie Participatiebudget

In de septembercirculaire wordt meerjarig budget overgeheveld vanuit de integratie-uitkering Participatie naar het UWV. Het UWV is verantwoordelijk voor uitvoering van de no-risk polis (looncompensatie bij ziekte) voor de gemeentelijke doelgroep banenafpraak en nieuw beschut werk. De uitgaven van het UWV aan de no-risk polis zijn echter hoger dan eerder geraamd waardoor het noodzakelijk is een extra uitname van € 238 in 2021 te doen uit de integratie-uitkering Participatie (middelen voor begeleiding nieuwe doelgroepen).

Taakmutatie uitvoering en implementatie Breed Offensief

In de septembercirculaire heeft de gemeente Rotterdam een bedrag van € 1,2 mln ontvangen aan incidentele middelen voor 2020 en 2021 voor de implementatie van de onderdelen van Breed offensief. De maatregelen richten zich veelal op het gemakkelijker maken voor werkgevers om mensen met een beperking in dienst te nemen. Het gaat onder andere om het stroomlijnen van de administratieve werkprocessen rondom loonkostensubsidie, het uniformeren van de loonwaardebepaling en werkgeversdienstverlening.

Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)

In de septembercirculaire is de 2e en laatste tranche van het budget voor de Tijdelijke Ondersteuning voor Noodzakelijke Kosten (TONK) gepubliceerd. Het Rotterdamse aandeel bedraagt € 12,6 mln. Een deel van dit budget is bedoeld voor de uitvoeringskosten van deze regeling. Hiervoor wordt de begroting van het programma Werk en Inkomen opgehoogd met € 1,4 mln. Het resterende deel is voor de uitkeringslasten en wordt binnen het programma Maatschappelijke Ondersteuning in de begroting verwerkt.

Technische wijzigingen

Op programma Werk en Inkomen is één technische wijziging doorgevoerd. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. In de 2e herziening is apparaatslastenbudget naar programma Beheer van de Stad overgeheveld voor de duurzame plaatsing van een aantal HPK-medewerkers. Per abuis is budget voor een heel jaar overgeheveld terwijl de medewerkers pas per 1 juli 2021 geplaatst zijn. De eerder doorgevoerde budgetoverheveling wordt om die reden naar beneden bijgesteld met € 253. Tevens is bij de 2e herziening van de begroting een kasschuif doorgevoerd van 2021 naar de jaren 2022 en 2023 voor de dekking van arbeidskosten. Dit is niet juist verwerkt en wordt thans gecorrigeerd voor 2021. Deze correctie houdt een budgettaire neutrale verschuiving in van programma naar apparaat van € 3,7 mln.

Risico's en aandachtspunten

Taakmutatie Uitvoering en implementatie Breed Offensief

Via de septembercirculaire is € 1,2 mln toegekend voor de uitvoering en implementatie van het wetsontwerp Breed Offensief. Deze middelen zullen niet meer volledig in 2021 worden uitgegeven. Een deel van de maatregelen loopt ook door naar 2022. Het is dus aannemelijk dat wij volgend jaar een beroep zullen doen op deze gelden. Dit geldt met name voor de intensivering van het gebruik van loonkostensubsidie.

Onderbesteding door krapte arbeidsmarkt

Op dit moment is er een krapte aan personeel. In de prognose van de arbeidskosten is rekening gehouden met instroom van personeel in het laatste kwartaal van het jaar om de dienstverlening aan werkzoekenden te intensiveren. Hiervoor zijn via het steun- en herstellepakket van het Rijk extra middelen ter beschikking gesteld. Er bestaat een kans dat die mensen nu niet te vinden zijn op de markt.

Omzetverwachting Rotterdam Inclusief

De omzetverwachting bevat onzekerheden ondanks dat het einde van het jaar nadert. Het aantal beschikbare werkplekken is nog steeds een beperkende factor doordat enkele richtlijnen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) langer worden aangehouden binnen de bestaande locaties in verband met kwetsbaarheid van de verschillende doelgroepen. De eerder uitgesproken verwachting dat dit jaar minimaal dezelfde omzet kan worden behaald als in 2020 is daarmee nog niet zeker. De door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) aangekondigde compensatie voor omzetverlies in het eerste half jaar van 2021 wordt pas in de decembercirculaire toegekend en zal daarmee niet meer in de begroting 2021 worden verwerkt.

BUIG

De BUIG raming is voorzichtig met een lichte stijging van het aantal uitkeringen naar 36.000 aan het eind van dit jaar. Het risico bestaat dat de verwachte stijging als gevolg van de beëindiging van diverse steunmaatregelen (NOW, Tozo) niet optreedt of in mindere mate dan nu wordt ingeschat. Als gevolg daarvan kan er bij de

jaarrekening een meevaller ontstaan.

Uitvoeringskosten Regionaal Bureau Zelfstandigen (RBZ)

Per 1 oktober zijn de steunmaatregelen NOW en TOZO beëindigd. Als gevolg hiervan wordt een grote stijging in het aantal aanvragen BBZ en Participatiewet verwacht. De omvang hiervan is op dit moment nog lastig in te schatten waardoor er mogelijk extra uitvoeringskosten gemaakt moeten worden die niet begroot zijn om deze aanvragen in behandeling te nemen.

Voorziening dubieuze debiteuren

Op dit moment is er geen goede prognose af te geven voor de voorziening dubieuze debiteuren. Er zijn verschillende onzekerheden (BUIG, TOZO, BBZ, toeslagenaffaire en overig) die het resultaat zowel negatief als positief kunnen beïnvloeden. Het eventuele verschil tussen de begroting en het rekeningresultaat zal bij de jaarrekening worden verklaard.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie
	2021	2021
	(€)	(%)
Werk en inkomen	12.996	7%
Arbeidsparticipatie - Werk	-1.189	3%
Begeleide participatie	-15	0%
Inkomensregelingen - Inkomen	14.201	28%

Omschrijving programma

Een van de ambities uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam' is om het aantal Rotterdammers met een bijstandsuitkering te laten dalen van 37.700 (begin 2018) naar 30.000 aan het einde van deze collegeperiode. We willen niet alleen dat meer Rotterdammers een baan vinden, maar ook dat die baan een duurzame baan is. Meedoen in onze samenleving is veelal gericht op werk. Het hebben van werk is in de ogen van de gemeente Rotterdam niet alleen belangrijk voor iemands inkomen, maar het hebben van werk heeft ook een grote maatschappelijke waarde. Het levert een bijdrage aan de ontwikkeling en ontplooiing van Rotterdammers, het onderhouden van sociale contacten en het toenemen van eigenwaarde, gezondheid en zelfstandigheid.

Mensen die via werk vooruit willen komen in hun leven, maar daar net even wat meer hulp bij nodig hebben, ondersteunt de gemeente met arbeidsontwikkeling en re-integratie. Tegelijkertijd stimuleren we hen om zoveel als mogelijk zelfstandig stappen te zetten. De rol van de gemeente verandert van een controlerende naar een participerende rol, met meer aandacht voor de mens achter de werkzoekende. Iedere Rotterdammer heeft recht op eerlijk en vriendelijk contact. We zetten daarom vol in op het verbeteren van de bejegening en dienstverlening aan Rotterdammers. Dit vraagt ook iets van onze organisatie. Het hebben van een uitkering is niet vrijblijvend: wie

een uitkering ontvangt, doet naar vermogen mee. Als betaald werk (nog) niet mogelijk is, vragen we de uitkeringsgerechtigde om een maatschappelijke inspanning te leveren door middel van mantelzorg of vrijwilligerswerk (Prestatie010).

De afgelopen jaren zijn de beschikbare middelen voor re-integratie fors verminderd, los van de incidentele steunpakketten van het Rijk om werkzoekenden na versoepeling van coronamaatregelen zo snel mogelijk weer inzetbaar te krijgen op de arbeidsmarkt. Dit betekent dat we keuzes moeten maken. De uitvoering van de Participatiewet is een onderdeel van de ontwikkelingen binnen het bredere sociale domein.

Inkomenszekerheid als basis

Het wegvallen van inkomen of het zetten van de eerste stappen naar werk (parttime werk) leidt bij mensen met een bijstandsuitkering al snel tot nieuwe of een toename van onzekerheden en problemen op andere leefgebieden. Door schulden wordt ook de arbeidsmarktpositie van werkzoekenden verder verzwakt. Inkomenszekerheid dient daarom als basis waarop verder gebouwd kan worden. Gedurende deze collegeperiode is om die reden focus op het verbeteren van inkomenszekerheid bij werkzoekenden. Door het bieden van de noodzakelijke zekerheid en rust, ontstaat ruimte om gerichte stappen te zetten richting mens- en arbeidsontwikkeling, waarbij werkzoekenden zoveel mogelijk zelf de regie kunnen pakken, zonder zorgen over de stabiliteit van het inkomen.

Inkomensonzekerheid kan simpelweg te maken hebben met het hebben van te weinig bestaansmiddelen. De bijstandsuitkering voorziet in een tijdelijk vangnet. Maar hiermee eindigt de onzekerheid voor te veel Rotterdammers nog niet. Onvoorspelbare inkomsten en complexiteit van regels en processen kunnen ook leiden tot inkomensonzekerheid. Onzekerheid leidt tot (meer) stress, in combinatie met een doelgroep die vaak toch al moeite heeft om overzicht te houden. Daarom is er in het kader van inkomenszekerheid ook aandacht voor overzicht en rust op het gebied van financiën.

Passende en excellente dienstverlening

De komende jaren willen we de dienstverlening aan de Rotterdammer verder verbeteren. Meer dan ooit staat de Rotterdammer centraal. Dit heeft gevolgen voor de structuur van de dienstverlening, maar ook voor de bejegening richting werkzoekenden.

We zien dat in de afgelopen jaren onze dienstverlening steeds specifiek en doelgerichter is geworden met specialisten voor verschillende typen dienstverlening en verschillende doelgroepen. Hierdoor is de dienstverlening en vooral de manier waarop de Rotterdammer deze ervaart versnipperd geraakt. In de loop van de tijd kan een Rotterdammer in de bijstand zo maar contact hebben met tien professionals die elk vanuit hun eigen opdracht werken aan de re-integratie van de werkzoekende. Ze kunnen goed aan de slag gaan, maar ook vanuit hun eigen opdracht verschillende boodschappen afgeven. Het komt soms voor dat meer dan één keer dezelfde informatie aan een Rotterdammer wordt gevraagd. Om dit te verbeteren gaan we de begeleiding van werkzoekenden richting werk van begin tot einde doorlopend organiseren, door het werken met één vaste contactpersoon en een maximum aantal overdrachtsmomenten.

Een passende bejegening is essentieel in de dienstverlening die we de Rotterdammer willen bieden. Van regel- en systeem-gestuurd werken gaat de gemeente deze collegeperiode naar doel- en mensgestuurd werken. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam in haar communicatie een nette, vriendelijke en respectvolle toon aanslaat. Hierbij krijgen professionals in de uitvoering de ruimte om degene aan de andere kant van de tafel te leren

kennen, te zien welke problematiek er heerst, te achterhalen wat iemand kan en wil en wat ervoor nodig is om dit te realiseren.

Integrale aanpak

De aanpak van de gemeente richting werk, moet integraal worden vormgegeven om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen en behoeften van de Rotterdammer. We weten dat van de Rotterdammers in de bijstand bij ruim 5.500 mensen sprake is van vastgestelde psychische belemmeringen en bij ruim 6.700 mensen van fysieke belemmeringen. Dit kan niet los worden gezien van een inkomensvraag. En hoewel een groot deel van de mensen in de bijstand voldoet aan de wettelijke eisen van de taaleis, is daarmee niet gezegd dat deze groep het Nederlands ook voldoende beheerst. Ook heeft ca. 40 % van de Rotterdammers in de bijstand met problematische schulden te maken, en maken duizenden Rotterdammers in de bijstand gebruik van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) of is jeugdhulp actief binnen het gezin. Als dienstverlening wordt geboden op deze terreinen, moet die integraal en laagdrempelig worden vormgegeven om de aanpak re-integratie naar werk te versterken, en vice versa.

Arbeidsparticipatie - Werk

Pagina 94

Arbeidsparticipatie - Werk

Zoveel mogelijk Rotterdammers werken (geheel of gedeeltelijk) en verdienen zo hun eigen inkomen.

Arbeidsontwikkeling: gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie werkzoekenden.

Het via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening versterken van de arbeidsmarkt.

Voortgang 2021

De coronacrisis raakt de grote steden verhoudingsgewijs hard. In de grote steden wonen relatief meer mensen met een flexibel contract. Hiermee zijn ze kwetsbaarder en komen de gevolgen van economische neergang harder aan. In Rotterdam zijn er ten opzichte van de G4 bovendien relatief veel laagopgeleide mensen, wat de kwetsbaarheid nog eens vergroot. Wel is het zo dat na een stijging van het aantal mensen in de bijstand begin dit jaar, het aantal weer aan het dalen is. Sinds eind april is het bijstandsvolume gedaald van 36.609 naar 35.693 uitkeringen. Het aantal vacatures stijgt. Werkgevers durven het weer aan, in bijvoorbeeld sectoren als de bouw, de zorg en de horeca. Met het aantrekken van de arbeidsmarkt en doorvoeren van versoepelingen krabbelen sommige sectoren weer op of kampen met personeelstekorten. De culturele en de facilitaire sector zitten nog in zwaar weer.

Hoewel de doelstelling van 30.000 voor deze collegeperiode niet meer haalbaar is, willen we aan het eind van deze collegeperiode nog steeds substantieel minder mensen in de bijstand hebben dan toen we begonnen (37.667). De mismatch tussen de vacatures en het aantal werkzoekenden blijft een grote opgave. De inzet van onder meer het Regionaal Mobiliteitsteam en om-, her- en bijscholing is nu harder nodig dan ooit.

Mensen die door de coronacrisis hun baan zijn verloren of dreigen te verliezen kunnen per mei 2021 terecht bij het regionaal mobiliteitsteam van Rijnmond voor van-werk(loosheid)-naar-werk-begeleiding.

De coronacrisis toont het belang aan van om-, her- en bijscholing en investeringen in leven lang ontwikkelen. Scholing houdt mensen duurzaam inzetbaar. Tot 1 september 2021 hebben 1.259 Rotterdammers uit de diverse doelgroepen zich gemeld bij het Scholingsfonds. Op basis daarvan zijn 282 positieve adviezen voor een Scholingsvoucher afgegeven. 207 vouchers zijn inmiddels ook toekend, waardoor deze Rotterdammers kunnen starten of zijn gestart met hun studie. Inmiddels is het Rotterdamse Scholingsfonds integraal onderdeel van de dienstverlening in het kader van de Participatiewet. Vanaf augustus 2021 wordt de regeling verruimd en kunnen ook werkenden (inclusief zzp'ers), aanspraak maken op een scholingsvoucher om zo zijn/haar positie op de arbeidsmarkt te verstevigen

Ontwikkelingen 2022-2025

Op basis van ramingen van het Centraal Planbureau (Juniraming) houden we rekening met een toename van het aantal uitkeringen naar 37.100 eind 2021, en een stijging van het bijstandsvolume naar 37.700 eind 2022. Het verwachte aantal bijstandsuitkeringen eind 2021 is aanzienlijk lager dan in de Voorjaarsnota werd verwacht (toen: 38.400). De verwachting is inmiddels dat de piek in het bijstandsvolume pas na 2022 optreedt. Om die reden passen we een begrotingswijziging toe. De inzet van de extra middelen van het Rijk schuiven we deels door naar 2022 en 2023, zodat de middelen corresponderen met de inzet en verloop van het bijstandsvolume. Zie hiervoor ook de Financiële bijstellingen. Onze ambitie blijft het om het beter te doen dan het landelijk gemiddelde. Zowel qua daling van het bijstandsvolume als de kwaliteit van de dienstverlening.

Wat willen we bereiken

1.1 Minder Rotterdammers in de bijstand (zoveel mogelijk uitstroom naar betaald werk)

De gemeente Rotterdam wil dat zoveel mogelijk Rotterdammers die nu nog bijstand ontvangen profiteren van de groeiende en nieuwe werkgelegenheid. De gemeente zet mensen en middelen in ten bate van werk en arbeidsontwikkeling om de zelfredzaamheid van burgers te bevorderen en daarmee de afhankelijkheid van uitkeringen zo veel mogelijk te beperken. Werk en Inkomen wil dit voor elkaar krijgen door het beperken van de instroom, het vergroten van de uitstroom en het stimuleren van de doorstroom.

1.2 Deeltijd werken als opstap naar volledige uitstroom uit de bijstand

Op de huidige flexibele arbeidsmarkt krijgen werkzoekenden steeds vaker tijdelijke arbeidscontracten en deeltijdwerk aangeboden. Dit kan een goede opstap zijn naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Het is belangrijk dat de drempel voor het aanvaarden van dit soort werk zo laag mogelijk is. Dit kan door te zorgen dat het aanvaarden van tijdelijk en parttime werken loont. Werkzoekenden mogen de eerste zes maanden een deel van hun inkomen uit arbeid houden, waardoor werkzoekenden er altijd op vooruit gaan als zij deeltijdwerk accepteren. Daarnaast wordt deeltijdwerk gestimuleerd door de pilot Werkpremie. De Werkpremie is een financieel extraatje voor werkzoekenden die in deeltijd werken, bovenop de wettelijke vrijlating.

Als werkzoekenden op eigen kracht werk vinden, bestaat de kans dat zij, zonder enige bemiddeling vanuit de gemeente Rotterdam, nulurencontracten aanvaarden. Omdat wij nulurencontracten of kleine flexcontracten niet duurzaam achten, willen wij dit niet stimuleren. Als de gemeente afspraken maakt met werkgevers over een vorm van vergoeding of tegemoetkoming, moet hier fulltime uitstroom tegenover staan. Het uiteindelijke doel blijft om volledig onafhankelijk te worden van de bijstand. Deeltijdwerk is geen eindstation, tenzij dit voor de werkzoekende het maximaal haalbare is.

1.3 Minder werkloosheid op Zuid

Eind 2018 sloten gemeente Rotterdam en het Rijk de Regiodeal Rotterdam Zuid. Dit betekent dat in de jaren 2019 tot en met 2022 via het Nationaal Programma Rotterdam Zuid 260 miljoen euro extra geïnvesteerd wordt, met name in Wonen, School en Werk op Zuid. Voor de inzet op de pijler Werk is in totaal 48 miljoen euro gereserveerd. Hieraan is de ambitieuze doelstelling gekoppeld om een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid tot stand te brengen, van disproportioneel (circa 40,2% van de totale bijstandspopulatie) naar evenredig ten opzichte van de rest van Rotterdam in 2031 (31%), met als tussenwaarde 37,4% eind 2022. Hiervoor is het programma Samen voor Zuid ontwikkeld.

2.1 Wegnemen van belemmeringen

Als werkzoekenden (nog) niet in staat zijn om zelf werk te vinden, of nog niet kunnen voldoen aan de (vacature) eisen van werkgevers, dan kan de gemeente ze ondersteunen bij re-integratie naar werk. Die ondersteuning kan zich richten op het duurzaam ontwikkelen van kennis, vaardigheden en opleiding die nodig zijn om werk te vinden en te houden.

2.2 Speciale inzet kwetsbare doelgroepen

Onder de Participatiewet vallen verschillende doelgroepen, die elk hun eigen aanpak, begeleiding en perspectief hebben. Daarom wordt binnen de aanpak van de gemeente gedifferentieerd en kunnen verschillende instrumenten worden ingezet, zoals loonkostensubsidies. Voor de beschrijving van de inzet voor doelgroepen 'jongeren' en 'Prestatie010', zie taakveld Arbeidsparticipatie-maatschappelijk.

2.3 Arbeidsontwikkeling gericht op de vraag vanuit de markt

We willen dat zoveel mogelijk werkzoekenden toegang hebben tot betaald werk op de (bij voorkeur reguliere) arbeidsmarkt. De vraag naar werk wordt bepaald door de stand van de economie, werkgevers, ondernemers en opdrachtgevers. Het WerkgeversServicepunt Rijnmond (WSPR) maakt afspraken met werkgevers en intermediairs over het ontsluiten van geschikte banen voor werkzoekenden. Het WSPR is een samenwerking tussen de gemeente Rotterdam, het UWV en 15 regiogemeenten.

3.1 Goede regionale samenwerking (onderwijs, overheid en werkgevers) ondersteunend aan een beter functionerende arbeidsmarkt

Om de forse uitdaging aan te gaan om te komen tot een daling van het bijstandsbestand is meer en meer een gewijzigde inzet nodig van de gemeente. Maar ook inzet en commitment van partijen uit de stad. In het arbeidsmarktbeleid wordt ingezet op samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs, UWV en gemeenten, om zo vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zoveel als mogelijk op elkaar te laten aansluiten.

3.2 Verhogen participatiegraad van mensen uit het doelgroepregister

In Rotterdam wonen relatief veel inwoners met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Een deel van hen profiteert niet van de aantrekkende economie en groeiende werkgelegenheid. Vaak is een arbeidsbeperking hiervan een oorzaak en het niet of minder kunnen voldoen aan de eisen die werkgevers stellen op de reguliere arbeidsmarkt. Rotterdam wil ook deze mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt passend werk en begeleiding kunnen bieden, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Als zij daarvoor kiezen, stimuleren we deze mensen te leren en zich te ontwikkelen en hen daarvoor de nodige begeleiding en ondersteuning bieden. Zie hiervoor ook het taakveld 'Begeleide participatie'.

Wat gaan we daar voor doen

1.1a Preventie van instroom vóór en tijdens aanvraagfase

Rotterdammers die (tijdelijk) niet kunnen voorzien in hun levensonderhoud kunnen voor ondersteuning terecht bij de gemeente. Om te voorkomen dat mensen vanuit de WW instromen in de bijstand, is WW@Work opgezet. Hierin worden Rotterdammers die aan het einde van hun WW-periode zitten, preventief benaderd en ondersteund vanuit de gemeente in hun zoektocht naar werk. Een ander preventieinstrument is BuroWerk. Met BuroWerk wordt gelijk bij de uitkeringsaanvraag gekeken of er een kans op werk is, waardoor mogelijk instroom in de uitkering voorkomen kan worden. Door de werkwijze van WW@Work en BuroWerk stromen jaarlijks zo'n 1.000 mensen minder in, doordat zij een baan vinden.

1.1b Matchen, begeleiden naar werk

Om zoveel mogelijk Rotterdammers aan de slag te krijgen én te houden is een goede match met de veranderende vraag op de arbeidsmarkt essentieel. Dit kan de gemeente niet alleen. Om de regionale arbeidsmarkt toekomstbestendiger en inclusiever te maken, is samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven noodzakelijk. Deze

samenwerking krijgt onder anderen vorm en inhoud via de Rotterdamse Leerwerkakkoorden (LWA). Hiermee is het commitment aangegaan om gedurende een langere periode (zes jaar) via drie pijlers intensief samen te werken aan de nodige ingrepen om de regionale arbeidsmarkt toekomstbestendiger te maken: -

- Van school naar werk -
- Van werk naar werk -
- (Weer) aan het werk

Rotterdamse werkzoekenden kunnen zich bijvoorbeeld met een scholingsvoucher laten om, her- of bijscholen naar kansrijke sectoren. Voor bijvoorbeeld een baan in de bouw, zorg, ICT, logistiek of techniek. Met het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door zijn werkgevers, die tijdelijk geen werk hebben voor hun werknemers en werkgevers die juist dringend behoefte hebben aan medewerkers, aan elkaar verbonden.

1.2 Begeleiden naar deeltijdwerk

Op de huidige flexibele arbeidsmarkt krijgen werkzoekenden steeds vaker tijdelijke arbeidscontracten en deeltijdwerk aangeboden. Dit kan een goede opstap zijn naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Het is belangrijk dat de drempel voor het aanvaarden van dit soort werk zo laag mogelijk is. Dit kan door te zorgen dat het aanvaarden van tijdelijk en parttime werken loont, maar ook door werkzoekenden goede dienstverlening te bieden over hoe hun inkomen verandert bij het aanvaarden van deeltijdwerk. Werkzoekenden mogen de eerste zes maanden een deel van hun inkomen uit arbeid houden, waardoor werkzoekenden er altijd op vooruit gaan als zij deeltijdwerk accepteren. In het taakveld 'Inkomensregelingen' rapporteren we over het percentage tijdige verrekening parttime inkomsten.

Per 1 april 2021 is de pilot Werkpremie gestart. Doel van deze premie is om werkzoekenden te stimuleren deeltijdwerk te accepteren. De Werkpremie levert maandelijks 12,5% netto extra inkomen op. Onzekerheid over het totale inkomen is voor werkzoekenden één van de redenen om niet in deeltijd te (gaan) werken. Met de Werkpremie hopen we deze belemmering weg te nemen.

1.3 Aanpak werk op Zuid

De ambitie is om een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid tot stand te brengen. Van disproportioneel (circa 40,2% van de totale bijstandspopulatie) naar evenredig ten opzichte van de rest van Rotterdam in 2031 (31%), met als tussenwaarde 37,4% eind 2022. Hiervoor is het programma Samen voor Zuid ontwikkeld. Rode draad in dit programma is aandacht voor de situatie van de werkzoekende en het bieden van maatwerk. Met extra financiële middelen worden onder andere extra werkconsulenten aangetrokken, zodat aan werkzoekenden meer en structureler aandacht gegeven kan worden. Ook zijn faciliteiten voorhanden die nodig zijn om mensen in staat te stellen aan het werk te gaan, of het nu gaat om jobcoaching, kinderopvang of het leren van de Nederlandse taal. Indien nodig behoort ook de inzet van schulddienstverlening en zorg (via de wijkteams) tot de mogelijkheden. Vanuit de teams van W&I zal ook met één contactpersoon en met zo min mogelijk overdrachtsmomenten worden gewerkt.

Inmiddels zijn in de wijken Carnisse, Beverwaard en Reyerwaard Leerpraktijkcentra (LPC) gestart.. Een initiatief vanuit het programma Samen voor Zuid, waar werkzoekenden de kans krijgen om werkervaring op te doen. Het

Leerpraktijkcentrum is voor alle werkzoekenden toegankelijk, ongeacht achtergrond of belemmeringen. Deelnemers doen er werkervaring op in de schoonmaak, horeca (bediening, bar), keuken (koken), groenvoorziening (tuin en Amelandplein) en receptie.

2.1a De werkzoekende centraal

Een passende bejegening is essentieel in de dienstverlening die we de Rotterdammer willen bieden. In de afgelopen jaren waren regel- en systeemgestuurd werken leidend in het gemeentelijke contact met de Rotterdammer. Hierdoor ontstond voor de professional weinig ruimte om maatwerk te leveren en in te gaan op mogelijke andere problemen in het leven van de Rotterdammer, die de zoektocht naar werk in de weg stonden. Van regel- en systeem-gestuurd werken werkt de gemeente deze collegeperiode doel- en mensgestuurd. Dit betekent dat gemeente Rotterdam in haar communicatie een nette, vriendelijke en respectvolle toon aanslaat. Hierbij krijgen professionals in de uitvoering de ruimte om degene aan de andere kant van de tafel te leren kennen, te zien welke problematiek er heerst, te achterhalen wat iemand kan en wil en wat ervoor nodig is om dit te realiseren.

2.1b Meer maatwerk

Als we de werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt op een realistische manier willen begeleiden naar werk, moeten we weten wat het perspectief van die Rotterdammer is op werk en ontwikkeling (naar werk). Hiervoor zullen we werkzoekenden beter moeten kennen. Het beter in beeld hebben van dit perspectief past ook bij de wens van dit college om meer maatwerk en passende dienstverlening te bieden. Door gebruik te maken van interactieve testen en vragen, wordt voor de werkzoekende stap voor stap zichtbaar wat het meest passende uitstroomperspectief is op basis van vijf werkprofielen: verkoper, vervoerder, helper, aanpakker en maker. Dit inzicht maakt het ook makkelijk om binnen dit specifieke uitstroomprofiel de meest passende vacatures te vinden. Op basis van het profiel van de werkzoekende kan zo vastgesteld worden wat de belangrijke nog te ontwikkelen kwaliteiten en vaardigheden zijn. Hierbij wordt ook gekeken naar de motivatie en soft skills van de werkzoekende en naar zaken als aanwezigheid van bijvoorbeeld schulden of noodzaak voor kinderopvang.

2.1c Inzetten op taaleis

Het verband tussen taal en werk is onomstreden. Mensen met een taalachterstand hebben meer moeite om een baan te vinden en lopen een grotere kans om die baan te verliezen. We willen niet dat werkzoekenden aan de kant staan doordat zij de Nederlandse taal niet of beperkt beheersen. We blijven uitvoering geven aan de Wet taaleis, onder anderen door taaltrainingen aan te bieden die zo goed mogelijk aansluiten bij het niveau van de werkzoekende en door meer in te zetten op trajecten waarbij werken en het leren van (vak)taal samengaan. We zoeken daarbij onder meer aansluiting bij beleidskader Taal 2019-2022.

2.2 Aanpak jongeren

Zie taakveld Arbeidsparticipatie-maatschappelijk.

3.1a Transparantie binnen de arbeidsmarkt verhogen

De werkgeversdienstverlening ondersteunt deze doelstellingen. Een strategische arbeidsmarktanalyse onderbouwt, met advies aan bestuurders, management en uitvoering, waar accenten gelegd moeten worden. Door vroegtijdige betrokkenheid van werkgevers, is deze aanpak arbeidsmarktgericht, ook voor werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Met instrumenten, zoals scholing, jobcoaching, jobcarving, proefplaatsing, detacheringen, bouwen we een brug naar werk. Begeleiding en (door)scholing maken dat ze niet alleen werkfit (jobready) maar ook duurzaam werkend (jobsteady) worden. Met het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door worden werkgevers, die tijdelijk geen werk hebben voor hun werknemers en werkgevers die juist dringend behoefte hebben aan medewerkers, aan elkaar verbonden.

3.1b Social return verplichtingen opbouwen en invullen (aansluiten bij gebiedsontwikkelingen, stedelijke investeringen, transities)

Social return maakt een belangrijk onderdeel uit van het programma Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) van Rotterdam. Met het instrument social return stimuleert Rotterdam via de eigen inkoopopdrachten werkgevers (opdrachtnemers) om bij te dragen aan de arbeidsparticipatie van kwetsbare werkzoekenden op de arbeidsmarkt. Dit kan door het aanbieden van betaald werk, stageplaatsen, activiteiten in het kader van arbeidsontwikkeling, orders voor SW-bedrijven of het uitvoeren van een maatschappelijke activiteit.

3.1c Investeren in de (digitale) dienstverlening aan werkgevers (acquisitie, dealmaking)

Het blijft de uitdaging voor de gemeente om werkzoekenden en werkgevers met slimme ICT te begeleiden. Juist nu digitale vaardigheden zo belangrijk geworden zijn voor werkzoekenden en professionals. We zorgen dat meer werkzoekenden deze vaardigheden verwerven en kunnen toepassen. Hiermee en met een digitaliseringsagenda stellen we groepen in staat om zelf aan de slag te gaan en meer regie te voeren over hun traject naar werk. Onder meer door trainingen en cursussen digitaal te ontsluiten.

In MijnWerkKompas maakt elke werkzoekende thuis (of met hulp van een medewerker) zijn profiel. Dit biedt inzicht in vaardigheden, talenten en competenties en in persoonlijke omstandigheden. Ook biedt het inzicht in de werksoorten en kans-beroepen die bij deze kwaliteiten passen. En in wat nog geleerd kan worden. In gesprek met de werkzoekende bepalen we een nieuw perspectief en de route hier naartoe. We zetten gericht instrumenten in die de werkzoekende ondersteunen in deze ontwikkeling.

HalloWerk is een online matchingsplatform dat werkzoekenden de mogelijkheid biedt om online een uitgebreid profiel aan te maken en geeft werkgevers de optie om op basis hiervan direct kandidaten te benaderen voor openstaande vacatures. Op HalloWerk worden kandidaten niet geselecteerd op basis van hun opleiding en ervaring, maar juist op basis van hun talent, motivatie en bijvoorbeeld hun hobby's. Sinds begin juni kunnen ook zelfstandig ondernemers (ZZP'ers) gebruik maken van HalloWerk. Op die manier willen we zelfstandig ondernemers die hard zijn getroffen door de coronacrisis, helpen om nieuw werk te vinden.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget: Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000	Streefwaarde	36.000	33.700	32.000	30.000		
	Realisatie	35.292	33.666	36.203	35.693		
1.2 NPRZ (aandeel) in de bijstand (%)	Streefwaarde	38,9%	38,4%	37,9%	37,4%		
	Realisatie	40,3%	40,1%	40,2%	40,2%		
2.2 Jongeren in de bijstand	Streefwaarde	2.250	2.200	2.200	2.080		
	Realisatie	2.235	2.037	2.919	2.792		

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m tweede tertaal 2021, tenzij anders aangegeven.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Instroom in de bijstand (aantal)	Streefwaarde	7.800	7.600	7.050	6.550		
	Realisatie	7.186	6.929	10.319	5.426		
1.2 Uitstroom naar werk (aantal)	Streefwaarde	4.500	4.500	4.500	4.500		
	Realisatie	4.506	4.433	3.364	2.896		
1.3 Parttime werk (€ mln)	Streefwaarde	13,5	14,5	16,5	16,5		
	Realisatie	12,2	13,6	13,1	10,2		
1.4 Uitstroom Jongeren (aantal)	Streefwaarde	1.150	1.150	1.150	1.150		
	Realisatie	1.553	1.350	1.672	1.286		
1.5 Uitstroom naar werk in Rotterdam Zuid (NPRZ)	Streefwaarde	2.100	2.200	2.200	2.200		
	Realisatie	1.909	1.854	1.423	1.212		

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m tweede tertaal 2021, tenzij anders aangegeven.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Arbeidsparticipatie - Werk	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	15.638	8.251	6.429	2.692	362	362
Bijdragen rijk en medeoverheden	15.572	8.101	6.067	2.330	0	0
Financieringsbaten	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	64	150	362	362	362	362
Lasten exclusief reserves	50.714	56.635	63.669	53.849	46.199	46.199

Apparaatslasten	41.355	43.372	46.602	39.693	38.591	38.591
Inhuur	9.722	2.603	1.696	1.330	1.356	1.356
Overige apparaatslasten	994	1.383	1.154	1.424	1.406	1.406
Personeel	30.638	39.386	43.752	36.938	35.829	35.829
Intern resultaat	1.706	1.414	899	899	899	899
Intern resultaat	1.706	1.414	899	899	899	899
Programmalasten	7.653	11.850	16.169	13.258	6.710	6.710
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.147	11.357	13.962	11.352	6.091	6.091
Overige programmalasten	-2	0	0	0	0	0
Salariskosten WSW en WIW	0	0	1.588	1.287	0	0
Sociale uitkeringen	342	463	619	619	619	619
Subsidies en inkomensoverdrachten	166	30	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-35.076	-48.384	-57.240	-51.157	-45.837	-45.837
Saldo voor reserveringen	-35.076	-48.384	-57.240	-51.157	-45.837	-45.837
Reserves	0	538	1.903	0	0	0
Onttrekking reserves	0	5.072	2.683	0	0	0
Toevoeging reserves	0	4.533	780	0	0	0
Saldo	-35.076	-47.846	-55.337	-51.157	-45.837	-45.837

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 53.594	- 50.627	- 50.261	- 50.448	- 50.448		
Omissieregeling 2019	- 50.059	- 46.391	- 45.420	- 45.574	- 45.574		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 50.092	- 45.054	- 37.703	- 49.324	- 44.556		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 52.812	- 51.739	- 49.696	- 44.084	- 42.779		
10-maandsrapportage 2019	- 49.234	- 51.739	- 49.696	- 44.084	- 42.779		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 55.031						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 50.720	- 49.696	- 44.084	- 42.779	- 42.779	

Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 42.937	- 49.428	- 47.327	- 48.464	- 47.343
10-maandsrapportage 2020	- 43.883	- 49.428	- 47.327	- 48.464	- 47.343
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 35.076				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 54.558	- 50.955	- 47.006	- 44.886
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 46.657	- 55.337	- 51.157	- 45.837
10-maandsrapportage 2021		- 47.846	- 55.337	- 51.157	- 45.837

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018/2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Ondanks de resultaten van de afgelopen periode is Rotterdam nog steeds de stad met de hoogste bijstandsdichtheid van Nederland. De afgelopen jaren heeft 'de kortste weg naar werk' centraal gestaan. Hierdoor bestaat het bestand nu uit vaak relatief oudere en laagopgeleide werkzoekenden die al langere tijd een uitkering ontvangen. Om ook deze groep te activeren en aan het werk te krijgen is een andere aanpak nodig, waarbij meer wordt ingezet op het ontwikkelen van arbeidspotentie. Het uiteindelijke doel is dat zoveel mogelijk Rotterdammers mee kunnen doen in en bijdragen aan de stad.

Tot het taakveld Arbeidsparticipatie behoren de volgende op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen:

- re-integratie-instrumenten, waaronder WerkLoont, proefplaatsing, participatieplaatsen, vrijwilligerswerk/ sociale activering, detacheringsbanen, scholing, duale trajecten
- stimuleringsmaatregelen, waaronder Inkomensvrijlating, stimuleringspremies, vrijlating onkostenvergoeding vrijwilligerswerk, onkostenvergoedingen
- voorzieningen, waaronder Jobcoach, begeleiding werkvoorzieningen zoals: werkplekaanpassingen, vervoersvoorzieningen, doventolk, braileregels, aangepaste rolstoel etc.
- loonwaardebepaling en loonkostensubsidie
- onderhouden van contacten met werkgevers en brancheorganisaties.

Begeleide participatie

Pagina 95

Begeleide participatie

Specifieke arrangementen en passend werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking.

Voortgang 2021

Binnen Rotterdam Inclusief wordt er alles aan gedaan om kwetsbare doelgroepen waarmee gewerkt wordt veilig en gezond aan het werk te houden. Op dit moment is het merendeel van alle 2.300 uitvoerende medewerkers, conform de RIVM-richtlijnen op locatie aan het werk. De kwetsbare medewerkers met een verhoogd risico op complicaties bij Covid worden zorgvuldig begeleid naar een terugkeer naar het werk. Na het versoepelen van de lockdown is ook de instroom van werkzoekenden op arbeidsontwikkeltrajecten binnen Rotterdam Inclusief weer voorzichtig opgestart. Door de nog voortdurende COVID-maatregelen is minder effectieve ruimte beschikbaar en vormt het aantal beschikbare werkplekken een beperkende factor. Er wordt daarom gekeken waar aanpassingen kunnen worden gedaan in de inrichting van de bestaande locaties en er wordt gezocht naar uitbreiding van werkplekken en -locaties. Ook wordt gekeken of meer medewerkers op andere werksoorten en bij externe opdrachtgevers geplaatst kunnen worden.

De impact op de omzet door de coronacrisis is ook in 2021 groot. Alhoewel de omzetverwachting nog steeds onzekerheden bevat, is de verwachting wel dat dit jaar minimaal dezelfde omzet kan worden behaald als in 2020. Aan medewerkers worden indien nodig en waar mogelijk passende andere werkzaamheden geboden. Als arbeids- en mensontwikkelbedrijf is Rotterdam Inclusief continu op zoek naar opdrachten die medewerkers en werkzoekenden de kans geven stappen te maken in hun arbeidsontwikkeling. Het Ministerie van SZW heeft inmiddels € 35 miljoen aan compensatie voor omzetverlies in het eerste half jaar van 2021 toegezegd. Het bedrag voor Rotterdam zal in de septembercirculaire bekend worden gemaakt, en in de 10-maandsrapportage worden verwerkt.

In het kader van de nieuwe landelijke collectieve arbeidsovereenkomst voor Nieuw Beschut-medewerkers per 1 juli 2021, genaamd 'Aan de Slag', wordt de arbeidsvoorwaardelijke/juridische overkomst van de medewerkers met een Nieuw Beschut indicatie naar Rotterdam Inclusief voorbereid. Vanwege landelijke regelgeving zijn nog aanpassingen van de pensioenvoorziening nodig, waardoor de overkomst van deze groep medewerkers naar de gemeente Rotterdam later dit jaar zal zijn. Daarnaast loopt de ledenraadpleging over het onderhandelaarsakkoord over een nieuwe cao voor de Sociale werkvoorziening 2021-2025.

Bouwen aan een arbeidsontwikkelbedrijf

We blijven intussen doorbouwen om van Rotterdam Inclusief een duurzaam mens- en arbeidsontwikkelbedrijf te maken. De strategische focus is op leren en ontwikkelen, hand in hand met werk. Diverse transitielijnen zijn hiervoor in uitvoering gebracht. Alle werksoorten en activiteiten die tot en met 2020 binnen OMR BV /Magis werden uitgevoerd zijn per 1 januari 2021 ondergebracht bij Rotterdam Inclusief. Met de lancering van de vernieuwde (huis)stijl in juli, is Rotterdam Inclusief ook zichtbaar in de stad en wordt uitgestraald waar de nieuwe organisatie voor staat: leren, werken en ontwikkelen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Ontwikkeling naar een Sociaal Ontwikkelbedrijf

In Rotterdam wordt nagedacht over de manier waarop Wsw en het nieuwe beschutte werken in de toekomst uitgevoerd kunnen worden, passend bij de ambitie van Rotterdam Inclusief als arbeids- en mensontwikkelbedrijf van de gemeente Rotterdam. Dat past ook goed bij het plan voor een sociaal ontwikkelbedrijf zoals CDA en SP dat op landelijk niveau hebben gepresenteerd en dat steun krijgt in de Tweede Kamer. Onderdeel van deze verkenning is kijken naar toekomstig passende werksoorten, het verdelen van werkplekken over de stad (bij voorkeur met een nieuwe werklocatie op Rotterdam Zuid) en samenwerking met ondernemers.

Wat willen we bereiken

1.1 Meer mensen met een loonwaarde < 100% WML vinden werk (extra banen)

Sinds de komst van de Participatiewet beschikt de gemeente over het instrument loonkostensubsidie (uit BUIG) voor deze doelgroep die met voltijdwerk geen Wettelijk Minimumloon (WML) kan verdienen. Daarnaast beschikt de gemeente over voorzieningen die de doelgroep met een arbeidsbeperking in staat stelt om te werken, zoals bijvoorbeeld jobcoaching, aangepast vervoer en werkplekaanpassingen.

1.2 Arbeidsontwikkeling

De gemeente biedt passende arrangementen, die mensen kansen geven naar vermogen te werken en zich te ontwikkelen, bij voorkeur naar een baan op de arbeidsmarkt. Deze arrangementen passen bij iemands kwaliteiten, competenties, aspiraties en ontwikkelcapaciteiten. Het gaat hierbij om de maximaal haalbare loonwaarde in werk dat het meest dichtbij de reguliere arbeidsmarkt ligt.

De gemeente wil mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt passend werk en begeleiding kunnen bieden, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Als zij daarvoor kiezen, worden deze mensen gestimuleerd te leren en zich te ontwikkelen. Hen wordt daarvoor de nodige begeleiding en ondersteuning geboden.

Wat gaan we daar voor doen

1.1a Werksoorten en arrangementen aanbieden passend bij de (ontwikkel)capaciteit en inzetbaarheid van de mensen

De gemeente biedt binnen Rotterdam Inclusief (RI) onder meer loonkostensubsidie of passende arrangementen, die mensen kansen geven naar vermogen te werken en zich te ontwikkelen, bij voorkeur naar een baan op de arbeidsmarkt. De basis voor die arrangementen is gevarieerd: soms via een arbeidscontract, dan wel via het aanbieden van werkervaringsplaatsen of het faciliteren van ontwikkeling of dagbesteding (zonder arbeidsrelatie). Nieuw is dat werkzoekenden en nieuwe medewerkers, bij instroom binnen RI, worden aangemeld voor een Boo(s)tcamp. Dit is een diagnose-instrument (assessment) van drie dagen waarin het ontwikkelpotentieel en de voorkeursrichting voor de werksoort waar de deelnemer in gaat starten in overleg met de deelnemer worden vastgesteld. In welke vorm dan ook betekent de aanpak van RI dat mensen werken aan het verwezenlijken van hun potentie op hun eigen niveau en daarmee werken aan een positief zelfbeeld: trots op hun werk en bijdrage.

1.1b Een optimale infrastructuur bieden qua ontwikkelfunctie en rendement

De gemeente heeft de maatschappelijke opgave en de wettelijke taak om werkzoekenden met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Dit kan met begeleiding en loonkostensubsidie bij reguliere werkgevers, maar kan ook bij Rotterdam Inclusief (RI). Binnen RI komen alle onderdelen samen die op dit moment betrokken zijn bij het bieden van passend werk en begeleiding aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking. Zo biedt RI aan ruim 2.300 personen werk en ontwikkeling. Zowel de medewerkers als de werkzoekenden in arbeidsontwikkeltrajecten worden hierbij intensief begeleid en gecoacht.

1.2 Inzetten op professionele, methodische arbeids en mensontwikkeling

Rotterdam Inclusief is ingericht naar de werksoorten (in- en ompakken, helpen, maken en vervoeren), waarbij we aansluiten op profielen die gebruikt worden op de reguliere arbeidsmarkt. Daarnaast investeert Rotterdam Inclusief in 2021 in een uniforme methodische grondslag voor coaching voor alle medewerkers en werkzoekenden binnen Rotterdam Inclusief. Doorvoeren van dit principe betekent in de praktijk een verandering van zowel de methodiek, het proces als de ondersteunende instrumenten. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in een professionele dienstverlening aan medewerkers en werkzoekenden, maar ook aan onze opdrachtgevers door middel van opleiding, coaching en intervisie. Dit leidt tot een grotere doelgerichtheid en stuurbaarheid en een onderling beter vergelijkbare aanpak.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.A Gerealiseerde taakstelling garantiebanen Gemeentelijk (gemeente Rotterdam als werkgever)	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	95%	100%	100,4%	93,8%		
1.B Gerealiseerde taakstelling garantiebanen Regionaal (arbeidsmarktregio Rijnmond)	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	86,1%	88%	83,5%	71,8%*		
2. Gerealiseerde taakstelling Nieuw Beschut	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	31%	42%	41%	86,3		
3. Tevredenheid SW medewerkers (o.b.v. 2 jaarlijks MTO; procentuele stijging t.o. v. vorig MTO)	Streefwaarde		102%		104%		
	Realisatie	n.v.t.	101%				

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m tweede tertiaal 2021, tenzij anders aangegeven.

* De meest recente beschikbare informatie betreft de resultaten over Q1 2021, gepubliceerd door het UWV juli 2021

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.A Aantal gerealiseerde garantiebanen Gemeentelijk	Streefwaarde	304	340	384,7	443,3	478,3	515,0
	Realisatie	287,5	341,7	396,6	415,9		
1.B Aantal gerealiseerde garantiebanen Regionaal	Streefwaarde	10.243	10.691	11.666	12.716	13.702	
	Realisatie	8.820	9.411	9.739	9.133*		

2. Aantal gerealiseerde werkplekken Nieuw Beschut	Streefwaarde	172	224	276	321
	Realisatie	54	93	131	164

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m tweede tertaal 2021, tenzij anders aangegeven.

* De meest recente beschikbare informatie betreft de resultaten over Q1 2021, gepubliceerd door het UWV in juli 2021

Toelichting indicatoren

Gemeentelijke garantiebanen

Het aantal gemeentelijke garantiebanen (GGB) staat eind augustus 2021 op 415,9. Dit is een toename in het tweede tertaal van 21. Daarmee was de nieuwe instroom ondanks de gevolgen van corona groter dan de uitstroom (pensionering en overlijden). Ten gevolge van corona zijn een groot aantal vacatures niet vervuld. Nu er zicht is op het vervallen van het thuiswerkadvies is het de verwachting dat in het derde tertaal vele vacatures alsnog vervuld zullen worden.

Nieuw Beschut Werk

De doelstelling voor 2021 is een toename van het aantal werkplekken Nieuw beschut met 59 (van 131 naar 190). Het aantal Nieuw beschut werkplekken bedraagt eind augustus 164. Dit is een toename in het tweede tertaal van 19. Er is, ondanks de gevolgen van corona, een stijgende lijn in het aantal werkplekken ingezet. Deze stijgende lijn zal voortgezet worden, wat uiteindelijk zal resulteren in het realiseren van de taakstelling 2021 van 190 werkplekken Nieuw beschut werk.

Regionale garantiebanen

De meest recente cijfers van het UWV beslaan het eerste kwartaal 2021, en laten een daling zien van het aantal regionaal gerealiseerde garantiebanen. In de regio Rijnmond daalde het aantal met 606 banen naar 9.133 (-6,2%). Landelijk kwam de daling uit op -4,4% ten opzichte van eind 2020, met een bovengemiddelde daling in de G4 regio's Rijnmond, Utrecht (-8,2%) en Amsterdam (-6,2%). Eind maart 2021 is het aantal garantiebanen zowel landelijk als in regio Rijnmond gedaald tot onder het aantal van eind 2019. Gezien de coronacrisis is dat geen onverwachte ontwikkeling. Zoals minister Koolmees aangaf in zijn brief van 8 juli 2021 aan de Tweede Kamer over de Resultaten Banenafpraak 2020: het is positief dat werkgevers over het algemeen hun medewerkers in dienst hebben kunnen houden in 2020. Voor 2021 wordt vanwege de coronacrisis nog steeds een bijgestelde ambitie per arbeidsmarkregio verwacht van het Landelijk Werkbedrijf.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Begeleide participatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025

Baten exclusief reserves	6.563	7.852	16.172	16.172	16.172	16.172
Bijdragen rijk en medeoverheden	246	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.313	7.852	16.172	16.172	16.172	16.172
Overige baten	4	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	76.386	84.993	94.274	94.565	94.852	95.020
Apparaatslasten	25.645	29.236	29.129	30.278	30.311	30.479
Inhuur	4.407	5.080	857	870	878	878
Overige apparaatslasten	524	1.215	677	773	785	790
Personeel	20.714	22.941	27.596	28.635	28.649	28.811
Intern resultaat	-4.669	-6.536	-5.445	-5.445	-5.445	-5.445
Intern resultaat	-4.669	-6.536	-5.445	-5.445	-5.445	-5.445
Programmalasten	55.410	62.293	70.590	69.731	69.986	69.987
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.330	3.994	7.398	6.946	7.385	9.357
Kapitaallasten	41	40	16	0	0	0
Overige programmalasten	-23	225	226	226	226	226
Salariskosten WSW en WIW	51.746	49.122	53.579	52.264	50.879	48.052
Sociale uitkeringen	765	721	834	834	834	834
Subsidies en inkomensoverdrachten	551	8.192	8.537	9.462	10.662	11.518
Saldo voor vpb en reserveringen	-69.823	-77.142	-78.102	-78.393	-78.680	-78.848
Saldo voor reserveringen	-69.823	-77.142	-78.102	-78.393	-78.680	-78.848
Reserves	57	57	0	0	0	0
Onttrekking reserves	57	57	0	0	0	0
Saldo	-69.766	-77.085	-78.102	-78.393	-78.680	-78.848

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 61.299	- 62.526	- 63.220	- 63.128	- 63.128		
Omissieregeling 2019	- 64.648	- 66.676	- 68.001	- 67.900	- 67.900		

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 63.988	- 66.676	- 67.850	- 67.618	- 66.422	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 66.303	- 68.803	- 69.244	- 68.660	- 67.588	
10-maandsrapportage 2019	- 66.601	- 68.803	- 69.244	- 68.660	- 67.588	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 66.743					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 72.008	- 69.244	- 68.660	- 67.588	- 67.588
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 77.527	- 78.465	- 81.242	- 81.969	- 82.117
10-maandsrapportage 2020		- 72.728	- 78.465	- 81.242	- 81.969	- 82.117
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 69.766				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 75.595	- 76.929	- 77.066	- 77.385 - 77.564
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 77.069	- 78.102	- 78.393	- 78.680 - 78.848
10-maandsrapportage 2021			- 77.085	- 78.102	- 78.393	- 78.680 - 78.848

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018/2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam heeft de ambitie om zoveel mogelijk Rotterdammers naar vermogen onderdeel te laten zijn van de maatschappij. Een deel van hen profiteert niet van de aantrekkelijke economie en groeiende werkgelegenheid. Oorzaak is vaak een arbeidsbeperking en het niet of minder kunnen voldoen aan de werkgeveerseisen op de reguliere arbeidsmarkt. Deze inwoners hebben een kwetsbare arbeidsmarktpositie, hebben soms aangepast werk nodig, met begeleiding op of aanpassing van de werkplek. In veel gevallen ligt hun verdienvermogen (de loonwaarde) op de reguliere arbeidsmarkt onder het wettelijk minimumloon. De gemeente zorgt voor passend werk en werk dat actief bijdraagt aan groei en ontwikkeling voor mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt.

Tot dit taakveld behoren voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie van:

- mensen die onder de Participatiewet vallen en die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon (WML) kunnen verdienen, waaronder de doelgroep die op een beschutte werkomgeving is aangewezen.

Tot dit taakveld behoren niet:

- participatievoorzieningen gericht op (her)integratie in het arbeidsproces, die vallen onder Arbeidsparticipatie - Werk en Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

- de baten die betrekking hebben op het Wsw-budget (integratie-uitkering sociaal domein). Deze horen thuis onder taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
- doelgroep dagbesteding. Dagbesteding zelf valt onder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)
- maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo en Geëscaleerde zorg 18+)

Er zijn twee prioritaire doelgroepen:

- primair de mensen voor wie de gemeente Rotterdam als werkgever vanuit diverse wettelijke regelingen en/of verplichtingen altijd werk heeft gecreëerd (vooral wet sociale Werkvoorziening), Nieuw Beschut Werken, gemeentelijke garantiebanen, HPK 1 t/m 3), gericht op duurzame inzetbaarheid
- secundair voor Rotterdammers om vanuit een werkende positie hun mogelijkheden met betrekking tot werk optimaal te ontdekken, ontwikkelen en benutten

De basis voor de arrangementen is gevarieerd: soms via een arbeidscontract, dan wel via het aanbieden van werkervaringsplaatsen of het faciliteren van ontwikkeling of dagbesteding (zonder arbeidsrelatie). In welke vorm dan ook betekent het dat mensen werken aan het verwezenlijken van hun potentie op hun eigen niveau en daarmee werken aan een positief zelfbeeld: trots op hun werk en bijdrage.

Om de doelen te bereiken bouwt de gemeente onder meer aan een arbeids- en mensontwikkelbedrijf voor een brede doelgroep, dat via methodische coaching en begeleiding mensen ondersteunt en in staat stelt hun aspiraties, vaardigheden en competenties te ontwikkelen en te behouden.

Inkomensregelingen - Inkomen

Pagina 96

Inkomensregelingen - Inkomen

Elke Rotterdammer die daar recht op heeft ontvangt tijdig een (juiste) bijstandsuitkering.

Elke werkzoekende kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening.

Voortgang 2021

Inkomenszekerheid

Inkomenszekerheid is de basis voor participatie of werk. Door de coronacrisis zagen we een stijging in de bestandsontwikkeling. Inmiddels is het aantal aanvragen per week gestabiliseerd en is de daling in het uitkeringenbestand weer ingezet. Ook het aandeel van het aantal jongeren tot 27 jaar dat nu een beroep doet op de Participatiewet is na het eerste kwartaal van 2021 gaan dalen.

Op dit moment loopt het experiment 'Redesign kop van het proces', waarin de versnelde afhandelingsprocedure van uitkeringsaanvragen is geïntegreerd. In het experiment wordt volgens de beoogde nieuwe manier gewerkt. Dit houdt in dat er snel inkomenszekerheid wordt geboden, de Rotterdammer centraal staat door dienstverlening op maat en er gezorgd wordt voor duurzame uitstroom en/of een doorlopende ontwikkellijn. Een belangrijk onderdeel van dit experiment is dat er meer contact is met de Rotterdammer. Bij ieder belangrijk besluit of bij vragen wordt direct telefonisch contact gelegd. Daarnaast is er meer sprake van maatwerk en wordt er meer samengewerkt tussen de domeinen Werk en Inkomen en tussen clusters. De pilot 'Huishoudboekje', voor bijstandsgerechtigde Rotterdammers die afhankelijk zijn van meerdere inkomensbronnen en de stap naar parttime werken willen zetten, loopt tot en met 31 december 2021. Na afloop van de pilot volgt een evaluatie.

Voor Rotterdam is ondersteuning aan zelfstandig ondernemers die door de coronacrisis in de knel zijn geraakt en zich bezinnen op hun toekomst, een belangrijk onderdeel van de dienstverlening. Deze hulp wordt aangeboden via drie pijlers:

1. Schuld & Stress; Oplopende schulden voorkomen, hulp bij aflosproblemen, maar ook hulp bij de aan schuld gerelateerde stress en gezondheidsproblemen.
2. Werk & Scholing; Hulp bij beëindiging van de onderneming, gedeeltelijk ondernemer blijven, omscholing naar werk, bijscholing en loopbaanadvies.
3. Ondernemerschap: Coaching eigen bedrijf, doorstart, hulp bij bedrijfsprocessen en nieuwe productmarkt.

Op 1 juli 2021 zijn we gestart met het verstrekken van Tozo-5, de Tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandig ondernemers. Deze regeling loopt tot en met 30 september 2021 en wordt niet meer verlengd. Regionaal Bureau Zelfstandigen (RBZ) bereidt zich daarom voor op de dienstverlening na Tozo door in te zetten op preventie, optimalisatie van het aanvraagproces Bbz en geïntensiverde samenwerking op het gebied van schulddienstverlening.

Dienstverlening

Het totaal aantal klachten in de eerste acht maanden van dit jaar is gehalveerd ten opzichte van de eerste acht maanden van 2020: van 1.041 naar 510. De afname komt onder meer door een scherpe daling in het aantal klachten dat gerelateerd is aan de Tozo-regeling: van 496 naar 67 klachten. Een andere reden betreft de veranderde dienstverlening vanwege coronamaatregelen en de focus op de menselijke maat. Deze focus op de menselijke maat heeft ook geleid tot een verdere afname van het aantal bejegeningssklachten: van 55 naar 40 (min 27%). De telefonische bereikbaarheid ligt op de norm van 90% en is stabiel.

Heronderzoeken

De doelstelling voor het aantal gesprekken is in 2021 en 2022 verhoogd naar 7.500 per jaar. Ook dit jaar heeft de coronapandemie echter een effect op het aantal te verrichten onderzoeken. De heronderzoeken zijn er niet alleen voor het zorgen voor een rechtmatige verstrekking, maar ook voor aandacht voor zorg en ondersteuning. Bij het starten van een onderzoek is er geen concreet signaal dat er mogelijk iets mis is met de rechtmatigheid van een uitkering. Het onderzoek is een bruikbaar middel om zicht te houden op de situatie van werkzoekenden. Met de periodieke gesprekken richten we onze inspanningen op die werkzoekenden waarbij de kans groter wordt geacht dat hun uitkering mogelijk niet meer aansluit bij de feitelijke situatie. Dit is in het belang van de werkzoekende zelf,

omdat dit bijdraagt aan het voorkomen van (soms omvangrijke) terugvorderingen in de toekomst. Ook is het denkbaar dat de uitkering juist hoger behoort te zijn omdat een bepaalde wijziging niet tijdig is doorgegeven. Bovendien is het gesprek een moment om samen stil te staan bij de situatie van de werkzoekende en ook te kijken naar mogelijke behoefte aan ondersteuning.

Een deel van de heronderzoeken wordt gestart op basis van een risico-inschattingsmodel. De afgelopen periode zijn er belangrijke stappen gezet in de transparantie over en uitlegbaarheid van dit model. Zo is een uitgebreide notitie opgesteld, waarin toegankelijk wordt uitgelegd hoe het model werkt en ook wordt op dit moment gewerkt aan een communicatiestrategie.

Bij de vaststelling van wat als input dient voor het risico-inschattingsmodel, wordt nauwgezet opgelet dat elke kans op vooringenomenheid wordt voorkomen. Om die reden zijn de afgelopen periode de zogenoemde proxy-variabelen uit het model verwijderd.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het grootste deel van de steunmaatregelen vanuit de overheid, waaronder de Tozo, zal eindigen per 1 oktober 2021. Dit brengt een onzekerheid met zich mee wat betreft het aantal aanvragen Bbz dat mogelijk zal worden ingediend. RBZ bereidt zich hier al langere tijd op voor door een gerichte preventieve aanpak, inzet op goede communicatie en voorlichting, een geïntensiveerde samenwerking op het gebied van schulddienstverlening en het optimaliseren van het aanvraagproces.

Daarnaast blijven het bieden van inkomenszekerheid en passende dienstverlening belangrijke pijlers voor onze inzet. Hierin gaan wij uit van de leidende principes die horen bij het toepassen van de menselijke maat: We werken vanuit vertrouwen in de burger, kijken naar het individu en werken vanuit de bedoeling. Hierin zijn we transparant en duidelijk en geven we medewerkers ruimte om waar nodig af te wijken.

Wat willen we bereiken

1.1 Tijdig besluiten op een aanvraag uitkering levensonderhoud (algemene bijstand) en bijzondere bijstand

Het tijdig besluiten over het recht op een uitkering draagt eraan bij dat Rotterdammers die dat nodig hebben een stabiele inkomensbasis hebben als basis voor participatie of werk. De gemeente is daarbij aan wettelijke normen gehouden. De gemeente verstrekt een wettelijk voorschot, zodra dit nodig is.

1.2 Terechte bijstandsuitkeringen verstrekken

De gemeente heeft de wettelijke taak om ervoor zorg te dragen dat de uitkeringen, die verstrekt worden, rechtmatig zijn. De gemeente wil voorkomen dat bijstandsgerechtigden bewust of onbewust onrechtmatig uitkeringen ontvangen. Daarmee wordt voorkomen dat werkzoekenden in financiële problemen komen, doordat zij te maken krijgen met terugvorderingen.

2.1 De Rotterdamse burger ervaart een goede dienstverlening

De komende jaren willen we de dienstverlening aan de Rotterdammer verder verbeteren. Meer dan ooit staat de Rotterdammer centraal. Dit heeft gevolgen voor de structuur van de dienstverlening, maar ook voor de bejegening richting werkzoekenden.

De leidende principes die horen bij het toepassen van de menselijke maat geven ons richting op de weg naar verandering en verbetering: We werken vanuit vertrouwen in de burger, kijken naar het individu en werken vanuit de bedoeling. Hierin zijn we transparant en duidelijk en geven we medewerkers ruimte om waar nodig af te wijken.

Tijdens elke fase van het uitkeringstraject zorgen we dat we de juiste oplossing bieden, waarbij de werkzoekende in beweging kan blijven en stapjes kan blijven zetten. Bij zowel de intake als het beheren van de uitkering werken we mede daarom met dedicated inkomensconsulenten: inkomensconsulenten met een taakaccent. Deze inkomensconsulenten hebben een regulier takenpakket, maar bieden daarnaast op bepaalde terreinen specifieke dienstverlening aan bijzondere doelgroepen. Op deze manier bieden we passende dienstverlening aan de verschillende doelgroepen.

De gemeente richt zich op een verdere daling van de klachten en bezwaren van de bijstandsgerechtigden over genomen besluiten, de organisatie en de bejegening door ambtenaren. Klachten en bezwaren zijn een uiting van ongenoegen van de burger. De gemeente wil het aantal klachten en bezwaren terugbrengen waar dat mogelijk is en adequaat en snel afhandelen (binnen 4 weken). De gemeente wil het aantal bejegeningssklachten ieder jaar terugdringen met 10% zodat deze klachten in 2022 minimaal gehalveerd zijn. Het aantal bezwaren loopt parallel met het aantal (appellabele) besluiten van de gemeente.

Wat gaan we daar voor doen

1.1a Aanvragen (algemene en bijzondere bijstand) behandelen en dienstverlening verbeteren

De Participatiewet biedt iedereen de mogelijkheid om een aanvraag levensonderhoud te doen. De aanvragen (algemene en bijzondere bijstand) en dienstverlening gaat de gemeente verbeteren door de doorlooptijd van aanvragen te verkorten. Er wordt voortdurend aan gewerkt om de dienstverlening rondom dit proces te verbeteren.

Bij de uitvoering van de Tozo wordt gebruik gemaakt van Robotic Process Automation om zo tijdig een besluit te kunnen nemen op het grote aantal aanvragen. Het is hierdoor in het overgrote deel van de aanvragen niet meer nodig om een voorschot te verstrekken.

1.1b Het aanvraag- en beheerproces digitaliseren

De gemeente is intensief bezig haar dienstverlening aan de burger te vernieuwen. Dit vertaalt zich naar inrichtingsvraagstukken en -principes zoals: zelfservice voor burgers en bedrijven, het verkrijgen van een integraal klantbeeld, automatisering van aanvragen en zaakgewijs werken met digitale dossiers. Het is een noodzakelijke

ontwikkeling om de dienstverlening voor de burgers en bedrijven op een niveau te krijgen zoals we in de maatschappij gewend zijn, waarbij door digitalisering ondersteunde klantprocessen gebruikelijk zijn. Voor de burgers, die over onvoldoende ICT-vaardigheden beschikken, blijft een 'papieren' aanvraagprocedure bestaan.

1.2a De methode inkomstenverrekening verbeteren

Als een bijstandsgerechtigde aanvullend op deeltijdinkomsten een uitkering nodig heeft, is er sprake van verrekening van de inkomsten met de uitkering. De gemeente voert experimenten uit om dit proces te verbeteren, met als doel te stimuleren dat bijstandsgerechtigden voor wie voltijd werk nog niet mogelijk is, in deeltijd gaan werken.

Rotterdamers doen via deeltijdwerk namelijk weer mee aan de samenleving en leveren een waardevolle bijdrage. Daarnaast biedt deeltijdwerk werkzoekenden de kans om relevante werkervaring op te doen. Niet alleen met een bepaald soort werk, maar ook met algemene werknemersvaardigheden, zoals het functioneren in een werknemer-werkgeversverhouding en het samenwerken met collega's. Hierdoor is het vanuit een deeltijdbaai niet alleen makkelijker, maar ook sneller om door te stromen naar een volledige baan. Aanvaarding van deeltijdwerk wordt gestimuleerd door consequente toepassing van de tijdelijke, gedeeltelijke vrijlating (25% met een wettelijk maximumbedrag voor maximaal zes maanden per uitkeringsperiode) van inkomsten uit werk die lager zijn dan de bijstandsnorm. Daarnaast wordt deeltijdwerk gestimuleerd door het experiment 'Huishoudboekje' en de pilot Werkpremie. De Werkpremie is een financieel extraatje voor werkzoekenden die in deeltijd werken, bovenop de wettelijke vrijlating.

1.2 b Handhaven en uitvoeren van (her)onderzoeken

De werkwijze van de heronderzoeken heeft in termen van handavingsopbrengst veel opgeleverd. Daarom zet dit college deze werkwijze voort, met 7.500 heronderzoeken per jaar in 2021 en 2022. Daarnaast zijn heronderzoeken er niet meer alleen voor handhaving, maar ook voor aandacht voor zorg en ondersteuning. We zorgen hiermee voor een breed en integraal beeld over wat speelt in het leven van een persoon, zodat we daarop meteen de juiste dienstverlening kunnen inschakelen. De samenwerking met partners zoals vraagwijzers, wijkteams en kredietbank vanuit de heronderzoeken wordt versterkt.

Bij het uitvoeren van de heronderzoeken wordt onder meer gebruik gemaakt van een risico-inschattingsmodel. Dit model zorgt, naast meer effectiviteit van de heronderzoeken, ook voor een verbeterde efficiëntie (minder heronderzoeken nodig) en daarmee onder meer minder belasting van de Rotterdammer, als daar geen specifieke reden voor is.

2.1a Een betrouwbare en voorspelbare dienstverlening

Om de doorlooptijd van besluitvorming op bijstandsaanvragen te optimaliseren gaat de gemeente de belangrijkste bottlenecks in de primaire aanvraag- en mutatieprocessen detecteren en deze reduceren. De gemeente doet dat onder meer met pilots en experimenten. De door de coronacrisis ingegeven pilot 'versnelde afhandeling' bij de afdeling Intake is inmiddels ingebed als standaard werkwijze.

2.1b Correcte bejegening

De gemeente streeft een vermindering van het aantal bejegeningssklachten na. Daarvoor worden alle bejegeningssklachten geëvalueerd en via verbetercirkels aangepakt. Ze monitort de processen met veel klantcontacten. Verder is er aandacht voor de hospitality van ambtenaren door trainingen en learning on the job.

2.1c Advies geven en begeleiding bieden aan ondernemers

Het Regionaal Bureau Zelfstandigen biedt aan Rotterdamse (aspirant) ondernemers en zzp'ers financiële ondersteuning en advies. De wettelijke kaders hiervoor zijn Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) en Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ).

De (tijdelijke) Tozo-regeling loopt tot en met 30 september 2021 en wordt niet meer verlengd. RBZ bereidt zich daarom voor op de dienstverlening na Tozo door in te zetten op preventie, optimalisatie van het aanvraagproces Bbz en geïntensiveerde samenwerking op het gebied van schulddienstverlening.

De hulp aan ondernemers wordt aangeboden via drie pijlers:

1. Schuld & Stress; Oplopende schulden voorkomen, hulp bij aflosproblemen, maar ook hulp bij de aan schuld gerelateerde stress en gezondheidsproblemen.
2. Werk & Scholing; Hulp bij beëindiging van de onderneming, gedeeltelijk ondernemer blijven, omscholing naar werk, bijscholing en loopbaanadvies.
3. Ondernemerschap: Coaching eigen bedrijf, doorstart, hulp bij bedrijfsprocessen en nieuwe productmarkt.

Het aantal ondernemers dat een aanvraag in gaat dienen voor een Bbz-uitkering laat zich moeilijk voorspellen. Een piekbelasting per 1 oktober a.s. wordt wel verwacht. Veel ondernemers zullen op 1 oktober 2021 nog onvoldoende mogelijkheid hebben gehad voor herstel van de bedrijfsactiviteiten, omzet en resultaat.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Saldo tekort BUIG	Streefwaarde	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
	Realisatie	+ € 0,9 mln.	+ € 16,2 mln.	+ € 44,7 mln.	n.n.b.		
1.2 Rechtmatige verstrekking van bijstand (%)	Streefwaarde	97%	97%	97%	97%		
	Realisatie	97,86%	99,13%	98,85%	n.n.b.		
2.2 Klachten over bejegening	Streefwaarde		Min 10%	Min 10%	Min 10%		
	Realisatie	n.v.t.	Min 15%	Min 35%	Min 27%		

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m tweede tertiaal 2021, tenzij anders aangegeven.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Percentage besluiten bijstandsaanvraag (Levensonderhoud en Bijzondere Bijstand) binnen de wettelijke termijn	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%		
	Realisatie	91,7%	91,8%	94,1%	95,3%		
1.2 Tijdig (binnen 4 weken) verwerken van inkomstenverrekeningen	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%		
	Realisatie	90,9%	96,0%	98,0%	96,7%		
1.3 Heronderzoeken (aantal)	Streefwaarde	6.000	6.000	6.000	7.500	7.500	
	Realisatie	6.074	6.325	3.284	2.999		
2.1 Telefonische bereikbaarheid	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%		
	Realisatie	84%	88%	85%	90%		

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m tweede tertaal 2021, tenzij anders aangegeven.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Inkomensregelingen - Inkomen	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	722.839	642.051	569.360	587.635	589.554	597.802
Bijdragen rijk en medeoverheden	722.819	642.051	569.360	587.635	589.554	597.802
Overige opbrengsten derden	20	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	743.348	685.326	635.211	643.521	642.776	649.484
Apparaatslasten	51.349	62.289	56.314	50.604	48.948	48.832
Inhuur	9.826	16.071	3.669	2.219	2.347	2.231
Overige apparaatslasten	1.170	1.611	1.492	1.795	1.768	1.768
Personeel	40.352	44.607	51.153	46.590	44.833	44.833
Intern resultaat	2.113	969	734	734	734	734
Intern resultaat	2.113	969	734	734	734	734
Programmalasten	689.886	622.068	578.163	592.182	593.093	599.917
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	15.753	18.373	19.219	19.359	20.282	20.282
Kapitaallasten	9.415	2.735	102	73	60	-70

Overige programmalasten	4.419	5.277	104	104	104	104
Sociale uitkeringen	654.288	595.689	558.744	572.653	572.653	579.607
Subsidies en inkomensoverdrachten	6.012	-6	-6	-6	-6	-6
Saldo voor vpb en reserveringen	-20.509	-43.275	-65.851	-55.886	-53.222	-51.681
Saldo voor reserveringen	-20.509	-43.275	-65.851	-55.886	-53.222	-51.681
Reserves	-17.502	6.513	6.740	468	468	468
Onttrekking reserves	71	6.513	6.740	468	468	468
Toevoeging reserves	17.572	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-38.011	-36.762	-59.111	-55.418	-52.754	-51.214

X

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 66.291	- 61.432	- 58.885	- 58.858	- 58.858		
Omissieregeling 2019	- 69.489	- 65.066	- 62.516	- 62.448	- 62.448		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 42.735	- 59.434	- 62.567	- 61.987	- 62.180		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 41.221	- 59.524	- 62.594	- 62.058	- 62.258		
10-maandsrapportage 2019	- 41.196	- 59.524	- 62.594	- 62.058	- 62.258		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 37.413						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 49.162	- 62.594	- 62.058	- 62.258	- 62.258	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 48.896	- 55.113	- 55.684	- 52.631	- 49.869	
10-maandsrapportage 2020		- 49.191	- 55.113	- 55.684	- 52.631	- 49.869	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 38.011					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 58.540	- 59.223	- 54.738	- 51.965	- 50.408
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 50.963	- 59.111	- 55.418	- 52.754	- 51.214
10-maandsrapportage 2021			- 36.762	- 59.111	- 55.418	- 52.754	- 51.214

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018-2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Inkomensregelingen biedt de gemeente inkomensondersteuning aan Rotterdammers die dit nodig hebben door het verstrekken van uitkeringen. Daarnaast vindt er binnen dit taakveld handhaving plaats, wat bijdraagt aan de rechtmatigheid van de verstrekte uitkeringen.

Dienstverlening is niet alleen een product of dienst die de gemeente biedt, maar ook de manier waarop ze deze product of dienst levert: de persoonlijke bejegening door de ambtenaar. De ambtenaren zijn attent en werken Rotterdammergericht: Ze handelen proactief, situationeel, passen het gedrag aan de klant en de omstandigheden aan. De dienstverlening is mensgericht. Het contact is vriendelijk, open, respectvol en beleefd. Ze luistert, leeft zich in in de situatie van de ander en zijn betrokken. Ze neemt persoonlijk contact op als de situatie erom vraagt. Ze is bereikbaar en service wordt geboden door een medewerker met kennis van zaken.

De dienstverlening is duidelijk. Er is inzicht in de servicenormen en hoe de gemeente daarop presteert. Informatie over de tevredenheid van de dienstverlening wordt gebruikt voor verbetering van de dienstverlening. De informatie is eenduidig, duidelijk, volledig, juist en actueel. Informatie over producten en diensten is digitaal beschikbaar of afneembaar.

Klachten en bezwaren worden gezien als een aanleiding om te leren hoe de dienstverlening aan de uitkeringsgerechtigden kan worden verbeterd. Fouten maken mag en zijn aanleiding om te verbeteren. Klachten gaan vaak over tijdigheid en kwaliteit van de organisatie en over de bejegening van ambtenaren. De klachten, met name bejegeningklachten, worden tot een minimumniveau teruggedrongen.

Tot het taakveld Inkomensregelingen behoren:

- inkomensvoorzieningen en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet
- IOAW (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers)
- IOAZ (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen)
- kosten van levensonderhoud uit het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz 2004)
- kosten levensonderhoud voor startende ondernemers uit Bbz 2004

Paragrafen

Pagina 97

Paragrafen

Bedrijfsvoering

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Financiering****Grondbeleid****Financiële kengetallen**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Investerings****Financiering**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Lokale heffingen****Grondbeleid**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Nationaal Programma Rotterdam Zuid****Onderhoud kapitaalgoederen****Lokale heffingen**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Nationaal Programma Rotterdam Zuid**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Onderhoud kapitaalgoederen**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

Subsidies

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de 10 maands. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Sustainable development goals**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de 10 maands. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Verbonden partijen**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de 10 maands. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Weerstandsvermogen en risicobeheersing****Weerstandsvermogen en risicobeheersing**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de 10 maands. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Bedrijfsvoering**

Pagina 98

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering bevat informatie over de interne dienstverlening van de gemeente Rotterdam. Het gaat om het beleid voor HR&O, ICT, Concernhuisvesting en andere onderdelen van de bedrijfsvoering.

- [Organisatieontwikkeling](#)
- [Huisvesting en facilitair](#)
- [HRO](#)
- [Informatievoorziening en IT](#)
- [Privacy en AVG \(Algemene verordening gegevensbescherming\)](#)
- [Wet openbaarheid bestuur](#)

Organisatieontwikkeling

Anders Werken

Anders Werken

Gestuurd door wat de Rotterdammer van de ambtenaren vraagt, letterlijk door meer in de wijk te zijn en figuurlijk door ruimte te pakken voor maatwerk, dat is waarom we Anders Werken.

Mederkers werken hybride en tijd- en plaatsonafhankelijk. Ze kiezen hun werkplek: kantoor, wijkhub en horeca, verspreid over de stad, of de werkplek thuis. Door de digitale mogelijkheden kunnen medewerkers die plekken met elkaar verbinden. Medewerkers van onze gemeente werken samen vanuit de opgave, onafhankelijk van organisatieonderdelen. En ze werken daar waar ze nodig zijn, op basis van talent en vaardigheden, dat betekent soms ook functie-onafhankelijk.

In 2022 vindt evaluatie plaats van een eerste organisatiebrede proef met Anders Werken, die is gestart in 2021, na vervallen van de anderhalvemetermaatregel. Op basis van de evaluatie volgt mogelijk een bijstelling van onderstaande indicatoren:

- aantal werkplekken kantoorpanden in proef Anders Werken: circa 3.000 vaste plekken, circa 2.000 reserveerbare samenwerkplekken, aangevuld met niet-reserveerbare individuele werk- en aanschuifplekken, en met ontmoet- en creatieve ruimtes.
- aantal wijkhubs 2022: 30
- aantal toekomstbestendige laptops eind 2023: 9.000. In 2021 waren er 6.500 toekomstbestendige laptops in omloop.

Huisvesting en facilitair

Concernhuisvesting

De gemeente Rotterdam ontwikkelt in 2022 het Rotterdamse huisvestingsconcept verder door. Dit is een logisch gevolg van Anders Werken. De clusters zijn – als gebruikers van de gebouwen – hierbij nauw betrokken. De afdeling Concernhuisvesting houdt rekening met hun behoeftes en stemt haar dienstverlening hierop af.

Voor de gebouwen geldt een gastvriendelijker beveiliging. Dit is te realiseren door te werken met meer medewerkers in eigen dienst en meer inzet van technologie. In 2022 start de realisatie van een bedrijfsalarmcentrale.

HRO

[Beleid en Ontwikkelingen](#)[Formatie en bezetting](#)[Arbeidskosten](#)[Integriteit](#)

Beleid en Ontwikkelingen

Beleid

'Werken in stad en wijk (Wijk aan zet)', 'Menselijke maat', 'De lerende organisatie' en 'Anders werken': het zijn grote onderwerpen die HRO ondersteunt en mee faciliteert. Grotendeels zijn deze onderwerpen terug te vinden in de staande dienstverlening: doen waar de organisatie goed in is. Het gaat om HR-ondersteuning aan leidinggevenden en medewerkers, zodat ze optimaal kunnen werken voor de Rotterdammers.

Er is hierbij tijd nodig voor reflectie, leermomenten en verdere ontwikkeling. Het resultaat hiervan is niet altijd direct zichtbaar. Daarom is er ruimte en vertrouwen nodig. Met de komst van de nieuwe directeur HR, Organisatie en Communicatie (HRO-C) krijgt de ontwikkeling van de organisatie een nieuw perspectief. Er komt een intensievere en expliciete samenwerking met de clusters. Zo zorgt bijvoorbeeld de relatie met Wijk aan Zet en Menselijke maat voor nieuwe energie. In 2022 wordt dit vastgehouden en verder uitgebouwd.

Ontwikkelingen

Coronaorganisatie

Begin 2021 is de vaccinatiecampagne van start gegaan. In juni en juli waren er zo'n 2.800 medewerkers aan het werk in de teststraten, het bron- en contactonderzoek en de vaccinatiecampagne. Het aantal volledig gevaccineerde Rotterdammers stijgt snel. Daardoor kon het aantal medewerkers voor de vaccinatie dalen, tot rond de 2.300 in augustus 2021; Van hen werken er 2.150 op inhuurbasis.

De huidige vaccinatiestrategie bestaat uit twee vaccinaties voor iedereen van 12 jaar of ouder. Bij voortzetting van deze strategie is de vaccinatiecampagne eind 2021 grotendeels afgerond. Het blijft echter noodzakelijk om snel te kunnen opschalen. Het ministerie van VWS vraagt daarom gemeenten tot en met het eerste kwartaal van 2022 paraat te staan voor het mogelijk opnieuw uitbreiden van de coronawerkzaamheden. De huidige koers is gericht op afschaling van het testen en van het bron- en contactonderzoek tot 31 maart 2022. Daarna kan de gemeente volstaan met een kleine bezetting tot 1 juli 2022, om daarmee de coronaorganisatie te beëindigen.

Verzuim

Tot en met maart 2021 heeft de daling van het voortschrijdend verzuim doorgezet. Tot en met juli 2021 is het voortschrijdend verzuimpercentage iets gestegen, naar 5,8%, en daarmee net boven de norm van 5,7% uitgekomen.

Bovenstaande grafiek geeft weer dat het voortschrijdend verzuim in vergelijking met de eerste begrotingsherziening 2021 –voorjaarsnota 2021- in de gehele organisatie gestegen is, met uitzondering van de clusters Dienstverlening en het onderdeel Concern Auditing & Middelen en Control.

De stijging van het voortschrijdend verzuim is zichtbaar in alle verzuimcategorieën en vooral in het langdurig verzuim: het verzuim dat langer duurt dan 43 dagen. Ten opzichte van april 2021 is het lang verzuim met 0,24% gestegen.

Nog steeds besteedt de organisatie extra aandacht aan veilig, gezond en met plezier werken, thuis en op locatie. Leidinggevend en krijgen ondersteuning hoe zij hun medewerkers kunnen faciliteren en begeleiden. Alle clusters geven aandacht aan het voorkomen en verminderen van langdurig verzuim. Naast de inzet van bedrijfsartsen, re-integratieadviseurs en aandacht voor vitaliteit is er inzet op leeftijdsbewust personeelsbeleid en mobiliteit. Terugdringing van langdurig verzuim vraagt veel inzet en het resultaat is, vaak door de aard van het verzuim, niet direct terug te zien in het percentage langdurig verzuim.

Gezien de huidige ontwikkelingen en de nog onzekere omstandigheden rond de coronamaatregelen, is ervoor gekozen de verzuimnormen voor 2022 van de clusters pas in het laatste kwartaal van 2021 samen te stellen. Een actualisatie van de concernnorm volgt dan bij de eerste begrotingsherziening en voorjaarsnota 2022.

Voor 2022 staat de verdere ontwikkeling gepland van de instrumenten om het verzuim terug te dringen. Deze instrumenten en applicaties helpen leidinggeven, re-integratie- en HR-adviseurs in de begeleiding van medewerkers bij verzuim. De stijging van het verzuim vraagt om extra aandacht. Naast de aandacht voor het terugdringen van langdurig verzuim gaat die vooral uit naar het voorkómen van verzuim. Juist de niet verzuimende medewerker verdient aandacht. Vitale en gezonde medewerkers dragen bij aan een vitale en gezonde organisatie.

Inclusieve organisatie

Een inclusieve en diverse gemeente houdt voor gemeente Rotterdam goed werkgeverschap in voor *iedereen*. Dit is de basis voor de initiatieven die bijdragen aan een inclusieve en diverse gemeente.

In de opvolging van het intensiveringsplan 'Rotterdam tegen racisme 2020 - 2022' passen een aantal concrete initiatieven. Deze zijn in te delen in diverse categorieën: inclusief werving en selectie, bewustwording, inclusief beleid, en inzicht in de mate van inclusie en diversiteit.

Voorbeelden zijn:

- Experimenten met nieuwe, technische, methodieken die bijdragen aan het terugdringen van vooringenomenheid (bias) in het werving- en selectieproces (zoals een game);
- Trainingen voor bewustwording van inclusie en diversiteit, en inrichting van gesprektafels over vooroordelen en uitsluitingsmechanismen;
- Toetsing van werving- en selectieprocedures door het Inclusiviteitspanel;
- Structureel aanbod van trainingen, webinars, dialoogtafels, inspiratiesessies over alle invalshoeken van inclusie en diversiteit. Deze zijn bedoeld voor individuele werknemers en op teams. Dit aanbod is via het opleidingsportaal beschikbaar;
- Opzet en uitvoering van inclusief beleid, inclusieve regels, procedures en normen;
- Gesprekken met werknemers over de huidige procedures en middelen om ongewenst gedrag als racisme en discriminatie te melden, en de communicatie hierover;
- Inzicht in de mate van inclusie en diversiteit binnen de gemeente door vragen in het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) 2021, en de voorbereiding van deelname aan de Barometer Culturele Diversiteit van het CBS in 2022.

Het intensiveringsplan 'Rotterdam tegen racisme 2020 - 2022' krijgt in 2022 een vervolg op inclusief werven en selecteren, bewustwording/ informeren, vergroten en versterken van de toegankelijkheid, inclusief beleid, discriminatie, en inzicht in de mate van inclusie en diversiteit.

Voorbeelden zijn:

- Om een extra 'boost' te geven aan het inclusief maken van de werving en selectie komt de afdeling HR met een planmatige aanpak. Deze aanpak omvat alle functies, ook die van leidinggevende, en de arbeidsmarktcommunicatie;
- Er komt een toetsing van het gemeentelijk beleid en de uitvoering hiervan. Dit gebeurt intern door het Inclusiviteitspanel en extern door de Adviesraad Antiracisme en Inclusie.
- Informeren van medewerkers over de huidige mogelijkheden van het doen van meldingen van ongewenst gedrag over racisme en discriminatie;
- Deelname aan Barometer Culturele Diversiteit van het CBS in 2022.

Formatie en bezetting

Formatie en bezetting (in fte)

In- en uitstroom

In 2021 zijn tot en met augustus bijna 1.150 nieuwe medewerkers begonnen. En in dezelfde periode hebben 440 medewerkers de organisatie verlaten. 34% van de instroom is jonger dan 30 jaar. En van de uitstroom is 60% 60 jaar of ouder.

Stages

De ambitie voor 2021 was om totaal 1.124 stageplaatsen aan te bieden, waarvan minimaal 25% op mbo-niveau. In onderstaande grafiek is het aantal gerealiseerde stages weergegeven. Tot en met 9 augustus 2021 waren 526 stageplaatsen geboden; dit is 47% van de totaal ambitie. Van de 526 stageplaatsen is 32% op mbo-niveau.

De stageambitie voor 2022 is - net als in 2021 - 7,2% van de bezetting per 1 januari 2022 (medewerkers, inclusief medewerkers externe inhuur). In de eerste begrotingsherziening 2022 leggen we de stageambitie voor 2022 vast.

Arbeidskosten

Arbeidskosten bestaan uit loonkosten (medewerkers in dienst van de gemeente Rotterdam) en kosten van ingehuurde medewerkers.

Integriteit

Integraal integriteitsbeleid is van cruciaal belang is voor het aanzien en functioneren van de gemeente. Het ambtelijke beleidsplan 2021-2025 (21bb2204) is vastgesteld in de raadsvergadering van 18 februari 2021. Het beleidsplan omvat inzet op vijf pijlers: regelgeving, bewustwording, coördinatie en toetsing, blik naar buiten en blik naar binnen. Per pijler is de doelstelling daarvan gekoppeld aan de ontwikkelingen en onderwerpen binnen deze pijler.

Het college stelt het jaarplan integriteit 2022 in het laatste kwartaal van 2021 vast. Het actieplan naar aanleiding van het Ambtelijke beleidsplan 2021-2025 bestaat uit 31 speerpunten. Deze speerpunten voorzien het jaarplan integriteit 2022 van input.

Informatievoorziening en automatisering

Pagina 102

Informatievoorziening en IT

Ontwikkelingen

Voor ons college en onze organisatie staan de maatschappelijke opgaven in de stad centraal. Digitalisering biedt voorzieningen en de bijbehorende dienstverlening om onze doelen sneller en beter te realiseren. De ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en de digitale overheid gaan snel. De IV(informatievoorziening)/IT-organisatie moet hiervoor goed toegerust zijn. Dit betekent dat de IV/IT-organisatie betrouwbare ICT-voorzieningen levert, en snel en flexibel inspeelt op nieuwe ontwikkelingen.

De basis hiervoor is vastgelegd in de Digitaliseringsagenda. Deze bevat projecten en programma's die de clusters gezamenlijk hebben gekozen. Met deze projecten en programma's willen ze hun dienstverlening gebruiksvriendelijk, efficiënt en eigentijds vormgeven, en innovatieve projecten mogelijk maken. De inzet vindt plaats langs twee lijnen:

- Solide basis: een veilig en betrouwbaar netwerk en goede ICT-faciliteiten, inclusief goede gebruikersondersteuning
- Differentiatie en innovatieve projecten: deze maken het mogelijk om op een moderne en efficiënte manier te werken.

De lange periode van thuiswerken door een groot deel van de organisatie, onderstreept het belang van de inzet op digitalisering. Nieuwe manieren van werken en samenwerken zijn door de coronacrisis in een stroomversnelling gekomen. Verder is in 2021 de Digitaliseringsagenda herijkt. Begin 2022 leggen wij het geactualiseerde informatiebeleid aan de gemeenteraad voor. Verder zijn er in 2022 enkele andere belangrijke speerpunten:

- Afronding van de invoering van de governance en het instrumentarium rondom de toepassing van algoritmes.
- Verdere invoering van de Datastrategie; deze strategie is de basis voor de verantwoorde inzet van data om maatschappelijke vragen te kunnen aanpakken. Het jaar 2022 staat in het teken van de werkwijzen, techniek, houding en gedrag die datagedreven werken van leiding en medewerkers vraagt.
- De verbinding met Europa is steeds belangrijker. De samenwerking met [Europese landen/gemeenten /organisatie?] die in 2020 en 2021 in gang is gezet, heeft onder meer geleid tot het vice-voorzitterschap van onze gemeente van het Knowledge Society Forum. In 2022 bouwen we de Europese samenwerking verder uit.
- De bestuurlijke samenwerking in VNG-verband en met andere grote gemeenten zetten we door. Waar mogelijk groeit deze samenwerking toe naar één digitale overheidsarchitectuur en één basisinfrastructuur, met gezamenlijke kaders en gezamenlijke voorzieningen. In VNG-verband gebeurt dit onder de noemers Common Ground en Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering ('1x ontwikkelen, 350x toepassen').

- Digitalisering is verweven met vrijwel elk beleidsterrein. Dat vraagt om medewerkers die digitaal kunnen blijven en digitale mogelijkheden weten te benutten. In 2022 komt er een traject dat leidinggevend en medewerkers meeneemt in de verschillende aspecten van digitalisering.
- Informatiebeveiliging blijft in 2022 een belangrijk onderdeel van de digitaliseringsaanpak. De eerder gestarte awareness-campagne loopt in 2022 door. Verder wordt gecontinueerd. De gemeente zorgt ook in 2022 dat zij voldoet aan de landelijke verplichtingen, zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten, oftewel Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA).
- Met het programma Rotterdamse Digitale Infrastructuur (RDI) werkt onze ICT-organisatie aan een aantal ontwikkelingen. Het gaat om vernieuwing van de toegang tot systemen, de digitale werkomgeving, de integratie van data en werkomgevingen, en de IT- en data-infrastructuur. Dit is onder meer nodig met het oog op Anders Werken: de nieuwe en andere manieren van werken in onze organisatie.
- In 2022 gaat naar verwachting de Wet Open Overheid (WOO) in. Er is een programma opgezet om de werkprocessen en de ondersteunende systemen hierop voor te breiden.
- De dienstverlening aan de Rotterdammers wordt steeds meer digitaal. Realisatie van Generieke ICT-voorzieningen is hiervan een onderdeel. Voorbeelden hiervan zijn de livechat voorzieningen en de virtuele assistenten.

Monitor ICT-projecten

Met de Monitor Grote Projecten rapporteert het college de gemeenteraad over de status en voortgang van risicovolle projecten. De Monitor ICT-projecten (*URL nog toevoegen*) is hiervan een onderdeel en is als aparte rapportage naast deze begroting beschikbaar.

Privacy en AVG

Pagina 103

Privacy en AVG

De gemeente Rotterdam kent vanuit haar wettelijke taken en bevoegdheden veel processen waarbij persoonsgegevens van Rotterdammers (en andere burgers), ondernemers en medewerkers worden verwerkt. Soms zijn die privacygevoelig, zoals financiële en bijzondere gegevens. Er zijn binnen de gemeentelijke organisatie 513 (deel)processen waarbij persoonsgegevens gebruikt worden. Die vallen onder de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming), de wet die bepaalt hoe bedrijven en overheden met persoonsgegevens om moeten gaan.

Hoe gaat het nu met de AVG? Drie jaar na de invoering is er een fundament gelegd waarin de basis steeds meer op orde is. Dat zien we terug in:

- het register van verwerkingen. Hierin zijn de processen vastgelegd waarin persoonsgegevens van burgers en ambtenaren worden verwerkt. Daarin staan nu 513 verwerkingen;

- het aantal uitgevoerde DPIA's (Data Protection Impact Assessment) <link naar overzicht DPIA's> is nu 134. Nog 18 DPIA's moeten worden afgerond. Voor nieuwe processen moet afzonderlijk bepaald worden of een DPIA nodig is. Een DPIA is een verplichte analyse voor de processen met een hoog privacyrisico voor de betrokkenen van wie de gegevens verwerkt worden. Daarmee kunnen maatregelen worden genomen om het risico te verkleinen;
- het aantal verwerkers waarmee een overeenkomst is afgesloten. Voor 283 processen zijn verwerkersovereenkomsten afgesloten met partijen die in opdracht van de gemeente persoonsgegevens verwerken;
- het datalekkenregister. De gemeente houdt een datalekkenregister bij. Bij een datalek zijn persoonsgegevens mogelijk of daadwerkelijk in handen gekomen van onbevoegden. Dat kan bijvoorbeeld door een verkeerd geadresseerde brief of e-mail. Van 1 januari tot 1 augustus 2021 zijn er 158 datalekken <link naar overzicht> gemeld. Daarvan zijn er 40 gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Om datalekken te voorkomen zet ons college met gerichte campagnes ook de komende periode in op bewustwording bij medewerkers. Dit gebeurt onder meer door een e-learning module voor alle medewerkers.

Inzet de komende jaren

Nu de basis voor de privacybeveiliging is gelegd, richt ons college zich steeds meer op andere speerpunten. Tegelijkertijd zal die basis ook de komende jaren veel inspanning vragen om die volledig op orde te houden. Zo komen er steeds nieuwe processen bij waarin persoonsgegevens worden verwerkt.

De wereld digitaliseert in sneltreinvaart. Digitalisering biedt kansen om maatschappelijke vraagstukken op te lossen. Het beheer van de buitenruimte is een van de aspecten waar digitalisering steeds belangrijker is. Een voorbeeld is het project 'Smart cities', met toepassingen als sensoren en camera's die drukte en verkeersstromen monitoren. Ook maakt de gemeente gebruik van algoritmen. Dergelijke ontwikkelingen gaan snel. Daar kleven risico's aan, zo blijkt uit het rapport van de Rotterdamse Rekenkamer. De Europese Commissie werkt aan kaders en wetgeving om het gebruik van algoritmen een betere wettelijke basis te geven. Hier ligt ook een belangrijke taak voor onze gemeente. Dat vraagt om een organisatie die de ontwikkelingen in de digitalisering volgt en daarop anticipeert. Dat doet onze gemeente door kaders te stellen en de organisatie zo in te richten dat persoonsgegevens nu en in de toekomst veilig zijn, in opslag en bij verwerking.

Samenwerkingsverbanden

Dat er veel verandert geldt ook voor samenwerkingsverbanden waarin persoonsgegevens gedeeld worden zoals het sociaal domein en het Veiligheidshuis. Steeds zal een zorgvuldige afweging moeten worden gemaakt wanneer gegevens rechtmatig gedeeld kunnen worden, met oog voor de risico's voor privacy, discriminatie en stigmatisering. Nieuwe wetgeving is op handen, zoals de Wgs (wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden) en de WAMS (Wetsvoorstel Aanpak meervoudige problematiek sociaal domein). Op basis van deze kaders blijft telkens een afweging nodig over nut en noodzaak om gegevens veilig te delen. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft voor de komende jaren gegevensdeling als een van de speerpunten benoemd. De gegevensdeling binnen het sociaal domein is dan ook een aandachtspunt voor de komende jaren.

Privacy by design

Om de privacyrisico's aan het begin van elk nieuw proces mee te nemen, zet ons college in op Privacy by design. Dit is vastgelegd in de AVG en voorziet erin dat de organisatie ieder proces, systeem of applicatie bij de start zo inricht dat het automatisch rekening houdt met privacy-aspecten.

Recht van betrokkenen

Bewoners kunnen op basis van de AVG inzage krijgen in hun eigen persoonsgegevens. Het aantal aanvragen hiervoor is toegenomen. In totaal zijn in juli 2021 263 verzoeken ingediend. De toename komt grotendeels door een datalek bij de landelijke GGD's. Nadat hierover berichten in de media waren verschenen, hebben 130 Rotterdammers gevraagd hun gegevens te wissen. De overige verzoeken gaan vooral om inzage van gegevens. Door het hoge aantal en de complexiteit van een deel van deze aanvragen, liep de afhandelingstermijn op.

Overige bedrijfsvoering

Pagina 104

Wet openbaarheid bestuur

Wet openbaarheid bestuur

Pagina 105

Wet openbaarheid bestuur

De Wob regelt het recht op overheidsinformatie. Iedereen kan een verzoek indienen om informatie die bij de gemeente berust. De gemeente krijgt jaarlijks tussen de 200 en 300 Wob-verzoeken. Die gaan over diverse onderwerpen en zijn verschillend van aard en omvang. Afgehandelde Wob-verzoeken publiceert de gemeente op [de website](#).

Het college informeert via de P&C-cyclus de gemeenteraad over de ontvangen Wob-verzoeken en de afhandeltermijn. Deze manier van informatie vloeit voort uit een op 8 april 2021 aangenomen motie.

De wettelijke afhandeltermijn van een Wob-verzoek bedraagt acht weken: vier weken, met eenmalige verlenging met nogmaals vier weken.

Van januari tot en mei 2021 kreeg de gemeente Rotterdam 142 Wob-verzoeken. Voor 53% van deze verzoeken duurde de afhandeling langer dan de wettelijke termijn van acht weken. Daarmee is de niet-tijdige afhandeling van Wob-verzoeken te hoog. Op dit moment werkt het college aan een verbeterplan om sneller aan Wob-verzoeken te voldoen. Hierom is gevraagd in een aantal moties in 2021. In de volgende P&C-cyclus rapporteert het college nader hierover, inclusief over het werken met doelstellingen.

Energietransitie

Pagina 106

Energietransitie

Met nieuwe energie bouwen aan de stad van morgen

Een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit met alle ruimte voor innovaties.

De keuzes die we daarin maken bieden veel kansen. De energietransitie kan een vliegwiel zijn voor het ontwikkelen van nieuwe, duurzame, circulaire bedrijven en het opknappen en verduurzamen van woningen en wijken en zorgt daarmee voor nieuwe werkgelegenheid.

In deze collegeperiode zetten we in op het versnellen van de Energietransitie in Rotterdam en het optimaal benutten en versnellen van de kansen die dit met zich meebrengt. Hiervoor is een bedrag van 68,2 miljoen euro vrijgemaakt en ondergebracht in de bestemmingsreserve Energietransitie. De middelen zijn verdeeld over zes thema's: Haven en Industrie, Gebouwde omgeving, Emissieloze Mobiliteit, Schone Energie, Nieuwe Economie en Lokale Duurzame Initiatieven.

In september 2019 zijn we gestart met de uitvoering van het eerste uitvoeringsplan energietransitie. In juli 2020 heeft het college het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 vastgesteld. Hierin is voor 2020-2022 een bedrag van € 68,1 miljoen van de € 68,2 miljoen van de Bestemmingsreserve Energietransitie gecommitteerd aan 52 programma's en projecten. In maart 2021 is het Uitvoeringsplan Energietransitie aangevuld met 9 nieuwe projecten. Hiermee is de gehele 68,2 miljoen euro gecommitteerd.

Dit geeft het volgende beeld:

ETB Thema	Realisatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Totaal	Bijdrage	Totaal
	2019	2020	2021	2022	na 2022	gemeente	rijk	beschikbaar
Haven en industrie	0,3	0,8	2,1	0,8	1,5	5,5	4,4	9,9
Gebouwde omgeving	0	1,2	1,3	5,3	0	7,8	24,1	31,9

Emissieloze Mobiliteit	0	3,9	8,3	8,7	0	20,9	0	20,9
Schone Energie	0,3	1,3	4,5	5,3	6,4	17,8	0	17,8
Nieuwe economie	1,5	3,9	4,5	4,2	0	14,1	0	14,1
Lokale Duurzame initiatieven	0	0,2	0,5	0,6	0	1,3	0	1,3
Proceskosten	0	0,3	0,2	0,2	0	0,7	0	0,7
	2,1	11,6	21,4	25,2	7,9	68,2	28,5	96,7

Inzet middelen

Eind september is de vrijval binnen de Bestemmingsreserve Energietransitie in de periode juni-september 2021 in kaart gebracht. Hierbij zijn projecten uit het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 meegenomen die niet doorgaan of minder geld nodig hebben dan verwacht. De vrijval bedraagt € 255.000.

Voor een aantal projecten is een deel van de middelen verschoven van 2021 naar 2022. In veel gevallen gaat dit om lopende meerjarige subsidies aan andere partijen waarvan de uitbetaling van een deel van de subsidie niet dit jaar maar volgend jaar plaatsvindt. Voorbeelden hiervan zijn de subsidieregeling Smart Energy Systems, de Verduurzamingspakketten en de voucherregelingen voor VvE's en ondernemers.

Voortgang 2021

Het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-22 is volop in uitvoering. Veel programma's en projecten lopen volgens planning en leveren mooie resultaten op voor de stad. Voorbeelden zijn het plaatsen van laadinfrastructuur in de stad, de aanleg van walstroom voorzieningen voor de binnenvaart en de ondersteuning van het platform van Rotterdamse energie coöperaties Energie van Rotterdam.

Dit leidt echter niet automatisch tot hoge realisatiecijfers. Dit heeft meerdere redenen.

Een aanzienlijk deel van de middelen gaat naar subsidies aan derden. De meeste subsidiebeschikkingen zijn afgegeven en de middelen toegekend aan de subsidieontvangers, maar (een deel van) de prestaties wordt pas in 2022 geleverd en daarmee worden de kosten pas in 2022 geboekt. Daarnaast is een deel van de middelen vastgelegd in subsidieregelingen. Een aantal regelingen loopt goed (bv Smart Energy Systems). Een aantal subsidie- en voucher regelingen loopt echter minder hard (bv energievouchers voor ondernemers, subsidieregeling elektrisch koken). Hier is de afgelopen tijd actie op ondernomen door het aanvraagproces of de regeling te vereenvoudigen. Komende maanden gaan we het aantal aanvragen goed monitoren en zetten we gerichte communicatie in.

Soms is ook sprake van vertraging. Oorzaken hiervoor zijn COVID waardoor projecten stil hebben gelegen, (juridische) complexiteit van de inkoopprocedure of aanbesteding en oorzaken buiten onze invloedssfeer, bijvoorbeeld door capaciteitsgebrek bij derden.

Energietransitiefonds Rotterdam

Eind 2020 is het Energietransitiefonds Rotterdam opgericht. Het fonds heeft als belangrijkste doelstellingen de reductie van de uitstoot van CO₂, de verbetering van de luchtkwaliteit en het verminderen van het gebruik van primaire grondstoffen (circulariteit). De middelen in dit fonds worden revolverend ingezet om investeringen in de energietransitie in Rotterdam mogelijk te maken of te versnellen en laagdrempelige leningen te verstrekken aan woningeigenaren, VvE's, kleine ondernemers en maatschappelijke organisaties in de gebouwde omgeving. Met dit fonds geven we een belangrijke impuls aan de versnelling van deze omvangrijke transitie.

Uitgangspunt is dat we projecten ondersteunen die aan één of meerdere van deze doelstellingen bijdragen en als gevolg van een gebrek aan (passende) financiering niet of onvoldoende snel van de grond komen. Het geld dat in het revolverende fonds terugvloeit, kan opnieuw worden ingezet voor de energietransitie in Rotterdam. Op die manier verwachten wij zoveel mogelijk effect uit onze middelen te halen.

Het fonds bestaat uit diverse regelingen.

Voor het Energietransitiefonds voor grote investeringen is het fondsmanagement ondergebracht bij Innovation Quarter. Er lopen gesprekken met diverse bedrijven en we verwachten voor eind 2021 de eerste investeringsaanvraag.

De leningsregelingen staan open voor aanvragen van Rotterdammers en Rotterdamse organisaties die maatregelen willen nemen om hun gebouwen te verduurzamen en verbeteren. Sinds de opening van de regeling in april 2021 zijn 70 aanvragen van particuliere woningeigenaren ontvangen voor in totaal ruim €586.000, waarvan € 487.000 is toegekend. Ook zijn er 46 bouwdepots geopend voor een totaalbedrag van € 340.000.

Het Energietransitiefonds is sinds juni 2021 ook beschikbaar voor grotere VvE's, bedrijven en andere organisaties, zoals scholen. Sinds september 2021 is de regeling ook open voor kleinere VvE's. We verwachten in het najaar de eerste aanvragen.

Financiële kengetallen

Pagina 107

Financiële kengetallen

Voor de sturing op en de verantwoording over de financiële positie van de gemeente wordt gebruikt gemaakt van verschillende financiële kengetallen.

BeleidRegulier exploitatiesaldoStructureel exploitatiesaldoWeerstandsvermogenSolvabiliteitsratio
BelastingcapaciteitNetto schuldquoteNetto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningenKasgeldlimiet
RenterisiconormEMU-saldoKapitaallastenratioKengetal grondexploitatiesOntwikkeling

Beleid

De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden hebben om de eerste klappen op te vangen.

De houdbaarheid van de gemeentefinanciën kent twee aspecten:

- Voldoende weerbaarheid. Het betreft de mogelijkheden om op korte termijn financiële klappen te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.
- Voldoende flexibiliteit van de begroting. Het betreft de snelheid waarmee de lasten kunnen worden verlaagd en de baten kunnen worden verhoogd. De flexibiliteit van de begroting (ook wel wendbaarheid genoemd) wordt beperkt door verplichtingen die voor meerdere jaren zijn of worden aangegaan. Het gaat dan om bijvoorbeeld verplichtingen als gevolg van schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen, apparaatslasten, beheer- en onderhoudslasten.

Voor de houdbaarheid van de gemeentefinanciën zijn weerbaarheid en flexibiliteit dus belangrijke termen. Wenselijk is dat de gemeenteraad een integraal beeld krijgt van de consequenties van beslissingen voor de houdbaarheid van de begroting. Kengetallen kunnen de gemeenteraad ondersteunen bij het maken van afwegingen. Onderstaande tabel geeft weer welke kengetallen hiervoor worden gebruikt. Met uitzondering van de kapitaallastenratio zijn alle kengetallen wettelijk voorgeschreven. Behoudens de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn de wettelijk voorgeschreven kengetallen niet van een wettelijke norm voorzien. Wel heeft de provincie Zuid-Holland, in zijn rol van financieel toezichthouder, zogeheten 'signaalwaarden' geïntroduceerd.

Kengetallen houdbare Rotterdamse gemeentefinanciën

Weerbaarheid

- Weerstandsvermogen*
- Solvabiliteitsratio*

Flexibiliteit: Saldo begroting

- Reguliere exploitatieruimte*
- Structurele exploitatieruimte*
- Belastingcapaciteit*

Flexibiliteit: Schuld

- Netto schuldquote*
- Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen*
- Kasgeldlimiet*
- Renterisiconorm*

Flexibiliteit: Investerings

- EMU-saldo*
- Kapitaallastenratio
- Kengetal grondexploitaties*

**Deze kengetallen zijn wettelijk voorgeschreven.*

De uitkomst van één individueel kengetal zegt niet zo veel over de financiële positie van de gemeente Rotterdam. Daarom is het raadzaam de kengetallen in samenhang te bezien. Op grond van het totale beeld is het mogelijk uitspraken te doen over de financiële positie van Rotterdam.

Regulier exploitatiesaldo

Het reguliere exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de lasten en de baten. Het reguliere exploitatiesaldo voor 2021 en verder is begroot op 0. De begroting is 'sluitend'; er is geen sprake van een begrotingstekort, noch van een begrotingsoverschot.

Regulier exploitatiesaldo	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
(bedragen x € 1 mln)							
Baten exclusief onttrekkingen en vrijval aan reserves	3.552	5.239	3.953	3.688	3.460	3.635	3.628
Lasten exclusief toevoegingen aan reserves	3.519	3.948	4.181	3.857	3.616	3.552	3.551
Onttrekkingen en vrijval reserves	199	312	325	263	76	63	63
Toevoegingen aan reserves	200	1.516	98	94	100	146	140
Regulier exploitatiesaldo	31	86	0	0	0	0	0
Norm o.g.v. BBV: evenwicht							

Structureel exploitatiesaldo

De Gemeentewet schrijft voor dat de begroting structureel in evenwicht is. Hiervan kan worden afgeweken indien aannemelijk kan worden gemaakt dat het structurele evenwicht in de komende jaren tot stand zal worden gebracht. Om te kunnen vaststellen of aan dit wettelijke voorschrift wordt voldaan, wordt het structureel exploitatiesaldo gepresenteerd. Het structureel exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de structurele lasten en de structurele baten. Indien de begroting niet structureel in evenwicht is, kan de Provincie Zuid-Holland de gemeente onder verscherpt toezicht plaatsen.

Verwacht wordt dat in 2021 sprake zal zijn van een positief structureel exploitatiesaldo. Hiermee wordt dus voldaan aan het wettelijke voorschrift.

Structureel exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele baten exclusief onttrekkingen aan reserves	3.228	3.376					
Structurele lasten exclusief toevoegingen aan reserves	3.037	3.114					
Structurele onttrekkingen aan reserves	28	10					
Structurele toevoegingen aan reserves	37	0					

Structureel exploitatiesaldo	182	272					
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	3.953	3.688	3.640	3.635	3.628
Structureel exploitatiesaldo (%)	5,1%	5,2%					
Norm o.g.v. BBV: evenwicht							

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's die de gemeente loopt. In het Coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken dat wordt gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0.

De gemeentelijke financiën laten voor de eerstkomende jaren een tekort zien dat met name het gevolg is de toenemende kosten voor de zorg, welzijn en jeugdhulp. Zonder extra structurele middelen vanuit het rijk blijft dit een knelpunt in de begroting. Ons uitgangspunt is en blijft - juist is de fase waar we nu in zitten - om niet te bezuinigen op voorzieningen in de stad én om de lasten voor de Rotterdammers niet te verhogen. Dit betekent dus dat we een dip in het weerstandsvermogen accepteren. Deze dip is tijdelijk van aard en wordt mettertijd (vanaf 2023) opgelost door een toenemende algemene reserve. Hiermee komt het weerstandsvermogen, conform de afgesproken richtlijnen, uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenbegroting (2025) uit op tenminste 1,0.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit	301	288	132	124	122	180	224
Benodigde weerstandscapaciteit	219	211	219	236	228	227	222
Weerstandsvermogen	1,4	1,36	1,06	0,53	0,53	0,79	1,01
Norm gemeente Rotterdam o.g.v. Coalitieakkoord 2018-2022: minimaal 1,00							

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het wordt berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het totale vermogen (i.c. het balanstotaal). Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het (regulier) exploitatiesaldo.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de recente ontwikkeling van de solvabiliteit. Als gevolg van de verkoop van Eneco is de solvabiliteit in 2020 gestegen ook in de periode 2021 - 2025 ligt de solvabiliteit boven het niveau van 2019.

Solvabiliteitsratio (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen	1.115	2.406	2.178	2.009	2.034	2.117	2.194

Balanstotaal	3.635	3.972	4.305	4.563	4.735	4.830	5.070
Solvabiliteitsratio	30,7%	60,6%	50,6%	44,0%	43,0%	43,8%	43,3%

Signaleringswaarde opgesteld door Provincie Zuid-Holland: > 50% is minst risicovol, 20 - 50% is neutraal, < 20% is meest risicovol

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de gemeente Rotterdam zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het geeft hiermee een indicatie van de ruimte om extra inkomsten uit belastingen te genereren.

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden van de gemeente in enig jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het voorafgaande jaar en uit te drukken in een percentage.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de ontwikkeling van de belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit daalt in 2021 ten opzichte van 2020 en behoudt een waarde die door de Provincie Zuid-Holland als 'neutraal' wordt beoordeeld. De belastingcapaciteit wordt alleen bij begroting en bij jaarstukken berekend. De cijfers in onderstaande tabel zijn voor het jaar 2020 dan ook gelijk aan de cijfers die in de Begroting 2020 zijn gepresenteerd. Voor een toelichting op de ontwikkeling van de belastingcapaciteit wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen, onderdeel [Lokale lastendruk](#).

De onderlinge vergelijking van gemeentelijke tarieven verdient een aantal nuanceringen. Gemeenten kunnen binnen de geldende wet- en regelgeving verschillende bestuurlijke keuzes en afwegingen maken, bijvoorbeeld rond het voorzieningenniveau voor inwoners en de uitgaven die ze doen, gegeven de fysieke en de sociaal-economische situatie van hun gemeente. Hierbij valt te denken aan welke kosten gemeenten precies toerekenen aan een tarief, of er mogelijkheden zijn voor een alternatieve dekking van kosten en welk percentage van kostendekkendheid de tarieven moeten hebben.

Belastingcapaciteit (bedragen x € 1)	2019	2020	2021
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	188	189	188
Afvalstoffenheffing voor een gezin	349	371	377
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	208	216	226
Eventuele heffingskorting	0	0	0
Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	745	776	791
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t-1	721	740	776
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde in t-1	1,03	1,05	1,02

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee een indicatie van de mate waarin de rente en de aflossingen op de exploitatie drukken.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de recente ontwikkeling van de netto schuldquote. De verkoopopbrengst Eneco wordt gebruikt voor het reduceren van de schuld. Als gevolg hiervan is de netto-schuld in 2020 fors gedaald. Vanaf 2021 loopt de netto schuldquote geleidelijk op. In 2025 is de netto schuldquote net boven het niveau van 2019. De netto schuldquote is de gehele periode ruim onder de 90% en valt daarmee in de categorie minst risicovol.

Netto schuldquote (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vaste schulden	1.665	915	1.181	1.607	1.754	1.766	1.928
Netto vlottende schuld	434	125	419	419	419	419	419
Overlopende passiva	318	417	417	417	417	417	417
Financiële activa excl. verstrekte leningen en kapitaalverstrekking	0	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-305	-395	-395	-395	-395	-395	-395
Liquide middelen	-15	0	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-145	-295	-295	-295	-295	-295	-295
Saldo	1.954	766	1.327	1.753	1.900	1.912	2.074
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	3.953	3.688	3.640	3.635	3.628
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (saldo / totale baten)	55,0%	14,6%	33,6%	47,5%	52,2%	52,6%	57,2%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol							

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote wordt zowel in- als exclusief doorgeleende gelden gepresenteerd. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de door de gemeente verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldpositie.

Het kengetal wordt op dezelfde wijze berekend als de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden betrokken. Een aanzienlijk deel van de opgenomen gelden is doorgeleend aan woningcorporaties en deelnemingen. Dit bedrag neemt de komende jaren wel gestaag af.

De ontwikkeling van de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen laat een vergelijkbaar beeld zien als de ontwikkeling van de netto schuldquote.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025

Vaste schulden	1.665	915	1.181	1.607	1.754	1.766	1.928
Netto vlottende schuld	434	125	419	419	419	419	419
Overlopende passiva	318	417	417	417	417	417	417
Financiële activa incl. verstrekte leningen en excl. kapitaalverstrekking	-210	-179	-162	-145	-128	-112	-96
Uitzettingen < 1 jaar	-305	-395	-395	-395	-395	-395	-395
Liquide middelen	-15	0	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-145	-295	-295	-295	-295	-295	-295
Saldo	1.743	587	1.165	1.608	1.772	1.800	1.978
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	3.953	3.688	3.640	3.635	3.628
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (saldo / totale baten)	49,1%	11,2%	29,5%	43,6%	48,7%	49,5%	54,5%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol							

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. De kasgeldlimiet is wettelijk bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal. Indien de kortlopende schuld van een gemeente voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, dient de gemeente haar toezichthouder hiervan op de hoogte te stellen en een plan voor te leggen om het daaropvolgende kwartaal weer aan de kasgeldlimiet te voldoen.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.474	3.767	3.937	3.951	3.951	3.951	3.951
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	295	320	335	336	336	336	336
Gemiddelde korte schuld	250	127	150	300	300	300	300
Gemiddelde korte middelen	-6	-482	0	0	0	0	0
Gemiddelde netto korte schuld	244	-356	-150	300	300	300	300
In % begroting	7,0%	-9,4%	3,8%	7,6%	7,6%	7,6%	7,6%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	51	676	185	36	36	36	36

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de kortlopende schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande

langlopende schuld. Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen.

De verkoopopbrengst Eneco is gebruikt voor schuldenreductie. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de ruimte die de wetgever biedt. Dit verklaart dat er in 2020 nog juist aan de renterisiconorm wordt voldaan, vanaf 2021 en de daaropvolgende jaren ontstaat er meer ruimte ten opzichte van de renterisiconorm.

Renterisiconorm (bedragen x € 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.474	3.767	3.937	3.951	3.951	3.951	3.951
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	695	753	787	790	790	790	790
Renteherzieningen	0	0	8	50	0	0	0
Aflossingen	650	751	407	25	105	90	16
Risicobedrag	650	751	415	75	105	90	16
In % begroting	19%	20%	11%	2%	3%	2%	0%
Ruimte (+) / overschrijding (-)4	5	3	372	715	685	700	775

EMU-saldo

EU-lidstaten mogen een EMU-tekort realiseren van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp). In dit maximale tekort mogen, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel hebben. Voor de jaren 2019-2022 is afgesproken dat de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden 0,4% van het bbp bedraagt. De gezamenlijke ruimte voor de gemeenten bedraagt 0,27% van het bbp. In de septembercirculaire Gemeentefonds 2020 zijn de individuele referentiewaarden gepubliceerd, die de afzonderlijke gemeenten in 2021 als richtsnoer kunnen hanteren. De referentiewaarde voor Rotterdam bedraagt - € 132,8 mln.

De begroting van gemeenten wordt opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo wordt echter niet berekend op basis van baten en lasten, maar op basis van ontvangsten en uitgaven. Anders dan in het stelsel van baten en lasten drukken investeringsuitgaven en aan- en verkopen in het jaar waarin de transactie wordt gedaan volledig op het EMU-saldo. Er wordt geen rekening gehouden met afschrijvingen, noch met toevoegingen aan reserves en voorzieningen. De afwijkende berekening van het EMU-saldo kan ertoe leiden dat een gemeente bij een sluitende begroting een EMU-tekort realiseert.

In 2021 en 2022 lijkt onze gemeente een EMU-tekort te gaan realiseren. De ervaring leert dat het EMU-saldo, als gevolg van planningsoptimisme bij investeringen, bij jaarrekening altijd positiever uitvalt dan in de begroting werd aangenomen. Mocht het EMU-tekort toch hoger uitvallen dan de referentiewaarde, dan zal dit slechts consequenties kunnen hebben, indien de Europese Unie Nederland een sanctie oplegt wegens overschrijding van de EMU-normen én indien het collectieve aandeel van de gemeenten in het EMU-tekort hoger is dan 0,27% van het bbp. Dit risico wordt klein geacht. Het is niettemin zaak om de vinger aan de pols te houden.

EMU-saldo (bedragen x € 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1. Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	33	1.291	-228	-169	25	83	78
2. Mutaties (im)materiele vaste activa	-120	-111	-379	-292	-196	-101	-246
3. Mutatie voorzieningen	40	8	0	0	0	0	0
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-33	-31	28	17	7	-10	-10
5. Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiele vaste activa		-1.290					
Berekend EMU-saldo	-80	-132	-579	-443	-165	-28	-179

Kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio wordt berekend door het totaal van rente- en afschrijvingslasten met betrekking tot schulden en investeringen af te zetten tegen de totale baten (excl. onttrekkingen aan reserves). De kapitaallastenratio zegt iets over de mate van flexibiliteit van de begroting. Zowel schulden als investeringen drukken als last op de begroting, waardoor de flexibiliteit van de begroting afneemt. Er geldt geen wettelijke of andere norm voor deze ratio. Er is op dit moment geen zinvolle signaleringswaarde voor dit kengetal te bepalen op basis van literatuur of de praktijk van andere gemeenten. Voor de beoordeling moet vooral naar de ontwikkeling in de tijd worden gekeken.

Als gevolg van de verkoop van Eneco worden in 2020 meer baten gerealiseerd waardoor de kapitaallastenratio eenmalig is gedaald. Vanaf 2021 en de daaropvolgende jaren stijgt de kapitaallasten weer.

Kapitaallastenratio	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Rentelasten	37	23	19	22	28	31	35
Afschrijvingen	123	122	130	147	157	162	166
Saldo	161	145	148	196	185	193	201
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	3.953	3.688	3.640	3.635	3.628
Kapitaallastenratio	4,5%	2,8%	3,8%	4,6%	5,1%	5,3%	5,5%

Kengetal grondexploitaties

Het kengetal grondexploitaties geeft een indicatie van het financiële risico dat de gemeente loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitaties af te zetten tegen de totale baten van de gemeente (excl. onttrekkingen aan reserves). De boekwaarde van de grondexploitaties is negatief, doordat de gemeente in het verleden verliezen heeft genomen op de grondexploitaties. Een negatief kengetal betekent dat er geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond. De gemeente loopt dus beperkt risico op zijn voorraden grond.

Grondexploitaties (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025

Bouwgronden in exploitatie	-145	-133	-161	-178	-185	-174	-164
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.551	5.239	3.953	3.688	3.640	3.635	3.628
Ratio grondexploitatie	-4,1%	-2,5%	-4,1%	-4,8%	-5,1%	-4,8%	-4,5%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal, > 35% is meest risicovol							

Ontwikkeling

In onderstaande tabel is aangegeven hoe de financiële kengetallen zich ontwikkelen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting voor 2020. De verkoopopbrengst Eneco heeft een invloed op het verloop van de kengetallen.

Ontwikkeling financiële kengetallen	Oorspronkelijke begroting 2021	1e herziening 2021
Regulier exploitatiesaldo (x € 1 mln)	0	0
Structureel exploitatiesaldo (%)	2%	2%*
Weerstandsvermogen	0,87	1,06
Solvabiliteitsratio (%)	48,9%	50,6%
Belastingcapaciteit (%)	102%	1,02*
Netto schuldquote (%)	39,3%	33,6%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	34,3%	29,5%
Ruimte t.o.v. kasgeldlimiet (x € 1 mln)	35	185
Ruimte t.o.v. renterisiconorm (x € 1 mln)	322	372
EMU-saldo (x € 1 mln)	-464	-579
Kapitaallastenratio (%)	4,3%	3,8%
Ratio grondexploitatie (%)	-5,1%	-4,8%
* Niet herberekend		

Financiering

Pagina 108

Financiering

De treasuryfunctie van de gemeente omvat alle activiteiten die voorzien in de financieringsbehoefte van de gemeente. De gemeente moet altijd over voldoende geld beschikken om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen: het op tijd betalen van uitkeringen, subsidies, salarissen en facturen van derden. Hiervoor trekt de

gemeente op dagelijkse basis korte geldleningen aan. Om investeringen in de stad mogelijk te maken, trekt de gemeente geldleningen aan met een langere looptijd. Het financieringsbeleid is nodig om de rente die de gemeente moet betalen op de aangetrokken leningen te beheersen en de daarmee samenhangende risico's te beperken. Het andere belangrijke aandachtsveld binnen de treasuryfunctie betreft het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties door de gemeente bij de uitoefening van haar publieke taak.

[BeleidOntwikkeling financieringRenteWettelijke normenRenterisicobeheerLeningverstrekkingGarantieverlening Kredietrisicobeheer](#)

Beleid

Financiering

De [Wet financiering decentrale overheden \(Wet fido\)](#) geeft de wettelijke kaders voor de treasuryfunctie van decentrale overheden. Een belangrijk uitgangspunt van de wet is dat een gemeente voorzichtig moet omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's. Hierbij gelden als wettelijke normen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Het kan voorkomen dat de gemeente in een bepaalde periode overtollig geld heeft. Als ze dat geld niet uitleent aan medeoverheden en de omvang is hoger dan een bepaald drempelbedrag, dan moet de gemeente dat geld aanhouden in 's Rijks schatkist'. Dit wordt 'verplicht schatkistbankieren' genoemd. Ook stelt de Wet fido strenge eisen aan de kredietwaardigheid van tegenpartijen en de te gebruiken instrumenten. Artikel 212 van de [Gemeentewet](#) verplicht de gemeente de gemeentelijke regelgeving voor de financieringsfunctie vast te leggen. Dit heeft de gemeente gedaan in de vigerende [Verordening financiën Rotterdam 2021](#), die verder is uitgewerkt in het [Treasurystatuut Rotterdam 2021](#).

De financiering van de gemeentelijke investeringen vindt plaats met reserves en voorzieningen – de interne financieringsmiddelen – en met extern aangetrokken geldleningen. De gemeente rekent ook rente over de reserves en voorzieningen. De rentevergoeding die wordt toegerekend aan de reserves en voorzieningen wordt de 'bespaarde rente' genoemd. De bespaarde rente is geen uitgave zoals de werkelijke rente die de gemeente voor opgenomen geldleningen moet betalen, maar blijft binnen de eigen begroting. De bespaarde rente kan worden aangewend voor andere doeleinden en wordt toegevoegd aan de Rotterdamse investeringsmotor (RIM).

De totale gemeentelijke financieringskosten bestaan daarmee uit de externe rentelasten over de opgenomen geldleningen en de berekende rentelasten over de interne financieringsmiddelen. De gemeente werkt met een omslagrentemethodiek. Dat wil zeggen dat de gemeentelijke financieringskosten via het [taakveld treasury](#) worden toegerekend aan de overige gemeentelijke taakvelden op basis van de boekwaarde van desbetreffende investeringen op de balans.

In het [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#) zijn bepalingen en richtlijnen opgesteld voor de berekening van de bespaarde rente, de omslagrente die wordt toegerekend aan de investeringen en de omslagrente die wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE). Jaarlijks worden op basis van deze BBV-richtlijnen de verschillende interne rentepercentages berekend. Door de laagblijvende externe marktrente wordt de bespaarde rente (de rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen) met ingang van 2022 verlaagd van 1,75% naar 1,5%. De lagere rentelasten leiden er ook toe dat de omslagrente investeringen met

ingang van 2022 wordt bijgesteld van 1,75% naar 1,5%. De bestendige gedragslijn is om beide rentepercentages aan elkaar gelijk te houden. De omslagrente BIE wordt bepaald als het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille, naar de verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen. Deze omslagrente BIE komt uit op 0,8%. Voor de omslagrente BIE vindt volgens de BBV-richtlijnen bij jaarrekening nacalculatie plaats op basis van de werkelijk gerealiseerde rentelasten. Daarnaast bestaan er rijksregels voor het toerekenen van rente aan de Voorziening pensioenen bestuurders. Aan deze voorziening moet jaarlijks een toevoeging plaatsvinden voor het percentage waartegen de voorziening contant is gemaakt. Volgens voorschriften van het Rijk is de disconteringsvoet voor pensioenvoorzieningen voor 2021 en verder gesteld op 0,082%.

Samenvattend worden op grond van de bovenstaande bepalingen en richtlijnen in de begroting 2022 en verder de volgende interne rentepercentages onderscheiden:

- Omslagrente BIE: 0,8%
- Omslagrente investeringen: 1,5%
- Bespaarde rente: 1,5%
- Rentetoerekening Voorziening pensioenen bestuurders: 0,082%

Leningverstrekking en garantieverlening

Gemeenten mogen volgens de Wet fido uitsluitend geldleningen verstrekken en garanties verlenen uit hoofde van de publieke taak. We spreken van een publieke taak wanneer overheidsingrijpen noodzakelijk is om een maatschappelijk belang te realiseren. De gemeenteraad bepaalt wat tot de publieke taak behoort en besluit of overheidsingrijpen noodzakelijk is. Bij het verstrekken van geldleningen en garanties is een motivering van de overwegingen voor dit overheidsingrijpen vereist. De gemeenteraad en de toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland, moeten dit kunnen toetsen. Een belangrijke overweging voor de gemeenteraad hierbij is of de te ondersteunen activiteiten direct of indirect van belang zijn voor de eigen inwoners. Daarnaast moet worden overwogen of de gemeente de meest geëigende overheidspartij is om deze activiteiten te ondersteunen.

De [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#) biedt het kader voor het verstrekken van leningen en de verlening van garanties voor rechtspersonen. Bij leningverstrekking of garantieverlening stelt de gemeente zich terughoudend op volgens het "nee, tenzij" principe. Daarbij houdt de gemeente nadrukkelijk rekening met wettelijke kaders. De gemeente beheerst en verlaagt de risico's die samenhangen met de leningverstrekking en garantieverlening door toepassing van een actief kredietrisicobeheer.

Ontwikkeling financiering

De ontwikkeling van de investeringen en de ontwikkeling van de financieringsmiddelen zijn belangrijk om de ontwikkeling van het financieringstekort te kunnen bepalen. Het financieringstekort is het verschil tussen het bedrag van de verwachte boekwaarde van de investeringen en de beschikbare financieringsmiddelen. Door de ontwikkeling van de bestaande leningenportefeuille met die van het financieringstekort te combineren ontstaat inzicht in de ontwikkeling van de totale leningenpositie van de gemeente.

Investerings

De onderstaande tabel toont de ontwikkelingen van de boekwaarde van de gemeentelijke investeringen. Het gaat hierbij om de investeringen in immateriële, materiële en financiële vaste activa en de voorraden. De immateriële vaste activa hebben betrekking op bijdragen aan activa van derden en voorbereidingskosten voor nog niet

geactiveerde grondexploitaties. Tot de materiële vaste activa behoren onder andere de terreinen, gebouwen en vervoermiddelen van de gemeente. De financiële vaste activa bestaan voornamelijk uit aandelenkapitaal door deelname in verbonden partijen en verstrekte geldleningen aan derden. De voorraden, die voornamelijk bestaan uit bouwgronden in exploitatie, worden in dit overzicht ook tot de investeringen gerekend.

De (im)materiële vaste activa stijgen in de komende jaren door de diverse investeringen in bijvoorbeeld de Zeven Stadsprojecten, versnelde ombouw straatverlichting naar LED, integraal huisvestingsplan sport en onderwijshuisvesting, zie de [paragraaf Investerings](#). De boekwaarde van de investeringen stijgt in de meerjarenbegroting naar € 4,3 mld.

Investerings (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Immateriële vaste activa	46.030	47.607	46.114	44.192	42.270
Materiële vaste activa	3.022.351	3.424.258	3.677.071	3.766.653	3.819.033
Kapitaalverstrekingen	474.682	474.201	473.720	473.238	472.757
Leningen (woningcorporaties en verbonden partijen)	90.380	75.863	60.949	47.222	33.213
Overige financiële vaste activa	36.528	36.151	35.764	35.375	34.920
Financiële vaste activa	601.590	586.215	570.433	555.835	540.890
Voorraden	-110.327	-123.610	-123.304	-103.939	-129.485
Netto banksaldi	0	0	0	0	0
Totaal investeringen	3.559.644	3.934.470	4.170.314	4.262.741	4.272.708

Financieringsmiddelen

De investeringen in vaste activa en voorraden worden gefinancierd met interne en externe financieringsmiddelen. De interne financieringsmiddelen worden gevormd door de reserves en voorzieningen. De langlopende schulden bestaan uit lange leningen met een looptijd van 1 jaar of langer en overige vaste schuld. De overige vaste schuld bestaat vooral uit de ontvangen afkoopsommen erfpacht. De gemeente moet deze afkoopsommen als schuld op de balans opnemen en gedurende de oorspronkelijke looptijd van het afgekochte erfpachtcontract jaarlijks laten vrijvallen in het resultaat. De kasgeldleningen zijn externe geldleningen met een looptijd van korter dan 1 jaar. Ten slotte wordt het overig netto werkkapitaal tot de financieringsmiddelen gerekend. Het netto werkkapitaal bestaat uit het saldo van de debiteuren, crediteuren en overlopende posten.

De komende jaren neemt de reservepositie af. Zie voor de ontwikkelingen van de reserves de [balanspagina Reserves](#). De voorzieningen blijven redelijk stabiel. Zie voor de ontwikkeling van de voorzieningen de [balanspagina Voorzieningen](#). Door reguliere aflossingen daalt de boekwaarde van de portefeuille opgenomen langlopende leningen in de komende jaren. Per saldo nemen de beschikbare financieringsmiddelen af tot € 2,8 mld.

Financieringsmiddelen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025

Eigen vermogen	2.231.114	2.027.240	2.038.424	2.101.491	2.158.619
Voorzieningen	102.826	102.776	102.706	102.619	102.516
Interne financieringsmiddelen	2.333.940	2.130.016	2.141.130	2.204.110	2.261.135
Obligatieleningen en onderhandse geldleningen	563.426	538.658	433.922	343.848	328.571
Overige leningen	35.313	34.155	32.997	31.839	30.681
Langlopende schulden	598.739	572.813	466.919	375.687	359.252
Kasgeldleningen	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Overig netto werkkapitaal	-153.911	-153.911	-153.911	-153.911	-153.911
Totaal lopende financieringsmiddelen	3.078.768	2.848.918	2.754.138	2.725.886	2.766.476

Financieringstekort

Het financieringstekort geeft het bedrag weer van de nieuw aan te trekken leningen als de overige balansposten zoals vaste activa (investeringen), eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen zich volgens de begroting ontwikkelen. Het financieringstekort loopt in de komende jaren op tot € 1,5 mrd. De gemeente past totaalfinanciering toe. Daarbij worden op basis van de werkelijke totale liquiditeitsbehoefte (het saldo van uitgaven en ontvangsten) van de gemeente leningen aangetrokken of middelen bij de schatkist gestald. Ervaring leert dat de werkelijke liquiditeitsbehoefte in de praktijk lager uitvalt dan het begrote financieringstekort. Volgens de wet fido mag niet eerder worden geleend dan dat de middelen daadwerkelijk benodigd zijn. Ook moet de looptijd passen bij de verwachte duur van de liquiditeitsbehoefte. Pas bij een structurele liquiditeitsbehoefte worden langlopende leningen afgesloten.

Financieringstekort (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Investeringen	3.559.644	3.934.470	4.170.314	4.262.741	4.272.708
Lopende financieringsmiddelen	-3.078.768	-2.848.918	-2.754.138	-2.725.886	-2.766.476
Financieringstekort	480.876	1.085.552	1.416.176	1.536.855	1.506.232

Ontwikkeling leningenpositie

Uitgaande van bovenstaande ontwikkeling van het financieringstekort neemt de totale schuld tot eind 2025 toe tot € 2,1 mrd. Dit patroon is ook zichtbaar in de ontwikkeling van de [netto schuldquote](#). De netto schuldquote, de netto schuldpositie gedeeld door het totaal van de baten, vertoont een stijgende lijn. Toch ligt de netto schuldquote met een maximum van 56,3% gedurende de gehele meerjarenperiode ver onder de kritische signaalwaarde van de toezichthouder (130%) en blijft in de categorie 'minst risicovol' (<90%). De afname van de reserves en de toename van de schulden leidt tot een afname van de [solvabiliteitsratio](#), het eigen vermogen gedeeld door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio blijft in deze meerjarenbegroting ruim boven 40% en daarmee ruim aan de goede kant van de signaalwaarde die door de Provincie Zuid-Holland als risicovol wordt beschouwd (20%). Voor meer informatie over de kengetallen, zie de [paragraaf Financiële kengetallen](#).

Ontwikkeling leningenpositie (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Kasgeldleningen	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Obligatieleningen en onderhandse geldleningen	563.426	538.658	433.922	343.848	328.571
Financieringstekort	480.876	1.085.552	1.416.176	1.536.855	1.506.232
Lange leningen	1.044.302	1.624.210	1.850.098	1.880.703	1.834.803
Totaal korte en lange geldleningen	1.344.302	1.924.210	2.150.098	2.180.703	2.134.803

Rente

Het gemiddeld rentepercentage dat wordt berekend over de netto korte schuld is afgeleid van het meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Daarbij wordt gerekend dat de korte rente gedurende de meerjarenperiode tot en met 2025 geleidelijk oploopt in de richting van 2%. Voor het financieringstekort wordt gerekend met een lange rente die gedurende diezelfde periode oploopt tot 2,5%.

Renteresultaat

Het onderstaande renteschema geeft inzicht in de rentelasten en -baten, het renteresultaat en de wijze waarop de rente wordt toegerekend aan de verstrekte leningen, investeringen en grondexploitaties. De in de loop van de jaren stijgende financieringsbehoefte leidt tot een toename van de rentelasten. In 2021 heeft woningbouwcorporatie Vestia enkele leningen vervroegd afgekocht door alle toekomstige rente- en aflossingsverplichtingen van deze leningen in één keer te voldoen. Dit heeft geleid tot een eenmalige hogere rentebate in 2021 en lagere rentebaten in de jaren 2022 en verder. De toe te rekenen externe rente als saldo van de rentelasten, de rentebaten en de toerekening van de omslagrente BIE aan de grondexploitaties, bedraagt € 18,9 mln in 2022 en loopt op tot € 35,5 mln in 2025. Na toerekening van de rente aan de interne financieringsmiddelen, bedragen de totale financieringskosten in 2022 € 52,7 mln, oplopend tot € 67,2 mln in 2025. Een gelijkblijvende omslagrente van 1,5% leidt in de jaren 2022 tot en met 2024 tot beperkte positieve renteresultaten. Alleen in 2025 resulteert een klein negatief renteresultaat.

Renteschema	2021	2022	2023	2024	2025
Externe rentelasten korte en lange leningen	-17.118	-20.185	-28.456	-32.980	-35.493
Rentebaten verstrekte leningen	5.936	2.805	2.354	1.942	1.587
Saldo externe rentelasten en rentebaten	-11.182	-17.380	-26.102	-31.038	-33.906
Omslagrente bouwgronden in exploitatie (BIE)	-1.399	-1.552	-1.604	-1.526	-1.550
Toe te rekenen externe rente	-12.581	-18.932	-27.706	-32.564	-35.456
Rente over eigen vermogen (toevoeging IFR/RIM)	-42.110	-33.467	-30.408	-30.576	-31.523
Rente over voorzieningen (toevoeging IFR/RIM)	-384	-225	-225	-224	-222
Rente over voorzieningen (toevoeging pensioenvoorzieningen)	-47	-47	-47	-47	-47

Totaal toe te rekenen rente	-55.122	-52.671	-58.386	-63.411	-67.248
Toegerekende omslagrente	58.999	56.567	61.248	63.786	65.092
Renteresultaat	3.877	3.896	2.862	375	-2.156

Wettelijke normen

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn drie wettelijke normen opgenomen waaraan de gemeente moet voldoen. Zo moeten tijdelijk overtollige middelen boven een vastgestelde drempel worden aangehouden in 's Rijks schatkist. Bij het aantrekken van korte leningen (met looptijd tot één jaar) mag het gemiddelde saldo de kasgeldlimiet niet langdurig overschrijden. Het saldo aan aflossingen en renteherzieningen op de bestaande portefeuille *lange leningen* (met looptijd van één jaar of langer) mag in enig jaar niet hoger zijn dan de renterisiconorm.

Drempel schatkistbankieren

Om de staatsschuld te beperken moeten gemeenten liquide middelen aanhouden in de schatkist bij het Rijk of uitzetten bij medeoverheden. Om te voorkomen dat onverwachte ontvangsten en uitgestelde betalingen direct leiden tot onrechtmatigheid mag er bij gemeenten een beperkt positief saldo op de bankrekeningen aanwezig zijn. Gemiddeld per kwartaal mag dit saldo niet meer zijn dan een vastgesteld drempelbedrag. Voor 2022 komt het drempelbedrag voor de gemeente Rotterdam uit op € 17,3 mln. Indien de gemiddelde banksaldi boven deze drempel komen, worden deze middelen in de schatkist van het Rijk aangehouden.

Kasgeldlimiet

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. In de Wet fido is hiervoor de kasgeldlimiet opgenomen, waarmee een maximum wordt gesteld aan de netto kortlopende schuld. De kasgeldlimiet is gelijk aan 8,5% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke begroting. De in de tabel getoonde bedragen zijn jaargemiddelden. Er moet enerzijds rekening worden gehouden met beschikbare kredietlijnen en anderzijds met tijdelijke uitschieters in de behoefte aan kort geld. Daarom wordt voorzichtigheidshalve enige marge aangehouden onder de kasgeldlimiet en wordt er gestuurd op een gemiddelde netto korte schuld van € 300 mln. De kasgeldlimiet mag niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Bij een dreigende structurele overschrijding van de kasgeldlimiet zullen nieuwe lange leningen worden aangetrokken.

Kasgeldlimiet	2021	2022	2023	2024	2025
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.937.110	4.142.539	4.142.539	4.142.539	4.142.539
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	334.654	352.116	352.116	352.116	352.116
Gemiddelde vlottende schulden	150.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Gemiddelde vlottende middelen	0	0	0	0	0
Gemiddelde netto vlottende schulden	150.000	300.000	300.000	300.000	300.000
In % begroting	3,8%	7,2%	7,2%	7,2%	7,2%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	184.654	52.116	52.116	52.116	52.116

Renterisiconorm

Bij de structurering van de lange schuld moet de gemeente rekening houden met de renterisiconorm. Deze norm heeft als doel het toekomstig renterisico te beperken door de aflossingen en renteherzieningen te spreiden. Voorkomen moet worden dat er in enig jaar een te grote concentratie plaatsvindt van aflossingen en renteherzieningen op lopende leningen. Het renterisicobedrag wordt volgens de Wet fido berekend als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het totale renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke begroting. De omvang van de begroting 2022 geldt volgens de wet ook als grondslag voor de toetsing van de daaropvolgende jaren. Nieuw af te sluiten leningen worden zodanig gestructureerd dat de renterisiconorm ook in de komende jaren niet wordt overschreden.

Renterisiconorm	2021	2022	2023	2024	2025
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.937.110	4.142.539	4.142.539	4.142.539	4.142.539
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	787.422	828.508	828.508	828.508	828.508
Renteherzieningen	0	50.000	0	0	0
Aflossingen	414.666	24.768	104.736	175.074	100.277
Risicobedrag	414.666	74.768	104.736	175.074	100.277
In % begroting	10,5%	1,8%	2,5%	4,2%	2,4%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	372.756	753.740	723.772	653.434	728.231

Renterisicobeheer

Bij het afsluiten van nieuwe leningen loopt de gemeente een renterisico. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Als onderdeel van het renterisicobeheer maakt de gemeente op beperkte schaal gebruik van renteswaps.

Renteswaps zijn instrumenten waarmee de lange rente kan worden vastgelegd. In 2009 en 2010 heeft de gemeente renteswaps afgesloten om toekomstige renterisico's te beperken. Daarbij zijn de renterisico's van € 185 mln aan onderliggende financieringsbehoefte ingedekt. Ter beperking van tegenpartijrisico's zijn deze swaps alleen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze bank heeft met een AAA-rating de hoogste mogelijke kredietwaardigheid. Op deze renteswaps drukken geen onderpandverplichtingen. Bij een rentedaling heeft de gemeente dan ook geen verplichting om liquide middelen te storten.

Renterisico

Bij de berekening van het renterisico over de totale schuld worden zowel renterisico's die samenhangen met de korte als de lange schuld betrokken en wordt naast de herfinanciering ook eventuele uitbreiding van de financieringsbehoefte meegenomen. Dit resulteert in het bedrag dat blootstaat aan risico's van een rentestijging.

Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen moet kunnen worden opgevangen. Voor meer informatie over het gemeentelijke beleid met betrekking tot risicobeheersing, zie de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Renterisico	2022	2023	2024	2025
Renteherzieningen	50.000	0	0	0
Financieringstekort (stand primo)	480.876	1.085.552	1.416.176	1.536.855
Renterisicobedrag vaste schulden	530.876	1.085.552	1.416.176	1.536.855
Renterisicobedrag netto vlottende schulden	300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal renterisicobedrag	830.876	1.385.552	1.716.176	1.836.855
Renterisico (2%)	16.618	27.711	34.324	36.737

Leningverstrekking

De Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014 biedt het kader voor het verstrekken van leningen en de verlening van garanties voor rechtspersonen. Bij leningverstrekking en garantieverlening stelt de gemeente zich terughoudend op volgens het "nee, tenzij" principe. In afwijking hiervan worden bepaalde investeringen gestimuleerd via specifieke regelgeving. Zo kan onder de [Regeling Investeringsubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen](#) naast een subsidie een aanvullende lening verstrekt worden.

De bestaande portefeuille verstrekte geldleningen heeft een aflopend karakter. De geldleningen zijn voornamelijk verstrekt aan woningbouwcorporaties en de RET Infrastructuur BV en RET Railgebonden voertuigen BV. Tot 1994 verstrekte de gemeente leningen aan woningbouwcorporaties. In 1994 is de gemeente een overeenkomst aangegaan met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waardoor de leningen van woningbouwcorporaties worden gewaarborgd door het WSW. Sinds dat moment trekken de woningbouwcorporaties zelfstandig hun leningen aan op de kapitaalmarkt en niet meer bij de gemeente. De overige financiële activa betreffen leningen aan sportverenigingen en welzijnsorganisaties. Daarnaast gaat het om leningen voor de economische ontwikkeling. Onder de post Overig zijn onder andere de leningen opgenomen die worden verstrekt aan Blijdorp en Ahoy in het kader van Coronanoodsteun. Ook de leningen die lopen via de Kredietbank Rotterdam, het Nationaal Restauratiefonds (NRF) en het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) vallen onder deze categorie.

Verstrekte leningen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Woningcorporaties	47.880	41.863	35.449	30.222	24.713
Deelnemingen	42.500	34.000	25.500	17.000	8.500
Totaal leningen aan woningcorporaties en deelnemingen	90.380	75.863	60.949	47.222	33.213

Sportverenigingen	4.093	3.956	3.814	3.672	3.467
Economische ontwikkeling	9.286	9.286	9.286	9.286	9.286
Overig	23.149	22.909	22.664	22.417	22.167
Totaal overige financiële vaste activa	36.528	36.151	35.764	35.375	34.920
Totaal verstrekte leningen	126.908	112.014	96.713	82.597	68.133

Garantieverlening

Bij de gemeentelijke garantieverlening wordt onderscheid gemaakt tussen de gemeentelijke achtervangpositie bij de waarborgfondsen, garanties voor particulieren en garanties voor rechtspersonen.

Achtervang waarborgfondsen

De gemeente fungeert als achtervanger bij twee verschillende waarborgfondsen, de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Als achtervanger is de gemeente verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen als die in liquiditeitsproblemen komen door een te laag fondsvermogen.

Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) aan de geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Geldgevers kunnen het WEW aanspreken voor de restschuld bij gedwongen verkoop. De achtervangfunctie van de gemeente geldt alleen voor hypotheeklen die tot 1 januari 2011 zijn afgesloten, daarna is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Hierdoor neemt de Rotterdamse achtervangpositie bij WEW jaarlijks verder af.

Het WSW heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Daarvoor biedt zij zekerheid aan geldgevers van woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. De woningcorporaties betalen hiervoor een borgstellingsvergoeding aan het WSW. Pas als de buffers van het WSW ontoereikend zijn, wordt de achtervang van het Rijk en de gemeenten aangesproken. In 2018 is het WSW een strategisch programma gestart om het borgstelsel te versterken. In 2021 is de implementatie hiervan gestart waarbij de gemaakte afspraken worden vastgelegd in verschillende overeenkomsten, waaronder ook nieuwe achtervangovereenkomsten met gemeenten.

In lijn met de voorgaande jaren wordt het risicobedrag in de onderstaande tabel weergegeven als het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven op Rotterdams grondgebied. Dit is niet het werkelijke risicobedrag voor de gemeente Rotterdam. Bij aanspraak op alle achtervangers door het WSW voor renteloze leningen wordt het hier gepresenteerde bedrag als verdeelsleutel gehanteerd. Na voltooiing van het strategisch programma door het WSW en de vastlegging daarvan in diverse overeenkomsten zal de VNG in samenwerking met de G4-gemeenten een methodiek ontwikkelen voor de verslaglegging over de achtervangpositie en de berekening van het risico waarmee de achtervangpositie gepaard gaat.

Borgstellingen door waarborgfondsen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
WEW	2.751.000	2.551.000	2.351.000	2.151.000	1.951.000

WSW	6.677.957	6.677.957	6.677.957	6.677.957	6.677.957
Totaal borgstellingen door waarborgfondsen	9.428.957	9.228.957	9.028.957	8.828.957	8.628.957

Garanties voor particulieren

De garanties in de volkshuisvesting aan particulieren hebben voornamelijk betrekking op een regeling die gold tot 1995. Volgens deze regeling verstrekke de gemeente garanties voor hypothecaire geldleningen van particulieren. Bij verliezen op grond van deze regeling neemt het Rijk 50% voor zijn rekening. Met de komst van de NHG in 1995 is deze regeling gestopt. Daarnaast heeft de gemeente zich garant gesteld voor door het Nationaal Restauratiefonds (NRF) verstrekte leningen.

Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Hypotheekgaranties	27.233	24.510	21.787	19.063	16.340
Garantie NRF-leningen	3.400	2.800	2.200	1.600	1.000
Totaal garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	30.633	27.310	23.987	20.663	17.340

Garanties voor rechtspersonen

In het verleden zijn op verschillende beleidsgebieden garanties voor rechtspersonen verstrekt. Bij de risicobeoordeling van de garanties wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën met hun eigen specifieke kenmerken.

Garanties t.b.v. rechtspersonen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Zorg	6.322	5.509	4.707	3.954	3.294
Sport en recreatie	1.282	827	365	0	0
Kunst en cultuur	730	556	426	382	337
Overig	665	601	575	550	525
Totaal garanties t.b.v. rechtspersonen	8.999	7.493	6.073	4.886	4.156

Kredietrisicobeheer

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen aan de gemeente kunnen voldoen. Daarom neemt de gemeente risicobeperkende maatregelen en voert een actief kredietrisicobeheer. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers. Dit wordt het kredietrisico genoemd. De kredietrisicoreserve is ingesteld om deze risico's te kunnen afdekken. Bij leningverstrekking of garantieverlening dient eenmalig een bijdrage te worden gestort voor de dekking van deze kredietrisico's. Daarnaast betaalt de geldnemer aan de gemeente een renteopslag of garantiopremie, die als voeding dient voor de kredietrisicoreserve. De onderstaande tabel toont per ultimo 2021 de bedragen waarover risico wordt gelopen en het berekende kredietrisico.

Het kredietrisicobedrag voor de achtervangposities in het Waarborgfonds Eigen Woning en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw kan op dit moment nog niet berekend worden en wordt daarom op PM gesteld. Na voltooiing van het strategisch programma door het WSW zal een methodiek ontwikkeld worden om het kredietrisicobedrag van de achtervangpositie voor gemeenten te kunnen berekenen. Dit gebeurt door de VNG in overleg met onder andere de G4-gemeenten.

Voor garanties ten behoeve van volkshuisvesting particulieren baseert de gemeente zich bij het berekenen van het kredietrisicobedrag op bancaire richtlijnen. Met behulp van een kredietrisicomodel zijn de bedragen berekend die minimaal zouden moeten worden gereserveerd om de risico's van de leningverstrekking en de garantieverlening voor rechtspersonen te kunnen opvangen. De kredietrisicoreserve (€ 18,8 mln) is vooralsnog toereikend om het hier berekende totale kredietrisicobedrag (€ 10,8 mln) te kunnen dekken. Pas als er ook een goede inschatting kan worden gemaakt van de risico's die samenhangen met de achtervang in de waarborgfondsen, kan worden vastgesteld of de kredietrisicoreserve toereikend is.

Kredietrisicoberekening	Uitstaand bedrag	Kredietrisico
Borgstellingen door waarborgfondsen	9.028.957	PM
Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	30.633	858
Garanties t.b.v. rechtspersonen	8.999	2.494
Verstrekte leningen	126.908	7444
Totaal	9.195.497	10.796

Grondbeleid

Pagina 109

Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid geeft de kaders weer voor de ruimtelijke economische ontwikkelingen in de stad. Daarnaast wordt ingegaan op de verwachte marktontwikkelingen voor woningbouw en werklocaties, de financiële uitgangspunten van het grondbeleid en de risico's voor de grondexploitatieportefeuille.

[Beleid](#)[Externe ontwikkelingen](#)[Wijze van uitvoering grondbeleid](#)[Resultaten totale grondexploitatie](#)[Winstneming Reserves grondzaken](#)

Beleid

De gemeente werkt aan een aantrekkelijke woonstad met een sterke economie, zoals vastgelegd in de Stadsvisie 2030 (daterend uit 2007), en zoals verwoord in het [coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam'](#). De uitwerking van fijn wonen en leven in een wereldstad richt zich erop dat mensen in allerlei levensfasen en met verschillende inkomens en woonwensen fijn kunnen wonen in Rotterdam. Vandaag, morgen en overmorgen.

De ambities voor de toekomst zijn aangescherpt in de Ontwerp Omgevingsvisie Rotterdam: "[De Veranderstad. werken aan een wereldstad voor iedereen](#)" (juli 2021). Daarin staat dat Rotterdam kiest voor goede groei. Groei die bijdraagt aan het welzijn van de inwoners aan een duurzame samenleving en aan economische vooruitgang. Om richting te bepalen bij goede groei gebruiken we ons kompas met de perspectieven: compact, gezond, inclusief, duurzaam en productief. En om goede groei te concretiseren, maken we in deze omgevingsvisie vijf hoofdkeuzes. Belangrijke hoofdkeuzes voor het grondbeleid zijn daarbij: Verstedelijken & verbinden, Prettig leven in de delta en Schouders onder de energie- en grondstoffentransitie.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Het college zet deze periode ambitieus in op de start van de bouw van 18.000 nieuwe woningen zowel in het sociale en midden- als het hoge en topsegment. Het thema betaalbaarheid is nadrukkelijk een belangrijk aandachtspunt in de bouwopgave. Daarnaast spelen duurzaamheid, energiezuinig en een betere luchtkwaliteit een grote rol. Dit te realiseren, vraagt om flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zet zich in om nieuw investerend en organiserend vermogen voor Rotterdam aan te trekken. Zodoende wil de gemeente innovatieve initiatieven stimuleren en optimaal ruimte bieden.

Externe ontwikkelingen

BBV-aspecten

In 2016 is het Besluit begroting en verantwoording (BBV) vernieuwd vanwege de invoering van de Vennootschapsbelasting voor overheden. In 2019 heeft de [commissie BBV](#) de notitie "[Grondbeleid in begroting en jaarstukken](#)" uitgebracht waarin diverse eerdere notities zijn samengevoegd tot één document, maar waarin ook nadere duiding is gegeven aan de regelgeving. De verwachting is dat het BBV ook de komende jaren zal blijven veranderen om zo in te spelen op de actuele situatie. We zorgen ervoor dat we als gemeente continu voldoen aan de regels van de – eventueel herziene - BBV.

Corona

De gevolgen van corona op de woningmarkt zijn beperkt gebleven, onder andere door de afspraken die we hebben kunnen maken in het [doorbouwmanifest](#). De vraag naar nieuwe woningen blijft op een historisch hoog peil. Wel is reeds in 2020 opgemerkt dat de markt enige tijd terughoudend is geweest met het aangaan van nieuwe investeringen. Op basis daarvan zijn enkele projecten met enkele maanden vertraagd. Het vertrouwen is ondertussen op dit punt volledig hersteld.

Schaarste grondstoffen en personeel

Sinds begin 2021 zien we een sterke stijging van de bouwkosten als gevolg van grondstoffenschaarste die is ontstaan tijdens de corona-crisis. Reeds vanaf 2018 wordt de bouwsector geconfronteerd met stijgende bouwkosten met name veroorzaakt door een stapeling van regelgeving en nieuw beleid. In een aantal gevallen is (deels) herontwikkeling doorlopen bij bouwplannen als gevolg van de bouwkostenstijging. De stijging van bouwkosten en grondstoffen schaarste die is ingezet in het 1e kwartaal van 2021 is daarbovenop fors. Afhankelijk van de mate waarin de stijging doorzet en aanhoudt is een (negatief) effect op de bouwproductie te verwachten.

Ontwikkelingen woningbouw

De corona-crisis bracht het afgelopen jaar veel onzekerheid. Hoewel de initiële economische schok groot was, is van een diepe recessie geen sprake geweest. Het herstel verloopt in de eerste helft van 2021 voorspoediger dan eerder gedacht. De verwachte vraaguitval op de woningmarkt, met dalende transactieprijzen als gevolg, is ook uitgebleven. De hypotheekrente ging niet omhoog maar bleef laagterecords breken, transactieprijzen van koopwoningen gaan door het dak en het aanbod blijft enorm beperkt. Alleen de vrije sector huurmarkt in het duurdere segment (> € 1.300 p.m.) kent door het tijdelijk wegvallen van expats en de aantrekkelijkheid van hypotheekleningen een stagnerende prijsontwikkeling. Door het landelijke woningtekort blijft de interesse voor bestaande en nieuwbouwwoningen vele malen groter dan het aanbod.

Betaalbaarheid is op dit moment het grootste probleem waarmee de woningmarkt wordt geconfronteerd. De lage hypotheekrente, de in 2021 verruimde leennormen en de afschaffing van de overdrachtsbelasting voor starters hebben op de krappe woningmarkt voor niet eerdere geziene prijsstijgingen gezorgd. Alleen tweeverdieners met veel vermogen (uit hun vorige woning), die bereid zijn om substantieel te overbieden, maken op dit moment kans op het bemachtigen van een koopwoning. Starters die niet van overwaarde kunnen profiteren maar ook doorstromers uit de middenklasse worden uit de koopmarkt gedrukt. Hierdoor blijven zij langer zitten in hun (sociale) huurwoning, waardoor doorstroming in de betaalbare segmenten van de woningmarkt ook stopt.

Meer huizen bouwen, renoveren, transformeren, verduurzamen en onderhouden is de beste manier om het woningtekort het hoofd te bieden en de economie draaiende te houden en werkgelegenheid te vergroten.

De gemeente heeft flinke stappen gezet om de bouwstroom voor langere periode hoog te houden. In de afgelopen jaren is de planvoorraad voor de middellange termijn met 20.000 woningen gegroeid. Hadden we in 2018 voor de periode 2022 - 2030 voor 22.000 woningen bouwlocaties op het oog, op dit moment is dit aantal gegroeid tot 42.000 woningen. De grootste uitdaging de komende jaren is om deze bouwstroom continu en gedifferentieerd te houden, voor alle doelgroepen, in alle prijssegmenten. Dit vraagt om forse blijvende investeringen in capaciteit en middelen bij het concretiseren en uitwerken van al deze bouwlocaties door zowel de overheid als de marktpartijen en corporaties. Hiervoor staat ook het Rijk aan de lat, waarbij het goed zou zijn om gelden zoals de woningbouwimpuls structureel te maken. Zo kunnen gemeenten knelpunten wegwerken en die grotere gebiedsontwikkelingen mogelijk maken. Daarnaast vraagt de woningmarkt om structurele hervormingen die het gemeenteniveau ontstijgen, zoals aanpassing van de hypotheekrenteaftrek, hervorming van de huursubsidies of het beperken van de financieel ruimte van kopers. Anders lukt het niet om de betaalbaarheid te vergroten.

Om aan te sluiten op de effectieve marktvraag, de groei van de stad en de economie op stoom te houden, ligt de focus de komende periode op:

- op korte termijn zoveel mogelijk woningen te realiseren voor alle Rotterdammers;
- meer aandacht voor betaalbaarheid van woningen, specifiek in het middensegment. Met name middenkoop blijft achter in de bouwproductie.
- het zorgen dat we voldoende bouwlocaties op de middellange en lange termijn hebben uitgewerkt en daarvoor randvoorwaarden (zoals financiën, voorzieningen, capaciteit en infrastructuur) beschikbaar zijn, zodat we een constante bouwstroom en goede groei realiseren.

Ontwikkelingen werklocaties

Door de corona-crisis zijn vraagtekens ontstaan over de behoefte aan (ver)nieuwbouw van commercieel vastgoed in Rotterdam in de komende jaren. Sectoren die versneld worden in hun groei zijn (stedelijke) distributie en ICT. Echter sectoren zoals de detailhandel (met name non-food winkels), groothandel en leisure (inclusief hotels) zijn fors geraakt. Vastgoedinvesteerders richten zich op groeiers, maar merken ook dat bijvoorbeeld de banken voorzichtiger zijn en zich terughoudend opstellen. Ook bij economische krimp blijft er vraag naar kwalitatieve verbetering en zijn er bedrijven die zich aan de malaise weten te onttrekken. Het gaat daarom in de komende jaren onverminderd om vervanging en/of herontwikkeling van verouderd vastgoed. Het planaanbod is de komende jaren ruim voor de meeste sectoren (kantoren, winkels en hotels). Maar bij met name logistiek vastgoed blijft het planaanbod onder de verwachte marktvrage. De nieuwbouwvraag naar kleinschalig vastgoed kan worden opgelost in bestaand vastgoed (bijvoorbeeld incourante winkels) maar hier is en blijft concurrentie met woningbouw die meer en zekerder rendement oplevert. Om een inclusieve en innovatieve economie te realiseren is behoud en vernieuwing van kleinschalige huisvesting in woongebieden cruciaal.

Voor de concurrentiepositie van Rotterdam op langere termijn is het een voorwaarde dat A-kwaliteit, op korte termijn, beschikbaar is. De ontwikkeling van mixed-use gebouwen op concentratielocaties (nabij hoogwaardig openbaar vervoer) kan hier ook in de komende jaren in voorzien. Uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen blijkt dat de voorraad kantoren jaarlijks krimpt. De transformatie zet fors door. Hierin speelt ook mee dat de formele transformatiedatum bij grote complexe projecten vaak later is dan de opleveringsdatum.

Er is inmiddels ook nieuwbouw gepland in het centrum. Veelal gaat het om herontwikkeling van bestaande kantoorgebouwen. Door de corona-crisis is vertraging en uitstel ontstaan bij deze projecten.

Inmiddels is vanaf 2019 tot het eerste kwartaal van 2021 al 231.000 m² kantoor getransformeerd, waardoor de collegetarget van 180.000 m² ruimschoots is overtroffen.

Wijze van uitvoering grondbeleid

We hanteren als gemeente sinds 2013 de 'normatief residuele methode' voor het tot stand komen van grondprijzen. Daarnaast zet de gemeente zich in voor de marktbenadering en aantrekking van investerend vermogen. Specifieke beleidsdoelstellingen vragen om een gerichte aanpak in programma's. Om versnelling in de woningbouwopgave mogelijk te maken wordt het grondbeleid voortdurend vernieuwd en waar mogelijk verruimd.

Het ruimtelijk economisch perspectief, de gemeentelijke rolopvatting en de gewenste sturing op gebiedsontwikkelingen met behulp van het grondinstrumentarium, hebben gevolgen voor de wijze waarop en het tempo waarin gebiedsontwikkelingen tot uitvoering komen. Gebiedsontwikkelingen zijn steeds complexer. Dat komt onder andere door de betrokkenheid van meerdere partijen en het bouwen in de bestaande leefomgeving. De complexiteit van gebiedsontwikkelingen dwingt de gemeente scherp te zijn op de wijze waarop zij haar schaarse mensen en middelen inzet. De inzet van actief grondbeleid (grondexploitaties) biedt de meeste mogelijkheden om te sturen op de gebiedsontwikkeling. Een andere mogelijkheid is samenwerking met partners aan te gaan, maar er zijn ook veel situaties waarin de gemeente een ontwikkeling alleen faciliteert.

Op basis van actuele marktanalyses en van gemeentelijke ambities, bijvoorbeeld om een aantrekkelijke doelgroep in de gemeente te kunnen huisvesten, stelt de gemeente de eigen lopende grondexploitaties bij op project- en portefeuilleniveau. Voor het ondervangen van projectspecifieke risico's bevat een aantal grondexploitaties een post 'onvoorzien'. Projectoverstijgende risico's, zoals macro-economische effecten en marktontwikkelingen, hebben hun weerslag op het benodigde weerstandsvermogen voor de gemeentelijke begroting.

Voor sturing op portefeuilleniveau wordt de Gemeenteraad jaarlijks het Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed (MGV) aangeboden. Voor dit MGV onderzoekt de gemeente de trends en marktontwikkelingen bij woningbouw, werklocaties en maatschappelijke voorzieningen. De analyse van deze ontwikkelingen leidt tot een uiteenzetting van risico's en kansen voor het planaanbod in Rotterdam en een raming van het benodigde weerstandsvermogen.

In 2021 wordt verder gewerkt aan de actualisatie van het Grondbeleid. In het Grondbeleid wordt beschreven op welke wijze de gemeente met behulp van het grondinstrumentarium kan en wil sturen op gewenste gebiedsontwikkelingen. Ook worden specifieke onderdelen van het grondbeleid herzien, nieuw ontwikkelt en/of nader uitgewerkt. Zo zijn in 2019 in aanloop naar het geactualiseerde grondbeleid al de wijze van marktbenadering (mogelijkheid voor marktpartijen tot het indienen van zogeheten unsolicited proposals en ruimere mogelijkheden voor enkelvoudige partijselectie) en de verdeling van bevoegdheden tussen College van B&W en Gemeenteraad met betrekking tot grondexploitaties herzien. In 2020 is het taxatieproces ter bepaling van de grondprijs transparanter gemaakt en in 2021 vinden de eerste bijstellingen plaats van het erfpachtbeleid, is de indexatie van de sociale grondprijzen vastgesteld en is de gemeenteraad geïnformeerd over de verschillende sturingsmogelijkheden bij eigendom en erfpacht.

Resultaten totale grondexploitatie

Financieel resultaat

De projectadministratie van de grondexploitaties bevat op basis van de beoogde gebieds- en/of projectontwikkeling enerzijds de gerealiseerde kosten en opbrengsten en anderzijds de begroting van nog te maken kosten en voorziene opbrengsten. De gemeente maakt alle posten contant. Gesaldeerd ontstaat daardoor de netto contante waarde (NCW) van het project.

Voor een betrouwbare inschatting van de waardeontwikkeling van de portefeuille zijn verschillende externe factoren van invloed. Door de economische ontwikkelingen kan er sprake zijn van prijsontwikkelingen. In de grondexploitatie rekent de gemeente daarom met langjarige gemiddelde parameters voor kosten- en

opbrengstenstijging en voor renteontwikkelingen. Een verandering van de langjarige parameters heeft grote invloed op de uitkomst van de netto contante waarde-berekening (NCW-berekening). Jaarlijks voert de gemeente een analyse uit om te bepalen of een aanpassing nodig is voor de langjarige parameters. Op het moment van samenstellen van deze begroting gelden de volgende gegevens:

- rentepercentage van 0,8% (naar rato vreemd vermogen/totaal vermogen, methodiek voorgeschreven in de BBV)
- disconteringsvoet 2% (voorgeschreven in de BBV)
- kostenstijging 2%
- opbrengstenstijging -2,5% voor 2021, 1% voor de jaren 2022 t/m 2030 en 0% voor 2031 en verder

Als er aanleiding voor is, actualiseert de gemeente gedurende het jaar de begrote posten. Eens per jaar, tijdens het jaarrekeningproces, neemt de gemeente alle posten door en voorziet deze van actuele onderbouwingen. Op die manier verantwoordt het College het juiste financiële resultaat in de jaarrekening.

Verdienvermogen

Het verdienvermogen van de totale grondexploitatieportefeuille omvat het saldo van alle grondexploitaties met een positief saldo. Dit is dus het bedrag dat de gemeente, bij gelijkblijvende uitgangspunten, gedurende de looptijd van de huidige grondexploitaties als winst kan nemen.

Het feit dat er sprake is van winsten komt grotendeels doordat de gemeente verliesnemingen tot 2015 als afwaardering op de boekwaarde verwerkte. Het verdienvermogen tegen netto contante waarde bedraagt ultimo 2020 (stand jaarrekening) € 178,8 mln. Tegen eindwaarde bedraagt het verdienvermogen ultimo 2020 € 219,7 mln. Bij het jaarrekeningproces 2021 wordt dit verdienvermogen opnieuw beoordeeld.

Het totaal van het verdienvermogen wordt vooral bepaald door de resultaten van de uitbreidingslocatie Nesselande en Park Zestienhoven. De binnenstedelijke locaties dragen beperkt bij aan het verdienvermogen van de grondexploitatieportefeuille. Uitzonderingen hierop zijn de ontwikkelingen Katendrecht en Kop van Zuid. Binnenstedelijke (her)ontwikkeling is namelijk complexer en risicovoller dan de ontwikkeling van uitleggebieden. De kosten voor verwerving zijn bijvoorbeeld hoger en vaak is de grond vervuild. Hoewel dergelijke projecten voor de ruimtelijke ontwikkeling wenselijk zijn, zijn ze zonder de inzet van eigen middelen doorgaans niet haalbaar als ze traditioneel ontwikkeld worden. Daarom zoekt de gemeente naar andere manieren van ontwikkelen, met als kenmerk meer samenwerking met eindgebruikers en investeerders. Het wordt steeds lastiger om nieuwe projecten met een positief plansaldo aan de portefeuille toe te voegen. Daardoor staat het verdienvermogen op de grondexploitaties de komende jaren onder druk.

Winstneming

De resultaatnemingen op de grondexploitatieportefeuille bestaan uit drie onderdelen, te weten:

1. Winstnemingen
 - Tussentijdse winstnemingen
 - Winstnemingen bij afsluiten van een grondexploitatie

2. Mutatie van voorzieningen
3. Verliesnemingen

Ad 1 Winstnemingen

De berekeningswijze voor tussentijdse winstnemingen wordt voorgeschreven door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en is gebaseerd op de financiële voortgang van het project in relatie tot het verwachte (positieve) resultaat. In overleg met de accountant is een berekeningswijze tot stand gekomen die voldoet aan de BBV-vereisten, maar die tevens recht doet aan het onzekere karakter van de grondexploitaties. Naar mate de resterende looptijd van een grondexploitatie langer is, worden de onzekerheden groter. De voorziene grondopbrengsten kunnen in de toekomst bijvoorbeeld fors tegenvallen. Reeds gerealiseerde winsten worden teruggenomen als de totale winst op basis van de huidige inzichten kleiner is dan de reeds gerealiseerde winst. In de systematiek wordt hier rekening mee gehouden.

Bij het afsluiten van een grondexploitatie wordt het totale saldo als resultaat genomen.

Ad 2 Voorziening verliesgevende grondexploitaties

In geval van een negatief NCW-saldo gedurende de looptijd van een plan treft de gemeente bij de jaarafsluiting een voorziening ter grootte van het negatieve saldo. Aangezien het plansaldo gedurende de looptijd van het project kan fluctueren, wordt bij jaareinde bepaald of de benodigde voorziening groter of kleiner is dan de een jaar eerder getroffen voorziening.

Ad 3 Verliesnemingen

Verliesnemingen boekt de gemeente alleen bij het afsluiten van een negatieve grondexploitatie.

Reserves grondzaken

Rotterdam heeft een groot aantal plannen voor nieuwbouw van woningbouw en van werklocaties als bedrijven, kantoren en detailhandel. Het gaat hierbij zowel om initiatieven van de gemeente als van particulieren. De gemeente heeft momenteel 75 grondexploitaties in uitvoering. Door marktontwikkelingen kunnen planning, programma en prijs van de grondexploitaties veranderen. Daardoor is van geraamde saldi niet zeker of deze daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Risico's op projectniveau

Om de financiële risico's voor de gemeente te beperken, investeert de gemeente niet voordat er een redelijke zekerheid bestaat over de realisatie van het project. Om te voorkomen dat een opeenhoping van financiële risico's voor de gemeente plaatsvindt, beoordeelt de gemeente elk jaar of ingrepen nodig zijn op eventueel ontstane

verliezen op plannen. Waar nodig neemt de gemeente verlies of treft ze een voorziening. Jaarlijks voert de gemeente voor individuele grondexploitaties een risicoanalyse uit. Daarmee bepaalt de gemeente welke risicoreserve in het project nodig is om risico's op te vangen die specifiek zijn voor dat project. Voorbeelden van projectspecifieke risico's zijn het slagen van een bestemmingsplanprocedure of het risico op bodemvervuiling.

In de Projectenmonitor Grondexploitaties geeft het college twee keer per jaar inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen per project.

Risico's van grondzaken worden meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en daarmee in de berekening van het weerstandsvermogen.

Risico's op portefeuilleniveau

De gemeente beoordeelt twee keer per jaar het totale planaanbod in de stad in relatie tot actuele marktanalyses. De resultaten hiervan geven onder meer inzicht in wenselijke en noodzakelijke aanpassingen in de gemeentelijke grondexploitatieportefeuille en in de bijbehorende financiële effecten. Het doel van portefeuillesturing is financiële risico's te beperken en kansen tijdig te signaleren. De uitkomsten meldt het college jaarlijks in het Meerjarenperspectief Grond & Vastgoed.

In aansluiting op bovengenoemd beleid heeft de gemeente voor de grondexploitatieportefeuille het financiële effect bepaald van risico's die volgen uit de marktanalyse van woon- en werklocaties en van de algemene prijsontwikkelingen. Dit is gedaan aan de hand van een risicoanalyse. Hierbij zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's. De benodigde weerstandscapaciteit is voor 2020 berekend en vastgesteld op € 57 mln bij de jaarrekening 2020.

Investerings

Pagina 110

Investerings

In deze paragraaf wordt een overzicht van de gevoteerde investeringskredieten gepresenteerd. De raad geeft met het voteren van kredieten het college toestemming meerjarige investeringsuitgaven te doen en/of verplichtingen aan te gaan. Het college bewaakt de aanwending van het gevoteerde krediet.

[BeleidNieuwe investeringenBijgestelde lopende investeringen](#)

Beleid

Rotterdam groeit, verandert en veroudert. Om hierop in te spelen moet de gemeente investeren. Door te investeren op een wijze die past bij de grote maatschappelijke opgaven van onze tijd, werken we doelbewust toe naar een meer duurzaam Rotterdam, waarin het fijn wonen en werken is.

Om te kunnen investeren, moet de gemeente over investerend vermogen beschikken. Het beleid is erop gericht om dit investerend vermogen te borgen. Er worden drie investeringsruimten onderscheiden:

1. De investeringsruimte voor vervanging, renovatie of restauratie van de gemeentelijke bezittingen (V en L);
2. De reguliere investeringsruimte voor investeringen die leiden tot nieuwe bezittingen (U en K);
3. Extra investeringsruimte voor nieuwe investeringen, die is ontstaan wegens de verkoop van Eneco.

Met verstandig investeringsbeleid willen we zekerstellen dat deze investeringsruimten nu en in de toekomst voldoende omvang hebben, passend bij de verwachte groei van de stad, de maatschappelijke opgaven waarvoor de stad staat en bij het huidige voorzieningenniveau. Daarnaast willen we bevorderen dat de schaarse investeringsruimten weloverwogen en transparant wordt ingezet.

De gemeente Rotterdam staat er gelukkig niet alleen voor. We trekken samen op met inwoners, ondernemers, woningcorporaties, waterschappen, de provincie Zuid-Holland, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), het Rijk, de Europese Unie en ander partijen. Daarbij geldt: hoe meer investerend vermogen van andere partijen wordt aangetrokken, hoe beter dat is voor Rotterdam en voor de Rotterdammers. Het eigen investerend vermogen fungeert daarbij als hefboom voor het aantrekken van extern investerend vermogen. Onderstaande afbeelding illustreert dit.

In de [Beleidsnota Investerings Rotterdam 2020](#) is aangegeven hoe we dit beleid vormgeven.

Nieuwe investeringen

Uit onderstaande tabellen blijkt welke investeringen de gemeente wil gaan doen. In de kolom 'voorstel krediet' staat het totale investeringsbedrag, inclusief eventuele bijdragen van derden. De kolommen daarnaast tonen voor de jaren 2021-2025 het verwachte verloop van de uitgaven per krediet. Er worden vier typen investeringen onderscheiden, t.w.:

K= Kwaliteitsverhogende investeringen

U= Uitbreidingsinvesteringen

V= Vervangingsinvesteringen

L= Levensduur verlengende investeringen (i.c. renovaties en restauraties)

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Dit overzicht geeft inzicht in de eventuele bijdragen van derden, het netto-investeringsbedrag dat voor rekening van de gemeente komt en de jaarlijkse kapitaallasten die uit de investering zullen voortvloeien vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen.

Nieuwe investeringen

Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		17.265	1.052	9.963	6.250	0	0
Kunstgrasveld Rozenburg	K	1.005	52	953	0	0	0

Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		17.265	1.052	9.963	6.250	0	0
Kunstgrasveld Rozenburg	K	1.005	52	953	0	0	0
Doel krediet: Realisatie kunstgrasveld V.V. Rozenburg							
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden							
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025	
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.005	52	953	0	0	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	109	109	109	

NPRZ - Verzamelkrediet Programma Buitenruimte	K	16.260	1.000	9.010	6.250	0	0

Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		17.265	1.052	9.963	6.250	0	0
NPRZ - Verzamelkrediet Programma Buitenruimte	K	16.260	1.000	9.010	6.250	0	0
Doel krediet: Het doel van het buitenruimte programma is om de komende jaren aantrekkelijke woonmilieus te creëren.							
Bij een aantrekkelijk woonmilieu hoort kwalitatieve buitenruimte. Een woonomgeving die aantrekkelijk en groen is.							
Buitenruimte die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen, verblijven en verbinden.							
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen							
Toelichting: Er wordt een aanvraag gedaan voor een verzamelkrediet voor de buitenruimte NPRZ, omdat uitgaven die al waren voorzien in het werkprogramma NPRZ anders dan aanvankelijk gedacht geen exploitatiekarakter hebben, maar een investeringskarakter. Het betreft derhalve een wijziging met een administratief karakter en ook de dekkingsbron – de bestemmingsreserve NPRZ – verandert niet. Opgemerkt wordt dat het bij de Voorjaarsnota door uw raad gevoteerd krediet voor cofinanciering door de gemeente van door het Rijk vanuit het Volkshuisvestingsfonds voor NPRZ toegekende middelen, in de begroting 2022 abusievelijk met de benaming "verzamelkrediet programma buitenruimte NPRZ" is gepresenteerd.							
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025	

Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	16.260	1.000	9.010	6.250	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	48	481	777

Totaal	17.265	1.052	9.963	6.250	0	0

Bijgestelde lopende investeringen

Dit overzicht bevat per programma de bijgestelde lopende investeringen. In sommige gevallen is een bijstelling van het krediet nodig. Dit is te herkennen aan het bedrag dat is opgenomen in de kolom 'Bijstelling krediet'. Dit kan gaan om zowel een verhoging als een verlaging. Voor de jaren 2021-2025 zijn de investeringsramingen weergegeven. Dit is het verwachte verloop van de uitgaven.

In onderstaande tabel is per krediet een beschrijving en een overzicht met detailinformatie opgenomen. Dit overzicht bevat eventueel te ontvangen bijdragen van derden, het netto investeringsbedrag - oftewel het eigen geld dat de gemeente aan de investering verwacht te gaan uitgeven - en de jaarlijkse kapitaallasten die ten laste van de exploitatie komen vanaf het moment van ingebruikname van de investering. Soms wordt een investering in delen in gebruik genomen. Als hier sprake van is dan hebben de getoonde kapitaallasten alleen betrekking op het nog niet in gebruik genomen deel.

In de paragraaf [Verbonden partijen](#) staan de investeringen in deelnemingen.

Het overzicht voor de lopende investeringen van grondexploitaties is te vinden in de vastgestelde [Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed](#) (MGV).

Bijgestelde lopende investeringen

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
		krediet	gevoteerd	t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	24.500	2.000	26.500	3.907	6.593	4.000	4.000	4.000	4.000

Vorbereidingskrediet	7.000	2.000	9.000	3.907	5.093	0	0	0	0

Grondexploitaties

(IVA)

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	Raming
		krediet	gevoteerd	t/m 2020	2021

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	24.500	2.000	26.500	3.907	6.593

Vorbereidingskrediet	7.000	2.000	9.000	3.907	5.093

Grondexploitaties

(IVA)

Doel krediet: Tijdelijk activeren van voorbereidingskosten voor grondexploitatie als mater

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	2021

										bedrag		bedrag		t/m 2020										
										Bijdragen van derden	0	0	0	0	0									
										Netto investering	7.000	2.000	9.000	3.907	5.093									
										(Rotterdams geld)														
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	0									
De Roseknoop*	17.500	0	17.500	0	1.500	4.000	4.000	4.000	4.000	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	Raming									
												krediet	gevoteerd	t/m 2020	2021									
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	24.500	2.000	26.500	3.907	6.593									
										De Roseknoop*	17.500	0	17.500	0	1.500									
										Doel krediet: Aanpakken verkeersknooppunt om kwalitatieve aansluiting op de (woningbouw) en Feyenoord City te realiseren.														
										Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen														
										Toelichting: Het krediet is reeds gevoteerd door de raad bij de VJN. De vaststelling (raa) plaatsgevonden.														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie t	2021									
												bedrag	bedrag	/m 2020										
										Bijdragen van derden	0	0	0	0	0									
										Netto investering	17.500	0	17.500	0	1.500									
										(Rotterdams geld)														
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	0									
Overhead	0	1.700	1.700	1.903	-203	0	0	0	0															
Doorontwikkeling	0	1.700	1.700	1.903	-203	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	Raming									
Huisvesting*												krediet	gevoteerd	t/m 2020	2021									
										Overhead	0	1.700	1.700	1.903	-203									
										Doorontwikkeling	0	1.700	1.700	1.903	-203									
										Huisvesting*														
										Doel krediet: Met het krediet worden diverse investeringen gedaan om ervaren aandacht														
										Ook worden investeringen gepleegd ten behoeve van de uitbreiding van de huisvestingscon														
										doorontwikkeling van het huisvestingsconcept.														
										Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning														
										Toelichting: Per abuis is bij de begroting/2e herziening het krediet op € 0 gepresenteerd.														

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t /m 2020	2021
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	0	1.700	1.700	1.903	-203
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	0

Totaal	24.500	3.700	28.200	5.810	6.390	4.000	4.000	4.000	4.000

Lokale heffingen

Pagina 111

Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de samenstelling van het voorgestelde pakket aan gemeentelijke belastingen en heffingen in 2021; de relatieve druk van de lokale belastingen en heffingen; en de stand van zaken en de voornemens voor het begrotingsjaar rondom een aantal beleidsitems. Tot slot wordt ingegaan op het kwijtscheldingsbeleid.

[BeleidInkomstenKostendekkendheid tarievenLokale lastendrukKwijtscheldingsbeleid](#)

Beleid

Op grond van artikel 10 van het [Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten](#) (BBV), is het college van burgemeester en wethouders verplicht de gemeenteraad inzicht te geven in ten minste:

- De geraamde inkomsten.
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.
- Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen.
- Een aanduiding van de lokale lastendruk.
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.
- De mate waarin de legestarieven kostendekkend zijn.

Op grond van artikel 212 van de Gemeentewet is de raad verplicht om bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast te stellen. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

In Rotterdam geldt de Verordening financiën Rotterdam 2013 en de regeling Financiën Rotterdam.

De verordening bepaalt in artikel 4, lid 6 dat de wettelijke paragrafen van de beleidsbegroting, waaronder de paragraaf Lokale Heffingen, zijn gebaseerd op afzonderlijke beleidsdocumenten. De raad stelt deze beleidsdocumenten kort na aanvang van iedere raadsperiode vast.

Met de [Kadernota Lokale Lasten 2018-2022](#) is hiermee invulling gegeven op het gebied van lokale heffingen. Dit beleidskader geeft antwoord op vragen als: welke lokale lasten worden in Rotterdam geheven, op grond waarvan, wie betalen deze lasten, wat zijn de opbrengsten; en welke beleidsuitgangspunten gelden hierbij?

Daarmee heeft de raad de kaders voor het door het college te voeren lokale lastenbeleid voor de komende jaren vastgesteld. En daarover legt het college periodiek verantwoording af richting raad.

Uitgangspunten van de belastingheffing

Belastingheffing is een ingrijpende bevoegdheid van overheden in relatie tot de belastingbetalers. Dat vraagt om helderheid over de besteding van het belastinggeld, maar evenzeer om een correcte benadering van de belastingbetaler. Voor de relatie overheid - belastingbetaler gelden de volgende uitgangspunten:

- Rechtmatigheid
- Rechtszekerheid
- Rechtsgelijkheid
- Doelmatigheid
- Doeltreffendheid

Daarnaast gelden de volgende uitgangspunten uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam':

Een verdere tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing is, evenals de aanpassing van het tarief logiesbelasting naar 6,5%, reeds met ingang van 2019 doorgevoerd. De parkeertarieven zijn in 2019 eenmalig verhoogd, maar voor 2020 en volgende jaren bevroren. In 2020 bedroeg het kwijtscheldingspercentage 75,6%. De overige uitgangspunten zijn ook met ingang van 2019 doorgevoerd. In de voorstellen voor 2021 wordt dit alles ongewijzigd voorgezet.

Voor de voortgang 2020 en de ontwikkelingen periode 2021- 2024 van algemene belastingsoorten en de bedrijfsvoering rond heffing en inning daarvan, wordt verwezen naar de taakvelden [OZB-niet woningen](#), [OZB-woningen](#), [Belastingen overig](#) en [Economische promotie – opbrengsten logiesbelasting](#).

Inkomsten

In onderstaande tabel staat een specificatie van de opbrengsten van de belangrijkste belasting- en heffingsoorten:

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022	Programma 2022
Onroerend zaakbelasting**	266.721	260.855	271.450	Algemene middelen
Logiesbelasting	3.822	13.216	10.731	Algemene middelen
Reclame- en precariobelasting	25.836	25.460	11.591	Algemene middelen

Leges Omgevingsvergunning	31.323	22.042	29.982	Ruimtelijke ordening
Rioolheffing	77.583	82.176	85.584	Beheer van de stad
Bedrijfsreinigingsrecht	n.b.	n.b.	n.b.	Beheer van de stad
Afvalstoffenheffing	n.b.	n.b.	n.b.	Beheer van de stad

* Oorspronkelijke begroting 2021

** Bij de tariefsbepaling wordt rekening gehouden met de verdisconteerde verwachte oninbare ozb-opbrengsten. De gemeente brengt ongeveer € 9,9 mln van de hierboven geraamde belastingopbrengsten zelf op.

Kostendekkendheid tarieven

Op grond van het [Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten](#) (BBV) stelt de raad de programma's vast exclusief de overhead. Daarnaast stelt de raad het bedrag aan overhead vast en de wijze van doorbelasting van deze overhead in die gevallen waarin een integrale kostprijs een rol blijft spelen ten aanzien van taken/activiteiten en samenhangende diensten waarvoor de gemeente maximaal kostendekkende tarieven mag hanteren. Het niet toerekenen van deze overheadkosten zou – ongewenst – een begrotingstekort veroorzaken. Het BBV schrijft geen methode van kostentoe rekening voor; wel dat deze methode toegelicht, consistent toegepast en door de raad vastgesteld moet worden. Met het vaststellen van de [Kadernota Lokale Lasten 2018 – 2022](#) door de raad is deze methode vastgesteld. Daarmee is voor deze collegeperiode vastgesteld welke kostencomponenten aan welke tarieven toegerekend worden en welke niet.

In het BBV wordt bepaald dat uit de begroting moet blijken hoe de tarieven worden berekend en welke (beleids-) keuzes bij de berekening ervan worden gemaakt (artikel I, onderdeel G). Daarom wordt in de paragraaf Lokale Heffingen opgenomen hoe bij de berekening van tarieven voor leges en heffingen bewerkstelligd wordt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten (inclusief overheadkosten) niet overschrijden en welke uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd. Deze BBV-bepaling geldt overigens alleen voor tarieven waarvoor uitsluitend maximaal kostendekkende tarieven mogen worden geheven (zoals riool- en afvalstoffenheffing, leges publiekszaken, lijkbezorgings-rechten en omgevingsvergunningen) en niet voor algemene belastingen (waaronder OZB, precario- en reclamebelasting, precario standplaatsen, liggeld woonschepen en parkeerregulering en -belastingen). In onderstaande wordt hieraan invulling gegeven.

De transparantie omtrent de berekeningswijze voor de kostendekkende tarieven omvat in de eerste plaats een 'macroniveau' (verordening in zijn geheel) en in de tweede plaats een 'microniveau' (onderdeel van de verordening). Ten eerste moet de berekening van de kostendekkendheid van de tarieven inzichtelijk maken dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale geraamde lasten (inclusief overhead) van de verordening (artikel 229b GW). Ten tweede dient de mate van kostendekkendheid inzichtelijk te zijn binnen een onderdeel van de verordening. Waar het hierbij om gaat is dat inzichtelijk wordt gemaakt hoe met de vaststelling van de tarieven in de verschillende onderdelen van de verordening wordt bewerkstelligd dat voor alle tarieven gezamenlijk in die verordening de geraamde baten niet boven de geraamde lasten (inclusief overhead) uitkomen. Dit geldt voor de Algemene Legesverordening die bestaat uit een tiental verschillende hoofdstukken voor uiteenlopende dienstverlening.

Tegenover de aan tarieven toegerekende kosten staan de geraamde opbrengsten uit heffing van deze tarieven. Deze bedragen zijn gebaseerd op de raming van het aantal te leveren producten / diensten 2021 vermenigvuldigd met het voorgestelde tarief. De totaal geraamde opbrengsten uitgedrukt in het totaal van toerekenbare kosten bepalen het kostendekkendheidspercentage 2021.

In onderstaande tabel staat per concept- belastingverordening 2021 aangegeven de toegerekende lasten, de geraamde baten uit tariefheffing en het kostendekkendheidspercentage. De algemene belastingverordeningen en de verordening Kwijtschelding gemeentelijke belastingen zijn allemaal verordeningen waarbij de kostendekkendheid niet inzichtelijk behoeft te worden gemaakt. Zij worden in onderstaande derhalve buiten beschouwing gelaten.

Naam verordening	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
2021			
Algemene legesverordening	10.126	7.810	77%
Naam verordening 2021			
Totale kosten			
Totale baten			
% kosten-dekkendheid			
Algemene legesverordening			
10.126			
7.810			
77%			
Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening			
Personeelskosten			
5.787			
Specifieke automatiseringskosten			
146.			
Materiële kosten			
793			
Overhead (eigen cluster)			
976			
Overhead (concern)			
2.425			
Totale kosten			
10.126			
Opbrengst heffingen			
7.810			
Dekkingspercentage			
77%			
(bedragen x € 1.000)			
Toelichting			
De leges worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b van de Gemeentewet. De Algemene legesverordening bestaat uit twee delen: de verordening zelf met de formele en materiële bepalingen en de tarieventabel met een omschrijving van de belastbare feiten, de heffingsmaatstaven en de tarieven.			
Artikel 229, eerste lid, onderdeel b van de Gemeentewet bepaalt dat gemeenten onder andere rechten kunnen heffen voor het genot van de diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Leges kunnen dus uitsluitend geheven worden voor diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt.			
Is het algemene belang groter dan het individuele belang van de aanvrager of dat van degene voor wie de dienst wordt verleend, dan rechtvaardigt die dienst geen legesheffing.			
Ten slotte gaat het bij het 'verlenen' van een dienst, zoals geformuleerd in de verordening, uitsluitend om het in gang zetten van de dienstverlening. Er is dus een inspanningsverplichting.			

Afvalstoffenheffing	117.897	101.185	86%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Afvalstoffenheffing	117.897	101.185	86%
				Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing			
				Personeelskosten		20.379	
				Materiële kosten		90.479	
				Overhead (eigen cluster)		736	
				Overhead (concern)		6.303	
				Totale kosten		117.897	
				Opbrengst heffingen		101.185	
				Dekkingspercentage		86%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			
				De gemeenteraad en het college van burgemeesters en wethouders zijn wettelijk verantwoordelijk voor de inzameling van het afval van huishoudens.			
				Met de afvalstoffenheffing kunnen gemeenten de inzameling van het huishoudelijk afval bekostigen.			
				De basis voor de heffing ligt in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De heffing is een bestemmingsheffing en mag niet meer dan kostendekkend zijn.			
				De afvalstoffenheffing wordt door de gemeente gebruikt voor het inzamelen van afval en mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt. De gemeente hoeft niet zelf het afval op te halen, maar kan ook een particulier bedrijf inschakelen of samen met andere gemeenten een gemeenschappelijk afvalbedrijf het afval laten ophalen. In Rotterdam is de inzameling van afval belegd bij de gemeente.			
				In lijn met bovenstaand uitgangspunt zijn ook de tarieven voor de onzelfstandige wooneenheden geactualiseerd. De tariefontwikkeling voor de onzelfstandige wooneenheden is gelijk aan de percentuele stijging van de tarieven voor zelfstandige wooneenheden. Aan de tarieven afvalstoffenheffing 2021 worden, naast de kosten voor afvalinzameling en –verwerking, ook 25% van de totale kosten van straatreiniging, de kosten van toezicht en handhaving (milieupolitie), afvalstoffenbelasting en de toerekenbare omzetbelasting aan het BTW-Compensatiefonds toegerekend. De kwijtscheldingslasten afvalstoffenheffing worden, hoewel zij toerekenbaar zijn, niet aan de tarieven afvalstoffenheffing toegerekend. Dit geldt ook voor een deel van de stortbelasting.			
				De totaal toegerekende kosten voor afvalinzameling en –verwerking worden toegerekend aan de tarieven afvalstoffenheffing en aan de tarieven bedrijfsreinigingsrecht. De opbrengst van de afvalstoffenheffing hoeft niet toereikend te zijn: eventuele extra kosten voor de inzameling kunnen vanuit andere geldstromen (zoals de algemene middelen) worden gedekt.			
				De toegerekende kosten aan de tarieven worden volledig gedekt uit de opbrengsten van de heffing.			
Bedrijfsreinigingsrecht	4.194	4.086	97%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Bedrijfsreinigingsrecht	4.194	4.086	97%
				Berekening kostendekkendheid Bedrijfsreinigingsrecht			
				Personeelskosten		899	

Materiële kosten	3.005
Overhead (eigen cluster)	30
Overhead (concern)	260
Totale kosten	4.194

Opbrengst heffingen	4.086

Dekkingspercentage	97%

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

Iedere onderneming produceert in meer of mindere mate afval. Om het ophalen en verwerken van dit bedrijfsafval te bekostigen krijgt ieder bedrijf of instelling jaarlijks een aanslag bedrijfsreinigingsrecht. Als het bedrijf of de instelling een contract met een erkende afvalinzamelaar voor het ophalen en verwerken van het bedrijfsafval heeft afgesloten, hoeft niet ook nog bedrijfsreinigingsrecht te worden voldaan. Het tarief van het bedrijfsreinigingsrecht is afhankelijk van de branche en de grootte van de onderneming.

Rioolheffing	83.600	82.176	98%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid

Rioolheffing	83.600	82.176	98%

Berekening kostendekkendheid Rioolheffing

Personeelskosten	17.152
Specifieke automatiseringskosten	894
Materiële kosten	53.521
Overhead (eigen cluster)	4.236
Overhead (concern)	7.796
Totale kosten	83.600

Opbrengst heffingen	82.176

Dekkingspercentage	98%

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

De basis van de rioolheffing is artikel 228a van de gemeentewet. De rioolheffing is een bestemmingsbelasting waaruit de gemeentelijke watertaken gefinancierd worden.

De gemeente heeft bij wet een zorgplicht voor drie beleidsvelden op het gebied van water:

- zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- zorgplicht voor de inzameling en verwerking van overtollig hemelwater;
- zorgplicht voor het grondwater.

De inkomsten uit rioolheffing zijn alleen beschikbaar voor uitgaven gerelateerd aan de hierboven zorgplichten.

Voor het uitvoeren van deze zorgplichten zijn middelen nodig, personele en financiële. De benodigde financiën worden gegenereerd door o.m. de inkomsten vanuit de rioolheffing.

Op grond van artikel 4.22 Wet milieubeheer stelt de gemeenteraad, telkens voor een daarbij vast te stellen periode, een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vast. In het GRP wordt aangegeven waar welke voorzieningen (gescheiden rioolstelsel, gemengd rioolstelsel, rioolgemalen of anderszins) zijn gerealiseerd of in de planperiode en daarna worden gerealiseerd en hoe deze worden beheerd om aan de wettelijke zorgplichten te kunnen voldoen. De uitgangspunten voor de berekening van de hoogte van de rioolheffing zijn beschreven in het GRP.

De tarieven rioolheffing mogen- evenals de tarieven afvalstoffenheffing- maximaal kostendekkend zijn. Indien het tarief niet maximaal kostendekkend is dienen de inkomsten uit de rioolheffing aangevuld te worden met inkomsten uit de algemene middelen.

In de verordening is een gedifferentieerd tarief opgenomen voor objecten met een WOZ-waarde onder de € 40.000,00 zoals bijvoorbeeld garageboxen of bergingen.

Op grond van wet- en regelgeving kan de rioolheffing worden voldaan door zakelijk gerechtigden (doorgaans eigenaren) of feitelijk gebruikers van de riolering. Dit is afhankelijk van wat de gemeente in haar verordening op de rioolheffing vastlegt. Gemeenten kunnen ervoor kiezen beide partijen te laten betalen in een gecombineerde heffing of alleen gebruikers of eigenaren aan te slaan voor de rioolheffing. Daarnaast kan onderscheid gemaakt worden tussen woningen en niet-woningen.

In de gemeente Rotterdam geldt alleen een eigenarenheffing.

De woningeigenaren worden vanaf 2009 belast met een basistarief. Dit basistarief is het laagste bedrag dat jaarlijks voor het hebben van een riolaansluiting en het uitvoeren van de zorgplichten in rekening wordt gebracht. Voor de niet-woningen is een tariefdifferentiatie op basis van de WOZ-waarde ingevoerd, tenzij de WOZ-waarde lager is dan € 200.000,00. In dat geval geldt eveneens het basistarief voor woningen.

Dat deze groep niet-woningen met het basistarief worden belast heeft als achtergrond dat met name de kleinere ondernemers niet onevenredig in de kostentoedeling mogen worden betrokken.

In 2013 heeft de gemeenteraad besloten tot een verlaagd basistarief voor woningen en niet-woningen met een WOZ-waarde minder dan € 40.000 in te voeren.

Rechten markten	3.574	2.527	71%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Rechten markten	3.574	2.527	71%
				Berekening kostendekkendheid Rechten Markten			
				Personeelskosten		1.325	
				Specifieke automatiseringskosten		22	
				Materiële kosten		1.462	
				Overhead (eigen cluster)		305	
				Overhead (concern)		461	
				Totale kosten		3.574	
				Opbrengst heffingen		2.527	

Dekkingspercentage	71%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	

Toelichting

Marktgelden kunnen worden geheven voor het innemen van standplaatsen of het plaatsen van kramen op gemeentegrond die voor de openbare dienst bestemd is. De rechten markten zijn gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Deze rechten heten ook wel respectievelijk 'gebruiksretributies' en 'genotsretributies'. Bij de rechten is sprake van een individueel aanwijsbare prestatie van de gemeente. Als standplaatsen geen onderdeel van een markt zijn, vallen zij niet onder het marktgeld, maar wordt standplaats precariobelasting geheven.

Retributieverordening	358	160	45%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
openbare werken				Retributieverordening openbare werken	358	160	45%
Berekening kostendekkendheid Retributies							
Personeelskosten						146	
Materiële kosten						110	
Overhead (eigen cluster)						36	
Overhead (concern)						66	
Totale kosten						358	
Opbrengst heffingen						160	
Dekkingspercentage						45%	
<i>(bedragen x € 1.000)</i>							
Toelichting							
De rechten openbare werken worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef, en onderdelen a en b, van de Gemeentewet.							
Gebruiksretributies worden geheven voor het aanleggen van o.m. een gehandicaptenparkeerplaats of het plaatsen van (nieuw) kenteken bij deze parkeerplaats.							

Lijkbezorgingsrechten	6.296	5.936	94%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Lijkbezorgingsrechten	6.296	5.936	94%
Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten							
Personeelskosten						1.732	
Materiële kosten						3.170	
Omslagrente						170	
Overhead (eigen cluster)						437	
Overhead (concern)						787	

Totale kosten	6.296
Opbrengst heffingen	5.936
Dekkingspercentage	94%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	

Toelichting

De Wet op de lijkbezorging verplicht gemeenten zorg te dragen voor de aanwezigheid van algemene begraafplaatsen. Ter zake van door de gemeente verrichte diensten, zoals begraven en onderhoud van graven kan de gemeenterechten heffen. De lijkbezorgingsrechten worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Op basis van de Verordening lijkbezorgingrechten wordt een recht geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Leges publiekszaken	12.778	8.733	68%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Leges publiekszaken	12.778	8.733	68%
				Berekening kostendekkendheid Leges publiekszaken			
				Personeelskosten		4.408	
				Materiële kosten		4.455	
				Overhead (eigen cluster)		1.018	
				Overhead (concern)		2.898	
				Totale kosten		12.778	
				Opbrengst heffingen		8.733	
				Dekkingspercentage		68%	
				<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
				Toelichting			
				Leges publiekszaken worden geheven voor o.m. het verstrekken van reisdocumenten (paspoorten en ID-kaarten) rijbewijzen, uittreksels uit de Basisregistratie Personen en voor het voltrekken van huwelijken en geregistreerde partnerschappen.			

Leges	25.138	24.578	98%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
omgevingsvergunning				Leges omgevingsvergunning	25.138	24.578	98%
				Berekening kostendekkendheid Omgevingsvergunning			
				Personeelskosten		13.491	
				Specifieke automatiseringskosten		405	
				Materiële kosten		5.342	

Overhead (eigen cluster)	166
Overhead (concern)	5.735
Totale kosten	25.138
Opbrengst heffingen	24.578
Dekkingspercentage	98%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
Toelichting	
De gemeente Rotterdam gaat uit van kostendekkendheid van de leges volgens de normen van de wet (artikel 229b, eerste lid van de Gemeentewet).	
Die kostendekkendheid wordt conform regelgeving en jurisprudentie bepaald per verordening. Vanaf 2012 kent Rotterdam een aparte legesverordening Omgevingsvergunning. De kosten en opbrengsten worden over de gehele verordening beoordeeld. Opbrengsten uit de ene vergunning of activiteit kunnen worden gebruikt voor de dekking van kosten die voor andere vergunningen of activiteiten worden gemaakt (kruissubsidiëring).	
Om de leges voor aanvraag van vergunningen voor plannen met en relatief lage bouwsom haalbaar en betaalbaar te houden, is in Rotterdam met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en de kleine bouwplannen. Dit is een bestuurlijke keuze. Het loslaten van deze kruissubsidiëring zou tot onaanvaardbaar hoge tarieven voor de kleine bouwplannen leiden.	
Binnen het legesstelsel voor aanvragen om omgevingsvergunning wordt vanaf 2016 gewerkt met een systeem met schijven.	

Kostendekkendheid per hoofdstuk

De Algemene legesverordening bestaat uit hoofdstukken die de tarieven van een veelheid van uiteenlopende dienstverlening regelt. Per hoofdstuk bedragen de geraamde kosten, baten en daarmee het kostendekkendheidspercentage als volgt:

Hoofdstuk	Totale	Totale	% kosten-				
	kosten	baten	dekkendheid				
1 Maximum	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				1 Maximum	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2 Diverse gebruiksvergunningen	275	236	86%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				2 Diverse gebruiksvergunningen	275	236	86%
				Berekening kostendekkendheid Diverse gebruiksvergunningen			
				Personeelskosten		193	
				Materiële kosten		-	
				Overhead (eigen cluster)		2	

Overhead (concern)	80
Totale kosten	275
Opbrengst heffingen	236
Dekkingspercentage	86%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	

Toelichting: Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van splitsingsvergunningen als bedoeld in artikel 22 van de Huisvestingswet 2014. Met ingang van 2021 betreft dit tevens de raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot kamerverhuur, woningonttrekking en -vorming.

3 Horeca en evenementen	2.121	858	40%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				3 Horeca en evenementen	2.121	858	40%
				Berekening kostendekkendheid Horeca en evenementen			
				Personeelskosten		1.021	
				Specifieke automatiseringskosten		65	
				Materiële kosten		411	
				Overhead (eigen cluster)		112	
				Overhead (concern)		513	
				Totale kosten		2.121	
				Opbrengst heffingen		858	
				Dekkingspercentage		40%	
				<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
				Toelichting			
				Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van vergunningen op grond van de Nota prostitutie en seksbranche Rotterdam 2015. In deze Nota wordt een nieuw vergunningstelsel voor de vergunde seksbranche geïntroduceerd.			
				De in 2016 vastgestelde kadernota Horecabeleid ligt aan de basis heeft invloed op bepaalde tarieven uit dit hoofdstuk.			

4 Drank en horeca	566	229	40%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				4 Drank en horeca	566	229	40%
				Berekening kostendekkendheid Drank en horeca			
				Personeelskosten		272	
				Specifieke automatiseringskosten		17	

Materiële kosten	110
Overhead (eigen cluster)	30
Overhead (concern)	137
Totale kosten	566
Opbrengst heffingen	229
Dekkingspercentage	40%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
Toelichting	
Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van vergunningen tot ontheffing verstrekken van alcoholhoudende dranken. De in 2016 vastgestelde kadernota Horecabeleid ligt aan de basis heeft invloed op bepaalde tarieven uit dit hoofdstuk. Bij Voorjaarsnota 2019 is besloten de kostendekkendheid van deze tarieven te verhogen.	

5 Wet op de kansspelen	141	57	40%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
	5 Wet op de kansspelen				141	57	40%
	Berekening kostendekkendheid Wet op de kansspelen						
	Personeelskosten					68	
	Specifieke automatiseringskosten					4	
	Materiële kosten					27	
	Overhead (eigen cluster)					7	
	Overhead (concern)					34	
	Totale kosten					141	
	Opbrengst heffingen					57	
	Dekkingspercentage					40%	
	(bedragen x € 1.000)						
	ToelichtingDit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen dan wel verlenging van een vergunning voor een of meerdere kansspelautomaten. De tarieven zijn rijksstarieven.						

6 Vervallen				Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				6 Vervallen			
7 Verkeer en vervoer	694	482	69%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				7 Verkeer en vervoer	694	482	69%

Berekening kostendekkendheid Verkeer en vervoer

Personeelskosten	513
Specifieke automatiseringskosten	60
Materiële kosten	19
Overhead (eigen cluster)	2
Overhead (concern)	100
Totale kosten	694
Opbrengst heffingen	482
Dekkingspercentage	69%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een (dag- dan wel langdurige-) ontheffing milieuzones, aanvragen tot het verstrekken van een ontheffing van een parkeerverbod en aanvragen van (een herbeoordeling voor) een Europese gehandicaptenparkeerkaart.

8 Dienstverlening	304	304	100%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
stadsarchief				8 Dienstverlening stadsarchief	304	304	100%
Berekening kostendekkendheid Dienstverlening stadsarchief							
Personeelskosten						199	
Materiële kosten						105	
Totale kosten						304	
Opbrengst heffingen						304	
Dekkingspercentage						100%	
<i>(bedragen x € 1.000)</i>							

Toelichting

Op grond van de Wet hergebruik van overheidsinformatie kunnen in bepaalde gevallen kosten in rekening worden gebracht voor de verstrekking van informatie. Voor de tarieven Stadsarchief is aangesloten bij het basisprincipe dat maximaal de marginale kosten van verstrekking in rekening mogen worden gebracht. Marginale kosten van verstrekking zijn volgens de memorie van toelichting kosten voor de vermenigvuldiging, de verspreiding en de kosten van informatiedragers. Deze kosten zijn direct te koppelen aan de distributie van de documenten. De kosten voor de bestaande infrastructuur mogen niet worden doorberekend evenmin als de kosten voor archivering, verkoop en marketing en een al bestaande helpdesk, tenzij extra kosten worden gemaakt om te voldoen aan het verzoek om hergebruik.

9 Leidingen	5.855	5.484	94%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				9 Leidingen	5.855	5.484	94%
				Berekening kostendekkendheid Leidingen			
				Personeelskosten		3.401	
				Materiële kosten		121	
				Overhead (eigen cluster)		821	
				Overhead (concern)		1.512	
				Totale kosten		5.855	
				Opbrengst heffingen		5.484	
				Dekkingspercentage		93%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			
				Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een vergunning, toestemming c.q. instemming voor onder meer het (ver-)leggen, rijzen, vervangen, verwijderen van kabels en leidingen. Tevens omvat bovenstaande een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het verbinden van een spuitrool op het gemeentenet.			
10 Overige	170	160	94%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
commerciële				10 Overige commerciële activiteiten buitenruimte	170	160	94%
activiteiten				Berekening kostendekkendheid Overige commerciële activiteiten buitenruimte			
buitenruimte				Personeelskosten		120	
				Materiële kosten		0	
				Overhead (eigen cluster)		1	
				Overhead (concern)		49	
				Totale kosten		170	
				Opbrengst heffingen		160	
				Dekkingspercentage		94%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			
				Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot onder meer het verlenen van een Toegelaten Taxiorganisatie (TTO-vergunning), straatverkoopplaats of promotieplaats en een marktvergunning op Koningsdag.			

Lokale lastendruk

Voor een beeld van de lokale lastendruk 2021, volgt hierna een schets van de recente tarievenontwikkeling in de gemeente. Bedragen zijn in hele euro's tenzij anders vermeld.

Ontwikkeling woonlasten 2020 – 2021

Het college heeft, gehoord de noden in de stad, ervoor gekozen om de gevolgen van de coronacrisis voor de gemeentelijke schatkist niet op de belastingbetaler te verhalen. Zo wordt voorgesteld om alle tarieven afvalstoffenheffing in 2021 enkel met de trend te verhogen.

Vooruitlopend op het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan wordt voorgesteld het basistarief met € 6,00 en de CPI-trend te laten stijgen. Ondanks de gemiddelde waardestijging van woningen met 13%, wordt verder voorgesteld de gemiddelde OZB-aanslag voor een eigenaar/bewoner ten opzichte van 2020 licht te laten dalen.

De gemeentelijke woonlasten (dat wil zeggen de som van afvalstoffenheffing, rioolheffing en gemiddelde OZB-aanslag eigenaar/bewoner) stijgen hierdoor in 2021 voor een eenpersoonshuishouden met € 13,02 (1,88%), voor een tweepersoonshuishouden met € 13,92 (1,86 %) en voor een drie- of meerpersoonshouden met € 14,42 (1,86%) ten opzichte van 2020. Voor 2021 wordt het kwijtscheldingspercentage van 76,5% gehandhaafd.

	Tarief 2021 (in €)	Stijging 2021 t.o.v. 2020 (in %)	Tarief 2022 (in €)	Stijging 2022 t.o.v. 2021 (in %)
OZB-eigenaar woning	190,21	1,0%	193,57	1,8%
Afvalstoffenheffing 1-pers	285,90	4,1%	290,80	1,7%
Rioolheffing (basistarief)	215,90	3,9%	225,70	4,5%
Totale woonlasten	691,78	3,1%	704,80	1,9%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2020

	Tarief 2020 (in €)	Stijging 2020 t.o.v. 2019 (in %)	Tarief 2021 (in €)	Stijging 2021 t.o.v. 2020 (in %)
OZB-eigenaar woning	189,98	1,0%	188,30	-0,9%
Afvalstoffenheffing 2-pers.	342,50	5,7%	348,30	1,7%
Rioolheffing (basistarief)	215,90	3,9%	225,70	4,5%
Totale woonlasten	748,38	3,9%	762,30	1,9%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2020

	Tarief 2020 (in €)	Stijging 2020 t.o.v. 2019 (in %)	Tarief 2021 (in €)	Stijging 2021 t.o.v. 2020 (in %)
ozb-eigenaar woning	188,98	1,0%	188,30	-0,9%
Afvalstoffenheffing meerpers.	370,80	6,3%	377,10	1,7%
Rioolheffing (basistarief)	215,90	4,8%	225,70	4,5%
Totale woonlasten	776,68	4,2%	791,10	1,9%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2020

Een van deze vijf financiële kengetallen is de zogeheten belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de lokale lastendruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Ze wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden van de gemeente in het komend begrotingsjaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het lopend begrotingsjaar en het voorgaand rekeningjaar. De uitkomst van deze vergelijking wordt uitgedrukt in een percentage. Het COELO zorgt voor de berekening van de landelijke gemiddelden. Die gaan over het voorafgaande jaar.

	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
A: OZB-eigenaar woning	192	188	189	188
B: Afvalstoffenheffing	328	349	371	377
C: Rioolheffing	198	208	216	226
D: Eventuele heffingskorting	0	0	0	0
E: Totale woonlasten (A+B+C+D)	718	744	776	791
F: Landelijk gemiddelde woonlasten (t-1)	723	721	740	776
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde voorafgaand jaar (E/F) x 100%	0,99	1,03	1,05	1,02

Bronnen: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2018 en 2019 en COELO- Atlas van de lokale lasten 2017, 2018 en 2019

De gemeentelijke woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zullen op grond van de voorgestelde tarieven 2020 licht stijgen t.o.v. de landelijk gemiddelde woonlasten.

De onderlinge vergelijking van de hoogte van gemeentelijke tarieven verdient een aantal nuanceringen. Gemeenten kunnen namelijk binnen dezelfde kaders van wet- en regelgeving onderling verschillende keuzen en afwegingen maken, bijvoorbeeld rond het voorzieningenniveau voor de inwoners en rond de opgaven voor gemeenten vanwege de eigen fysieke en sociaaleconomische situatie en de kosten die zij daarvoor willen maken. Het gaat bij dat laatste bijvoorbeeld om welke kosten gemeenten toerekenen aan een tarief, een keuze voor een alternatieve dekking van kosten en om de bepaling welk percentage van kostendekkendheid de tarieven moeten hebben.

Voor 2021 wordt het kwijtscheldingspercentage van 76,5%. De verwachting is dat de gemeente in ongeveer 44.000 gevallen kwijtschelding zal verlenen.

Sinds 2016 is een neerwaartse trend in het aantal toegekende kwijtscheldingen zichtbaar. Dit wordt veroorzaakt door aanpassingen (extra beheersmaatregelen) in de functionele kwijtscheldingsprocedure.

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Pagina 112

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)

In deze paragraaf treft u meer informatie aan over de activiteiten binnen de Regiodeal van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ).

Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) is een samenwerkingsverband van de gemeente Rotterdam, de rijksoverheid, de politie, het Openbaar Ministerie, woningcorporaties, zorginstellingen, onderwijsinstellingen en bedrijven, met het gezamenlijke doel de leefbaarheid van Rotterdam Zuid te verbeteren. Nadat deze in 2011 van start is gegaan, moet Zuid op het gebied van opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit in 2030 zijn gestegen tot het gemiddelde van Utrecht, Den Haag, Amsterdam en de rest van Rotterdam. Naast maatregelen op het gebied van school, werk en wonen, moet intensieve inzet op veiligheid en cultuur de kwaliteit van leven van Rotterdammers op Zuid verhogen.

Voor de periode 2018 tot en met 2025 is door de rijksoverheid € 130 mln beschikbaar gesteld: de gemeente Rotterdam vult dit aan met nogmaals € 130 mln. Deze cofinanciering is afgesproken in de Regiodeal Rotterdam Zuid. De verantwoording in deze paragraaf is gebaseerd op deze Regiodeal en behandelt daarmee School, Werk, Wonen en Cultuur. In het kader van de Regiodeal worden deze thema's pijlers genoemd. Omdat de gelden met betrekking tot Veiligheid geen onderdeel van de Regiodeal zijn, worden deze in andere delen van de begroting behandeld.

Onder de kop 'wat willen we bereiken?' zijn de doelen per pijler benoemd en gedefinieerd. Deze volgen door een inhoudelijke toelichting op de activiteiten onder 'wat gaan we doen in 2022?' en de financiële tabellen en toelichting hierop onder 'wat kost dat?'.

Regiodeal Rotterdam Zuid

1. Wat willen we bereiken?

In de periode 2018 tot en met 2025 vindt een versnelling plaats op vijf thema's, waarvoor een integrale aanpak wordt nagestreefd om tot het grootste maatschappelijk effect te komen. De te behalen doelen van deze thema's zijn:

- School: het aanpakken van onderwijsachterstanden, het vergroten van de ontwikkelkansen van kinderen en het toerusten van jongeren voor de arbeidsmarkt met name richting Techniek en Zorg. Hiertoe wordt onder

meer de verlengde schooltijd in Rotterdam Zuid uitgebreid naar andere wijken buiten de Children's Zone en investeren we in onderwijshuisvesting van het voortgezet onderwijs.

- Werk: het vergroten van de arbeidsparticipatie van bewoners van Rotterdam Zuid, waardoor het aantal mensen dat structureel afhankelijk is van de bijstand wordt verminderd.
- Wonen: ingrepen in de verouderde woningvoorraad van Rotterdam Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid. Bij dit alles is verduurzaming een belangrijk uitgangspunt.
- Veiligheid: het effectiever signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende activiteiten.
- Cultuur: het verhogen van het voorzieningenniveau en het gebruik ervan, ter bevordering van de cultuurparticipatie, de aantrekkelijkheid van de leefomgeving en van de economische activiteit in Rotterdam Zuid.

De te behalen resultaten zijn als volgt gedefinieerd:

- School: de huidige achterstand in onderwijsresultaten (Primair Onderwijs (PO)/Voortgezet Onderwijs (VO) op Zuid ten opzichte van het gemiddelde van de G4 is in 2022 relatief kleiner geworden. Verschil in cito-eindtoets groep 8 t.o.v. G4 wordt verder ingelopen tot de helft van het verschil in 2011, dus 531,9 in 2022 (2015/16: 530,8). Omdat deze toets steeds minder representatief is, zal worden overgegaan op een nieuwe indicator zodra die beschikbaar is.
- Werk: een absolute daling van het aantal mensen in de bijstand op Zuid (c.q. van 15.200, stand maart 2018 naar 11.200 (streefwaarde eind 2031) en een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid: van disproportioneel (nu 40%) naar evenredig (31%) in 2031 (tussenwaarde 37,4% eind 2022).
- Wonen: ingrepen in de verouderde woningvoorraad die vooral bestaat uit kleine woningen moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid en nieuwe bewoners met midden- en hoge inkomens. Bij dit alles is verduurzaming een belangrijk uitgangspunt.
- Veiligheid: de veiligheid in Rotterdam Zuid is in 2022 verbeterd door het versterken van een integrale aanpak van de problematiek. Belangrijke elementen daarin zijn het creëren van nieuwe/uitbreiden van bestaande (bestuurlijke) mogelijkheden, innovatie van de aanpak in de vorm van concrete pilots en het adresseren/wegnemen van knelpunten die daarbij naar voren komen.
- Cultuur: verhoging van de cultuurparticipatie en verbetering van het aanbod van culturele voorzieningen op Rotterdam Zuid, o.a. door het toewerken naar een nieuw beeldbepalend cultuur(wetenschappelijk) instituut.

Onder de verschillende beleidsprogramma's in deze begroting is de realisatie van de verschillende indicatoren opgenomen. Hierin zijn de indicatoren terug te vinden die ook betrekking hebben op het Nationaal Programma Rotterdam Zuid, met uitzondering van het thema Veiligheid. In de tabel hieronder zijn deze indicatoren overzichtelijk opgenomen.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
School							
Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets scholen op Zuid	Streefwaarde			531,9	531,9		
	Referentiewaarde						

Werk					
Trendbreuk in bijstandontwikkeling op Zuid	Streefwaarde	38,9%	38,4%	37,9%	37,4%
	Referentiewaarde	40,3%	40,1%	40,3%	
Absolute daling aantal mensen in bijstand op Zuid	Streefwaarde	2.100	2.200	2.200	2.200
	Referentiewaarde	1.909	1.854	819	
Wonen					
Steigers op Zuid	Streefwaarde		750	1.500	2.250 3.000
	Referentiewaarde		780	1.176	
Cultuur					
Verhoging cultuurparticipatie en nieuw beeldbepalend instituut	PM				

2. Wat gaan we doen in 2022?

2.1 Pijler school

Dagprogrammering

Het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid voert het programma Children's Zone uit met dertig scholen in de gebieden Charlois en Feijenoord. De Children's Zone betekent veel extra schooluren voor de kinderen op Zuid, de Dagprogrammering (verlengde uren op school), en extra gezins- en opvoedingsondersteuning thuis. Met ingang van het nieuwe schooljaar 2020-2021 is ook een beperkt aantal scholen in IJsselmonde in de gelegenheid gesteld om deel te nemen aan de Dagprogrammering, waarmee de Dagprogrammering circa vijfendertig scholen zal omvatten.

Het schooljaar 2019-2020 stond vooral in het teken om het urenaanbod door de scholen van zes naar tien uur uit te breiden; daarmee werden de schoolprogramma's van 940 uur basis-curriculum uitgebreid naar 1340 uur. Deze operatie is, zo leren het extern evaluatierapport en een tweetal output-metingen, succesvol verlopen, zodat de aandacht zich in het schooljaar 2020-2021 concentreert op de kwaliteitsverbetering van het aanbod. Daarnaast wordt een aantal experimenten uitgevoerd die de relatie tussen het breed opgezette extra-curriculaire aanbod, van cultuur, sport, oriëntatie op het beroepsleven, techniek en de kern-doelstellingen van de Children's Zone, hogere school eindscores en verbetering van de sociaal-emotionele conditie van de kinderen versterken.

Huisvesting

In 2018 is het convenant 'herontwerp voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' gesloten. In dit kader zijn afspraken gemaakt dat het voortgezet onderwijs op Zuid over enkele jaren gevarieerder en beter afgestemd is op de behoefte van leerlingen en hun ouders. Bovendien kunnen leerlingen makkelijker doorstromen naar verschillende onderwijsniveaus bij hen in de buurt en van het primair naar het voortgezet onderwijs. Vanwege groeiende behoefte wordt de capaciteit vergroot, zodat er meer plekken voor leerlingen beschikbaar komen en de huisvesting van scholen wordt verbeterd. Met als doel dat meer leerlingen die op Zuid wonen ook op Zuid naar school gaan, omdat het onderwijs op Zuid aantrekkelijker wordt.

De drie grote schoolbesturen Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR), LMC Voortgezet Onderwijs (LMC-VO) en Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving (CVO) en de gemeente Rotterdam hebben samen een plan ontwikkeld waarmee het onderwijsaanbod breder, veelzijdiger en toekomstbestendig wordt. Verder komen er drie clusters van onderwijs:

- Stadionpark, rond de Kuip, de sportcampus en het nieuwe stadion
- Hart van Zuid, rond Ahoy en het Motorstraatgebied
- Kop van Zuid/Katendrecht

In Stadionpark en op de Kop van Zuid worden drie nieuwe scholen gebouwd, waarvan de opening voorzien is in 2024. Voorbereidingsprocedures hiervoor zijn gaande.

Onderwijs-inhoudelijk werken de scholen aan vernieuwing, bijvoorbeeld door het aanbieden van het sport- en lifestyle profiel door één van de vmbo-scholen die gaat verhuizen naar Stadionpark.

In 2020 is het Regioplan Sterk Techniek Onderwijs Rotterdam Zuid goedgekeurd, waardoor de in- en doorstroom in alle vmbo's met een Techniekprofiel sterk wordt verbeterd in onderlinge samenwerking en met de mbo's en het bedrijfsleven en de po scholen. In 2020 is een uitbreiding van de Young Business School Rotterdam gerealiseerd, waardoor nu vrijeschoolonderwijs op vmbo basis en kaderniveau aangeboden wordt op Zuid. Het Zuider Gymnasium verhuist in 2021 naar het Poortgebouw van het voormalig Zuiderziekenhuis.

Aanpak Beste Leraren

Vanuit de aanpak Beste Leraren is in 2019/2020 gestart om extra te investeren in de dertig scholen van de Children's Zone van het primair en speciaal onderwijs. In het kader van begeleiding van starters, behoud van leraren, vergroten van de instroom, opscholen van onderwijsassistenten en het anders organiseren hebben scholen subsidies aangevraagd en zijn projecten opgestart. Ook wordt er extra geïnvesteerd in professionaliseren van leraren en schoolleiders. In schooljaar 2020/2021 wordt deze lijn voortgezet, waarbij ook de andere primair onderwijs scholen binnen NPRZ hier gebruik van kunnen maken. De toewijzing van woningen aan leraren is uitgewerkt in het Actieplan Middenhuur (maart 2019), waarmee leraren en studenten (mbo en hbo) aan de lerarenopleidingen voorrang kunnen krijgen op de huizenmarkt.

2.2 Pijler Werk

De coronacrisis heeft nog eens indringend zichtbaar en voelbaar gemaakt dat de ongelijkheid op de arbeidsmarkt de kwetsbare beroepsbevolking van Zuid bovenmatig hard raakt. Het is daarom van groot belang om de uitgangspositie van schoolverlaters, werkzoekenden en werkenden van Zuid structureel te verstreken. Want de economie herstelt zich en het aantal vacatures stijgt weer; daar moet de bewoners van Zuid van meeprofiteren.

Het in 2019 ingerichte programma Samen voor Zuid wordt daarom in 2022 gecontinueerd. Veel werkzoekenden op Zuid ervaren verschillende problemen bij het vinden van werk. Om deze belemmeringen zoveel mogelijk weg te nemen of beheersbaar te maken, is de caseload van de medewerkers aanzienlijk verlaagd. Zo kunnen de consulent en de werkzoekende samen, met het perspectief op werk, gerichte aandacht besteden aan de aanpak van de belemmeringen. Vanwege de veelheid en complexiteit van de problemen, is het programma gericht op werk én zorg. In de 3 gebieden op Zuid wordt de begeleiding vanuit verschillende disciplines vormgegeven. Door de afgewogen inzet van bijvoorbeeld kinderopvang, taal, scholing en jobcoaching, komt werk stap voor stap dichterbij. Hierbij zijn de inzet van schulddienstverlening en zorg via de wijkteams ook mogelijkheden, om de ondersteuning te verstevigen en zo de kans op duurzame uitstroom uit de uitkering naar werk te vergroten. De Leerpraktijkcentra (in Carnisse, maar ook op locaties in de Beverwaard en IJsselmonde) spelen hierbij een belangrijke rol. Rotterdammers worden daarmee in de gelegenheid gesteld om in hun wijk leerwerktrajecten te volgen.

Ook op het gebied van de Rotterdamse Leerwerkakkoorden wordt de lijn van de pijler Werk doorgezet. Via deze akkoorden, zowel het koepelakkoord en de deelakkoorden voor Haven, MKB, Energietransitie Gebouwde Omgeving, Facilitaire Dienstverlening en Zorg, zijn afspraken gemaakt tussen onderwijsinstellingen, lokale overheden in de arbeidsmarktregio Rotterdam Rijnmond en werkgevers. Deze zijn gericht op het vergroten van de dynamiek op de arbeidsmarkt, door de aansluiting van school naar werk, van werk naar werk en vanuit een uitkeringssituatie naar werk te verbeteren.

Het onderzoeks- en professionaliseringsprogramma KNAP'RZ, dat de gemeente Rotterdam samen met de Erasmus Universiteit, de Hogeschool Rotterdam en SEOR heeft opgezet wordt in 2022 gecontinueerd.

2.3 Pijler Wonen

De laatste herstructureringsprojecten vanuit de regiodeal worden in 2022 in uitvoering gebracht nadat een participatietraject heeft plaatsgevonden. Er worden vele woningen aangekocht in voorbereiding op realisatie van de grondige aanpak (herstructurering, samenvoeging of vernieuwbouw). Dit wordt niet alleen door de gemeente, maar ook door andere partijen gedaan. De eerste vernieuwbouw/samenvoegprojecten zullen worden opgeleverd en de projecten Groningerstraat (verwervingen) en Carnissepoort (sloop) zijn gestart. Tientallen particuliere eigenaren hebben met behulp van een subsidie hun woning samengevoegd of vergroot en eenzelfde aantal nieuwe subsidies zullen verleend worden voor nieuwe samenvoegingen en vergrotingen. Er wordt voor 750 nieuwe woningen een basisaanpak gestart in het kader van Steigers op Zuid. Meerdere buitenruimteprojecten zullen worden opgeleverd, zoals de buitenruimte in aansluiting op het circulaire sloop/nieuwbouwproject Mijnskinbuurt blok 1+2. Tot slot wordt het verworven vastgoed in winkelgebieden verbeterd. De fysieke tak van de aanpak 'Hand in Hand' op de Beijerlandse laan/Groene Hilledijk zal zichtbare verandering met zich meebrengen.

2.4 Pijler Cultuur

In 2022 worden voor cultuur de ingezette speerpunten culturele programmering, talentontwikkeling en planvorming NCWI (inmiddels cultuurcampus genoemd), voortgezet. Dit betekent dat succesvolle ontwikkelingen en interventies worden uitgebouwd en waar nodig versterkt met aanvullende programmering. Met deze intensivering en aanvullende programmering wordt aangesloten bij een nieuw publiek en bijgedragen aan een hogere cultuurparticipatie van Rotterdammers (op Zuid).

Culturele programmering

Sinds 2019 is ingezet op een versterking van de culturele infrastructuur voor Rotterdam Zuid. In 2020-2021 heeft dit geresulteerd in nieuwe ankers zoals het Kunstenpand, House of Urban Arts, en Kunstcentrum Charlois. Het versterken van deze infrastructuur en een aansluitende programmering wordt doorgezet in 2022 en opvolgende jaren. Vanuit nieuwe ankerpunten op Zuid zal intensiever en meer doelgroepgericht geprogrammeerd worden, indien weer mogelijk na opheffen Corona-maatregelen. Denk bijvoorbeeld aan de Programmaraad Zuidplein met een integraal programma voor en met de jeugd op Zuid. Middels diverse grootschalige evenementen, zodra dit weer kan of met aanpassingen op basis van de nieuwe situatie na Corona, wordt meerjarig de schijnwerper op Zuid gericht. Door de aanhoudende maatregelen rondom Corona in 2021 is de beoogde grote culturele manifestatie op Zuid en voor Zuid wederom verplaatst. Deze manifestatie zal plaatsvinden in 2023. De manifestatie dient als een eenmalige impuls voor Zuid en zal aansluiten bij het diverse en grootstedelijke profiel van Zuid.

Talentontwikkeling

De impulsregeling 2019-2022 binnen de RegioDeal voor Talentontwikkeling wordt in 2022 duurzaam geïmplementeerd. Randvoorwaarden voor een verdere groei in publiek en programmering bij Theater Zuidplein zijn in 2022 gereed. De Pilot IMPACT wordt geëvalueerd en afgerond. Lessen uit deze pilot worden meegenomen in de herijking van de pijler Talentontwikkeling en vertaald naar nieuw instrumentarium voor het borgen van talent op Rotterdam Zuid. Dit nieuwe instrumentarium biedt kansen aan een groter palet aan aanbieders en talenten op Zuid. PitcherPerfect010 is opgenomen in het reguliere Cultuurinstrumentarium en zal ook in 2022 weer tweemaal plaatsvinden op Zuid en mogelijkheden bieden aan jonge makers om ideeën tot uitvoering te brengen. In 2022 volgt een analyse over additionele en noodzakelijke impulsen voor een verdere ontwikkeling van Zuid.

Planvorming NCWI / Cultuurcampus

Met verschillende partijen (onderwijs en cultuur) binnen en buiten Rotterdam (waaronder het Rijk) is in 2019 en 2020 het idee van een nationaal cultureel wetenschappelijk instituut in Rotterdam uitgewerkt tot de cultuurcampus. Hoger onderwijs, meer cultuur en toerisme op zuid: dat zijn de doelen van de cultuurcampus. Gemeente, Codarts, Hogeschool Rotterdam en Erasmus Universiteit hebben in juni 2020 een convenant gesloten. De Cultuurcampus wordt met deze partijen ontwikkeld als groeimodel. Locatie is de Maashaven. De start op het Charloisse Hoofd

van de huisvesting en culturele programmering is verschoven naar 2023 . Onder de stuurgroep Cultuurcampus (waarin ook NPRZ en Rijk vertegenwoordigd zijn) wordt in 2022 verder gewerkt aan de uitwerking van huisvesting hoger onderwijs en culturele invulling. De in 2021 aangetrokken Cultuurontwikkeling werkt de plannen en het netwerk in 2022 verder uit. De Cultuurcampus is onderdeel van een grotere gebiedsontwikkeling die Zuid een stevige impuls zal geven.

3. Wat gaat het kosten in 2022?

Het Rijk stelt in de periode 2018-2025 jaar in totaal € 130 mln uit de Regiodeal-gelden ter beschikking, de gemeente Rotterdam dient tenminste hetzelfde bedrag te cofinancieren. De Regiodeal is gestart als een decentralisatie uitkering (DUK) maar is uiteindelijk gewijzigd in 2019 naar een Specifieke Uitkering (SPUK). Deze wijziging is vastgelegd in de wijzigingsovereenkomst Regiodeal Rotterdam (ondertekend dd. 8 januari 2020) en het Rijk heeft bij besluit (beschikking van 10 december 2019) de specifieke uitkering Regiodeal Rotterdam Zuid toegekend. Deze wijziging leidt er onder andere toe dat er sprake is van een verzwaring van de verantwoordingseisen (via SISA) en dat er op basis van realisatie van bestedingen (en verplichtingen) gerapporteerd moet worden. Dit is nieuw en leidt daarom tot een trendbreuk in de cijfers t.o.v. eerdere rapportages.

In onderstaande tabel is op het niveau van de Regiodeal het totaal van realisatie en begroting opgenomen. Daarna volgt per pijler meer inzicht.

[1] De beoogde grote culturele manifestatie op Zuid en voor Zuid voor 2021 wordt verplaatst naar 2022 in verband met de programmering van het Songfestival in 2021. Deze manifestatie dient als een eenmalige impuls voor Zuid en zal aansluiten bij het diverse en grootstedelijke profiel van Zuid.

Totale rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz. 2021	Verwachte uitgaven 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2025
44	3,0	6,3	6,0	9,9	7,8	4,4	9,6	0,0
24	13,6	9,6	2,4	6,0	6,0	0,0	0,0	0,0
60	2,5	14,2	15,6	14,0	10,4	3,3	0,4	2,2
2	0,5	0,8	0,5	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
130	19,7	30,8	24,5	30,6	24,2	7,7	10,0	2,2

3.1 Pijler school

Totale rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz 2021	Verwachte uitgaven 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2025

18,5	2,3	4,5	3,3	5,9	4,8	0,0	0,0	0,0
2,2	0,0	0,0	1,2	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
14,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,4	9,6	0,0
6,8	0,7	1,8	1,0	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0
2,5	0,0	0,0	0,5	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
44,0	3,0	6,3	6,0	9,9	7,8	4,4	9,6	0,0

1. Children's Zone

De Children's Zone is gericht op betere leerprestaties van kinderen. De school is hierbij het aangrijpingspunt. Het verbeteren van de leerprestaties begint met het geven van extra lessen en betere lessen, afstemming met ouders als partners in de opvoeding, en met andere organisaties in de wijk om een zinvolle dagbesteding voor deze kinderen tot stand te brengen.

2. Dagprogrammering buiten Children's Zone

Er zijn inmiddels ook scholen buiten de Children's Zone die starten met Dagprogrammering. Deze subsidieregeling is gestart in schooljaar 2020/2021 en er zullen komend schooljaar drie scholen buiten de Children's Zone Dagprogrammering uit gaan voeren.

3. Herstructurering VO

In 2018 is het convenant 'herontwerp voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' gesloten. Naast de dekking van de regiodeal is ook de cofinanciering (door gemeente) geregeld. De middelen worden pas aan het einde van de Regiodeal looptijd gerealiseerd bij oplevering van de nieuwe objecten.

4. Leraren

Vanuit de aanpak Beste Leraren is in 2019/2020 gestart om extra te investeren in de dertig scholen van Children's Zone van het primair en speciaal onderwijs. In schooljaar 2020/2021 wordt deze lijn voortgezet, waarbij ook de andere primair onderwijsscholen binnen NPRZ hier gebruik van kunnen maken.

5. Cultuurcampus

Uit de onderzoeksfase is naar voren gekomen dat de onderwijscomponent een belangrijk fundament vormt voor een NCWI. De planvormingskosten van de volgende fase (2020, 2021 en 2022), welke bestaan uit een start maken vanuit een locatie, het uitwerken van het convenant, verdere planvorming en placemaking zullen tlv de pijler onderwijs worden gebracht.

Corona

De beperkende maatregelen ter indamming van het Coronavirus hebben effect gehad op de uitvoering van activiteiten binnen de pijler School en op de beoogde resultaten. De sluiting van de scholen heeft de dagprogrammering stilgelegd. Echter de vaste kosten, bestaande uit voornamelijk personele inzet, zijn wel gewoon gemaakt. Corona heeft dus nauwelijks financiële gevolgen had, hoogstens in iets lagere vaststellingen in december voor schooljaar 19/20. Uitvoering geven aan de herstructurering VO en leraren aanpak zijn gedurende corona gewoon doorgegaan. De middelen hiervoor worden conform begroting uitgegeven.

3.2 Pijler werk

Realisatie	Cumulatieve realisatie tm 2e herz.	Verwachte uitgaven	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
2020	2021	2021	2022	2023	2024	2025	2024	2025
3,0	2,3	0,6	1,0	1,0				
4,9	3,5	0,5	2,0	2,0				
3,5	2,5	0,1	1,0	1,0				
2,2	1,0	1,0	1,5	1,5				
	0,3	0,2	0,5	0,5				
13,6	9,6	2,4	6,0	6,0				

1.Inzet op de vraagkant: Matching op Werk

Betreft de extra inzet van werkconsulenten op kwetsbare doelgroep met multiproblematiek. Ingezette scholingstrajecten ter ondersteuning van deze doelgroep richting arbeid worden ook bekostigd uit dit budget.

2.Aanpak versterking Aanbodkant: Tegenprestatie

Het betreft de inzet van activeringscoaches die zich richten op de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt uit NPRZ.

3.Aanpak versterking Aanbodkant: prematching en Tegenprestatie

Uit dit budget wordt de extra inzet van inkomensconsulenten t.b.v. NPRZ betaald, waardoor binnen Inkomen een lagere caseload ontstaat in NPRZ, met als gevolg dat er meer ruimte is om intensiever de werkzoekende en werkconsulenten met NPRZ caseload te kunnen adviseren. Daarnaast worden werkconsulenten bekostigd voor de caseload behandeling van werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

4. Leerwerkakkoord

Binnen het LeerWerkAkkoord (LWA) worden afspraken gemaakt met onze partners om de arbeidsmarkt toekomstbestendig te maken. Het LWA bestaat uit de pijlers van school naar werk, van werk naar werk en aan het werk. Er worden afspraken gemaakt met de sectoren Haven, het Midden en Kleinbedrijf, de Zorg, Transport en Logistiek.

Uit dit budget wordt een deel van de algemene programmakosten betaald van het Leerwerkakkoord alsook een deel van de kosten binnen deel-leerwerkakkoorden.

5. Onderzoek, monitoring, evaluatie, methodiekontwikkeling, professionalisering en communicatie

Uit dit budget wordt het onderzoeks- en professionaliseringsprogramma KNAP'RZ betaald. In 2019 zijn de contracten met de Erasmus Universiteit, de Hogeschool Rotterdam en SEOR afgesloten die dit onderzoeks- en professionaliseringsprogramma uitvoeren.

3.1 Pijler wonen

Totale Rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz 2021	B2021 8m	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
46,7	4,1	18,2	10,9	10,7	6,1	0,4	
12,3	1,9	2,2	2,9	4,4	2,3	0,5	0,4
1,0	0,0	0,0	0,5	0	0,5		
60,0	6,0	20,4	14,3	15,1	8,9	0,9	0,4

1. Grondige aanpak

Binnen de grondige aanpak via sloop-nieuwbouw is er voor het jaar 2022 € 10,7 mln begroot aan bestedingen:

Dit gaat voor het grootste deel naar het project Carnissepoort. Daarmee is de grondige aanpak van 52 woningen nader uitgevoerd. Het uitvoeringsbesluit is 27 juni 2019 door de gemeente genomen. Eind 2020 is de gemeenteraad niet akkoord gegaan met de integrale herstructurering van de Fazanstraat en daarom zal er een gewijzigde aanpak uitgewerkt zijn waarin samenvoeging en woningverbetering een prominente plaats hebben. Voor nieuwe projecten worden voor 2022 bestedingen verwacht van € 7,6 mln. Een groot deel van het bedrag zal naar verwachting besteed worden aan een gewijzigde projecten aanpak in het gebied Fazanstraat en omgeving.

Voor de grondige aanpak van de woningen in de bouwblokken rondom de Bonaventurastraat is – na een tender – op 26 juni 2019 een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen gemeente Rotterdam en vastgoedontwikkelaar Trotz Vastgoed. Ambitie is dat 51 woningen worden samengevoegd, gerenoveerd en verbeterd tot 33 woningen. De NPRZ bijdrage is maximaal € 2,1 mln waarvan voor 2022 aan vast te stellen subsidie wordt begroot € 0,5 mln.

2. Woonmilieus: buitenruimte en winkelstraten

Binnen de meerjarige en integrale aanpak woonmilieus: winkelstraten en buitenruimte is er voor het jaar 2022 € 4,4 mln begroot aan bestedingen.

Op 2 maart 2019 is voor het project Beijerlandse laan – Groene Hilledijk het startbesluit voor het programma “Hand in Hand” bestuurlijk (college BenW) bekrachtigd.

Met een NPRZ budget van € 6 mln voor dit programma kunnen in de periode 2019 -2022 ca. 40 winkelpanden worden aangepakt. Voor 2022 wordt aan bestedingen voor het verwerven en aanpakken van panden begroot op € 1,1 mln. Voor de aanpak van de buitenruimte rondom de nieuwe woningen is de totale rijksbijdrage in kader regiodeal NPRZ € 6,3 mln. Voor 2022 wordt hiervan aan bestedingen begroot € 3,3 mln.

3. Regionale spreiding

Binnen de regionale Spreiding werkt de provincie Zuid-Holland aan het borgen van de ontwikkeling van de goedkope voorraad in de regio. Onderdeel hiervan is een financiële incentive in het kader van de opgave in Rotterdam Zuid voor die regiogemeenten waar extra DAEB-woningen worden gerealiseerd. De financiering van deze stimuleringsmaatregel bestaat naast de provinciale inbreng (€ 4 mln) uit een bijdrage vanuit de regiodeal Rotterdam Zuid van € 1 mln. De regeling is ingegaan per 1 juni 2020. Na een formeel verzoek van de provincie aan Rotterdam zal de gemeente zijn bijdrage van € 1 mln formeel per wethoudersbrief aan de provincie bevestigen en naar verwachting in 2021 de eerste € 0,5 mln (50%) naar de provincie overboeken.

Corona

De financiële effecten van corona op de pijler Wonen zijn op dit moment nog niet duidelijk. Wel zijn verschillende scenario's doorgerekend en zijn de financiële buffers in het programma van de pijler Wonen geanalyseerd. Vooralsnog is de conclusie dat er in de bestemmingsreserve NPRZ-wonen en de onderliggende projecten een financiële buffer aanwezig is die voldoende groot is om eventuele financiële tegenslagen als gevolg van corona te dekken. Ook in de komende periode zullen voor de pijler Wonen het programma, de onderliggende projecten en de financiële buffers worden gemonitord en periodiek worden geactualiseerd.

3.1 Pijler cultuur

Totale rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz 2021	Verwachte uitgaven 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2025
0,9	0,2	0,2	0,3	0,3				
1,0	0,2	0,5	0,1	0,4				
0,1	0,1	0,1	0,1					
2,0	0,5	0,8	0,5	0,7				

Vooralsnog is de verwachting dat de middelen 2021 voor culturele programmering en talentontwikkeling volledig worden besteed. Voor 2022 zijn er geen regiodeal middelen meer voor Cultuur beschikbaar. Er is afgesproken dat het succesvolle programma Pitcherperfect toch ook in 2022 wordt voortgezet. Momenteel worden gesprekken met het Rijk gevoerd over een nieuwe regiodeal.

Het beoogde grote culturele “evenement op Zuid” is in verband met uitstel van het Songfestival en corona uitgesteld naar 2023.

Onderhoud kapitaalgoederen

Pagina 113

Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente geeft jaarlijks circa € 373 mln uit aan het onderhouden van de kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, groen en bomen, oppervlaktewater, civiele kunstwerken, openbare verlichting, spelen en beeldende kunst en monumenten, parkeervoorzieningen en containers. Kapitaalgoederen moeten zo lang mogelijk gebruikt kunnen worden voor het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd.

[BeleidFinanciële consequenties](#)

Beleid

Beleidsmatig en financieel kader

De gemeente heeft veel onderhoudsgevoelige kapitaalgoederen: wegen, groen en bomen, oppervlaktewater, civiele kunstwerken, openbare verlichting, spelen, beeldende kunst en monumenten, parkeervoorzieningen, containers en vastgoed. Het beleid hiervoor is opgenomen in 2 nota's; de Kadernota Vastgoed (2018) en de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022. Het vastgoed wordt financieel verantwoord onder het taakveld 'Beheer overige gebouwen en gronden'.

De overige kapitaalgoederen worden financieel verantwoord onder de taakvelden 'Verkeer en vervoer - Beheer' en 'Openbaar groen en (openlucht) recreatie – Beheer. Rioleringsplan heeft een eigen financiering en beleidskader. Deze staan weergegeven in het op 18 februari 2021 door de gemeenteraad vastgestelde [Gemeentelijk Rioleringsplan \(GRP5\) 'Van buis naar buitenruimte'](#).

Bestuursopdracht vervangingsinvestering kapitaalgoederen openbare ruimte

Bij het vaststellen van de laatste Nota Onderhoud Kapitaalgoederen is aan Stadsbeheer de bestuursopdracht Vervangingsinvesteringen gegeven om het financiële perspectief voor investeringen voor de langere termijn (50 jaar) inzichtelijk te maken. Als uitwerking van deze bestuursopdracht wordt een vier jaarlijkse 'Nota Vervangingsinvesteringen Kapitaalgoederen' opgesteld voor alle assetgroepen in de openbare ruimte. De eerste "Nota Vervangingsinvesteringen Openbare Ruimte 2021-2071" is op 23 maart 2021 door het college van Burgemeester en Wethouders vastgesteld. De nota geeft voor de kapitaalgoederen in de openbare ruimte inzicht in de benodigde investeringen en kapitaalslasten om deze in de komende vijftig jaar op te vangen vanuit het oogpunt van veiligheid en beschikbaarheid.

Financiële consequenties

Assetgroep (* €1 mln)	Exploitatie	Investerings	Totaal budget 2022
Wegen	33,1	25,4	58,5
Groen en bomen	37,1	8,7	45,8
Oppervlaktewater	5,5	7,2	12,7
Civiele kunstwerken	25,3	15,4	40,7
Openbare verlichting	10,3	3,4	13,7
Spelen	2,8	1,8	4,6
Beeldende kunst en monumenten	2,1	0	2,1
Parkeervoorzieningen	1,1	0	1,1
Containers	1,9	4,4	6,3
Vastgoed	37,6	149,6	187,2
Totaal	156,8	215,9	372,7

Subsidies

Pagina 114

Subsidies

Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van een door de gemeenteraad vastgesteld beleidsdoel.

[BeleidSubsidielijst](#)

Beleid

De gemeentelijke [Subsidieverordening Rotterdam 2014 \(SVR 2014\)](#) bevat de spelregels voor subsidieverlening. De verordening bepaalt dat er twee subsidievormen zijn: eenmalige subsidies en jaarlijkse subsidies. Een eenmalige subsidie verstrekt de gemeente voor één of meer prestaties of activiteiten die in beginsel van bepaalde duur zijn. Een jaarlijkse subsidie verstrekt de gemeente per kalender- of boekjaar.

Hieronder zijn de relevante [subsidiebelevingsvelden](#) nader toegelicht.

Cultuur, Sport en Recreatie

Rotterdam wil een zo breed en divers mogelijk publiek bereiken met een [cultuurbeleid](#) dat inclusief en innovatief is en dat interconnectiviteit bevordert. Rotterdam heeft daarvoor onder andere diverse subsidieregelingen die kunst- en cultuurprojecten mogelijk maken en de artistieke ontwikkeling van makers bevorderen.

Rotterdam draagt graag bij aan het versterken van het imago van Rotterdam als [sportstad](#). Denk hierbij aan het mogelijk maken van grote (top)sportevenementen en het ondersteunen van sportverenigingen.

Onderwijs

De gemeente heeft de ambitie dat de kansengelijkheid in het [onderwijs](#) toeneemt. Samen met de onderwijsinstellingen, leraren en ouders zorgen we ervoor dat alle Rotterdamse scholieren het beste onderwijs krijgen. Daartoe worden subsidies verstrekt aan het verkleinen van kwaliteitsverschillen tussenscholen, burgerschap, leraren en extra onderwijs in de vorm van Dagprogrammering. Kansengelijkheid begint bij de financiële toegankelijkheid in de voorschool; ook hier wordt op ingezet met behulp van subsidies. Verder wordt er door middel van subsidies geïnvesteerd in onderwijshuisvesting.

Economische zaken

Met deze subsidie stimuleert de gemeente initiatieven die het Rotterdamse [vestigingsklimaat en/of de werkgelegenheid vergroten](#).

Maatschappelijke Ondersteuning

De subsidies zijn bedoeld voor onder meer de gebieden [integratie](#), [samenleven](#), [jeugd](#) en [taal](#).

Volksgezondheid en zorg

De gemeente vindt het belangrijk om met subsidies de gezondheid van Rotterdamse bewoners te stimuleren. Ondersteuning van de [gezondheid](#) is belangrijk voor de huidige en toekomstige Rotterdamse samenleving.

Subsidielijst

In het onderstaande overzicht is per programma aangegeven hoeveel subsidie begroot is voor welke instelling. De werkelijke realisatie op basis van de subsidiebeschikkingen kan dus afwijken en aan de subsidie staat in de begroting kunnen geen rechten worden ontleend.

Op dit moment is de verdeling van het cultuurplan 2021-2024 nog niet bekend. Dit zal in de subsidielijst worden gekenmerkt met de afkorting PM voor pro memorie. De besluitvorming over het nieuwe cultuurplan 2021-2024 heeft nog niet plaatsgevonden en vindt gelijktijdig met de begrotingsbehandeling plaats.

Gesubsidieerde instelling	Begroting 2021	Begroting 2022
Beheer van de stad	0	50
Rotterdams Weerwoord (subsidieregeling klimaatadaptie en opzommermee)	0	50
Bestuur en dienstverlening	7.907	7.824
Bewonersinitiatieven	4.705	4.809
Burgerpanel	52	52
Citylab 010	3.150	2.963
Cultuur, Sport en Recreatie	168.640	169.908
Actieprogramma Verenigingen & Lokaal Sportakkoord	303	310
Amateur jaarsubsidies	150	171
Atlas van Stolk	534	0
Beeldende Kunst en Vormgeving	2.292	0
Brede regeling combinatiefuncties Rotterdam	947	947
Chabotmuseum	pm	134
Combinatiefuncties	1.057	1.081
Creatieve Industrie	516	527
Cultuurplan 2021 - 2024	93.247	0
Cultuurplan 2021 - 2024 frictiekosten	3.000	0
Cultuureducatie Meerjarig	2.336	2.337
Evenementenbeleid	3.737	0
Evenementenfonds	1.946	1.311

Gehandicaptensport	69	70
HipHopHuis Holland	pm	830
Internationaal beleid	42	43
Investeringsubsidies	424	933
Locale Culturele Programmering	1.136	0
MAMA	PM	0
Mediabeleid Meerjarig	339	347
Motel Mozaique	pm	414
Multidisciplinair	150	264
Mundo Kinderopvang B.V.	50	51
Nationaal Programma Rotterdam Zuid Cultuur	2.250	0
NME Gebieden	420	430
Optisport Rotterdam B.V.	582	564
Ouderensport	105	66
Overige subsidies andere culturele organisaties	1.357	176
Overige subsidies musea	2.530	3.755
Plan Toerisme	209	0
Prinses Christina Concours	pm	0
Projectsubsidies Cultuur	1.578	1.613
Recreatie, Witte bedjes	14	14
Rotterdam Topsport	2.175	3.590
Rotterdamse Kunststichting	674	689
Rotterdamse poppenspelers	22	23
Scapino Ballet Rotterdam	pm	1.246
Scoutinggroepen	102	105
Speeltuinen	3.089	2.729
Sportfonds Rotterdam	3.038	3.069
Sportprogrammering, Sportinitiatieven - Couleur Locale	239	286
Stadscultuur	254	259
Stichting "Conny Janssen Danst"	pm	583

Stichting A Tale of a Tub	pm	98
Stichting Architectuur Instituut Rotterdam AIR	pm	503
Stichting Arminius	pm	175
Stichting Art Studio	213	218
Stichting Bibliotheek Rotterdam	20.145	21.143
Stichting Centrum Beeldende Kunst	pm	3.474
Stichting Circus Rotjeknor	pm	164
Stichting Concert- en congresgebouw De Doelen	pm	5.380
Stichting Cultuur Concreet	pm	2.334
Stichting CultuurRijk Overschie	pm	32
Stichting Cultuurwerkplaats IJsselmonde	759	671
Stichting Dansateliers	pm	376
Stichting de Bende / Hotel Modern	pm	260
Stichting De Nieuwe Lichting	pm	187
Stichting Deliberante Senatu Perit Saguntum	pm	0
Stichting Designplatform	pm	131
Stichting Digital Playground	pm	282
Stichting DOCK Rotterdam	16	17
Stichting Doelenensemble	pm	202
Stichting Epitome Entertainment	pm	180
Stichting Future in Dance Urban Theatre Companies	pm	0
Stichting Garage Rotterdam	pm	59
Stichting Grote of Sint-Laurenskerk te Rotterdam	pm	226
Stichting het Rotterdams Centrum voor Theater	pm	0
Stichting Hijs	pm	248
Stichting Hofplein Rotterdam	pm	1.409
Stichting International Film Festival Rotterdam	pm	1.278
Stichting Internationale Architectuur Biënnale Nederland	pm	166
Stichting Jazz International Rotterdam	pm	0
Stichting Jazzpodium Rotterdam	pm	301

Stichting Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam	pm	930
Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergaarde	860	880
Stichting Kunstaccommodatie Rotterdam	pm	565
Stichting Kunsthal Rotterdam	pm	3.245
Stichting Kunstweekend Charlois	pm	0
Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam	pm	7.239
Stichting Laurenscontorij	pm	202
Stichting Live at Rotown	pm	348
Stichting Luxor Theater Rotterdam	pm	2.927
Stichting Maas theater en dans	pm	1.842
Stichting Maritiem Museum Rotterdam	pm	5.401
Stichting Museum Rotterdam	pm	1.758
Stichting Music Matters	pm	311
Stichting Natuurhistorisch Museum Rotterdam	pm	863
Stichting Natuurstad Rotterdam	9.384	9.594
Stichting Nederlands Fotomuseum	pm	1.106
Stichting Open Rotterdam	411	420
Stichting Passionate Bulkboek	pm	251
Stichting Poetry International	pm	295
Stichting Poppodium Baroeg	pm	444
Stichting Popunie	pm	468
Stichting Public Art Squad-Environmental Art for Public Spaces	pm	307
Stichting Punt 5	pm	74
Stichting RoMeO	pm	67
Stichting Roodkapje	pm	298
Stichting Roots en Routes	pm	0
Stichting Rotown Magic	pm	108
Stichting Rotterdams Philharmonisch Orkest	pm	7.570
Stichting Rotterdam Festivals	pm	7.782
Stichting Rotterdam Marathon	336	343

Stichting Rotterdam Sportsupport	4.085	4.155
Stichting Rotterdams Volkstheater	107	141
Stichting Rotterdams Wijktheater	pm	569
Stichting Rozenburg Bloeit	132	135
Stichting Sinfonia Rotterdam	pm	510
Stichting Taal en Theater Studio de Bakkerij	pm	246
Stichting Theater Lantaren Venster	pm	1.712
Stichting Theater Rotterdam	pm	9.532
Stichting theater 't Kapelletje	64	65
Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen Rotterdam	pm	9.741
Stichting Urland	pm	184
Stichting V2_Instituut voor de instabiele media	pm	399
Stichting Verhalenhuis Belvedere	pm	297
Stichting Vogelklas Karel Schot	144	147
Stichting Watch That Sound	pm	109
Stichting Wereldmuseum Rotterdam	pm	5.471
Stichting Worm	pm	855
Stichting Xclusiv	pm	270
Afrikaanderwijk Coöperatief U.A.	0	175
Impulsregeling	0	767
Stichting AVL Mundo	0	173
Stichting C-010	0	91
Stichting CLUB GEWALT	0	119
Stichting De Dependance	0	95
Stichting Dig It Up	0	123
Stichting Extra Extra	0	167
Stichting Frontaal Podium	0	52
Stichting House of Knowledge	0	132
Stichting House of Urban Arts	0	177
Stichting Ja-Room (Printroom)	0	94

Stichting Lloydscompany	0	161
Stichting Museum Oud-Overschie	0	7
Stichting MiMa	0	28
Stichting Office for Metropolitan Information	0	105
Stichting Operator Radio	0	84
Stichting SpraakuhlooS	0	195
Stichting Stadspodium Rotterdam	0	54
Stichting Tall Tales Company	0	119
Stichting Tante Nino	0	18
Stichting Theater Babel Rotterdam	0	438
Stichting The Writer's Guide (to the Galaxy)	0	123
Stichting Transistor	0	184
Stichting WAT WE DOEN	0	160
Stichting CJG Rijnmond	0	61
Subsidies nader in te delen	574	913
Subsidies Urban Sports	196	200
Theater Walhalla	pm	549
Theater Netwerk Rotterdam	pm	0
Theater Zuidplein	pm	3.826
Topsportcentrum B.V	301	308
Vereniging Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest	pm	44
Villa Zebra	pm	475
VIVID vormgeving	pm	0
Witte de With	pm	716
World music & Dance Centre	pm	318
Economische zaken	11.679	11.093
Divers Clean Teach	200	0
Divers Food	30	0
Divers EO Stad	0	307
Divers Haven/ Maritiem	280	105

Divers Innovatie	713	415
Diverse gesubsidieerden Medisch en Zorg	250	0
Evenementenfonds	910	790
MKB ondernemersinitiatieven	350	673
Rotterdam Partners	7.081	7.526
Subsidies Energietransitie	1.365	660
Voor Goed	500	517
Winkelgebied/werklocaties	0	100
Maatschappelijke Ondersteuning	38.861	45.605
Beleidskader Taal 2015 - 2019	1.012	2.000
Heel de Stad - Couleur Locale	0	3.246
Heel de Stad - Stedelijk Welzijn	0	3.409
Couleur Locale (structureel, volwassenen)	1.184	0
Couleur Locale Bewonersorganisaties Gebieden	229	0
Huizen van de Wijk in zelfbeheer	757	782
Couleur Locale vrije ruimte (volwassenen en jeugd)	750	0
Wijkbussen	585	604
CVO Accent Avondschool	250	0
CVO: Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	0	281
Incidentele subsidies "Relax, dit is Rotterdam" (vh Volwaardig Meedoen)	809	800
Maatschappelijke begeleiding asielgerechtigden	850	850
Maatschappelijke Ondersteuning Stichting School Maatschappelijk Werk Rijnmond (SMWR)	874	958
Maatschappelijke opvang - LVV	1.136	2.744
St. Nederland cares	21	0
St. Ontmoeting	51	0
St. Spior	15	0
STC-Group/Scheepvaart en Transport College (SMW MBO)	192	197
Stg v Chr VO op Reform Grondslag De Wartburg	44	47
Stichting Adelaida	35	36
Stichting B for you	18	18

Stichting Big Brothers Big Sisters of Rotterdam (Mentoring)	284	290
Stichting BOOR	68	70
Stichting Brede Raad	705	0
Stichting Centrum voor Vrijwillige en Professionele Maatschappelijke Dienstverlening	520	530
Stichting CJG Rijnmond	199	215
Stichting Cosmicus Onderwijs	14	0
Stichting De Nieuwe Kans	1.722	1.771
Stichting Deelgemeentelijke Ondersteuningsorganisatie Crooswijk en Kralingen	380	337
Stichting Dress for Success Rotterdam	105	105
Stichting Enver	1.158	1.153
Stichting Hout- en Meubileringscollege	94	96
Stichting Humanitas	549	0
Stichting Inloophuis Rotterdam, De Boei	182	0
Stichting Jeugdcultuurfonds Rotterdam	117	0
Stichting Jarige Job	0	0
Stichting Jeugdfonds sport & cultuur Rotterdam	0	2.450
Stichting Jong Rotterdam	281	0
Stichting Joods Maatschappelijk Werk	33	0
Stichting Kwadraad	60	62
Stichting Lokaal Rotterdam	123	125
Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Rijnmond Plus	469	473
Stichting MEE Rotterdam Rijnmond	363	452
Stichting Meedoen	2.018	2.300
Stichting Minters	52	54
Stichting Opzoomer Mee Rotterdam	2.268	2.362
Stichting Pluspunt	114	0
Stichting Present	31	0
Stichting Radar WMO diensten	106	94
Stichting Samen 010, Logeerhuis De Buren	87	0
Stichting Samen 010	35	0

Stichting Samen Ondernemend Leren	487	486
Stichting Samenwerking Christelijke Maatschappelijke Activering te Rotterdam	717	0
Stichting SPIOR	126	0
Stichting Thuis op Straat	100	102
Stichting Unie van Vrijwilligers	543	0
Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine	690	707
Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam eo	28	31
Stichting voor Interconf Beroepen Onderwijs en AVO en Ve R-Dam eo	864	880
Stichting voor Protestant Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs	395	403
Stichting Welzijn Doven Rotterdam e.o.	28	0
Subsidieregeling armoede & schuldenaangepak	506	0
Stichting Worklab B.V.	250	285
Stichting Zuiderlokaal (nieuw)	60	0
Subsidies couleur locale jeugd (Nieuw Rotterdams Welzijn)	1.447	1.488
Subsidies t.b.v. mentoring	0	17
Subsidies t.b.v. Subsidiekader Jeugdpreventie	10.154	10.792
Subsidies tbv (voorschools) schoolmaatschappelijk werk	23	131
Subsidies jongerenwerk grensoverschrijdend gedrag	300	612
Subsidies verbreding en verbetering van Leerondersteuning-initiatieven	600	164
Subsidies tbv jeugdwerk voor gebieden en gebiedsgerichte jeugdactiviteiten	180	184
Subsidies tbv programma Stevige Start (excl. CJG; staat apart)	414	411
Onderwijs	93.796	90.117
Alsare B.V.	48	0
Beregoed Kinderdagverblijf	108	116
De Droomplaats Holding B.V.	436	441
De Kralingsche School	45	40
de Passie, stichting voor Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs	150	96
De Vereniging De van Oldenbarneveltschool voor Neutraal Bijzonder Onderwijs	64	49
EduMare	102	83
Stichting IT Campus Rotterdam	300	0

Fokor	1.129	0
Gereformeerd Primair Onderwijs West-Nederland	82	0
Gereformeerd Scholengemeenschap Randstad	59	0
Hogeschool Inholland	24	0
Hoornbeeck College	18	45
JINC	524	0
Kiddoozz B.V.	437	427
Kiddoozz Rotterdam B.V.	281	261
Kinderdagverblijf De Maan Rotterdam B.V.	99	126
Kinderdagverblijf De Zeebaboe B.V.	148	150
Kinderdagverblijf in de Wolken	79	75
Kinderdagverblijf Kind van Zuid B.V.	70	45
Kinderdagverblijf Satu	0	40
KindeRdam Groep Holding B.V.	3.563	4.420
Kindernet B.V.	48	51
Kinderopvang BijDeHand B.V.	2.991	3.208
Kinderopvang Bimbola B.V.	253	0
Kinderopvang Het Steigertje B.V.	419	0
Kinderopvang Smurfenland B.V.	39	55
Komkids Kinderopvang B.V.	275	260
LEV Scholengroep West-Nederland (LEV-WN)	0	77
Martinusstichting voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs	30	91
Montessorischool, Vereniging De Rotterdamse	82	55
Mundo Kinderopvang B.V.	316	277
Norlandia Kinderopvang Rotterdam B.V.	0	205
Particulier	22	0
Partou B.V.	140	95
RMC Subregio's	1.200	1.200
Schoolbesturen MBO, RMC Subregio's (Convenant VSV)	0	1.000
Seva Kinderopvang Rotterdam B.V.	83	125

SIPOR	1.345	2.000
Small Kidz Bredestraat B.V.	75	76
Smiley Kids B.V.	58	40
Stichting Albeda	1.163	578
Stichting Bibliotheek Rotterdam	57	0
Stichting BOOR	13.671	13.903
Stichting Buurtwerk.nl	136	0
Stichting CED-Groep	133	0
Stichting CJG Rijnmond	163	0
Stichting Interregionaal Onderwijs Zaanstad	237	275
Stichting Educatief Informatie Centrum	217	0
Stichting Grafisch Lyceum Rotterdam	149	164
Stichting Groeibriljant	4.913	4.807
Stichting Groos	0	21
Stichting Het Mediateam	10	0
Stichting Het Talentencollege	460	320
Stichting Hindoe Onderwijs	96	122
Stichting Hogeschool Rotterdam	58	136
Stichting iHUB Groep	497	298
Stichting Hout- en Meubileringscollege	97	54
Stichting Humankind	384	450
Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Rotterdam	83	73
Stichting Katholieke Peuteropvang Rotterdam en omstreken	1.353	5.603
Stichting Kiddoozz Peuteropvang	759	601
Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam (stichting voor christelijk primair onderwijs)	3.499	2.781
Stichting Kindercentrum Het Kompas	175	182
Stichting Kindercentrum Prinses Amalia	165	2
Stichting Kinderopvang Frida Dida	90	102
Stichting Koninklijke Visio, expertisecentrum voor slechtziende en blinde mensen	18	33
Stichting Meestert!	20	0

Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	207	280
Stichting Peuter & Co	17.257	16.529
Stichting Peuterspeelzalen Hillegersberg-Schiebroek	509	0
Stichting Peuterspeelzalen Hindoe Onderwijs	85	95
Stichting Prokino Kinderopvang	223	210
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Hillegersberg-Schiebroek	375	710
Stichting Rotterdamse Vereniging van Katholiek Onderwijs	12.615	7.386
Stichting Samenwerkende Vrijescholen Zuid-Holland	183	135
Stichting Scholengemeenschap Montessori Lyceum Rotterdam	149	153
Stichting STC-Group	366	302
Stichting Turning Point	14	0
Stichting van Brienoordschool, samenwerkingsschool voor protestants-christelijk en openbaar onderwijs	100	679
Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatische Grondslag "De Wartburg"	299	268
Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine	460	350.000
Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam en omstreken (De Wissel)	200	206
Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder Voortgezet Onderwijs te Rotterdam e.o.	3.269	3.193
Stichting voor Islamitisch Voortgezet Onderwijs in Rotterdam e.o.	0	610
Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs	8.835	9.785
Stichting voor Rooms-Katholiek Voorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs voor Noordelijk Rotterdam	304	73
Stichting Vrije Scholen Zuid-west Nederland	213	149
Stichting Samenwerkende Vrijescholen Zuid-Holland	183	135
Stichting Wellant	32	0
Stichting Yulius Onderwijs	916	194
Van Veldhuizen Stichting	78	100
Vereniging Montessorischool Kralingen (MSK)	56	41
Vereniging SWV Passend voortgezet Onderwijs Goeree Overflakkee	17	0
Vereniging tot het Verstrekken van Onderwijs op Gereformeerde Grondslag	33	25
Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	3.020	2.685
Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland	45	90
VO-raad	10	0

Openbare orde en veiligheid	7.002	5.686
Alleen Jij Bepaalt	60	60
Buurt- en Speeltuinwerk Rotterdam	102	104
Koers van de stad beveiliging moskeeën	0	89
R.E.T.	3.720	3.720
Stedelijk team jongerenwerk	2.335	1.013
Stichting Betaald Voetbal Excelsior	10	0
Stichting Nieuwe Kans	225	150
Stichting Veilige Steden (SVS)	100	100
Stimulering Woningcorporaties	450	450
Overhead	265	239
Comitee Nationale Belangen	38	38
Stichting herdenking 14 mei 1940	39	39
Stichting Lokaal	180	162
Diakonaal Pauluskerk	8	0
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	3.401	9.254
Subsidies Energietransitie DZ	0	5.002
Div. particulieren (verbetering woningen pwe/vve)	250	1.164
Diverse partikulieren (subsidieregeling Oranjebonnen)	100	100
Diverse particulieren monumenten	33	34
Groene schoolpleinen	0	500
Joodse begraafplaats	85	85
RIF010	2.253	2.253
Stichting VvE010	350	116
Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten	330	0
Werk en Inkomen	0	0
	0	0
Verkeer en vervoer	1.192	1.103
Buzz010	156	87
LabZES	700	985

Stichting Veerpont Zuid	171	11
Watertaxi Rotterdam B.V.	165	20
Volksgezondheid en zorg	67.344	79.630
Avant sanare B.V.	89	146
Bavo Europepoort B.V.	251	0
Centrum voor Dienstverlening	8.485	8.421
Justitiabelen	46	0
KindeRdam Rotterdam en Omstreken Centraal Bureau B.V.	266	308
Kinderopvang BijDeHand B.V.	124	0
Mentaal gezond	47	0
Nico Adriaans Stichting (NAS)	2.389	2.471
Reakt Rijnmond	1.043	0
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Rotterdam	72	82
SML: Diverse personen	3.714	2.996
Stichting Antes (Bouman GGZ)	4.210	6.025
Stichting Arosa	2.951	3.028
Stichting CJG Rijnmond	23.846	25.747
Stichting Corridor Dienstverlening	707	727
Stichting de RotterdamseZorg.nl	512	500
Stichting Enver	0	2.107
Stichting Exodus Zuid-Holland	0	87
Stichting Fier Fryslan	2.228	2.476
Stichting FlexusJeugdplein	350	0
Stichting Humanitas	205	3.169
Stichting Jong Rotterdam	207	0
Stichting Kindercentrum Prinses Amalia	297	262
Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg	9.893	10.360
Stichting Mara	22	23
Stichting MEE Rotterdam Rijnmond	720	1.034
Stichting Ontmoeting	1.351	1.327

Stichting Pameijer	620	4.807
Stichting Pension Maaszicht	23	246
Stichting Prokino	221	0
Stichting Rotterdam Sportsupport	221	223
Stichting Slachtofferhulp Nederland	191	197
Stichting Timon	30	29
Stichting TriviumLindenhof	698	0
Stichting Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond	0	809
Stichting Zorgbelang Zuid-Holland, patiënten en consumenten platform	784	806
Subsidieregeling Hospices	0	30
Subsidies t.b.v. kinderopvang plus	113	0
Subsidies Zorginfrastructuur	0	76
Van Veldhuizen Stichting	418	610
Versterken consultantiefunctie GGZ	0	500
Totaal	400.087	420.509

Sustainable development goals

Pagina 115

Paragraaf Sustainable Development Goals

Sustainable Development Goals

De coronacrisis heeft veel impact op onze stad, haar inwoners, de bedrijven, de verenigingen, het onderwijs, arbeidsmarkt, etc. De crisis maakt duidelijk dat de welvaart en het welzijn van Rotterdammers ongelijk is verdeeld. Vooral de kwetsbare groepen in onze stad vragen en krijgen extra aandacht. Er liggen ook kansen voor verandering op de verschillende dimensies van duurzaamheid (sociaal, ecologisch, economisch) die sterk met elkaar zijn verbonden. Zo hebben het Brede welvaartsbegrip en de Sustainable Development Goals (SDG's) grote betekenis gekregen. Dit zijn zeventien doelen, afgesproken door 193 landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties, waaronder Nederland. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis en volgen de Millenniumdoelen op, die van 2000 tot 2015 liepen. Achter de zeventien doelen zitten [169 subdoelstellingen](#) die het nog concreter maken.

Deze betekenis past één op één in de Rotterdamse aanpak. De eerste stap was het aansluiten bij de VNG-campagne '[Gemeenten 4 Global Goals](#)'. De meerwaarde van de SDG's ligt in het gebruik als gemeenschappelijke taal in de organisatie, maar ook met partners in de stad, de Rotterdammers, in het land en in de EU. Een gemeenschappelijke taal en gemeenschappelijk doel helpen om opgavegericht en integraal te werken en nieuwe partnerschappen aan te gaan, of bestaande te verstevigen. Binnen de gemeentelijke organisatie wordt ook een netwerk opgezet, zodat iedere Rotterdamse gemeenteambtenaar op de hoogte kan blijven van de ontwikkelingen en initiatieven rondom de SDG's in de stad. Aan de vraag hoe die meerwaarde ingezet kan worden en tot resultaat kan leiden wordt op dit moment door een groot aantal Nederlandse gemeenten gewerkt. In VNG en G4 verband wordt veel uitgewisseld voor wat betreft goede ervaringen en de geleerde lessen. Er is contact gelegd met bedrijven en organisaties in Rotterdam die de SDG's ook hebben doorgevoerd in haar bedrijfsvoering, zoals [Verstegen](#), [Havenbedrijf Rotterdam](#) en [Unilever](#). Met deze organisaties wordt gekeken op welke manier Gemeente Rotterdam hen kan faciliteren om bij te dragen aan de doelstellingen. Bovendien is er in de afgelopen maanden veelvuldig contact geweest met (overheids)organisaties op verschillende niveaus om best practices te delen en elkaar te ondersteunen. Voorbeelden van zulke organisaties zijn G4-steden, Gemeente Rheden, VNG en het OECD. Daarin wordt ook besproken in hoeverre de doelstellingen voorwaarden zouden kunnen worden om in aanmerking te komen voor Europese subsidies.

Inmiddels zijn de SDG's ook van betekenis voor beleid en rapportage daarover. In de Sportnota, het [Duurzaamheidskompas](#) en bij [NPRZ](#) worden ze gebruikt om richting te geven aan beleid en om de voortgang te volgen. De clusters Maatschappelijke Ontwikkeling en Stadsontwikkeling zijn bezig om de doelstellingen onderdeel te maken van hun jaarplan cyclus. Mede aan de hand van de motie 'Rotterdam gaat 4 Global Goals' wordt de strategie verder uitgewerkt. Dat gebeurt onder andere door onderzoek van de EUR naar de meerwaarde van de SDG's in gemeentelijk beleid.

Met de uitvoering van ons bestaande beleid dragen we al bij aan de doelstellingen. Daarover wordt in de taakvelden gerapporteerd, waarvan we hier een aantal ontwikkelingen uitlichten.

Het belang van het bestrijden van armoede (SDG1) is in deze tijden van de coronacrisis alleen maar duidelijker geworden. Onderzoeken laten zien dat er nieuwe kwetsbare doelgroepen naar voren komen (jongeren, zzp'ers en flexwerkers) en er is gebleken dat kwetsbare Rotterdammers nog kwetsbaarder zijn geworden. Om armoede tegen te gaan, is de [integrale gezinsaanpak inkomensregelingen](#) uitgebreid waarmee tot 1 maart 2021 282 gezinnen ondersteund zijn. Bovendien is in april jl. de pilot 'Interventie Versneld Schuldenregelen' van start gegaan. Er is een stijging waargenomen in het aantal aanvragen voor [WMO-ondersteuning](#), voornamelijk onder de doelgroep van ouderen (SDG 3, gezondheid). Een zorgelijke ontwikkeling is dat het aantal [jongeren in de bijstand](#) (SDG 8, eerlijk werk en economische groei) door invloed van Corona aanzienlijk is gestegen t.o.v. dezelfde periode in 2020, wat wel in lijn is met de door het Centraal Planbureau voorspelde toename. Daarentegen is het aantal jonge statushouders in de bijstand afgenomen, zodat deze nu lager ligt dan de streefwaarde. Wanneer we kijken naar de [taaltrajecten](#) (SDG 10, ongelijkheid verminderen), zien we dat er in 2021 weinig instroom heeft plaatsgevonden. De oorzaak is dat de fysieke lessen geen doorgang konden vinden.

Ook hebben cursisten moeite met tijdig afronden van hun trajecten. Echter wordt door de beperkingen door alle aanbieders versneld overgestapt naar digitaal lesgeven, wat voor de toekomst een belangrijke positieve ontwikkeling is.

Het [verduurzamen van woningen](#) (SDG 7, betaalbare en duurzame energie) loopt vertraging op doordat geplande huisbezoeken in maart en april opgeschort zijn. Ook gaat het participatieproject in Prinsenland – Het Lage Land nog niet van start zoals gepland was. De Coronacrisis heeft op de korte termijn een positieve invloed op de voortgang van het collegetarget dat gaat over een [betere luchtkwaliteit](#), met name vanwege een lagere verkeersintensiteit (SDG 7/11/13, duurzame steden en klimaatactie). Omdat deze impact tijdelijk is, blijven maatregelen uit de Koersnota Schone Lucht noodzakelijk. In maart is de [‘Fietsparkeerstrategie binnenstad’](#) vastgesteld (SDG 9, innovatie en duurzame infrastructuur), waarmee een verdere concretisering van het meerjarige beleidsstuk ‘Fietskoers’ wordt vormgegeven. Bovendien wordt de hoeveelheid zwerfafval in de wateren van Rotterdam verminderd, zoals vastgelegd in de [strategie Marien Zwerfafval](#) (SDG 12, verantwoorde consumptie en productie). Daarvoor wordt samengewerkt met partners zoals Rijkswaterstaat om effectief tot vermindering te komen. Als kader voor de totale openbare ruimte in Rotterdam is de [Visie op de Openbare Ruimte](#) door de raad vastgesteld (SDG 14, leven op land). De uitvoeringsagenda hiervan [‘Biodiversiteit in Rotterdam’](#) is besproken in de commissie BWB.

Dit is geen uitputtend overzicht van lopende ontwikkelingen, maar geeft wel een beeld van de met elkaar samenhangende inspanningen die we als Gemeente Rotterdam samen met verschillende andere partijen op de verschillende doelstellingen plegen.

Op dit moment lopen verschillende ontwikkelingen om vanuit het Brede welvaartsbegrip en de SDG's beleidsrelevante indicatoren te presenteren. Dat gebeurt door het CBS in [de Brede Welvaartsmonitor](#) en de regionale versie daarvan en op rijksniveau gaan de planbureaus gezamenlijk een set van indicatoren presenteren voor het Kabinet en de Tweede Kamer. Wij verkennen hoe de SDG's en daarbij het Brede Welvaartsbegrip kunnen worden gebruikt in onze ‘Staat van de Stad’. Hoe Rotterdam ervoor staat geeft richting aan bestuurlijke prioriteiten en beleid.

[Verbonden partijen](#)

Pagina 116

[Verbonden partijen](#)

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de belangrijkste beleidsvoornemens en ontwikkelingen van rechtspersonen waarin de gemeente Rotterdam een financieel én bestuurlijk belang heeft. Deze rechtspersonen worden ook wel de verbonden partijen genoemd. De beleidsvoornemens gaan over gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen, over het beheer en over de beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen door liquidatie, afstoting of verkoop van een verbonden partij. Daarnaast biedt de paragraaf

inzicht in de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen, waaronder die te maken hebben met de borging van het Rotterdamse publieke belang en de belangrijkste risico's. Tot slot geeft de paragraaf de ontwikkelingen weer van de vermogensposities en de nettoresultaten van alle verbonden partijen.

BeleidBeleidsuitgangspunten en kadersLijst van verbonden partijen

Beleid

Wettelijk kader - BBV

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het college verplicht om de raad inzicht te geven in de relaties met rechtspersonen. Dit biedt de raad de mogelijkheid om haar toezichthoudende rol te vervullen. Gemeentelijke deelname aan rechtspersonen is een manier om het publiek belang te dienen of een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Als de gemeente zowel een *bestuurlijk* als een *financieel* belang heeft bij een bepaalde privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon, dan is sprake van een 'verbonden partij'. Daarnaast kan ook het college besluiten een publiek of privaatrechtelijke organisatie als verbonden partij aan te merken. Bij privaatrechtelijke personen gaat het om deelnemingen, zoals een vennootschap, en bij publiekrechtelijke personen gaat het bijvoorbeeld om gemeenschappelijke regelingen.

Het BBV (in artikel 1, lid 1c en 1d) specificeert de begrippen bestuurlijk en financieel belang als volgt:

- *bestuurlijk belang*: zeggenschap door vertegenwoordiging van de gemeente in het bestuur van een organisatie, bijvoorbeeld in directie, Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur of Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het kan ook gaan om zeggenschap in de vorm van stemrecht;
- *financieel belang*: bij het financiële belang van de gemeente gaat het meestal om een gestort aandelenkapitaal, bijdragen aan bijvoorbeeld een fonds, verstrekte leningen of verleende garanties. De gemeente loopt financieel risico als ze zo'n beschikbaar gesteld bedrag niet terugkrijgt, bijvoorbeeld als de verbonden partij failliet gaat en daardoor niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Als het financieel belang uitsluitend bestaat uit een subsidierelatie, dan is die rechtspersoon geen verbonden partij, maar een gesubsidieerde instelling.

De gemeente Rotterdam kent in totaal 37 verbonden partijen. Het gaat hierbij om 25 deelnemingen, twee stichtingen, een vereniging (allemaal privaatrechtelijke rechtspersonen) en negen gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijke rechtspersonen). De verwachting is dat de deelneming in Beurs Rotterdam NV op korte termijn wordt beëindigd. In acht deelnemingen wil de gemeente haar aandeelhouderschap de komende periode beëindigen (zie *Te beëindigen vennootschappen*).

Voor de Begroting 2022 is de paragraaf Verbonden Partijen opgebouwd naar type verbonden partij of rechtspersoon:

1. kaders en beleid; geeft inzicht in de definiëring van verbonden partijen, de kaders vanuit het BBV en de beleidsuitgangspunten ten aanzien van verbonden partijen;
2. vennootschappen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen;
3. stichtingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen stichtingen;
4. verenigingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen;
5. gemeenschappelijke regelingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen.

Het BBV als kader voor de paragraaf

Voor het opstellen van de paragraaf hanteert de gemeente het BBV als kader voor de te presenteren informatie over de verbonden partijen. Conform artikel 15 van het BBV is de gemeente verplicht inzage te bieden in:

1

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - gemeenschappelijke regelingen;
 - vennootschappen en coöperaties;
 - stichtingen en verenigingen
 - overige verbonden partijen;
- c. de lijst van verbonden partijen.

2

In de lijst van verbonden partijen wordt tenminste de volgende informatie opgenomen:

- a. de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het publiek belang dat ermee gediend wordt;
- b. het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e. de eventuele risico's, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk gemeente.

Beleidsuitgangspunten en kaders

Beleidsuitgangspunten

De algemene beleidsdoelstelling van verbonden partijen is de behartiging van het publiek belang van de gemeente Rotterdam door een organisatie met een private of publieke rechtsvorm. De gemeente verbindt zich daaraan door bijvoorbeeld kapitaal te storten of zeggenschap te krijgen. Bij verbonden partijen gelden de volgende voorwaarden:

- de financiële en beleidsmatige risico's die de gemeente loopt, staan in redelijke verhouding tot het publiek belang;
- de deelneming is het efficiëntste en effectiefste instrument om het beoogde beleidsdoel te bereiken;
- het publiek belang en het toezicht daarop is niet al op een andere manier volledig geborgd.

Kaders

Deze voorwaarden zijn afgeleid van bepalingen in het gemeentelijke Beleidskader verbonden partijen en governance samenwerkingsrelaties dat in 2020 door de raad is vastgesteld. Nieuw hierin is dat nadrukkelijk een kader is opgenomen voor (investerings-) fondsen. Deze vorm wordt vaker toegepast bij de in- en oprichting van verbonden partijen. Daarnaast is ook de Leidraad Governance opgenomen in het beleidskader. De kern van de leidraad is het gebruik van een gemeente breed *relatie-classificatiemodel*. In dit model worden organisaties op basis van criteria ingedeeld en wordt per categorie uitgewerkt op welke wijze de invulling van het toezicht vanuit de gemeente concreet vorm krijgt. Daarnaast is uitgewerkt op welke wijze dit instrument behulpzaam kan zijn bij de wijze waarop accounthouders binnen de gemeente Rotterdam invulling geven aan hun toezichthoudende rol.

Samen met het Burgerlijk Wetboek Boek 2 en de Code Corporate Governance vormen voornoemde bepalingen de belangrijkste richtlijnen voor het beleid ten aanzien van verbonden partijen. De uitvoering van de algemene beleidsdoelstelling is onder te verdelen in:

- de gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen;
- het beheer en de evaluatie van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen;
- de wijziging en beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen.

Bij het aangaan van een nieuwe verbonden partij heeft de gemeenteraad op basis van de Gemeentewet het recht om wensen en bedenkingen te uiten. Dit betekent dat het college pas kan besluiten tot het oprichten of participeren in een nieuwe verbonden partij nadat de gemeenteraad in de positie is geweest om haar wensen en bedenkingen te uiten.

Voor het beheer en afstoten bepaalt de Gemeentewet dat in principe het college verantwoordelijk is voor de uitvoering en besluitvorming rondom verbonden partijen en dat de gemeenteraad wordt geïnformeerd. In de praktijk blijkt echter dat wanneer er sprake is van grote belangen voor de gemeente zoals de strategie van het Havenbedrijf of de verkoop van Eneco de gemeenteraad juist voorafgaand aan de besluitvorming wordt betrokken.

Als het gaat om het beheer van een verbonden partij dan betekent dit dat de gemeente als aandeelhouder van een vennootschap of lid van een vereniging of gemeenschappelijke regeling gedurende het jaar onder andere betrokken is bij het opstellen en vaststellen van begrotingen en jaarrekeningen, de strategie of jaarplan, majeure investeringsbeslissingen en benoemingen van bestuurders, toezichthouders alsmede commissarissen van een verbonden partij. De basis hiervoor zijn vaak de statuten, overeenkomsten of wetgeving afhankelijk van het type verbonden partij.

Daarnaast informeert het college en de gemeenteraad bij een voornemen een verbonden partij te verzelfstandigen. Eenzelfde rol vervult het college bij uittreding en beëindiging van de gemeentelijke deelname of het liquideren van bestaande verbonden partijen.

Koppeling met Coalitieakkoord Rotterdam 2018-2022: Nieuwe energie voor Rotterdam

In het Coalitieakkoord staan de plannen van het college om de uitdagingen die Rotterdam kent het hoofd te bieden en van Rotterdam een nog betere stad te maken. Ook de gemeentelijke verbonden partijen spelen hierbij een rol. Zoals reeds in de voorgaande begroting is aangegeven is het Havenbedrijf een belangrijke partner voor de gemeente in de energietransitie. Daaronder valt een schonere lucht, onder meer door CO₂-reductie en het benutten van de economische kansen die de energietransitie biedt. Ook ziet het college een rol voor het Havenbedrijf weggelegd bij het Rotterdams Leer-Werkakkoord om zorg te dragen dat meer burgers naar werk worden begeleid.

Verder is in het Coalitieakkoord ook de verkoop van de Eneco aandelen vermeld. Deze verkoop is in 2020 reeds afgerond. Tot slot staat in het Coalitieakkoord dat het college voornemens is een investeringsfonds op te richten voor het ontwikkelen van innovatieve en energiebesparende maatregelen voor overheid, bedrijven en particulieren. Dit fonds kan gevuld worden met verkoopopbrengsten van Eneco.

Belangrijkste beleidsvoornemens

De beleidsvoornemens voor de verbonden partijen (vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen) worden opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen van de begroting. Aan het einde van het boekjaar legt het college vervolgens verantwoording af over dit gevoerde beleid in de gelijknamige paragraaf van de jaarstukken.

Daarnaast wordt jaarlijks door het college het Beheerverslag Deelnemingen aan de gemeenteraad aangeboden. Doel van het Beheerverslag is om de gemeenteraad van Rotterdam grondiger te informeren over de ontwikkelingen binnen deelnemingenportefeuille en de individuele deelnemingen, gelet op de grote publieke en financiële belangen die zijn gemoeid met deze deelnemingen.

Daarnaast zijn met betrekking tot de verbonden partijen voor 2022 enkele belangrijke beleidsvoornemens en ontwikkelingen te benoemen van de meest omvangrijke deelnemingen (bij de betreffende verbonden partij is het onderwerp nader toegelicht).

1. Havenbedrijf

Havenbedrijf Rotterdam (HbR) werkt continue aan het ontwikkelen van de haven om de efficiëntie en betrouwbaarheid van de Rotterdamse haven te vergroten. In de zomer van de 2020 is de nieuwe Ondernemingsstrategie van HbR weliswaar aan de aandeelhouders aangeboden, maar bij het opstellen van de begroting nog niet door de aandeelhouders vastgesteld.

In 2021 (en verdere jaren) zet HbR met diverse partners onder meer in op het verder ontwikkelen van infrastructuur om CO2 te reduceren, onder andere door initiatieven als Porthos (CO2-afvang en -opslag), het faciliteren van een warmtenet in de haven (WarmtelinQ) en waterstofinfrastructuur. Daarnaast zal de onderneming zich de komende jaren inspannen voor het aantrekken van bedrijven die gespecialiseerd zijn in circulaire productieprocessen en hernieuwbare energie zoals: Import en conversie van waterstof, aanlanding van windenergie en opwekking hernieuwbare energie in de haven.

2. Stedin

Vanwege alle investeringen in het energienet en de energietransitie heeft Stedin Groep kenbaar gemaakt de komende jaren circa € 1 mld aan extra eigen vermogen nodig te hebben. Het netwerkbedrijf is daarom in gesprek met haar aandeelhouders. Bij het opstellen van de begroting 2021 werkt Stedin Groep met de aandeelhouders een plan uit met welke combinatie van oplossingsrichtingen de balans kan worden versterkt. De raad wordt hier apart nader over geïnformeerd en in de besluitvorming betrokken, waarvan de huidige inschatting is dat dit in november of december 2020 zal zijn.

3. RET

De RET wordt geraakt door de COVID-19 crisis. Het reizigersverkeer is begin medio 2020 op ongeveer 40% van normaal en de vraag is wanneer de beperkingen kunnen worden verzacht en hoe straks het reisgedrag blijvend zal blijken te zijn beïnvloed. Dit heeft sterke gevolgen voor het reizigersvolume en de opbrengsten. Het exploitatieresultaat zal sterk negatief zijn, reden waarom de gemeente Rotterdam genoodzaakt zal zijn af te zien van het hanteren van de rendementsdoelstelling Een verdergaand beroep op de aandeelhouder kan niet worden uitgesloten. Dat zal mede afhangen van de mate waarin het Rijk de door de crisis veroorzaakte tekorten zal blijven aanvullen. Op wat langere termijn wordt overigens weer groeiende investeringsbehoefte voorzien in verband met mobiliteitsgroei als gevolg van innovatie en de groei van de stad.

4. Evides

Evides ondervindt eveneens de gevolgen van de COVID-19 crisis, omdat de vraag bij grootverbruikers daalt door een terugloop in activiteiten. Daarnaast voorziet Evides een verhoogd incassorisico bij consumenten en kleine zakelijke klanten die als gevolg van de corona-maatregelen te maken krijgen met inkomstenderving en daardoor hun rekening later of niet kunnen betalen. In 2020 heeft dit nog geen invloed op het uit te keren dividend. Evides verwacht echter een verdere daling van het nettoresultaat in 2021 ten gevolge van de hoge investeringsopgave,

de gevolgen van de COVID-19 crisis en de regulering vanuit de toezichthouder Autoriteit Consument & Markt met een nadelige impact op de tariefopbrengsten. Verder stelt Evides een verhoging voor van de doelsolvabiliteit. Dit alles heeft een drukkend effect op de te verwachten dividenden van de onderneming in de komende jaren, Dit is aangepast in de gemeentelijke meerjarige dividendraming.

5. Warmtebedrijf

Eerder is door de raad besloten om verschillende scenario's met betrekking tot de toekomst van het Warmtebedrijf te overwegen. De uiteindelijk gekozen koers zal het effect op de deelneming bepalen. Eind 2020 zal naar verwachting meer duidelijkheid komen over de koers van het Warmtebedrijf. 2021 zal in het teken staan van het uitwerken van het gekozen toekomstscenario. Verder bereidt het Warmtebedrijf zich voor op de wijzigingen die de Warmtewet 2.0 met zich mee kunnen brengen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)

[Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

[Code Corporate Governance](#)

[Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)

Beheerverslag Deelnemingen 2018-2019 (nog te publiceren)

[Beheerverslag Deelnemingen 2017-2018](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2016-2017](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2015-2016](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2014](#)

Lijst van verbonden partijen

Vennootschappen

Vennootschappen kennen verschillende vormen: een besloten, naamloze of commanditaire vennootschap. Als de gemeente aandelen in een vennootschap heeft, neemt de gemeente op die manier deel in het aandelenkapitaal. Een dergelijk financieel belang met een derde rechtspersoon is pas een verbonden partij als de gemeente tevens een bestuurlijk belang heeft. Dit kan door een vertegenwoordiging in het bestuur of de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, het hebben van stemrecht en zo meer.

In de paragraaf zijn tabellen opgenomen die inzicht bieden in de:

1. Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen

2. Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of nieuwe deelname in bestaande vennootschappen
3. Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

Elke tabel biedt per vennootschap inzicht in de naam, vestigingsplaats, en in de publieke, bestuurlijke en financiële belangen. Conform artikel 15 van het BBV biedt de tabel daarnaast inzicht in de ontwikkeling van de boekwaarden, het eigen en vreemd vermogen en het nettoresultaat.

Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente is aandeelhouder in 25 vennootschappen en wenst haar deelname in 17 vennootschappen te continueren en in 8 vennootschappen te beëindigen (zie de paragraaf over de te beëindigen vennootschappen).

De vennootschappen Bank Nederlandse Gemeenten Bank NV (BNG Bank), Gemeenschappelijk Bezit Evides BV, Havenbedrijf Rotterdam NV, Sportbedrijf Rotterdam, Stedin Groep NV en de Royal Schiphol Group NV keren als verbonden partijen bij een positief nettoresultaat een deel van de winst als dividend uit aan de gemeente als aandeelhouder. Dat deel hangt af van de pay-out ratio: de procentueel aan aandeelhouders uitgekeerde winst. De geraamde dividendopbrengst voor 2022 is ongeveer € 85,7 mln.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of een nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande vennootschappen

Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente heeft besloten om de deelname in vijfvennootschappen te beëindigen door als aandeelhouder uit te treden, de verbonden partij te verkopen of te liquideren. Dat zijn: Beurs Rotterdam, ROM-D Kil III C.V., Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V., Glazen Maas Exploitatie B.V. en Glazen Maas Infrastructuur B.V.

Relevant om te vermelden is dat de gemeente bij de beëindiging van deelnemingen afhankelijk is van derden waaronder de deelneming zelf, maar bijvoorbeeld ook besluitvorming bij andere aandeelhouders of in geval van het liquideren van deelnemingen ook de opstelling van bestaande crediteuren en debiteuren of de Rijksbelastingdienst. Zie voor een nadere toelichting de lijst van verbonden partijen in deze paragraaf.

De gemeente streeft er overigens naar op relatief korte termijn haar deelname in Beurs Rotterdam te kunnen beëindigen. De huidige inschatting is verder dat Beurs Rotterdam medio 2021 zal zijn geliquideerd. Voor de overige deelnemingen Glazen Maas en ROM-D is de exacte termijn voor de beëindiging bij het opstellen van deze begroting nog niet bekend.

Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Bank Nederlandse Gemeenten	Treasury	Vennootschap	Te
N.V.			continueren
Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			Den Haag
Publiek belang: De BNG is opgericht (1914) om de kredietwaardigheid van gemeenten te versterken. De BNG kan gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens de gemeenten.			
Bestuurlijk belang: Door vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang: 321.555 aandelen met een nominale waarde van €2,50.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) De boekwaarde van het aandelenkapitaal van de gemeente Rotterdam in BNG bedraagt EUR 97.000. Gezien deze zeer lage waardering zijn er zeer beperkte financiële risico's met betrekking tot de boekwaarde voor de financiële positie van BNG. De jaarlijkse raming van het dividend van BNG aan de gemeente bedraagt €500.000. Gezien de negatieve impact die de COVID-19 crisis heeft op het nettoresultaat van BNG kan het werkelijke dividend lager uitvallen.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: Beleidsdoelen voor 2021 blijven het behoud van de AAA-rating en het voorzien in de financieringsbehoefte van de publieke sector waarbij m.n. duurzaamheidsinvesteringen een belangrijke rol zullen spelen.			
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021**
**de BNG Bank N.V. geeft geen prospectieve informatie vrij. De ramingen zijn derhalve schattingen van de gemeente Rotterdam.			
Boekwaarde	97	97	97
Netto resultaat:	163.000	365.000	163.000
Eigen vermogen per 31 /12:	#####	#####	4.317.000
Vreemd vermogen per 31	#####	#####	#####

Beurs Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen				
				Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Beurs Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Met het aandeelhouderschap van de gemeente Rotterdam werd de 'kraamkamerfunctie' voor (startende) ondernemers van Beurs WTC geborgd. Bovendien wilde de gemeente als tweede doelstelling de beursactiviteiten in het centrum van de stad faciliteren. Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeentelijke betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzakelijk is.			
Bestuurlijk belang:				Het college van B en W wordt vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam houdt 3.496 aandelen "A" met een nominale waarde €250,-, alsmede één prioriteitsaandeel. Tevens heeft de gemeente 8.974 certificaten.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				In een liquidatieproces zoals bij Beurs worden de resterende vorderingen op derden en schulden aan derden afgewikkeld. Als Beurs na afwikkeling geen schulden meer heeft en er een positief eigen vermogen resteert wordt in de regel een slotdividend aan aandeelhouders uitgekeerd. De aandeelhouders lopen afhankelijk van de verdere afwikkeling van vorderingen en schulden het risico dat het slotdividend lager is dan eerder is geprognosticeerd. Op basis van de huidige financiële positie wordt door de aandeelhouders van Beurs uitgegaan van een nog te ontvangen slotdividend. Bij het opstellen van de gemeentelijke begroting zijn de prognoses met betrekking tot het slotdividend niet gewijzigd en verwacht de gemeente derhalve een slotdividend te ontvangen die conform de gemeentelijke raming is			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				De prognose is dat de vennootschap in 2020 het slotdividend zal uitkeren en in 2021 zal zijn geliquideerd. Vanwege het feit dat de vennootschap al sinds 1933 bestaat, zijn er ook aandeelhouders onbekend. De vennootschap heeft de afgelopen jaren geprobeerd om deze aandeelhouders te achterhalen, maar er zijn nog steeds aandeelhouders onbekend. Het dividend dat toekomt aan deze onbekende aandeelhouders, dient derhalve (na de wettelijke termijn van 6 maanden) in consignatie te worden gegeven aan de Nederlandse Staat. Daarna zal de vennootschap uitgeschreven worden uit het Handelsregister en kan zij definitief worden geliquideerd.			
Financiële gegevens				Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	
Boekwaarde				0	0	0	
Netto resultaat:				In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd	
Eigen vermogen				In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd	

				per 31/12:															
				Vreemd		In liquidatie		In liquidatie		Geliquideerd									
				vermogen per															
				31/12:															
Gemeenschappelijk Bezit Evides	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status												
(GBE)			continueren	Gemeenschappelijk	Treasury	Vennootschap	Te continueren												
				Bezit Evides (GBE)															
				Algemene gegevens															
				Vestigingsplaats:								Rotterdam							
				Publiek belang:								De deelneming is voortgekomen uit het Drinkwaterleidingbedrijf Rotterdam (1874). Evides wint, zuivert en levert veilig en schoon drink- en industriewater aan 2,5 miljoen consumenten en bedrijven in Zuid-Holland- Zuid, Zeeland en op de Brabantse Wal. Daarnaast maakt Evides zich sterk voor het hergebruik van afvalwater, als dat kan.							
				Bestuurlijk belang:								Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De waterkwaliteit is landelijk geregeld.							
				Financieel belang:								De gemeente Rotterdam bezit 936.398 aandelen tegen een nominale waarde van €0,05.							
				Risico-inschatting								GBE BV is houder van 50% aandelen in Evides NV. Onze gemeente heeft een belang van 50,6% in							
				(BBV, art. 11								GBE. De hoogte van de solvabiliteit (40%) en de hoogte van het eigen vermogen is ruimschoots							
				eerste lid, sub b)								voldoende (ten opzichte van de gemeentelijke boekwaarde) om het financieel risico af te dekken. Het financieel risico voor de gemeente is zeer beperkt.							
				Ontwikkelingen en								In de afgelopen jaren is door de droge zomers en verontreiniging van oppervlaktewater duidelijk							
				beleidsdoelen voor								geworden dat de beschikbaarheid van respectievelijk toegankelijkheid tot kwalitatief goed drinkwater							
				2021:								niet zonder meer vanzelfsprekend is en dat voor de borging daarvan voor de toekomst ook in 2021 e. v. geïnvesteerd zal moeten in productielocaties en drinkwatercapaciteit.							
				Financiële gegevens								Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2021			
				Boekwaarde								848		848		848			
				Netto resultaat:								40.700		39.900		37.500			
				Eigen vermogen								513.000		524.400		538.000			
				per 31/12:															
				Vreemd vermogen								707.300		654.600		767.000			
				per 31/12:															
Gemeentewerken N.V.	Wonen en	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status												
	bouwen		beëindigen	Gemeentewerken	Wonen en bouwen	Vennootschap	Te beëindigen												
				N.V.															
				Algemene gegevens															

Vestigingsplaats: Rotterdam

Publiek belang: In het kader van het project Marktwerking, Deregulering en Wetgevings-kwaliteit is door de commissie Cohen een aantal aanbevelingen gedaan die een eind moeten maken aan de ongelijke positie van overheidsinstanties en particuliere bedrijven die elkaar op de markt tegenkomen. Dit heeft geleid tot "Aanwijzingen inzake het verrichten van marktactiviteiten door organisaties binnen de rijksdienst". Hierdoor stellen externe opdrachtgevers (waaronder Rijkswaterstaat, Nederlandse Spoorwegen en Waterschappen) waarmede in het verleden nauw werd samengewerkt nu de eis dat met hen samenwerkende partijen een privaatrechtelijk stempel moeten dragen. Hiernaast is de technische uitvoering van de C2-deponie Maasvlakte ondergebracht in de C2 Rotterdam B.V.

Bestuurlijk belang: De statutaire directie bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van het cluster Stadsontwikkeling. Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang: Kapitaalstorting van €45k.

Risico-inschatting Geen
(BBV, art. 11
eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: De prognose is dat de vennootschap in 2021 zal zijn geliquideerd.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	45	0	0
Netto resultaat:	0	Geliquideerd	Geliquideerd
Eigen vermogen per 31/12:	330	Geliquideerd	Geliquideerd
Vreemd vermogen per 31/12:	0	Geliquideerd	Geliquideerd

Glazen Maas Exploitatie B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Glazen Maas Exploitatie B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Verdere stimulering van de open breedband markt in en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotterdam.			
Bestuurlijk belang:				Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			

Ambtelijke vertegenwoordigers vormen de statutaire directie.

Financieel belang:	Kapitaalstorting van €25.000 bij oprichting van de vennootschap.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De boekwaarde van Glazen Maas Exploitatie B.V. is besperkt en de aansprakelijkheid van de gemeente als aandeelhouder strekt niet verder dan dit bedrag. Het risico voor de gemeente is daarmee laag.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	In 2019 is geconcludeerd dat er niet langer sprake is van een Rotterdams publiek belang dat door de deelneming Glazen Maas wordt geborgd. Dat betekent dat de gemeente zich oriënteert op mogelijkheden om de deelneming te beëindigen.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021**
** Dit is niet de definitieve begroting voor 2021, het gaat om een globale indicatie aangeleverd door Glazen Maas Exploitatie B.V.			
Boekwaarde	25	25	25
Netto resultaat:	12	15	-
Eigen vermogen per 31/12:	65	40	45
Vreemd vermogen per 31/12:	80	75	70

Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te Beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te Beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Verdere stimulering van de open breedband markt in en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotterdam.			
Bestuurlijk belang:				Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Ambtelijke vertegenwoordigers vormen de statutaire directie.			
Financieel belang:				Omvang van de gedane kapitaalstorting van €395.000,- bij oprichting van de vennootschap.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De boekwaarde van Glazen Maas Infrastructuur B.V. is besperkt en de aansprakelijkheid van de gemeente als aandeelhouder strekt niet verder dan dit bedrag. Het risico voor de gemeente is daarmee laag.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				In 2019 is geconcludeerd dat er niet langer sprake is van een Rotterdams publiek belang dat door de deelneming Glazen Maas wordt geborgd. Dat betekent dat de gemeente zich oriënteert op mogelijkheden om de deelneming te beëindigen.			
Financiële gegevens				Jaarrekening 2019 Begroting 2020 Begroting 2021**			

**** Dit is niet de definitieve begroting**

voor 2021, het gaat om een globale

indicatie aangeleverd door Glazen Maas

Exploitatie B.V.

Boekwaarde	125	125	125
Netto resultaat:	0	5	0
Eigen vermogen per 31/12:	400	405	380
Vreemd vermogen per 31/12:	5	2	2

Havenbedrijf Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
			continueren	Havenbedrijf Rotterdam N. V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Borgen van de continuïteit en kwaliteit van de havenvoorzieningen en invloed op de ontwikkeling van het havenindustriële complex.			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en benoeming van de leden van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen.			
Financieel belang:				De boekwaarde van de uitgezette middelen (gestort agio en aandelenkapitaal) ter waarde van € 327.144.000,-.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Gering risico. HbR vangt de volatiliteit in de zeehavenopbrengsten als gevolg van Covid-19 op door een stabiele groei van de contractopbrengsten.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2019:				HbR streeft naar een gematigde kostenontwikkeling, het versnellen van de verduurzaming in de haven en positioneert zich als een slimme partner in de logistieke keten.			
Financiële gegevens					Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde					327.144	327.144	327.144
Netto resultaat:					238.860	200.000	190.000
Eigen vermogen per 31 /12:					3.955.321	4.000.000	4.150.000
Vreemd vermogen per 31 /12:					1.569.037	1.600.000	#####

ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
			continueren	ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							

Vestigingsplaats: Hoofddorp

Publiek belang: Voorzien in de regionale behoefte aan een innovatiefonds met ruime investeringscapaciteit voor bestaande bedrijven met groeipotentie om zo bij te dragen aan de doorontwikkeling van kansrijke cleantech ontwikkelingen in Rotterdam.

Bestuurlijk belang: Bij het opstellen van de gemeentelijke Begroting 2019 was de gemeente nog stille vennoot. De gemeente is voornemens in het laatste kwartaal 2019 / eerste kwartaal van 2019 als stille vennoot (limited partner) toe te treden tot de commanditaire vennootschap en zal daarmee vertegenwoordigd zijn in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Financieel belang: Doordat de gemeente Rotterdam nog niet deelneemt is haar financieel commitment nog niet geëffectueerd. De private partners participeren al wel in het fonds. Wanneer het fonds een minimale omvang van € 40 mln heeft en nog een publieke partij instapt, zal de gemeente haar aandeel effectueren. Hiervoor heeft de gemeente €4 mln gereserveerd.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) ICOS III investeert in startende en groeiende bedrijven (scale-ups) in de clean tech sector met een potentieel grote maatschappelijke waarde, maar met een hoog risico dat de betreffende bedrijven commercieel geen succes behalen. Het maximale financiële risico voor de gemeente is dat het geïnvesteerde geld niet kan worden terugverdiend uit de verkoop van de participaties aan nieuwe financiers.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	N.v.t.	4.000	4.000
Netto resultaat:	N.v.t.	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname
Eigen vermogen per 31/12:	N.v.t.	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname
Vreemd vermogen per 31/12:	N.v.t.	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname

ICOS Cleantech Earlystage fund	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
II B.V.				ICOS Cleantech Earlystage fund	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							

Vestigingsplaats: Badhoevedorp

Publiek belang: Ontwikkeling en stimulering van cleantechbedrijven (aanbieden van technologische oplossingen die gericht zijn op een schonere en veilige leefomgeving en daarmee een transitie faciliteren naar een duurzame economiesector) in het Clean Tech Delta-gebied (Rijnmond en Drechtsteden).

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang: Kapitaalstorting van € 2 mln.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) ICOS II investeert in startende bedrijven in de clean tech sector met een potentieel grote maatschappelijke waarde, maar met een hoog risico dat de betreffende technologie niet voldoende commercieel ontwikkeld kan worden. Het maximale financiële risico voor de gemeente is dat het geïnvesteerde geld niet kan worden terugverdiend uit de verkoop van succesvolle start ups aan nieuwe financiers. De vooruitzichten in het voorjaar 2020 gaven een indicatie voor een per saldo positieve afsluiting van dit fonds.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: Het fonds bevindt zich in de afbouwfase. De focus ligt op het realiseren van zo gunstig mogelijke exits uit de bestaande participaties.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	2.000	2.000	2.000
Netto resultaat:	30	2.000	2.000
Eigen vermogen per 31/12:	2.850	2.200	2.200
Vreemd vermogen per 31/12:	4.000	4.000	4.000

Innovation Quarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Innovation Quarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
	Algemene gegevens						
	Vestigingsplaats:						Den Haag
	Publiek belang:						De gemeente Rotterdam wil op deze wijze de regionale economie stimuleren, in het bijzonder op het gebied van innovatie.
	Bestuurlijk belang:						De gemeente heeft aandelen en zodoende vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
	Financieel						Kapitaalstorting van €3 mln en een jaarlijkse Exploitatiebijdrage € 660K vanaf 2020 (dit is exclusief de

belang: bijdrage voor ZIP en de mogelijke bijdrage voor het ETF).

Risico- Investeringsrisico 3 miljoen wanneer alle gedane investeringen mislukken, andere partijen als provincie inschatting en Min.eco zaken zitten elk voor 40% hierin en wij als economie maar voor circa 5%. (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen De inzet van IQ gericht op acquisitie, business development en investeringen in startende bedrijven en beleidsdoelen draagt bij mbt de doelstellingen RNE en daarmee de versterking van de Rotterdamse Economie zoals in voor 2021: de stadsvisie 2030 en het kader Stedelijke Ontwikkeling verwoord.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	2.954	2.954	2.954
Netto resultaat:	-1.233	-1.000	-1.020
Eigen vermogen per 31/12:	54.650	58.116	52.082
Vreemd vermogen per 31/12:	3.500	2.500	8.000

MultiDiensten Rotterdam B.V.	Burgerzaken	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				MultiDiensten Rotterdam B.V.	Burgerzaken	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Via dochtermaatschappij Ro!Entree mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt activeren en ontwikkelen om hun kansen en mogelijkheden op de arbeidsmarkt te vergroten. Die activering wordt ondermeer gefacilieert, bijvoorbeeld door activiteiten in het call center van Ro!Entree.			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging van het college van Ben W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van €18.151.			
Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Binnen de BV zijn tot op heden geen risico's te benoemen die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie en waarvoor nog geen maatregelen zijn getroffen.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen				2021 staat in het teken van het toekomstbestedig maken van de organisatie. Dit gebeurt in samenspraak met de Gemeente en zal bijdragen aan het verder optimaliseren van de Dienstverlening van de Gemeente Rotterdam aan de burgers. Gedurende het boekjaar 2020 nemen de heer R.W.J. Schalkwijk en mevrouw			

voor 2021: A.C. Bots zitting in het bestuur, ter vervanging van mevrouw M. Huygens en de heer R.C. den Haak.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	18	18	18
Netto resultaat:	-27	-296	-296
Eigen vermogen per 31/12:	1.249	953	657
Vreemd vermogen per 31/12:	1.785	1.000	1.000

Ontwikkelingsmaatschappij	Arbeidsparticipatie	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Rijnmond B.V.				Ontwikkelingsmaatschappij	Arbeidsparticipatie	Vennootschap	Te beëindigen
				Rijnmond B.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Het werkgelegenheidsbeleid van de gemeente Rotterdam uitvoeren en, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar regulier werk, buiten of binnen de vennootschap. Daarbij houdt de vennootschap rekening met de belangen van haar aandeelhouder, binnen het kader van een evenwichtig beleid.			
Bestuurlijk belang:				Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam heeft de aandelen verkregen voor een waarde van €1,00. De gemeente houdt 4.000 gewone aandelen tegen een nominale waarde van €4,54 per aandeel. Daarnaast zijn door de gemeente Rotterdam aanloopkosten gemaakt als gevolg van de aandelenoverdracht ter hoogte van ongeveer € 750.000.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Het negatieve exploitatieresultaat wordt door het cluster Werk en Inkomen bekostigd. Voor 2020 is dit begroot op € 1,9 mln. I.v.m. het Coronavirus is de bezetting vanaf maart minimaal, waardoor er dit jaar veel minder omzet behaald zal worden. Hierdoor is de verwachting dat de liquidatie tot een extra nadeel van € 2 mln zal leiden.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				Het college heeft besloten dat alle 103 medewerkers van OMR BV/Magis in gemeentelijke dienst worden genomen per ingaande 1 juli 2020. Het voornemen is om dit jaar de B.V. te liquideren.			
Financiële gegevens				Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	
Boekwaarde				18	18	n.v.t.	
Netto resultaat:				-1.434	-1.900	n.v.t.	
Eigen vermogen per 31/12:				18	18	n.v.t.	

				Vreemd vermogen per 31	2.083	2.800	n.v.t.
				/12:			
Regionale	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Ontwikkelingsmaatschappij			beëindigen	Regionale	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Drechtsteden Beheer N.V.				Ontwikkelingsmaatschappij			
				Drechtsteden Beheer N.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Dordrecht			
Publiek belang:				De ROM-D Beheer N.V. is uitsluitend opgericht voor het beheer van andere vennootschappen, waaronder Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden C.V.			
				Kil III.			
Bestuurlijk belang:				Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van €5.681,-.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Gelet op zowel de geringe omvang van het gemeentelijke belang als de ontwikkelingsfase waarin de deelneming zich bevindt is het risico verwaarloosbaar.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				De deelneming zal in 2021 worden beëindigd door verkoop van de aandelen aan ROM-D.			
Financiële gegevens		Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
Boekwaarde		6		6		6	
Netto resultaat:		1		3		4	
Eigen vermogen per 31/12:		44		46		52	
Vreemd vermogen per 31/12:		150		400		600	
Regionale	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Ontwikkelingsmaatschappij			beëindigen	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.				Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Dordrecht			
Publiek belang:				Ontwikkeling van de bedrijfsterreinen optimaal op elkaar af te stemmen en de betrokkenheid van de aanpalende regio bij de plannen te vergroten.			
Bestuurlijk belang:				De directie van ROM-D C.V. wordt gevormd door ROM-D Beheer N.V. College van B en W wordt vertegenwoordigd bij de vergadering van vennoten.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van €561.155,-			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Gelet op zowel de geringe omvang van het gemeentelijke belang als de ontwikkelingsfase waarin de deelneming zich bevindt is het risico verwaarloosbaar.			

Ontwikkelingen en beleidsdoelen De deelneming zal in 2021 worden beëindigd door verkoop van de aandelen aan
voor 2021: ROM-D.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	561	561	561
Netto resultaat:	1.056	960	1.080
Eigen vermogen per 31/12:	9.457	12.750	11.447
Vreemd vermogen per 31/12:	9.000	9.000	9.000

RET Infrastructuur B.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
			continueren	partij			
				RET	Treasury	Vennootschap	Te continueren
				Infrastructuur B.			
				V.			
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Rotterdam
				Publiek belang:	Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding vervoersconcessies). Daarbij is het economisch eigendom in een aparte vennootschap ondergebracht, vanwege het publieke belang van de OV-infrastructuur.		
				Bestuurlijk belang:	Het college van B en W heeft aandeelhoudersbevoegdheden, waaronder benoeming en ontslag van de directeur van RET Infrastructuur B.V.		
				Financieel belang:	Inbrengwaarde (boekwaarde) railinfrastructuur en strategische activa (metrostations).		
				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Inbrengwaarde (boekwaarde) railinfrastructuur en strategische activa (metrostations).		
				Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	RET geeft in opdracht van de MRDH uitvoering aan de rail- en busconcessie Rotterdam e.o.. De exploitatie van de vervoersconcessie wordt periodiek herijkt volgens de concessievoorwaarden. Voor onze gemeente blijft het financieel risico beperkt tot de inbreng bij de verzelfstandiging. Dit neemt niet weg dat de gemeente rotterdam als aandeelhouder kan worden aangesproken op een bijdrage aan het compenseren van de gevolgen van Covid-19. Compensatie zal mogelijk zien op de RET N.V. en naar alle waarschijnlijkheid niet op RET Infrastructuur B.V. Of dit gaat gebeuren en hoe groot de gevraagde bijdrage zou kunnen zijn, kan niet worden voorzien		
				Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
				Boekwaarde	0	0	0
				Netto resultaat:	0	0	0
				Eigen vermogen	14	14	14

per 31/12:

Vreemd	900.000	755.000	735.000
vermogen per			
31/12:			

RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
			continueren	partij			
	RET N.V.	Treasury	Vennootschap				Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:		Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding vervoersconcessies). Het publieke belang betreft een betrouwbaar, veilig en optimaal uitgevoerd (bereikbaar, tijdig) openbaar vervoer met een hoge kwaliteitsbeoordeling door de reiziger.					
Bestuurlijk belang:		De gemeente Rotterdam is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.					
Financieel belang:		De gemeente heeft 100% van het geplaatste aandelenkapitaal tegen een totale waarde van € 18.150.					
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		RET geeft in opdracht van de MRDH uitvoering aan de rail- en busconsessie Rotterdam e.o.. De exploitatie van de vervoersconcessie wordt periodiek herijkt volgens de concessievoorwaarden. Voor onze gemeente blijft het financieel risico beperkt tot de inbreng bij de verzelfstandiging. Dit neemt niet weg dat de gemeente rotterdam als aandeelhouder kan worden aangesproken op een bijdrage aan het compenseren van de gevolgen van Covid-19. Of dit gaat gebeuren en hoe groot de gevraagde bijdrage zou zijn, kan niet worden voorzien.					
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:		De toekomst zal sterk worden bepaald door het verloop van de Covid-19 crisis. Die heeft grote gevolgen voor het reizigersvolume en het exploitatieresultaat. Voor 2020 wordt een verlies verwacht van 17-18 mln, het eigen vermogen ultimo 2020 zal dan 142 mln. bedragen. Vervoerders, MRDH en het Rijk overleggen over het opgevang van de gevolgen in 2021 en verder. Ondertussen werkt de RET scenario's uit als basis om de strategie voor 2021 en verder te kunnen bepalen. Al voor de crisis geagendeerde vragen voor de langere termijn blijven onverkort relevant, nl. de groeiende investeringsbehoefte in verband met de groei van de stad, de inzetbaarheid van het personeel, de veroudering van de vloot en de geambieerde duurzaamheidsgroei.					
Financiële gegevens		Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021 (voorlopige cijfers)			
Boekwaarde		7.500	7.500	7.500			
Netto resultaat:		5.828	4.500	-32.000			
Eigen vermogen per 31/12:		159.644	163.800	110.000			
Vreemd vermogen per		129.380	280.000	315.000			

Royal Schiphol Group NV	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
			continueren	partij			
				Royal Schiphol	Treasury	Vennootschap	Te continueren
				Group NV			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:						Schiphol, Haarlemmermeer	
Publiek belang: Als nationale (Schiphol) en regionale (Rotterdam The Hague Airport) luchthaven Nederlandse en Rotterdamse burgers optimaal en duurzaam blijven verbinden met de rest van de wereld en op een verantwoorde wijze (rekening houdend met stakeholders, omwonenden en natuur) een bijdrage te leveren aan de welvaart en welzijn van Nederland en Rotterdam.							
Bestuurlijk belang: Het college van B&W is vertegenwoordigd in de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.							
Financieel belang: 4.099 aandelen A tegen een nominale waarde van €454,-							
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) De boekwaarde van Royal Schiphol Group (RSG) op de financiële balans van de gemeente is € 1,16 mln. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. Reden hiertoe is dat de reële marktwaarde van RSG hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast kent RSG een gezonde kredietwaardigheid (credit rating van A+) met een degelijke financiële- en vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk maakt.							
Een punt van aandacht is de impact van COVID-19 op de financiële positie en resultaten van RSG en daarmee op de dividenduitkeringen aan de gemeente als aandeelhouder. Behoedzaamheidshalve zal het dividend neerwaarts bijgesteld.							
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: Royal Schiphol Group heeft als ambitie om 's werelds meest duurzame en hoogwaardige luchthavens te creëren. Bij het realiseren van deze hernieuwde ambitie wordt een balans gezocht tussen het verder versterken van de kwaliteit van het netwerk, het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving (zowel lokaal als internationaal) en de kwaliteit van de service. Hierbij staan veiligheid en een sterke organisatie voorop. Andere aandachtspunten zijn de ontwikkelingen omtrent de coronacrisis en de impact daarvan op verkeer- en vervoercijfers, het te herziene strategische plan en de vertraging in de planning ten aanzien van de opening van Lelystad Airport. Ondanks deze ontwikkeling blijft RSG aandacht besteden aan het investeren in haar ambitie. De ontwerp-Luchtvaartnota, die in mei 2020 is gepresenteerd door het kabinet, biedt groeimogelijkheden tot 540.000 vliegbewegingen. Begin 2020 heeft RSG zowel haar roadmap duurzaamheid als haar uitvoeringsprogramma hinderreductie gepubliceerd met concrete acties die de komende jaren ondernomen zullen worden. Daarnaast blijft RSG de kwaliteit van haar services verbeteren door te investeren in capaciteit, innovaties en bereikbaarheid.							
Financiële gegevens		Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2021**	

****Royal**

Schiphol Groep

geeft geen

prospectieve

informatie vrij.

De ramingen

zijn derhalve

schattingen van

de gemeente

Rotterdam.

Boekwaarde	1.164	1.164	1.164
Netto resultaat:	230.000	290.000	0
Eigen vermogen	4.200.000	4.300.000	4.000.000
per 31/12:			
Vreemd	2.800.000	3.700.000	5.000.000
vermogen per			
31/12:			

Sportbedrijf Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Sportbedrijf Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Uitvoering van de taken op het gebied van sportvoorzieningen en van sport- en recreatieve programmering (hoofddlijnenbesluit College).			
Bestuurlijk belang:				De gemeente Rotterdam is enig (100%) aandeelhouder. College van B&W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van de gemeente Rotterdam ter waarde van €4.700.000,-.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				In het eerste twee jaar van exploitatie heeft het Sportbedrijf een positief resultaat bereikt en houdt ook in de meerjarenbegroting rekening met een batig saldo. De gemeente Rotterdam is tevens voor circa 80% van de omzet de grootste opdrachtgever. Daarmee is het risico voor de gemeente beperkt. De uitbraak van het COVID-19 virus en het tijdelijk sluiten van sportlocaties leidt echter wel tot een negatief financieel resultaat voor 2020.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				In 2020 heeft het Sportbedrijf haar merjarenplan tot aan 2024 uitgebracht. Met de gemeente Rotterdam als opdrachtgever zijn de prestatieafspraken vastgesteld. Deze worden in de opvolgende jaren verder uitgewerkt.			

				Financiële	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
				gegevens			
				Boekwaarde	6.551	6.551	6.551
				Netto resultaat:	200	200	176
				Eigen vermogen per 31/12:	6.600	6.800	6.175
				Vreemd vermogen per 31/12:	3.246	8.445	671
SSC FLEX B.V.	Overhead	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				SSC FLEX B.V.	Overhead	Vennootschap	Te continueren
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Rotterdam
				Publiek belang:	SSC Flex wordt door de gemeente ingezet voor het realiseren van haar doelstellingen richting een meer flexibele personele inrichting van haar organisatie. SSC Flex verzorgt via payrolling en inhuur de inzet van flexibele arbeidskrachten voor (tijdelijke) piekwerkzaamheden en projecten.		
				Bestuurlijk belang:	Statutaire directie (het bestuur) wordt gevormd door directeur Financien & Inkoop (algemeen directeur) en de clustercontroller (financieel directeur) van BCO. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt het college van B&W vertegenwoordigd.		
				Financieel belang:	Kapitaalstorting van de gemeente Rotterdam ter waarde van €36.302,-		
				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Afgaande op de huidige prognoses zijn er geen noemenswaardige risico's die direct het (financiële) belang van de gemeente raken. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de dividend- ontvangsten incidenteel zijn en niet structureel zijn opgenomen in de gemeentelijke begroting. Tevens staat de boekwaarde tegen historische verkrijgingsprijs op de balans en is gegeven de financiële positie geen sprake van duurzame waardeverminderingen (afboeking).		
				Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	Op 1 april 2020 heeft de concerndirectie van de gemeente Rotterdam het besluit genomen om de afname payrolldienstverlening van SSC Flex te beëindigen. Dit met streefdatum 01-01-2021, met daarbij de opmerking dat dit verlengd kan worden indien noodzakelijk. In september 2020 zal voor de verschillende groepen medewerkers van SSC Flex een principebesluit worden genomen inzake o.a. de datum van overgang naar een andere partij. Met de beperkte kennis van nu is de verwachting dat mogelijk voor een deel van de medewerkers de arbeidsrelatie zal doorlopen tot in 2021 met als uiterste datum 31-12-2021. Op basis van deze verwachting is de begroting opgezet.		
				Financiële	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
				gegevens			
				Boekwaarde	36	36	36

Netto resultaat:	978	75	-55
Eigen vermogen	7.116	7.191	7.136
per 31/12:			
Vreemd	4.535	4.535	4.535
vermogen per			
31/12:			

StadshavensOntwikkelingsFonds	Economische	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
voor Innovatie & Economie C.V.	ontwikkeling		continueren	StadshavensOntwikkelingsFonds	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
				voor Innovatie & Economie C.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:		Bijdragen aan een duurzame gebiedsontwikkeling van het Stadshavensgebied, met de structuurvisie als grondslag. Gezien het karakter van het fonds en in het licht van de Europese betrokkenheid zullen de projecten aantoonbaar maatschappelijke effecten genereren.					
Bestuurlijk belang:		De gemeente heeft zeggenschap binnen de Commanditaire Vennootschap uit hoofde van de gesloten samenwerkingsovereenkomst en heeft zeggenschap door zittingname in het toezichthoudende Investeringscomité.					
Financieel belang:		De gemeente heeft een bijdrage (inbrengverplichting) verstrekt van €2.250.000,- ten behoeve van de fondsactiviteiten. Dit is gerealiseerd door de rijkssubsidie van Nota Ruimte - gelabeld voor Stadshavens - in te zetten als cofinanciering voor de Europese middelen.					
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		De financiële risico's voor de gemeente zijn nihil zijn. De risico's die het fonds loopt, slaan niet terug op de gemeente. Verder zijn er intrinsieke risico's bij de leningen die het fonds verstrekt daar deze alleen mogelijk zijn wanneer er sprake is van marktfalen. Dit betekent dat er risico's zijn die de reguliere financiers niet (volledige) willen dragen. Dit speelt echter al sinds de oprichting van het fonds en de praktijk leert dat er goed en degelijk op wordt gestuurd.					
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:		Via Kansen voor West 2 worden middelen bijgestort uit de verschillende thematische 'luiken'. Het wegzetten van de middelen naar de thema's Innovatie, Vestigingslocaties, Koolstofarm en Vraagzijde Energie gaat onverminderd verder, maar met name de laatste twee zullen extra aandacht vragen omdat het aantal uitgezette leningen op deze onderwerpen achterblijft ten opzichte van de andere twee thema's.					
Financiële gegevens				Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	
Boekwaarde				0	0	0	
Netto resultaat:				-110	-50	93	
Eigen vermogen per 31/12:				12.691	9.812	15.172	

Vreemd vermogen per 31/12:	1.917	1.917	0

Stadsherstel Historisch	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
Rotterdam N.V.			continueren	partij			
Stadsherstel		Treasury			Vennootschap		Te continueren
Historisch							
Rotterdam N.V.							
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Stadsherstel Historisch Rotterdam NV heeft tot doel het op een maatschappelijk en economisch verantwoorde wijze aankopen, renoveren, en exploiteren van monumentale en beeldbepalende gebouwen in Rotterdam.			
Bestuurlijk belang:				Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en heeft het benoemingsrecht voor een van de zes commissarissen.			
Financieel belang:				Het aandelenbelang van de gemeente vertegenwoordigt een waarde van circa € 1,5 miljoen.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Deze vennootschap kent twee hoofdactiviteiten: de verhuur van monumentaal vastgoed en de aankoop, herontwikkeling en restauratie van nieuw vastgoed. De risico's liggen daarmee met name bij de bezettingsgraad van de verhuurportefeuille, en de financiële en kwalitatieve beheersing van herontwikkeling- en restauratieprojecten.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				Stadsherstel werkt in 2020 verder aan twee grote projecten: de realisatie van een bezoekerscentrum bij het historische molencomplex aan de Kralingse Plas, en 'Heinekens Beerlab', een herontwikkeling van het Heinekengebouw in Crooswijk.			
Financiële gegevens		Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021			
Boekwaarde		1.177	1.547	1.547			
Netto resultaat:		400	400	450			
Eigen vermogen per 31/12:		15.500	18.000	19.480			
Vreemd vermogen per 31/12:		12.000	12.000	11.400			

Stedin Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
			continueren				
Stedin Groep N.V.		Treasury			Vennootschap		Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			

Publiek belang:	Het bezit is voortgekomen uit de fusie van het voormalig Rotterdamse Gemeentelijk Energie Bedrijf (GEB, opgericht 1879). met energie- en netwerkbedrijven van andere (omliggende gemeenten. Het publiek belang is dat Stedin zorg draagt voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de gas- en elektriciteitsnetten. Ook minimaliseert Stedin de uitval of onderbreking van de gas- en elektriciteitstoevoer.
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en voorzitterschap van de Aandeelhouderscommissie van Eneco.
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam bezit 1.575.145 aandelen met elk een nominale waarde van €100, hetgeen resulteert in een aandeelhoudersbelang van €31,69%.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De boekwaarde van Stedin op de financiële balans van de gemeente is bij het opstellen van de begroting € 535.000. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. Reden hiertoe is dat de reële marktwaarde van Stedin hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast kent Stedin een solide financiële- en vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk maakt. Een risico voor de gemeente treedt op wanneer Stedin gegeven haar vermogenspositie of tegenvallende resultaten een lager dividend uitkeert dan in de begroting van de gemeente is opgenomen. O.b.v. de huidige prognoses t.a.v. het netto resultaat van Stedin en de reeds aangepaste raming van de gemeente is de verwachting dat de totale gemeentelijke dividendraming niet behoeft te worden bijgesteld.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	Stedin – Algemeen De activiteiten van Stedin worden voor een belangrijk deel bepaald en begrensd door de regulering van de wettelijke taken zoals vastgelegd in de Elektriciteits- en Gaswet. Dit betekent dat Stedin ook in 2021 haar kerntaken zal blijven uitvoeren zoals de aanleg, het onderhoud en beheer van gas- en elektriciteitsnetten. In het verlengde daarvan zal Stedin blijven inzetten op het beperken van de uitvalduur van gas en elektriciteit. Verder zal Stedin in 2021 ook de uitrol van Slimme Meters afronden. Dit stond gepland voor eind 2020, maar bij de uitrol is gelbeken dat niet alle Slimme Meters konden worden geplaatst. In tegenstelling tot eerdere jaren zorgt COVID-19 er wel voor dat Stedin in het verlengde van 2020 moet blijven inzetten op flexibiliteit en aanpassingsvermogen van alle betrokkenen bij haar infratructuurprojecten en thuis bij de klant. Stedin - Energietransitie Eén van de pijlers van Stedin's meerjarige strategie is "de Energietransitie mogelijk maken". Ook in 2021 zal Stedin zich inzetten voor verslimming van haar elektriciteitsnet om meer en beter inzicht te hebben in de energiestromen en sneller storingen te kunnen oplossen. Ook kan Stedin zo beter voorspellen en sturen, zodat de spanningskwaliteit op orde blijft. Verslimmen betekent ook bestaande infrastructuur anders benutten, bijvoorbeeld door de gasnetten te gebruiken voor duurzame gassen zoals waterstof. Verder zal Stedin ook in 2021 een nadrukkelijke en actieve rol spelen in de Regionale Energiestrategie waar we als gemeente bij betrokken zijn. Samen met

Stedin, het bedrijfsleven, bewoners en maatschappelijke partijen wordt onderzocht waar
grootschalige duurzame energie
opgewekt kan worden en welke alternatieve warmtebronnen beschikbaar zijn. Stedin voert voor
iedere RES-regio een netimpactanalyse uit die inzicht geeft in de effecten van de regionale ambities
op haar infrastructuur. Zo kunnen we beter voorzien welke aanpassingen aan onze netten nodig zijn
en wat de (financiële) impact hiervan is. De plannen moeten 1 juli 2021 definitief zijn.

Stedin – Lange termijn financiering a.g.v. investeringen energietransitie
Voornoemde zaken vergen extra investeringen van Stedin. Deze investeringen komen bovenop de
lopende investeringen die nodig zijn om het elektriciteits- en gasnet goed te laten functioneren. In
2019 is derhalve een onderzoek gestart om instrumenten in kaart te brengen die de energietransitie
voor Stedin financierbaar houden en in 2020 is daar een vervolg aan gegeven. Een factor die ook
van belang is dat de huidige regulering niet voorziet in een verkorte terugverdiendtijd van
investeringen. Om die reden is Stedin samen met andere netbeheerders in gesprek met de
toezichthouder Autoriteit Consument & Markt om te bezien hoe de reguleringsmethodiek hierop
beter zou kunnen aansluiten. Feit blijft dat op de korte en middellange termijn de aanvullende
energietransitie investeringen veel van Stedin's financiële positie vergen. Om die reden verwacht
Stedin de komende jaren tussen de ca.750 mln en 1 miljard euro aan extra eigen vermogen nodig
te hebben om die investeringen te kunnen doen binnen de pijlers van haar financieel beleid
waaronder de credit rating. Stedin onderzoekt met de gemeente en andere aandeelhouders de
mogelijkheden om de balans van Stedin Groep te versterken. Bij het opstellen van deze begroting is
door de aandeelhoudende gemeenten nog geen formeel besluit genomen over de wijze van
vermogensversterking.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020**	Begroting 2021**
*Stedin Groep geeft geen prospectieve informatie vrij. De ramingen zijn derhalve schattingen van de gemeente Rotterdam. **Resultaat is eenmalig hoger door verkoop van de bedrijfsactiviteiten van dochteronderneming Joulz Diensten. ***Dit is exclusief een eventuele			

vermogensversterking

/ kapitaalstorting in

Stedin van de

gemeente Rotterdam.

Boekwaarde	536	536	536***
Netto resultaat:	325.000**	32.000	-5.000
Eigen vermogen per 31/12:	2.949.000	2.912.000	3.400.000
Vreemd vermogen per 31/12:	4.340.000	4.712.000	5.600.000

Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				De gemeente hecht aan het innovatieklimaat in de stad, in het bijzonder rond de medische zorg. De gemeente ondersteunt de Life Science- sector door voldoende investeringskapitaal beschikbaar te stellen voor start-ups in een vroege fase van productontwikkeling, via Swanbridge Capital levert de gemeente hier zijn bijdrage aan.			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en het benoemingsrecht van één lid van de Investor Board.			
Financieel belang:				Het totale gemeentelijke commitment bedraagt € 1 mln; met dit bedrag bezit de gemeente 24,69% van de aandelen. De gemeente is aandeelhouder van 100 aandelen met een nominale waarde van € 1,- per aandeel.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Dit investeringsfonds participeert in jonge, innovatieve bedrijven. Dit zijn zeer risicovolle investeringen en bij succes van één of enkele van deze investeringen zijn de opbrengsten navenant. Door via een investeringsfonds samen met andere partijen in meerdere bedrijven te investeren worden de risico's gedeeld. De gemeente heeft €1 mln. aan kapitaal toegezegd aan dit fonds. Wanneer de waardeontwikkeling van de participaties tegenvalt, zal de gemeente op deze investering moeten afwaarderen. De verkoop van de participaties kan ook leiden tot een baat wanneer de verkoopopbrengst de boekwaarde overstijgt.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				Het fonds gaat de laatste twee jaren van de investeringsfase in (2020 en 2021). Er zijn in de eerste jaren minder investeringen gedaan dan gepland. Verwacht wordt dat in 2020 in ieder geval twee nieuwe investeringen gedaan zullen worden.			
Financiële gegevens		Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021			

Boekwaarde	144	475	600
Netto resultaat:	-200	-200	-121
Eigen vermogen	700	320	774
per 31/12:			
Vreemd	700	1000	1381
vermogen per			
31/12:			

Tower Hotel Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
			beëindigen	partij			
				Tower Hotel	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
				Rotterdam B.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				De gemeente hecht belang aan een 5*-hotel in de Rotterdamse binnenstad in verband met het vestigingsklimaat voor (internationale) bedrijven en toerisme.			
Bestuurlijk				Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
belang:							
Financieel				Kapitaalstorting van €2.100.000 in het geplaatst kapitaal van de vennootschap Tower Hotel Rotterdam B.			
belang:				V. In 2016 is een vordering van €544.667 omgezet in cumulatief preferent kapitaal. De gemeente Rotterdam heeft daarmee een relatief belang van 14,3% in het geplaatste kapitaal van de vennootschap.			
				De gemeente Rotterdam heeft in 2009 een lening verstrekt met een hoofdsom van €1.300.000. De restanthoofdsom bedraagt per 31 december 2019 € 950.000. Deze leningen zijn omgezet in cumulatief preferente aandelen zonder stemrecht. In september 2020 heeft de gemeente de gewone aandelen en een deel van de cumulatief preferente aandelen verkocht. De gemeente heeft nog een aantal cumulatief preferente aandelen over. Deze zullen in februari 2022 worden verkocht tegen een prijs die afhankelijk is van het resultaat van Tower Hotel Rotterdam B..V. in 2021.			
Risiko-				Er is een voorziening getroffen. Daarmee is het risico gemitigeerd. Verder heeft de gemeente een			
inschatting				overeenkomst over de verkoop van haar belang. Na verkoop resteert geen risico meer.			
(BBV, art. 11							
eerste lid, sub b)							
Ontwikkelingen				Voor Tower Hotel Rotterdam zal 2021 in het teken staan van herstel van de coronacrisis. Met een nieuwe			
en				eigenaar aan boord zal het hotel de renovatie voortzetten en inzetten over vergroten van de			
beleidsdoelen				bezettingsgraad en de gemiddelde kamerprijs. Bij de cijfers ultimo 2021 voor Tower Hotel Rotterdam B.V.			
voor 2021:				is uitgegaan van het rondkomen van een voorgenomen transactie, waarbij een investeerder het volledige hotel (dus ook de aandelen van de gemeente) in handen krijgt. Momenteel wordt de Memorandum of Understanding die de gemeente heeft ondertekend verder uitgewerkt. De transactie zal naar verwachting voor het einde van 2020 plaatsvinden.			
Financiële	Jaarrekening 2019*		Begroting 2020		Begroting 2021**		

gegevens

* het gaat om

geraamde

cijfers

aangeleverd

door Tower

Hotel Rotterdam

B.V.

** dit is niet de

definitieve

begroting voor

2020, het gaat

om een globale

indicatie

aangeleverd

door Tower

Hotel Rotterdam

B.V.

Boekwaarde	480	480	4.143
Netto resultaat:	218	4.950	-1.566
Eigen vermogen	-5.885	-1.235	4.390
per 31/12:			
Vreemd	12.925	8.575	n.n.b.
vermogen per			
31/12:			

Warmtebedrijf Holding B.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
			continueren	partij			
				Warmtebedrijf	Treasury	Vennootschap	Te continueren
				Holding B.V.			
Algemene gegevens							
				Vestigingsplaats:			Rotterdam
				Publiek belang:	De gemeente heeft het Warmtebedrijf opgericht om industriële restwarmte te kunnen benutten voor de verwarming van woningen en bedrijfspanden in de gemeente Rotterdam. De restwarmte wordt afgenomen van de afvalverbrandingsinstallatie (AVI) Rozenburg. In het verleden werd deze restwarmte niet benut. Het publieke belang betreft een meer duurzame energiebenutting door levering van restwarmte aan eindgebruikers in de stad. De warmtelevering komt in de plaats van verbruik van fossiele brandstoffen voor verwarming en warm water. Daarmee verbetert bijvoorbeeld ook de luchtkwaliteit, omdat de uitstoot van schadelijke stoffen navenant daalt. Dit zijn allemaal stappen richting een schone stad.		

Bestuurlijk College van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

belang:

Financieel De gemeente stond borg voor een lening van WBR bij BNG. Deze lening is per 1 oktober 2020 beëindigd.

belang: BNG heeft de gemeente aangesproken onder de borg aangezien WBR niet zelf in staat was om de lening terug te betalen. De gemeente heeft de lening afgelost en heeft nu een vordering van €101,8 mln. op WBR. Deze vordering zal worden gefinancierd na scenariokeuze. In het kader van de financiering van WBR zal de gemeente een aanvullende lening verstrekken aan WBR. Ook zal de gemeente WBR een exploitatiesubsidie verstrekken.

Risico- Door het aflossen van de lening bij BNG waar de gemeente borg voor stond is het risico voor de inschatting gemeente gedaald. Aan de andere kant is het gestorte aandelenkapitaal (en de boekwaarde) (BBV, art. 11 toegenomen. Verder is er een nieuwe lening verstrekt. eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen WBR werkt aan het vergroten van het aantal aansluiting in Rotterdam. Verder zal 2021 in het teken staan en van het uitwerken van het gekozen toekomstscenario. Ook bereidt WBR zich voor op de wijzigingen die de beleidsdoelen Warmtewet 2.0 met zich mee kunnen brengen. voor 2020:

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020*	Begroting 2021*
* Gebaseerd op 'going concern'			
Boekwaarde	26.925	26.925	n.n.b.
Netto resultaat:	-6.000	-4.000	n.n.b.
Eigen vermogen per 31/12:	41.000	33.000	n.n.b.
Vreemd vermogen per 31/12:	110.000	120.000	n.n.b.

WOM Vastgoed BV	Beheer overige gebouwen en gronden	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				WOM Vastgoed BV	Beheer overige gebouwen en gronden	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Geen.			
Bestuurlijk belang:		Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De statutaire directie wordt gevormd door een ambtelijke vertegenwoordiger.					
Financieel belang:		De gemeente Rotterdam is volledig eigenaar en 100% aandeelhouder van de WOM Vastgoed B.V. Het gestorte aandelenkapitaal bedraagt € 227.162,-					

Risico- In een liquidatieproces zoals bij WOM Vastgoed worden de resterende vorderingen op derden en inschatting schulden aan derden afgewikkeld. Als er na afwikkeling geen schulden meer zijn en als er een positief (BBV, art. 11 eigen vermogen resteert, wordt in de regel een slotdividend aan aandeelhouders uitgekeerd. De eerste lid, sub b) aandeelhouders lopen afhankelijk van de verdere afwikkeling het risico dat het slotdividend lager is dan eerder is geprognoseerd doordat er meer schulden c.q. of schuldeisers blijken te zijn en dit niet gecompenseerd wordt door de openstaande vorderingen (debiteuren die aan WOM nog een schuld moeten betalen) of dat de omvang van de schulden dusdanig is dat dit leidt tot een negatief eigen vermogen. Vooralsnog is de inschatting dat voor de gemeente de kosten die verbonden zijn met de verdere liquidatie en afwikkeling van vordering en schulden beperkt zullen zijn.

Ontwikkelingen Sinds 2019 is WOM Vastgoed formeel in liquidatie. In de periode heeft een bestuurswissel en plaatsgevonden, waarbij de bestuurder tevens vereffenaar is en de liquidatie uitvoert. De prognose is dat beleidsdoelen de vennootschap in 2021 zal zijn geliquideerd. voor 2020: Er vinden geen bedrijfsactiviteiten meer plaats, het vastgoed is immers in 2015 reeds overgedragen aan de gemeente. Er is door de aandeelhouders een vereffenaar aangesteld die tezamen met de juridisch adviseurs werkzaamheden uitvoert om de vennootschap te ontbinden, o.a. door het opheffen van de dochtervennootschap van WOM, het gereedmaken van de benodigde financiële en juridische documentatie en akten alsmede de afwikkeling van vorderingen en schulden ten aanzien van derden.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd
Eigen vermogen per 31/12:	In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd
Vreemd vermogen per 31/12:	In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd

Stichtingen

Een verbonden partij kan een stichting zijn. Stichtingen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft, of waartoe het College expliciet besloten vallen onder de term verbonden partij. Dit geldt alleen als er *geen* sprake is van een subsidierelatie. Als de gemeente een stichting in overwegende mate subsidie geeft, valt die stichting onder 'gesubsidieerde instellingen' en is het geen verbonden partij.

De Bibliotheek Rotterdam en de in 2019 opgerichte stichting Natuur- en Milieueducatie zijn de enige twee stichtingen die door het college als een verbonden partij zijn aangemerkt (een stichting is niet automatisch een verbonden partij). Beide stichtingen worden in 2022 gecontinueerd.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten stichtingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande stichtingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in stichtingen

Geen.

Verbonden	Taakveld	Soort	Status
partij			
Bibliotheek	Media	Stichting	Te continueren
Verbonden partij			
Bibliotheek			
Media			
Stichting			
Te continueren			
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			
Rotterdam			
Publiek belang: Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de openbare bibliotheek, en de nauwe verwevenheid tussen bibliotheekwerk en democratie, is gekozen voor een constructie als verbonden partij.			
Bestuurlijk Statutaire bevoegdheden als aangesloten instelling.			
belang:			
Financieel De inbrengwaarde van de activa (collectie, inventaris).			
belang: Het subsidiebedrag in 2020 is: € 19.916.000,-			
Risico- Bibliotheek Rotterdam kampt niet met actuele risico's. COVID-19 heeft niet tot acute financiële problemen geleid, omdat Bibliotheek inschatting Rotterdam voor een groot deel van de bedrijfsvoering afhankelijk is van de gemeentelijke subsidie. Voor de langere termijn zijn er risico's in (BBV, art. 11 de vorm van een teruglopend aantal betalende leden en de mogelijkheid van een lager subsidieniveau. Bibliotheek Rotterdam heeft voor het eerste lid, sub b) genereren van eigen inkomsten een contributiemodel, volwassen leden betalen een contributie voor lidmaatschap van de bibliotheek (leden <18 zijn gratis lid). Landelijk staat dit model onder druk, door het teruglopen van het aantal betalende leden (volwassenen -28,2% tussen 2010 en 2018). Ook de tijdelijke sluiting van locaties en andere COVID-19 maatregelen die van invloed zijn op de programmering en activiteiten, kunnen ertoe leiden dat het aantal leden verder afneemt.			
Naast een terugloop van eigen inkomsten, is de terugloop van subsidie een risico voor Bibliotheek Rotterdam. Het grootste deel van de inkomsten van de bibliotheek is afkomstig van subsidies (2019: 89%). Zowel een terugloop in subsidieniveau als een ontoereikende indexatie leidt tot een risico in het op niveau houden van de aanwezigheid in de stad en de kwaliteit van de dienstverlening.			
Ten aanzien van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat wordt een onderzoek uitgevoerd naar de verbouwingsmogelijkheden van het pand. Hierbij worden verschillende ambitieniveau's onderzocht. Dit biedt zowel risico's als kansen voor de toekomstige invulling van de Centrale Bibliotheek, afhankelijk van het scenario waarvoor uiteindelijk gekozen wordt.			
Ontwikkelingen Bibliotheek Rotterdam help Rotterdammers bewust, kritisch en actief deel te nemen aan de samenleving. Dit doet de bibliotheek door en enerzijds een uitgebreide programmering aan te bieden waarin Rotterdammers kennis en vaardigheden aangereikt krijgen om mee te beleidsdoelen kunnen doen. Anderzijds doet de bibliotheek dit door het aanbod laagdrempelig en in de nabijheid van Rotterdammers aan te bieden.			
voor 2021: Bibliotheek Rotterdam heeft hiertoe het aantal vestigingen en het aantal activiteiten uitgebreid in beleidsperiode 2017 - 2020.			

Bibliotheek Rotterdam biedt een laagdrempelig en toegankelijk netwerk aan bibliotheekvestigingen, met een aanbod dat is afgestemd op de samenstelling en behoeften van het gebied. De bibliotheek vormt een hoeksteen in het oplossen van sociaal-maatschappelijke problemen waar Rotterdam mee kampt. In het bijzonder het terugdringen van laaggeletterdheid, het ontwikkelen van (digitale) basisvaardigheden en het voorkomen van eenzaamheid (in het bijzonder onder ouderen). De programmering van de bibliotheek is afgestemd op deze uitdagingen.

De Bibliotheek bereidt zich voor op een beleidsperiode 2021 - 2024. Hiertoe zijn door de gemeenteraad in 2019 uitgangspunten meerjarenbeleid 2021 - 2024 vastgesteld en wordt in 2020 het meerjarenbeleidsplan 2021 - 2024 door het college vastgesteld. Hierin verschuift de nadruk van het weer op niveau krijgen van de fysieke aanwezigheid in de stad, naar het verder ontwikkelen van een effectief en kwalitatief aanbod voor én met Rotterdammers, dat is toegesneden op de behoeften van specifieke doelgroepen.

Financiële gegevens				Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto resultaat:				-158	10	6
Eigen vermogen per 31/12:				6.549	6.559	6.565
Vreemd vermogen per 31/12:				5.057	5.172	5.343

Stichting	Openbaar	Stichting	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
Natuurstad	groen en		continueren	partij			
(Natuur en	(openlucht)			Stichting	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Stichting	Te continueren
Milieu-educatie)	recreatie - NME			Natuurstad			
				(Natuur en Milieu-educatie)			

Algemene gegevens	
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Het bevorderen van kennis en waardering voor natuur en milieu in Rotterdam onder meer door de exploitatie van kinderboerderijen en educatieve tuinen en het aanbieden van lesprogramma's over natuur, milieu en duurzaamheid.
Bestuurlijk belang:	Benoeming van alle leden van de raad van toezicht, benoemingsrecht voor de directeur, informatierecht voor alle benodigde informatie
Financieel belang:	Kapitaalstorting van €340.000 en en jaarlijkse subsidie van €875.000.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Natuurstad biedt een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu. De activiteiten zijn vooral gericht op kinderen. Het gaat om instandhouding van 8 kinderboerderijen en lessen natuureducatie. Natuurstad gaat in 2021 een strategie in gang zetten waarbij ook voor meerdere opdrachtgevers activiteiten worden uitgevoerd.
Ontwikkelingen en	Natuurstad voorziet risico's in meerkosten voor salarissen door loonstijgingen op grond van de cao Vermo. Daarnaast is een risico dat geraamde opbrengsten van derden op basis van de strategie niet kunnen worden gerealiseerd.

beleidsdoelen

voor 2019:

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto resultaat:	541.541	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	1.137	1.137	1.137
Vreemd vermogen per 31/12:	2.239	2.239	2.239

Verenigingen

Ook een coöperatieve vereniging kan een verbonden partij zijn. Een coöperatieve vereniging heeft als doel in bepaalde materiële behoeften van de leden te voorzien. In tegenstelling tot een gewone vereniging kan een coöperatieve vereniging de aansprakelijkheid van de leden beperken of helemaal uitsluiten. Bij de volgende commanditaire vereniging zijn de leden uitgesloten van aansprakelijkheid (UA). Bij een gewone vereniging zijn de leden wel hoofdelijk aansprakelijk.

Te continueren gemeentelijke deelname in verenigingen

De gemeente continueert haar deelname in de vereniging Wigo4it. Wigo4it is een coöperatie die in dienst van én samen met de 4 grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag, ook wel de G4) - integrale ICT-oplossingen ontwikkelt voor het aanvragen en verstrekken van uitkeringen, het begeleiden van mensen naar werk en het aanvragen en verstrekken van zorg.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten verenigingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande verenigingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in verenigingen

Geen.

Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Wigo4it C.V.	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren
Algemene gegevens			

Publiek belang: Zonder winst oogmerk de ICT-functie voor de sociale diensten van de G4 verzorgen. De afgelopen jaren hebben de diensten de overstap gemaakt naar dezelfde ICT-systemen voor de gemeentelijke taken rond 'werk' en 'inkomen'. Wigo4it beheert deze systemen en ontwikkelt ze door.

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging door het college van B en W (vakwethouder) in de algemene deelnemersvergadering. Het bestuur heeft een externe adviesraad ingesteld om de visie en aanpak van Wigo4it te kunnen spiegelen aan de kennis en ervaring van deskundigen en managers van binnen en buiten de overheid.

Financieel belang: In het deelnemersconvenant staat dat elke deelnemer € 25.000 in het eigen vermogen van de Coöperatie Wigo4it U.A. stort. Daarnaast is er een jaarlijkse bijdrage. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam is in 2021 € 13,5 mln.

Risico-inschatting Het risico bestaat dat de gemeente Amsterdam uit de coöperatie stapt, waardoor het financieel aandeel van de andere steden (BBV, art. 11 op termijn groter wordt. eerste lid, sub b) Indien van toepassing worden overige risico's afgedekt door het vormen van een voorziening binnen de corporatie.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020: Naar aanleiding van de herorientatie op de dienstafname van de G4 bij Wigo4it zal Wigo4it afgeslankt worden, sec werkend voor het domein inkomen. Dit gaat gepaard met een aanpassing van de organisatiestructuur, waarbij de voorzieningen voor Werk, Klantinteractie en Zorg worden afgebouwd.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto resultaat:	2.727	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	8.285	8.285	5.658
Vreemd vermogen per 31/12:	11.218	11.212	11.212

Gemeenschappelijke regelingen

De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) biedt overheden de mogelijkheid een deel van hun bestuurstaken te verplaatsen naar een openbaar lichaam. Dit wordt 'verlengd lokaal bestuur' genoemd. Gemeenten kunnen dan een openbaar lichaam instellen. Zo'n openbaar lichaam is een rechtspersoon en kent drie organen: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Dit hoofdstuk gaat alleen in op de gemeenschappelijke regelingen die een 'verbonden partij' zijn. Daaronder vallen niet de zogeheten lichte regelingen, omdat in deze regelingen geen sprake is van een bestuurlijk onderdeel. Het zijn samenwerkingsverbanden zonder bestuursorganen.

Te continueren gemeentelijke deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente continueert in 2022 haar deelname in negen gemeenschappelijke regelingen. Dit zijn: Metropoolregio Rotterdam - Den Haag, GGD Rotterdam-Rijnmond, Grondbank RZG Zuidplas, DCMR, Jeugdhulp Rijnmond, Nieuw Reijerwaard, Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer, Openbaar lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond en het Recreatieschap Rottemeren.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten gemeenschappelijke regelingen of nieuwe gemeentelijk deelname in bestaande gemeenschappelijke regelingen

Volgens huidige inzichten is de gemeente niet voornemens om in 2022 deel te nemen in nieuw op te richten of al bestaande gemeenschappelijke regelingen.

Te beëindigen deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente is niet voornemens om haar deelname in een van de negen gemeenschappelijke regelingen te beëindigen.

Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
GGD Rotterdam-Rijnmond	Volksgezondheid	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:		Rotterdam	
Publiek belang:		De lichamelijke gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen beschermen en bevorderen, en daarnaast ziekten onder de bevolking voorkomen of vroegtijdig opsporen.	
Bestuurlijk belang:		De gemeente Rotterdam heeft één lid en één plaatsvervangend lid in het Algemeen Bestuur.	
Financieel belang:		Rotterdam voert deze regeling uit. Uitgaven voor de uitvoering van deze wettelijke taken en inkomsten vanuit regiogemeenten (inwonerbijdragen) zijn onderdeel van de gemeentebegroting. Voor het complete verzorgingsgebied Rotterdam-Rijnmond is het budget in 2021 € 9,5 mln. De regiogemeenten dragen daarvan € 4,6 mln bij. De resterende € 4,8 mln komt voor rekening van de gemeente Rotterdam. Aangezien Rotterdam deze regeling uitvoert, is onderstaande voor deze regeling niet van toepassing.	
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		Wat nog onzeker is is het structurele effect van de corona-crisis. Momenteel is nog niet bekend of er naar aanleiding van corona nog maatregelen genomen moeten worden of personeelsuitbreiding moet plaatsvinden voor een versterking van de GGD organisatie ivm het voorbereid zijn op toekomstige uitbraken. Zodra hierover meer bekend is zal eventueel een wijziging op de begroting via een formeel traject moeten plaatsvinden dan wel zal in de begroting voor 2022 hier rekening mee gehouden moeten worden.	
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:		De GGD zal ook in 2021 onverminderd inzetten op de levering van de basistaken aan de deelnemende 15 gemeenten. De corona/COVID-19 uitbraak laat zien dat een pandemie grote gevolgen kan hebben voor de volksgezondheid en de samenleving in het geheel. Het is de verwachting dat ook in 2021 de gevolgen van de uitbraak nog zullen doorwerken, al dan niet omdat er concrete uitvoering gegeven moet worden aan een	

vaccinatiecampagne oid. In de begroting 2021 is hier nog geen rekening mee gehouden omdat deze opgesteld is vlak voor de uitbraak in Nederland. Bovendien zal vanuit het rijk nog financiering plaatsvinden, alhoewel op dit moment nog niet duidelijk is of er nog onderdelen overblijven die niet gedekt zijn.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto resultaat:	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Eigen vermogen per 31/12:	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Vreemd vermogen per 31/12:	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Grondbank	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
RZG Zuidplas							
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Den Haag
Publiek belang: Het behartigen van het belang van de gemeente Rotterdam in het ontwikkelingsgebied van de Zuidplas voor wat betreft de ontwikkeling van de woningbouw, bedrijventerreinen en het waarborgen van voldoende hoogwaardige plankwaliteit.							
Bestuurlijk belang: De gemeente Rotterdam heeft één lid in het Dagelijks Bestuur lid, die tevens tweede vice-voorzitter is en een vervanger. Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam twee leden in het Algemeen Bestuur.							
Financieel belang: De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor 40% deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2021 € 0,9 mln.							
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) In juni 2019 is door de gemeenteraad Zuidplas de concept ontwikkelingsvisie vastgesteld voor de ontwikkeling van het Middengebied Zuidplaspolder. Sindsdien wordt er, in afstemming met de partners in de Grondbank, toegewerkt naar een Masterplan. Zuidplas streeft er naar om het Masterplan in het najaar van 2020 door hun raad te laten vaststellen. In de 1e fase zal er een dorp ontwikkeld worden van ca. 4.000 woningen, waarbij uitbreiding op termijn mogelijk is. Momenteel is nog niet precies duidelijk welke gronden van de Grondbank hierbij betrokken worden en tegen welke prijs. Als gevolg daarvan is op dit ogenblik nog niet duidelijk hoe de waardeontwikkeling van de Grondbank gronden zal zijn. Het risico van afboeking op deze gronden kan dan ook nog niet worden uitgesloten. De verwachting is dat er in het najaar van 2020 meer duidelijkheid zal zijn over de waarde van de gronden die binnen de 1e fase vallen.							
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: Er vanuitgaande dat in het najaar van 2020 het masterplan door de raad van Zuidplas wordt vastgesteld, zal 2021 vooral in het teken staan van het omgevingsplan en MER-onderzoek. Vanuit Rotterdam is het van belang dat onze randvoorwaarden zoals onder andere 30% sociale woningbouw , een complementair woningbouwprogramma en een goede (OV-)bereikbaarheid goed worden geborgd in het omgevingsplan.							
Financiële	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021				

gegevens			
Netto resultaat:	623	0	10.000
Eigen vermogen	-17.253		-7.253
per 31/12:			
Vreemd	95.500	70.000	90.500
vermogen per			
31/12:			

Instandhouding	Milieubeheer	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
en Beheer		Regeling	continueren	partij			
DCMR							
Instandhouding	Milieubeheer	Gemeenschappelijke	Regeling				Te continueren
en Beheer							
DCMR							

Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			Schiedam
Publiek belang:	De milieuproblemen in de regio Rijnmond worden aangepakt door intensieve samenwerking tussen betrokken overheden. Rotterdam heeft een groot deel van de uitvoering van de milieutaken neergelegd bij de DCMR Milieudienst Rijnmond. Die geeft bijvoorbeeld milieuvergunningen af, voert controles uit, begeleidt bodemsaneringen of laat milieumetingen uitvoeren. De dienst stelt ook milieuexpertise beschikbaar en adviseert rond het beleid van de gemeente Rotterdam.		
Bestuurlijk belang:	De wethouder Milieu zit in Dagelijks Bestuur, de wethouders Milieu en Financiën zitten in het Algemeen Bestuur		
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt jaarlijkse naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2021 € 18,0 mln. Aanvullend worden middelen beschikbaar gesteld voor toenemende inzet van DCMR, € 2,0 mln.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	DCMR kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een ratio weerstandsvermogen aangehouden van $1,0 < x < 1,4$. Mochten er zich risico's voordoen waar niet in voorzien is, en waarvoor ook het weerstandsvermogen ontoereikend is, dan kan Rotterdam uit hoofde van deelname in de gemeenschappelijke regeling voor ca 1/3 worden aangesproken.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	Ook in 2021 ligt de aandacht binnen het werkpakket van de GR DCMR op de wettelijke vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken. Daarnaast ligt de nadruk op de advisering bij complexe vraagstukken op het gebied van gezondheid en leefomgevingskwaliteit bij de woningbouwopgave, alsmede op de voorbereidingen voor de implementatie van de Omgevingswet.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto resultaat:	0	0	0
Eigen vermogen	3.453	2.551	3.200
per 31/12:			

				Vreemd	11.100	10.000	10.000
				vermogen per			
				31/12:			
Jeugdhulp	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
Rijnmond		Regeling	continueren	partij			
				Jeugdhulp	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				Rijnmond			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van jeugdhulp in het Rijnmondgebied van de gemeenschappelijke regeling.			
Bestuurlijk belang:				Elke deelnemende gemeente wijst vanuit haar College van B en W een vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur aan, alsmede een plaatsvervanger.			
Financieel belang:				De gemeente draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor ongeveer 53% deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2021 € 119,5 mln, waarvan € 8,5 mln voor VTRR en € 1,4 mln uit het transformatiefonds afkomstig (hetgeen binnen de GRJR wordt uitgegeven). De gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond is een inkoopcombinatie van vijftien gemeenten voor de inzet van jeugdhulp en kent slechts een klein eigen vermogen (ongeveer 1,0%) en geen vreemd vermogen. Ze sluit geen financieringen af (schulden/vreemd vermogen). Bij een eventueel tekort dragen de gemeenten naar rato bij en bij een overschot (nettoresultaat) ontvangen zij naar rato.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Het risico inzake GRJR zit op dit moment in het feit dat er geen directe sturing noch informatievoorziening vanuit de eigen Gemeente mogelijk is. De geleverde P&C producten vanuit de GRJR blijken niet juist en tijdig genoeg om in de sturing van de budgetten van Rotterdam mee te nemen. Zowel bij de GRJR als de Gemeente Rotterdam worden trajecten opgestart om deze informatievoorziening op gewenst niveau te krijgen.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op. Jonge Rotterdammers moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. Stevige en effectieve preventie, gericht op de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van kinderen, maakt het mogelijk om al vroeg het perspectief te versterken en problematiek te voorkomen en beperken. Dat is beter dan problemen verhelpen of dempen. Hiermee kan de beweging naar voren worden gemaakt, zoals bedoeld met de transformatie van de jeugdhulp: van zware en dure zorg naar lichte en gerichte hulp en zelfs het voorkomen van hulp. Voor gezinnen en jeugdigen die dat nodig hebben is er professionele ondersteuning en hulp indien nodig. Deze hulp is effectief en efficiënt, met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen. De hulp wordt zoveel mogelijk rond de jeugdige en/of het gezin georganiseerd.			
Financiële gegevens		Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
Netto resultaat:		0		0		140	
Eigen vermogen per 31/12:		249		249		0	

Vreemd	N.v.t.	N.v.t.	0
vermogen per			
31/12:			

Metropoolregio	Overhead	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
Rotterdam -		Regeling	continueren	partij			
Den Haag							
				Metropoolregio	Overhead	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				Rotterdam -			
				Den Haag			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				De samenwerking tussen de gemeenten bevorderen met het oog op een voorspoedige ontwikkeling in het gebied en het beheer van de voorzieningen rond verkeer en vervoer en het economisch vestigingsklimaat die aan de regio toevertrouwd zijn.			
Bestuurlijk belang:				Burgemeester en portefeuillehouders Verkeer & Vervoer en Economie & Werkgelegenheid nemen zitting in Algemeen Bestuur.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling voor het onderdeel Economisch Vestigingsklimaat. De overige bijdrage is afkomstig uit Rijksmiddelen (BDU Verkeer en Vervoer). De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2021 € 1,73 mln,- (€2,68 per inwoner).			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				In 2016 besloot het Algemeen Bestuur van de MRDH om zowel de bestaande als de toekomstige financiering van RET en HTM over te nemen van de gemeenten Rotterdam resp. Den Haag. (hiermee is de balanspositie ultimo 2017 fors uitgebreid met 891 miljoen euro). De hieraan verbonden risico's zijn beperkt, o.a. omdat de MRDH zelf zorg draagt voor de integrale bekostiging van rente en afschrijving van alle door haar goedgekeurde railinvesteringen in het OV. Voor de afdekking van het resterende risico heeft de MRDH een risicoreserve ingesteld.			
				Ook heeft het algemeen bestuur van de MRDH na zienswijze door de regiogemeenten op 21 december 2017 de Verordening bussenleningen vastgesteld Voor elke verstrekte lening wordt een toereikende risicoreservering opgebouwd als onderdeel van het eigen vermogen van de MRDH.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				Het algemeen bestuur van de MRDH heeft in juli de Strategische agenda 2022: Samen aan het werk! vastgesteld. De Strategische Agenda omvat naast de twee kerntaken, verkeer en vervoer en economisch vestigingsklimaat, vanuit de twee kerntaken ook een aantal terreinen die met deze twee kerntaken onlosmakelijk verbonden zijn. De verstedelijkingsopgave kan niet los worden gezien van de infrastructuur. Woningen bouwen kan alleen als openbaar vervoer, wegen en fietspaden daar goed op afgestemd zijn. En de economie vereist dat de energietransitie goed verloopt.			
Financiële gegevens		Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
Netto resultaat:		7.245		6.150		2.064	
Eigen vermogen		21.899		28.427		30.465	

				per 31/12:				
				Vreemd	921.818	1.059.650	1.230.405	
				vermogen per				
				31/12:				
Nieuw- Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status	
				Nieuw- Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	
Algemene gegevens								
				Vestigingsplaats:		Gemeente Ridderkerk		
				Publiek belang: De GR Nieuw Reijerwaard heeft tot doel en als belang het binnen diens rechtsgebied ontwikkelen en realiseren van minimaal 90 hectare bedrijventerrein op de locatie Nieuw Reijerwaard met de daarbij horende ontsluiting en het daarbij horende groen.				
				Bestuurlijk belang: Benoeming twee leden en twee plaatsvervangende leden van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur.				
				Financieel belang: De gemeente Rotterdam draagt naar rato risico in deze gemeenschappelijke regeling.				
				Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				
				Risico-analyse vindt onder meer plaats door middel van een zogeheten Monte Carlo-simulatie. Middels een Monte-Carlosimulatie kan het risicoprofiel van een grondexploitatie worden bepaald, in de vorm van de bandbreedte waarbinnen het resultaat is gelegen. Van diverse invoergegevens wordt in de grondexploitatie een bandbreedte gedefinieerd waarbinnen deze kan bewegen. In de grondexploitatie opgenomen kosten en opbrengsten kunnen immers in de praktijk zowel mee- als tegenvallen. Tevens wordt aangegeven wat de meest waarschijnlijke waarde is, hetgeen over het algemeen de waarde is welke in de grondexploitatie is opgenomen. De bandbreedte van het resultaat met een 90% betrouwbaarheidsinterval bevindt zich tussen € - 20,6 miljoen en € 4,2 miljoen.				
				Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: We verwachten bijna 10 hectare grondverkopen te gaan realiseren. Onze inzet aan de IJsselmondse Knoop zal zich steeds meer gaan verplaatsen van de tekentafel naar de fysieke locatie.				
				Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	
				Netto resultaat:	0	0	0	
				Eigen vermogen per 31/12:	0	0	0	
				Vreemd	137.671	146.490	135.362	
				vermogen per				
				31/12:				
Openbaar	Crisisbeheersing en	Gemeenschappelijke	Te					

Lichaam	brandweer	Regeling	continueren	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
Gezamenlijke				partij			
Brandweer				Openbaar	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				Lichaam			
				Gezamenlijke			
				Brandweer			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rozenburg			
Publiek belang:				De Gezamenlijke Brandweer is een samenwerkingsverband tussen bedrijven in het haven- en industriegebied van Rotterdam en de Gemeente Rotterdam. De organisatie verzorgt in dit gebied de brandbestrijding en hulpverlening en heeft daarbij de verplichting tot het instand houden van een bedrijfsbrandweer (Wet veiligheidsregio's) overgenomen van de bedrijven die aangesloten zijn.			
Bestuurlijk belang:				Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente Rotterdam en de bedrijven en wordt voorgezeten door de burgemeester van Rotterdam.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2021 € 9,12 mln.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				in de komende jaren zullen de kosten van FLO ook voor de gezamenlijke brandweer oplopen. Vooral nog past het nog in de huidige begroting, maar hier kan verandering in komen. Dat zal gevolgen hebben voor de gemeentelijke bijdrage.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				Geen majeure ontwikkelingen tov 2020.			
Financiële gegevens				Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	
Netto resultaat:				89	0	0	
Eigen vermogen per 31/12:				1.972	2.842	2.900	
Vreemd vermogen per 31/12:				15.521	16.554	15.884	
Openbaar lichaam	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond				Openbaar lichaam	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren

Veiligheidsregio			
Rotterdam			
Rijnmond			
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:		Rotterdam	
Publiek belang: Gemeenten zijn op basis van art. 9 van de Wet Veiligheidsregio's verplicht gemeenschappelijke regelingen te treffen om de taken die in deze artikelen staan uit te voeren			
In de VRR werken de Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen, Ambulancezorg en de Gemeenschappelijke Meldkamer van politie, brandweer en ambulance intensief samen. Zij bieden professionele hulp en bescherming bij mogelijke risico's en bedreigingen.			
Bestuurlijk belang:		De burgemeester van Rotterdam is voorzitter van het Algemeen en Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond.	
Financieel belang:		De inwonerbijdrage van de gemeente Rotterdam aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond is 57,6% van de totale inwonersbijdragen van de regiogemeenten voor crisisbeheersing en rampenbestrijding. De deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2021 € 52,03 mln.	
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		De invoering van de WNRA kan leiden tot het in dienst moeten nemen van de brandweervrijwilligers, wat kan leiden tot hogere kosten van 1,5 mln per jaar voor Rotterdam	
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:		Toen de VRR werd opgericht in 2006, lag er een sterke taakfocus op fysieke veiligheid. De afgelopen jaren is er meer en meer vraag ontstaan naar een taakverbreding als gevolg van zowel nieuwe vormen van crisis als door maatschappelijke ontwikkelingen. Denk daarbij aan de groeiende aandacht voor de zelfredzaamheid van burgers, in het bijzonder van kwetsbare groepen; de wens om, samen met omgevingsdiensten en inspecties, meer in te zetten op veiligheid in de industrie, maar ook terrorisme-dreiging en het vluchtelingenvraagstuk. In dit rijtje kan nu het Coronavirus worden toegevoegd. Dit soort veranderingen hebben gevolgen voor het werk van de veiligheidsregio. Het vraagt ook om andere expertises bij medewerkers. Het beroep dat op ons wordt gedaan, komt steeds meer op gespannen voet te staan met de capaciteit en financiële huishouding van onze organisatie. De VRR is daarom in 2020 een bestuurlijk traject gestart om helderheid te verkrijgen over de taak, rol en gewenste ambitieniveau van de VRR; roepnaam van het traject: 'de ontwikkelagenda van de VRR'. Doel is om het gewenste ambitieniveau en de bijbehorende begrotingsomvang te bepalen. De uitkomsten hiervan worden in de loop van 2020 bekend. De begroting van 2021 wordt dan ook nog opgesteld op basis van bestaand beleid. Eventuele effecten van de ontwikkelagenda zullen worden verwerkt in de kadernota 2022.	
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto resultaat:	0	647	-269
Eigen vermogen per 31/12:	10.027	9.447	9.011
Vreemd	58.510	58.180	58.606

vermogen per

31/12:

Recreatieschap	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Rottemeren		Regeling	continueren	Recreatieschap	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				Rottemeren			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Schiedam			
Publiek belang:				Het behartigen van het gemeenschappelijk belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en het beheer in het kader van de openluchtrecreatie en waar mogelijk het toerisme en van natuur en landschap in het gebied waarvoor de regeling geldt.			
Bestuurlijk belang:				De gemeente Rotterdam heeft één zetel in het Dagelijks Bestuur en twee zetels in het Algemeen Bestuur.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2021 € 3,6 mln.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Recreatieschap Rottemeren kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen aangehouden.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				Er is een kader en koers voor het recreatief landschapspark Rottemeren opgesteld en vastgesteld door de resp. deelnemers. Vanuit dit kader wordt komend jaar een Ontwikkelplan opgeleverd voor dit gebied. Daarnaast wordt in deelgebied Lage Bergse Bos gestart met de herontwikkeling van dit recreatiepark vanwege als gevolg van aanleg verlengde A16.			
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021				
Netto resultaat:	0	0	0				
Eigen vermogen per 31/12:	11.050	10.046	10.556				
Vreemd vermogen per 31/12:	4.073	6.416	4.625				

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Pagina 117

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de ontwikkeling van het weerstandvermogen, waarbij de financiële risico's worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit die beschikbaar is om ze op te vangen.

[Beleid](#)[Risico's](#)[Benodigde weerstandscapaciteit](#)[Beschikbare weerstandscapaciteit](#)[Weerstandvermogen](#)
[Ontwikkeling weerstandvermogen](#)[Wettelijk voorgeschreven kengetallen](#)

Beleid

De gemeente Rotterdam wil voorkomen dat elke niet begrote, financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen, zonder dat hiertoe een onnodig hoge, financiële buffer wordt aangehouden. Hiertoe wordt periodiek geïnventariseerd welke majeure financiële risico's (groter dan € 1,0 mln) de gemeente loopt, waarvoor geen beheersmaatregelen of voorzieningen zijn getroffen en geen verzekering is afgesloten. Op basis hiervan wordt door middel van risico-simulatie de benodigde weerstandscapaciteit bepaald en afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Het beleid is erop gericht om de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (i.c. het weerstandvermogen) ten minste 1,00 te laten zijn.

Indien op enig moment het weerstandvermogen als gevolg van forse financiële tegenvallers minder dan 1,00 bedraagt, worden er maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandvermogen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming weer 1,00 of meer zal bedragen.

Voor meer beleidsinformatie wordt verwezen naar de [Beleidsnota Weerstandvermogen en Risicobeheersing Rotterdam 2018](#).

Risico's

In onderstaande tabel worden de voornaamste financiële risico's ($\geq$ € 1,0 mln) weergegeven en toegelicht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen kwantificeerbare en niet-quantificeerbare risico's. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico optreedt, de financiële gevolgen en het jaar waarin de gemeente het risico loopt.

Kwantificeerbare risico's	Kans op	Ingeschat	Ingeschat	Kans op
	risico	minimumbedrag (x €	maximumbedrag (x €	optreden in jaar
		1.000,-)	1.000,-)	
Grondexploitatie	buiten model	57.000	57.000	2021 e.v.
Op basis van het meest actuele Meerjarenperspectief Grond & Vastgoed is door middel van een risicoanalyse het financiële effect bepaald van de risico's die volgen uit de marktanalyse van wonen en werklocaties, en van de algemene prijsontwikkelingen. Hiervoor zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's en is de benodigde weerstandscapaciteit berekend.				
Leningen en garanties	buiten model	10.796	10.796	2021 e.v.

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen en de gemeente financiële schade oploopt. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers aan de hand van een methodiek die ook wel door banken wordt gehanteerd.

Inkomensregeling (BUIG)	33%	0	60.000	2021 en 2022

De inkomsten die Rotterdam van het Rijk ontvangt voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen schieten mogelijk tekort om de hiermee samenhangende lasten te dekken. Het Rijk verdeelt het landelijk beschikbare budget (het zogeheten macrobudget BUIG) tussen de gemeenten. In de jaren 2018-2020 kende Rotterdam een positief resultaat op de BUIG, na vele jaren van grote tekorten. De coronacrisis raakte de Rotterdamse arbeidsmarkt in 2020 bovengemiddeld, waardoor Rotterdam de relatieve voorsprong in de daling van het bijstandsvolume vooralsnog is kwijtgeraakt. Daarmee behoren ook de positieve financiële resultaten op de BUIG van de afgelopen jaren tot het verleden. Risico's zijn:

- In de Begroting 2022 wordt ervan uitgegaan dat het Rotterdamse bijstandsvolume zich parallel aan het landelijke bijstandsvolume (volgens CPB-ramingen) zal ontwikkelen. Als Rotterdam ook in 2021 en 2022 een ongunstigere ontwikkeling van het aantal uitkeringen kent, zal dat leiden tot een financieel tekort op de BUIG.
- Wijziging van budgetaandeel Rotterdam in het BUIG-budget voor 2022. Jaarlijks wordt het budgetaandeel geactualiseerd o.b.v. nieuwe maatstaven. Een wijziging van slechts 0,2% in het aandeel van Rotterdam betekent direct een stijging/daling van de inkomsten met € 13 mln. Budgetaandeel 2022 wordt in oktober '21 gepubliceerd.
- Met ingang van 2022 wordt het budget voor loonkostensubsidies (LKS) uit de BUIG gehaald en op een andere wijze dan voorheen verdeeld. Door vanaf 2022 op basis van realisaties te verdelen, zal Rotterdam fors moeten inleveren. Onzeker is nog hoe de nieuwe verdeling eruit komt te zien. In de Begroting wordt rekening gehouden met een teruggang van € 9,75 mln in 2022. Het maximale risico voor 2022 bedraagt circa € 19 mln.
- Onzeker is wat de financiële consequenties zijn van meer nadruk op de menselijke maat in de uitvoering van de Participatiewet. Het vereenvoudigen van het proces om een bijstandsaanvraag te doen en het ondersteunen van de burger in dit proces, zal ervoor zorgen dat er minder aanvragen worden afgewezen. Burgers die eerder al recht hadden op een uitkering, werden wellicht ontmoedigd door het 'rigide systeem' en deden daarom geen aanvraag of liepen hier gedurende de aanvraag in vast. Toepassing van de menselijk maat leidt dus naar verwachting tot hogere uitkeringslasten, zonder in te boeten op rechtmatigheid. Monitoring moet uitwijzen in hoeverre dit inderdaad het geval is.

Al met al schatten we de kans op het optreden van een tekort op de BUIG in 2022 op 33%. Het maximale tekort op de BUIG bedraagt 10% van de BUIG lasten (€ 600 mln); voor een eventueel extra tekort kan een beroep worden gedaan op de vangnetregeling (voor zover dat extra tekort door de accountant als rechtmatig is beoordeeld en niet wordt gecompenseerd door meevallers uit de voorgaande twee jaren; beide laatste zijn niet meegenomen in de reserveberekening).

Warmtebedrijf	30%	0	130.000	2021 e.v.

2020 heeft in het teken gestaan van het verkennen van verschillende toekomstscenario's voor het Warmtebedrijf Rotterdam (WBR). In november 2020 heeft de raad het college mandaat gegeven het scenario WLQ+ verder uit te werken als toekomstscenario voor WBR. Daarbij heeft de raad expliciet een bandbreedte aangegeven waarbinnen de bijdrage van de gemeente mag liggen. In de eerste helft 2021 is met verschillende partijen intensief gesproken over de invulling van het scenario WLQ+ binnen het gegeven mandaat. In mei 2021 heeft de raad gekozen voor het scenario WLQ+ met een aantal nog uit te werken opschortende voorwaarden. Na besluitvorming over de invulling van de opschortende voorwaarden kunnen de gevolgen verwerkt worden. In afwachting van deze besluitvorming wordt gerekend met een risico van 30% van het maximum van de bandbreedte van het mandaat waarbij rekening is gehouden met de reeds gevormde voorziening WBR.

Rente	50%	0	0	2021
	50%	0	16.377	2022
	50%	0	27.219	2023
	50%	0	34.929	2024
	50%	0	36.314	2025

Bij toekomstige financiering loopt de gemeente een renterisico. Dit is het risico dat de marktrente waartegen wordt geleend hoger uitvalt dan eerder is geraamd. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt

namelijk tot hogere rentelasten. Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen moet kunnen worden opgevangen.

Begin 2020 heeft de gemeente zijn aandelen Eneco verkocht. De netto-verkoopopbrengst wordt gebruikt voor financiering van de gemeentelijke activiteiten.

Vanwege deze bijzondere omstandigheid hoeft de gemeente tijdelijk geen nieuwe leningen aan te trekken. Ook zal het niet nodig zijn om een nadelige renteherziening op een lopende lening te accepteren. De gemeente loopt dan ook tijdelijk geen risico op een stijging van de rentelasten.

Gemeentefonds (omvang)	50%	0	5.000	2021
	50%	0	10.000	2022 e.v.

Risico dat het Rijk bezuinigt op de omvang van het Gemeentefonds en/of -landelijke- declaraties bij het BTW-compensatiefonds (BCF) ontwikkelen zich anders dan geraamd. Voor de jaren 2020 en 2021 is de omvang van het Gemeentefonds bevroren. Hierdoor is het ingeschatte bedrag voor 2021 verlaagd van 10 mln. naar 5 mln voor slechts het risico BCF.

Gemeentefonds (ontwikkeling verdeelmaatstaven)	50%	0	10.000	2021 e.v.

Risico dat de bestaande verdelingsmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd.

Gemeentefonds (herijking, w.o. invlechting integratie-uitkering Sociaal Domein naar algemene uitkering)	25%	0	0	2022 e.v.

Herziening: voorlopig uitkomst negatief. Invoering op zijn vroegst m.i.v. 2023. Uitsluitstel uiterlijk in meicirculaire gemeentefonds 2022. Kabinetsformatie: kans op aanvullende middelen o.b.v. doorrekening verkiezingsprogramma (CPB 1 maart 2021) is in principe groter dan bezuinigingen. Tevens moeten Rijk en VNG een besluit nemen over -terugkeer naar- een normeringssysteem (=voeding gemeentefonds). Voor- en nadelen zijn zeer lastig in te schatten en kunnen elkaar opheffen.

Wijziging werkgeverspremies 2021 en nog af te sluiten cao gemeenteambtenaren vanaf 2021.	50%	0	10.000	2021
	50%	0	28.000	2022 e.v.

Een nog niet afgesloten cao voor het jaar 2021 kan leiden tot financiële consequenties. Risico is de financiële vertaling van 1% hogere uitkomst dan geraamd in de begroting 2021. E.e.a. heeft in principe een doorwerking hebben naar het indexeringspercentage van subsidies.

Nog niet gepubliceerde werkgeverspremies 2022 (met name pensioenpremies) en een nog niet afgesloten cao voor het jaar 2022 kunnen leiden tot financiële consequenties. Risico is de financiële vertaling van 1% hogere uitkomst dan geraamd in begroting 2021. Het risico van 2021 werkt eveneens door. E.e.a. heeft in principe een doorwerking hebben naar het indexeringspercentage van subsidies.

OZB-opbrengsten	40%	0	10.000	2021 e.v.

De begrote en gerealiseerde OZB-opbrengsten kunnen van elkaar afwijken. Oorzaken zijn onder meer het continu in beweging zijn van de stad en het daardoor niet vaststaan van de grondslag, onzekere uitkomsten van beroeps- en bezwaarprocedures en effecten van de conjunctuur op de waardeontwikkeling en oninbaarheid.

Tweedelijns Wmo	25%	0	10.000	2021

In 2015 is de uitvoering van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) overgedragen aan gemeenten, wat gepaard ging met forse bezuinigingen én een geheel nieuwe werkwijze. Door de zorg dichterbij te organiseren worden meer Rotterdammers bereikt met hogere zorguitgaven tot gevolg. De toegekende extra budgetten (bij de Voorjaarsnota 2017 en het Coalitieakkoord 2018) en het daaraan gekoppelde maatregelenpakket om de zorguitgaven te laten dalen, lopen in 2021 af. Met ingang van de Begroting 2021 werkt het college daarom aan het stapsgewijs herijken van het meerjarig financieel kader zorg, welzijn en jeugdhulp o.b.v. demografische en maatschappelijke ontwikkelingen in Rotterdam. Er is een realistische meerjarige doorkijk gemaakt over de te verwachten uitgaven voor zorg, jeugdhulp en ondersteuning en hoe zich dat verhoudt tot de beschikbare rijksmiddelen. De aanpak voor de komende jaren bestaat uit het blijven actualiseren van het financieel beeld, inzet op extra geld vanuit het Rijk, 2-3 jaar vooruitkijken en het budget verder herijken op basis van de laatste landelijke en

Rotterdamse ontwikkelingen. Met deze aanpak is er ook ruimte om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast blijft het college werken aan vernieuwing in de zorg en ondersteuning, door bijvoorbeeld inzet op preventie, lichtere vormen van ondersteuning en eHealth. Dit is uitgewerkt in het nieuwe beleidsplan voor zorg, welzijn en jeugdhulp.

Tweedelijns Wmo (maximalisatie eigen bijdrage)	25%	0	10.000	2021 e.v.

Er gaat een aanzuigende werking uit van het inkomens- en vermogensafhankelijk maken van de eigen bijdrage voor de Wmo. Vanaf 2019 is deze eigen bijdrage gemaximeerd op € 19,00 per maand. Onduidelijk is hoe groot de aanzuigende werking van deze maatregelen uit het regeerakkoord zal zijn. In opdracht van het ministerie van VWS heeft het CPB berekend dat de extra kosten als gevolg van de aanzuigende werking landelijk € 140 mln bedragen. Eerdere onderzoeken door o. a. SEO wijzen in de richting van een aanzuigende werking die substantieel hoger uitkomt dan € 140 mln (tussen de € 300 en € 500 mln). In het coalitieakkoord 2018-2022 is rekening gehouden met de CPB-raming. Het restant was als risico opgenomen. Het Rotterdamse aandeel van 3,5% (gebaseerd op het aandeel van Rotterdam in de Integratie-uitkering Sociaal Domein, Wmo ambulant) van dit restant vormde het extra risico ter grootte van € 12,6 mln per jaar. Een meting van de NDSD over de periode november 2018 – mei 2020 laat een significante stijging van het aantal Wmo-aanvragen zien. Landelijk zijn er afspraken gemaakt tussen VWS en VNG om middels een monitor de effecten van de maatregel in de praktijk goed te kunnen volgen. Uitvoering is belegd bij een externe partij (Significant). De monitor verschijnt 1x per jaar in september (2019 t/m 2022). Er wordt onder meer gekeken naar de aanzuigende werking. O.b.v. de 1e uitkomsten van de monitor is de bandbreedte van de meerkosten (het risicobedrag) naar beneden bijgesteld.

Tweedelijns Jeugdhulp (woonplaatsbeginssel)	50%	0	11.500	2022 e.v.

Door een wijziging in de grondslag van het woonplaatsbeginssel voor jeugdhulp zal Rotterdam verantwoordelijk worden voor nieuwe cliënten en zullen er cliënten overgaan naar andere gemeenten. Het exacte saldo hiervan is nog niet bekend, evenals de aanpassing van de budgetten voor pleegzorg en voogdij hierop. Een eerste doorrekening resulteerde in een financieel nadeel voor Rotterdam. Rotterdam volgt dit nauw en bespreekt dit met het Rijk als de vergoeding in de nieuwe situatie onvoldoende is. De invoerdatum is 1 januari 2022.

Ruimen bommen	25%	0	9.000	2021 e.v.

Voorheen ontving de gemeente Rotterdam een vast jaarlijks bedrag van het Rijk voor het ruimen van bommen. Met ingang van 2015 geldt een nieuwe regeling. Op grond daarvan subsidieert het Rijk 70% van de ruimingskosten. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam voor de overige 30% zelf dekking moet vinden. Het uitgangspunt is dat er niet meer actief geruimd wordt en dat er zoveel mogelijk kosten ten laste van gemeentelijke projecten worden gebracht. Uiteindelijk bestaat een risico dat geraamd wordt op € 9,0 mln.

Risico-opslag niet-quantificeerbare risico's	50%	0	50.000	2021 e.v.

Voor de niet-quantificeerbare risico's wordt een opslag in het risicosimulatiemodel opgenomen. Deze risico's worden hierna afzonderlijk toegelicht.

Risico-opslag grote projecten	50%	0	25.000	2021 e.v.

Op projectniveau wordt een post onvoorzien gehanteerd. Voor de grote investeringsprojecten wordt daarnaast een opslag in het risicosimulatiemodel opgenomen. Om binnen een groot project financiële tegenslagen te kunnen opvangen, maakt een risicoreserve (ook wel genoemd: risico-opslag of post onvoorzien) deel uit van de projectkostenraming. De risicoreserve ziet toe op de risico's die specifiek voor het project gelden. Het projectbudget wordt conform deze projectkostenraming bepaald, aangevuld met een onzekerheidsreserve. De onzekerheidsreserve biedt aanvullende zekerheid dat het project, bij een gelijkblijvende scope, binnen het beschikbare budget wordt afgerond. In aanvulling hierop wordt bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit rekening gehouden met het risico dat het totaal van alle projectbudgetten, ondanks het aanhouden van deze reserves, overschreden wordt.

Financieel risico i.r.t. enkele deelnemingen in investeringsfondsen	50%	0	7.600	2021 e.v.

Een investeringsfonds is een verbonden partij, waarin de gemeente, vaak met andere partijen, participeert ter realisering van maatschappelijk rendement. Via een investeringsfonds, investeert de gemeente in projecten met een hoog risicoprofiel, die op de reguliere kapitaalmarkt geen financiering kunnen aantrekken. Investeringsfondsen zijn daarmee risicovoller dan andere verbonden partijen (deelnemingen). Vanwege dit hoge risicoprofiel is tijdige en volledige terugbetaling aan het fonds niet gegarandeerd.

Het risico bestaat dat de gemeente zijn aandeel in een fonds moet afwaarderen. Gelet op het risico-profiel wordt de kans op afwaardering ingeschat op 50%. Dit is een marktconform percentage. De totale boekwaarde van de investeringsfondsen bedraagt € 7,6 mln.

Compenserende maatregelen en planschades	50%	3.400	12.500	2021 e.v.

Bij projecten loopt de gemeente het risico op planschades en het nemen van compenserende maatregelen. Vooralsnog doet het risico zich bij een beperkt aantal projecten voor. Hierdoor ontstaan mogelijk kosten voor de gemeente om de voorgenomen projecten binnen de kaders in uitvoering kunnen brengen. De mate waarin is niet duidelijk. Om vertrouwelijkheid van informatie te waarborgen is ervoor gekozen om de afzonderlijke projectrisico's gezamenlijk te presenteren.

Personeelskosten vrijwillige brandweer	50%	1.800	1.800	2021 e.v.

De EU richtlijn aangaande vrijwilligers stelt dat de vrijwilligers van de brandweer in feite als flexibel personeel moet worden beschouwd in plaats van als vrijwilligers met een vergoeding. Indien de vrijwilligers als personeel in dienst moeten worden genomen nemen de loonkosten van de VRR structureel met € 3,6mln toe. Voor Rotterdam betekent dat een verhoging van de inwonerbijdrage met € 1,8 mln.

De deeltijdregeling voor de vrijwilligers is een onderwerp dat landelijk verder wordt uitgewerkt. De €3,6mln die hiervoor is opgenomen is gebaseerd op een landelijk rekenmodel van Brandweer Nederland en de raad van commandanten en directeurs veiligheidsregio's (RCDV). Het gaat hierbij om een model en daarnaast is het proces rondom deze deeltijdregeling nog niet uitgelopen, waardoor dit bedrag als een vroege schatting moet worden gezien. Uitgangspunt hierbij is om vanuit een landelijke aanpak te komen tot een vergoeding vanuit het Rijk voor de consequenties van de deeltijdregeling.

Coronarisico	50%	0	0	2021
	25%	0	31.000	2022
	10%	0	65.000	2023
	5%	0	104.000	2024
	5%	0	124.000	2025

De Coronacrisis is nog steeds met veel onzekerheden omgeven. Het is onzeker hoelang de crisis zal voortduren en welke maatregelen van kracht zullen zijn om de gezondheidsrisico's te beperken. Het effect op de gemeentelijke begroting en meerjarenraming is dan ook lastig te bepalen. Temeer, omdat ook onzeker is in welke mate het Rijk de gemeente zal compenseren voor toekomstige financiële tegenvallers.

* Invoering Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB)	15%	0	860	2022
	15%	0	1.720	2023 e.v.

De invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) treedt naar verwachting gelijktijdig met de invoering van de Omgevingswet op 1 juli 2022 in werking. De invoering van de Wkb heeft een verandering van het takenpakket van gemeenten tot gevolg. Taken verdwijnen, blijven achter en nieuwe taken komen erbij. De kosten voor uitvoering van deze taken en de doorberekende kosten van meldingen aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond kunnen vanwege de Wkb niet via leges op de aanvrager van een bouwvergunning worden verhaald. Daarom is het de verwachting dat het Rijk het wegvallen van deze verhaalmogelijkheid zal compenseren. Om de hoogte van de compensatie te bepalen zijn het Rijk en de VNG zijn samen een artikel 2 onderzoek op grond van de Financiële-verhoudingswet gestart.

In totaal kan de gemeente Rotterdam € 8,05 mln aan kosten niet langer verhalen. Vooralsnog gaat de gemeente Rotterdam uit van volledige compensatie, maar de kans dat het Rijk niet volledig zal compenseren is reëel. De bandbreedte van dit risico ligt tussen 100% compensatie (minimumbedrag € 0) en 25% compensatie (maximumbedrag € 1,72 mln per jaar) vanuit het Rijk voor de weggevallen verhaalmogelijkheid via de leges voor de periode 1 juli 2022 t/m 31 december 2025.

De kans dat het Rijk niet volledig zal compenseren wordt momenteel ingeschat op 15%.

*Nieuw risico

Niet-kwantificeerbare risico's

Risico achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW zekerheid aan geldgevers voor het geval die woningcorporaties niet aan hun financiële verplichtingen voldoen. Er zijn verschillende vangnetten en buffers voor het WSW. Als deze ontoereikend zijn, dan worden Rijk en gemeenten aangesproken op hun achtervang. WSW is samen met BZK, VNG en eigen achterban (woningcorpo's) bezig met het formuleren van het strategisch programma, en het laten landen daarvan in een Toezichts- en verantwoordingsovereenkomst en in de achtervangovereenkomsten met BZK en gemeenten. Op een aantal belangrijke issues is nog geen overeenstemming. Pas als dit proces is afgerond kan VNG een extern adviesbureau een model laten opstellen om de risico's van gemeenten te laten kwantificeren. De planning van dit proces is op dit moment vanwege de vele betrokken partijen onzeker.

Risico achtervang Waarborgfonds Eigen Woningen

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) biedt via de Nationale Hypotheekgarantie aan geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Indien het fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtervang van Rijk en gemeenten. Voor hypotheek afgesloten na 1 januari 2011 is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Om te voorkomen dat er verschillende berekeningsmethodieken worden gehanteerd volgt het WEW nadat het proces bij WSW is afgerond.

Omgevingswet

De implementatie van de omgevingswet kent nog veel onzekerheid op het gebied van procesaanpassingen, ICT/automatisering en derving van leges. Deze kosten zijn op dit moment niet met zekerheid te ramen.

Risico op schade aan gemeentelijke kunstcollectie

De gemeentelijke kunstcollectie is niet verzekerd. De gemeente is risicodragend voor eventuele schade aan de collectie.

Uitvoeringsprogramma Lood in de bodem

De verantwoordelijkheid voor de aanpak van 'bodemplaat' heeft het rijk bij provincies en (grote) gemeenten neergelegd. De marktwaarde van gemeentelijke objecten en gronden kan theoretisch dalen door de aanwezigheid van bodemverontreiniging.

Risico op schade a.g.v. natuurrampen en terrorisme

Het is niet ondenkbaar dat Rotterdam te maken krijgt met een ramp of een daad van terrorisme, die leidt tot forse financiële schade voor de gemeente Rotterdam.

Vennootschapsbelasting

Op het taakveld Vennootschapsbelasting (Vpb) boekt de gemeente het door haar te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar of verantwoordingsjaar. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren.

De gemeentelijke activiteiten lease, bedrijfsreiniging, containerservice en verkoop restafval (deels) vallen onder deze belastingplicht vallen. De Vpb-belastingplicht wordt op de betreffende taakvelden waar deze ontstaat, nader toegelicht.

De Rijksbelastingdienst heeft de gemeente Rotterdam begin 2020 een definitieve aanslag Vpb 2016 opgelegd. Daarin wordt de gemeente ook aangeslagen voor de opbrengsten van de reclameconcessies en voor de opbrengsten van de verhuurde brandstofverkooppunten. De gemeente neemt daarbij het standpunt in dat geen sprake is van aan de vennootschapsbelasting onderworpen ondernemingen. Het gaat om normaal vermogensbeheer. Tegen dit deel van de aanslag heeft de gemeente derhalve bezwaar gemaakt. Dit bezwaar is eind augustus 2020 door de Rijksbelastingdienst afgewezen, waarop de gemeente beroep bij de belastingrechter heeft ingesteld. In die zaak zijn de stukken gewisseld en is het wachten op de mondelinge behandeling. Op basis van een actuele risico-inschatting worden de betwiste Vpb-lasten 2016 e.v.j. geheel voorzien.

Wet Open Overheid (structureel en incidenteel) Op 26 januari 2021 heeft de Tweede Kamer de (Wijzigingswet) Wet open overheid (Woo) aangenomen. Het betreft een initiatiefwet uit de Tweede Kamer die beoogt de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken. Met dit wetsvoorstel geven de initiatiefnemers zowel de actieve als de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie een nieuwe basis, verankeren zij het recht op toegang tot informatie wettelijk en beogen zij de informatievoorziening en informatiehuishouding van het Rijk en decentrale overheden te verbeteren. De Eerste Kamer dient nog een besluit te nemen over de Woo. Bij instemming van de Eerste Kamer zal de wet een halfjaar later in werking treden. Dit zal waarschijnlijk in het eerste kwartaal van 2022 zijn. De huidige Wet openbaarheid van bestuur (Wob) wordt ingetrokken bij de inwerkingtreding van de Woo.

De rijksbijdragen is een stuk lager dan werd verwacht. Dit heeft 2 oorzaken:

- 1) Het verschil met de eerste aanname (verdeling 100% op basis van aantal inwoners gemeente) en de werkelijke bijdrage heeft alles te maken met de verdeelsleutel. Iedere gemeente heeft een vast bedrag ontvangen van ca 60% en het overige deel van 40% is op basis van het aantal inwoners verdeeld. De verdeling heeft voor een grote gemeente zoals Rotterdam nadelig uitgepakt.
- 2) Daarnaast heeft het Rijk minder incidentele middelen beschikbaar gesteld. In januari 2021 werd een incidentele bijdrage van € 121,9 mln. genoemd en in de Meicirculaire is dit teruggebracht naar 24,98 mln.

De business case / (programma)aanpak wordt hierop bijgesteld. Daarnaast zijn er nog overleggen met VNG, G4 en Rijk wat minimaal aan Rijksmiddelen nodig is voor een goede uitvoering van de WOO (exclusief eventuele eigen aanvullende beleidskeuzes).

Enecogroep N.V. - aandeelhouderschap

Bij de verkoop van de aandelen in Eneco in 2020 is de koper (het consortium van Mitsubishi Corporation en Chubu Electric Power) gevrijwaard van de claim van de oud-aandeelhouders van REMU N.V. (hierna REMU). Samenvattend stelt REMU dat Eneco door het juridisch verzet tegen de Splittingswet verhinderd heeft dat Eneco vóór 31 december 2010 geprivatiseerd is en dat REMU daardoor een contractueel afgesproken privatiseringsvergoeding niet ontvangen heeft. Eneco betoogt op hoofdlijnen dat Eneco, inclusief REMU, niet vóór 31 december 2010 verkocht is en dat de aandeelhouders daartoe ook geen plan hadden. De hoogte van de claim bedraagt nominaal € 133 mln. De totale claim bedraagt het nominale bedrag vermeerderd met de wettelijke handelsrente vanaf 1 juli 2009. De rechtbank heeft alle vorderingen afgewezen, vervolgens is er wel hoger beroep aangetekend door de eisers. Bij het opstellen van de begroting 2021 was de uitspraak van het gerechtshof nog niet bekend. De juridische inschatting is dat het gerechtshof niet anders zal oordelen, waarmee de kans zeer klein is op dit risico. De gemeente houdt dan derhalve ook geen rekening met dit risico in het weerstandsvermogen. Het is als niet-kwantitatief risico opgenomen.

Eind 2020 heeft het gerechtshof uitspraak gedaan en REMU op alle punten in het ongelijk gesteld, REMU resteert nog tot maart a.s. een gang naar de Hoge Raad (cassatie). Momenteel beraadt men zich hierop.

Omdat REMU opnieuw door de rechter in het ongelijk is gesteld wordt bij Voorjaarsnota 2021 voorgesteld dit risico niet in de berekening van het weerstandsvermogen op te nemen.

Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR)

Op 26 mei jl. is in een conferentie met de leden van het Algemeen Bestuur gesproken over diverse nieuwe ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de dienstverlening van de VRR. Tevens is in de bestuurlijke conferentie een toelichting gegeven op de verhouding van gemeentelijke inkomsten en uitgaven aan de VRR vanuit het gemeentefonds (subcluster brandweer en rampenbestrijding). Op 13 oktober 2021 wordt een discussienotitie over de bestuurlijke besluitvorming over de financieringssystematiek (kostenverdeelsleutel van de 15 inliggende gemeenten) met de leden van het Algemeen Bestuur VRR besproken en worden richtinggevende uitspraken gevraagd. De uitkomsten kunnen daarna in de VRR Kadernota 2023 worden verwerkt. De financieringssystematiek zou voor de gemeente Rotterdam tot een verhoging van de contributie kunnen leiden. Dit risico is nog niet kwantificeerbaar.

De VRR heeft aangekondigd dat de begroting voor de basistaken van de Veiligheidsregio onder druk staat. In 2022 zal hier meer duidelijkheid over komen. Op 13

oktober 2021 wordt de discussienotitie over het vervolg van de Ontwikkelagenda met de leden van het Algemeen Bestuur VRR besproken en worden richtinggevende uitspraken gevraagd. De uitkomsten kunnen daarna in de VRR Kadernota 2023 worden verwerkt. Tot die tijd zal het voor de gemeente Rotterdam een niet kwantificeerbaar risico zijn dat de jaarlijkse bijdrage omhoog moet.

Inkoop Welzijn, Jeugd en Wijkteams

Voor de Voor de nieuwe inkoop voor Welzijn (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2022), de nieuwe inkoop voor Jeugd (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) en de nieuwe inkoop voor de Wijkteams (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) zal voldaan moeten worden aan de Algemene Maatregel van Bestuur inzake reële prijzen in de zorg. Dit zal er naar verwachting toe leiden dat de tarieven meer stijgen dan de reguliere prijsindex. Dit betekent een nadelig financieel effect voor de zorgbegroting, waarvan de omvang nu nog niet kan worden bepaald. Zodra de omvang van de financiële impact van de nieuwe tarieven gekwantificeerd kan worden zal dit in de meerjarenbegroting worden verwerkt. inkoop voor Welzijn (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2022), de nieuwe inkoop voor Jeugd (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) en de nieuwe inkoop voor de Wijkteams (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) zal voldaan moeten worden aan de Algemene Maatregel van Bestuur inzake reële prijzen in de zorg. Dit zal er naar verwachting toe leiden dat de tarieven meer stijgen dan de reguliere prijsindex. Dit betekent een nadelig financieel effect voor de zorgbegroting, waarvan de omvang nu nog niet kan worden bepaald. Zodra de omvang van de financiële impact van de nieuwe tarieven gekwantificeerd kan worden zal dit worden verwerkt.

Kwijtschelding schulden gedupeerden toeslagen affaire

Er zijn nu 1.200 Rotterdamse gedupeerden van de toeslagenaffaire in beeld bij Rotterdam, van de 5.000 zelfmelders bij de Belastingdienst. Van deze 1.200 Rotterdamse gedupeerden zijn de schulden gepauzeerd. Iedere dag lopen de aantallen op. Daarnaast is het Rijk onder andere in samenwerking met Rotterdam de voorwaarden van compensatie te bepalen. Hierdoor is het totale risico op de Toeslagenaffaire op dit moment niet te bepalen.

Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer (OLGB)

In juni 2021 heeft de Gezamenlijke Brandweer op basis van doorrekeningen van het risicoclassificatie-model van de TU Delft een mogelijke verschuiving in de verhouding tussen publieke en private incidenten gesignaleerd. Het aandeel private incidenten zou kleiner worden. Mocht dit bij nadere analyse inderdaad het geval blijken, dan zal deze nieuwe ontwikkeling aanleiding kunnen zijn om de verhouding publiek (1/3) privaat (2/3) ter discussie te stellen. Het financiële gevolg met betrekking tot de jaarlijkse bijdrage is op dit moment niet te kwantificeren.

* Nieuw(e) risico('s).

Op basis van dit overzicht is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening is voor het gros van de risico's gemaakt met behulp van een risicosimulatiemodel, waarbij is uitgegaan van een zekerheidspercentage van 95%. Dit wil zeggen dat de benodigde weerstandscapaciteit in 95% van de gevallen toereikend is om de risico's te dekken.

De benodigde weerstandscapaciteit in verband met de risico's inzake grondexploitaties en borgstellingen en garanties wordt afzonderlijk berekend, met behulp van een model dat op deze specifieke risico's is toegesneden.

In vergelijking met de begroting voor 2021 zijn na de eerste herziening enkele risico's komen te vervallen. Dit betreft:

- De risico's BTW sportbesluit en onderwijsactiviteiten zijn opgetreden in 2020. Omdat deze BTW niet voor compensatie in aanmerking komt is dit nadeel gecorrigeerd in de jaarrekening 2020.

De overige risico's zijn opnieuw tegen het licht gehouden. Soms zijn de verwachte omvang van het risico of de kans van optreden gewijzigd. De voornaamste wijzigingen betreffen:

- Warmtebedrijf; 2020 heeft in het teken gestaan van het verkennen van verschillende toekomstscenario's voor het Warmtebedrijf Rotterdam (WBR). In november 2020 heeft de raad het college mandaat gegeven het scenario WLQ+ verder uit te werken als toekomstscenario voor WBR. Daarbij heeft de raad expliciet een bandbreedte aangegeven waarbinnen de bijdrage van de gemeente mag liggen. In de eerste helft 2021 is met verschillende partijen intensief gesproken over de invulling van het scenario WLQ+ binnen het gegeven mandaat. Na besluitvorming over deze invulling kunnen de gevolgen in de begroting verwerkt worden. In afwachting van deze besluitvorming is voor de voorjaarsnota 2021 gerekend met een risico van 30% over de bandbreedte van het mandaat waarbij rekening is gehouden met de reeds gevormde voorziening WBR.
- Herziening gemeentefonds; De voorlopige uitkomst van de herziening van het gemeentefonds is negatief. Invoering wordt op zijn vroegst m.i.v. 2023. Uitsluitstel volgt uiterlijk in de meicirculaire gemeentefonds 2022. De nog lopende kabinetsformatie heeft mogelijk ook impact op het gemeentefonds. Tevens moeten Rijk en VNG een besluit nemen over -terugkeer naar- normeringssystematiek. Voor- en nadelen zijn zeer lastig in te schatten en kunnen elkaar opheffen daartoe is het risico rondom herziening van het gemeentefonds op dit moment op nul gezet.
- Compenserende maatregelen en planschades: Bij projecten loopt de gemeente het risico op planschades en het nemen van compenserende maatregelen. Vooralsnog doet het risico zich bij een beperkt aantal projecten voor. Hierdoor ontstaan mogelijk kosten voor de gemeente om de voorgenomen projecten binnen de kaders in uitvoering kunnen brengen. Om vertrouwelijkheid van informatie te waarborgen is ervoor gekozen om de afzonderlijke projectrisico's gezamenlijk te presenteren.
- Coronarisico: Hoewel de Coronacrisis is nog steeds met veel onzekerheden omgeven is het risico nu als gekwantificeerd risico opgenomen. Het is onzeker hoelang de crisis zal voortduren en welke maatregelen van kracht zullen zijn om de gezondheidsrisico's te beperken. Het effect op de gemeentelijke begroting en meerjarenraming is dan ook lastig te bepalen. Temeer, omdat ook onzeker is in welke mate het Rijk de gemeente zal compenseren voor toekomstige financiële tegenvallers.

Benodigde weerstandscapaciteit

Onderstaande tabel laat de recente ontwikkeling van de benodigde weerstandscapaciteit zien.

Omdat de financiële restrisico's per saldo zijn toegenomen, neemt ook de benodigde weerstandscapaciteit toe. Er is meer weerstandscapaciteit nodig, om nagenoeg (voor 95%) zeker van te zijn dat de financiële risico's, zoals hierboven genoemd, eenmalig kunnen worden opgevangen.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Benodigde weerstandscapaciteit	219	211	219	236	228	227	222

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is met ingang van de nieuwe bestuursperiode (vanaf 2018) voorzichtiger berekend. Waar voorheen ook het vrij aanwendbare deel van alle bestemmingsreserves en een deel van de stille reserves bij de berekening werden betrokken, wordt vanaf 2018 gerekend met de volgende bestanddelen:

- de Algemene reserve
- de bestemmingsreserves die zijn gevormd om een specifiek financieel risico af te dekken (kortweg aangeduid als: de risicoreserves)
- de wettelijk verplichte stelpost voor onvoorziene lasten (kortweg aangeduid als: stelpost onvoorzien).

Dit sluit aan bij het primaire doel van het weerstandsvermogen: het opvangen van plotselinge, niet begrote financiële tegenvallers, zonder dat er direct moet worden bezuinigd. Stille reserves lenen zich in de praktijk niet of nauwelijks voor het opvangen van plotselinge financiële tegenvallers, omdat ze niet per direct gerealiseerd kunnen worden. En het aanwenden van bestemmingsreserves, die voor een specifiek doel worden aangehouden, moet de facto worden opgevat als een bezuiniging.

De gemeentelijke financiën laten staan de eerstkomende jaren onder druk door de toenemende kosten voor de zorg, welzijn en jeugdhulp. Dit is ook zichtbaar in de beschikbare weerstandscapaciteit in de jaren 2022, 2023 en 2024.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kredietrisicoreserve	70	22	18	18	18	18	18
Bestemmingsreserve BUIG meerjarig	18	36	33	27	27	27	27
Bestemmingsreserve Decentralisatie AWBZ	3	1	1	1	0	0	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	34	32	13	6	6	6	6
Risicoreserves	125	91	65	52	51	51	51
Algemene reserve	176	197	171	81	81	140	185
Stelpost onvoorzien	0	1	1	1	1	1	1
Beschikbare weerstandscapaciteit	301	288	237	134	133	192	237

Weerstandsvermogen

Conform coalitieakkoord wordt met ingang van de nieuwe bestuursperiode gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,00, passend bij de financiële risico's die de gemeente loopt. Dit houdt in dat de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de financiële risico's op te vangen. Met andere woorden: de beschikbare weerstandscapaciteit is tenminste gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit.

De gemeentelijke financiën laten voor de eerstkomende jaren een tekort zien dat met name het gevolg is de toenemende kosten voor de zorg, welzijn en jeugdhulp. Zonder extra structurele middelen vanuit het rijk blijft dit

een knelpunt in de begroting. Ons uitgangspunt is en blijft - juist is de fase waar we nu in zitten - om niet te bezuinigen op voorzieningen in de stad én om de lasten voor de Rotterdammers niet te verhogen. Dit betekent dus dat we een dip in het weerstandsvermogen accepteren. Deze dip is tijdelijk van aard en wordt mettertijd opgelost door een toenemende algemene reserve. Hiermee komt het weerstandsvermogen, conform de afgesproken richtlijnen, uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenbegroting (2025) uit op tenminste 1,0.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit	301	288	132	124	122	180	224
Benodigde weerstandscapaciteit	219	211	219	236	228	227	222
Weerstandsvermogen	1,4	1,36	1,06	0,53	0,53	0,79	1,01
Norm gemeente Rotterdam o.g.v. Coalitieakkoord 2018-2022: minimaal 1,00							

Ontwikkeling weerstandsvermogen

In onderstaande tabel is te zien dat het weerstandsvermogen in vanaf 2021 daalt onder de 1,0 en in 2025 weer op pijl is gebracht naar het niveau van 1,0.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit (Begroting 2021)	301	264	191	176	200	241	
Benodigde weerstandscapaciteit (Begroting 2021)	219	211	220	230	233	235	
Weerstandsvermogen (Begroting 2021)	1,37	1,25	0,87	0,77	0,86	1,03	
Beschikbare weerstandscapaciteit (Eerste herziening 2021)		288	132	124	122	180	224
Benodigde weerstandscapaciteit (Eerste herziening 2021)		211	219	236	228	227	222
Weerstandsvermogen (Eerste herziening 2021)		1,36	1,06	0,53	0,53	0,79	1,01

Wettelijk voorgeschreven kengetallen

Onderstaand worden uitsluitend de financiële kengetallen weergegeven die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording moeten worden vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het complete overzicht van alle door de gemeente Rotterdam gehanteerde financiële kengetallen, inclusief toelichting, is terug te vinden in het onderdeel [Financiële kengetallen](#).

Verplichte financiële kengetallen o.g.v. BBV	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Netto schuldquote	55,0%	14,6%	33,6%	47,5%	52,2%	52,6%	57,2%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	49,1%	11,2%	29,5%	43,6%	48,7%	49,5%	54,5%
Solvabiliteitsratio	30,7%	60,6%	50,6%	44,0%	43,0%	43,8%	43,3%

Structurele exploitatieruimte	5,1%	5,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Grondexploitatie	-4,1%	-2,5%	-4,1%	-5,1%	-5,6%	-5,7%	-5,4%
Belastingcapaciteit	103%	105%	102%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Financiën

Pagina 118

Financiën

Balans

Grondslagen

Overzicht van baten en lasten

Grondslagen

×

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
10 maands. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)[Nee](#)

Balans

Pagina 119

Balans

Dit onderdeel bevat de reserves en voorzieningen.

[Reserves](#)[Voorzieningen](#)

Reserves

Zie voor dit onderdeel de balanspagina [Reserves](#).

Voorzieningen

Zie voor dit onderdeel de balanspagina [Voorzieningen](#).

Reserves

Pagina 120

Reserves

Reserves zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om in de toekomst te kunnen besteden. De meeste reserves hebben een specifiek bestedingsdoel. De Algemene Reserve is vrij aanwendbaar.

[Verloopstaat reserves](#)[Mutaties reserves](#)

Verloopstaat reserves

Hieronder staat de verloopstaat 2021 van de bestemmingsreserves van de gemeente Rotterdam.

Begroting bestemmingsreserves	Begin 2021	Toevoeging 2021	Onttrekking 2021	Vrijval 2021	Eindstand 2021
Algemene middelen	1.976.915	99.810	113.077	3.350	1.960.298
Algemene Reserve	223.374	17.110	0	0	240.484

Begroting bestemmingsreserves	Begin 2021	Toevoeging 2021	Onttrekking 2021	Vrijval 2021	Eindstand 2021
Algemene middelen	1.976.915	99.810	113.077	3.350	1.960.298
Algemene Reserve	223.374	17.110	0	0	240.484

Basisregistratie wettelijke dienstverlening	400	0	200	0	200

Begroting bestemmingsreserves	Begin 2021	Toevoeging 2021	Onttrekking 2021	Vrijval 2021	Eindstand 2021
Algemene middelen	1.976.915	99.810	113.077	3.350	1.960.298
Basisregistratie wettelijke dienstverlening	400	0	200	0	200

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie	1.710	0	895	0	815

Begroting bestemmingsreserves	Begin 2021	Toevoeging 2021	Onttrekking 2021	Vrijval 2021	Eindstand 2021
Algemene middelen	1.976.915	99.810	113.077	3.350	1.960.298
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie	1.710	0	895	0	815

Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg	745	0	15	0	730

Begroting bestemmingsreserves	Begin 2021	Toevoeging 2021	Onttrekking 2021	Vrijval 2021	Eindstand 2021
Algemene middelen	1.976.915	99.810	113.077	3.350	1.960.298
Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg	745	0	15	0	730

Bestemmingsreserve Muziekkoepeel	0	788	75	0	713	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Algemene middelen	1.976.915	99.810	113.077	3.350	1.960.298
						Bestemmingsreserve	0	788	75	0	713
						Muziekkoepeel					
Bestemmingsreserve project BAG WOZ	144	0	65	0	79	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Algemene middelen	1.976.915	99.810	113.077	3.350	1.960.298
						Bestemmingsreserve	144	0	65	0	79
						project BAG WOZ					
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	1.706.233	76.946	94.872	0	1.688.307	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Algemene middelen	1.976.915	99.810	113.077	3.350	1.960.298
						Bestemmingsreserve	1.706.233	76.946	94.872	0	1.688.307
						Rotterdamse					
						Investeringsmotor					
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	22.546	4.533	16.955	0	10.124	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Algemene middelen	1.976.915	99.810	113.077	3.350	1.960.298
						Bestemmingsreserve	22.546	4.533	16.955	0	10.124
						Taakmutaties					
						Gemeentefonds					
Kredietrisicoreserve	21.762	433	0	3.350	18.845	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Algemene middelen	1.976.915	99.810	113.077	3.350	1.960.298
						Kredietrisicoreserve	21.762	433	0	3.350	18.845
Beheer van de stad	3.991	0	3.545	0	447						
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	3.500	0	3.500	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Beheer van de stad	3.991	0	3.545	0	447
						Bestemmingsreserve	3.500	0	3.500	0	0
						Blauwalg Kralingse Plas					
Bestemmingsreserve Luchtsingel	491	0	45	0	447	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021

Bestemmingsreserve	491	0	45	0	447
Luchtsingel					

Bestemmingsreserve B&W Fonds	379	0	120	0	259	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Bestuur en dienstverlening	3.770	1.974	2.999	120	2.624
						Bestemmingsreserve	379	0	120	0	259
						B&W Fonds					

Bestemmingsreserve Commissiereizen	165	55	0	120	100
Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
Bestuur en dienstverlening	3.770	1.974	2.999	120	2.624
Bestemmingsreserve	165	55	0	120	100
Commissiereizen					

Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening	202	0	202	0	0	
	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
	Bestuur en dienstverlening	3.770	1.974	2.999	120	2.624
	Bestemmingsreserve	202	0	202	0	0
	Masterplan Dienstverlening					

bestemmingsreserve verkiezingen	1.049	1.438	2.485	0	1	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Bestuur en	3.770	1.974	2.999	120	2.624

							dienstverlening					
							Bestemmingsreserve	1.049	1.438	2.485	0	1
							Verkiezingen					
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen	240	75	75	0	240	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021	
						Bestuur en dienstverlening	3.770	1.974	2.999	120	2.624	
						Bestemmingsreserve	240	75	75	0	240	
						Voorlichting / communicatie verkiezingen						
Egalisatiereserve Ombudsman	177	0	35	0	142	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021	
						Bestuur en dienstverlening	3.770	1.974	2.999	120	2.624	
						Egalisatiereserve	177	0	35	0	142	
						Ombudsman						
Egalisatiereserve Ombudsman derdengelden	20	0	0	0	20	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021	
						Bestuur en dienstverlening	3.770	1.974	2.999	120	2.624	
						Egalisatiereserve	20	0	0	0	20	
						Ombudsman derdengelden						
Egalisatiereserve Raad/Griffie	161	0	0	0	161	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021	
						Bestuur en dienstverlening	3.770	1.974	2.999	120	2.624	
						Egalisatiereserve Raad /Griffie	161	0	0	0	161	
Egalisatiereserve Rekenkamer	236	0	0	0	236	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021	
						Bestuur en dienstverlening	3.770	1.974	2.999	120	2.624	
						Egalisatiereserve	236	0	0	0	236	
						Rekenkamer						
Rekenkamer St. Eustatius	34	0	34	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021	
						Bestuur en	3.770	1.974	2.999	120	2.624	

						dienstverlening					
						Rekenkamer St.	34	0	34	0	0
						Eustatius					
Cultuur, sport en recreatie						32.331	4.500	23.065	5.240	8.526	
Bestemmingsreserve - Bouw nieuw dierenasiel	493	0	493	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
Cultuur, sport en recreatie						32.331	4.500	23.065	5.240	8.526	
Bestemmingsreserve -						493	0	493	0	0	
Bouw nieuw dierenasiel											
Bestemmingsreserve Aanloopkosten depot	2.422	0	2.422	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Collectiegebouw						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
Cultuur, sport en recreatie						32.331	4.500	23.065	5.240	8.526	
Bestemmingsreserve						2.422	0	2.422	0	0	
Aanloopkosten depot											
Collectiegebouw											
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	18.487	4.500	14.115	3.000	5.872	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
Cultuur, sport en recreatie						32.331	4.500	23.065	5.240	8.526	
Bestemmingsreserve						18.487	4.500	14.115	3.000	5.872	
Evenementenfonds											
Bestemmingsreserve Friciekosten op afstand zetten	1.094	0	0	0	1.094	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
LCC's						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
Cultuur, sport en recreatie						32.331	4.500	23.065	5.240	8.526	
Bestemmingsreserve						1.094	0	0	0	1.094	
Friciekosten op afstand											
zetten LCC's											
Bestemmingsreserve kwaliteitsslag	285	0	35	0	250	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
sportaccomodaties						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
Cultuur, sport en recreatie						32.331	4.500	23.065	5.240	8.526	
Bestemmingsreserve						285	0	35	0	250	
kwaliteitsslag											
sportaccomodaties											
Bestemmingsreserve Kwaliteitsslag sportcomplexen	0	0	0	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
Cultuur, sport en recreatie						32.331	4.500	23.065	5.240	8.526	

						Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
						Kwaliteitsslag					
						sportcomplexen					
Bestemmingsreserve Noodfonds	1.927	0	0	1.900	27	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Cultuur, sport en recreatie	32.331	4.500	23.065	5.240	8.526
						Bestemmingsreserve	1.927	0	0	1.900	27
						Noodfonds					
Bestemmingsreserve Onderzoeks- en voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek Rotterdam.	340	0	0	340	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Cultuur, sport en recreatie	32.331	4.500	23.065	5.240	8.526
						Bestemmingsreserve	340	0	0	340	0
						Onderzoeks- en voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek Rotterdam.					
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur	102	0	0	0	102	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Cultuur, sport en recreatie	32.331	4.500	23.065	5.240	8.526
						Bestemmingsreserve	102	0	0	0	102
						Regiodeal cultuur					
Bestemmingsreserve Renovatie museum Boijmans van Beuningen	6.000	0	6.000	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Cultuur, sport en recreatie	32.331	4.500	23.065	5.240	8.526
						Bestemmingsreserve	6.000	0	6.000	0	0
						Renovatie museum Boijmans van Beuningen					
Bestemmingsreserve Scoren met Energie	260	0	0	0	260	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Cultuur, sport en recreatie	32.331	4.500	23.065	5.240	8.526
						Bestemmingsreserve	260	0	0	0	260
						Scoren met Energie					
Bestemmingsreserve Sport gebieden	920	0	0	0	920	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021

						Cultuur, sport en recreatie	32.331	4.500	23.065	5.240	8.526
						Bestemmingsreserve	920	0	0	0	920
						Sport gebieden					
Economische zaken	2.209	450	260	0	2.399						
Bestemmingsreserve Brexit	332	0	40	0	292	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Economische zaken	2.209	450	260	0	2.399
						Bestemmingsreserve	332	0	40	0	292
						Brexit					
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	1.163	0	0	0	1.163	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Economische zaken	2.209	450	260	0	2.399
						Bestemmingsreserve	1.163	0	0	0	1.163
						Cofinanciering Europese subsidies					
Bestemmingsreserve Economie gebieden	344	0	0	0	344	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Economische zaken	2.209	450	260	0	2.399
						Bestemmingsreserve	344	0	0	0	344
						Economie gebieden					
Bestemmingsreserve WerkLocaties	370	0	120	0	250	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Economische zaken	2.209	450	260	0	2.399
						Bestemmingsreserve	370	0	120	0	250
						WerkLocaties					
Ondernemersinitiatieven gericht op herstart	0	450	100	0	350	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Economische zaken	2.209	450	260	0	2.399
						Ondernemersinitiatieven gericht op herstart	0	450	100	0	350
Maatschappelijke ondersteuning	6.550	0	4.660	0	1.890						
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand	339	0	339	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Maatschappelijke	6.550	0	4.660	0	1.890

						ondersteuning					
						Bestemmingsreserve	339	0	339	0	0
						Bijzondere bijstand					
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	969	0	566	0	403	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Maatschappelijke	6.550	0	4.660	0	1.890
						ondersteuning					
						Bestemmingsreserve	969	0	566	0	403
						Gemeentelijk					
						schuldenbeleid					
Bestemmingsreserve Impuls baankansen speciaal	994	0	994	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
voortgezet onderwijs						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Maatschappelijke	6.550	0	4.660	0	1.890
						ondersteuning					
						Bestemmingsreserve	994	0	994	0	0
						Impuls baankansen					
						speciaal voortgezet					
						onderwijs					
Bestemmingsreserve Jaaroverstijgende	175	0	175	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Cultuursubsidies						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Maatschappelijke	6.550	0	4.660	0	1.890
						ondersteuning					
						Bestemmingsreserve	175	0	175	0	0
						Jaaroverstijgende					
						Cultuursubsidies					
Bestemmingsreserve Masterplan ouderen	773	0	538	0	235	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Maatschappelijke	6.550	0	4.660	0	1.890
						ondersteuning					
						Bestemmingsreserve	773	0	538	0	235
						Masterplan ouderen					
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	2.253	0	1.800	0	453	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Maatschappelijke	6.550	0	4.660	0	1.890
						ondersteuning					
						Bestemmingsreserve	2.253	0	1.800	0	453

Bestemmingsreserve Taal volwasseneneducatie	800	0	0	0	800	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Maatschappelijke ondersteuning	6.550	0	4.660	0	1.890
Bestemmingsreserve Taal volwasseneneducatie	800						800	0	0	0	800
						volwasseneneducatie					
Bestemmingsreserve Zomerakkoord	247	0	247	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Maatschappelijke ondersteuning	6.550	0	4.660	0	1.890
Bestemmingsreserve Zomerakkoord	247						247	0	247	0	0
						Zomerakkoord					
Onderwijs	16.790	126	225	65	16.627						
Bestemmingsreserve Convenant ID-banen	2.266	126	0	0	2.392	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Onderwijs	16.790	126	225	65	16.627
Bestemmingsreserve Convenant ID-banen	2.266	126					2.266	126	0	0	2.392
						Convenant ID-banen					
Bestemmingsreserve Leertijduitbreiding	63	0	63	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Onderwijs	16.790	126	225	65	16.627
Bestemmingsreserve Leertijduitbreiding	63						63	0	63	0	0
						Leertijduitbreiding					
Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs	14.000	0	0	0	14.000	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Onderwijs	16.790	126	225	65	16.627
Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs	14.000						14.000	0	0	0	14.000
						Regio deal onderwijs					
Bestemmingsreserve Vakmanschap in zorg	461	0	162	65	234	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Onderwijs	16.790	126	225	65	16.627
Bestemmingsreserve Vakmanschap in zorg	461						461	0	162	65	234
						Vakmanschap in zorg					

Openbare orde en veiligheid	285	0	25	0	260						
Bestemmingsreserve Saneringskosten Van der Gaag dossier	285	0	25	0	260	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Openbare orde en veiligheid	285	0	25	0	260
						Bestemmingsreserve	285	0	25	0	260
						Saneringskosten Van der Gaag dossier					
Overhead	3.443	7.504	810	1.000	9.137						
Bestemmingsreserve Cloudkosten	2.380	6.204	0	0	8.584	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Overhead	3.443	7.504	810	1.000	9.137
						Bestemmingsreserve	2.380	6.204	0	0	8.584
						Cloudkosten					
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	903	1.300	650	1.000	553	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Overhead	3.443	7.504	810	1.000	9.137
						Bestemmingsreserve	903	1.300	650	1.000	553
						Herstelmaatregelen Corona korte termijn					
Bestemmingsreserve Informatiebeveiliging	160	0	160	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Overhead	3.443	7.504	810	1.000	9.137
						Bestemmingsreserve	160	0	160	0	0
						Informatiebeveiliging					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464						
Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)	3.425	0	3.425	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464
						Bestemmingsreserve	3.425	0	3.425	0	0
						groot onderhoud (MJOP)					
Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	2.341	0	1.841	0	500	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464

						ontwikkeling					
						Bestemmingsreserve	2.341	0	1.841	0	500
						Actieplan Luchtkwaliteit					
Bestemmingsreserve Bodem	41.256	1.240	6.912	0	35.583	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling					
						Bestemmingsreserve	41.256	1.240	6.912	0	35.583
						Bodem					
Bestemmingsreserve Duurzaam	1.403	704	1.564	0	543	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling					
						Bestemmingsreserve	1.403	704	1.564	0	543
						Duurzaam					
Bestemmingsreserve Duurzaamheid gebieden	46	0	46	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling					
						Bestemmingsreserve	46	0	46	0	0
						Duurzaamheid gebieden					
Bestemmingsreserve Energietransitie	54.556	0	21.372	0	33.184	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling					
						Bestemmingsreserve	54.556	0	21.372	0	33.184
						Energietransitie					
Bestemmingsreserve Funderingen	1.858	0	300	0	1.558	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling					
						Bestemmingsreserve	1.858	0	300	0	1.558
						Funderingen					
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	69.802	2.712	24.400	1.475	46.639	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021

							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464
							Bestemmingsreserve	69.802	2.712	24.400	1.475	46.639
							Gebiedsontwikkeling					
Bestemmingsreserve Groot onderhoud MBVB	328	0	230	0	98	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021	
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464	
						Bestemmingsreserve	328	0	230	0	98	
						Groot onderhoud MBVB						
Bestemmingsreserve Infrastructuur	229	0	0	0	229	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021	
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464	
						Bestemmingsreserve	229	0	0	0	229	
						Infrastructuur						
Bestemmingsreserve Kansrijke wijken	0	0	0	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021	
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464	
						Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	
						Kansrijke wijken						
Bestemmingsreserve Middensegment Huur	2.395	0	2.395	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021	
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464	
						Bestemmingsreserve	2.395	0	2.395	0	0	
						Middensegment Huur						
Bestemmingsreserve Mooi Mooi Middelland	405	0	405	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021	
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464	
						Bestemmingsreserve	405	0	405	0	0	
						Mooi Mooi Middelland						
Bestemmingsreserve Nationaal Programma	75.681	20.000	19.865	0	75.815	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
Rotterdam Zuid												

						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464
						Bestemmingsreserve	75.681	20.000	19.865	0	75.815
						Nationaal Programma					
						Rotterdam Zuid					
Bestemmingsreserve RCP Groene Daken	212	0	0	0	212	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464
						Bestemmingsreserve	212	0	0	0	212
						RCP Groene Daken					
Bestemmingsreserve stedelijke bereikbaarheid (waaronder Maastunnel)	6.086	0	4.568	0	1.518	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464
						Bestemmingsreserve	6.086	0	4.568	0	1.518
						stedelijke bereikbaarheid (waaronder Maastunnel)					
Bestemmingsreserve Stimulering bouwproductie	3.022	3.200	5.642	0	580	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464
						Bestemmingsreserve	3.022	3.200	5.642	0	580
						Stimulering bouwproductie					
Bestemmingsreserve Vastgoed gebieden	4	0	0	0	4	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464
						Bestemmingsreserve	4	0	0	0	4
						Vastgoed gebieden					
Bestemmingsreserve Windpark Hartelbrug II	200	0	200	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464

						Bestemmingsreserve	200	0	200	0	0
						Windpark Hartelbrug II					
Resilience	125	0	125	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464
						Resilience	125	0	125	0	0
WABO-leges	6.900	0	3.900	0	3.000	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	270.273	27.856	97.190	1.475	199.464
						WABO-leges	6.900	0	3.900	0	3.000
Verkeer en vervoer	661	0	217	0	444						
Bestemmingsreserve Verkeer en Vervoer 2011	505	0	125	0	380	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Verkeer en vervoer	661	0	217	0	444
						Bestemmingsreserve	505	0	125	0	380
						Verkeer en Vervoer 2011					
Bestemmingsreserve Vervoer over water	156	0	92	0	64	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Verkeer en vervoer	661	0	217	0	444
						Bestemmingsreserve	156	0	92	0	64
						Vervoer over water					
Volksgezondheid en zorg	45.026	0	22.546	0	22.480						
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	9.778	0	0	0	9.778	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Volksgezondheid en zorg	45.026	0	22.546	0	22.480
						Bestemmingsreserve	9.778	0	0	0	9.778
						Blokhuismiddelen					
Bestemmingsreserve Decentralisatie AWBZ	1.128	0	0	0	1.128	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Volksgezondheid en zorg	45.026	0	22.546	0	22.480
						Bestemmingsreserve	1.128	0	0	0	1.128
						Decentralisatie AWBZ					

Bestemmingsreserve Maatschappelijke Participatie gebieden	358	0	245	0	113	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Volksgezondheid en zorg	45.026	0	22.546	0	22.480
						Bestemmingsreserve	358	0	245	0	113
						Maatschappelijke Participatie gebieden					
Bestemmingsreserve tweedelijns WMO en Jeugdhulp	32.622	0	21.813	0	10.809	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Volksgezondheid en zorg	45.026	0	22.546	0	22.480
						Bestemmingsreserve	32.622	0	21.813	0	10.809
						tweedelijns WMO en Jeugdhulp					
Bestemmingsreserve Vrouwenopvang en mensenhandel	1.141	0	488	0	653	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Volksgezondheid en zorg	45.026	0	22.546	0	22.480
						Bestemmingsreserve	1.141	0	488	0	653
						Vrouwenopvang en mensenhandel					
Werk en inkomen	44.050	0	6.845	0	37.205						
Afschrijvingslasten ICT	600	0	600	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Werk en inkomen	44.050	0	6.845	0	37.205
						Afschrijvingslasten ICT	600	0	600	0	0
Begeleiding naar werk voor Statushouders	0	0	0	0	0	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Werk en inkomen	44.050	0	6.845	0	37.205
						Begeleiding naar werk voor Statushouders	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)	35.529	0	0	0	35.529	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021
						Werk en inkomen	44.050	0	6.845	0	37.205
						Bestemmingsreserve	35.529	0	0	0	35.529
						BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)					
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden	7.549	0	5.913	0	1.636	Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

Werk en inkomen	44.050	0	6.845	0	37.205

Bestemmingsreserve	7.549	0	5.913	0	1.636

Doorlopende

werkzaamheden Tozo-

regeling

Bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget	372	0	332	0	40

Begroting	Begin	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

bestemmingsreserves	2021	2021	2021	2021	2021

Werk en inkomen	44.050	0	6.845	0	37.205

Bestemmingsreserve	372	0	332	0	40

Spaarsaldo

Participatiebudget

Totaal	2.406.293	142.220	275.463	11.250	2.261.800

Mutaties reserves

In onderstaande tabel zijn de voorgestelde mutaties in de begrote toevoegingen, onttrekkingen en vrijval van reserves opgenomen. De reservemutaties zijn op [programmaniveau](#) toegelicht.

ReservesMutaties

Begroting bestemmingsreserves	Stand voor 10- maands-rapportage	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand na 10- maands- rapportage

Algemene middelen	1.912.254	17.283	746	0	1.928.791

Algemene Reserve	228.731	11.753	0	0	240.484

Begroting	Stand voor	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand na
bestemmingsreserves	10-maands- rapportage				10- maands- rapportage

Algemene middelen	1.912.254	17.283	746	0	1.928.791

Algemene Reserve	228.731	11.753	0	0	240.484

Bestemmingsreserve Rotterdamse	1.683.523	5.530	746	0	1.688.307

Investeringsmotor

Begroting	Stand voor	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand na
bestemmingsreserves	10-maands- rapportage				10- maands- rapportage

Algemene middelen	1.912.254	17.283	746	0	1.928.791

Bestemmingsreserve	1.683.523	5.530	746	0	1.688.307

Bestuur en dienstverlening	177	0	35	0	142

Egalisatiereserve Ombudsman	177	0	35	0	142	Begroting	Stand voor	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand na
						bestemmingsreserves	10-maands-				10-
							rapportage				maands-
											rapportage
Bestuur en dienstverlening	177	0	35	0	142						
Egalisatiereserve Ombudsman	177	0	35	0	142						

Cultuur, sport en recreatie	285	0	35	0	250

Bestemmingsreserve kwaliteitsslag sportaccommodaties	285	0	35	0	250	Begroting	Stand voor	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand na
						bestemmingsreserves	10-maands-				10-
							rapportage				maands-
											rapportage
Cultuur, sport en recreatie	285	0	35	0	250						
Bestemmingsreserve kwaliteitsslag sportaccommodaties	285	0	35	0	250						

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	30.719	0	-2.465	0	33.184

Bestemmingsreserve Energietransitie	30.719	0	-2.465	0	33.184	Begroting	Stand voor	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand na
						bestemmingsreserves	10-maands-				10-
							rapportage				maands-
											rapportage
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	30.719	0	-2.465	0	33.184						
Bestemmingsreserve Energietransitie	30.719	0	-2.465	0	33.184						

Volksgesondheid en zorg	13.700	0	2.892	0	10.809

Bestemmingsreserve tweedelijns WMO en Jeugdhulp	13.700	0	2.892	0	10.809	Begroting	Stand voor	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand na
						bestemmingsreserves	10-maands-				10-
							rapportage				maands-
											rapportage
Volksgesondheid en zorg	13.700	0	2.892	0	10.809						

						Bestemmingsreserve	13.700	0	2.892	0	10.809
						tweedelijns WMO en					
						Jeugdhulp					
Werk en inkomen	33.054	0	-2.475	0	35.529						
Bestemmingsreserve BUIG	33.054	0	-2.475	0	35.529	Begroting	Stand voor	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand na
(uitkeringen Participatiewet e.d.)						bestemmingsreserves	10-maands-				10-
							rapportage				maands-
											rapportage
Werk en inkomen	33.054	0	-2.475	0	35.529						
Bestemmingsreserve	33.054	0	-2.475	0	35.529						
BUIG (uitkeringen											
Participatiewet e.d.)											
Totaal	1.990.188	17.283	-1.233	0	2.008.704						

Voorzieningen

Pagina 121

Voorzieningen

Voorzieningen zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om een onafwendbaar financieel risico af te dekken waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten. Voorzieningen hebben altijd een specifiek bestedingsdoel.

De voorzieningen van de gemeente Rotterdam zijn in het onderstaande overzicht opgenomen. Door op het informatie-icoontje te klikken krijg je een algemene toelichting en het meerjarig verloop per voorziening.

Begroting	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-						
Voorzieningen	2021	2022	2023	2024	2025						
Algemene middelen	2.722	2.722	2.722	2.722	2.722						
Voorziening	616	616	616	616	616	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Belastinggeschillen						Voorzieningen					
						Algemene middelen	2.722	2.722	2.722	2.722	2.722
						Voorziening	616	616	616	616	616
						Belastinggeschillen					
						Doel Voorziening:	De voorziening was bedoeld ter volledige afdekking van risico's in de toepassing van de				

Ingesteld per:						1-1-2001									
Eindigt per:						Geen einddatum bepaald									
Verloopstaat						Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand					
Voorziening															
Belastinggeschillen															
Begroting 2021						616	0	0	0	616					
Begroting 2022						616	0	0	0	616					
Raming 2023						616	0	0	0	616					
Raming 2024						616	0	0	0	616					
Raming 2025						616	0	0	0	616					
Voorziening	2.106	2.106	2.106	2.106	2.106	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025				
Vennootschapsbelasting						Voorzieningen									
						Algemene middelen	2.722	2.722	2.722	2.722	2.722				
						Voorziening	2.106	2.106	2.106	2.106	2.106				
						Vennootschapsbelasting									
Doel Voorziening:						De voorziening is bedoeld ter dekking van de risico's als gevolg van aankondiging van de Rijksbelastingdienst dat zij de aangifte Vpb-lasten met ingang van heffingsjaar 2016 corrigeren. Dit betreft een correctie voor de activiteiten beschikbaar stellen van ruimte voor reclame-uitingen en voor verhuur van de brandstofverkooppunten.									
Ingesteld per:						1-1-2017									
Eindigt per:						Geen einddatum bepaald									
Voorziening						Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand					
Vennootschapsbelasting															
Begroting 2021						3.786	1.396	3.075	0	2.106					
Begroting 2022						2.106	0	0	0	2.106					
Raming 2023						2.106	0	0	0	2.106					
Raming 2024						2.106	0	0	0	2.106					
Raming 2025						2.106	0	0	0	2.106					
Bestuur en						58.752	58.830	58.908	58.986	59.065					
Dienstverlening															
Voorziening Pensioenen	57.464	57.464	57.464	57.464	57.464	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025				
Bestuurders						Bestuur en Dienstverlening					58.752	58.830	58.908	58.986	59.065

Voorziening Pensioenen Bestuurders						57.464	57.464	57.464	57.464	57.464	
Doel Voorziening:						Het beschikken over voldoende vermogen om aan de (toekomstige) pensioenverplichtingen van (oud)politiek ambtsdragers van het college van B&W, Gebied en ex deelgemeenten te kunnen voldoen.					
Ingesteld per:						1-1-2014					
Eindigt per:						Geen einddatum bepaald					
Verloopstaat Voorziening Pensioenen						Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	
Bestuurders											
(samenvoeging van de voorziening Pensioenen bestuurders en voorziening pensioenen gebieden)											
Begroting 2021						57.464	1.547	1.547	0	57.464	
Begroting 2022						57.464	1.547	1.547	0	57.464	
Raming 2023						57.464	1.547	1.547	0	57.464	
Raming 2024						57.464	1.547	1.547	0	57.464	
Raming 2025						57.464	1.547	1.547	0	57.464	
Voorziening	1.288	1.366	1.444	1.523	1.601	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Pensioenvoorziening ex raadsleden						Bestuur en Dienstverlening	58.752	58.830	58.908	58.986	59.065
Voorziening Pensioenvoorziening ex raadsleden						1.288	1.366	1.444	1.523	1.601	
Doel Voorziening:						De voorziening dekt de verplichtingen voortkomend uit pensioenrechten voor de nieuwe raadsleden (vanaf eind maart 2014).					
Ingesteld per:						1-1-2015					
Eindigt per:						Geen einddatum bepaald					
Verloopstaat Voorziening						Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	
Pensioenvoorziening ex raadsleden											
Begroting 2021						1.617	104	0	433	1.288	
Begroting 2022						1.288	78	0	0	1.366	
Raming 2023						1.366	78	0	0	1.444	
Raming 2024						1.444	78	0	0	1.523	
Raming 2025						1.523	78	0	0	1.601	
Overhead	6.479	6.479	6.479	6.479	6.479						
Voorziening	4.623	4.623	4.623	4.623	4.623	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Verzekeringen						Overhead	6.479	6.479	6.479	6.479	6.479

							Voorziening Verzekeringen	4.623	4.623	4.623	4.623	4.623
							Doel Voorziening:	De vorming van de voorziening Verzekeringen heeft tot doel het stellen van zekerheden bij de afdoening van schadegevallen.				
							Ingesteld per:	1-1-2005				
							Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
							Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
							Verzekeringen					
							Begroting 2021	4.623	2.311	1.294	1.017	4.623
							Begroting 2022	4.623	0	0	0	4.623
							Raming 2023	4.623	0	0	0	4.623
							Raming 2024	4.623	0	0	0	4.623
							Raming 2025	4.623	0	0	0	4.623
Voorziening	300	300	300	300	300		Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Concernhuisvesting							Overhead	6.479	6.479	6.479	6.479	6.479
							Voorziening Concernhuisvesting	300	300	300	300	300
							Doel Voorziening:	Voorziening gevormd in verband met toekomstige risico's in relatie tot Concernhuisvesting.				
							Ingesteld per:	31-12-2017				
							Eindigt per:	31-12-2021				
							Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
							Concernhuisvesting					
							Begroting 2021	300	0	0	0	300
							Begroting 2022	300	0	0	0	300
							Raming 2023	300	0	0	0	300
							Raming 2024	300	0	0	0	300
							Raming 2025	300	0	0	0	300
Voorziening Leges	1.555	1.555	1.555	1.555	1.555		Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
terugbetalen Veilig							Overhead	6.479	6.479	6.479	6.479	6.479
							Voorziening Leges	1.555	1.555	1.555	1.555	1.555
							terugbetalen Veilig					
							Doel Voorziening:	Terugbetalen van leges aan horecaondernemingen die wel leges betaald hebben in de laatste maanden van 2020, terwijl sommige anderen dat vooralsnog niet hoefden als gevolg van de coronacrisis,				
							Ingesteld per:	1-12-2020				

Eindigt per:	31-12-2021				
Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Leges terugbetalen Veilig					
Begroting 2021	1.555	0	0	0	1.555
Begroting 2022	1.555	0	0	0	1.555
Raming 2023	1.555	0	0	0	1.555
Raming 2024	1.555	0	0	0	1.555
Raming 2025	1.555	0	0	0	1.555

Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0

Voorziening	0	0	0	0	0	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Huursuppletie											
cultuurwerkplaats											
	Cultuur, sport en recreatie						0	0	0	0	0
	Voorziening Huursuppletie cultuurwerkplaats						0	0	0	0	0
Doel Voorziening:							De voorziening is bedoeld om een deel van de jaarlijkse huurkosten van de cultuurwerkplaats te dekken.				
Ingesteld per:							31-12-2014				
Eindigt per:							31-12-2021				

Verloopstaat Voorziening huursuppletie	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
cultuurwerkplaats					
Begroting 2021	103	0	103	0	0
Begroting 2022	0	0	0	0	0
Raming 2023	0	0	0	0	0
Raming 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0

Beheer van de stad	2.422	2.293	2.145	1.979	1.798

Voorziening	0	0	0	0	0	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-	31-12-	
Vervangingsinvesteringen											2024	2025
riolering												
Beheer van de stad							2.422	2.293	2.145	1.979	1.798	
Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering							0	0	0	0	0	
Doel Voorziening:							De voorziening dekt de kosten van vervangingen van riolen.					
Ingesteld per:							1-1-2007					
Eindigt per:							Geen einddatum bepaald					
Verloopstaat Voorziening Vervangingsinvesteringen							Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	
riolering												

						Begroting 2021	0	31.071	31.071	0	0
						Begroting 2022	0	31.477	31.477	0	0
						Raming 2023	0	32.872	32.872	0	0
						Raming 2024	0	34.502	34.502	0	0
						Raming 2025	0	36.679	36.679	0	0
Voorziening Afkoop	556	510	464	417	371	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
beheer en onderhoud						Beheer van de stad	2.422	2.293	2.145	1.979	1.798
N209						Voorziening Afkoop beheer en	556	510	464	417	371
						onderhoud N209					
						Doel Voorziening:	Rotterdam neemt een deel van de N209 over van de Provincie Zuid Holland. Voor het beheer en onderhoud voor de komende 15 jaar heeft Rotterdam een bijdrage gekregen.				
						Ingesteld per:	1-7-2019				
						Eindigt per:	31-12-2033				
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Afkoop beheer en onderhoud					
						N209					
						Begroting 2021	603	0	46	0	556
						Begroting 2022	556	0	46	0	510
						Raming 2023	510	0	46	0	464
						Raming 2024	464	0	46	0	417
						Raming 2025	417	0	46	0	371
Voorziening Leges	953	953	953	953	953	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Leidingen						Beheer van de stad	2.422	2.293	2.145	1.979	1.798
						Voorziening Leges	953	953	953	953	953
						Leidingen					
						Doel Voorziening:	De voorziening is gevormd als gevolg van de vooruitontvangen opbrengsten van derden waarbij de kosten met een specifiek doel in een volgend jaar worden gemaakt.				
						Ingesteld per:	31-12-2013				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Voorziening Leges					
						Leidingen					
						Begroting 2021	953	953	0	953	953
						Begroting 2022	953	0	0	0	953

						Raming 2023	953	0	0	0	953
						Raming 2024	953	0	0	0	953
						Raming 2025	953	0	0	0	953
Voorziening Bomenfonds	15	15	15	15	15	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
						Beheer van de stad	2.422	2.293	2.145	1.979	1.798
						Voorziening Bomenfonds	15	15	15	15	15
						Doel Voorziening:	De voorziening is bedoeld voor het herplanten van bomen en is gevormd door éénmalige afkoop van herplantplicht door derden.				
						Ingesteld per:	31-12-2016				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Bomenfonds					
						Begroting 2021	35	0	20	0	15
						Begroting 2022	15	0	0	0	15
						Raming 2023	15	0	0	0	15
						Raming 2024	15	0	0	0	15
						Raming 2025	15	0	0	0	15
Voorziening afkoop	898	816	714	595	459	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
onderhoudsplicht						Beheer van de stad	2.422	2.293	2.145	1.979	1.798
begraafplaatsen						Voorziening afkoop	898	816	714	595	459
						onderhoudsplicht					
						begraafplaatsen					
						Doel Voorziening:	De voorziening bevat de opbrengsten van afkoopsommen begraafrechten waar een schoonmaak- of onderhoudsverplichting tegenover staat. De betaalde afkoopsommen zijn onder meer voor een periode van 5, 10, 20 en 30 jaar.				
						Ingesteld per:	1-1-2018				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						afkoop onderhoudsplicht					
						begraafplaatsen					
						Begroting 2021	960	0	0	62	898
						Begroting 2022	898	0	0	82	816
						Raming 2023	816	0	0	102	714
						Raming 2024	714	0	0	119	595

						Raming 2025	595	0	0	135	459
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	30.338	30.338	30.338	30.338	30.338						
Voorziening	0	0	0	0	0	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Garantstelling Grondbank						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	30.338	30.338	30.338	30.338	30.338
Zuidplaspolder						Voorziening Garantstelling Grondbank	0	0	0	0	0
						Zuidplaspolder					
						Doel Voorziening:					
							De gemeente Rotterdam neemt deel voor 40% in de rechten en verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas.				
						Ingesteld per:					31-12-2010
						Eindigt per:					Geen einddatum bepaald
						Verloopstaat Voorziening Garantstelling	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Grondbank Zuidplaspolder					
						Begroting 2021	6.810	0	0	6.810	0
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Verliesvoorziening	30.339	30.339	30.339	30.339	30.339	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Grondexploitatie						Voorzieningen					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	30.338	30.338	30.338	30.338	30.338
						Verliesvoorziening	30.339	30.339	30.339	30.339	30.339
						Grondexploitatie					
						Doel Voorziening:	De verliesvoorziening grondexploitatie betreft de reclassificatie van de verliesvoorziening conform de voorschriften van de BBV. In de BBV-notitie grondexploitatie die in 2019 is uitgebracht is een aanscherping aangebracht in de manier waarop de verliesvoorziening grondexploitatie in de balans moet worden verwerkt. Vanaf 2019 moet de waardecorrectie slechts tot de boekwaarde van de negatieve grondexploitatie op de balans worden opgenomen. Het surplus moet als voorziening onder de passiva worden opgenomen.				
						Ingesteld per:					31-12-2019
						Eindigt per:					Geen einddatum bepaald
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						verliesvoorziening					
						Grondexploitatie					

Begroting 2021	30.339	0	0	0	30.339
Begroting 2022	30.339	0	0	0	30.339
Raming 2023	30.339	0	0	0	30.339
Raming 2024	30.339	0	0	0	30.339
Raming 2025	30.339	0	0	0	30.339

Eindtotaal	100.712	100.662	100.592	100.505	100.402

Grondslagen

Pagina 122

Grondslagen

Als basis voor het opstellen van de begroting zijn diverse algemene grondslagen van toepassing, waaronder verschillende bepalingen vanuit de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de begrotingscirculaire vanuit de provincie Zuid-Holland, de Verordening financiën Rotterdam en Regeling financiën Rotterdam. Daarnaast zijn er verschillende specifieke kaders en uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de paragrafen. In dit onderdeel worden enkele algemene principes toegelicht die voor alle programma's en taakvelden gelden.

Overhead

Alle overheadkosten worden apart in het programmaoverzicht Overhead weergegeven. Overhead omvat zowel de algemene (concernbrede) bedrijfsvoeringsondersteuning als het management en -ondersteuning van alle organisatieonderdelen binnen het concern.

Indexatie

De gemeentebegroting wordt in principe jaarlijks bijgesteld voor de verwachte prijsontwikkelingen. Deze is gebaseerd op inschattingen van inflatiepercentages van het Centraal Planbureau (CPB) van juni 2020. Voor de twee voorafgaande begrotingsjaren vindt een nacalculatie plaats.

Voor materiële budgetten wordt bijvoorbeeld de 'prijs overheidsconsumptie, netto materieel' (imoc) gebruikt. Voor belastingen, leges, prijzen en tarieven wordt in principe de consumentenprijsindex (cpi) gehanteerd (1,7%). Voor de loongevoelige budgetten is voornamelijk uitgegaan van een stijging van in totaal 1,8% voor een nog af te sluiten cao-gemeentebestedingen vanaf 2021, pas aan het eind van 2020 bekende wijzigingen van werkgeverspremies én een doorwerking van de cao 2019-2020 (0,6%).

Met het oog op regelgeving gericht op reële prijzen in de zorg heeft het college besloten om vanaf de begroting 2021 voor de indexatie van de zorg het OVA-percentage te hanteren. Dit percentage is een betere afspiegeling van de verwachte loon- en prijsontwikkelingen in de zorg dan de algemene inflatiepercentages van het CPB.

Tenslotte is in het coalitieakkoord 2018-2022 reeds besloten de indexering voor materieel en subsidies voor het jaar 2021 voor driekwart uit te keren.

Indexcategorie	Percentage 2021 (inclusief bijstellingen)
Personeel (inclusief inhuur)	1,8
Tarieven belastingen, leges en retributies	1,7
Subsidies	1,15
Materieel	0,75
Zorg	3,28

Omslagrente

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de vermogenskosten aan de gemeentelijke producten worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De lage marktrente leidt ertoe dat de omslagrente investeringen in 2020 is verlaagd van 2,25% naar 2,0% en in 2021 verder wordt verlaagd naar 1,75%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen, is in 2020 verlaagd van 2,25% naar 2,0% en wordt in 2021 verder verlaagd naar 1,75%. Het interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE) wordt bijgesteld van 1,4% naar 0,8%. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de pensioenvoorziening bestuurders.

In de begroting 2020 en verder worden de volgende interne rentepercentages onderscheiden:

- Omslagrente bouwgronden in exploitatie: 0,8%
- Omslagrente investeringen: 2,0% (vanaf 2021: 1,75%)
- Bespaarde rente: 2,0% (vanaf 2021: 1,75%)
- Rentetoerekening pensioenvoorziening bestuurders: 0,29%

Raming gemeentefonds

De raming van het gemeentefonds is gebaseerd op decembercirculaire 2019, geactualiseerde waarden van maatstaven en inschattingen van de meicirculaire Gemeentefonds 2020.

Overzicht van baten en lasten

Pagina 123

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten op concernniveauBaten en lasten per programma en taakveld

Baten en lasten op concernniveau

In de tabel hieronder worden meerjarig de baten en lasten gepresenteerd naar verantwoordingscategorieën.

Overzicht van baten en lasten concern	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	5.238.547	4.087.065	3.840.078	3.673.336	3.661.073	3.658.348
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.810.524	2.940.162	2.686.781	2.563.562	2.566.448	2.568.732
Belastingen	348.318	354.420	367.891	372.703	377.320	380.154
Dividenden	116.896	95.397	85.699	99.237	98.801	96.867
Financieringsbaten	1.301.154	6.261	3.045	2.594	2.181	1.827
Overige opbrengsten derden	633.010	684.758	701.455	636.629	598.318	637.660
Overige baten	28.645	6.068	-4.793	-1.390	18.004	-26.892
Lasten exclusief reserves	3.945.954	4.229.363	4.029.230	3.666.268	3.595.873	3.601.615
Apparaatslasten	1.090.941	1.253.024	1.164.016	1.114.486	1.100.053	1.097.151
Inhuur	141.961	200.840	96.670	70.546	64.785	63.322
Overige apparaatslasten	26.132	33.190	30.199	31.415	31.398	31.424
Personeel	922.848	1.018.995	1.037.147	1.012.525	1.003.870	1.002.405
Intern resultaat	-55.252	-84.321	-78.555	-78.405	-81.728	-81.728
Intern resultaat	-55.252	-84.321	-78.555	-78.405	-81.728	-81.728
Programmalasten	2.910.265	3.060.659	2.943.769	2.630.186	2.577.548	2.586.192
Financieringslasten	23.413	17.124	20.105	28.207	32.817	35.298
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	775.948	990.754	919.115	712.427	651.965	647.729
Kapitaallasten	156.851	148.922	175.789	170.858	181.659	182.982
Overige programmalasten	151.285	79.027	68.610	69.124	70.582	72.690
Salariskosten WSW en WIW	51.746	49.122	55.167	53.551	50.879	48.052
Sociale uitkeringen	1.030.134	987.756	961.563	894.319	896.646	910.577
Subsidies en inkomensoverdrachten	720.888	787.954	743.421	701.700	693.000	688.863
Saldo voor vpb en reserveringen	1.292.593	-142.298	-189.151	7.068	65.200	56.733
Vennootschapsbelasting	1.704	2.196	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	1.290.889	-144.494	-189.951	6.268	64.400	55.933

Reserves	-1.204.716	144.494	189.951	-6.268	-64.400	-55.933
Onttrekking reserves	231.339	275.463	308.932	93.000	66.285	64.142
Toevoeging reserves	1.516.464	142.220	120.490	99.268	131.374	120.076
Vrijval reserves	80.409	11.250	1.509	0	689	0
Saldo	86.173	0	0	0	0	0

Baten en lasten per programma en taakveld

In de tabel hieronder worden de baten, lasten en reservemutaties per programma/taakveld gepresenteerd.

Programma / Taakveld	Baten	Lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Vrijval reserves	Saldo
Algemene middelen	2.347.142	- 6.734	107.748	25.227	3.350	2.274.706
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	1.940.453	6.511	0	0	0	1.933.943
Belastingen overig	35.849	- 3.446	0	265	0	39.560
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	5.654	357	0	0	0	5.297
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	2.798	64.864	24.962	3.350	- 39.350
OZB niet-woningen	205.279	10.567	0	0	0	194.713
OZB woningen	61.575	5.710	0	0	0	55.865
Treasury	98.332	- 31.425	42.884	0	0	86.873
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	2.196	0	0	0	- 2.196
Beheer van de stad	244.189	397.498	0	13.079	0	- 140.230
Afval - Grondstoffen	105.441	89.630	0	2.385	0	18.196
Begraafplaatsen en crematoria	6.557	5.342	0	0	0	1.215
Cultureel erfgoed - Archeologie	207	1.410	0	0	0	- 1.203
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	500	1.901	0	0	0	- 1.401
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	1.295	50.546	0	3.846	0	- 45.405
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	- 2.327	1.730	0	0	0	- 4.057
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	36.480	30.191	0	2.927	0	9.216
Riolering	82.794	65.121	0	680	0	18.352
Ruimtelijke Ordening - Beheer	186	6.153	0	0	0	- 5.967

Verkeer en vervoer - Beheer	13.056	145.474	0	3.241	0	- 129.177
Bestuur en dienstverlening	9.894	90.369	1.974	3.574	120	- 78.755
Bestuur - College	47	4.853	0	120	0	- 4.686
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	28.291	406	623	0	- 28.074
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	1.097	13.965	130	144	120	- 12.734
Burgerzaken	8.438	35.690	1.438	2.687	0	- 26.002
Musea - Stadsarchief	312	7.570	0	0	0	- 7.258
Cultuur, sport en recreatie	10.377	270.423	4.565	15.397	5.240	- 243.974
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.493	118.620	0	13.295	4.900	- 98.932
Media	0	21.384	0	0	340	- 21.044
Musea - Cultuur	0	33.678	0	230	0	- 33.448
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	2.352	19.664	0	493	0	- 16.819
Sportaccommodaties	4.132	59.523	65	384	0	- 55.072
Sportbeleid en activering	2.400	17.554	4.500	995	0	- 18.660
Economische zaken	2.564	37.085	450	2.776	0	- 32.195
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	0	2.145	0	100	0	- 2.045
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	1.719	4.076	0	0	0	- 2.357
Economische ontwikkeling	394	14.627	0	2.486	0	- 11.747
Economische promotie	452	16.238	450	190	0	- 16.046
Maatschappelijke ondersteuning	23.358	248.626	0	6.821	0	- 218.448
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	2.918	25.488	0	2.399	0	- 20.170
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	5.222	74.226	0	1.152	0	- 67.851
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	5.074	25.780	0	0	0	- 20.707
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	7.868	14.245	0	0	0	- 6.377
Samenkracht en burgerparticipatie	2.276	108.888	0	3.269	0	- 103.343
Onderwijs	70.799	206.977	126	225	65	- 136.014
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	70.440	140.290	126	225	65	- 69.686
Onderwijshuisvesting	360	66.687	0	0	0	- 66.327
Openbare orde en veiligheid	20.968	168.357	0	25	0	- 147.365
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	15.573	83.535	0	0	0	- 67.962

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	1.318	45.183	0	0	0	- 43.866
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	4.077	39.639	0	25	0	- 35.537
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0	0	0	0	0
Overhead	11.331	466.894	7.504	2.026	1.000	- 460.041
Overhead - Activering Overhead	0	- 31.509	0	0	0	31.509
Overhead - Audit & Control	412	18.712	0	0	0	- 18.301
Overhead - Clusterondersteuning	0	95.878	0	0	0	- 95.878
Overhead - Concermondersteuning	5.995	372.559	7.504	1.719	1.000	- 371.350
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	4.565	0	307	0	- 4.259
Overige baten en lasten - Verzekering	4.925	6.688	0	0	0	- 1.763
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	324.340	458.037	14.119	135.150	1.475	- 11.192
Beheer overige gebouwen en gronden	156.919	127.956	1.975	16.575	1.475	45.038
Cultureel erfgoed - Monumenten	0	743	788	75	0	- 1.456
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	101.260	77.304	0	9.009	0	32.964
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	2.158	71.041	3.944	32.890	0	- 39.937
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	3.158	16.410	712	7.821	0	- 6.143
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	2.045	4.547	0	145	0	- 2.357
Wonen en bouwen	58.799	160.035	6.700	68.636	0	- 39.300
Verkeer en vervoer	166.953	159.424	0	35.620	0	43.149
Openbaar vervoer	26.180	51.826	0	19.806	0	- 5.840
Parkeerbelasting	122.578	27.799	0	0	0	94.779
Parkeren	11.905	35.461	0	0	0	- 23.555
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	141	5.729	0	0	0	- 5.588
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	6.149	38.610	0	15.814	0	- 16.647
Volksgezondheid en zorg	196.995	907.645	1.200	23.902	0	- 687.948
Geëscaleerde zorg 18-	9.999	146.141	0	6.681	0	- 129.461
Geëscaleerde zorg 18+	8.178	165.700	1.200	8.924	0	- 149.798
Maatwerkdienstverlening 18-	279	55.113	0	162	0	- 54.672
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	5.938	218.507	0	5.582	0	- 206.987
Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	11.583	0	0	0	- 11.583

Volksgezondheid	165.863	198.710	0	1.565	0	- 31.281
Wijkteams en Wmo-loketten	6.738	111.892	0	987	0	- 104.167
Werk en inkomen	658.154	826.955	4.533	11.641	0	- 161.693
Arbeidsparticipatie - Werk	8.251	56.635	4.533	5.072	0	- 47.846
Begeleide participatie	7.852	84.993	0	57	0	- 77.085
Inkomensregelingen - Inkomen	642.051	685.326	0	6.513	0	- 36.762
Totaal	4.087.065	4.231.559	142.220	275.463	11.250	0

Wijken

Pagina 124

Gebruiksaanwijzing vinden wijkagenda's

Optie 1 via de kaart:

Zoom in om (steeds meer) wijknamen zichtbaar te krijgen op onderstaande kaart. De kaart is ook verschuifbaar. Klik op een wijknaam om doorgestuurd te worden naar de wijkagenda van deze wijk. De kaart bevat roze en groene vlakken. De groene vlakken zijn havengebieden. Zij zijn niet klikbaar en wijzen niet door naar een wijkagenda.

Optie 2 via een lijst:

Een lijst met wijkagenda's is te vinden via de groene menuknop rechtsboven aan uw scherm: klik op de menuknop. En klik vervolgens op "wijken". U ziet nu de wijkagenda's op alfabetische volgorde staan. Als u op de door u gewenste wijkagenda klikt, wordt u doorgeleid naar deze wijkagenda.

Wijkagenda Afrikaanderwijk

Pagina 125

[28-Wijkagenda-2019-2022-Afrikaanderwijk-wijkraad_Afrikaanderwijk.pdf - PDF\(1.4M\)](#)

Wijkagenda Agniesebuurt

Pagina 126

[Wijkagenda-Agniesebuurt-\(template\)-+-aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(2.5M\)](#)

Wijkagenda Bergpolder

Pagina 127

[Wijkagenda-Bergpolder-\(template\)+-aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(2.3M\)](#)

Wijkagenda Blijdorp

Pagina 128

[Wijkagenda-Blijdorp-\(template\)+aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(1.9M\)](#)

Wijkagenda Bloemhof

Pagina 129

[25-Wijkagenda-2019-2022-Bloemhof-wijkraad-Bloemhof.pdf - PDF\(1.8M\)](#)

Wijkagenda Bospolder - Tussendijken

Pagina 130

[Wijkagenda-Bospolder-en-Tussendijken-template.pdf - PDF\(1.7M\)](#)

Wijkagenda Carnisse

Pagina 131

[40-Wijkagenda-2019-2022-Carnisse-Zuidplein-en-Zuiderpark.pdf - PDF\(11.3M\)](#)

Wijkagenda Centrum

Pagina 132

[Wijkagenda Centrum 2019-2022 - PDF\(10.6M\)](#)

Wijkagenda Crooswijk

Pagina 133

[Wijkagenda-Crooswijk.pdf - PDF\(4.7M\)](#)

Wijkagenda Delfshaven

Pagina 134

[Wijkagenda-Delfshaven-Schiemond-template.pdf - PDF\(1.6M\)](#)

Wijkagenda Feijenoord

Pagina 135

[29-Wijkagenda-2019-2022-Wijk-Feijenoord-wijkraad-Wijk-Feijenoord.pdf - PDF\(1.5M\)](#)

Wijkagenda 's-Gravenland-Prinsenland

Pagina 136

[16-Wijkagenda-s-Gravenland-2019-2022.pdf - PDF\(4.5M\)](#)

Wijkagenda Groot IJsselmonde Noord

Pagina 137

[33-Wijkagenda-Groot-IJsselmonde-Noord-2019-2022.pdf](#) - PDF(8.6M)

Wijkagenda Groot IJsselmonde Zuid

Pagina 138

[34-Wijkagenda-Groot_IJsselmonde-Zuid-2019-2022.pdf](#) - PDF(7.3M)

Wijkagenda Heijplaat

Pagina 139

[37-Wijkagenda-2019-2022-Heijplaat.pdf](#) - PDF(8.1M)

Wijkagenda Hillegersberg

Pagina 140

[14-Wijkagenda-Hillegersberg-2019-2022.pdf](#) - PDF(1.3M)

Wijkagenda Hillesluis

Pagina 141

[26-Wijkagenda-2019-2022-Hillesluis-wijkraad_Hillesluis_.pdf](#) - PDF(1.3M)

Wijkagenda Hoek van Holland

Pagina 142

[43-Wijkagenda-2019-2022-Hoek-van-Holland.pdf](#) - PDF(969.0K)

Wijkagenda Hoogvliet Noord

Pagina 143

[42-Wijkagenda-Hoogvliet-Noord-en-Zuid.pdf](#) - PDF(3.2M)

Wijkagenda Hoogvliet Zuid

Pagina 144

[42-Wijkagenda-Hoogvliet-Noord-en-Zuid.pdf](#) - PDF(3.2M)

Wijkagenda Katendrecht - Wilhelminapier

Pagina 145

[27-Wijkagenda-2019-2022-Katendrecht-Wilhelminapier-wijkraad-Katendrecht.pdf](#) - PDF(1.4M)

Wijkagenda Kop van Zuid - Entrepot

Pagina 146

[23-Wijkagenda-2019-2022-Kop-van-Zuid-Entrepot-wijkraad-Kop-van-Zuid-Entrepot.pdf](#) - PDF(1.4M)

Wijkagenda Kralingen

Pagina 147

[12-Wijkagenda-Kralingen-2019-2022.pdf](#) - PDF(1.8M)

Wijkagenda Kralingseveer

Pagina 148

[17-Wijkagenda-Kralingseveer-2019-2022.pdf](#) - PDF(4.4M)

Wijkagenda Lage Land

Pagina 149

[18-Wijkagenda-Lage-Land-2019-2022.pdf](#) - PDF(5.6M)

Wijkagenda Liskwartier

Pagina 150

[9-Wijkagenda-2019-2022-wijkraad-Liskwartier.pdf](#) - PDF(2.5M)

Wijkagenda Lombardijen

Pagina 151

[32-Wijkagenda-Lombardijen-2019-2022.pdf](#) - PDF(9.6M)

Wijkagenda Mathenesse

Pagina 152

[4-Wijkagenda-Oud-Math-Witte-Dorp-2019-2022-Oud_Math.pdf](#) - PDF(343.8K)

[Wijkagenda-OMWD-in-FORMAT-CONCEPT.pdf](#) - PDF(2.0M)

Wijkagenda Middelland

Pagina 153

[wijkagenda-Middelland-CONCEPT-met-fotos.pdf](#) - PDF(1.5M)

Wijkagenda Nesselande

Pagina 154

[22-Wijkagenda-2019-2022-wijkcomite-Nesselande.pdf](#) - PDF(6.7M)

Wijkagenda Nieuwe Westen

Pagina 155

[wijkagenda-Het-nieuwe-Westen-CONCEPT-met-fotos.pdf - PDF\(1.7M\)](#)

Wijkagenda Noordereiland

Pagina 156

[30-Wijkagenda-2019-2022_Noordereiland-wijkraad_Noordereiland.pdf - PDF\(1.4M\)](#)

Wijkagenda Ommoord

Pagina 157

[19-Wijkagenda-Ommoord-2019-2022.pdf - PDF\(4.2M\)](#)

Wijkagenda Oosterflank

Pagina 158

[20-Wijkagenda-Oosterflank-2019-2022.pdf - PDF\(3.5M\)](#)

Wijkagenda Oud-Charlois

Pagina 159

[38-Wijkagenda-2019-2022-Oud-Charlois-en-Wielewaal.pdf - PDF\(8.2M\)](#)

Wijkagenda Oud-IJsselmonde - Beverwaard

Pagina 160

[31-Wijkagenda-Beverwaard-Oud-IJsselmonde-en-Veranda-2019-2022.pdf - PDF\(9.0M\)](#)

Wijkagenda Oude Noorden

Pagina 161

[Wijkagenda-Oude-Noorden-\(template\)+aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(949.7K\)](#)

Wijkagenda Overschie

Pagina 162

[15-Wijkagenda-2019-2022-Overschie.pdf - PDF\(1.0M\)](#)

Wijkagenda Pendrecht

Pagina 163

[36-Wijkagenda-2019-2022-Pendrecht-wijkcomite-Pendrecht.pdf - PDF\(967.9K\)](#)

Wijkagenda Pernis

Pagina 164

[41-Wijkagenda-Pernis-2019-2022.pdf](#) - PDF(46.6M)

Wijkagenda Provenierswijk

Pagina 165

[Wijkagenda-Provenierswijk-\(template\)-+aanbiedingsbrief.pdf](#) - PDF(1.2M)

Wijkagenda Rozenburg

Pagina 166

[44-Wijkagenda-2019-2022-Rozenburg.pdf](#) - PDF(2.0M)

Wijkagenda Schiebroek

Pagina 167

[13-Wijkagenda-Schiebroek-2019-2022.pdf](#) - PDF(2.2M)

Wijkagenda Spangen

Pagina 168

[Wijkagenda-Spangen-in-sjabloon-CONCEPT-met-fotos.pdf](#) - PDF(2.3M)

Wijkagenda Tarwewijk

Pagina 169

[35-Wijkagenda-2019-2022-Tarwewijk-wijkcomite-Tarwewijk.pdf](#) - PDF(1.5M)

Wijkagenda Vreewijk

Pagina 170

[24-Wijkagenda-2019-2022-Vreewijk-wijkraad-Vreewijk.pdf](#) - PDF(1.8M)

Wijkagenda Zevenkamp

Pagina 171

[21-Wijkagenda-Zevenkamp-2019-2022-wijkcomite-Zevenkamp.pdf](#) - PDF(3.2M)

Wijkagenda Zuidwijk

Pagina 172

[39-Wijkagenda-2019-2022-Zuidwijk-en-Zuidrand.pdf](#) - PDF(7.8M)